Hebräisch: Hebräische Grammatik mit Paradigmen, Literatur, Übungsstücken und Wörterverzeichnis von *C. Steuernagel.* (I.) Zweite, vielfach verbesserte Auflage. 1905. geb. M. 4.—.

Als Ergänzung hierzu:

Methodische Anleitung zum hebräischen Sprachunterricht (im Anschluß an des Verfassers Hebräische Grammatik) von *C. Steuernagel.* M. 1 —.

Samaritanisch: Grammatica samaritana, Litteratura, Chrestomathia cum Glossario edidit *J. H. Petermann.* (III.) M. 4.—, geb. M. 4.80.

Aramäisch (Chaldäisch): Grammatica chaldaica, Litteratura, Chrestomathia cum Glossario edidit *J. H. Petermann.* Editio secunda emendata. (II.) M. 4.—, geb. M. 4.80.

Kurzgefasste Grammatik der biblisch-aramäischen Sprache, Literatur, Paradigmen, kritisch berichtigte Texte und Glossar, von *K. Marti.* (XVIII.) 1896. M. 3.60, geb. M. 4.40.

Targumisch: Chrestomathia targumica edidit adnotat. critica et glossario instruxit *Ad. Merx.* (VIII.) 1888. M. 7.50, geb. M. 8.30.

Syrisch: Syrische Grammatik mit Paradigmen, Literatur, Chrestomathie und Glossar von *C. Brockelmann.* (V.) Zweite, vermehrte und verbesserte Auflage. 1905. M. 8.—, geb. M. 8.80.

Assyrisch: Assyrische Grammatik mit Paradigmen, Übungsstücken, Glossar und Literatur von *Friedr. Delitzsch.* (Xa.) Zweite Auflage 1906. M. 14.—, geb. M. 15.—.

Assyrian Grammar with Paradigms, Chrestomathy, Glossary and Literature by *Friedr. Delitzsch.* (Xb.) 1889. M. 8.—.

Aegyptisch: Aegyptische Grammatik mit Schrifttafel, Literatur, Lesestücken und Wörterverzeichnis von *Ad. Erman.* (XV.) Zweite, gänzlich umgearbeitete Auflage. 1902. M. 16.—, geb. M. 16.80.

Aegyptische Chrestomathie zum Gebrauch auf Universitäten und zum Selbstunterricht von *Ad. Erman.* (XIX.) 1904. M. 12.50, geb. M. 13.30.

Aegyptisches Glossar. Die häufigeren Worte der aegypt. Sprache zusammengestellt von *Ad. Erman.* (XX.) 1904. M. 13.—, geb. M. 14.—

☛ Bei gleichzeitiger Abnahme beider Bände (XIX und XX zusammen) M. 23.—, geb. (2 Bde) M. 24.80.

Koptisch: Koptische Grammatik mit Chrestomathie, Wörterverzeichnis und Literatur von *G. Steindorff.* (XIV.) Zweite, gänzlich umgearbeitete Auflage. 1904. M. 14.—, geb. M. 14.80.

Chrestomathie Koptischer Dialekte von *G. Steindorff.* (XXI.) [In Vorbereitung.]

Koptisches Glossar von *G. Steindorff.* (XXII.) [In Vorbereitung.]

Armenisch: Grammatica armeniaca, Litteratura, Chrestomathia cum Glossario edidit *J. H. Petermann.* (VI.) M. 4.—, geb. M. 4.80.

Persisch: Persische Grammatik mit Paradigmen, Literatur, Chrestomathie und Glossar von *C. Salemann* und *V. Shukovski* (XII.) 1889. M. 7.—, geb. M. 7.80.

Türkisch: Türkische Grammatik mit Paradigmen, Literatur, Chrestomathie und Glossar von *August Müller.* (XI.) 1889. M. 8.—, geb. M 8.80

PORTA
LINGUARUM ORIENTALIUM

INCHOAVIT

J. H. PETERMANN

CONTINUAVIT

HERM. L. STRACK.

ELEMENTA LINGUARUM

HEBRAICAE
BIBLICO-ARAMAICAE
TARGUMICAE
SAMARITANAE
SYRIACAE
ARABICAE
AETHIOPICAE
ASSYRIACAE
PERSICAE
TURCICAE
AEGYPTIACAE
COPTICAE

STUDIIS ACADEMICIS ACCOMMODAVERUNT

J. H. PETERMANN, H. L. STRACK, E. NESTLE,
A. SOCIN, F. PRAETORIUS, AD. MERX, FR. DELITZSCH,
AD. ERMAN, G. STEINDORFF, ALII.

PARS VIII.

CHRESTOMATHIA TARGUMICA

EDIDIT

AD. MERX.

BERLIN,
H. REUTHER'S VERLAGSBUCHHANDLUNG

LONDON
WILLIAMS & NORGATE
14, HENRIETTA STREET
COVENT GARDEN.

NEW YORK
B. WESTERMANN & Co.
838, BROADWAY

PARIS
MAISONNEUVE
& CH. LECLERC
25, QUAI VOLTAIRE.

1888.

CHRESTOMATHIA TARGUMICA

QUAM

COLLATIS LIBRIS MANU SCRIPTIS
ANTIQUISSIMIS TIBERIENSIBUS EDITIONIBUSQUE IMPRESSIS
CELEBERRIMIS

AD CODICES VOCALIBUS BABYLONICIS
INSTRUCTOS

EDIDIT

ADNOTATIONE CRITICA ET GLOSSARIO INSTRUXIT

ADALBERTUS MERX.

BERLIN,
H. REUTHER'S VERLAGSBUCHHANDLUNG

LONDON
WILLIAMS & NORGATE
14, HENRIETTA STREET,
COVENT GARDEN.

NEW YORK
B. WESTERMANN & Co.
838, BROADWAY.

PARIS
MAISONNEUVE
& CH. LECLERC
25, QUAI VOLTAIRE.

1888.

IOANNI GILDEMEISTER

IN MEMORIAM LECTIONUM
QUIBUS ANTE HOS TRIGINTA ANNOS
LITTERIS RABBINICIS EDITOREM
INSTITUIT

PROLEGOMENA.

I.

Δός μοι ποῦ στῶ.

Haud pauca de libri, quem manibus teris, consilio et fine dicenda haberem, si longus esse vellem et res singulas suis argumentis munire; at temporis angustia, crescentisque voluminis ambitus me impediunt, quominus multa verba faciam in re, quae quavis hujus libri pagina satis superque illustratur. Itaque sine ullo argumento theses propono, ex quibus intellegitur, quid haec chrestomathia targumica sibi velit et quorumnam usui sit destinata.

Textuum targumicorum in libris manu scriptis ea est condicio, ut consonantes quidem satis bene sint traditae, vocales vero adeo fluctuent, ut in punctis incredibilis prope inconstantia scribendi cernatur. Ex talibus libris Targumi editi sunt saeculis XV et XVI, et hae editiones deinde sunt repetitae ita, ut editores pro suo ingenio mutarent et corrigerent sive analogiam grammaticae syriacae secuti, sive vocalismum biblicum in libris Danielis et Ezrae traditum. Buxtorfii ratio, qui librorum biblicorum analogiam commendavit, ex excerptis commentationis, cui inscripsit Babylonia, cognoscitur, quae in hoc libro et in Hilgenfeldi Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie 1887, P. 280 sq. a me sunt

edita. Buxtorfius in libris biblicis fundamentum emendandi vocalismi Targumorum positum esse censens ante omnia id agere debebat, ut libros biblicos secundum manuscriptos codices antiquos recenseret, quod non fecit. At si credebat in editionibus impressis omnia cum codicibus conspirare erravit, quod J. D. Michaelis in excerptis ex codice Casselano (Gram. chaldaica Gottingae 1771, P. 105) docuit et comprobavit. Libros manu scriptos ad emendandum vocalismum Targumorum nemo adhibuit; si quis adhibuisset, oleum et operam perdidisset, nam adeo inter sese diversi sunt, ut nemo dicere possit, quid sit sanum et rectum, neque quisquam ex hac confusione elicere potuisset textum emendatum. Qui tale opus suscepisset, ei eodem modo irridendum fuisset, quo Rogerus Baco monachis irrisit correctoria biblica ex libris pessimis studio magno judicio nullo concinnantibus. Felici igitur casu factum est, ut nemo inde a saeculo XVI ad hunc diem textum Targumorum ex manuscriptis libris instaurare conatus sit, nullo pacto enim res ei bene cessisset.

Grammaticae et lexica linguae aramaeae Judaeorum ex veteribus editionibus excerpta innumeris mendis non scatere non poterant, aqua limpida ex fonte turbido non hauritur. Grammaticam ex textibus qui aderant componi non posse jam Elias Levita intellexit. Berliner Targ. Onkelos II 185.

Desperandum erat de instaurandis textibus, de scribenda grammatica, de concinnando lexico ‚sordibus cujusdam Suburrae‘ non inquinato. At mutata est haec rerum condicio Londinium allatis ex Arabia meridionali codicibus, qui non signis tiberiensibus infra lineam positis sed signis babylonicis supra lineam pictis instructi sunt. Vocales in libris tiberiensibus picti ex libris babylonicis haustae sunt, tiberienses sunt rivuli, babylonici fontes. Vocalismus babylo-

nicorum librorum in Arabia saec. XII scriptorum in rebus gravissimis cum vocalismo syriaco edesseno convenit, ubi recedit, semper et eodem modo recedit, qua re comprobatur proprias esse has pronuntiandi consuetudines dialecto Targumicae, quae in his rebus suam sequitur legem. Exempli causa affero vocalismum particularum בדיל. Habemus in libris babylonicis descriptam pronuntiationem linguae aramaeae, qualis erat Saec. VII.

Ad emendandum textum Targumorum ante omnia in censum vocandi sunt libri babylonici; editio multorum laude celebrata, quae anno 1557 Sabbionetae — quod ita scribendum esse docuit Lagardius Götting. Gel. Anz. 1. Nov. 1886, P. 864 — publici juris est facta, nihil est nisi textus in quo vocales babylonicae haud accurate tiberiensibus signis sunt expressae. Qua in re quanta diffidentia opus sit, P. 55 sq. libri hujus demonstrant.

Itaque ex libris Londiniensibus, quorum catalogum ab Hoerningio compositum infra exhibemus, — et si qui alii sunt libri babylonici — Targum est edendum, quod quum opus sit arduum, partes selegi, e quibus disceretur, quinam sit usus horum librorum ad emendandum vocalismum Targumorum, ut tali modo ad editionem omnium Targumorum via muniretur. Et quia textus Londinienses tam boni sunt, ut omnes quosquos vidi emendato et puro vocalismo antecellant, librum ita adornavi, ut etiam discentibus utilissimus sit et commendatus. Locos selegi ex Targumo Pentateuchi et Prophetarum; ex Hagiographis totum Canticum Canticorum chrestomathiae inserere volui, at nimio volumine impeditus Somnium Mordechaei tanquam dialecti Palaestinensis specimen ejus loco suffeci. Jam igitur Canticum Canticorum seorsum editurus sum ex quatuor codicibus, binis Babylonicis,

et tiberiensibus, accedente varia lectione bibliorum regiorum et bombergianorum.

Ut vero legentibus pateat, qualis sit vocalismus librorum tiberiensium et quae ratio intercedat inter vocalismum utriusque codicum generis, contuli codices tiberienses antiquissimos. Et hi sunt codices tiberienses e quibus excerpsi lectiones in adnotatione critica propositas:

1. R = Codex Reuchlinianus seu Durlacensis de quo conferendus est Lagardius in Prophetis chaldaice Lipsiae 1872, P. II. — Scriptus anno 1105. De ejus vocalibus v. P. 104—110 hujus libri. Codex Caroliruhae asservatus pertinet ad bibliothecam aulicam Friderici I Magni Badarum Ducis.
2. K = Codex Kissingensis scriptus anno 1189, de quo videas A. Berliner Targum Onkelos II 247. — Codicem summa liberalitate mihi commodavit vir illustrissimus Bamberger, regionis Kissingensis Rabbinus primarius, cui hoc loco maximas gratias ago ob beneficium misso codice in me collatum.
3. M = Codex Rhedigeranus, quondam in Bibliotheca Gymnasii Stae Magdalenae nunc in bibliotheca urbica Vratislaviensi asservatus, scriptus anno 1238.

   Codicis usum in Bibliotheca Heidelbergensi intercedente Bibliothecario urbico S. Marquardsen, Dr. phil., mihi concessit Senatus Vratislaviensis, cui debitam reddo gratiam. De codice vide Levy Chald. Wörterbuch II, P. IV.
4. V = Codex Bibliothecae Seminarii Frankeliani, quod est Vratislaviae, scriptus anno 1285. Viri doctissimi Henricus Graetz et Zuckermannus, qui codicem in Bibliotheca Heidelbergensi in usum meum deponendum cura-

verunt, hoc loco omni laude mihi sunt commemorandi. Codicem descripsit Levy l. l. P. I.

5. Codex de Rossianus 12, scr. anno 1311, e quo Deutr. 32, 16—26 in usum meum exscripsit clarissimus Petrus Perreau. Vide P. 55.[1])

Praeter hos codices usus sum editionibus typis vulgatis, Bononiensi anni 1482, Ulyssiponensi anni 1491, Sabbionetensi anni 1557 in repetitione Berlineri, Antverpiensi anni 1572, Bombergiana 1547, Stephani 1556.

Variam lectionem igitur horum codicum Tiberiensium et harum editionum adjeci ad textus e codicibus babylonicis haustos, quorum duo genera sunt distinguenda:

1. Textus babylonici antiqui, in quibus signa vocalium composita praeter ـ, quod adhibetur in קֳדָם, non exstant. Uno loco Num. 21, 11 habes מִמְּדְנַח[2]), in textu impresso vero lineola super puncto omissa est, qua addita adnotatio ad vocabulum adjecta recte demum intellegitur. — Signum ـ quo Ḥaṭef Qameṣ exprimitur in קֳדָם his codicibus proprium est, in altero enim codicum genere nunquam Ḥaṭef Qameṣ designare potest, sed potius Qameṣ ante Dageš. Ad hunc codicum ordinem pertinent Codd. Musei Britannici hi: Or. 1467, Or. 2228, Or. 2363, Or. 1470, Or. 2210, Or. 2211 e quibus textum meum selegi, item Or. 1476, e quo Canticum Canticorum editurus sum. A quibus diversum et me judice recentius est genus alterum, quo continentur

2. Textus babylonici recentiores, in quibus signa vocalium composita adhibentur. Exstant in codicibus Petro-

---

[1]) In libro ipso annos codicum aliquoties memoriter scribens haud recte notavi. Itaque moneo annos in præfatione hac traditos veros esse, falsos vero eos, qui a numeris hic prolatis recedunt.

politanis 132 et 133,[1]) e quibus rogante viro amicissimo D. Chwolsohn in usum meum locos Deut. 32, 16—28, Jon. 1—4, Mich. 6, 3—8; 7, 14—20 — nihil enim praeter haec fragmenta ex Micha servatum est — exscripsit vir illustrissimus Israelsohn, cujus opus improbi laboris plenum grato animo accepi. V. P. 44. Vocalium signa eadem sunt, quae e codice babylonico Prophetarum Petropolitano innotuerunt, eaque ab antiquioribus diversa, quod in ◌ supra adnotavimus.

Ex his igitur fontibus chrestomathiam excerpsi, ita ut jam omnes suis oculis possint videre et judicare de textuum condicione. Scripturam codicum perraro mutavi; ubi mutavi, lectionem codicis in adnotatione adscripsi, et eo cautius hoc in negotio agendum est, quo magis intellegitur lectiones miras et primo obtutu nulla analogia comprobandas re vera non in hisce codicibus solis haberi, sed etiam in aliis codicibus — ipsis quidem latentibus latere. Exempla praebent, quae in glossario sub רום et ידא sunt proposita, et miram ad scripturam הוֹשבחתּי, ספוּתּי 111[13], קַדְמוּהִי Deutr. 32, 16 analogiam e codice Casselano Dan. 7, 7 exscripsit J. D. Michaelis אֵמְתָנִי terribilis. Gram. chald. P. 117. Hujusmodi lectiones qui ope Masorae jugulandas putant, rem judicandam judicatam censent. Testis est codex Reuchlinianus, Erfurtensis, Kissingensis, Casselanus, qui omnes a Masora recedunt, i. e. a schola illa, quae textuum scripturam fraeno imposito cohibere conata est, ita ut intellegatur non omnes se fraenari passos esse. Inconstantia quaedam scribendi in statu constructo aliquoties observatur, cujus vocalis contra

---

[1]) De codicibus conferendus est Catalogus a Strack et Harkavy editus.

usum Aramaismi more hebraeo corripitur e. c. פורְקָן נַפְשֵׁיה pro פּוּרְקָן 93, al.

Quod attinet ad lectiones לסוראי et לנהרדעאי, quas Berliner recensuit Massora zum T. On. P. 62, codices babylonici plerumque cum סוראי faciunt, at Gen. 49, 9 legitur בסופא pro לס׳, 49, 13, בְסְפִינָן pro וס׳, quod l. l. Nehardeensibus tribuitur, ita ut aut codices sint in textu titubantes, aut Masorae notae fide indignae.

Librum etiam in usum discentium destinatum sine glossario edere non potui, non solum quia lexica majora nimio pretio constant, verum etiam quia formae grammaticae in lexicis erroribus permultis foedantur. Itaque in elaborando glossario id imprimis egi, ut omnes formas grammaticas colligerem et summam codicum in rebus grammaticis constantiam uno conspectu oculis proponerem. In glossario igitur habes thesaurum grammaticum linguae aramaeae secundum traditionem codicum babylonicorum. Haec ubi cum Syrorum lingua edessena contuleris, judicare poteris de praestantia vocalismi in codicibus babylonicis, quibus innumeri errores veterum lexicorum emendantur. Praeterea quamvis semper brevitatis studiosissimus locos difficiliores in glossario explicui, ita ut simul commentarii vices gereret. Deinde ad dialectorum differentias animum adverti, et quantum fieri potuit constitui, num vocabulum omnibus Aramaeis esset usitatum an uni alterive dialecto proprium. Porro in variis nominum statibus recensendis accuratissimus fui, quia haec res hucusque neglecta ad recte aestimandam linguam targumicam est gravissima. Denique quam brevissime indicavi et quaenam vocabula ex lingua technica Theologorum et Jureconsultorum judaicorum in linguam aramaeam immigraverint et quaenam vocabula aramaea deinde in Arabum

libros pervenerint. Numeri minimi ad adnotationem criticam remittunt, in qua scripturae tiberienses propositae sunt, iisdem vero numeris simul usus sum, ut vocabulorum, quae in glossario citantur, locum in paginis singulis accuratius definirem, ita ut hi numeri oculis quaerentibus quasi indices locorum facti sint. Nomina propria alphabetice recensentur.

Praeter eos viros, quorum in hunc librum merita supra grato animo commemoravi, in fine Reinhardum Hoerningium in Museo Britannico codicum orientalium custodem nescio quomodo digne collaudem, qui indefesso amore ad tot quaestiones et quaestiunculas iterum iterumque codices evolvens mihi respondit, et sine cujus auxilio totum opus vix potuissem ad finem ducere. Scribam sub finem, qui mecum codices descripsit J. Spiram (שפירא) Judaeum Londiniensem, iis commendatum velim, qui opus habent calligrapho in legendis libris manuscriptis hebr. et chald. exercitato, semperque ad describendos codices in Museo Britannico paratissimo.

Drugulini institutum typographicum, in quo hujus libri causa vocales babylonicae accuratissime paratae sunt, et typothetae Guil. Kuehnii artem nitidus paginarum adspectus celebrat.

Sed jam praefandi finem facio; volumen, quod manu teris, parvum tibi videbitur, lector benevole, mihi vero opus fuit immensi laboris plenum taedii et curarum, ita ut opus difficilius et intricatius me nunquam suscepisse confirmem. Omnia e fundamentis nova erant facienda, neminem habui, qui mihi viam munivisset, et quum hisce mecum utaris, a quibus laetiora studii Targumorum incrementa auguror, rogo ut quae peccavi ignoscas, quae emendare potis eris mecum communices.

Dedi Athenis die XXVI mensis Septembris anni MDCCCLXXXVII.

ADALBERTUS MERX.

II.

CATALOGUS CODICUM BABYLONICORUM IN MUSEO BRITANNICO ASSERVATORUM QUEM CONCINNAVIT REINHARDUS HŒRNING.

I. HEBREW TEXT.

1. MS. Orient. 2366. XVth cent. Vellum. Genesis and Exodus.
2. MS. Orient. 1477. XIVth cent. Paper. Psalms, Ecclesiastes, Canticles, Lamentations I 1—17.
3. MS. Orient. 2373. XIII—XIVth cent. Vellum. Ruth, Psalms, Job, Proverbs, Ecclesiastes, Canticles.
4. MS. Orient. 2374. XV—XVIth cent. Vellum. Psalms, Job, Proverbs, Lamentations, Daniel, Esther, Ezra-Nehemiah, Chronicles.

II. HEBREW TEXT AND TARGUM.

1. MS. Orient. 2363. XIIth cent. Vellum. Pentateuch.
2. MS. Orient. 1467. XIIth cent. Vellum. Leviticus, Numbers, Deuteronomy. [See the Palaeographical Society's Oriental series, pl. LIV.]
3. MS. Orient. 2703. XVth cent. Vellum. Fragment of Genesis.
4. MS. Orient. 2368. XIV—XVth cent. Vellum. Exodus.
5. MS. Orient. 1469, fol. 103. XVI—XVIIth cent. Vellum. Numbers XVIII, 23—XIX, 19.
6. MS. Orient. 2704. XIVth and XVth cent. Vellum. Fragments of Numbers; Deuteronomy III, 3—IV, 46.
7. MS. Orient. 1473. XV—XVIth cent. Vellum. Jeremiah and Ezekiel.

III. TARGUM.

1. MSS. Orient. 2228, 2229, 2230. XVIIth cent. Paper. Pentateuch.
2. MS. Orient. 2367. XVII—XVIIIth cent. Paper. Genesis and Exodus.
3. MS. Orient. 2375, f. 316. XII—XIIIth cent. Vellum. Leviticus XV, 19—XVI, 8.

4. MS. Orient. 2210. A. D. 1469. Paper. Former Prophets.
5. MS. Orient. 1471. XVIIth cent. Paper. Former Prophets.
6. MS. Orient. 2371. XVIIth cent. Paper. Former Prophets.
7. MS. Orient. 1472. A.D. 1512—13. Vellum. Samuel and Kings.
8. MS. Orient. 2211. A. D. 1475. Paper. Latter Prophets.
9. MS. Orient. 1474. XVIIth cent. Paper. Latter Prophets.
10. MS. Orient. 1470. A. D. 1484. Vellum. Hafṭaroth. [See the Pal. Soc., Oriental series, pl. XCI.]
11. MS. Orient. 2364. XVth cent. Paper. Hafṭaroth.
12. MS. Orient. 2375. XVth cent. Paper. Five Megilloth.
13. MS. Orient. 1476. XV—XVIth cent. Paper. Canticles, Lamentations, Esther.
14. MS. Orient. 2377. XIVth cent. Paper. Lamentations, Ecclesiastes, Megillath Antiochus, Esther.
15. MS. Orient. 2212. A. D. 1586. Paper. Megillath Antiochus.

III.

CONSPECTUS VOCALIUM BABYLONICORUM.

1. Vocales antiquae: א *ă* et *ä*, quod signum ä interdum legendum esse suadent formae syriace per ـ̂ scriptae.

א *ā* et *ŏ* in כל, צמריר.

א i, א e, א u, א o, א = אֳ.

2. Accedunt vocales recentiores codicum Petropolitanorum, in quibus tamen non omnia certe constitui possunt propter chartae et aṭramenti condicionem.

a) ante Dages: א a, א ā, א i.
b) in syllaba clausa et simul loco hebraei Ḥaṭef: א a, א i, א e, א u. Alias vocalium cum lineola infra posita compositiones non legi. Fortasse alii codices etiam o compositum praebebunt.
c) vocales ad gutturalem accedentes scribuntur: ואֹ = וַאֲ, ואֹ = וֶאֱ, ואֹ = וָאֳ in זחלי = חֲלִי.
d) concurrentes duo *ă* habes in טפחת = טְפַחַת, אידכר = אִדַּבַּר.

I. Leviticus IX, 1—XI, 47

ex supplemento recenti Codicis Mus. Brit. Or. 1467.

1 והוה ביומא תמינאה קרא משה [1] לאהרן ולבנוהי
2 ולסבי ישראל׃ ואמר לאהרן סב לך עגל בר תורי

Adnotatio critica. Textui accedunt lectiones editionis Bononiensis anno 1482 excusae = B, quae solas consonantes praebet, deinde lectiones Antverpiensis regiae = A et Sabionetensis anno 1557 impressae et ab A. Berlinero 1884 Berolini repetitae = S.

A et S etiam vocales habent, utraque editio ex recensione Babylonica fluxit, quod de S Berlinerus probavit. A vero ex eodem fonte derivatum esse ex usu vocalium vocis כֹל = כֹּל, כָל = כָּל sequitur in Levit. XI obvio. Nam loco 11, 12 excepto, ubicunque Londinensis liber habet כֹל, S praebet כֹּל, ubi Londinensis praebet כָל, exhibet כָּל a quo A bis recedit. Quod quum casu factum esse nequeat, sequitur A S et librum Londinensem ejusdem esse familiae. Primum igitur critices negotium est restituere archetypon hujus familiae, quae vocalismum purum et antiquum exhibet. A et S quum vocalismus signis Tiberiensibus exprimeretur, mutationes perpessae sunt, fundamentum firmum in libro Londinensi habemus. Quae ex Levitico dedimus ad supplementum recens codicis Londinensis pertinent, quod chartae papyraceae inscriptum est manu haud exercitata, quae signa vocalium babylonica pingere non consueverat. Textus hebraeus vocalibus Tiberiensibus hoc in supplemento instructus est. — In selegenda varia lectione minima, uti i = e, ā = ă, non curavi, ea tantum adjeci quae alicujus momenti videbantur, uti viros doctos de editionum vocalismo edocerem, tirones vero ad dijudicandas formas grammaticas adducerem, in editionibus saepissime corruptas.

1 Cod. לאהרן.

3 לחטתא ודכר [1]לעלתא שלמין [2]וקריב קד[ם] [3]יי׳ ועם
בני ישראל תמליל למימר סבו צפיר בר [4]עזי לחטתא
4 ועגל ואמר בני שנא שלמין לעלתא׳ ותור ודכר לנכסת
קדשיא לדבחא קדם י׳ ומנחתא דפילא במשח ארי יומא
5 דין יקרא די׳ מתגלי לכון׳ וקריבו ית [5]דפקיד משה
[6]לקדם משכן זמנא וקריבו כל כנשתא וקמו קדם י׳׳
6 ואמר משה דין פתגמא [7]דפקיד י׳ תעבדון ויתגלי לכון
7 יקרא די׳׳ ואמר משה לאהרן קרב למדבחא [8]ועביד
ית [9]חטתך וית עלתך וכפר עלך ועל עמא ועבד ית
8 קרבן עמא וכפר עליהון כמא דפקיד י׳׳ [10]וקריב אהרן
9 למדבחא ונכס ית עגלא דחטאתא [11]דיליה׳ וקריבו
בני אהרן ית דמא ליה וטבל [12]אצבעיה בדמא ויהב על
10 [13]קרנת מדבחא וית דמא [14]אריק ליסודא דמדבחא׳ וית
תרבא וית כוליתא וית [15]חצרא מן כבדא מן [16]חטתא אסיק
11 למדבחא כמא [17]דפקיד י׳ ית משה׳ וית [18]בסרא וית
12 [19]משכא אוקיד בנורא [20]מברא למשריתא׳ ונכס ית

---

1 Sab. semper לְעָלָתָא. 2 Bon. וקרב. 3 Ita codex. In sequentibus simplex י׳ ponetur. 4 B A S עזין. A חטאתא et sic porro. 5 B דפקד. A S דְּפַקֵּיד. 6 Vocalis in ל non est dubia, neque legendum est לֵ. A לִקְדָם S לְקֳדָם. 7 B דפקד et sic porro; A S פַּקֵּיד hic et deinde. 8 B ועיבד, A וַעֲבֵיד, S וְעִיבֵיד et sic porro. 9 B A חטאתך, S ut cod. sine א. 10 B וקרב. 11 B די ליה. 12 S אֶצְבְּ׳. 13 S קַרְנַת. 14 S אֲרֵיק hebraizat. 15 S חִיצְרָא. 16 B A חטאתא et sic porro, S vero sine א. 17 Ita codex. Legas פַּקֵּיד = فقّد uti antea. 18 B A בשרא Hebraismus. 19 A משכא. 20 A S מִבָּרָא semper.

עלתא [1] ואמטיאו בני אהרן ליה ית דמא וזרקיה על
13 מדבחא סחור סחור׃ וית [2] עלתא אמטיאו ליה [3] לאברהא
14 וית רישא ואסיק על מדבחא׃ וחליל ית גוא וית
15 כרעיא ואסיק [4] על [עלתא] למדבחא׃ [5] וקריב ית קרבן
עמא [6] ונסיב ית צפירא דחטתא [7] דלעמא ונכסיה וכפר
16 בדמיה כקדמאה׃ וקריב ית(!) עלתא [8] ועבדה [9] כדחזי׃
17 וקריב ית מנחתא ומלא ידיה [10] מנה [11] ואסיק על
18 מדבחא בר [12] מעלת [13] צפרא׃ ונכס ית תורא וית
דכרא [14] נכסת קדשיא [15] דלעמא ואמטיאו בני אהרן ית
19 דמא ליה וזרקיה על מדבחא סחור סחור׃ וית תרביא
מן תורא ומן דכרא [16] אליתא וחפי גוא [17] וכוליתא [18] וחצר
20 כבדא׃ ושויאו ית תרביא [19] על חדותא [20] ואסיק תרביא
21 למדבחא׃ וית חדותא וית [21] שקא דימינא [22] ארים
22 אהרן [23] ארמא קד[ם] י׳ כמא דפקיד משה׃ וארים אהרן
ית ידוהי לעמא [24] ובריכנון [25] ונחת׃ מלמעבד חטתא
23 ועלתא ונכסת קדשיא׃ [26] ועל משה ואהרן למשכן

---

1 A וְאַמְטִיו et sic porro. 2 Cod. עלתא. 3 A לְאֵבְרָהָא, S לְאֵבְרָהָא. 4 B A S על עלתא למדב׳ Cod. om. עלתא. 5 B וקרב et sic porro. 6 B ונסב. 7 A דִי לְעַ׳. 8 S וְעַבְדָהּ!! 9 B כדי חזי, A כְּדָחֲזֵי, S כְּדַחֲזִי. 10 S מִנַּהּ!! 11 B ואסק. 12 S מֵעָלַת. 13 B לצפרא. 14 S לְנִכְסַת. 15 B A די לעמא. 16 S אַלִּיתָא male. 17 S וְכוּל׳. 18 S וְחַצַר. 19 Cod. עַל, deinde A חֲדִיתָא S חֶדְוָתָא et sic porro. 20 B ואסק. 21 A שׁוֹקָא hebraizat. 22 B ארם et sic deinde. S אָרֵים. A אֲרֵים et sic semper. 23 S אָרָמָא male A אֲר׳. 24 B A ברכנון. 25 Ita cod. leg. וּנְחַת. Deinde A מלמעבד S מִלְּמֶעְבַּד. 26 Sic codex cum vocali longa, S וְעַל.

זמנא [1]ונפקו ובריכו ית עמא ואתגלי יקרא דיי לכל
24 עמא· ונפקת [2]אישתא מן קד[ם] יי [3]ואכלת על מדבחא
ית עלתא וית תרביא [4]וחזא כל עמא ושבחו ונפלו
על אפיהון·

1 X. ונסיבו בני אהרן [5]נדב ואביהוא גבר מחתיתיה
ויהבו [6]בהון [7]אישתא ושויאו עלה [8]קטרת בסמין וקריבו
2 קדם יי אישתא נוכריתא דלא פקיד יתהון· [9]ונפקת
3 אישתא מן קדם יי ואכלת יתהון ומיתו קדם יי· ואמר
משה לאהרן הוא [10]דמליל יי למימר בקריבי אתקדש
4 ועל אפי כל [11]עמא [12]אתקדש ושתיק אהרן· וקרא משה
למישאל ולאלצפן בני עזיאל [13]אחבוהי דאהרן ואמר
להון [14]קריבו טולו ית אחיכון מן [15]קדם קדשא למברא·
5 למשריתא· וקריבו [16]ונטלונין [17]בכיתוניהון למברא
6 למשריתא כמא דמליל משה· ואמר משה לאהרן
ולאלעזר ולאיתמר בנוהי רישיכון לא תרבון פירוע
ולבושיכון לא תבזעון ולא תמותון ועל כל כנשתא יהי
רגזא [18]ואחיכון כל בית ישראל יבכון ית [19]יקידתא

---

1 S נפקו. 2 B אשתא et sic deinde. 3 A ואכלת et hunc in modum praecedens ונפקת. S ואכלת. 4 A וחזו. 5 S נדב. 6 S בהין. 7 A אישתא ושויו. אישתא etiam in sequentibus. 8 S קטורת! 9 A ונפקת et ואכלה. 10 B דמלל et sic porro. 11 Cod. כמא. 12 B A S אתיקר. 13 B את אבוהי, S ut codex noster, A אחבוהי. 14 A B S קריבו male. 15 A קדם אפי ק׳. 16 Ita codex. B ונטלנון A S ונטלונון. 17 B A בכתונ׳ S בכיתונ׳. 18 S hic ואח׳, alibi recte ut codex. 19 B יקדתא דאוקד.

דאוקיד יי׳ ומתרע משכן זמנא לא תפקון דלמא 7
תמותון ארי משח [1]רבותא די׳ עליכון [2]ועבדו כפתגמא
דמשה׳ ומליל י׳ [3]עם אהרן [4]למימרי׳ חמר ומרוי 8 9
לא תשתי את ובנך עמך [5]במיעלכון למשכן זמנא ולא
תמותון [6]קים [7]עלם לדריכון׳ ולאפרשא בין קדשא 10
ובין חולא ובין [8]מסאבא ובין [9]דכיא׳ ולאלפא ית 11
בני ישראל ית כל קימיא דמליל י׳ להון בידא דמשה׳
ומליל משה עם אהרן ועם אלעזר ועם איתמר בנוהי 12
דאשתארו סבו ית מנחתא [10]דאשתארת מקרבניא די׳
[11]ואכלוהא פטיר בסטר מדבחא ארי [12]קדש קדשין [13]היא׳
ותיכלון [14]יתה באתר קדיש ארי [15]חולקך וחולק בנך 13
[16]היא מקרבניא די׳ ארי כין אתפקדית׳ וית חדיא 14
[17]דארמותא וית [18]שקא דאפרשותא תיכלון [19]באתר דכי
את ובנך ובנתך עמך ארי חולקך וחולק בנך אתיהיבו
מנכסת קדשיא דבני ישראל׳ שקא דאפרשותא וחדיא 15
דארמותא על קרבני תרביא [20]יתיתון לארמא ארמא קדם

---

1 A רְבוּת קֻדְשָׁא דְי׳. 2 S וְעָבְדוּ! 3 S לאה׳. 4 B לממר. 5 B S במעלכון. 6 B קיים. A קְיָים עָלָם. 7 Ita codex leg. עׄלם uti vs. 15. S קְיָם עָלָם sic! 8 S מְסָאָבָא et sic semper. 9 Cod. דכ־א. 10 A דְּאִשְׁתְּאֶרֶת. S דארשתארת uti antea et deinde דארשתארו et סָבוּ. 11 B A ואכלוה hebr. 12 S קוֹדַשׁ! 13 A הִוא. 14 S יָתַהּ bene. 15 B חלקך וחלק sed A S חוּלָקָךְ יְחוּלַק et sic deinde. S ceterum cum Dages חוּל׳. 16 A הִוא. 17 S דְּאָרָמוּתא semper, male. 18 A שׁוֹקָא uti porro. 19 S בְּאָתַר ut deinde. Cod. om. דכי. 20 A ייתיתון S ייתון.

י׳ ויהי לך ולבנך עמך לקים [1]עלם כמא [2]דפקיד י׳·
16 וית צפירא דחטתא [3]מתבע תבעיה משה והא אתוקד
[4]ורגיז על אלעזר ועל איתמר בני אהרן דאשתארו למימר·
17 [5]מדין לא אכלתון ית חטתא באתר [6]קדשא ארי [7]קדש
קדשין [8]היא ויתה יהב לכון לסלחא על חובי כנשתא
18 לכפרא עליהון קדם י׳· הא לא [9]אתעל מדמה לבית
קדשא גואה מיכל [10]תיכלון יתה בקדשא כמא דפקידית·
19 ומליל אהרן עם משה הא יומא דין קריבו ית [11]חטוותהון
וית [12]עלוותהון קדם י׳ [13]וערעא יתי עקן כאלין [14]ואלו
20 פון [15]אכלית חטתא יומא דין התקין קדם י׳· ושמע משה
ושפר בעינוהי·

1 XI. ומליל י׳ עם משה [16]ולאהרן למימר להון·
2 מלילו עם בני ישראל למימר דא חיתא דתיכלון מכל
3 בעירא דעל ארעא· [17]כל דסדיקא [18]פרסתא [19]ומטלפן
4 [20]טלפין פרסתה מסקא פשרא בבעירא יתה תיכלון· ברם
ית דין לא תיכלון ממסקי פשרא ומסדיקי [21]פרסתא ית

---

1 S עָלָם. 2 Leg. דפק׳. 3 Sic Cod. sed A מִבְעָא. S מִתְבַּע. 4 B ורגז. 5 B מה דין, sed A S ut Cod. 6 B A S קדיש recte. 7 Sic Codex. Hebraismus. A קֹדֶשׁ S קוֹדַשׁ. 8 A הוּא. 9 A אֶתְעַל. S ut codex. 10 Cod. תיכלון. 11 A חַטַּאתְהוֹן וְיַת עֲלָתְהוֹן. S חַטְוָתְהוֹן. 12 B עלותהון S עֲלָוָת׳. 13 A עָרְעָן S וְעָרְעָא. 14 B A וְאִלּוּפוֹן. S אִילּוּפוֹן sine ו. 15 A אֲכָלִית. 16 B A ועם אה׳. Lectio cod. dogmatica! 17 S כל, A כָּל. 18 A פַּרְסָתָא. S פַּרְסָתָה. 19 B ומטלפא, A וּמַטִּילְפָא. 20 Cod. טלפין at cf. ظِلْف et neosyr. ܛܠܦܐ palpebra, proprie fissio. B טלפין תרתין פרכתא. 21 A iterum פַּרְסָתָא et sic porro.

גבלא ארי מסיק פשרא הוא ופרסתיה לא סדיקא מסאב
5 הוא לכון׳ [1] וית [2] טבזא ארי [3] מסיק פשרא הוא
6 ופרסתיה לא סדיקא מסאב הוא לכון׳ וית ארנבא
ארי מסקא פשרא היא [4] ופרסתה לא סדיקא מסאבא היא
7 לכון׳ וית חזירא ארי סדיק פרסתא הוא [5] ומטלפן
טלפין פרסתיה והוא פשרא לא פשר מסאב הוא לכון׳
8 [6] מבסרהון לא תיכלון [7] ובנבילתהון לא תקרבון
9 מסאבין אנון לכון׳ ית דין תיכלון [8] מכל דבמיא כל
דליה ציצין וקלפין במיא ביממיא ובנחליא יתהון
10 תיכלון׳ [9] וכל דלית ליה ציצין [10] וקלפין ביממיא ובנחליא
[11] מכל רחשא דמיא [12] ומכל [13] נפשא חיתא [14] דבמיא שקצא
11 אנון לכון׳ ושקצא יהון לכון מבסרהון לא [15] תיכלון
12 וית נבילתהון תשקצון׳ [16] כל דלית ליה ציצין
13 וקלפין במיא שקצא הוא לכון׳ וית אלין תשקצון מן
עופא לא יתאכלון שקצא אנון נשרא [17] וער ועזיא׳
14 16 ודיתא [18] וטרפיתא [19] לזנה׳ וית בת [20] נעמיתא וציצא

---

1 Ita cod. 2 B A טפוא. S טַבְזָא. 3 B מכק. 4 A פַּרְסָתָא. 5 B ומטלק A וּמְטִילְפָא S מַטְלְפַן. 6 B מבשרהון et sic deinde. Hebraismus. A hic et postea מִבְּשְׂרֵיהוֹן. 7 B ובנבל׳ et sic porro, A בִנְבִלְתְהוֹן et sic posthac. S בִּנְבֵלְת׳ ut deinde. 8 Sic cod. et A S כֹל per Holem! 9 Sic cod. et AS iterum כֹל!! 10 Sic cod. sed antea קָלפין A S קַלְפִין. 11 A S iterum כֹל!!! 12 A S iterum כֹל. 13 B נפשתא. 14 A די במיא. 15 Cod. תיכלון. 16 A S hic כָּל. 17 A יְעַר וְעַזְיָא, S עַר וְעוּזְיָא. 18 S A ut edidi sed forte טרפיתא in Cod. legendum est. 19 B S A post לזנה addunt versiculum omissum וית כל ערבא לזנוהי, A וְיַת כָּל עוֹרְבָא [S עוּרְבָא] לִזְנֵיהּ. 20 S נְעָמִיתָא, A נַעֲמִיתָא.

17 וצפר שחפא [1]ונצא לזנוהי וקדיא [2]ושלינונא
18 19 וקפופא· [3]ובותא וקתא וירקריקא· [4]וחוריתא ואבו
20 לזנה ונגר טורא [5]ועטליפא· [6]כל רחשא דעופא
21 דמהליך על ארבע שקצא הוא לכון· ברם ית דין
[7]תיכלון [8]מכל רחשא דעופא דמהליך על ארבע [9]דליה
22 קרסולין מעלוי רגלוהי לקפצא בהון על ארעא· [10]ית
אלין מנהון תיכלון ית גובא [11]לזניה וית רשונא לזנוהי
23 וית [12]חרגלא לזנוהי וית [13]חגבא לזנוהי· [14]וכל
רחשא דעופא דליה ארבע [15]רגלין שקצא הוא לכון·
24 ולאלין [16]תסתאבון כל דיקרב בנבילתהון יהי מסאב
25 עד רמשא· וכל דיטול מנבילתהון יצבע לבושוהי
26 ויהי מסאב עד רמשא· [17]לכל בעירא דהיא סדיקא
[18]פרסתה וטלפין [19]ליתהא מטלפא ופשרא ליתהא מסקא
27 מסאבין אנון לכון כל דיקרב [20]בהון יהי מסאב· [21]וכל
דמהליך על ידוהי בכל חיתא [22]דמהלכא על ארבע
מסאבין אנון לכון כל דיקרב בנבילתהון יהי מסאב עד
28 רמשא· ודיטול ית [23]נבילתהון יצבע לבושוהי ויהי

---

1 A וְנָצָא. 2 B ושליה נונא deinde וקיפופא et יביותא. A וְשָׁלֵינוּנָא. 3 A וּבוֹתָא. 4 S A וְחַיָּר׳, A אִיבּוּ. 5 B ועטלפא. 6 A כָּל, S כֹּל. 7 B תיכלו. 8 A S מְכֹּל! 9 B די ליה. 10 S יית. 11 B לזניהו. 12 A חַרְגְּלָא S חַרְגְּלָא. 13 A חֲגָבָא S חָגָבָא. 14 A S וְכֹל!! 15 S רִיגְלִין ut antea רִגלוהי. 16 S תִּסְתַּאֲבוּן. 17 Ita codex et A S. 18 B A פרסתא, S ut cod. 19 B A S לָא אִיתָהָא et sic deinde. A מְטִילְפָא ut antea. S מְטַלְפָא. 20 A בִּנְבִלְתְהוֹן pro בְּהוֹן, exegesin praebet. 21 A S וְכֹל!! 22 B דמהלך. 23 B נבלתהי.

מסאב עד רמשא מסאבין אנון לכון · ודין [1]לכון 29
דמסאב ברחשא [2]דרחיש על ארעא חלדא ועכברא [3]וצבא
לזנוהי · וילא [4]ולוחא [5]והלטתא והומטא ואשותא · 30
אלין דמסאבין לכון בכל רחשא כל דיקרב בהון 31
במותהון יהי מסאב עד רמשא · [6]וכל [7]דיפול עלוהי 32
מנהון במותהון יהי מסאב מכל מן דאע או לבוש או
משך או [8]סק כל [9]מן דיתעביד [10]עבידתא בהון במיא
[11]יתעל ויהי מסאב עד רמשא וידכי · וכל מן דהסק 33
[12]דיפול מנהון לגויה כל [13]דבגויה יהי מסאב ויתיה
תתברון · מכל [14]מיכל דמתאכיל [15]דייעלון עלוהי 34
מיא יהי מסאב וכל [16]משקיא דישתתי בכל מן יהי מסאב ·
וכל דיפול [17]מנבילתהון עלוהי יהי מסאב תנור וכירים 35
[18]יתרעון מסאבין אנון ומסאבין יהון לכון · ברם מעין 36
וגוב בית [19]כנישת מיא יהי דכי ודיקרב בנבילתהון יהי
מסאב · ואריי יפול מנבילתהון על כל בר זרע [20]זירוע 37
דיזדרע דכי הוא · ואריי יתיהבון מיא על בר זרעא 38

---

1 B לכי. 2 B דרחש. 3 A וְצָבָא. Sic et וְיָלָא vs 30. 4 B כחא. 5 B S חַלְטָתָא. S om. וחומטא. B וחמטא. B אשות. 6 A S וְכָל. 7 A S דְיִפֵּיל recte, Cod. hebraizat. 8 B A S שָׂק. 9 B מאן et sic deinde. 10 A S עִבִידְתָא. B עיבדתא די יתעבד. 11 A יִתְצַל. S יִתַעַל. 12 A S iterum דְיִפֵּיל et sic deinde. 13 A דִי בג׳, deinde cum S B יִסְתָּאַב pro יהי מ׳. 14 A מֵיכָל! Deinde B דמתאכל et דיעל׳. 15 A דְיֵעֲלוּן S דְיֵעֲלוּן. 16 A מַשְׁקֵי egregie! S מַשְׁקְיָא! B משקה. 17 B נבל׳ et sic deinde. 18 A S יִתְרְעוּן. 19 A כְּנִישׁוּת, S ut cod. B כנשת. 20 B זרוע.

39 דיפול מנבילתהון עלוהי מסאב הוא לכון· [1]וארי
[2]ימות מן בעירא הדיא לכון [3]למיכל דיקרב [4]בנבילתה
40 יהי מסאב עד רמשא· [5]ודייכול מנבילתה יצבע
לבושוהי ויהי מסאב עד רמשא ודיטול ית נבילתה יצבע
41 לבושוהי ויהי מסאב עד רמשא· וכל רחשא דרחיש
42 על ארעא שקצא הוא לא [6]יתאכיל· [7]כל דמהליך
על מעוהי [8]וכל דמהליך על ארבע עד כל [9]סגיות רגלין
לכל רחשא [10]דרחיש על ארעא לא [11]תיכלונון ארי
43 שקצא אנון· לא תשקצון ית [12]נפשתכון בכל רחשא
44 דרחיש ולא תסתאבון בהון [13]ותסתאבון פון בהון· ארי
אנא י׳ אלהכון ותתקדשון ותהון קדישין ארי קדיש אנא
ולא תסאבון ית נפשתכון בכל רחשא דרחיש על ארעא·
45 ארי אנא י׳ [14]דאסיק יתכון מארעא דמצרים למהוי
46 לכון [15]לאלה ותהון קדישין ארי קדיש אנא· דא
אוריתא דבעירא ודעופא [16]ולכל נפשא חיתא דרחשא במיא
47 [17]ודכל נפשא דרחשא על ארעא· לאפרשא [18]בין

1 B ואריי. 2 S יִימוּת. 3 A S לְמֵיכָל at est Infinitivus. In B est dittographia למיכל כל דיקרב. 4 A ut cod. בְּנְבִילְתֵּהּ. B בנבלתיה. 5 Leg. וְדְיֵיכוּל, S ut cod. B ודיכול. 6 B יתאכל, deinde דמהלך. 7 A S כֹּל. 8 A S וכֹל. 9 Leg. סַגִּיוּת, B A סְגִיאוּת, S סַגִּיוּת. 10 S male דְּרַחֵישׁ et sic deinde. 11 A תֵּיכְלוּנּוּן, B תיכלנון. 12 A נַפְשָׁתֵיכוֹן hebr. et sic deinde. 13 B invertit פון ותסתאבון. 14 A דְּאַסֵּיקִית, B אסקית recte, ית propter insequens ית excidit. S ut cod. 15 S לְאֵילָהּ sic! 16 A B וּדְכָל, S וּדכל! 17 A וּלְכָל, B S וּדְכָל. 18 S per totum caput מְסָאָבִין, מְסָאָבָא.

מסאבא ובין [1] דכיא ובין היתא [2] דמתאכלא ובין היתא
דלא מתאכלא·

צא פיסוקים כימן מיכיהו·

II. Numerorum capita XX, 12—XXV, 9

ex parte antiqua codicis Or. 1467. Saec. XII.

Accedit varia lectio codicis Kissingensis anno 1189 scripti = K. ex quo selegimus quae necessaria videbantur.

12 ואמר [3] י׳ למשה ולאהרן [4] הלך דלא [5] הימינתון במימרי
לקדשותי לעיני בני ישראל בכין לא [6] תעלון ית קהלא
13 הדין [7] לארע [8] דיהבית להון· אנון מי מצותא דנצו בני
ישראל קדם י׳ ואתקדש בהון·
14 ושלח משה אזגדין [9] מירקם לות מלכא [10] דאדום
דנן אמר [11] אחוך ישראל את ידעת ית כל [12] עקתא

---

1 A S דְכִיָא. 2 B די מתאכ׳, sed די in fine lineae est positum. 3 In codice semper exstat יְוִיָ, cujus vocales a manu posteriore additae sunt. Scripto prima יוי videtur fuisse. 4 B S חֲלַף לָא, A חֲלַף הְלָא, K חֲלַף לָא. 5 A הֵימַנ׳. 6 B S K תָעֵילוּן, A תֵיעַלוּן, quod ex nostri codicis orthographia processit. K deinde עַמָא pro קהלא. 7 A B S K לְאַרְעָא. 8 A דְיָהֲבֵית = ܝܗܒܬ. K די יְהָבִית saepe. 9 B S מִרְקָם, K A מֵרְקָם. 10 S דְאֵדוֹם, K A ut cod. דֶאֱדוֹם, nam דאֲדוֹם restituendum est, K A deinde אֱדוֹמָאָה, S אֵד׳. K antea למלכא pro לית. 11 S אָחוּךְ, A ut cod. אַחוּךְ, restitue אֲחוּך = אֱחוּךְ K, et disce ‒ ut syriace Pethaḥa pro Ḥaṭef pat. poni. 12 K S A עַק׳.

15 [1]דאשכחתנא· ונחתו אבהתנא למצרים ויתיבנא במצרים
16 יומין [2]סגיאין [3]ואבאישו לנא מצראי ולאבהתנא· וצלינא
קדם י׳ [4]וקביל צלותנא ושלח [5]מלאכא [6]ואפקנא ממצרים
17 והא אנחנא ברקם קרתא [7]דבסטר תחומך· [8]נעבר כען
בארעך לא נעבר בחקל [9]ובכרם ולא נשתי מי גוב
[10]באורח מלכא נזיל לא נסטי [K נִסְטֵי] לימינא [11]ולסמלא
18 עד דניעבר תחומך· ואמר ליה אדומאה לא תעבר
בתחומי דלמא בדקטלין בחרבא [12]אפוק [13]לקדמותך·
19 ואמרו ליה בני ישראל באורח כבישא נסק ואם מיך נשתי
אנא ובעירי [K ובעירי] [14]ואתין דמיהון לחוד לית פתגם
20 ביש [15]ברגלי [16]אעבר· ואמר לא תעבר ונפק אדומאה

---

1 S אִשְׁכַּחְתְּנָא, sic A אַשׁ׳. Suff. primae personae Plur. babylonice semper est נָא— in verbis uti in nominibus. Quod hic dixisse sufficit. K A S נָא— ponunt. K אַשְׁכַּחְתְּנָא. 2 Cod. סַגִּיאִין. 3 Prima manus אֲבְאִישׁוּ, ex quo manus secunda fecit אַבְאִישׁוּ. Signum ˊ tegitur signo ¨, quo facto nova et inusitata forma exoritur, quae jam *e* esse videtur. Manus secunda correctrix seu potius corruptrix ita per codicem grassata est, ut in sequentibus saepissime haec adnotatio repetenda esset, nisi praestaret hoc uno loco dixisse quae ad rem faciunt. Itaque in textu lectionem antiquam posituri, in adnotatione quid fecerit m. s = manus secunda, addemus. K אַבְאִישׁוּ. 4 M. s. קַבֵּל, K קַבִּיל. 5 S A מַלְאָכָא. 6 Consona נ a correctore addita. 7 K בְּסָטַר om. ד. 8 S נִיעִיבַּר deinde vel נִיעִיבַּר, A נֶעֱבַר deinde vel נֶעְבַּר, תֶּעְבַּר et אֶעְבַּר in Pausa, מֶעְבַּר, K נֵעֲבַר et נֶעְבַּר, תֶּעְבַּר etc. מֶעְבַּר. 9 Vocales incertae. K A S בִּכְרָם propter Zaqef. 10 B בארח semper. 11 A B עשמ׳ hebr. 12 M. s. אִפּוּק, A אֶפּוּק, S אִיפּוּק, K אֵיפּוּק. 13 A לְקַדְמ׳. 14 M. s. וְאַתִּין, A וְאָתֵן K sine Dag. 15 S בְּרַג׳, K om. ביש. 16 M. s. אֵעְבַּר. S אִיעְבַּר Pausa.

21 לקדמותיה בחיל [1]רב וביד תקיפא׃ [2]וסריב אדומאה
[3][למ]שבק ית ישראל למעבר בתחומיה וסטא ישראל
22 [4]מלותיה׃ ונטלו מירקם [5]ואתו בני ישראל [6]כל כנשתא
23 לחור טורא׃ ואמר י׳ למשה [7]ולאהרן בהור טורא על
24 תחום אר[עא] דאדום למימר׃ יתכניש אה[רן] לעמיה
ארי לא ייעול לארעא דיהבית לבני ישראל על דסריבתון
25 על מימרי למי מצותא׃ דבר ית אהרן וית אלעזר בריה
26 ואסיק יתהון לחור טורא׃ ואשלח ית אהרן ית לבושוהי
ותלבישינון ית אלעזר בריה ואהרן יתכניש [8]וימות תמן׃
27 [9]ועבד משה כמא [10]דפקיד י׳ וסליקו לחור טורא לעיני
28 [11]כל כנשתא׃ ואשלח משה ית אהרן ית לבושוהי
[12]ואלבש יתהון ית אלעזר בריה ומית אהרן תמן בריש
29 טורא ונחת משה ואלעזר מן טורא׃ וחזו כל כנשתא [13]ארי
מית אהרן ובכו ית אהרן תלתין יומין [14]כל בית ישראל׃
1 XXI. ושמע כנענאה מלכא דערד יתיב דרומא ארי

---

1 B K רָב וּבאידָא הַקִּיפָא A K ceterum בִּידא. Lectio mala propter statum et genus. 2 M. s. סֹריב ut K. 3 In cod. deest [למ] K S לָא שְׁבַק. 4 Punctum super מ deest in cod. 5 S וְאַתוֹ, A וַאֲתוֹ. 6 M. s. כָל ut S A, K כַּל saepe. 7 Cod. ולאהר׳. 8 S וְימוּת sic! K וְימוּת. 9 S וְעָבַד, A וַעֲבַד. 10 M. s. דפקיד B דפקד. 11 M. s. כֹל, K כַל, S A כָל. 12 M. s. et K אלבש. S אַלְבֵּיש. A אַלְבֵּש. 13 A דְמִית. K initium versus habet hunc וְאִתְחֲזִיאוּ כַּל כְּנ׳ דְהָא מִית אה׳; in margine ואתח׳ correctum est in וחזו, et דהא correctum in ארי. 14 S A כָל.

[1]אתא ישראל אורח [2]מאללייא ואגיח קרבא בישראל ושבא
2 [3]מניה שביא׳ וקיים ישראל קים קדם י׳ ואמר אם
[4]ממסר תמסר ית עמא הדין בידי [5]ואיגמר ית קרויהון׳
3 וקביל י׳ צלותיה דישראל ומסר ית כנענאה וגמר יתהון
4 וית קרויהון וקרא [6]שמיה דאתרא חרמה׳ ונטלו מהור
טורא אורח ימא דסוף לאקפא ית אר[עא] דאדום [7]ועקת
5 נפשא דעמא באורחא׳ [8]ואתרעם עמא [9]קדם י׳ ועם משה
כצו לנא אסיקתונא ממצרים [10]למות במדברא ארי לית
[K לֵית] לחמא ולית מיא ונפשנא [11]עקת במנא הדין
6 [12]דמיכליה קליל׳ וגרי י׳ בעמא ית חורן [13]קלן ונכיתו
7 ית עמא ומית עם [14]סגי מישראל׳ ואתא עמא לות משה
ואמרו חבנא [K חָבְנָא] ארי [15]אתרעמנא קדם י׳ ועמך
[16]כצינא [17]צלי קדם י׳ [18]ויעדי מננא ית [19]חיויא וצלי
8 משה על עמא׳ ואמר יהוה למשה עביד לך קליא
[K קָלְיָא] [20]ושו יתיה על את ויהי כל דיתנכית [K דְמִתְנ׳]

---

1 Rectum est אֲתָא, S אָתָא, K in textu עָל in margine אתא.
2 S A מְאַלְלַיָא, deinde S וְאָגִיחַ, BA וְאַגַּח et sic deinde. K וַאֲגִיחַ.
3 A מִנְהוֹן. 4 Sic cum â. S A מִימְסַר, K מֵימְסָר. 5 B A K וַאֲגַמַר bene. 6 B S A שְׁמָא, K שְׁמָה. 7 B S וְעָקַת לנפשא, K A וּעָקַת נ׳. 8 S K אִיתְרָעַם, A וְאִתְרַעַם. 9 B S במימרא דיי pro קד׳ י׳, A ut cod. 10 A לְמֵימָת, K S לְמִמַת. 11 S עָקַת, K A עָקַת. 12 A בְּמֵיכְלֵיהּ. B די מכ׳. 13 A S קָלָן, A praebet חֵיוָן, A K וּנְכִיתוּ, K חֵיוָן קָלָן; antea B חון. 14 S A סַגִּיא. 15 S אִיתְרָעַמְנָא A אִיתְרַעַמ׳ cf. vs 5. 16 B נצנא. 17 K S A צַלִּי. 18 S וְיַעֲדֵי. 19 S חִיוַיָא, A חֵיוַיָא, vs 9 vero in Sing. חַוְיָא et חֶיוְיָא, B K חֵיוְיָא. 20 Sic וְשׁוּ. Nescio an י exciderit ante יַתִּיה, sed conferatur Grammatica mea syriaca I 338. K B S וְשׁוּ A וְשַׁוִּי.

9 ויחזי יתיה ויתקיים· ועבד משה חויא דנחשא ושויה
על את והוי כד נכית [K נכית] חויא ית גברא ומסתכל
10 בחויא דנחשא ומתקיים· ונטלו בני ישראל ושרו
11 באבת· ונטלו מאבת ושרו [1]במגזת עבראי במדברא דעל
12 אפי מואב [2]ממדנח שמשא· מתמן נטלו ושרו בנחלא
13 דזרד· מתמן נטלו ושרו מעברא דארנון [3]דבמדברא דנפיק
מתחום [4]אמוראה ארי ארנון תחום מואב בין מואב ובין
14 אמוראה· על כין [5]יתאמר בספרא קרבין [6]עבד יי על ימא
15 דסוף וגבורן על נחלי ארנון· [7]ושפוך לנחליא דמדברין
16 לקביל [8]לחית ומסתמיך לתחום מואב· ומתמן אתיהיבת
להון בירא [9]היא בירא דאמר יי למשה כנוש ית עמא
17 [10]ואתין להון מיא· בכין שבח ישראל ית תושבחתא הדא
18 [11]סקי בירא [12]שבחו לה· בירא [13]דחפרוהא רברביא
[14]כרוהא רישי עמא ספריא בחוטריהון [15]וממדברא

---

1 S בְמִגְזַת, A בְמִגְזַת עֲבָרָאֵי, K בִמְגִזַּת עב׳ 2 Signa vocalium in textibus aramaicis Codicis 1467 cum signo Šewa conjuncta non vidi praeter hoc, quod ea utitur forma, quae in textibus hebraeis ante Dages usurpatur. In textibus sequentibus haec signa composita adhibebuntur. S מִמַּדְנַח A מִמַּדְנַח, K מִמַּד׳. 3 K B A דִּי בְמִ׳. 4 S אֱמוֹר׳ et sic porro, K A אֱמֹר׳ semper. 5 S יִתְאֲמַר A יִתְאֲמַר. 6 K B A דַּעֲבַד. 7 A וּשְׁפִיךְ נַחְלַיָא, B שפוך נחליא. 8 S לְחָיַת sic et K A sine Dag. sed vs. 28 ut cod. hic K חֲיַית. 9 K הוא. 10 S וְאִיתֵין K A B וְאֶתֵּן. 11 S K סְקִי, A סַקִי. 12 S A שַׁבַּחוּ. 13 B S דְחַפְרוּהָ A חֲפָרוּהָא K חֲפָרוּהָ sine דְ. 14 A כָּרוּהָא, B כריה, K ut cod. 15 S A מִמַּדְבְּרָא. K antea pro בחטריהן quod in margine est, praebet בְקַלְמְסֵיהוֹן.

19 אתיהיבת להון׳ ומדאתיהיבת להון [1]נהתא עמהון
20 לנחליא ומנחליא [2]סלקא עמהון לרמתא׳ [3]ומרמתא
[4]לחליא דבחקלי מואב ריש [5]רמתא ומסתכיא על אפי
21 בית ישימן׳ ושלח ישראל אזגדין לות סיחון [6]מלכא
22 אמוראה למימר׳ איעבר בארעך לא נסטי בחקל [7]ובכרם
לא נשתי מי גוב באורח מלכא ניזיל עד דניעבר תחומך׳
23 ולא שבק סיחון ית ישראל [8]למעבר בתחומיה וכנש
סיחון ית כל עמיה ונפק לקדמות ישראל [9]למדברא ואתא
24 ליהץ [10]ואגיח קרבא בישראל׳ ומחהי ישראל [11]לפתגם
דחרב [12]ויריית ית ארעיה מארנונא עד [13]יובקא עד בני
25 עמון ארי תקיף תחומא דבני עמון׳ [14]ונסב ישראל ית כל
קרויא האלין ויתיב ישראל בכל קרוי אמוראה [15]בחשבון

---

1 S A נַחְתָא, K ut cod. 2 S סַלְקָא K A סָלֹ׳. 3 S וּמִרָמְתָא. A hic et antea רַמְתָא nomen profert. 4 A לְחֵילְתָא. 5 S רַמְתָא, A רַמָתָא, K vario modo ter. 6 K A מַל׳ דֶאֱמוֹרָאָה. 7 K S A וּבִכְרָם cf. cp. 20, 17. Zaqef! 8 S לְמִיעִיבַר K לְמֶעְבַר. 9 Attendas ad vocalem longam ā uti etiam vs 24 חָרָב et 25, 8 עָל. Usus hic promiscue ā et ă scribendi in codice Reuchliniano saepissime occurrit cf. dissertatio mea Bemerkungen über die Vocalisation der Targume in Actis congressus Orientalistarum. Berolini 1882 I p. 181. In K S ā et ă saepe a nostro codice recedunt, quod semper adnotari non potest. Hic e. c. S habet מַדְב׳, vs 24 vero חָרֵב et מְחָהִי. A hic praebet יָהָץ, חָרֵב propter Ittnâhtâ; K לְמִדְברא hebraizat. 10 B A וְאַגַּח. Legendum est וְאַגִּיחַ rad. גוח, vs 26 אַג׳ est אָג׳. A radicem נגח sequitur. K וַאֲגִיחַ. 11 K לְפִתְגַם דְחַרְבָא. 12 A וִירִיתוּ. 13 K יֻבְקָא; et alibi pro û, וּ ponit ֻ e gr. כֻּמְרַיָא vs 28 pro כּוּמ׳ et שֻׁלְטָן vs 30 pro שׁוּל׳. 14 K A וּכְבַש. 15 A בְּחֶשְׁב׳, S בְּחֶשְׁבּוֹן et sic deinde.

26 ובכל כפרנהא · ארי חשבון קרתא דסיחון מלכא [1]אמוראה
היא והוא אגיח קרבא במלכא דמואב קדמאה ונסיב ית
27 כל ארעיה [2]מידה עד ארנון · על כין ייבלון [3]מתליא
28 עולו לחשבון תתבני ותשתכלל קרתא דסיחון · ארי
[4]קדום תקית כאישא נפק מחשבון עבדי קרבא [5]כשלהביתא
מקרתא דסיחון [6]קטלו עמא [7]דשרו בלחית מואב לומריא
29 דפלחין בית חלית [8]רמתא דארנון · [9]וי לכון מואבאי
אבדתון עמא דפלחין לכמוש מסר בנוהי ציירין ובנתיה
30 בשביא למלכא [10]אמוראה סיחון · [11]פסקת מלכו מחשבון
[12]עדא שולטן מדיבן [13]וצדיו עד [14]נפה דסמיך [15]עד מידבא ·
31 32 ויתיב ישראל [16]בארע אמוראה · ושלח משה לאללא
ית יעזר וכבשו [17]כפרנהא [18]ותריך ית אמוראה דתמן ·
33 ואתפניאו וסליקו לאורח [19]מתנן ונפק עוג מלכא דמתנן
לקדמותהון הוא וכל עמיה [20]לאגחא קרבא [21]לאדרעי ·

1 B A K דאמ׳. 2 B S A K מידיה. 3 S מתליא, K A מתליא, A יאמרון. 4 Punctum inferius in ק dubium. Legendum fortasse קדים. K S A קידום. 5 S כשלהביתא, B A כשלהביתא, K כשלהב׳. 6 Dubium num קטלו an קטלו B S A קטילו, K קטילו. 7 S דשרו בלחית. A דשרו בלחית. 8 S רמתא. A חלית רמתא K חלא רמתא. 9 B יאי S וי A וילכון K ויי. Cf. syr. ܘܝ, ܘܝܠ. 10 A דאמו׳. 11 A K ומלכו פסקת. 12 S עדא, A עדא, K עדא leg. עדא. 13 A וצדיאו B יצדינא K וצדיאו. 14 Corrige נפח. 15 S K על recte. B A עד. 16 S בארע A בארע. 17 K hic et antea כפרנהא. 18 Man. prima תריך, m. s. תריך uti S K. 19 A S מתנן semper. K ת cum Raphe! 20 S A לאגחא, K לאגחא. 21 S לאדרעי, A לאדר׳. Leg. לאדר׳.

34 ואמר י׳ למשה לא תדחל מניה ארי בידך [1]מסרית יתיה
ורת עמיה ורת ארעיה ותעביד ליה כמא [2]דעבדתא
35 לסיהון מלכא אמוראה [3]דיתיב [4]בחשבון׃ ומחו יתיה
ורת בנוהי ורת כל עמיה עד דלא אשתאר [5]ליה משיזיב
ויריתו ית ארעיה׃

1 XXII. ונטלו בני ישראל ושרו [6]במישריא דמואב
2 מעברא לירדנא דיריחו׃ וחזא בלק בר צפור ית כל
3 דעבד ישר[אל] לאמוראה׃ [7]ודחל [8]מואבאה מן קדם
עמא לחדא ארי סגי הוא [9]ועקת למואבאה מן קדם בני
4 ישראל׃ ואמר [10]מואבאה לסבי מדין כען ישיצון [11]קהלא
ית כל [12]סחרנלנא כמא דמלחיך תורא ית [13]ירוקא דחקלא.
5 ובלק בר צפור מלכא [14]למואב בעדנא ההוא׃ ושלח
אזגדין [15]לות בלעם בר בעור לפתור ארם דעל [16]פרת
ארע בני עמיה למקרי ליה למימר הא עמא נפק ממצרים
הא חפא ית עין שמשא דאר[עא] והוא [17]שרי מלקבלי׃
6 וכען [18]איתא כען [19]לוט לי ית עמא הדין ארי תקיף הוא

1 A מְסָרֵית 2 B A דַעֲבַדְתְּ. 3 Fortasse דיתיב vel דייתיב. S A דְיָתֵיב. 4 Cod. בחשבון. 5 Cod. ליה. K A antea אִשְׁתְּאַר. 6 B במשריא. 7 Manus prima ודחל manus secunda ודהל. B A S וּדְחֵיל, K וּדְחִיל. 8 S מוֹאֲבָאָה et sic semper, B מואב. 9 K S A וְעָקַת Cf. חבית 22, 34. 10 B A מוֹאָב. 11 Cod. fortasse קָהלא, sed ה et vocalis exstincta sunt. 12 A סָחְרָנָנָא, K דִי בְסַחְ׳. 13 Cod. יר׳. 14 A לְמוֹאֲבָאָה. 15 K לבלעם. 16 K S פְּרַת A per Qameṣ. 17 S שְׁרֵי, K A שָׁרֵי. 18 K אִתָא A אֵיתָא. 19 K A לוּט.

בני [1]מא אם [2]אכול לאנגהא ביה קרב ואתרכיניה מן
אר[עא] ארי ידענא ית [3]דו תבריך מברך [4]ודתלוט
7 ליט· [5]ואזלו סבי מואב וסבי מדין [6]וקסמיא בידיהון
8 ואתו לות בלעם ומללו עמיה [7]פתגמי בלק· ואמר
להון ביתו הכא בליליא [8]ואתיב יתכון פתגמא כמא
9 [9]דימליל יי עמי ואורילו רברבי מואב עם בלעם· ואתא
מימר מן ק[דם] יי [10]לות בלעם ואמר מן [11]גבריא האלין
10 [12]דעמך· ואמר בלעם קד[ם] יי בלק בר צפור מלכא
11 דמואב שלה לותי· הא עמא [13]נפק ממצ[רים] וחפא
ית עין שמשא דאר[עא] כען [K וכען] [14]איתא לוט לי
יתיה [15]מאאם אכול לאנגהא ביה [16]קרב [K קְרָבָא]
12 ואתרכיניה· ואמר יי לבלעם לא תיזיל עמהון לא
13 [17]תלוט ית עמא ארי בריך הוא· וקם בלעם בצפרא ואמר
לרברבי בלק [18]איזילו [19]לארעכון ארי רעוא קדם יי

---

1 B מאם. 2 Dageš punctator adposuisse videtur, S אִיכּוֹל K אֶיכּוֹל לְאֻנְגְהָא. 3 S A om. דו, habent יַת דִּתְבָרֵךְ, B וית יתברך!! K יַת דִּי תב׳ et quidem ית in margine. 4 S וְתִדְלוֹט errore typographi. Vocalem *O* S semper habet in Impf. 5 S וְאָזְלוּ. 6 A וְקַסְמַיָּא et בִּידֵיהוֹן, K וְקִסְמַיָּא. 7 A פִּתְגָמֵי! 8 S A וְאָתִיב. 9 A דְּמַלֵּיל B די מל׳ ut K, in quo correctum דיימל׳. 10 K לבלעם. 11 A גֻּבְרִ׳, B antea מאן. 12 K om. ד. 13 S A נְפַק, cod. vult Participium נָפֵק, sed K דִּנְפַק. 14 S אִיתָא K אִתָא cf. vs 18. A אִתָא et לוּט semper. 15 S K dispescunt voces B A conjungunt מאם et A אכול. 16 S A קְרָב. 17 S תְלוּט per *o* semper. 18 Fortasse אִיזִילוֹ, puncta exstincta sunt, at cum punctum servatum non super media littera positum sit, sed a parte sinistra *e* videtur insigniri. B S אִיזִילוּ A אֱזִילוּ, K אִזִילוּ. 19 K S A לְאַרְעֲכוֹן.

14 [1]דלא למשבקי למיזל עמכון · וקמו רברבי מואב ואתו
15 לות בלק ואמרו [2]סריב בלעם למיתי עמנא · ואוסף
16 עוד בלק [3]שלח רברבין סגיאין ויקירין מאלין · ואתו
לות בלעם ואמרו ליה [4]כדנן אמר בלק בר צפור לא כען
17 תתמנע מלמיתי לותי · ארי יקרא איקרינך להדא [5]וכל
דתימר לי [6]אעביד ואיתא [7]כען לוט לי ית עמא הדין ·
18 ואתיב בלעם ואמר לעבדי בלק אם יתין לי בלק מלי
ביתיה כסף [8]ודהב לית לי רשו למיעבר על גזירת
19 מימרא די' [9]אלהי [10]למעבד זעירתא או רבתא · וכען
אוריכו כען הכא אף אתון בליליא ואדע מא יוסף י'
20 למללא עמי · ואתא מימר מן קדם י' לות בלעם
בליליא ואמר ליה אם למקרי [11]לך אתו [12]גבריא קום
איזיל [13]עמהון וברם [ולהוד K] ית פתגמא דאמליל עמך
21 יתיה תעביד · וקם בלעם בצפרא [14]וזריז ית [15]אתניה
22 ואזל עם רברבי מואב · ותקיף רוגזא די' ארי [16]אזיל הוא

---

1 A om. דלא et in praecedente ארי לית רשוא. 2 Fortasse סריב, sed ר majorem habet speciem veritatis. A S סָרֵיב 3 B A לְמִשְׁלַח, K שַׁלַּח, 4 A S כִּדְנַן semper, at K כִּדְנָן. 5 S A וְכֹל, K וְכָל. 6 S אַעְבִיד, A אֶעְבֵּד quod solum ex imitatione vocalium babylonicarum explicatur. 7 K semper כְּעַן. 8 K S A וּדְהַב propter Ittnâḥtâ. 9 K אֱלָהַי. 10 Cod. sic juxta מימבר S מַעֲבַד juxta מֵימְבַר. A לְמֶעְבַד. 11 Vocalis ˆ non satis certa. A deinde אֲתוֹ. 12 A גַּבְרַ'. 13 Vocalis ˊ non satis certa. S A עִמְהוֹן. 14 Manus prima וזהריז, manus sec. cum K S A וזריז. 15 S אַתָּנֵיה et sic semper, A אַת' semper. K אַתְנֵיה. 16 Lectio certissima est.

[1]ואתעתד מלאכא די׳ באורחא [2]לסטן ליה והוא
[3]רכיב על אתניה ותרין [4]עולימוהי עמיה· [5]וחזת אתנא 23
ית מלאכא די׳ מעתד באורחא [6]וחרביה שליפא בידיה
[7]וסטת אתנא מן אורחא [8]ואזלת בחקלא ומחא בלעם ית
אתנא לאסטיותה לאורחא· וקם [9]מלאכא די׳ בשביל 24
[10]כרמיא אתרא דגדירא [11]מיכא וגדירא מיכא· וחזת 25
אתנא ית מלאכא די׳ [12]ואדחיקת [K וְאִדְּחָקַת] עם כותלא
ודחקת [K וּדְחֲקַת] ית [13]רגלא דבלעם בכותלא ואוסיף
[14]למחתה· ואוסיף מלאכא די׳ [15]עבר וקם באתר עק 26
דלית אורח [16]למסטי לימינא ולסמלא· וחזת אתנא 27
ית מלאכא די׳ ורבעת תחות בלעם [17]ותקיף רוגזא דבלעם
ומחא ית אתנא בחוטרא· ופתח י׳ ית פומא דאתנא 28
[18]ואמרת לבלעם מה [19]עבדית לך אדי [20]מחיתני דנן
תלת זמנין· ואמר בלעם [21]לאתנא אדי הייכת בי אלו 29

---

1 S A וְאִתְעַתַּד; S מַלְאָכָא semper, A vero מַלְאָכָא 2 A לְשַׂטָּן B למסטן, K לְשַׂטָּן, idem deinde iterum אַתָּנֵיה. 3 S רָכִיב, K רכ׳, A ut cod. 4 B עולמ׳, K עֲלֵימ׳. 5 K וחזא, m. s. וחזת. 6 B וחרבא. 7 S K סְטַת A סְטַת. 8 A וַאֲזַלַת, K וַאֲזַלַת. 9 K מַלְאָכָא, deinde שְׁבִיל. 10 Ita cod. nihilominus כַּרְמַיָּא legendum est ut S A K. 11 A post מכא habet ואתרא דגדירא, B S ut cod., K praebet גְּדִירָא. 12 B A וְאִדְחֲקַת, deinde וּדְחֵיקַת; B לכותלא et ודחקת. 13 Sic S K, Cod. alibi רג׳, A רַגְל׳. 14 Sic cum ˊ codex. A S habent ā. 15 A לְמֶעְבַּר. B למעבר. 16 A לְמִסְטֵי, K deinde יַמִּינָא וּסְמָלָא. 17 Manus prima ותקיף, manus secunda ותקיף cum A S; B תקף. 18 K A וַאֲמַרַת, S וַאֲמַרַת. 19 S עֲבָדִית A עֲבָדִית K עֲבָדִית. 20 S מְחִיתַנִי, B A מחתני. 21 Ita codex per אׄ, male.

30 פון אית חרבא בידי ארי כען קטלתיך׃ ואמרת אתנא
לבלעם הלא אנא אתנך [1]דרכיבת עלי מדאיתך עד יומא
[2]הדין [3]המילכה אליפנא למעבד לך כדין ואמר לא׃
31 וגלא יי ית עיני בלעם וחזא ית [4]מלאכא דיי מעתד
באורחא וחרביה שליפא בידיה וכרע וסגיד [5]לאפוהי׃
32 ואמר ליה מלאכא דיי על מא מחיתא ית אתנך [6]דנן תלת
זמנין הא אנא [7]נפקית למסטן ארי גלי קדמי [8]דאת רעי
33 למיזל באורחא [9]לקבלי׃ [10]וחזתני אתנא וסטת מן
קדמי דנן תלת זמנין [11]אלו פון לא סטת [12]מן קדמי ארי
34 כען אף יתך קטלית ויתה קיימית׃ ואמר בלעם
למלאכא דיי [13]חבית ארי לא [14]ידענא דאת מעתד
35 לקדמותי באורחא וכען אם ביש [15]בעינך איתוב לי׃ ואמר
מלאכא דיי לבלעם [16]איזיל עם [17]גבריא [18]וברם ית פתגמא

---

1 B S דִרְכִבת Hebraismus, A דִרְכִבְתְּ K דִי רְכִבְתְּ. 2 B דין pro הדין. 3 S הֲמֵילְּה אֲלִיפְנָא. Leg. המילה cum A in quo deinde אֲלֵיפְנָא, K הֲמִלְּה. 4 Ita cod. 5 K עַל אפ׳. 6 S דְנַן תְּלַת et sic deinde, A ut cod. 7 A נִפְקֵית לְמִסְטָן. 8 Dagesch in ת erasum est K B דְאַתְּ רְעֵי. A רְעֵי 9 K לְקֳבְלִי. 10 K S A וַחֲזַתְנִי deinde A אֲתָנָא ut K. 11 B A contraxit in unam vocem. 12 K מִקֳּדָמַי deinde קְטֵלִית. 13 S K חָבִית recte, A חֲבֵית. 14 Sic cod. exspectatur יְדַעְנָא S יְדַעִית, K ut cod., A יְדַעִית. Deinde A B ארי את pro דאת. 15 A קֳדָמָךְ pro בעינך. 16 A אֱזֵיל. 17 A גֻּבְרַ׳. 18 Pro hoc וּבְרַם (K וּבְרַם) quod in textu exstinctum est, וּלְחוד legi jubet circulus criticus super ם positus, qui ad lectionem in margine positam nos remittit, ubi וּלְחוד scriptum est. In textu hebraeo legitur ואפס, cujus in Targumo duplex exstat interpretatio, quarum altera est וברם, altera ולחוד. A וּלְחוד, B S וּבְרַם.

דאמליל עמך יתיה תמליל ואזל בלעם עם רברבי בלק·
36 ושמע בלק ארי [1]אתא בלעם ונפק לקדמותיה לקרתא
37 דמואב דעל תחום ארנון דבסטר תחומא· ואמר בלק
לבלעם הלא [2]משלח שלחית לותך למקרי לך למה
לא אתיתא לותי הבקושטא הויתא [3]אמר לית אנא יכיל
38 ליקרותך· ואמר בלעם לבלק הא אתיתי לותך כען
[4]המיכל יכילנא למללה מדעם פתגמא [5]דישוי י׳ בפומי
39 יתיה אמליל· ואזל בלעם עם בלק [6]ואעליה לקרית
40 מהוזותי· [7]ונכס בלק תורין וען [8]ושלח לבל[עם]
41 ולרברביא דעמיה· והוה בצפרא ודבר בלק ית בלעם
ואסקיה [9]לרמת דחלתיה וחזא מתמן [10]קצת מן עמא·
1 XXIII. ואמר בלעם לבלק [11]בני לי הכא [12]שבעה
2 מדבחין ואתקין לי הכא שבעה תורין ושבעה דכרין· [13]ועבד
בלק כמא [14]דמליל בלעם [15]ואסק בלק ובלעם תור ודכר
3 על כל [16]מדבח· ואמר בלעם לבלק אתעתד על עלתך

---

1 S hic אָתָא ut A. 2 S A מִשְׁלַח, A deinde שְׁלַחִית. 3 A אָמַר, K אֲמִיר. 4 K S ut codex מֵיכָל. A מִיכַל. 5 A דְּשַׁוִּי. 6 A יַאֲתִי pro וְאָעֵל׳ in S. 7 S וְנָפִיס, K A וּנְכֵיס. 8 K וְשַׁדַּר. 9 S A רָמַת, K ut cod. 10 K S A קְצַת deinde דַּחֲלָתֵיה. 11 Glossa masorethica in K jubet: וכל לישנ׳ [per ח] כל לישנ׳ בנין כת׳ כן אימי׳ א׳ כת׳ בר מן ב׳ בהי׳. 12 S K שַׁבְעָא semper, A שַׁב׳ K deinde מַדְבְּחִין, sed alibi מַדְב׳. 13 S וַעֲבַד. 14 Ita codex cum signo illo super ל quod exortum est ex ־ manus primae et — manus secundae. Quaeritur num legendum sit דמ׳לל an דמַמְלל. S A דְּמַלֵּיל, K דִּי מַלֵּיל. 15 Sec. m. ואסק ut A K S אַסֵּיק. 16 K מַדְבְּחָא.

ואהך [1]מא אם יערע מימר מן קדם יי לקדמותי ופתגמא
4 [2]דיתחזינני [3]ואחוי לך ואזל [4]יחידי [5]וארע מימר מן קדם
יי [6]בבלעם ואמר קדמוהי ית שבעה מדבחין סדרית ואסיקית
5 תור ודכר על כל [7]מדבחה ושוי יי פתגמא [8]בפומא דבלעם
6 ואמר תוב לות בלק וכדין תמלילי ותב לותיה והא
7 מעתד על עלתיה הוא וכל רברבי מואב ונטל מתליה
ואמר מן ארם [9]דברני בלק מלכא דמואב מטורי [10]מדנחא
8 [11]איתא לוט לי יעקב ואיתא תריך לי ישראל מה
[12]אלוטיה [13]דלא לטיה אל [14]ומא אתריכיה דלא תריכיה
9 יי אדי מריש טוריא [15]ומרמתא חזיתיה סכיתיה הא
עמא בלחודיהון עתידין דיתחסנון [16]עלמא ובעממיא לא
10 [17]יתדנון גמיריא מן יכול למנני [18]דעדקיא דבית יעקב
דאמיר עליהון [19]דיסגון כעפרא דארעא או [20]חדא מארבע
[21]משריתא דישראל תמות נפשי מותא דקשיטוהי [22]ויהי

1 B מאם in unam voc. contr. 2 Prima manus דית' secunda דיח'. In suffixo legendum est ־ני pro ־ני. S A דיתחזינני. 3 S A יאחוי ut antea אהך, K vero יאחוי et יאהך. 4 S K יחידי, A ut cod. 5 B A S K יערע. 6 A לית בל', deinde ליה pro קדמיהי. 7 A מדבחא male. 8 A בפים בל'. 9 S דברני K A ut cod. 10 B A מדינחא, S מדנחא recte, K מדינח'. 11 S איתא semper, A איתא, deinde ליט, K ut plerumque אתא et ליט. 12 Fortasse אלטיה, sed lectio אל' majorem speciem veritatis habet. K A אלוט' S איל'. 13 A om. ד. 14 K ומה. 15 S A ומרמתא, K ומרמתא praeterea חזיתיה et סכיתיה. 16 S K על' et B S A ובעממ'. 17 B S A יתחדנון, K יקדנון. Num ד pro ה legendum? 18 S A הצדקיא. 19 B A om. ד 20 B חד. 21 Utrumque ā incertum. A deinde תמות. K משריתא. 22 K ויהי.

11 סופי כותהון׃ ואמר בלק לבלעם מא עבדת [K עֲבַדְתָּ]
לי [1]למלט [K לְמֵלַט] סנאי [2]דבריתך [K דְּבַרְתָּךְ] הלא
12 ברכא [3]מברכת להון׃ [4]ואתב ואמר הלא ית [5]דישוי י״י
13 בפומי יתיה [6]אטר למללא׃ ואמר ליה בלק איתא
כען עמי לאתר אוחרן [7]דתחזיניה מתמן להוד [8]קצתיה
14 תחזי [9]וכוליה לא תחזי ותלוטיה [10]לי מתמן׃ ודבריה
לחקל סכותא לריש [11]רמתא ובנא [12]שבעה מדבחין
15 ואסיק תור [13]ודכר על כל מדבח׃ ואמר לבלק אתעתד
16 הכא על [14]עלתך ואנא [15]אתבטי עד כא׃ [16]וארע מימר
מן קדם י״י [17]בבלעם ושוי פתגמא בפומיה ואמר תוב
17 לות בלק וכדין תמלל׃ ואתא לותיה [18]והוא מעתד
על עלתיה ורברבי מואב עמיה ואמר ליה בלק מא
18 [19]מלל י״י׃ ונטל [20]מתליה ואמר קום בלק ושמע [21]אצית
19 למימרי בר צפור׃ לא כמלי בני אנשא מימר אלהא

---

1 A לְמֵילָט. 2 B דבריתך. 3 A בָּרְכַת, K מְבָרֲכַת.
4 Prima manus ואתב, secunda manus ואתב. S וְאָתֵיב K A וָאֲתֵיב.
5 B די ישוי, at די in fine lineae. K דִּישַׁוֵּי. 6 Man. pr. אמר,
man. sec. אטר, S A אִיטַר. K אֵטַר. 7 S !!דתחזוניה A דְּתֶחֱזוּנֵיה,
B די תח׳. 8 A קְצָתֵיה. 9 S !!וכולה A וְכוּלֵּיה, K וְכֻלֵּיה. Omnes
uno loco scriptionem plenam habent. 10 B om. לי. K לִּי cum
Dag. 11 S K hoc loco רמתא, A רָמָתָא. 12 K S iterum שַׁבְעָה, K
iterum מַדְב׳. 13 K hic et antea ודכר cf. דְּכַר 22, 18. 14 K hic et
antea עֲלָתָךְ. 15 Prima manus אתבטי, secunda אתמטי. K B S A
אתמטי 16 K B A S ועֲרַע. 17 A לְבִלְ׳. 18 B A יְהָא.
19 Sic! Vocalis *e* in ל in codice lineola oblita est, sed facile legitur,
K S A מַלֵּל. Antea B מה. 20 Cod. מתל׳ A S מַת׳. 21 Manus
prima אצית, secunda אצית ut S A K אַצִית.

בני אנשא אמרין ומכדבין ואף לא [1]כעובדי [K עָבְדֵי]
בני [2]בסרא דאנון גזרין למעבד תיבין ומתמלכין [3]הוא
20 אמר ועביד [4]וכל מימריה מתקיים׃ הא ברכן קבילית
21 [5]אברכיניה לישראל ולא אתיב ברכתי [6]מניה׃ אסתכלית
[7]ולית פלחי גלולין בדבית יעקב ואף לא עבדי ליאות
[8]שקר בישראל מימרא [9]דיי׳ אלההון [10]בסעדהון ושכינת
22 [11]מלכהון בינהון׃ [12]אל דאפקינון [13]ממצרים [14]תוקפא
23 ורומא דיליה׃ ארי לא [15]נחשיא [16]צבן דייטב [17]לדבית
יעקב ואף לא קסמיא רען [18]ברבות בית ישראל כען
24 יתאמר ליעקב ולישראל מא עבד אלהא׃ הא עמא
כליתא [19]שרי וכאריא יתנטל לא ישרי בארעיה עד
25 דיקטול [20]קטול ונכסי עממיא יירת׃ ואמר בלק לבלעם
אף [21]מלט לא [22]תלוטינון אף ברכא לא תברכינון׃
26 [23]ואתב בלעם ואמר לבלק הלא מליית עמך [K לְוָתָךְ:]

---

1 S A כְּעוֹבָדֵי. 2 K B A בִּסְרָא. 3 A אֲמִיר K דְהוּא אֲמַר וְלָא יַעֲבֵד. 4 S A hic וְכָל, K om. ו. 5 Vocalis *e* in 'אֵיבָ lineola est oblita cf. antea p. 25, Not 19. B A 'יַאֲבָרְכִ; K om. י; S A in praecedente 'קַבֵּי bene. 6 B A מִנְהוֹן, K בִּרְכָתָא מִנֵּיהּ. 7 K B S A לית, omisso ו, K דְפָלְחֵי. 8 K שְׁקַר. 9 B om. ד. 10 S בְּסַעֲדְהוֹן, A 'בְסַעֲד. 11 A 'מַלְכְּהֹ. 12 B A אֱלָהָא. 13 K S A ut cod. ממצרים!!! propter Ittnâḥtâ. 14 B תקפא et deinde דליה. K תֻקְפָּא. 15 K A 'נְחָשׁ, S נַחֲשֵׁ; sic et K A deinde קָסָמַיָא S vero 'קָסָמ. 16 S צְבַן uti codex et S in רְעַן, K A צָבַן et רְעַן. 17 B בדבית. 18 B ברבית. 19 Šewa litterae שׁ eodem atramento quo antea vocalis *e* bis lineolâ superductâ mutata est, hic in — mutatum. Hinc S שְׁרֵי, A K שָׁרֵי. 20 K קְטִיל. 21 B A K מֵילָט et תְּלוּטִינֵהּ. 22 B תליטנין et תברכנין. 23 Vocalis *e* in ת atramento pallido in — mutata.

27 למימר [1]כל דימליל י׳ יתיה אעביד׃ ואמר בלק
לבלעם [2]איתא כען אדברינך [3]לאתר אוחרן [4]מא אם
תהי רעוא מן [מן om. K] קדם י׳ ותלוטיה לי מתמן׃
28 ודבר בלק ית בלעם לריש [5]רמתא דמסתכיא על אפי
29 בית ישימון׃ ואמר בלעם לבלק [6]בני לי הכא שבעה
מדבחין ואתקין לי הכא שבעה תורין ושבעה דכרין׃
30 ועבד בלק כמא דאמר בלעם [7]ואסיק תור ודכר על [8]כל
מדבח׃

1 XXIV. וחזא בלעם ארי [9]תקין קדם י׳ לברכא ית
ישר[אל] ולא [10]הליך כזמן בזמן אלהין לקדמות
2 [11]נחשיא ושוי [12]למדברא אפוהי׃ וזקף בלעם ית עינוהי
וחזא ית ישראל [13]שרי לשבטוהי ושרת עלוהי רוח
3 נבואה מן קדם י׳׃ ונטל מתליה ואמר [14]אימר בלעם בר
4 בעור ואימור גברא [15]דשפיר הזי׃ אימר דשמע מימר מן

1 S A hic כֹּל, K כָּל! A deinde דִּי יִמַלֵּל 2 Ita cod. A אֶתָא. 3 A יְהֵי בְּאִים אוֹחְרִי לְאַתְרָא male. 4 B מאם. 5 A רַמְתָא דְּפִגּוֹר דְּאִסְתַּכְיָא. 6 B בנה ut antea. 7 Uti vs 26 sic et hic e in ŏ mutatum est in — atramento pallido. 8 Atramento pallido corr. in כֹּל, ideo S A כָּל K כַּל. 9 S תָּקֵין, A כַּב, K תָּקֵין, 10 Atramento pallido הֲלִיך mutatum in הֲלִיך, S A הַלִּיךְ. K in textu אזל, in margine הלך. 11 A S נַחְשֵׁ׳ K נַחְשַׁיָּא. 12 Cod. למדברא. A addit בְּמַדְ׳ לְעֶגְלָא דְּעֲבַדוּ יִשְׂרָאֵל .יָשֵׁיר. B ישיר לקבל עגלא דעבדו ישראל במדברא אפיהי׃, K post שיר in margine inserit לְקֳבֵיל עֶגְלָא דְחָבוּ בֵּית ישראל. 13 ט atramento pallido in ט mutatum. A שָׁרַן sed לשבט׳ ut cod., K שָׁרֵי. 14 B A אֵמַר = أَمْر. Sic et vs 15, ubi etiam יֵאמַר. 15 Dubium num שפ׳ an שפ׳. S A שַׁפ׳.

קדם [1]אל דהיזו [2]מן קדם שדי הזי שכיב ומתגלי ליה׃
5 6 [3]מא טבא ארעך [4]יעקב בית משריך ישראל׃ כנחלין
דמתדלין כגנת [5]שקיא [6]על פרת כבוסמיא [7]דנצב ־
7 כארזין דנציבין על מיא׃ יסגי מלכא [8]דיתרבא מבנוהי
דישלוט בעממין סגיאין [9]ויתקף מאגג מלכיה [10]ותנטל
8 מלכותיה׃ [11]אל דאפיקנון ממצרים תוקפא ורומא [12]דיליה
־־כלון בית [K בני] ישראל נכסי עממיא [13]סנאיהון [14]ובבזת
9 מלכיהון יתפנקון [15]וארעתהון [16]יחסנון [17]דמיה ישרי
בתקוף כאריא [18]וכליתא לית דיקימיניה [19]בריכך יהון
10 בריכין וליטך יהון ליטין׃ [20]ותקיף רוגזא דבלק
בבלעם [21]ושקפינו לידוהי ואמר בלק לבלעם למלט
[22]סנאי [23]קריתך והא ברכא מברכת להון דנן תלת זמנין׃

1 K hoc loco יי pro אל. 2 A om. מן, B praebet. 3 A B מה hebr. 4 K S מִשְׁכְּנָךְ A מוֹתְבָךְ. 5 A שַׁקְיָא, B סקיא; K שִׁיקְיָא. 6 K B S A הֵיךְ. Quodsi hoc loco pro עלי נהר positum est על פרת de origine babylonica hujus interpretationis cogitandum est. 7 A B דִּנְצִיב Nonne נָצִיב in Participio? 8 S A דִּיתְרַבָּא. 9 K וְיִתְקַף S A וְיִתְקֵיף, A מֵאֲגָג. 10 A יִתְנַטֵּל K יִתְנְטֵל. 11 A B אֱלָהָא. 12 Man. sec. mutavit in דִּלֵיה, י et ד atramento pallido in unam litteram conjungens. A דִּלֵ׳ S B דיל׳. 13 B שׂנא׳. 14 A וּבְבִזַּת. 15 S אַרְעָתְהוֹן A וְאַרְעָתְהוֹן. 16 S A יַחְסְנוּן. 17 S B דְּמִיתֵה. 18 Duplex lectio indicatur ליתא et כליתא quibus conjunctis oritur vocalis forma ־ in codice. A S וּכְלֵיתָא. Deinde A וְלֵית מַלְכוּ דִּיזַעְזְעִינֵיה מְבָרְכָךְ יְהוֹן וגו׳. B דלית דיק׳. 19 Sic codex cum S K pro בְּרִיכָךְ. Sic et לִיטָךְ ut S K. 20 Man. sec. יתקיף ut S A. 21 K in textu וְסַפְּקִינוּן, in margine וְשַׁקְפִינוּן, B S וְשַׁקְפִינוּן A לִבְלְעָם יַסְקְפִינוּן. 22 B שנאי. 23 A דְּבַרְתִּיךְ, B קרייתיך.

11 וכען [1]איזיל לך לאתרך אמרית יקרא [2]איקרינך והא
12 מנעך י׳ מן יקרי ואמר בלעם לבלק הלא [3]אף עם
13 אזגדך [4]דשלחתא לותי מלילית למימר אם יתן לי
בלק מלי ביתיה כסף [5]ודהב לית לי רשו למעבר על
גזרת מימרא די׳ [6]למעבד טבתא או בשתא מרעותי
14 [7]דימליל י׳ יתיה אמלל וכען [8]האנא אזיל לעמי איתא
[9]אמלכינך מא דתעביד [10]ואחוי לך [11]מא דיעביד עמא
15 הדין לעמך בסוף יומיא ונטל מתליה ואמר אימר
16 בלעם בר בעור ואימר גברא דשפיר חזוי אימר דשמע
מימר מן קדם אל וידע מדע מן קדם עלאה [12]היזו מן
17 קדם שדי הזי שכיב ומתגלי ליהי הזיתיה ולא כען
סכיתיה [13]ולא יתוהי קריב כד יקום מלכא [14]מיעקב [15]ויתרבא
משיחא [16]מישראל [17]ויקטיל רברבי מואב [18]וישלוט [19]בכל
18 בני אנשא ויהי [20]אדום ירותא ויהי ירותא שעיר
19 לבעלי דבבוהי וישראל [21]יצלח בנכסין [22]וייהות הד

---

1 S איזל A אֶזֶל, K איזל. 2 Manu alia correctum in אֹיק׳, K A אֵיק׳. 3 K גם pro אף. 4 B S השלחת A השלחת, K די שלחת. 5 K S A iterum הדב propter Segolta. 6 Ita cod. S inde למעבד, cod. alibi מעבד, K A hic למעבד, deinde A טבא או בישא. 7 Ita cod., A דמליל, B דימלל, K די ימל׳. 8 K S A B הא אנא. 9 Man. sec. mutavit in אמלכינך, K אמלכינך, S אימלכינך, A אמל׳ et מה. B מה. 10 K יאחוי. 11 A om. מא. 12 A B החיזו K יח׳. 13 S ילית׳, K A B ילא איתוהי. 14 A מדבית יעק׳. 15 S A ויתרבא. 16 A מדבית ישר׳. 17 S K om. ו in ויקט׳, B A ויקטיל. 18 K B וישלט. 19 Sec. man. בכל, ita et S A. 20 A אדיבאה. 21 K S A יצלח. 22 K ויהית.

20 מדבית יעקב [1]ויובד משיזיב מקרית עממיא׳ וחזא
ית [2]עמלקאה ונטל מתליה ואמר ריש קרביא דישר[אל]
21 [3]הוה עמלק וסופיה לעלמא ייבד׳ וחזא ית [4]שלמאה
ונטל מתליה ואמר תקיף בית מותבך [5]ושו בכרך תקיף
22 מדורך׳ ארי אם יהי לשיצאה שלמאה [6]עד מא
23 אתוראה ישבינך׳ ונטל מתליה ואמר [7]וי לחייביא
24 [8]דייחון כד יעביד אלהא ית אלין׳ [9]וסיען [10]יצטרחן
[11]מרומיא׳ ויענון לאתור וישעבדון לעיבר פרת ואף
25 [K וְאַף] אנון לעלמא ייבדון׳ וקם בלעם ואזל ותב
לאתריה ואף בלק אזל [12]לאורחיה׳

1 XXV. ויתיב ישראל [13]בשטין ושרי עמא למטעי
2 [K לְמִטְעֵי] בתר בנת מואב׳ [14]וקראה לעמא לדבחי
3 [15]טעותהון ואכל עמא וסגידו לטעותהון׳ ואתחבר ישר[אל]
4 [16]בבעלא פעור [17]ותקית רוגזא די׳ בישראל׳ ואמר י׳
למשה דבר ית כל רישי עמא ודון וקטול דהייב [18]קטול

---

1 A וְיֵאבֵד male. 2 K S A עֲמַלְקָאָה. 3 Sic per ה S A!! 4 K A שַׁלְמָאָה semper, S שַׁלְמ׳ semper. 5 K A B שַׁוִּי. 6 K A om. עד מא. B עד מה. 7 K וַיֵּי, B ואי, S A וַי. 8 K A דְּיֵחוּן. 9 A וְצִיעָן = *et naves* in interpretatione latina. 10 S יִצְטָרְחַן, A יִצְטַר׳. — Cuinam tempori tribuenda est haec interpretatio apocalyptica? 11 A מִן ר׳. 12 B לארחיה. 13 K A בִּשְׁטִים 14 A ut cod., S וקְרָאָה, B וקרייאה, K וּקְרָאָן. 15 S טָעֲוָתְהֵין et sic deinde. A טַעֲוָתְהֵין semper, K טָעֲוָתְהוֹן ubique. 16 B A לְפַלְחֵי בַּעֲלָא פ׳ et sic deinde. K לְבַעַל פ׳. 17 Man. sec. ותקיף ut S A. K וּתְקֵף. 18 K קָטוֹל.

קדם י׳ [1]לקביל שמשא ויתוב תקוף רוגזא די׳ מישראל׳
ואמר משה לדייני ישראל קטולו גבר [2]גבריה דאתחברו 5
[3]לבעל פעור׳ והא גברא מבני ישראל אתא וקריב 6
לות אחוהי ית [4]מדינייתא לעיני משה ולעיני [5]כל כנשתא
דבני ישראל ואנון [6]בכן בתרע [7]משכן זמנא׳ וחזא 7
פנחס בר אלעזר בר אהרן [8]כהנא וקם מגו כנשתא [9]ונסיב
רומחא בידיה׳ [10]ועל בתר גברא בר ישראל לקובתא 8
ובזע ית [11]תרוידהון ית גברא בר ישראל וית איתתא
[12]במעהא ואתכלי מותנא מעל בני ישראל׳ והוו דמיתו 9
במותנא [13]עשרין וארבעה אלפין׳ פרשה

1 Man. sec. לקביל cf. ܠܩܘܒܠ. S לקב׳ K A לְקֳבֵל 2 K גיבריהי. 3 Sic in unam vocem contraxit scriba. Cf. بعلبك. S A dispescunt, K B לפלחי בעלא פ׳. 4 S A מְדִינָ׳ B מידינ׳, K מִדְיָנ׳. 5 Man. sec. כֹּל. Hinc S A כָּל. 6 S A בָּכָן, K בָּכָן. 7 K מַשְׁכָּן. 8 K S A כָּהֲנָא. 9 Man. sec. ונסיב. Ita et K S A. Deinde K pro more suo רָמְחָא. 10 S A יַעַל, K יְעַל. 11 In cod. deest תרויהון, sed ית bis legitur. 12 S בְּמְעָהָא A לְמְעָהָא, K ut videtur בִּמְעָהָא. 13 B S עַשְׂרִין, K A עַשְׂר׳. Ad modum aramaicum עֶסְרִין scribendum fuisset, quod in codice non legitur.

Comparatio codicum et editionum haec docet:

1. Ex מילה 23, 13 sequitur, K et codicem Londinensem, utrumque Saec. XII, ad eandem pertinere familiam. — 2. Secunda manus in Cod. Lond. ita scripsit uti S A solent exhibere. — 3. Usus scribendi כל et כָּל sequitur normam textus hebraei, quod scholae masorethicae tribuendum. — 4. Particula די ubique delenda est, propter accentus artificioso modo adhibita est. — 5. Accentus in K S A e. c. 22, 18 vocales producunt, quod in cod. Lond. raro locum habet. — 6. Omnes redeunt ad exemplar unum primarium, in quo tamen variae lectiones exstabant cf. בים et לחיר 22, 35.

Deuteronomium capita XXVI, 1—XXIX, 8

e codice Mus. Brit. Or. 1467. Saec. XII.

1 XXVI. ויהי אד תיעול לאר[עא] די׳ אלהך יהיב
2 לך אחסנא ותירתה ותיתיב בה׳ ותסב מריש כל איבא
דאר[עא] [1]דתעיל מארעך די׳ אלהך יהיב לך ותשוי
בסלא ותהך לאתרא דיתרעי י׳ אלהך לאשראה שכינתיה
3 תמן ותיתי לות [2]כהנא דיהי ביומיא האינון ותימר ליה
הויתי יומא דין קדם י׳ אלהך ארי [3]עלית לארעא דקיים
4 י׳ לאבהתנא למתן לנא׳ ויסב כהנא סלא מן ידך
5 [4]ויהתיניה קדם מדבחא די׳ אלהך׳ ותתיב ותימר קדם
י׳ אלהך לבן ארמאה בעא [5]לאבדא ית אבא [6]ונחת
למצרים ודר תמן בעם זעיר והוה תמן לעם רב תקיף
6 וסני׳ [7]ואביאשו לנא מצראי ועניונא ויהבו עלנא
7 פלחנא קשיא׳ [8]וצלינא קדם י׳ אלהא דאבהתנא [9]וקביל
י׳ צלותנא וגלי קדמוהי עמלנא ולאותנא [10]ודוחקנא׳
8 ואפקנא י׳ [11]ממצרים ביד תקיפא [12]ובדרע מרמם ובהזונא

1 Non juvat ut in capitibus praecedentibus apparatum ampliorem addere. Itaque perpauca ex editione Sab. et Antverp. selegimus. A דְתֵיתֵי. 2 A כַּהֲנָא semper. 3 Correctum in עֲלֵית, A עֲלֵית. 4 A וִיצַנְעִנֵּיהּ. 5 Manus recentior mutavit in לְאוֹבָדָא. 6 Corr. in וּנְחַת. 7 S A וְאַבְאִישׁוּ. 8 Fortasse וְצַלִּ׳. 9 Secunda man. וְקַבִּ׳. 10 A ודוחק. 11 Cod. מִמִּצְרַ׳. 12 A וּבִדְרָעָא מְרַמְמָא male, deinde vero A וּבְחֵזוּי רַבָּא.

10 רבא ובאתין ובמופתיך· [1]ואיתינא לאתרא הדין ויהב
לנא ית ארעא הדא ארע עבדא [2]חלב ודבש·

Desunt reliqua in codice, pergitur XXVI, 19.

19 ולמתנך [3]עלי על כל עממיא דעבד לתושבחא ולשום
ולרבו ולמהוך עם קדיש קדם י׳ אלהך כמא [4]דמליל·
1 XXVII. [5]ופקיד משה וסבי ישראל ית עמא למימר
2 [6]טרו ית כל תפקידתא דאנא מפקיד יתכון יומא דין׳ ויהי
ביומא [7]דתיעברון ית ירדנא לארעא די׳ אלהך יהיב לך
3 ותקים לך אבנין [8]רברבן ותסוד יתהון בסידא· [9]ותכתוב
[10]עליהון ית [11]כל פתגמי אוריתא הדא במיעברך בדיל
דתיעול לארעא די׳ אלהך יהיב לך [12]ארע עבדא [13]חלב
4 ודבש כמא דמליל י׳ אלהא דאבהתך לך׳ ויהי
במיעברכון ית ירדנא תקימון ית אבניא האלין דאנא
מפקיד יתכון יומא דין בטורא דעיבל ותסוד יתהון
5 [14]בסידא· ותבני תמן מדבחא קדם י׳ אלהך מדבח אבנין
6 לא תרים [15]עליהון ברזלא· אבנין שלמן תבני ית מדבחא
7 די׳ אלהך ותסיק עלוהי עלוון קדם י׳ אלהך· ותכוס

---

1 A ואתינא S וְאִיתִיְנָא. 2 Attendas ad Hebraismum in חָלָב et in pausali דְבָש. Cf. 27, 3. A ut cod. 3 A עִלָּאָה S עִילַי. 4 Corr. in דמ׳ליל aut דמ׳ליל. A דְמַלֵּיל. 5 Corr. in ופקיד A וּפַקֵּיד. 6 A טַר. 7 A דְתַעְבְּרוּן. 8 S רַבְרְבַן A רַבְרְבִין. 9 In codice ותכתוב. 10 Ed. Sonc. עֲלֵיהִין. 11 Manus sec. כֹּל. 12 A אַרְעָא male. 13 Cf. 26, 10. 14 Cod. בטורא. 15 S עליהין. Cod. S in ברזלא hebraizat. Leg. פרסלא cum A. Sic et deinde.

8 נכסת קודשין ותיכול תמן ותחדי קדם י׳ אלהך׳ ותכתוב
על אבנייא ית [1]כל פתגמי אוריתא הדא פריש יאות׳
9 [2]ומליל משה וכהניא ליואי עם [3]כל ישר׳ למימר אצית
ושמע ישראל יומא [4]דין הויתא לעם קדם י׳ אלהך׳
10 [5]ותקביל [6]למימרא די׳ אלהך ותעביד ית פקודוהי וית
11 קיימוהי דאנא [7]מפקיד לך יומא דין׳ [8]ופקיד משה ית
12 עמא ביומא ההוא למימר׳ אלין יקומון לברכא ית
עמא [9]על טורא [10]דגריזין במיעברכון ית ירדנא שמעון
13 ולוי ויהודה ויששכר ויוסף ובנימן׳ ואלין יקומון על
לווטיא בטורא דעיבל ראובן גד ואשר וזבולן דן ונפתלי׳
14 [11]ויתיבון [12]ליואי ויימרון לכל [13]אנש ישראל קל [14]רם׳
15 ליט גברא דיעביד [15]צילם ומתכא [16]מרחק קד י׳ [17]עובד
ידי [18]אומנא וישוי בסתרא ויתיבון [19]כל עמא ויימרון
16 אמן׳ ליט [20]דיקלי אבוהי ואימיה ויימר כל עמא אמן׳
17 18 ליט [21]דישני תחומא דחבריה ויימר כל עמא אמן׳ ליט
19 דיטעי [22]עורא באורחא ויימר כל עמא אמן׳ ליט דיצלי׳

---

1 Secunda manus כל. 2 Prima man. ומלל aut ומלל. 3 Secunda man. כל. 4 S הדין. 5 Cod. ותקב. 6 A בְּמֵימְרָא. 7 A מְפַקְּדָךְ. 8 Secunda manus ופקיד. A S ופקיד. 9 S בטורא. 10 A in דְּגְרִיזִים hebraizat. 11 A וִיתִיבוּן recte et sic deinde. 12 Num לוי? 13 A גְּבַר. 14 רם? A קָלָא רָמָא. 15 Corr. in צילם uti habet S. A צֶלֶם. 16 A מְרַחֲקָא דַיְיָ. 17 עובד, Hebraismus in statu constructo. 18 A אוּמָּן. S אוּמָנָא. 19 Secunda man. כל. 20 A דְיֵקַל. S דיקלי. 21 A דְיַשְׁנִי. S דְיִשְׁנֵי. 22 S צְוִירָא. A צַיִירָא.

20 דין [1]גיור [2]ייתם וארמלא ויימר כל עמא אמן ליט
דישכוב עם אתת אבוהי ארי גלי כנפא דאבוהי ויימר כל
21 עמא אמן ליט דישכוב עם כל בעירא ויימר כל עמא
22 אמן ליט דישכוב עם אחתיה בת אבוהי או בת אמיה
23 ויימר כל עמא אמן ליט דישכוב עם [3]חמתיה ויימר
24 כל עמא אמן ליט דימחי חבריה בסתרא ויימר כל
25 עמא אמן ליט [4]דיקביל שוחדא למקטל נפש דם זכי
26 ויימר כל עמא אמן ליט דלא [5]יקים ית פתגמי אוריתא
הדא למעבד יתהון ויימר כל עמא אמן

1 XXVIII. ויהי אם קבלא תקביל [6]למימרא די׳ אלהך
למיטר למעבד ית כל פיקודוהי דאנא מפקיד לך יומא
2 דין ויתנינך י׳ אלהך [7]עלאי על כל עממי ארעא [8]ויתיתין
עליך [9]כל ברכתא האלין [10]וידבקונך ארי תקביל למימרא
3 4 די׳ אלהך· בריך את בקרתא ובריך את בחקלא· בריך
ולדא דמעך ואיבא דארעך [11]וולדא דבעירך בקרי תוריך
5 6 ועדרי ענך· בריך סלך [12]ואצותך· בריך את במיעלך
7 ובריך את במפקך· יתין י׳ ית בעלי דבבך דקימין עליך
תבירין קדמך באורחא [13]חדא יפקון לותך [14]ובשבע [15]אורחן

---

1 A הַגֵּיר 2 A יְתָיִם. 3 A חֲמוֹתֵיה. 4 A דִמְקַבֵּיל.
5 A S יְקַיֵּים. 6 A בְּמֵימְרָא et sic deinde. 7 S עִילַאי. A עִלָּאֶת.
8 A וְיֵיתוּן. 9 Secunda man. כֹּל. 10 S וְיִדְבְּקֻנָּךְ femininum
recte, vocalismus perversus. 11 AS וַלַד׳. 12 A וְאַצְוָתָךְ et
sic v. 17. 13 A חַד et sic v. 25. 14 A וּבְשִׁבְעָה. 15 A
אֹרְחָן et sic v. 25.

8 ויעירקון מן קדמך· יפקיד י׳ [1]לך ית [2]ברכתא באוצרך
ובכל אושטות ידך ויברכינך בארעא די׳ אלהך יהיב לך·
9 [3]יקימינך י׳ [4]קדמוהי לעם קדיש כמא [5]דקיים לך ארי
תיטר ית פיקודיא די׳ אלהך ותהך באורחן דתקנן קדמוהי·
10 ויחזון כל עממי אר[עא] ארי שמא די׳ [6]איתקרי [7]עלך
11 וידחלון מנך· ויותרינך י׳ לטבא בולדא דמעך ובולדא
דבעירך ובאיבא דארעך על ארעא [8]דקיים י׳ לאבהתך
12 למתן לך· יפתח י׳ לך ית אוצריה טבא ית שמיא
למתן מטר ארעך בעדניה ולברכא ית כל עובדי ידך
13 ותוזיף לעממין סגיאין ואת לא [9]תזיף· ויתנינך י׳
[10]תקיף ולא [11]חליש ותהי [12]ברם לעילא ולא תהי
לתחתא ארי תקביל לפיקודיא די׳ אלהך דאנא מפקיד
14 לך יומא דין למיטר [13]ולמעבד· ולא [14]תסטון מכל
פתגמיא דאנא מפקיד יתכון יומא דין [15]לימינא
ולסמלא למהך בתר [16]טעות עממיא [17]למפלחהון·

---

1 A עִמָּךְ. 2 S בִּירְכָן statu indeterminato. Male, praecedit enim ית. A בִּרְכְתָא. 3 A יְקִימִינָּךְ. 4 A לֵיהּ. 5 Manus sec. דקיים, eo signo e expressum est, quod ex ́ et ̈ conflatum est. 6 A יִתְקְרֵי. 7 Sic cod. pro עלך. 8 Manus secunda דקיים. 9 A תְזוּף. 10 A לְתַקִּיף. 11 Cod. דלש cf. vs 44. A לְחַלָּשׁ. 12 A לְחוּד et sic deinde haud raro. cft. pag. 22 Not. 18. 13 Legas uti ܡܥܒܕ hic et alibi. S מַעֲבַד solet exhibere, quippe in qua vocalismus codicum babylonicorum non semper recte signis Tiberiensibus redditus est, signum enim ـَ aeque a atque ë pronunciatur. A מֶעְבַּד. 14 A תִסְטֵי. 15 A יַמִּינָא וּשְׂמָאלָא. 16 S טָעֲוַת hic et deinde. 17 A לְמִפְלְחִינּוּן. S לְמִפְלַחְהֵין.

15 ויהי אם לא [1]תקביל למימרא די' אלהך למיטר למעבד
ית כל פיקודוהי וקימוהי דאנא מפקיד לך יומא דין
16 וייתון עלך כל לוטיא האילין [2]וידבקונך· ליט את
17 18 בקרתא וליט את בחקלא· ליט סלך ואצותך· ליט
19 ולדא דמעך ואיבא דארעך בקרי תורך ועדרי ענך· ליט
20 את במיעלך וליט את במפקך· [3]ישלח י' בך ית מאירתא
[4]וית [5]שגשיא וית [6]מזופיתא בכל אושטות ידך דתעביד
עד דתשתיצי ועד דתיבד בפריע מן קדם בישות עובדך
21 [7]דשבקתא [8]דחלתי· ידביק י' בך ית [9]מותא עד דישיצי
22 יתך מעל ארעא דאת עליל לתמן [10]למירתה· ימחינך י'
בשחפתא ובקדחתא ובדליקתא ובחרחורא ובחרבא
23 [11]ובשדפנא [12]ובירקנא וירדפונך עד דתיבד· ויהון שמיא
דעלוי רישך חסינין כנחשא מלאחתא מטרא וארעא
24 דתחותך תקיפא כברזלא מלמעבד פירין· יתין י' ית
מטר ארעך אבקא ועפרא מן שמיא ייחות עלך עד
25 [13]דתשתיצי· יתנינך י' תביר קדם [14]סנאך באורחא הדא
תפוק לותיה [15]ובשבע אורחן [16]תעירוק מן קדמוהי ותהי

---

1 Secunda man. תקביל. 2 S falso וידבקונך. 3 A יְגָרֵי. 4 A יַת. 5 Manus sec. שגושיא. 6 A S מַזּוּפִיתָא. 7 A הִשְׁבַּקְתָּ 8 A לְדַחֲלְתִּי S דַּחַלְתִּי. 9 A מוֹתָנָא. 10 Cod. למירתה pro תה. Hebraismus. 11 A וּבְשִׁדָּפוֹנָא. 12 A וּבְיֵרָקוֹנָא. 13 A הִשְׁתֵּיצָךְ cf. v. 45. 14 A בַּעֲלֵי דְבָבָךְ. 15 A וּבְשִׁבְעָא. 16 Man. secunda corr. in תיערוק, quod etiam in S legitur. A תְּעֲרוֹק.

26 [1]לזיע [2]לכל מלכות ארעא· ותהי נבילתך [3]משגרא
למיכל לכל עופא דשמיא ולבעירא דארעא ולית
27 דמניד· ימחינך יי בשחנא [4]דמצרים [5]ובטחורין ובגרבא
28 [6]ובחרס [7]דיביש דלא תכול לאתסאה· ימחינך יי
29 בטפשותא [8]ובסמיותא [9]ובשעממות ליבא· ותהי ממשיש
בטיהרא כמא [10]דיממשיש עוירא בקבלא ולא תצלח ית
[11]אורחתך ותהי ברם [12]עשיק [13]ואניס כל יומיא ולית
30 דפריק· [14]איתתא תירוס וגבר אוחרן ישכבינה ביתא תבני
31 ולא תתיב ביה כרמא [15]תיצוב ולא [16]תחליניה· תורך
יהא נכיס לעינך ולא תיכול מניה חמרך יהי [17]אניס מן
קדמך ולא יתוב לך ענך [18]מסירן לבעלי דבבך ולית
32 לך פריק· בנך ובנתך מסירין לעם [19]אוחרן ועינך [20]חזין·
33 ויסופן [21]בגללהון כל יומא ולית חילא בידך· איבא
דארעך וכל ליאותך ייכול עם דלא ידעתא ותהי ברם

---

1 A לְזָאוּ. S לְזִיעַ. 2 Vocalis in כֹּל secunda man. 3 Secunda manus corr. in מְשֹׁגְרָא. 4 A דְמִצְרָאֵי. S מִצְרַיִם. 5 A וּבִטְחֹרֵי. S וּבַטְחוֹרִין. 6 A וּבְחָרֶס. 7 S יָבֵישׁ. 8 A וּבְסָמָאוּתָא. 9 S וּבְשַׁעַמְמוּת. A וּבְשַׁעְמְמוּת. 10 S דִמְמַשֵׁשׁ. Lectio codicis, in quo Schewa primi מ erasum est, propter די accipi non potest. Quaeritur, num legendum sit דימַשֵּׁשׁ an דמְמַשְּׁמֵשׁ. A דְמַשֵּׁשׁ. 11 A אוֹרְחָךְ כּוֹבְךְ. 12 A עֲשִׁיק. 13 A S וְאָנִיס. 14 Duo verba איתּ' תר' in codicis scriptura antiqua desunt, addita sunt a manu recenti. 15 A תִנְצֵב. 16 A תְחַלְּלִינֵּיהּ. 17 Nonne אֲנִיס uti vs 29? A S bis אָנִיס. 18 Post ענך A inserit יְהוֹן. A מסירין. 19 A אוֹחֳרִי. 20 A חָזְיָאן. 21 A בִּגְלַלְהֵין.

34 עשיק [1]ורעיע כל יומיא· ותהי [2]משתטי [3]מיהיזו עינך
35 [4]דתהי חזי· ימחינך י׳ משחנא בישא על רכובין ועל
שקין דלא תיכול לאתסאה מפרסת [5]רגלך ועד מוהך·
36 יגלי י׳ יתך וית מלכך [6]דתקים עלך [7]לעם [8]דלא
ידעתא את ואבהתך ותפלח תמן לעממיא פלחי טעותא
37 אעא ואבנא· ותהי לצדו [9]למתל ולשועי בכל עממיא
38 [10]דידבינך י׳ לתמן· בר זרע סגי [11]תפיק [12]וזעיר תכנוש
39 ארי יחסלינה [13]גובא· כרמין [14]תיצוב ותפלח וחמרא
40 לא תשתי ולא תכנוש ארי תיכלינה תולעתא· זיתין
יהון לך [15]בכל תחומך ומשחא לא תשוף ארי יתרון
41 זיתך· בנין ובנן [16]תליד ולא יהון לך ארי יהכון בשביא·
42 43 כל אילנך ואיבא דארעך [17]יחסנינה סקאה· תותב על
דבינך יהי סליק עיל מנך [18]לעילא ואת תהי
44 נחית לתחתא· הוא יוזפינך ואת לא תוזפינה
45 הוא יהי [19]תקיף ואת תהי [20]חלשי· וייתון עלך כל
לוטיא האלין וירדפונך [21]וידבקונך עד דתשתיצי ארי לא

---

1 A וְרָצִיץ. 2 A מְשְׁתְטֵי. 3 Ita codex et A; S מְחֵיזוּ, quod nihil est. 4 A דְּתְחֲזֵי. 5 Cod. רֿגלך. A S רִגְלָךְ. 6 A דְּתְקֵים. 7 A לְעַמָּא. 8 Sic cod. pro דלא. 9 In מהֿל vocalis — deinde in — correcta est. A S לְמְתַל. 10 A דְּאַגְלָךְ. 11 Sic cum Dageš in ק. 12 Post תפיק A et S: לְחַקְלָא. 13 A גּוֹבָאָה. 14 A תַנְצֵיב. 15 Secunda manus כֹּל. 16 S תוֹלִיד. A תְּלֵיד. 17 A יְתָרֵיךְ. 18 In codice primum omissum deinde superscriptum. 19 A לְתַקִּיף 20 Cf. v. 13. 21 S iterum וִידבקוּנָךְ.

[1]קבילתא למימרא די׳ אלהך למטר פיקודוהי וקימוהי
46 [2]דפקדך ויהון בך [3]לאת ולמופת ובבנך עד [4]עלמא׳
47 חלף דלא פלחתא קדם י׳ אלהך [5]בחדוא [6]ובשפירות
48 ליבא [7]מסגי כולא׳ ותפלח ית בעלי דבבך [8]דיגרינון
י׳ בך בכפנא [9]ובצהותא [10]ובערטליותא ובחסירות כולא
49 ויתין ניר דברזל על צורך עד דישיצי יתך׳ [11]ייתי י׳ עלך
עם מרחיק [12]מסיפי ארעא כמא [13]דמשתדי נשרא [14]עמא
50 דלא [15]תשמע לישניה׳ עם תקיף אפין דלא [16]נסיב
51 [17]אפי [18]סבא ועל ינקא לא [19]מרחים׳ וייכול ולדא
דבעירך ואיבא דארעך עד דתישתיצי דלא ישאר לך
[20]עיבורא חמרא ומשחא בקרי תורך ועדרי ענך עד דיוביד
52 יתך׳ ויעיק לך בכל קרוך עד דיכביש שורך [21]רמיא
וכריכיא דאת [22]רחיץ לאשתיזבא בהון בכל [23]ארעך
[24]ויעיק לך בכל קרוך בכל ארעך דיהב י׳ אלהך לך׳
53 ותיכול ולדא דמעך בסר בנך ובנתך דיהב לך י׳ אלהך׳

---

1 Secunda manus correxit in קבלתא; ceterum ـَ ut ë proferendum est. 2 Vocalis a in פקדך correcta est in פקדך. A S דְּפַקְּדָךְ. 3 A לְאָתִין וּלְמוֹפְתִין. 4 A עַד עָלַם. 5 Legas ḥedwa = ܚܕܘܐ. S חִדְוָא. A חֶדְוָ ה. 6 A וּבְקַשִּׁיטוּת. 7 A מְסַגְיוּת. 8 A הִיגָרֵי. 9 Corr. in צהותא A S וּבְצָחוּתָא. 10 A וּבְעַרְטְלָיוּתָא. 11 Correct. in ייתי. A S יַיְתֵי. 12 A S מִסְּיָפֵי. 13 S הַמְשְׁתְּדֵי. A דְּיִשְׁתְּדֵי. 14 A עַם. 15 A תְקַבֵּל בְּלִישָׁנֵיה. 16 S נָסֵיב. 17 A אַפִּין. 18 A לְסָבָא. 19 A יְרַחֵם. 20 Secunda man. corr. in עיבורא. A S עיבורא 21 A בְּרִיכָתָא וּתְקִיפָתָא pro רמ׳ וכרי״. 22 A רָחִיץ. 23 A אַרְעָא. 24 S hîc et in initio versus וִיעִיק. Eisdem locis A יְיָצִיק.

54 [1] בצירא ובעקתא [2] דיעיק לך סנאך׃ גברא דלליך בך
[3] ודמפנק לחדא [4] תיבאש עיניה באחוהי ובאיתת קביה
55 ובשאר בנוהי [5] דישאר׃ מללמתן לחד מנהון מבסר בנוהי
דייכול מדלא [6] אשתאר ליה כולא בצירא ובעקתא דיעיק
56 לך סנאך בכל קרוך׃ [7] דרכיכה בך [8] ודמפנקא דלא
[9] נסיאת פרסת [10] רגלה [11] לאהתא על אר[עא] [12] מיפנקו
57 ומיכלו תבאש עינה בגבר קיבה ובברה [13] ובברתה׃
ובזעיר בנהא דיפקון [14] מינה ובבנהא [15] דתליד אדי
תיכלינון בחסירות! כולא בסתרא בצירא ובעקתא דיעיק
58 לך סנאך בקרוך׃ אם לא תיטר למעבד ית כל פתגמי
אוריתא הדא דכתיבין בספרא הדין למדחל ית שמא יקירא
59 ודחילא הדין ית י׳ אלהך׃ דיפריש י׳ ית [16] מחתך וית
מחת בנך מחן [17] רברבן [18] ומהימנן [19] ומכתשין בישין

1 S בְּצִיָאְרָא. 2 A יְעֵיק sic et deinde. 3 Prima manus ודמפּנק per פּ, quod deinde in ודמפנק mutatum est, erasa scriptione prima. A S יְדְמְפַנֵק. 4 A תַבְאֵישׁ, et sic v. 56. 5 A דְיִשְׁתְאַר. 6 A אִישְׁתְאַר. 7 A S דרכיכא per א scriptum. 8 Uti antea ודמפ׳ cum — in rasura, pro antiquiore —. A S ut antea. 9 S נְסִיאַת. A נְסָּאת. 10 A S רִיג׳. 11 S לְאָחְתָא. A לְאַחְתָא recte. 12 S מְמְפַנְקוּ וּמְרַפִּיכוּ. Cfr. מְחֵיוּ vs 34. A מְדְפַנְקוּתָא. 13 A וּבְרְתָה. 14 A מִנָהָא. 15 A הִתְלִיד hbr. 16 Ita codex (cf. Deuter. 32, 32 ubi A מַחְתָהוֹן), legas מחתך vel מחיתך. A מַחֲתָךְ. S מָחֲתָךְ. Deinde pro מַחַת A et מחת codicis S מָחַת, pro quo legendum מחת vel מחית. Denique pro מחן codicis A S habent מָחָן; legendum est מחין cf. ܡܟܣܒܬܐ, ܡܟܣܝܬܐ, ܡܟܣܝ̈ ܘ et ܡܟܢܘܬܐ, ܡܟܢܐ et ܡܟܢܘܬܐ, ܡܟܢܘ, ܡܟܢܘ̈, cujus status absolutus in sing. esse deberet ܡܟܢܐ ex ܡܟܢܐ profectus. 17 A סַגְיָאן. 18 A יְהֵימְנָן postea יְהֵמְנִין. 19 A וּמַרְעִין.

60 ומהימנין׳ ויתיב בך ית כל מכתשי [1]מצרים דדחילתא מן
61 קדמיהון וידבקון בך׳ את [2]כל [3]מרע וכל [4]מחא דלא
כתיבין בספר אוריתא הדא ייתינון י׳ עליך עד
62 דתשתיצי׳ ותשתארון [5]בעם [6]זעיר חלף דהויתון ככוכבי
63 שמיא [7]לסגי ארי לא [8]קבילתא למימרא די׳ אלהך׳ ויהי
כמא דחדי י׳ עליכון [9]לאיטבא [10]לכון ולאסגאה יתכון
כין יהדי י׳ עליכון לאובדא יתכון ולשיצאה יתכון
[11]ותיטלטלון מעל ארעא דאת עליל לתמן למירתה׳
64 ויבדרינך י׳ בכל עממיא מסיפי ארעא ועד סיפי אר[עא]
65 ותפלח תמן לעממיא פלחי טעותא׳ דלא ידעתא את
66 ואבהתך אעא ואבנא׳ ובעממיא [12]האינון לא תנוח
ולא יהי מנח לפרסת רגלך ויתין י׳ לך תמן [13]לב
67 [14]דחול [15]והשכות עינין [16]ומפחת נפש׳ ויהון חייך [17]תלין
לך [18]מקבל ותהי [19]תוה בליליא וביממא ולא תהימין
בחייך׳ בצפרא תימר מן יתין רמשא וברמשא תימר מן

---

1 A מִצְרָאֵי. 2 Secunda manus כֹּל, quod tamen non ubique adnotavimus. 3 A מַרְעִין. 4 Ita codex, S מְחָא. Quodsi pro מחוא legitur מחא, pronunciationem contractam habemus. A מְחָאָן. 5 A עַם. 6 A דְמִנְיָן. 7 S לִיסְגִי A לְמִסְגֵי. 8 Secunda manus corr. in קבלתא. A S קַבֵּילְתָּא. 9 A לְאוֹטָבָא. 10 A יַתְכוֹן. 11 S וְתִטַּלְטְלוּן. A וּתְטַלְטְלוּן. 12 A הָאִלֵּין. 13 Ita cod. sed videtur correctum esse in לב. 14 A תְהֵי. 15 A וְחָשְׁכוּ. 16 Ita cod. per ח; formatum est a פְּתַח ut ܡܦܬܚܐ, cstr. ܡܦܬܚ. S מַפְּחַת cum Dages in פּ. A וּמַפְּחַן. 17 A תָּלַן. 18 S מְקַבָּל. A מְלַקְבֵל. 19 A פָּחִיד.

יתין צפרא [1]מתוהת ליבך דתהי [2]תהה [3]ובהיזו עינך
[4]דתהי חזי [5]ויתיבינך י׳ למצר[ים] בספינן באורהא 68
[6]דאמרית לך לא תוסיף עוד [7]למחזה ותזדבנון תבן
לבעלי [8]דבביכון לעבדין ולאמהן ולית דקני אלין 69
פתגמי קימא [9]דפקיד י׳ ית משה למגזר [10]עם בני ישר[אל]
בארעא דמואב בר מקימא דגזר עמהון בהורב׃
XXIX. וקרא משה לכל [11]ישר[אל] ואמר להון אתון 1
הזיתון ית כל דעבד י׳ לעיניכון בארעא דמצרים לפרעה
ולכל עבדוהי ולכל ארעיה׃ נסין רברבין [12]דחזאה עינך 2
אתיא ומופתיא רברביא האינון׃ ולא יהב י׳ לכון 3
ליבא למדע [13]ועינין למחזי ואודנין למשמע עד יומא
הדין׃ [14]ודברית יתכון ארבעין שנין במדברא לא בליאת 4
כסותכון מנכון ומסנך לא [15]עדו מעל רגלך׃ לחמא לא 5
אכלתון וחמר [16]חדת ועתיק לא שתיתון בדיל דתידעון
ארי אנא י׳ [17]אלהכון׃ ואתיתון לאתרא הדין ונפק 6
סיחון מלכא דחשבון ועוג מלכא דמתנן לקדמותנא [18]לאגהא
קרבא [19]ומחיננון׃ [20]ונסיבנא ית ארעהון ויהבנה לאחסנא 7

---

1 S מְתַוהוּת. A מִתְהוּת. 2 A תְּהֵי. 3 Ita et S A cf. supra מְחיזו 28, 34 S. 4 A דְּתֶחְזֵי. 5 Sic et S A sed Hebraismus est pro ויתיבינך. 6 A דַּאֲמַרִית. 7 Leg. למחזוה. 8 לְמֶחְזְיָה. 8 A דְּבָבָךְ. 9 Prima manus דפקיד, unde deinde factum est דפקד. 10 A יַת. 11 S זקני ישראל. 12 A דַּחֲזוֹ. 13 A וְאַף לָא עַיְנִין. 14 A וְדַבְרִית. 15 A יְחִיפוּ. 16 A וּמְרַוֵּי pro חד׳ ועת׳. 17 A אֱלָהָךְ. 18 Sic et S לְאַגְּחָא. A לְאַגָּחָא cf. infra Deut. XXXIII, 18. 19 A וּמְחֵינוּנוּן. 20 A וּכְבַשְׁנָא.

[1]לשיבט ראובן ולשיבט גד ולפלגות שבטא דמנשה׃
8 ותיטרון ית פיתגמי קימא [2]הדין ותעבדון יתהון בדיל
[3]דתצלחון ית כל דתעבדון׃

Deuter. XXXII—XXXIV

ex cod. Mus. Brit. Or. 1467.

Accedunt versus 16—26 e codice Petropolitano 132, quo continetur recentior vocalismi babylonici forma.[4]

1 האזינו׳ אציתו שמיא ואמליל ותשמע ארעא מימרי
2 פומי׳ יבסם כמטרא אולפני [5]יתקבל כטלא מימרי כרוחי
מטרא דנשבין על דתאה וכרסיסי מלקושא דעל עסבא׃
3 [6]ארי בשמא די׳ אנא מצלי [7]הבו רבותא קדם אלהנא׃
4 [8]תקיפא דשלמין עובדוהי ארי כל אורחתיה דינא אלהא
מהימנא [9]דמן קדמוהי עולא לא נפיק מן קדם [10]דזכי
5 וקשיט הוא׳ חבילו להון [11]לא ליה בניא דפלחו
6 לטעותא דרא [12]דאשני עובדוהי [13]ואשתניו׳ הא קדם י׳
אתון גמלין דא עמא [14]דקבילו אוריתא ולא חכימו הלא

1 A לשבטא דראובן ולשבטא דגד. 2 A הדא. 3 A דתשכלון.
4 Apographum codicis Petrop. debeo benevolentiae Mag. Israelsohn, qui consonantes evanidas et vocales vix legibiles et dubias in codice esse dixit. 5 S תתקבל. 6 Cod. ארי. 7 Prima man. הבו, correctum deinde ab alio in הבו. 8 ק ex ק aut ק correctum. 9 S om. ד. 10 S om. ד. 11 A ולא. Lectio exegetica! 12 A דאשניו. 13 A S ואשתניו. 14 Secunda man. corr. in דקבלו.

7 הוא אבוך [1]את דיליה הוא עבדך ואתקנך׃ אידכר יומין
דמן עלמא [2]אסתכל בשני דר ודר שאל [3]אבוך ויחוי לך
8 סבך ויימרון לך׃ [4]באחסנא עלאה עממיא [5]בפרשותיה
9 בני אנשא קיים תחומי עממיא למנין בני ישר[אל]׃ ארי
10 [6]חולקיה די׳ [7]עמיה יעקב עדב אחסנתיה׃ [8]סופיק
צורכיהון [9]בארע מדברא בית [10]צהונא אתר דלית מיא
אשרינון סחור סחו[ר] לשכינתיה [11]אליפינון פתגמי
11 אוריתיה [12]נטרינון כבבת עינהון׃ כנשרא דמחיש [13]לקניה
על בנוהי מתחופף [14]פריש גדפוהי [15]מקבילהון מנטילהון
12 על תקוף [16]אברוהי׃ י׳ בלחודיהון עתיד לאשריותהון
בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולא יתקיים קדמוהי
13 פולחן טעון׃ אשרינון על תוקפי אר[עא] ואוכילינון בזת
סנאיהון יהב להון בזת שליטי קרוין ונכסי [17]יתבי כרכין
14 תקיפין׃ יהב להון בזת [18]מלכיהון ושליטיהון עם עותר
[19]רברביהון ותקיפיהון עמא [20]דארעהון [21]אחסנתהון עם
בזת חיליהון ומשריתהון ודם גיבריהון [22]יתאשד כמיא׃

---

1 A S ואת. 2 A אִסְתַּכַּלוּ. 3 A S לאבוך. 4 A בְּאַחְסָנוּת. 5 A בְּאַפְרָשׁוּתֵיהּ. 6 A חוּלְקָא. 7 Cod. עמיה aut עַמיה, quod constituere non potui. 8 A סְפֵק 9 Sic cod. et A S בְּאַרַע. At legendum est בארע. 10 A S צַחְוָנָא. 11 Sec. man. correxit in אלפינון, uti legitur in A S. Vox praecedens in A S est לִשְׁכִינְתֵיהּ. 12 S נָטְרִינוּן כְּבָבַת. A נַטְרִינוּן. 13 Cod. לקניה. 14 S פָּרִיס. 15 Cod. fortasse מקבילהון. 16. A אֱבָרוֹהִי. 17 A יָתְבִין. 18 Cod. מלכיהין, — vero ex — radendo factum est. 19 S רברבָנהון. 20 A S דְאַרְעֲהוֹן male. 21 A וְאַחְסַנְתְּהוֹן. 22 A אִתְשַׁד.

15 [1]עתר ישר[אל] ובעט אצלח תקות קנא [2]נכסין שבק פולחן
16 אלהא דעבדיה [3]ארגיז קדם תקיפא [4]פרקיה · [5]אקניו
אקניאו (Codex Petropolitanus)
Lond. קדמוהי בפלחן טעון בתועיבתא ארגיזו קדמוהי ·
Petr. קדמוהי בפלחן טעון בתועיבתא ארגיזו קדמוהי
17 Lond. [6]דבחו לשדין דלית בהון צרוך דחלן
Petr. דבחו לשידין דלית בהון צרוך דחלן
דלא ידעונין [7]חדתן דמקריב אתעבידא [8]דלא אתעסקו
דלא ידעונין חדתן דמקריב אתעבידא דלא אתעסקו
18 [9]בהון אבהתכון · דחלת תקיפא דברך איתנשיתא שבקתא
בהין אבהתכון · דחלת תקיפא דברך אתנשיתא שבקתא
19 פולחן אלהא [10]דעבדך · וגלי קדם י׳ ותקיף רוגזיה
פלחן אלהא דעבדך · וגלי קדם י׳ ותקיף רוגזיה
20 מדארגיזו קדמוהי בנין ובנן · ואמר אסליק שכינתי מנהון
מדארגיזו קדמוהי בנין ובנן · ואמר אסליק שכינתי מינהון
גלי קדמי מא יהי [11]בסופהון ארי דרא דאשני אינון בניא
גלי קדמי מא יהי בסופהון ארי דרא דאשני אינון בניא

1 A S וְעַתַר deinde וּבְעַט propter Zaqef. 2 Atramento pallido in codice mutatum in נִכסִין. S ושבק. 3 Cod. ארגיז unde factum ארגיז. 4 A S דְפָרְקֵיה. 5 A S אַקְנִיאוּ. 6 A S דַבַּחוּ. 7 A S חַדְתָן recte cf. ܚܕ̈ܬܢ plur. abs. fem. In cod. — et — confusa sunt. 8 A לָא. 9 S בְהֵין recte. 10 A דִבְרָךְ. 11 A בְסוֹפֵיהֹון sic et v. 29. — Adnotatio: Pro דבחו vs. 17, תקיפא, שבקתא vs. 18, אסליק edidi quae cod. praebet. Nota תנינא, מתינרא vs. 24, 25 cum Reuchliniano convenire et אגרי Hebraismum, כבן accentum prodere.

21 דלית בהון הימנו· אינון אקניאו קדמי בלא [1]דהלא
דלית בהון הימנו· אינון אקניאו קדמי בלא דהלא
ארגיזו קדמי [2]בסעותהון ואנא אקנינון בלא עם בעמא
ארגיזו קדמי בסעותהון ואנא אקנינון בלא עם בעמא
22 ספשא ארגיזינון· ארי קדום תקיף כאשא נפק בין קדמי
טפשא ארגיזינון· ארי קידום תקיף כאשא נפק בין קדמי
ברגז שיצי עד שאול [3]ארעיתא אסיק ארעא ועללתה שיצי
ברגז שיצי עד שאול ארעיתא אסיק ארעא ועללתה שיצי
23 עד סיפי טורייא· אסיק עליהון [4]בישן מכתשי [5]אשיצי
עד סיפי טורייא· אסיק עליהון בישן מכתשי אשיצי
24 בהון· נפיחי כפן [6]ואכילי עוף וכתישי רוחין בישין ושן
בהון· נפיחי כפן ואכילי עוף ..תישי רוחין בישן ושן
[7]חות ברא [8]אגרי בהון עם [9]היבת תניניא דזהלין בעפרא·
היית ברא אגרי בהון עם חמת תניניא דזהלין בעפרא·
25 מברא תתכיל חרבא ומתוניא חרגת מותא אף [10]עילימיהון
מברא תתכיל חרבא ומתוניא הרגת מותא אף עולימיהון
26 אף עילימתהון ינקיהון עם סביהון· אמרית יהול רוגזי
אף עולימתהון ינקיהון עם סביהון· אמרית יחול רוגזי

---

1 A דחלן. 2 A בפלחן טעיאן. 3 A ארעיתא. 4 A בישין. 5 Sec. man. אשיצי correxit. A איגרי. 6 Legendum ואכילי. 7 Sic! 8 Sec. man. corr. אג׳. 9 Secunda man. corr. in חמת. A חימת. S חמת. 10 A S עולימ׳ et עולימת׳. Punctum super י litteram delendam esse indicat.

27 עליהון [1]ואשיצינון [2]אבטיל מבני אנשא דוכרנהון· אלו
עליהון ו̈אשיצינון אבטיל מן בני אנשא דוכרנהון· · · ·
לא פון רוגזא הסנאה כניש דלמא [3]יתרבב בעיל דבבא
דלמא יימרון ידנא תקיפת לנא ולא מן קדם י׳ הות כל
28 דא· ארי עם מאבדי עיצא אינון ולית בהון סוכלתנו·
29 אילו [4]חכימו אסתכלו בדא [5]סברו מא יהי בסופהון·
30 איכדין ירדוף חד [6]לאלפא ותרין [7]יערקון לרבותא
31 [8]תקיפיהון [9]מסרינון וי׳ אשלימינון· ארי לא כתוקפנא
32 תוקפהון ובעלי דבבנא הוו דיינא· ארי כפורענות עמא
דסדום פורענותהון ולקותהון כעם עמורה [10]מחתהון בישין
33 כרישי חוין [11]ותושלמת עובדיהון [12]כמררתהון· הא
[13]כמרת תניניא [14]כס פורענותהון וכריש פתני [15]חוין
34 אכזראין· הלא [16]כל עובדיהון גלין קדמי גניזין ליום
35 דינא באוצריי· קדמי פורענותא ואנא [17]אישלים לעידן
דיגלון [18]מארעהון ארי קריב יום תברהון ומבע דעתיד
36 להון· ארי ידין י׳ דינא דעמיה ופורענות עבדוהי צדיקיא
יתפרע ארי גלי קדמוהי דבעדן [19]דתיתקף עליהון

---

1 Secunda man. corr. in ואשיצינון. A יַאֲשֵׁי׳. 2 A אֲבַטֵּל. 3 A S יִתְרַבְרַב. 4 A חַכִּימוּ. 5 A סְבַרוּ. 6 A אַלְפָּא. 7 S יִעַר׳. 8 Post לרב׳ A אֱלָהֵין. S אֵילָהֵין. 9 A מַסְרִינּוּן. 10 Cf. Deut. 28, 59. 11 A וְתַשְׁלוּמַת. 12 A כִּמְרָרוּתְהוֹן. 13 S כְּמָרַת, sed. cf. ܡܟܼܪܵܐ in ܘܫܡܐ ܡܟܼܪܵܐ Bar Ali ed. Hofmann 6754. A הַכְּמָרַת. 14 A כֵּס. 15 A חֵיוָןָן. S חֵיוִין. 16 Man. sec. כֹּל. 17 Sec. man. אישל׳ A אֲשַׁלֵּם S אֵישַׁלֵּם. Leg. ואנא. 18 S מֵאַרְעֲהוֹן male. A מִן אַרְעֲהוֹן. 19 A דְּתִתְקוֹף.

37 [1]מחת סנאה יהון [2]מטלטלין ושביקין· ואימר אן
38 [3]דהלתהון תקיפיא דהוו רחיצין ביה· דתרב נכסתהון
הוו אכלין שתן חמר נסביהון יקובון כען ויסעדונכון יהון
39 עליכון [4]למגין· חזו כען [5]דאנא אנא הוא ולית אלה
בר מני אנא [6]ממית [7]ומחי מחינא ואף [8]מסינא ולית דמן
40 ידי משיזיב· ארי [9]אתקינית בשמיא בית שכינתי ואמירית
41 קים אנא לעלמין· אם על חד תרין כהיזו ברקא מסות
שמיא ועד סוף שמיא תתגלי חרבי ותתקף בדינא ידי
42 אתיב פורענותא לסנאי ולבעלי דבבי אשלים· ארוי
גיררי מדמא והרבי [10]תקטיל בעממיא מדם קטילין ושבין
43 לאעדאה כתרין מריש סנאה ובעיל דבבא· שבחו עממיא
[11]עביה ארי פורענות עבדוהי צדיקיא מתפרע ופורענותא
[12]יתיב לסנאוהי ויכפר על ארעיה ועל עמיה·
44 ואתא משה ומליל ית כל פיתגמי תושבחתא הדא קדם
45 עמא הוא ויהושע בר נון· ושיצי משה למללא ית כל
46 פתגמיא האלין עם כל ישראל· ואמר להון שוו לבכון
לכל פתגמיא דאנא מסהיד בכון יומא דין [13]דתפקרונון

1 S A מָחַת cf. Deutr. 28, 59. 2 Prima manus מטלטלין, quod secunda manus correxit in מטלטלין. 3 A דְחִלְתְּהוֹן. 4 A מָגֵן. 5 Cod. fortasse דאנא A אֲרֵי אֲנָא. 6 A מֵמִית hebraizans. 7 Cod. fortasse ומחי, quod rectum esse nequit, sed cf. mox מסינא ab אסא. Etiam מחינא in מחינא corrigendum est. 8 A וּמֵיחֵי et מְחֵינָא. 8 A מְסֵינָא. S מַסֵּינָא. Leg. מסינא. 9 A אַתְקֵנִית. 10 A תִּקְטֻל. 11 A post עממיא praebet דִינָא דְעַמֵּיה. 12 Leg. יתיב cf. 33, 7. 13 Secunda man. corr. דתפקדתינין. A דְתַפְקְדוּנוּן. S דְתַפְקְדוּנוּן.

47 ית בניכון למיטר למעבד ית כל פתגמי אוריתא הדא׳ ארי
לא [1]פתגם ריקן הוא מנכון ארי הוא חייכון ובפתגמא
הדין [2]תירכון יומין על [3]ארע[א] דאתון עברין ית ירדנא
48 לתמן למירתה׳ [4]ומליל י׳ עם משה בכרן יומא הדין
49 למימר׳ סק לטורא [5]דעבראי הדין לטורא דנבו דבארעא
דמואב דעל אפי [6]ירייחו [7]וחזי ית ארעא דכנען דאנא יהיב
50 לבני ישראל לאחסנא׳ [8]ומות בטורא דאת סליק לתמן
[9]ואתכניש לעמך כמא דמית אהרן אחוך בהור טורא
51 [10]ואתכניש לעמיה׳ על [11]דשקרתון במימרי בגו בני
ישר[אל] במי מצות רקם מדברא דצין על דלא [12]קדישתון
52 יתי בגו בני ישר[אל]׳ ארי [13]מקבל תחזי ית אר[עא]
ולתמן לא תיעול לארעא דאנא יהיב לבני ישראל׳

1 XXXIII. ודא ברכתא דבריך משה נביא די׳ ית בני
2 ישר[אל] קדם מותיה׳ ואמר י׳ מסיני אתגלי וזיהור
יקריה מסעיר אתחזי לנא אתגלי בגבורתיה על טורא
דפרן ועמיה רבות קדישין כתב ימיניה מגו [14]אישתא
3 אוריתא ויהב לנא׳ [15]אף [16]חביבינון לשבטיא כל

---

1 S פִּתְגָם רֵיקָן. 2 A S תוֹרְכוּן. 3 Prima manus scripsit ארדע, eadem deinde erasit ד, reliquit א et scripsit ארע. 4 Secunda man. corr. in ומליל. 5 A דַעֲבָרָאֵי. 6 Sec. man. corr. in ירייחו. 7 Cod. fortasse וחזי. 8 A S ומות. 9 Prima man. ut videtur ואתכניש, nunc legitur כ. 10 A ויתכנש. 11 A דסריבתון pro דשקר. 12 Prima man. scripsit קדישתון, quod nihil est nisi קדישתון. Hodie legitur קדישתון. 13 Man. sec. מקבל. 14 A אֶשָּׁתָא. 15 A בְּרַם. 16 Man. sec. חבבינון.

קדישוהי בית ישראל בגבורא [1]אפיק מביצרים ואנון
מדברין תחות ענניך נטלין על מימריך· אוריתא יהב לנא 4
משה מסרה ירותא לכנשת יעקב· [2]ויהי בישר[אל] מלכא 5
באתכנשות רישי עמא כחדא שבטיא דישראל· [3]ייחי 6
ראובן [4]בחיי עלמא ומותא תניינא לא ימות ויקבלון
בנוהי אחסנתהון [5]בבינניהון· ודא ליהודה ואמר קביל יי 7
צלותיה דיהודה במפקיה לקרבא ולעמיה תתיבניה
[6]בשלם ידוהי [7]יעבדן ליה פורענותא [8]מסנאוהי [9]וסעיד
[10]מבעיל דבבא הוי ליה· וללוי אמר תומיא ואוריא 8
[11]אלבישתא לגבר דישתלח חסיד קדמך [12]דנסיתהי
[13]בנסיתא והוה שלים [14]בחרתהי על [15]מי מצותא
ואשתלח במהימנין· דעל אבוהי ועל אמיה לא רחים כד 9
[16]חבו בין דינא ואפי אחוהי ובנוהי לא נסיב ארי נטרו
מטרת מימריך וקימך לא אשניו· כשרין אלין דילפון 10
דינך ליעקב [17]ואוריתך לישראל ישוון קטורת בוסמין
קדמיך וגמיר לרעוא על מדבחך· [18]בריך יי נכסוהי וקורבן 11
ידוהי קביל ברעוא [19]תבר חרצא דסנאוהי ודבעלי דבבוהי

1 Ita prima manus, secunda אֶפיק. A אַפִּיקִינּוּן. 2 A וַהֲוָה.
3 A S יְחִי hebraice. Cum ייחי cf. [Arabic]. 4 A לְחַיֵּי. 5 A בְּמִנְיָנֵיהוֹן.
6 A לְשַׁלָּם. 7 A עָבְדָן. 8 S בְּסַנְאוֹהִי. 9 Cod. ut videtur וסעיד. 10 A מִבַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי. 11 Correct. in אלבישתא. 12 A דְנַסֵּיתֵיהּ. S דְּנִיסֵּיתַהִי. 13 A בְּנִיסְּתָא. 14 S בְּחַנְתַּהִי. A בַּחֲנְתֵּיהּ.
15 Legas מֵי. 16 S חַבּוּ. Cf. P. 18 Not. 9. 17 A יאוֹרַיְתָךְ.
18 A בְּרִיךְ. 19 S וּגְבַר errore typothetae.

12 דלא יקלבון· לבנימין אמר רחימא די' ישרי לרוחצן
עלוהי יהי מגין עלוהי כל [1]יומא ובארעיה תשרי שכינתא·
13 וליוסף אמר מברכא מן קדם י' ארעיה עבדא מגדנין מטלא
דשמיא מלעילא ומנבועי [2]עינות תהומין דנגדין ממעבקי
14 ארעא [3]מלרע· [4]עבדא מגדנין ועללן מיבול שמשא
15 עבדא מגדנין [5]מריש ירח בירחי· [6]ומריש טוריא בכריא
16 [7]ומטוב רמן דלא פסקן· ומטוב [8]אר[עא] [9]ומלאה רעי
ליה דשכינתיה בשמיא ועל משה אתגלי [10]באסנא ייתין
17 כל אלין לרישא דיוסף [11]גברא פרישא [12]דאחוהי· רבא
דבנוהי זיוא ליה גבורן [13]אתעבידא ליה מן קדם תוקפא
ורומא דיליה בגבורתיה עממיא [14]יקטיל כחדא עד סיפי
אר[עא] ואנון רבותא דבית אפרים ואינון אלפיא דבית
18 מנש[ה]· ולזבולון אמר חדי זבולן במפקך [15]לאגחא
קרבא על בעלי דבבך ויששכר במהלכך למעבד זמני
19 [16]מועדיא [17]בירושלם· [18]שבטיא לשור בית מקדשא
יתכנשון תמן יכסון נכסת קודשין [19]דרעוא ארי נכסי

---

1 A יוֹמַיָּא. 2 S עֵינָוָון וּתְהוֹמִין. A עֵינָוָת. 3 מלרע omittit A. 4 S A וְעָבְדָא. 5 Fortasse מֹריש. S מְרֵיש. A מֵרֵיש. 6 Fortasse וּמֹריש. A S וּמֵרֵיש. 7 S וּמְטוֹב hebraizat. Codex וּמֹטיב male. 8 A אֲרַע. 9 Prius — dubium. S וּמְלָאָה. 10 Ita codex, sed quid sibi velit non patet. S בְּאָסְנָא יֵיתְיָן. A בַּאֲסָנָא יֶתְיָין. 11 A וּלְגַבְרָא. 12 Leg. דַּאֲחוֹהִי. 13 A ״דְאִת. 14 Cod. דקטיל. 15 Sic et S cf. supra Deut. XXIX, 6. A לְאַגָּחָא. 16 Incertum num מוּעדיא an מוּעד׳. 17 A S בירושלֵם. 18 S A שִׁיבְטַיָּא דִישְׂרָאֵל לְטוּר בֵּית. 19 S לְרַעֲוָא. A לְרַעְוָא.

עממיא ייכלון [1]וסימן [2]דמטמרן בחלא יתגלון להון׃
20 ולגד אמר בריך [3]דאפתי לגד כליתא [4]שרי [5]וקטול שלטונין
21 עם מלכין׃ ויתקבל בקדמיתא דיליה ארי תמן באחסנתיה
מטה ספרא רבא דיש[ראל] קביר הוא [6]נפק [7]ועל בריש
22 עמא [8]זכון ק[דם] י׳ עבד ודינוהי עם ישר[אל]׃ ולדן אמר
דן תקיף [9]כגר אריון אריה פתיא מן נחליא [10]דמגדין
23 מן מתנן׃ ולנפתלי אמר נפתלי סבע רעוא ומלי ברכן
24 מן ק[דם] י׳ מערב ים [11]גניסר [12]ודרומוהי ירת׃ ולאשר
אמר בריך מברכת בניא אשר יהי רעוא [13]לאחוהי ויתרבא
25 בתפנוקי מלכין׃ תקיף [14]כברזלא וכנחשא וכיומי
26 [15]עלימותך תוקפך׃ לית [16]אילא כאלהא דישר[אל]
27 דמכינתיה בשמיא בסעדך ותוקפיה בשמי שמיא׃ [17]מדור
[18]אלהא דמלקדמין [19]דבמימריה אתעביד עלמא [20]ותריך
28 מן קדמך סנאה ואמר שיצי׃ וישרי ישר[אל] לרוחצן

1 S יְסִימַן, at est Plur. abs. vocis סימתא = ܣܝܡܬܐ thesaurus (cum Rukåχå), neque de سيم persice argentum cogitandum est, cujus pluralis non formari potest. Editiones aliae ut A praebent סִימָא. 2 A דמטמרן. 3 A דיפתי. 4 A שרי. 5 S יקטיל A ייקטיל. Leg. יקטיל. 6 A נְפִיק. 7 Leg. ועל ut S, A כאל, cujus consonantes Participium ut נְפֵיק indicant. 8 S זכון. 9 A S כְּגוּר hebraizat. Cf. ܓܘܪܐ catulus Payne-Smith Thesaurus I 770. 10 A דְנָגְדָן male. 11 A גינוסר S גניסר. 12 A ידרומא S ידרומי. 13 Ita recte cod. 14 A כפרזלא וכנחשא מיתקף וכיומי. 15 S עילימ׳ cf. supra. 16 Ita codex! S אילה אלא ܠܝܬ ܐܟܘܬ ܐܠܗܐ = אֱלָהָא. A כאלהא אֱלָהָא. 17 A מדור. 18 A אֱלָהָךְ. 19 A דבמ׳. 20 S ויתריך.

בלחודיהי כעין ברכתא [1]דבריכינון יעקב אבוהין (!) בארע
עבדא [2]עבור וחבר אף שמיא דעלויהון [3]ישמשונון
29 בטלא׳ טובך ישר[אל] לית דכותך עמא הפורקניה מן
קדם י׳ תקוף [4]סעדך ודמן קדמוהי נצחן גברותך ויתכדבון
סנאך לך ואת על [5]פרקת צורי מלכיהון תדרוך׳
1 XXXIV. וסליק משה [6]ממישריא דמואב לטורא
דנבו ריש רמתא דעל אפי יריחו [7]ואחזייה י׳ ית כל ארעא
2 ית גלעד עד דן׳ וית כל נפתלי וית [8]ארע אפרים
3 ומנשה וית כל ארע יהודה עד ימא [9]מערבאה׳ וית
דרומא וית מישרא בקעת דירחו [10]קרית דקליא עד צוער׳
4 ואמר י׳ ליה דא ארעא דקיימית לאברהם ליצחק וליעקב
למימר לבנך [11]איתנינה [12]אחזיתך בעינך [13]ולתמן לא
5 [14]תעברי ומית תמן משה עבדא די׳ בארעא דמואב על
6 מימרא די׳׳ וקבר יתיה [15]בחילתא [16]לקביל בית פעור
7 ולא ידע אנש ית קבורתיה עד יומא הדין׳ ומשה בר
מאה ועסרין שנין כד מית לא [17]כהת עיניה ולא שנא
8 זיו יקרא דאפוהי׳ ובכו בני ישראל ית משה במישריא

1 Sec. man. דבריכינ׳. 2 A S ציבור male. 3 S יְשַׁמְשׁוּנוּנָן sic! A יְשַׁמְשׁוּנָנָן cf. Deut. 32, 46. 4 S בְּסַעֲדָךְ. 5 A פְּרִיקַת. 6 A S male מְמֵישְׁרַיָּא. Conferendum est non ܡܫܝܪܬܐ sed ܡܫܝܪܐ. Ita et vs. 8. 7 S male וְאַחְזְיֵיה. 8 Leg. אַרַע; A S אַרַע, uti et in אַרַע יְהוּדָה. 9 S בַּתְרָאָה pro מע׳. 10 A קִרְיָא דִדְקָלַיָּא. 11 Prima scriptio erat אַתנ׳ aut איתנ׳. 12 A אַחֲזֵיתָךְ. 13 A יָתַמָן. 14 Legas תַּעֲבַר, sec. man. corr. in תִעבר. A תֶעְבַר. S תֵיעִיבַר. 15 S בְּחֵילָתָא באריעא דמיאב. 16 Sec. man. לקביל. 17 A S male כְּהַה.

דמואב תלתין יומין ושלימו יומי בכיתא אבלא דמשה׃
ויהושע בר נון [1] אתמלי רוח חוכמתא ארי סמך משה ית
9 ידוהי עלוהי [2] וקבילו מניה בני ישר[אל] ועבדו כמא
10 [3] דפקיד ײ ית משה׃ ולא קם נביא עוד בישר[אל]
11 כמשה דאתגלי ליה ײ אפין באפין׃ לכל אתיא ומופתיא
דשלחיה ײ למעבד באר[עא] דמצר[ים] לפר[עה] ולכל
12 עבדוהי ולכל ארעיה׃ ולכל ידא תקיפתא ולכל חזונא רבא
דעבד משה לעיני כל ישראל׃

Deuter. XXXII, v. 16—26

e codice Parmense De Rossiano 12. Anni 1311.[4]

אקניאו קדמוהי
בפלחן טעון

1 A מלי. 2 Man. sec. וקב׳. 3 Sec. man. דפקיד.

4 Hic est codex cujus in subscriptione monetur vocales ex scriptura babylonica a punctatore esse desumptas et signis Tiberiensibus expressas. Subscriptio haec est: תרגום זה בנקודי נעתק מספר אשר הובא מארץ בבל יהודה מנקד למעלה בנקוד ארץ אשור והספר ר׳ נתן בר׳ מכיר בר׳ מנחם מאנקונא בר׳ שמואל בר׳ מכיר ממדינת איורי בר׳ שלמה היא אשר נרג קרן הברהליצין בארץ רומניא בשם המבורך בר׳ אנדים בר׳ צדוק הנקדן יהגהו ונסחו נקוד מבבלי׳ — **Textum et subscriptionem mecum lectores debent egregiae Petri Perreau Parmensis Bibliothecarii benevolentiae, qui nunquam sibi satisfaciens maxima liberalitate bona studia promovere consuevit. Codex difficillimus est lectu, ita ut Perreau confirmet, non posse describi nisi adhibito vitro lenticulari, quo vocalium signa admodum parva majora oculo redduntur. Iam lectores tres horum versuum habent recensiones babylonicas, nam et hic codex babylonicis accensendus est.**

בְּתוֹעֵיבָתָא

אַרְגִּיזוּ קֳדָמוֹהִי

דַּבַּחוּ לְשֵׁידִין דְּלֵית בְּהוֹן

צְרוֹךְ: דַּחֲלָא דְּלָא יְדַעוּנוּן

חַדְתָּאן דְּמִקָּרֵיב אִתְעֲבִידָ

וְלָא אִתְעַסָּקוּ בְּהֵין אֲבָהָתְכוֹן

דַּחֲלָא תַּקִּיפָא דַּבְרָךְ:

אִתְנְשֵׁיתָא

שְׁבַחְתָּא פָּלְחַן

אֱלָקָא דְּעָבְדָךְ:

וּגְלִי קֳ׳ י׳ וּתְקֵיף רָגְזֵיהּ

מִדְּאַרְגִּיזוּ קֳדָמוֹהִי בְּנִין וּבְנָן

וַאֲמַר אֲסַלֵּיק שְׁכִנְתִּי

מִנְּהוֹן גְּלִי קֳדָמַי מַה יְהֵי

בְּסוֹפְהוֹן אֲרֵי דָּרָא דְּאַשְׁנִיו

אִנּוּן בְּנַיָּא דְּלֵית בְּהוֹן הֵימָנוּ

אִינּוּן אַקְנִיוּ קֳדָמַי בְּלָא

דַּחֲלְתָא אַרְגִּיזוּ בְּטָעֲוָתְהוֹן

וַאֲנָא אַקְנִינּוּן בְּלָא עַם

בְּעַמָּא טַפְשָׁא אַרְגֵּיזִנּוּן

אֲרֵי קִידוּם תַּקִּיף כְּאֶשָּׁא

נְפַק מִן קֳדָמַי בִּרְגָז שֵׁיצִי

עַד שְׁאוֹל אַרְעִיתָא אַסֵּיק

אַרְעָא וַעֲלָלְתָהּ
שֵׁיצַי עַד סְיָפַי
טוּרָיָא
אַסִיק עֲלֵיהוֹן בִּישָׁן
מִכְתָּשָׁא אֲשֵׁיצֵי בְהוֹן
נְפִיחֵי כְפָן וְאַכִילֵי עוֹף
וּבְתִישֵׁי רוּחִין בִּישִׁין
וְשֵׁן חַיַּת בָּרָא אֲגָרֵי בְהוֹן
עִם חֲמַת תַּנִּינֵי דְזָחֲלִין בְּעַפְרָא
מִבָּרָא תְּתַכֵּל חַרְבָּא
וּמִתָּוָנַיָּא הַרְגַּת מוֹתָא
אַף עֲלֵימֵיהוֹן אַף עֲלֵימַתְהוֹן
יַנְקֵיהוֹן עִם סָבֵיהוֹן
אֲמָרִית יְיתוּל רֻגְזִי עֲלֵיהוֹן
וְאֱשֵׁיצֵי אֲבַטֵּיל מִבְּנֵי אֱנוֹשָׁא דִּכְרָנְהוֹן

Genesis I—IV

e codice Musei Brittanici Or. 2228. Saec. XVII.

Accedit varia lectio editionis Ulyssiponensis 1491 = U et passim Sabionetensis = S. In ponendo Dages U similis est codici Reuchliniano. Cf. Habacuc III.

1 2 I. בקדמ̇ין ברא ײ׳ ית[1] שמיא וית ארעא׃ וארעא
הות[2] צ̇דיא ורוקניא וחשיכא על אפי תהומא ורוחא מן

---

1 U יַת semper. 2 U הֲוַת et צַדְיָא וְרֵקַנְיָא.

3 קדם י׳ מנשבא על אפי מיא· [1]ואמר י׳ יהי נהורא והוה
4 נהורא· וחזא י׳ ית נהורא ארי טב ואפריש י׳ בין נהורא
5 ובין חשוכא· וקרא י׳ לנהורא יממא ולחשוכא קרא
6 [2]ליליא והוה רמש והוה צפר [3]יום חד· ואמר י׳ יהי
7 רקיעא במציעות מיא ויהי מפריש בין מיא למיא· ועבד
י׳ ית רקיעא ואפריש בין מיא [4]דמלרע לרקיעא ובין
8 מיא [5]דמעל לרקיע[א] והוה כין· וקרא י׳ לרקיעא
9 שמיא והוה רמש והוה צפר יום תנין· ואמר י׳ יתכנשון
מיא מתחות שמיא לאתרא חד ותתחזי יבשתא והוה
10 כין· וקרא י׳ ליבשתא ארעא ולבית [6]כנישת מיא [7]קרא
11 יממי וחזא י׳ ארי טבי· ואמר י׳ [8]תדאית ארעא דתאה
[9]עסבא דבר זרעיה מזדרע אילן פירין עביד פירין [10]לזניה
12 דבר זרעיה ביה על ארעא והוה כין· ואפיקת ארעא
דתאה עסבא דבר זרעיה מזדרע לזנוהי ואילן [11]עביד
13 פירין דבר זרעיה ביה לזנוהי וחזא י׳ ארי טבי· והוה
14 רמש והוה צפר יום [12]תליתי· ואמר י׳ יהון נהורין
ברקיעא דשמיא לאפרשא בין יממא ובין [13]ליליא ויהון
15 לאתין ולזמנין ולממני בהון יומין ושנין· ויהון לנהורין
16 ברקיעא דשמיא לאנהרא על ארעא והוה כין· [14]ועבד

---

1 U וְאָמַר semper. Deinde leg. יְהֵי. 2 U לֵילְיָא cum Dag. 3 U יוֹמָא. 4 U דִּמְלְרַע. 5 U דִּמְלְעֵיל. 6 U כְּנִישׁוּת. 7 U קְרָא יְמָמֵי. 8 U תַּדְאֵי. 9 U עִשְׂבָּא ut vs 12, et אִילָּן. 10 U לִזְנוֹהִי. 11 U עֲבֵיד. 12 U תְּלִיתָא. 13 U לֵילְיָא iterum cum Dag. Cf. Reuchliniani codicis usum. 14 U וְעָבַד. Sic et deinde.

י׳ ית תרין נהוריא רברביא ית נהורא רבא לממשלט
ביממא וית נהורא זעירא לממשלט [1]בליליא וית כוכביא׃
17 18 ויהב יתהון ברקיעא דשמיא לאנהרא על ארעא׃ ולממשלט
ביממא [2]ובליליא ולאפרשא בין נהורא ובין חשוכא
19 וחזא י׳ ארי טב׃ והוה רמש והוה [3]צפר יום רביעי׃
20 ואמר י׳ ירחשון מיא רחיש נפשא חיתא ועופא [4]יפרח
21 על ארעא על אפי [5]רקיעא שמיא׃ וברא י׳ ית תניניא
רברביא וית כל נפשא חיתא [6]דרחשא דארחישו מיא
לזניהון וית כל עופא דפרח לזנוהי וחזא י׳ ארי טב׃
22 [7]ובריך יתהון י׳ למימר פושו וסגו ומלו ית מיא בימיא
23 [8]ועופא יסגי בארעא׃ והוה רמש והוה [9]צפר יום חמישי׃
24 ואמר י׳ תפיק ארעא נפשא חיתא [10]לזנה בעיר ורחש
25 וחית ארעא לזנה והוה כן׃ ועבד י׳ ית חית ארעא
לזנה וית בעירא לזנה וית כל רחשא דארעא לזנוהי
26 וחזא י׳ ארי טב׃ ואמר י׳ נעביד [11]אנשא בצלמנא
כדמותנא וישלטון בנוני ימא ובעופא דשמיא ובבעירא
27 ובכל ארעא ובכל רחשא דרחיש על ארעא׃ וברא י׳ ית
אדם [12]בצלמיה בצלם אלהים [13]ברא יתה דכר ונוקבא

—

1 U hic לִילְיָא. Deinde יתהון י׳ ברקיעא. 2 U ובלילְיָא cum Dag. 3 U צְפַר et רביעי. 4 U יִפְרַח. 5 U. רקִ׳ השמ׳ at leg. cum Sab. רקִיעַ הש׳. 6 U דְרַחְשָׁא, S דרחשא דארחישו. 7 U ובריך. 8 Cod. ועופא. 9 U צְפַר et חֲמִישָׁי. 10 U S לִזְנָה ut semper. 11 U אֱנָשָׁא et בְּצַלְמָנָא, S בִּצְלְמָנָא. 12 U בצלמיה בצלם S בצלמיה בצלם. 13 U בְּרָא deinde דְכַר.

28 ברא יתהון׃ ובריך [1]יתהון י׳ ואמר להון י׳ פושו [2]וסגו
ומלו ית ארעא ותקופו עלה ושלוטו בנוני ימא ובעופא
29 דשמיא ובכל חיתא [3]דרחשא על ארעא׃ ואמר י׳ הא
יהבית לכון ית כל עסבא דבר זרעיה מזדרע דעל אפי כל
ארעא וית כל [4]אילן דביה פירי אילנא דבר זרעיה [5]מזדרע
30 [6]לכון יהי למיכל׃ ולכל חית ארעא ולכל עופא דשמיא
ולכל דרחיש על ארעא דביה נפשא חיתא ית כל ירוק
31 עסבא [7]למיכל והוה כין׃ וחזא י׳ ית כל [8]דעבד והא
תקין לחדא והוה רמש והוה צפר יום [9]שתיתי׃
1 2 II. [10]ואשתכללו שמיא וארעא וכל חיליהון׃ ושיצי
י׳ ביומא [11]שביעאה עבידתיה [12]דעבד ונח ביומא שביעאה
3 מכל עבידתיה דעבד׃ ובריך י׳ ית יומא שביעאה וקדיש
יתיה ארי ביה [13]נח מכל עבידתיה דברא י׳ למעבד׃
4 אלין [14]תולדת שמיא וארעא כד אתבריאו ביומא דעבד י׳
5 אלהים ארעא ושמיא׃ [15]וכל אילני חקלא עד לא הוו
בארעא [16]וכל עסבא דחקלא עד לא [17]צמח ארי לא [18]אחית

1 U יַתְהוֹן cum Dag. 2 U וּסְגוֹ. 3 U דְרַחֲשָׁא S דְרַחֲשָׁא. 4 U S אִילָנָא et פֵּרֵי male. 5 U S מִזְדְּרַע in Pausa, sic et in fine לְמֵיכָל. 6 U דִּילְכוֹן. 7 U S iterum לְמֵיכָל in Pausa propter Ittnâḥtâ. 8 S cum U דְּעָבַד. 9 U שְׁתִיתָאָה. 10 U S וְאִשְׁתַּכְלָלוּ. 11 U שְׁבִיעָאָה cum Dag. in ע, deinde עֲבִדְתֵיהּ. Deinde שְׁבִיעָאָה. 12 U דַּעֲבַד, S דעבד, at in fine versus uterque דעבד. Ad quem usum indigitasse sufficit. 13 U S נַח, U לְמֶעְבַּד, S לְמַעֲבַד. 14 U תּוּלְדַת. 15 U S וְכָל NB.! In textu hebraeo est וכל. Cf. pag. 1 et 31. 16 U S וְכָל, hebraice est וְכָל־. 17 U יַצְמַח, S צְמָח. 18 אֲחִית hebraizant.

י׳ אלהים מטרא על ארעא [1]ואנש לית למפלח ית אדמתא·
6 ועננא הוה [2]סליק על ארעא ומשקי ית כל אפי אדמתא·
7 וברא י׳ אלהים ית אדם עפרא מן ארעא ונפח באפוהי
8 נשמתא דחיי והות באדם לרוח ממללא· [3]ונצב י׳
אלהים גנתא [4]בעדן מלקדמין ואשרי תמן ית אדם [5]דברא·
9 ואצמח י׳ אלהים מן ארעא כל [6]אילן דמרגג למחזי וטב
למיכל ואילן חייא במציעות גנתא ואילן דאכלי פירוהי
10 חכמין בין טב לביש· ונהרא הוה נפיק מעדן לאשקאה
ית גנתא ומתמן [7]מתפרש והוי לארבעה רישי נהרין·
11 [8]שום חד פישון הוא מקיף ית כל ארע חוילה דתמן
12 דהבא· ודהבא דארעא ההיא טב תמן בדלחא ואבני
13 ברלא· ושום נהרא [9]תנינא גיחון הוא מקיף ית כל
14 [10]ארע כוש· ושום נהרא תליתאה דגלת הוא מהלך
15 [11]למדנחא דאתור ונהרא רביעאה הוא פרת· ודבר י׳
אלהים ית אדם ואשריה בגנתא דעדן [12]למפלחה ולמטרה·
16 [13]ופקיד י׳ אלהים על אדם למימר [14]מכל אילן גנתא
17 מיכל תיכול· ומאילן דאכלי פירוהי חכמין בין טב
לביש לא [15]תיכול מניה ארי ביומא דתיכול מניה ממות

1 U S וְאֵינַשׁ, U לָֽית cum Zaqef, S לַית. U deinde אֲדְמָתָא 2 U סְלֵיק מִן. 3 U וּנְצִיב, S ונצב. 4 U בְעֶדֶן Sic et deinde. 5 U S דִּבְרָא cum Dag. 6 U אִילָּנָא. 7 U מִתְפָּרַשׁ וַהֲוָת, S ut cod. 8 U S שׁוּם semper. 9 U תִּנְיָנָא cum Dag. 10 U אֲרַע ut vs 11 אֲרַע. 11 U לְמָדִנְחָא et דְּאָתוּר S דַּאֲתוּר. 12 U לְמִפְלַח וּלְמִנְטַר, S ut cod., sed cum ה —ָ. 13 U וּפַקֵּיד. 14 U S מִכָּל, hebr. מִכֹּל. 15 U תֵּיכוּל, ut vs 16 et alibi per *u*, S ut cod.

18 תמות׳ ואמר י׳ אלהים לא תקין דיהי אדם בלחודוהי
19 אעביד ליה [1]סמך לקבליה׳ וברא י׳ אלהים מן ארעא
כל חית [2]ברא וית כל עופא דשמיא ואיתי לות אדם
למחזי [3]מא יקרי להון [4]וכל דהוה [5]קרי ליה אדם נפשא
20 חיתא הוא שמיה׳ וקרא אדם שמהן לכל בעירא ולעופא
דשמיא [6]ולכל חית ברא ולאדם לא [7]אשלח סמך לקבלא׳
21 ורמא י׳ אלהים [8]שנתא על אדם ודמוך ונסיב [9]חדא
22 מעלעוהי ומלי בסרא [10]תחותא׳ ובנא י׳ אלהים ית
23 עלעא דנסיב מן אדם לאתתא ואיתיה לות אדם׳ ואמר
אדם הדא זמנא גרמא מגרמי ובסרא מבסרי לדא [11]יתקרי
24 אתתא ארי מבעלה [12]נסיבא דא׳ על כין ישבוק גבר
בית משכבי אבוהי [13]ואמיה [14]וידבוק באתתיה ויהון
25 לבסרא חד׳ והוו תרויהון [15]ערטלאין אדם ואתתיה ולא
מתכלכלין׳

1 III. והויא הוה [16]חכים [17]מכל [18]חית ברא דעבד י׳
אלהים ואמר לאתתא בקושטא [19]אמר י׳ לא תיכלון

---

1 U S סְמַךְ sic et vs. 20. 2 U בַּרָא, alibi בָּרָא. 3 U מֶה־יִקְרֵא, S מַה. 4 U S et text. hebr. Ḥolem. 5 U קְרֵי. 6 U S et text. hebr. Ḥolem. 7 U אַשְׁכַּח cum Dag. 8 U שִׁינְתָא cum Dag. 9 U חָד et מִלֵּי בִשְׂרָא. 10 U תְּחוֹתוֹהִי, S תְּחוֹתָהּ. 11 U תִּתְקְרֵי. 12 U אִתְנְסִיבָא. 13 U וְיַת־אִמֵּיהּ. 14 U יִדְבַּק, S יִדְבֵּק. 15 U עַרְטְלָאִין, S עַרְטִילָ׳. Sic etiam 3, 7. 16 U חַכִּים S עָרִים. 17 U S et text hebr. Ḥolem. 18 U חֵיוַת ܚܝܘܬ. 19 U אֲרֵי־אֲמַר deinde תֵּיכְלוּן cum Dag.

[1]מיכל אילן גנתא· [2]ואמרת אתתא [3]לחויא מפירי 2
אילן גנתא ניכול· [4]ומפירי אילנא דבמציעות גנתא 3
אמר י׳ לא תיכלון מניה ולא תקרבון ביה דלמא תמותון·
ואמר חויא לאתתא לא [5]ממת תמותון· ארי גלי ק׳ י׳ 4 5
ארי ביומא דתיכלון מניה ויתפתחן עיניכון ותהון כרבבין
[6]הכמין בין טב לביש· [7]והזת אתתא ארי טב אילנא 6
למיכל וארי [8]אסו הוא לעינין ומרגג אילנא [9]לאסתכלא
ביה ונסיבת מאביה [10]ואכלת ויהבת אף [11]לבעלה עמה
ואכל· ואתפתחא עיני תרויהון וידעו ארי ערטלאין 7
אנון [12]וחטיטו להון טרפי תינין ועבדו להון [13]זרזין·
ושמעו ית קל מימרא [14]די׳ מהלך בגנתא [15]למנח יומא 8
ואטמר אדם ואתתיה מן קדם י׳ אלהים מגו אילן גנתא·
וקרא י׳ אלהים לאדם ואמר ליה [16]אן את· ואמר [17]ית 9 10
קל מימרך שמעית בגנתא [18]ודחילית ארי [19]ערטלאי אנא
ואטמרית· ואמר מן חוי לך ארי ערטלאי את המן 11
אילנא דפקידתך בדיל דלא למיכל מניה [20]אכלתא·

---

1 U S, text. hebr. Ḥolem. 2 U S ואמרת. 3 U hic et semper חויא cum Dag., deinde מפירי אילן. 4 U מפירי. 5 U S ממת. 6 U S חכמין antea ויתפתחון. 7 U S וחזת. 8 U אסו. 9 U לאסתכלא. 10 U ואכלת et ויהבת. 11 U לבעלה et ואכל, S ואכל. 12 U וחטיטו, S חטיטו. 13 U זרזין, S ut cod. 14 U S דיי אלהים. 15 U S למנח et U ואיטמר S ואטמר Ithpaal hic et infra. 16 U אן. 17 U יתקלמ׳ S ית קל. Sic et vs 8. 18 U ודחלית. 19 U ערטלאי hic at vs. 11. ערטלאי. 20 U אכלת.

12 ואמר אדם אתתא דיהבת עמי היא [1]יהבת לי מן אילנא
13 [2]ואכלית· ואמר י׳ אלהים לאתתא מא דא [3]עבדתא
14 ואמרת אתתא חויא אטעני ואכלית· ואמר י׳ אלהים
לחויא ארי עבדת דא ליט [4]את מכל בעירא ומכל [5]חית
15 ברא על מעך תזיל ועפרא תיכול כל יומי חייך· ודבבו
[6]אשוי בינך ובין אתתא ובין בנך ובין בנהא הוא יהי
דכיר [7]מא דעבדת ליה מלקדמין ואת תהי [8]נטל ליה
16 לסופא· לאתתא אמר אסגאה אסגי [9]צערכי ועדויכי
[10]בצער תלידין בנין ולות בעליך תהי [11]תיובתיך והוא
17 [12]ישלוט ביך· ולאדם אמר ארי קבילתא למימר אתתך
ואכלת מן אילנא דפקידתך למימר לא תיכול מניה
ליטא ארעא בדילך בעמל תיכלנה [13]כל יומי חייך·
18 [14]וכובין ואטטין [15]תצמח לך ותיכול ית עסבא דחקלא·
19 בדיעתא דאפך תיכול לחמא עד [16]דתיתתב לארעא דמנה
20 אתבריתא ארי עפרא את ולעפרא תתוב· וקרא אדם [17]שום
21 אתתיה [18]חוה ארי היא הות אמא דכל בני אנשא· ועבד

---

1 U יְהֵיבַת S יְהַבַ֫ת. 2 U וְאָכְלִית S וַאֲכָלִית. 3 U עֲבַדְתְּ S עֲבָדְתְּ. Jam patet cur in S exhibeatur Qameṣ. Sic statim U וְאָכְלִית S וַאֲכָלִית. 4 Cod. אַת. 5 Leg. חַיַּת, U וּמִכֹּל חֵיוַת cum Dag. 6 U אֲשַׁוֵּי. 7 U מַה־הְעַבַדְתְּ S מָה הְעָבַדְתְּ. 8 U נְטַר S נַטַּר. 9 U צַעֲרָיְכִי וְעִידּוּיַיְכִי, sic omissis Dag. et S. Leg. וְעִדּוּיְכִי. 10 U S בִּצְעַר, U תֵּלְדִין at S ut cod. 11 U תְּיאוּבְתִיךְ, S תְּאוּבְ׳ 12 U יְשַׁ׳ בָּךְ, S יִשְׁלַט בִּיךְ. 13 U S Text. mas. Ḥolem. U חַיָּיךְ S חַיָּךְ. 14 U וְכוּבִין וְאַטְדִין sic S sed אַטְדִין. 15 Cod. תַּצְמַח. U ut solet וְתֵיכוּל, at S ut Cod. hic et deinde. 16 U הְתֵיתוּב S הְתִתָּתַב. 17 U S שׁוּם. 18 U S חַיָּה Cod. חַוָּה.

יי אלהים לאדם ולאתתיה לבושין [1]דיקר על משך בסרהון
22 ואלבישנון· ואמר יי אלהים הא אדם הוה [2]יחידי
בעלמא מניה למדע [3]טב וביש וכען דלמא יושיט ידיה
23 ויסב אף מאילן חייא וייכול ויחי לעלם· ושלחיה
יי אלהים מגנתא דעדן למפלח [4]בארעא דאתברי מתמן·
24 [5]ותריך ית אדם ואשרי מלקדמין לגנתא דעדן ית
כרוביא וית [6]שנן חרבא דמתהפכא למטר ית אורח
אילן חייא·

IV.
1 ואדם ידע ית חוה אתתיה ועדיאת וילידת ית
2 [7]קין ואמרת [8]קניתי גברא מן קדם יי· ואוסיפת למילד ית
[9]אחוהי ית הבל והוה [10]הבל רעי [11]ענא וקין הוה [12]גבר
3 פלח בארעא· והוה מסוף יומין ואיתי קין מאיבא
4 דארעא [13]קורבנא קדם יי· והבל איתי אף הוא מבכירי
ענה [14]ומשמיניהון והות רעוא מן קדם יי בהבל [15]ובקורבניה·
5 [16]ובקין ובקורבניה לא הות רעוא ותקיף [17]לקין לחדא
6 ואתכבישו אפוהי· ואמר יי לקין למא [18]תקיף לך ולמא

---

1 U S דיקר, U בשריהון **2** U יחידי. **3** U S טב, U יושיט.
4 U ית אדמתא דאתנסיב מתמן. **5** U ותריך et ואשריה. **6** U S שנן.
7 U קין propter Zaqef uti etiam alibi. **8** U קניתי et קדם sine מן, U S גב׳. **9** U אח׳. U S הבל propter Ittnâḥtâ. **10** U S hic הבל.
11 U S ענא et U קין. **12** S om. U גבר פלח. **13** U תקרובתא, lectio dogmatica, quia ante legem קרבן esse non potuit. S ut cod.
14 S ומשמיניהן U ומשמניהון. **15** U תקרובתיה bis pro קורבניה S.
16 U נלק׳ ולתק׳. **17** U רוגזא דקין. **18** U תקיף S תקיף sed vs. 5 uterque תקיף!

7 אתכבישו אפך׳ הלא אם תוטיב עובדך ישתביק לך
ואם לא תוטיב עובדך ליום דינא חטאך נטיר [1]עתיד
לאתפרעא מנך אם לא תתוב ואם תתוב ישתביק לך׳
8 ואמר קין להבל אחוהי והוה במהויהון בחקלא וקם קין
9 [2]בהבל אחוהי וקטליה׳ ואמר י׳ לקין אן הבל אחוך
10 ואמר לא [3]ידענא [4]הנטר אחי אנא׳ ואמר מא [5]עבדתא
קל דם [6]זרעין דעתידן למיפק מן אחוך קבלין קדמי כן
11 ארעא׳ וכען ליט את מן [7]ארעא דפתחת ית פומה
12 [8]וקבילת ית דמיה דאחוך מן ידך׳ ארי תפלח [9]בארעא
לא תוסיף למיתן חילה לך מטלטל וגלי תהי בארעא׳
13 14 ואמר קין ק׳ י׳ סגי חובי מלמשבק׳ הא [10]תריכתא יתי
יומא דין מעל אפי ארעא ומן קדמך לית אפשר [11]לאסתמרא
ואיהי [12]מטלטל וגלי בארעא ויהי כל [13]דישכחנני
15 יקטלנני׳ ואמר ליה י׳ [14]לכן כל קטולליא קין [15]לשבעה
דרין יתפרע מניה ושוי י׳ לקין אתא בדיל דלא למקטל
16 יתיה כל דישכחניה׳ ונפק קין מן קדם י׳ ויתיב [16]בארע

---

1 U דְּעָתִיד. Ceterum U חֶטְאָךְ S חִטְאָךְ non errore typographi pro חטאך, nam et Bombergiana editio anni 1547 habet חֶטְאָךְ. 2 U עַל ה׳, S לְהב׳. 3 Leg. cum S ידענא, U יְד׳. 4 U הַנְטַר. 5 U עֲבַדְתְּ, U S קַל. 6 U זַרְעַיִין, S זַרְעַן sic et Bomb. 1547. Deinde U דְּעַתְדִין et קַבְלִין, S דַּעֲתִידִין et קַבְלִין. 7 U אַדְמְתָא. 8 U לְמִיסַב pro וקב׳ et דְּמֵי דַאֲח׳ S דְּמֵי אָח׳. 9 U יַת־אַדְמְתָא 10 U תָּרֵיכ׳. 11 U לְאִטַּמָּר. 12 U S מְטַלְטַל ut vs 16; Vs 12, omnes מְטַל׳. 13 U דְּיַשְׁכַּח S דְּיִשׁ׳, uti etiam vs 15. 14 U S בְּכֵין U כָּל־דְּיִקְטוֹל. Leg. קטו לליא, S קַט׳. 15 U S לְשַׁבְעָא U יִתְפָּרַע. 16 U S בְּאַרְעָא et U גָּלֵי.

גלי ומטלטל [1]דהות עבידא עלוהי מלקדמין בגנתא
17 דעדן׃ [2]וידע קין ית אתתיה [3]ועדיאת וילידת ית חנוך
והוה בני קרתא וקרא [4]שמה דקרתא כשום בריה חנוך׃
18 ואתיליד לחנוך ית עירד ועירד אוליד ית [5]מחויאל
ומחייאל אוליד ית מתושאל ומתושאל אוליד ית למך׃
19 ונסיב ליה למך תרתין נשין שום חדא עדה ושום [6]תנייתא
20 צלה׃ וילידת עדה ית יבל הוא הוה [7]רבהון דיתבי
21 משכנין ומרי בעיר׃ ושום אחוהי יובל הוא הוה רבהון
דכל [8]דממנן על [9]פום נבלא [10]ידעי זמר כנרא [11]ואבובא׃
22 וצלה אף היא ילידת ית תובל קין [12]הוא הוה רבהון
דכל [13]ידעי עבידת נחשא [14]וברזלא ואחתיה דתובל קין
23 נעמה׃ ואמר למך לנשוהי עדה וצלה [15]שמעא קלי
נשי למך אציתא למימרי לא [16]גברא קטילית דבדיליה
אנא סביל [17]חובין ואף לא עולימא חבילית דבדיליה
24 ישתיצי זרעי׃ ארי [18]שבעה דרין אתליו לקין [19]הלא
25 ללמך בריה שבעין ושבעה׃ וידע אדם עוד ית אתתיה
וילידת בר וקרת ית שמיה שת ארי אמרת יהב לי יי בר

1 U דַהֲוָת. 2 U וִידַע. 3 U וַעְדִ׳. 4 U S שְׁמָא, deinde שׁ״ב uti et vs 19 et alibi. 5 U מְחִוּיָאֵל et מְחִיָאֵל cum Dag. 6 U S תִנְיֵיתָא. 7 U S רַבְה׳ ut vs 22. 8 U דְמְנַנַן S דְמְמַנָן Bomberg. 1547 דְמְמַנָן. 9 U S פּוּם ut שׁוּם. 10 U יָדְעֵי et כִּנּוֹרָא ut S כִּינּוֹרָא. 11 Cod. וְאַבּוּבָא, U וְאַב׳ S יְאַבּ׳. 12 U om. הוּא הֲוָה. 13 U דִידָעֵי. 14 U וּפַר׳, S וּבַר׳. 15 U שְׁמַעַן at אַצִּיתָא. 16 U S גַּב׳ קְטָלִית. 17 U חוֹבִין לִמְמַת יָאֵה. 18 U לְשַׁבְעָה et שַׁבְעִין וְשַׁבְעָה. 19 U חֲלָא et antea אִתְלִיאוּ.

26 אחרן [1]חלף הבל דקטליה קין ולשת אף הוא אתיליד
בר וקרת ית שמיה [2]אנוש בכין ביומוהי [3]חלו בני אנשא
[4]מלצלאה בשמא דיי ·

Genesis XXIV

e codice Musei Brit. Or. 2363. Saec. XII.

Accedit lectio varia codicis bibliothecae urbicae Vratislaviensis anni 1238 = M. Codicem descripsit J. Levy in volumine secundo Lexici chaldaici Targumici P. IV No. IV. — Scriptio plena in codice rara est. Terminatio Pluralis ־ַיָּא sine Dages solet scribi.

1 XXIV. ואברהם סיב [5]על ביומין ויי׳ בריך ית אברהם
2 [6]בכולא · ואמר אברהם לעבדיה סבא [7]דביתיה השליט
3 בכל דליה [8]שו כען ידך תחות [9]ירכי · ואקיים עלך
במימרא [10]דיי׳ אלהא דשמיא [11]ואלהא דארעא דלא
[12]תסב אתתא לברי [13]מבנת כנענאה דאנא יתיב ביניהון ·
4 [14]אלהין לארעי [15]ולילדותי תיזיל ותיסב אתתא לברי
5 ליצחק: ואמר ליה עבדא [16]מא אם לא תיבי אתתא
למיתי [17]בתרי לארעא הדא [18]האתבא אתיב ית ברך

1 U S חֲלַף cf. Num. 20, 12. 2 U אֱנוֹשׁ, S אֱנוֹשׁ. 3 U שְׁרִיאוּ ב׳ א׳ לְצַלָּאָה A מְלַצְלָאָה S מְלַצְלָאָה 4 U !!שָׁרִיאוּ. 5 M עַל deinde בְּרִיךְ: U עָאל, A עַל. 6 Ita M S A L B Bomb. 1547. 7 M דְּבֵיתֵיהּ. 8 M שַׁוִּי et כְּעַן ut deinde. 9 M יַרְכִּי. 10 M דַיְיָ, nomen sacrum semper quatuor Jod יְיָ scriptum est. 11 Ita et M. 12 תַּנְסֵב semper. 13 M מִבְּנַת, et sic saepe Pathach in Plurali. 14 M אֱלָהֵין. 15 M וּלְיַלָּדוּתִי. Legas וּלִי לְלִדוּתִי. 16 M מָה־אִים. 17 M בַּתְרַיי, et sic deinde per Pathach. 18 Ita M הַאָתְבָא.

לארעא דנפקתא מתמן׳ ואמר ליה אברהם [1]אסתמר 6
לך [2]דלמא תתיב ית ברי לתמן׳ י׳ אלהא דשמיא 7
דדברני מבית [3]אבא ומארע [4]ילדותי ודמליל לי ודקיים
לי למימר [5]לבנך אתין ית ארעא הדא הוא ישלח
[6]מלאכיה קדמך ותסב אתתא לברי מתמן׳ ואם לא 8
תיבי אתתא למיתי בתרך ותהי [7]זכא ממומתי דא׳ להוד
ית ברי לא תתיב לתמן׳ ושוי עבדא ית ידיה תחות 9
[8]ירכא דאברהם רבוניה וקיים ליה על פתגמא הדין׳ ודבר 10
עבדא [9]עסרא גמלין [10]מגמלי רבוניה ואזל וכל טוב
רבוניה בידיה וקם ואזל [11]לארם דעל פרת לקרתא דנחורי׳
ואשרי גמליא [12]מברא לקרתא [13]עם בירא דמיא [14]לעדן 11
רמשא לעדן דנפקן מליתא׳ ואמר י׳ אלהיה דרבוני 12
אברהם [15]זמין כען [16]קדמי יומא דין [17]ועביד טיבו עם
רבוני אברהם׳ הא אנא קאים על עינא דמיא ובנת אנשי 13
קרתא [18]נפקן למימלי מיא׳ ותהי [19]עולימתא דאימר 14
[20]לה ארכני כען קולתיך [21]ואשתי ותימר אשת ואף גמליך

---

1 M אִיסְתָּמַר propter Munaḥ. 2 M דִּילְמָא. 3 M אַבָּא. 4 M hic ut cod. Cf. vs 4. 5 Cod. de Rossi 7 לִבְרָךְ M אֶתֵּן. 6 M מַלְאָכֵה. 7 M זַכָּאָה male. 8 M יַרְכָּא. 9 M עַשְׂרָא. 10 M מִגַּמְלַיָּה רב׳, sine Dag. in Jod; male. 11 M לַאֲרַם. 12 M מִבָּרָא. 13 M לִבְאֵירָא. 14 M לְעִדָּן cum Munaḥ, at statim עִדָּן cum Tiphḥa. 15 M זַמֵּן. 16 M קֳדָמַיי. 17 M וְעִיבֵיד. 18 M נָפְקָן. Cod. de Rossi 7 יִפְּקַן! 19 M עוּלֵימְתָא semper. 20 M לָהּ ut semper in Suffixo. Deinde אַרְכִינִי et semper קוּלְתִּיךְ, ut vs 17 et קוּלְתָהּ vs 15, 16, al. 21 M וְאִישְׁתֵּי, deinde אֶשְׁתְּ. — Nota 8 habere רִיבּוּנִי etc. cum Suff. per *u*.

אשקי [1]יתה זמינתא לעבדך ליצחק ובה [2]ארע ארי [3]עבדת
15 טיבו עם רבוני׃ והוה הוא עד לא שיצי [4]למללא והא
רבקה נפקת [5]דאתילידת לבתואל בר מלכה אתת נחור
16 [6]אחוהי וקולתה על [7]כתפה׃ ועולימתא שפירא למחזי
לחדא בתולתא [8]וגבר לא ידעה [9]ונחתת לעינא [10]ומלת
17 קולתה וסליקת׃ ורהט עבדא [11]לקדמותה ואמר [12]אשקני
18 כען זעיר מיא מקלתיך׃ ואמרת [13]אשת רבוני ואוחיאת
19 [14]ואחיתת קולתה על ידה [15]ואשקיתיה׃ ושיציאת
[16]לאשקיותיה ואמרת אף לגמליך [17]אמלי עד דיספקון
20 למשתי׃ ואוחיאת [18]ונפצת קולתה לבית [19]שקיא
ורהטת עוד לבירא לממלי [20]ומלת לכל גמלוהי׃
21 [21]וגברא [22]שהי בה מסתכל שתיק [23]למדע האצלח י״
22 אורחיה אם לא׃ והוה כד [24]ספיקו גמליא למשתי
ונסיב גברא [25]קדשא דדהבא תקלא [26]מתקליה ותרין

---

1 M יָתָהּ cf. pag. 69 Not. 20. Deinde וַזְמִינְתָא. 2 M אְרַע. 3 M עֲבַדְתְּ. 4 Cod. לְמַלְלָא. 5 M דְּאִתְיְלִידַת (ת), inter י et ל superscriptum est ת. 6 M אָחוּהִי דְּאַבְרָהָם. 7 M כַּתְפָּהּ A כַּת׳. 8 M וּגְבַר דְּלָא יָדְעָהּ, Qameṣ propter Tiphḥa, ד sine vocali. 9 M נְחָתַת לְעַיְנָא. 10 M מְלַאת. 11 M לְקַדְמוּתָהּ. 12 M S אַשְׁקִינִי. 13 M אֶשְׁתְּ. 14 M וְאַחֵיתַת. Leg. וְאַח׳. 15 M וְאַשְׁקְתֵּהּ. 16 Cum M legas לְאַשְׁקָיוּתֵהּ. Deinde וַאֲמֶרֶת propter Rebia. 17 M אֶימְלֵי. 18 M וּנְפַצַת, sic et וּרְהֶטַת, et vs 24, 25 וַאֲמֶרֶת. 19 M שַׁקְיָא, deinde לִבְאֵרָא. 20 M וּמְלַת. 21 M וְגַבְרָא ut deinde. 22 M et Cod. de Ros. 7 שָׁתֵי. 23 Leg. לְמַדַּע, M לְמִדַּע הַאהְצְלַח, cum א super ה lineolâ deleto. Noluit bina ה vicina. 24 M סַפִּיקוּ in Pael ut codex cum M vs 19. Sic et U S. 25 M קְדָשָׁא. 26 M. מַתְקְלֵהּ.

שירין על [1]ידהא מתקל עסר סלעין דהבא [2]מתקלהון׃
23 ואמר בת [3]מן את [4]הוא כען [5]לי דאית בית [6]אבוייך אתר
24 כשר לנא למבת׃ ואמרת [7]ליה בת בתואל אנא בר
25 מלכה דילידת לנחור׃ ואמרת [8]ליה אף תבנא אף
26 כסתא סגי עמנא אף אתר כשר למבת׃ וכרע [9]גברא
27 וסגיד ק׳ י״י׃ ואמר בריך י״י אלהיה דרבוני אברהם דלא
מנע טיבותיה וקשטיה מן רבוני אנא באורח [10]תקנא
28 דברני י״י [11]לבית אחוהי דרבוני׃ [12]ורהטת עולימתא
29 וחויאת לבית אמה כפתגמיא האלין׃ ולרבקה [13]אחא
ושמיה לבן ורהט לבן לות גברא [14]לעינא׃
30 והוה כד חזא ית [15]קדשא וית שיריא על ידי אחתיה וכד
שמע ית פתגמי רבקה אחתיה למימר כדין מליל עמי
גברא ואתא לות גברא והא קאים עלוי גמליא על עינא׃
31 ואמר עול בריכא דיי למא את קאים בברא ואנא פניתי
32 ביתא [16]ואתר כשר לגמליא׃ [17]ועל גברא לביתא ושרא
[18]מן גמליא ויהב תבנא [19]וכסתא לגמליא ומיא לאסחאה
33 [20]רגלוהי ורגלי [21]גבריא דעמיה׃ ושויאו קדמוהי למיכל

---

1 M יְדָהָא deinde עֲשַׂר. 2 M הֲוָה מַתְקַלְהוֹן. 3 M מָאן. 4 M חַוִּיר Legas חוּא, S חַוָּא. 5 M לִי הַאִית. 6 M אֲבוּיִךְ et אֲתַר כְּשַׁר לְנָא ut infra. 7 M לָהּ. 8 M לָהּ iterum. 9 M גַּבְרָא semper. 10 M תַּקְנָא. 11 M בֵּית sine ל, et hoc loco אֲחוּהִי cum Ḥatef path. 12 M iterum וּרְהָטַת. 13 M אָחָא. 14 M לְוַת־עֵינָא. 15 M קְדָשָׁא iterum, et שֵׁירַיָּא. 16 M וַאֲתַר כָּשַׁר. 17 M hic וְעַל U וְעָאל, A וְעַאל P. 68 Not. 5. 18 M om. מִן. 19 S A וְכִיסְתָא, vs 25 S sine Dag.; M וְכִיסְתָא. 20 M רִגְלוֹהִי et רִגְלֵי. 21 M hic גֻבְרַיָּא.

ואמר לא [1]איכול עד [2]דאמליל [3]פתגמי ואמר מליל׃
34 35 [4]ואמר עברא דאברהם [5]אנא׳ ויי׳ בריך ית רבוני לחדא
ורבא ויהב ליה ען ותורין [6]וכסף ודהב ועבדין ואמהן
36 וגמלין [7]וחמרין׃ וילידת שרה אתת רבוני [8]בר לרבוני
37 [9]בתר דסיבת ויהב [10]ליה ית כל דליה׃ וקיים עלי
רבוני [11]למימר לא תסב אתתא לברי מבנת [12]כנעני
38 דאנא יתיב [13]בארעהון׃ [14]אלהין לבית אבא תיזיל
ולזרעיתי ותיסב אתתא לברי׃ [15]ואמרית לרבוני מא
39 אם לא [16]תיתי אתתא בתרי׃ ואמר לי י׳ [17]דפלחית
40 קדמוהי ישלח [18]מלאכיה עמך ויצלח אורחך ותיסב
אתתא לברי מזרעיתי ומבית אבא׃ בכין תהי [19]זכא
ממומתי ארי [20]תהך לזרעיתי ואם לא יתנון לך ותהי
41 [21]זכא ממומתי׃ [22]ואתית יומא דין לעינא ואמרית י׳
אלהיה דרבוני אברהם אם [23]אית כען רעוא קדמך
42 לאצלחא אורחי דאנא אזיל עלה׃ [24]האנא קאים על

---

1 M אֵכוּל. 2 M דְּאֵימַלֵּיל. 3 M פיתגמי quocum concinit codex et S. 4 M וַאֲמַר. 5 M אֲנָא. 6 M וְכַסְפָּא וְדַהֲבָא, male. 7 M וַחֲמ׳. 8 M בָּר male, sed cogente accentu. 9 M בָּתַר. 10 M לָהּ et deinde כָּל־דְּלָהּ, qui error punctatoris dormitantis hic et antea vs 24 ex scriptione defectiva explicatur. 11 M לְמֵימַר. 12 M כְּנַעֲנָאֵ, Nun secundum a punctatore additum. 13 M בְּאַרְעֵיהּ hic plene. 14 M אֵילָהֵין et iterum אַבָּא (cf. vs 7) hic et vs 39. 15 M וַאֲמָרִית לְרִבּ׳, sic אֲמָרִית vs 41. 16 M תֵּיזֵיל et בָּתְרַי. 17 M דְּפָלְחִית. 18 M מַלְאָכֵהּ iterum. 19 M זַכָּא in fine lineae. 20 M תְּהַךְ. 21 M זַכָּאָה cf. vs 8. 22 M וְאָתִית. 23 M אִיתָךְ כְּעַן מַצְלַח אוֹרְחִי דַאֲנָא. 24 M הָא אֲנָא, Tebir postulat duas voces. Cf. vs 13, ubi Tebir et Mercha ut hoc loco.

עינא דביא [1]ותהי עולימתא דתפוק למימלי ואימר לה
43 [2]אשקני כען זעיר מיא מקולתיך ותימר לי אף את
[3]אשת ואף לגמליך [4]אמלי היא אתתא [5]דזמין י׳ לבר
44 רבוני אנא עד לא שיציתי [6]למללא בלבי והא רבקה
[7]נפקת וקולתה על [8]כתפה ונחתת לעינא [9]ומלת ואמרית
45 ליה אשקני כען ואוחיאת [10]ואחיתת קולתה מנה ואמרת
אשת ואף [11]גמליך אשקי ושתיתי ואף גמליא אשקיאת׳
46 ושאילית יתה [12]ואמרת בת מן את ואמרת בת בתואל בר
נחור דילידת ליה מלכה ושויתי [13]קדשא על אפה ושריא
47 על [14]ידהא [15]וכרעית וסגידית ק׳ י׳ ובריכית ית י׳ אלהיה
דרבוני אברהם הדברני באורח קשוט למסב ית בת
48 אחוהי דרבוני לבריה׳ וכען אם [16]איתיכון עבדין טיבו
וקשוט עם רבוני [17]חוו לי ואם לא חוו לי [18]ואתפני על
49 ימינא או על [19]סמלא׳ [20]ואתיב לבן ובתואל ואמרו
מן קדם י׳ נפק פתגמא לית אנחנא יכלין למללא עמך
50 ביש או טבי הא רבקה קדמך [21]דבר ואיזיל ותהי

1 M וִיהִי cf. vs 14 2 M אַשְׁקִינִי ut supra. 3 M אִישְׁתְ semper. 4 M אִימְלִי. 5 M דִזַמִין. 6 Leg. למללא cum M. 7 M נְפַקַת. 8 M כַתְפֵה et וּנְחָתַת et לְעֵינָא. 9 M וּמְלַת et אַשְׁקִינִי et וַאֲמְרִית. 10 Leg. ואת׳ M וְאַחִיתַת et וַאֲמְרַת et sic deinde. 11 M לְגַמְלָךְ. 12 M וַאֲמְרִית et וַאֲמְרַת quae vocalis secundae in verbis productio non amplius adnotabitur. 13 M קְדָשָׁא iterum. 14 M יְדָהָא. 15 M וּבְרְכִית. 16 M אִיתֵיכוֹן. 17 M חַוִיאוּ, at deinde חַווּ. 18 M וְאִיתְפְּנֵי. 19 M שְׂמִ׳. 20 M וְאָתֵיב. 21 M דְבַר male. In קדמ׳ vocalis male pro קָ bis scripta. Cf. Exd. 15, 1; 20, 3.

51 אתתא לבר רבונך כמא דמליל יי׳ והוה כד שמע
52 עבדא דאברהם ית פתגמיהון וסגיד על ארעא ק׳ יי׳ ואפיק
עבדא מנין [1]דכסף ומנין דדהב ולבושין ויהב לרבקה
53 [2]ומגדנין יהב [3]לאחוהא ולאמה׳ ואכלו [4]ושתיאו הוא
[5]וגבריא דעמיה ובתו וקמו בצפרא ואמר שלחוני לות
54 רבוני׳ ואמר אחוהא ואמה [6]תסב עולימתא עמנא עדן
55 בעדן או [7]עסרה ירחין [8]בתר כין תיזיל׳ ואמר להון
לא תאחרון יתי ויי׳ אצלח אורחי שלחוני [9]ואהך לות
56 רבוני׳ ואמרו נקרו לעולימתא ונשמע מא דהיא אמרה׳
57 וקרו לרבקה ואמרו לה [10]התיזלין עם גברא הדין
58 ואמרת איזיל׳ ושלחו ית רבקה [11]אחתהון וית מניקתה
59 וית עבדא דאברהם וית גברוהי׳ ובריכו ית רבקה
ואמרו לה [12]אחתנא את [13]הואי לאלפין [14]ולרבון
60 ויירתון [15]בנכי ית קרוי [16]סנאיהון׳ [17]וקמת רבקה
ועולימתהא ורכיבא על גמליא ואזלא בתר גברא ידבר
61 עבדא ית רבקה [18]ואזל׳ ויצחק [19]על במיתוהי [20]מבירא
דמלאך [21]קיימא [22]אתחזי עלה והוא יתיב בארע דרומא׳
62 ונפק יצחק לצלאה בחקלא למפני רמשא וזקף

---

1 M דִכְסַף et דִידְהַב. 2 M מְגֻדְנִין. 3 M לְאַח׳ sic et deinde. 4 M וּשְׁתִיו. 5 M hic וגבר׳. 6 M תִיתַּב. 7 M עַשׂ׳. 8 M וּבָ׳. 9 M וַאֲהַךְ. 10 M הֲתֵיזְלִין. 11 M אֲחַתְהוֹן. 12 M אֲחָתָנָא 13 M הֲוִי. 14 M וּלְרִיבְבָן et וְיִרְיתוּן. 15 M בְּנַיְכֵי. 16 M סַנְא׳. 17 M וְקָמַת. 18 M וַאֲזָל propter Silluq, ut vs 65 הֲעֲבַד. 19 M עַל et מית׳ sine ב. 20 M מִבְּאֵרָא iterum. 21 M קְיָימָא. 22 M אִיתְּחֲזִי.

63 עינוהי וחזא והא גמליא [1]אתן· וזקפת רבקה ית [2]עינהא
64 וחזת ית יצחק ואתרכינת מעל גמלא· ואמרת לעבדא
[3]מן גברא דיכי דמהליך בחקלא לקדמותנא ואמר
65 עבדא [4]הוא רבוני ונסיבת [5]עיפא ואתכסיאת· ואשתעי
66 עבדא ליצחק ית כל פתגמיא דעבד· ואעליה יצחק
[6]למשכנא וחזא והא [7]תקנין עובדהא כעובדי שרה
אמיה ונסיב ית רבקה והות ליה [8]לאתו ורחמה
ואתנחם יצחק [9]בתר אמיה·

1 XXV. ואוסיף אברהם ונסיב אתתא ושמה [10]קטורה·
2 וילידת ליה ית זמרן וית יקשן וית מדן וית מדין
3 וית ישבק וית שוח· [11]ויקשן אוליד ית שבא וית דדן
4 ובני דדן הוו [12]למשרין ולשכונין [13]ולנגון· ובני מדין
עיפה [14]ועפר וחנוך ואבידע ואלדעה כל אלין בני
5 6 קטורה· [15]ויהב אברהם ית כל דליה ליצחק· ולבני
לחינתא [16]דלאברהם יהב אברהם מתנן ושלחנון מעל
יצחק·

---

1 M אָתָן. 2 M עֵינָהָא וַחֲזַת, sic deinde לְקַדְמוּתָנָא. 3 Cod. מַן. 4 M הא, punctator corr. in הוּא. 5 M עִיפָא. 6 M לְמַשְׁכְּנָא. 7 M תַקְנָן. 8 M לְאִינְתּוּ. 9 M בָתַר דמית, quod correctum in בָּ׳ דְּמִיתַת a punctatore. 10 M קְטוּרָה, ut cod. infra. 11 M hebr. יָקְשׁ׳ et in textu Targ. וְיָקְשׁ׳ cum Šewa super Qames. 12 M לְמַשְׁרְיָן. 13 M וּלְנַגְוָן aut — וּלְנַגְוָן. 14 M om. quatuor nomina propria, quae repeti non opus erat. Sic etiam alibi phrasin ויאמר משה אל אהו׳ et similia solo vocabulo ומליל indicat. 15 Cod. ויהב. 16 M די לְאַ׳, at in fine lineae.

Genesis XLIX

e cod. Musei Brit. Or. 2363. Saec XII.

accedit varia lectio Codicis Vratislaviensis anni 1285 = V, Vratislaviensis anni 1235 = M et passim S et edit. Bomberg. 1547.

1 וקרא יעקב לבנוהי [1]ואמר [2]אתכנשו ואחוי לכון
2 ית [3]דיערע יתכון בסוף יומיא· [4]אתכנשו ושמעו בני
3 יעקב וקבילו אלפן מן ישראל אבוכון· ראובן בכרי
את־חילי וריש תקפי לך הוה חזי למסב תלתה
4 [5]חולקין בבירותא כהונתא ומלכותא· על [6]דאזלת לקביל
אפך הא כמיא [7]ברם לא אהניתא חולק יתיר לא
[8]תסב ארי סליקתא בית משכבי אבוך בכן אחילתא
5 [9]לשויי ברי סליקתא· שמעון ולוי אחין גברין
6 גיברין בארע תותבותהון [10]עבדו גבורא· [11]ברזהון לא
הות נפשי [12]באתכנושיהון למהך לא [13]נחתית מן יקרי
ארי ברגזהון [14]קטלו קטול וברעותהון [15]תרעו שור סנאה·
7 ליט רגזהון ארי תקיף וחימתהון ארי קשיא [16]אפליגנון
8 ביעקב [17]ואבדרנון בישראל· יהודה את אודיתא ולא

---

1 V וְאָמַר et sic semper. Sic etiam אָתָא, אָתוֹ et reliqua verba primae Alef. 2 V M וְאִיתְכַּנָּשׁוּ וְאֶחַוֵּי, M vero יַאֲחַוֵּי. De hoc Qames radicalis secundi in M cf. Genes. 24, 20. 3 V Bmb. דִּי־יְעַרַע, M דִּיאָרַע. 4 V אִיתְכַּנָּשׁוּ. 5 V M חֻלָּקִין deinde חֻלָּק, חֻלָּקָא. 6 V דְּאַזְלַת לְקֳבֵיל, M Bmb. דַּאֲזַלְתְּ לָקֳבֵל. 7 V M בְּרַם. 8 M תִּסַּב, deinde אָבוּךְ. 9 V לְשׁוּוּיר, Bmb. לְשׁוּוּיר, M לְשׁוּיר. 10 V M עֲבָדוּ, M תּוֹתְבו׳. 11 V M בְּרַזְהוֹן et הֲוַת. 12 V וּבְאִיתְכַּנָּשׁוּתְהוֹן, M ut cod. 13 V M נְחָתַת, Bmb. נְחָתִית. 14 V קְטָלוּ קְטוֹל, M קְטָלוּ קְטוֹל. 15 V תְּרָעוּ תוֹר ס׳, M תְּרָעוּ שׁוּר סַנ׳. 16 V M אֲפַלֵּיגִנּוּן. 17 V וְאֵיבַדָּרִנּוּן, M וַאֲבַדָּרִינּוּן.

בהיתתא בך יודון [1] אחך ידך תתקף על בעלי דבבך
[2] יתברון סנאך יהון [3] מחזרי קדל קדמך [4] יהון מקדמין
9 למשאל בשלמך בני [5] אבוך׳ שלטון יהי בשירויא
ובסופא [6] יתרבא מלכא מדבית יהודה ארי מדין קטלא
ברי נפשך [7] סליקתא ינוח ישרי בתקוף כאריא וכליתא
10 ולית מלכו [8] דתזעזעניה׳ לא [9] יעדי עביד שלטן מדבית
יהודה [10] וספרא מבני בנוהי עד עלמא עד דייתי משיחא
11 דדיליה היא מלכותא [11] וליה ישתמעון עממיא׳ יסחר
ישראל לקרתיה עמא [12] יבנון היכליה יהון צדיקיא
סחור סחו[ר]ליה [13] ועבדי אוריתא באלפן [14] עמיה יהי
ארגון טב לבושיה [15] וכסותיה [16] מילא צבע
12 זהורי [17] וצבעניך׳ [18] יסמקון טורוהי בכרמוהי יטופון
נעווהי [19] בחמר יחורן בקעתיה בעבור ובעדרי ענה
13 זבולן על ספר [20] ימא ישרי והוא יכביש [21] מחוזין
בספינן וטוב ימא ייכול ותחומיה יהי מטי עד צידון׳

---

1 V אַחָךְ et תְתְקוֹף, M יוֹדוּן אָחָךְ et תִיתְקוֹף. 2 V יִתַּבְּרוּן סַנְאָךְ, M וְיִבַּהֲדוּן שַׂנְאָךְ. 3 V M מְחַזְּרִין. 4 V וִיהוֹן מְקַדְּמִין, M וִיהוֹן־מְקַדְּמִין. 5 V M אֲבוּךְ. 6 V יִתְרַבֵּא, M יִתְרַבָּא. 7 V סְלִיקְתָּא, M סְלֵיקְתָּא. 8 M דְיִזְדַּעְזְעִנֵּה. 9 V יַעֲדֵי, M וְלָא־יַעְדֵּי. Ad hanc formam יְעַדֵּי pro יֶעֱדֵי cf. יְעַבַּר et similia Pag. 16, 8. 29, 6. 36, 13. 10 V M וְסַפְרָא et עַלְמָא. 11 V M וְלֵיה ut codex. 12 V M יִבְנוּן. 13 V עַבְדֵיה sed ה deletum; M deinde אוֹרַיְתָא. 14 V M עִמֵּיה, V אַרְגְּוָון טַב et V M לְבוּשׁוֹהִי. 15 M כְּסוּתֵהּ מֵילָא צְבַע־זְהוֹרִין. 16 V מֵילַת מילת צְבַע Sic! 17 V M וְצִבְעוֹנִין, at M וְצִיב׳. 18 V M יִסַּמְקוּן. 19 V M (עִיבּוּר M) בַּחֲמַר יְחַוְּרָן בִקְעָתֵיה בְּעִיבּוּר. Deinde M Bmb. עָנָא. 20 V יַמָּא, deinde om. וְהוּא et praeb. וְיִכְבּוֹשׁ מָחוֹזִין. 21 M מָחוֹזִין.

14 15 [1]יששכר עתיר בנכסין [2]אחסנתיה בין תחומיא׃ וחזא
חולקא ארי טב וית ארעא ארי [3]מעבדא פירין [4]ויכביש
[5]מחוזי עממיא וישיצי ית [6]דיריהון ודישתארון בהון יהון
16 ליה [7]פלחין ומסקי מסין׃ מדבית דן [8]יתבחר ויקום גברא
ביומוהי יתפריק [9]עמיה ובשנוהי ינוחון כחדא שבטיא
17 דישראל׃ יהי גברא [10]דיתבחר ויקום מדבית דן אימתיה
תתרמי על עממיא [11]ומחתיה [12]תתקף בפלשתאי [13]כחוי
חרמן ישרי על אורחא וכפתנא יכמון על [14]שבילא יקטיל
גיברי [15]משרית פלשתאי פרשין עם [16]רגלאין יעקר
18 [17]סוסון ורתכין וימגר רכביהון [18]לאחראי׃ לפרקנך
19 [19]סברית יי׃ [20]דבית גד משרית [21]מזינין [22]יעברון ית
[23]ירדנא קדם אחיהון לקרבא ובנכסין סגיאין יתובון
20 [24]לארעהון׃ דאשר טבא ארעיה [25]והיא מרביא

---

1 V יִשָּׂשכָר deinde וְאַחְסַנְתֵּיה. 2 M וְאַחֲסַנְתֵּהּ. 3 V עַבְדָא, M Bmb. מְעַבְדָא. 4 V וְהוּא מְכַבֵּישׁ מָחוֹזֵי. 5 M hic מָחוֹזֵי, deinde עַמְמַיָּא cum Dag. in Jod, quod in hoc codice rarissimum est. 6 V M דַּיְירֵיהוֹן, M deinde וּדְיִשְׁתָּאֲרוּן. 7 V פַּלְחִין מַסְקֵי. 8 V יִתְבָּחַר, bis et V M גַּבְרָא bis. 9 V לְעַמ׳. 10 V hic דְּאִיתְבְּחַר. 11 V M Bmb. וּמָחָתֵיה cf. Pag. 41, 16. Ceterum M ut solet תֵהּ. 12 V תִּתְקֹף et כְּחֵיוֵי, M Bmb. תִּתְקֵף. 13 M כְּחֵיוֵי. 14 V Bmb. שָׁבִילָא, deinde M וִיקַטֵּיל. 15 V בְּמַשְׁרְיַת, M מַשִּׁירְיַית. 16 M רִגְלָיִין. 17 V סוּסָוָון et וּרְתִיכִין. 18 V לְאָחוֹרָא Antea V M רוכב׳ hebraizat. M לַאֲחוֹרָא Ex his versibus profluxit doctrina de Antichristo ex tribu Dan oriundo. Cf. librum meum Die Prophetie des Joel Pag. 325, 322. 19 M סַבָּרִית. 20 V Bmb. מִדְּבֵית. 21 V מְזַיְּנִין אִינּוּן יַעְבְּרוּן, M ut cod. at recte statum indeterminatum מַשִּׁירְיָין; deinde מְזַיְּנִין. 22 M כַּד־יַעְבְּרוּן Bmb. כַּד. 23 V יַרְדְ׳. 24 V לְאַרְעֲהוֹן, M לְאַרְעֲהוֹן. 25 V

21 [1]תפנוקי מלכין׃ נפתלי [2]בארע טבא יתרמי עדביה
[3]ואחסנתיה תהי [4]מעבדא פירין יהון [5]מודן ומברכין
22 עליהון׃ ברי דיסגי יוסף ברי דיתברך [6]כגופן [7]דנציב
על עינא דמיא תרין שבטין יפקון מבנוהי [8]יקבלון
23 חולקא [9]ואחסנתא׃ [10]ואתמררו עמיה [11]ונקמוהי
24 [12]ואעיקו ליה גברין גיברין בעלי [13]פלגותיה׃ [14]ותבת
בהון נביותיה על דקיים אוריתא בסתרא ושוי [15]תקפא
רחצניה בכין אתרמא [16]דהב על דרעוהי אחסין מלכותא
ותקיף דא [17]הותיה מן קדם אל תקיפא דיעקב דבמימריה

M והוא et M מרבי בתפנוקי, cf. notam proximam. Ad vocem מרבי additur in margine nota ת״א מתרוי i. e. aliud Targum habet מתרוי.

1 V M בתפנוקי male, tamen a Bombergo 1547 receptum in vulgatas editiones transiit. At Targ. Jonathan et Hieros. lectionem codicis confirmant, habet enim Targ. Hierosol. ארעיה תהוי מספיקא ארעא מרביא בושמין ועיקרי תפסקי מלביא דבני ישראל et Targ. Jon. סמנין. 2 V טבתא בארעא M טבא בארעא utrumque male. 3 M אחסנתיה sine Waw. 4 V תהא עבדא cf. vs. 15. Bomberg 1547 מעבדא, at vs. 15 מעבדא, M מעבדא. 5 V מודין hebraizat, Bomb. מודן, M et S מודן. 6 Secundum analogiam ܡܨܢܐ, ܡܨܢ exspectatur a ܓܦܢܐ in statu indeterminato et constructo גפון, at usus tyrannus. 7 V דינציב sic! Vult די נציב, M דינציב. 8 Cod. יקבלון, M ויקבלון. 9 V M Bomb. אחסנתא hic et antea scribunt. 10 V ואמררו, M ואיתמררו. 11 M ינקמוהי. 12 Leg. ואעיקו, M V S ואעיקו, M גברי. 13 M פלגותא. 14 M V Bomb. ותבת, S ut cod. cf. notam Buxtorfii. 15 V בתוקפא, Bomb. S ut cod., M תקפא. 16 M דהב, deinde ואחסין. 17 V Bomb. הוית ליה, M הית ליה, S היאתיה. Itaque assimilatio consonantium t-l statuenda.

25 זָן אבהן ובנין זרעא דישראל· [1]מימר א־להא [2]דאבוך
יהי בסעדך וית שדי [3]ויברכנך ברכן דנחתן מטלא
דשמיא מלעילא ברכן [4]דנגדן ממעמקי ארעא מלרע
26 [5]ברכתא דאבוך ודאימך· ברכתא דאבוך [6]יתוספן על
[7]ברכתא דלי בריכו [8]אבהתי דחמידו [9]להון רברביא
דמן עלמא [10]יהוין כל אלין לרישא דיוסף [11]גברא
27 פרישא דאחוהי· בנימין בארעיה תשרי שכינתא
ובאחסנתיה [12]יתבני מקדשא בצפרא ובפניא יהון [13]מקרבין
כהניא קרבנא ולעדן רמשא יהון מפלגין מותר [14]חולקהון
28 משאר קדשיא· כל אלין שבטיא דישראל [15]תרי עסר
ודא דמליל להון אבוהון ובריך יתהון [16]גבר [17]כברכתיה
29 בריך יתהון· ופקיד יתהון ואמר להון אנא מתכניש לעמי
[18]קברו יתי לות [19]אבהתי [20]במערתא [21]דבחקל ··· בארעא

---

1 M מֵימְרָא. 2 M V S Bomb. דְאָבוּךְ saepe. Sic etiam דְאָחוֹהִי vs. 25, ubi Bomb. דַאֲחוֹהִי. 3 M וִיבָרֵיכִנָךְ. 4 V S דְנַגְדָן Bomb. דְנַגֵד. Antea M דְנָחֲתַן. 5 M בִּרְכָתָא. 6 M יִתּוֹסְפַן. 7 V בִּרְכָתָא דִילִי, S ut cod., M דִילִי. 8 V אֲבָהָתַךְ sed ך deletum, M Bomb. אֲבָהָתַי, hebraizat. 9 V לְהֵן, S לְהֵין, M ut cod. 10 V יַתְיָין, M יְהֵוְיָין. 11 V M וּלְגַבְרָא, M פְּרִישָׁא. 12 Cod. יָת בְּנֵי; M מִקְדָשָׁא. 13 M מְקַרְבִין et כָּהֲנֵי. 14 V חֲלַקְהוֹן, M S חוּלַקְ׳, deinde M V S מִשְׁאַר hebraizant. 15 V תְּרֵין עֲשַׂר Bomb. תְּרֵין עֲסַר, S תְּרֵי עֲשַׂר, M תְּרֵי עֲשַׂר. 16 M גְּבַר. 17 V דִכְבִירְ׳, Bomb. דִיכְבַר׳, M ut cod. 18 V קְבָרוּ, M S קְבָרוּ. 19 V אֲבָהָתַי, Bomb. ut S hic אֲבָהָתַי, M אֲבָהָתַי. 20 V לִמְעַרְתָּא, M בִּמְעַרְתָּא uti infra cum Pathaḥ. 21 M V S Bomb. cum textu hebr. דִבְחֲקַל עֶפְרוֹן חִתָּאָה. Habent deinde versum 30 hunc in modum: [תָּא M S] בִּמְעַרְתָּא דִבְחֲקַל כָּפֵילְתָא דְעַל אַפֵּי מַמְרֵא בְּאַרְעָא דִכְנַעַן דִּיזְבַן [S דִּי] אַבְרָהָם יַת־חַקְלָא מִן עֶפְרוֹן [S עִפְרוֹן] חִתָּאָה [M חִתָּאָה] לְאַחֲסָנַת [S לְאַחֲד] קְבוּרָא, cujus variam

דכנען דזבן אברהם ית חקלא מן עפרון חתאה לאחסנת
31 קבורא׃ תמן קברו ית אברהם וית שרה אתתיה תמן
קברו ית יצחק וית רבקה אתתיה ותמן [1]קברית ית
32 לאה׃ זביני חקלא ומערתא דביה מן בני [2]חתאה׃
33 ושיצי יעקב לפקדא ית בנוהי וכנש [3]רגלוהי לערסא
ואתנגיד [4]ואתכניש לעמיה׃

Commentarius e Buxtorfii „Babylonia" desumptus.

Ver. 4. הָא כְּמַיָּא). Regia הַכְּמַיָּא quae forma minus bona et minus usitata. Saepius dicitur הֵיךְ מַיָּא ut Job. 27, 20 vel הֵיךְ כְּמַיָּא ut Ps. 22, 15.

Ver. 8. בָּךְ יוֹדוּן). Melius legeretur לָךְ *te confitebuntur*, *te celebrabunt*. Regia וְלָא בְהֵיתְתָא בָּךְ לָךְ יוֹדוּן ubi בָּךְ redundat. In Jonathane simpliciter לָךְ יְהוֹדוּן et sic frequentissime hoc verbum construi solet.

Ver. 9. דִּתְזַעְזְעִנֵּיהּ). *Quod commoveat eum.* זוע *moveri* זַעֲזַע *movere*. Regia prave ex Ithpehal cum Affixo, דִּתְזַעְזַעְנֵּיהּ.

Ver. 10. עַד עָלְמָא עַד דְּיֵיתֵי מְשִׁיחָא). Sic Veneta omnia. Complutensia עַד דְּיֵיתֵי מְשִׁיחָא *Donec veniat Messias.* Manuscriptus meus codex עַד עָלְמָא דְּיֵיתֵי מְשִׁיחָא *usque ad saeculum, quo veniet Messias.* Bechaj in Com. f. 59 col. 3 hanc lectionem probat, addens והמתרגם עד דייתי משיחא טועה *qui transfert vel scribit* עַד דְּיֵיתֵי מְשִׁיחָא *errat.* Ille autem in hunc sensum trahit Onkeli interpretationem, *Non auferetur sceptrum a Jehuda in saeculum quando venturus erit Messias.*

Ver. 11. כְּסוּתֵיהּ מִילָּא). Regia מֵילַת Rare per Tzere. Inter-

---

lectionem ex Bombergo addere inutile est. Quodsi scriptor codicis e versu 29 ad medium versum 30 transiit, patet codicem archetypum nihil nisi Targum continuisse, quod textui hebraeo non interspersum erat. Cf. Cant. 5, 1 ubi eadem de causa confusio exorta est.

1 M semper קְבָרוּ et קְבָרִית. 2 V חֵת. 3 V רִיגְלֹ׳, M רִגְ׳. 4 V וְאִתְכְּנֵשׁ.

pres Latinus reddit *operimentum ejus erit sericum.* Utroque modo reperitur מֵילָא, hic et Hos. 2, 5. Saepius מֵילַת, ut Thren. 2, 21, Ezech. 27, 18, et pluraliter מֵילָתִין, Esth. 1, 6. Est autem vox Graeca, μηλωτὴ *Melota* vel *Melote*, Agnina lana purissima et mollissima, cujus usus ad pannos praestantissimos. Hinc in Hosea pro Hebraeo צֶמֶר ponitur μῆλον *ovis.* Apud Talmudicos ובודקים את מטותיהם במילא פרהבה. *Et scrutantur lectos suos melota Parhabina*; quae scilicet ex isto loco defertur, quae est נקי ורך *mundissima et subtilissima:* מֵילָתָא לְבָנָה *Milota alba:* מילתא אלבישהו יקירא *Melota vestimentum ejus id pretiosum est.* מֵילָא צְבַע *Melota tincta*, et צְבַע est pro צְבִיעַ, ut cap. praecedenti כְּרַע. Regia מֵילַת צְבַע *Melota coloris.*

Ver. 18. Ad Onkeli translationem, quae simpliciter Hebraeo respondet לְפוּרְקָנָךְ סַבְרִית יְהוָֹה *Redemptionem tuam* (*salutare tuum* vulgo) *exspecto Domine*, adjecta est paraphrasis latior, quae in Targum Hierosolymitano legitur, ut et in Jonatham paucis aliter propositis. Regia ex Complutensibus sic habent: לְפוּרְקָנָךְ סַבְּרֵית יְהוָֹת אֲמַר אֲבוּנָא יַעֲקֹב לְפֻרְקָנָא דְגִדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ דְהוּא פוּרְקָן שָׁעָה וְלָא לְפוּרְקָנֵיָא דְשִׁמְשׁוֹן בַּר מָנוֹחַ דְהוּא פוּרְקָן עָבַר אֶלָּא לְפוּרְקָנֵיהּ דִמְשִׁיחַ בֶּן דָוִד דְהוּא עֲתִיד לְאַיְתָאָה יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְפוּרְקָנֵיהּ סְגִיאַת נַפְשִׁי id est, *salutare tuum* (proprie *redemptionem tuam et* sic in seqq.) *exspecto Domine dicit pater noster Jacob. Non salutare Gedeonis filii Joas* (*addit* Tar. Hieros. סַכְיַת נַפְשִׁי *spectat anima mea*) *quae est salus temporalis*, *neque salutare Samsonis filii Manoae*, *quae est salus transitoria*, *sed* (*exspecto*) *redemptionem Christi filii David*, *qui venturus est ad accersendum sibi filios Israel cujus redemptionem desiderat anima mea.* Hactenus Regia. Pro סְגִיאַת in fine, legendum סְכִיאַת *spectat, speculatur, praestolatur.* Ultimum totum membrum de Messia, in Targ. Hieros. sic legitur: *Sed ad redemptionem quam dixisti in Verbo tuo* (vel *per Verbum tuum* id est Messiam) *obventuram populo tuo filiis Israelis*, *ad salutare tuum* (vel *redemptionem tuam*) *spectat anima mea.* Jonathan, *Sed ad redemptionem tuam specto et adtendo Domine*, *quaeest re demptio aeterna.*

Ver. 19. מִדְּבֵית). *De domo*; Reg. דְּבֵית. כַּד יַעְבְּרוּן) Quando transibunt. Regia addunt, בְּנוֹהִי *filii ejus.* קֳדָם אֲחֵיהוֹן) *Coram fratribus suis.* Regia prave אֲחוּהוֹן, quod singulare.

Ver. 23. (ואתמררו עמיה) *et exacerbaverunt se cum eo*[1]). In Hebraeo est וימררהו. *Et exacerbarunt eum* ut Exo. 1, 14, quod activum, unde rectius legitur ואמררוהי ex Aphel activo. Istam lectionem indicat, etsi mendose ואמרירוהי pro ואמררוהי, sic sequitur verbum activum ונקמוהי *et ulti sunt eum.* (בעלי פלוגתיה) *Viri dissensionis* vel *rixae ejus*, id est Rixatores. Regia non male sine Prono. גברי פלוגתא *viri dissensionum*. Sic Hebr. בעלי חצים *Domini* vel *viri jaculorum*, id est *jaculatores*.

Ver. 24. (ויתבת). *Et conversa est*, a תוב. Hanc lectionem confirmat[2]) R. Sal. in Com. In Hebraeo est ותשב quod est a ישב. Hinc Regia ויתבת *Et consedit in ipsis prophetia ejus* id est *completa fuit.* Hinc et sequentia verba, R. Salomon scribit esse תוספת Additamentum, additum glossema extra locutionem textus. (דהב) Aurum. Sic R. Sal. in Com. Regia addunt טב *bonum* vel *optimum.* (זרעא) *Semen* Regia שבטיא *tribûs.*

[1]) Manus recentior inserit: Const. ואתמררו
[2]) Eadem man. rec. addit: Exhibet etiam editio Constantinopolitana.

Exodi Cap. XV.

Cod. Mus. Brit. Or. 2363.

accedunt lectiones graviores Cod. Kissingensis = K, Vratislaviensis anni 1235 = M et Vratisl. anni 1289 = V.

1 בכין שבח משה ובני ישראל ית תשבחתא הדא[1] ק׳
יי ואמרין[2] למימר נשבח ונודי ק׳ יי ארי אתגאי[3] על
גיותניא וגיאותא דיליה היא סוסיא ורכביה[4] רמא
2 בימא תקפי ותשבחתי דחילא יי אמר[5] במימריה
והוה לי לפריק דין אלהי[6] ואבני ליה מקדש[7] אלהא

1 K הדין, V הדא. 2 M ואמרין למימר, deinde ונודה. 3 M K V אתגאי et K גיותניא cf. vs. 21! V גיותניא. 4 K ורכביה cf. vs. 21! V ורכ׳ M ורכביה. 5 V אמר, M אמר. 6 K M אלהא. 7 K מקדשא, V מקדשא, M מקד׳, antea ואבניה.

3 [1]דאבהתי ואפלח קדמוהי · י׳ מרי נצחן קרביא י׳ שמיה ·
4 רתכי פרע׳ ומשריתיה [2]שדי בימא [3]ומבחר גברוהי [4]אטבעו
5 בימא דסוף · תהומיא חפו [5]עליהון נחתו [6]לעמקיא
6 כאבנא · ימינך י׳ [7]אדירא [8]בחילא ימינך י׳ תברת
7 סנאה · [9]ובסגי תקפך [10]תברתנון לדקמו על עמך [11]שלחת
8 רגזך [12]שיצינון כנורא [13]לקשא · ובמימר [14]פומך [15]חכימו
מיא קמו כשור [16]אזליא קפו תהומי בליבא דימא ·
9 דהוה [17]אמר [18]סנאה ארדוף אדביק אפליג בזתא
10 [19]תסבע מנהון נפשי אשלוף חרבי תשיצינון [20]ידי · אמרת
במימרך חפא עליהון ימא אשתקעו [21]כאברא במיין
11 תקיפין · לית [22]בר מנך [23]את הוא אלהא י׳ [24]לית
אלא את אדיר בקדשא [25]דחיל תשבחן עביד [26]פרישן ·
12. 13 [27]ארימת [28]ימינך בלעתנון ארעא · [29]דברהי בטבותך

---

1 K דַאֲבָהָתַי, M V דַאֲבָהָתַי. 2 M K V שַׁדִּי, bene. 3 V M וּשְׁפַר pro ומבחר. 4 Leg. אטבעו? K אִטַּבָּעוּ, V M אִרְטְבָעוּ. 5 Post עליהון V in margine inserit מָיָא. 6 K בְּעֻמְ׳, V בְּעוּמ׳. 7 Post אד׳ K addit הִיא in margine, M in textu. 8 בחילא cum K V M. 9 V וּבִסְגִיאוּת. 10 M K V תְּבַר׳, S ut cod.! 11 K שְׁלַחְתְּ, V שַׁלְחַתְּ, M שַׁלַּחְתָּ. 12 V תְּשֵׁיצִינּוּן, M תְּשֵׁיצִנּוּן, S שֵׁיצִינּוּן. 13 M V לְקָשָׁא. 14 K פֻּמָּךְ. 15 K חַכִּימוּ, M V cum Dages. 16 V אַזְלַיָא קָפוּ, M אֱזָלַיָא קָפוּ deinde תְהוֹמִין. 17 V hic אֲמַר quum in Perfecto אָמַרְתְּ אָמַר rel. scribere soleat! 18 M K V סַנְאָה. 19 V תִשְׂבַּע, M מִנְּהוֹן. 20 V יְדֵי in Pausa. M תְּשֵׁיצִנּוּן, deinde אֲמַרְתְּ, S ut cod. 21 V כְּאַבְרָא. 22 K בַּר־מִנָּךְ, man. prima מינך. V לָא אִית בַּר־מ׳, M לַיִית בַּר. 23 M הָאַתְּ. Quod ד insertum videtur postquam אֱלָה ante אֶלָּא excidit cf. Notam sequentem. 24 K S לַיִית אִלָּא, V לָא־אִית אֶלָּא, M לַיִית אֶלָּא. Corrige אלה אלא. 25 M דָחִיל. 26 K M פְּרִישָׁן, V ut cod. 27 M אֲרֵימְתָּ. 28 M K V S יַמִּינָךְ, deinde M בְּלָעַתְנוּן. 29 K דַבְרְהִי V דְבַרְהִי, M S דַבַּרְהִי.

לעמא דנן דפרקתא [1]דברתי בתקפך [2]לדירא דקדשך׳

שמעו עממיא וזעו [3]דחלא אחדתנון [4]לדהוו יתבין 14

בפלשת׳ בכין אתבהילו רבבי [5]אדום תקיפי [6]מואב 15

אחדינון [7]רתיתא אתברו כל דהוו יתבין בכנען׳ [8]תפול 16

עליהון אימתא ודחלתא [9]בסגי תקפך ישתקון כאבנא עד

[10]דיעבר עמך י׳ ית [11]ארנונא עד דיעבר עמא דנן

דפרקתא ית ירדנא׳ [12]תעילנון [13]ותשרינון בטורא דאחסנתך 17

[14]אתר לבית שכינתך אתקינתא י׳ [15]מקדשא י׳ [16]אתקנהי

ידך׳ י׳ מלכותיה [17]לעלמא ולעלמי עלמיא׳ ארי 18 19

עלו [18]סוסות פרעה [19]ברתכוהי ובפרשוהי בימא [20]ואתיב

י׳ עליהון ית מי ימא ובני ישראל הליכו [21]ביבשתא בגו

ימא׳ ונסיבת מרים נביאתה אחתיה דאהרן ית [22]תופא 20

---

1 M K V סוברתהי pro דב׳. S ut cod. 2 V לְבֵית־לִמְדוֹר שְׁכִינַת קֻדְשָׁךְ, M לְדִירָא דק׳, S ut cod. 3 K הַחִילְתָא אֲחָזְתִנּוּן, V זָעוּ sine ו et הַחֲלָא אֲחָזְתִנּוּן, M ד׳ אֲחָדַתְנ׳. 4 K לְדְהַוּוֹ, M V כָּל דַהֲווֹ. 5 K אֲדוֹמָאֵי, V M ut cod. 6 K מוֹאָבָאֵי, V מוֹאָבָאֵי et אֲחָזַתְנוּן רת׳, M מוֹאָב אֲחָדַתְנוּן. 7 K רְתִיתָא et m. p. איתברו, punct. אִתְּבָרוּ ut M. 8 M K V תִּפֵּיל. 9 V בִּסְגִיאוּת ut vs. 7, M וְדַחֲלְתָא בִּסְגֵי. 10 K דיעבר punct. דִּיעְבַר bis. V דִּיעְבַר et דִּיעְבַר, M דִּיעְבַר bis. 11 V נַחֲלֵי ארנ׳. 12 M תַּעֲלִנּוּן. 13 K V ותשרינון, K punct. ut M S וְתַשְׁרִנּוּן, deinde K V M דְּאַחְסַנְתָּךְ. 14 V אֲתַר בֵּית מְתַקַּן־לְבֵית־שְׁכִינָתָךְ אתק׳, K שְׁכִנְתָּךְ punctator. Sic saepe K in Cant. Cant., M אֲתַר לְבֵית שְׁכִינְתָּךְ. 15 M בֵּית־מַקְדְּשָׁא. 16 K אַתְקְנָהִי יְדָךְ, V אַתְקְנָהִי, M אַתְקְנָהִי. 17 K קָאֵים לְעָלַם וּלְעָל׳ ut M V in quibus קָאֵים. 18 K V סוּסַוָת. 19 K V M ברתיכוהי, punct. K בִּרְתִכּוֹהִי. 20 V M יְאָתִיב sic אָרֵים similesque formae aphelicae. 21 M בִּיבַ׳. 22 K תופא, punct. תֻּפָּא sic et בְּתֻפִּין, V בְּתֻפִּין, M תופא et בְּתֻפִּין, S מַרְיָם Sic et Num. 12, 1!!

21 בידה ונפקא כל נשיא בתרהא בתפין [1] ובחנגין · [2] ומענייא
להון מרים שבחו ואודו ק׳ י׳ ארי [3] אתגאי על גיותניא
22 וגיאותא דיליה היא סוסיא [4] ורכביה [5] רמא בימא · [6] ואטיל
משה ית ישראל מימא דסוף ונפקו למדברא דחגרא
23 ואזלו [7] תלתה יומין [8] במדברא ולא אשכחו מיא · [9] ואתו
למרה [10] ולא יכילו למשתי מיא ממרה ארי [11] מרירין
24 אנון על כין קרא שמה מרה · [12] ואתרעמו עמא על משה
25 למימר [13] מא נשתי · וצלי ק׳ י׳ ואלפיה י׳ אעא ורמא
למיא [14] ובסימו מיא תמן גזר ליה קים ודין ותמן
26 [15] נסייה · ואמר אם קבלא תקביל למימרא דיי [16] אלהך
ודכשר קדמוהי תעביד [17] ותצית לפקודוהי ותטר כל
קימוהי [18] כל מרעין דשויתי במצרים לא אשוינון עלך
27 ארי אנא י׳ [19] אסך · ואתו לאילים ותמן [20] תרי [21] עסר
מבועין דמיין [22] ושבעין דקלין ושרו תמן על מיא:

---

1 V M sine Dages in Gimel וּבְחִינְגִין, K וּבְתַנְגִין. 2 K וּמְעַנְיָא V S לְהֵין, S iterum מַרְיָם. 3 K V אִתְגָאֵי M אִיתְגָאֵי; K גֵיוְתָנַיָא, V M גֵיוְתָ׳. 4 K הוּא. 5 K וְרִכְבֵיה V וְרוֹכ׳ M וְרַוכְב׳. 6 V וְאַטֵיל M וְאַטֵיל. 7 K V M תְלָתָא, S תְּלָתָה! 8 M hic et antea מִדְבְרָא scripsit. 9 M omisit totum versiculum. 10 K לָא sine ו. 11 K מְרִירָן, V מְרִירִין S מָר׳. 12 V וְאִיתְרַעֲמוּ M וְאִיתְרְעַמוּ. 13 M V מַה־נִּשְׁ׳ hebraizat. 14 M וּבְסִימוּ. 15 K נַסְיֵיה cum Segol ut גֵּיוּתנָיא, quod in Reuchliniano usitatissimum. 16 K om אל׳. 17 K V וְתַצֵּת M וְתָצֵית, S ut cod. 18 K כָל־בִּישָׁא דִי שַׁוֵיתִי, M V ut cod. sed M V שַׁוֵיתִי, deinde M אֲשַׁוֵינוּן. 19 V אָסָךְ. 20 V תַּרְתָּא עֶסְרֵי et om. דמיין. 21 M עֲשַׂר. 22 K V S וְשַׁבְעִין ut in Cant. Cant. Adnotatio. Textum Sabionetensem = S ad recensionem babylonicam pertinere notulis quibusdam probandum censuimus.

Exodi Cap. XX—XXIV.

e codice Musei Brit. Or. 2363.

Accedunt lectiones codicum K V M.

XX. ומליל י׳ ית כל פתגמיא האלין למימרי אנא י׳ 1 2
אלהך [1]דאפיקתך מארעא דמצרים [2]מבית עבדותא׳
לא [3]יהוי לך [4]אלה אחרן בר מני* לא תעביד לך 3 (4)
[5]צילם וכל [6]דמו דבשמיא מלעילא [7]ודבארעא [8]מלרע
ודבמיא מלרע לארעא* לא תסגוד להון ולא [9]תפלחינון (5)
ארי אנא י׳ אלהך אל קנא מסער חובי אבהן על בנין
מרדין על [10]דר תליתי ועל דר רביעי [11]לסנאי כד
[12]משלמין בניא למחטי בתר [13]אבהתהון* ועביד טיבו (6)
לאלפי דרין [11]לרחמי ולנטרי פקודיי׳ לא תימי [15]בשמא 4 (7)
די אלהך למגנא ארי לא [16]יזכי י׳ ית דיימי [17]בשמיה
לשקרא׳ הוי [18]דכיר ית יומא דשבתא לקדשותיה* שתא 5 (8) (9)
יומין [19]תפלח ותעביד כל עבידתך* ויומא שביעאה (10)

---

1 K דר אפ׳ et sic saepe דר, M דְאַפֵּקְתָךְ. 2 K in marg. מן. 3 V יְהֵי. 4 K אֱלָה et בַּר, V אלהא male; M אֱלָה et בַּר. 5 K צְלַם bene, V צֶלֶם M צְלֵם. Cf. Pag. 34, 15. 6 V M דְמוּת male. 7 M V דְּרִי בְּא׳ ut Mercha (hebr. אֲשֶׁר) possit poni. Sic et in sequentibus דר propter accentus. 8 M V מִלְרַע propter Ittnâḥtâ. 9 K V M תִפְלְחִנּוּן. 10 V M S דַר bis. 11 K V לְסַנְאַי, M om. 12 K V M S מְשַׁלְמִין. 13 K M אֲבָהָתְהוֹן. 14 K V לְרָחֲמַי וּלְנָטְרֵי et sic saepe cum vocali brevi in Participio. M לְרָחֲמַיי וּלְנָטְרֵי. 15 K M יָת שְׁמָא. 16 V יְדַכֵּי. 17 K יַת שׁ׳, M ut cod. 18 K V דְּכִיר, V שַׁבְּתָא. 19 K V M S תִפְלַח. M deinde עֲבִידְתָּךְ.

[1]שבתא ק׳ י׳ אלהך לא תעביד כל [2]עבידא [3]את וברך
(11) וברתך [4]עבדך ואמתך ובעירך וגיורך דבקרוך *ארי שתה
יומין [5]עבד י׳ ית שמיא וית ארעא [6]ית ימא וית כל
דבהון [7]ונח ביומא שביעאה על כין [8]בריך י׳ ית יומא
6 (12) [9]דשבתא וקדשיה׳ יקר ית אבוך וית אמך בדיל [10]דיורכון
7 (13) יומך על ארעא די׳ אלהך יהיב לך׳ [11]לא תקטול [12]נפש׳
8 9 10 לא תגוף׳ לא תגנובי לא תסהיד בחברך [13]סהדותא
11 (14) דשקרא׳ לא [14]תחמיד בית חברך [15]לא תחמיד אתת
חברך ועבדיה ואמתיה ותוריה וחמריה [16]וכל דלחברך׳
12 (15) וכל עמא [17]חזן ית קלא וית בעריא וית קל שופרא
13 (16) וית טורא [18]דתנן וחזא עמא וזעו וקמו [19]מרחיק׳ ואמרו
[20]למשה מליל את עמנא ונקביל ולא [21]יתמלל עמנא מן
14 (17) ק׳ י׳ דלבא נמות׳ ואמר [22]משה לא [23]תדחלון ארי

---

1 V שְׁבָתָא, sed deinde cum M שַׁבְתָא. 2 M עִבִידְתָא male. 3 Cod. אֿת. Deinde K וּבְנָךְ et בְּנָתָךְ male. V M וּבְרַתָּךְ. 4 M וַעַבְדָךְ, ו sine vocali. 5 V עֲבַד uti אֲמַר in Perf. 6 K וְיַת; in V sec. man. delevit ו. 7 M V וְנַח. 8 Leg. בָּרִיךְ. 9 M iterum שַׁבְּתָא Sic V. 10 Cod. דְּיֵי רְכוֹן, K דְיוֹרְכוֹן, V M S דְּיוֹרְכוּן. 11 Praecepta quintum ad octavum in K V efficiunt versum; in M S dispescuntur. 12 M V S נְפֶשׁ propter Silluq. 13 K V M סַהֲד׳ male. 14 K M S תְחַמֵּיד bis. V ut cod. 15 V וְלָא. 16 M וְכֹל דִּי et antea M V וְחַמ׳. 17 K M חָזָן et K קָלָיָא, V M קָלַיָּא ceterum saepissime קַל exstat in K V M. 18 V M תָּנַן om. ד. 19 M K V מֵרָחִיק. 20 K vocem addit in marg. 21 K V יְמַלֵּל עִמָּנָא י׳, interpretatio codicis dogmatica ratione nititur. M S יִתְמַלֵּל עִמָּנָא. 22 K מֹשֶׁה לְעַמָּא, nempe לעמ׳ in margine, V M in textu. 23 K V תִּדְחֲלוּן deinde K M דְּחַלְתֵּיה V דְּחַלְ׳, ceterum M תִּדְחֲלוּן.

בדיל לנסאה יתכון אתגלי לכון יקרא די׳ ובדיל דתהי
דחלתיה על אפיכון בדיל דלא [1]תחובון׳ וקם עבא 15 (18)
[2]מרחיק ומשה קריב [3]לצית אמיטתא דתמן יקרא די׳׃
ואמר י׳ למשה [4]כדנן תימר לבני ישראל אתון חזיתון אריי 16 (19)
מן שמיא [5]מלילית [6]עמכון* לא תעבדון קדמיי דחלין (20)
[7]דכסף ודחלין דדהב לא תעבדון לכון׳ [8]מדבח אדמתא 17 (21)
תעביד קדמי ותהי [9]דבח עלותי ית [10]עלותך וית נכסת
קודשך מן ענך ומן [11]תורך בכל [12]אתר דאשרי שכינתי
לתמן [13]אשלח ברכתי לך [14]ואברכינך׳ ואם [15]מדבח 18 (22)
אבנין תעביד קדמי [16]לא תבני יתהון פסילין [17]דלא
תרים חרבך עלה [18]ותחלינה׳ ולא תסק בדרגין על 19 (23)
[19]מדבחי דלא [20]תתגלי עריתך עלוהי׃
XXI. ואלין דיניא דתסדר קדמיהון׳ ארי תזבון 1 2

1 V M תְּחוּבוּן. 2 M K V מְרָחִיק. 3 K V לְצַד אמיטתא, punctator in K אֲמִטְתָא, in V אמיט׳ correctum ex אמיתתא. 4 K כְּדֵין, V M ut cod. 5 Cod. מְלִילִית, 6 M עִמְּכוֹן ut saepe. 7 M דִּכְסַף et דִּדְהַב 8 K מְדִבַּח אַדְמָתָא, V מַד׳ אַדְמְתָא, M מְדִבַּח אַדְמְתָא. 9 V דַּבַּח. 10 K עַלָּוָתָךְ. En monstrum, quo probatur, punctatorem a sana etymologia fuisse remotissimum. V עַלָּוָתָךְ, M עֲלָוָתָךְ. 11 K תְּוָרָךְ. 12 Recte status indeterminatus positus est. בכל המקום hebr. est: in toto ambitu scil. templi, et locus hebraeus consilio mutatus, primaria lectio etiam hebraice fuisse debet בכל מקום. At in V habes בְּכָל־אַתְרָא, in M אַתַר sine א finali. 13 K אֲשַׁלַּח, V M תַּמָּן אֶשְׁלַח, V תַּמָּן. 14 V וְאֲבָרְכִינָךְ. 15 Leg. מַדְבַּח, K M מַדְבַּח, V מַד׳ 16 K לָא־תִבְנֵי יַתְהֶן, V יַתְהֵין. 17 M K V דְּלָא, S solum לא. 18 V M וּתְחַלְּלִינָהּ. 19 K M מַדְבְּחִי. 20 K תִּתְגְּלֵי V תִּיתְגְּלֵי M תִּתְגְּלֵי.

עבדא בר ישראל [1]שית שנין יפלח [2]ובשביעיתא יפוק
3 [3]לבר חורין מגן׳ אם בלחודוהי ייעול בלחודוהי יפוק אם
4 בעיל איתתא הוא [4]ותפוק איתתיה עמיה׳ אם רבוניה
יתין ליה איתתא ותליד ליה [5]בנין או בנן איתתא
5 [6]ובנהא תהי [7]לרבונה והוא יפוק בלחודוהי׳ ואם [8]מימר
יימר עבדא [9]רחימנא ית רבוני ית אתתי וית בני לא
6 אפוק [10]בר חורין׳ [11]ויקרביניה רבוניה [12]לקדם דייניא
ויקרביניה לות [13]דשא או [14]דלות מזוזתא [15]וירצע רבוניה
ית אודניה [16]במרצעא ויהי ליה [17]עבד פלח לעלם׳
7 ואי יזבין גבר ית [18]ברתיה לאמהו לא תפוק [19]כמפקנת
8 עבדיא׳ אם [20]בישת בעיני רבונה [21]דיקימה ליה
ויפרקינה לגבר [22]אוחרן לית ליה [23]רשו לזבונה
9 בבישלטיה בה׳ ואם לבריה יקימינה [24]כהלכת בנת
10 ישראל יעביד לה׳ אם [25]אוחרנתא יסב ליה זיונה

---

1 V שִׁיתְ M שִׁית. 2 K וּבַשְׁבִיעֲתָא, V יִפְלַח וּבַשְׁבִיעִיתָא. Ceterum V רִיבּוֹן semper plene. M ut V at בִיעֲתָא*. 3 K בַּר־חוֹרִי. 4 K וְתִפּוּק. 5 K בְּנִים. 6 K V M וּבְנָהָא. 7 K לְרִבּוֹנָהָא V לְרִיבּוֹנָהָא, M לְרִבּוֹנָהּ. 8 K V M מֵימַר. 9 K רְחֶימְנָא, V רְחִימִית, M רְחֵימְנָא. 10 M לְבַר. 11 V M וִיקַרֵב׳ bis. 12 K V לְקֳדָם sic! cf. pag. 94 nt. 23, M לְקֳדָם. 13 V M דְשָׁא. 14 K לְוַת מְזוּזְתָא, V M לְוַת מְזוּזְתָא. 15 M וְיִרְצַע. 16 K בְּמַרְצֵעַ. 17 K עָבֵד, V M עָבֵד et V לַעֲלָם. 18 V M בְּרַתֵּיה. 19 M V כְּמַפְּקָנוּת עַבְדִין. 20 K בִּישְׁתָּ, V בִּישָׁא et רִיבּוֹנָהָא iterum. 21 V דְּלָא מְקַיְּמָה לֵית, M דְקַיְּמָהּ לֵיהּ. Interpretationes juridicae! 22 V אוֹחֲרָן, M לְעַם אוֹחֲרָן. 23 M om. רשו. 24 K כְּהִלְכַת et בְּנַת־יש׳. Sic et V כְּהִיל׳, M כְּהִילְכַּת. 25 V אוּחֲרַנְתָּא, M אֳחֲרַנְתָּא.

11 כסותה [1]ועונתה לא ימנע׳ ואם תלת אלין לא יעביד
12 לה ותיפוק מגן [2]דלא כסף׳ דימחי [3]לאנש ויקטלניה
13 [4]אתקטלא יתקטיל׳ ודלא [5]יכמן ליה ומן ק׳ י׳ [6]אתמסר
14 לידיה ואשוי לך [7]אתר [8]דיערוק לתמן׳ ואדי [9]יזיד
גבר על חבריה למקטליה בנכילו [10]מן מדבחי
15 תדברניה [11]למקטל׳ ודימחי [12]לאבוהי ולאמיה
16 [13]אתקטלא [14]יתקטיל׳ [15]ודיגנוב נפשא מבני ישראל
17 [16]ויזבנינה [17]ותשתכח בידיה [18]אתקטלא יתקטיל׳ ודילוט
18 [19]אבוהי ואמיה אתקטליא יתקטיל׳ ואדי [20]ינצון
גברין וימחי גבר ית חבריה באבנא או [21]בלורביזא ולא
19 ימות [22]ויפול לבוטלן׳ [23]אם יקום ויהליך [24]בברא על
בורייה ויהי [25]זכא מחיא לחוד [26]בוטלניה יתין ואגר

---

1 V יְעוֹנָתָהּ, M וְעֹנָתָהּ. 2 M K V בְּלָא! 3 K אֱנָש, V הַמְחֵי לְאֱנָש, M לְאִינָש. 4 M יִתְקְטָלָא quod punctator superscripto א neque vero deleto Jod in אתק׳ correxit. 5 V M כְּמַן, Munaḥ in M solum. 6 K אִתְמְסַר, V אִיתִימְסַר, M אִתִימְסַר. 7 V אַתְרָא הְדִיעֲרוֹק, M אַתְרָה דְיֵעֲרוֹק. 8 K דִי יֵיעֲרוֹק. 9 K יָזִיד, V M יַרְשַׁע pro יז׳. 10 M קֳדָם מִד׳ תְּדַבַּר. 11 V לְמְמָת pro למק׳. 12 K אֲבוּהִי וְאִמ׳, V וְדִימְחֵי אָבוּהִי וְאִמ׳, M לְאָבוּהִי יְאִמ׳. 13 V M יִתְקְטָלָא quod non factum est lapsu calami, quia ita et in sequentibus legitur. M ut vs. 12 super Jod praebet א superpositum. 14 K V יִתְקְטֵל et sic infra. 15 K V וְדִיגְנוּב, M וּדִיגְנוּב. 16 K וִיזַבְּנִינָּהּ, V M mscl. נֵיה*. 17 K וְתִשְׁתְּכַח, V M mscl. 18 V iterum יִתְקְטָלָא et sic deinde, M iterum cum א super י posito, ut antea et in sequentibus. 19 K אֲבוּהִי וְאִמֵּיה, V M אָב׳ וא׳. 20 K יִנְצוּן גּוּב׳, V יִנְצוּן גַּב׳, M יִנְצוּן גֻּבְרִין. 21 K בְּכוּרמ׳. 22 K V M וְיִפֵּל. 23 V ואם at punctator delevit ו. 24 K בְּבַרָא עַל בְּרָיֵה, M V בְּבָרָא עַל בּוּרְיֵה. 25 K זַכָּא מָחֵי, in marg. מחיא, V זַכָּה מְחָאָה Sic! M זַכָּא מָחְיָא. 26 K בֻּטְלָה, V בּוּטְל׳.

20 [1]אסיא ישלים׃ ואריי ימחי [2]גבר ית עבדיה או ית
21 אמתיה בשולטן וימות תחות ידיה [3]אתדנא יתדן׃ ברם
אם יומא או תרין יומין יתקיים לא [4]יתדן ארי כספיה
הוא׃ וארי [5]ינצון גברין וימחון איתתא [6]מעדיא ויפקון
22 [7]ולדהא ולא יהי מותא [8]אתגבאה יתגבי כמא [9]דישוי
23 עלוהי בעלה דאיתתא ויתין [10]במימר דייניא׃ ואם מותא
יהי ותתין נפשא [11]חלף נפשא׃ עינא חלף עינא שינא
24 חלף שנא ידא חלף ידא רגלא חלף רגלה׃ [12]כואה
חלף כואה פדעא חלף פדעא משקופי חלף משקופי׃
25 וארי ימחי גבר [ית עינא דעבדיה או] ית עינא דאמתיה
26 [13]ויחבלינה לבר חורין יפטיניה חלף עיניה׃ ואם שינא
דעבדיה או שינא דאמתיה [14]יפיל לבר חורין יפטיניה
27 חלף שניה׃ וארי [15]יגח תורא ית [16]גברא או ית איתתא
וימות [17]אתרגמא יתרגים תורא ולא [18]יתאכיל ית בסריה
28 ומריה דתורא יהי [19]זכאי׃ ואם תור [20]נגח הוא [21]מאתמלי

---

1 K M אַסְיָא, V אַסְּיָא. 2 M גְּבָר uti vs. 18 גְּבַר et infra. 3 V יִתְדְּנָא! at M hoc loco אִתְדְּנָא יִתְּדַן. 4 K יִדְּדַן in marg. יתדן, M יִתְּדַן. 5 K יְצוּן גוב׳, V M יִנְצוּן et וְיִמְחוּן et sic saepe *u* pro *o* in hac forma. 6 K מַעְדְּיָא, V ut cod. ceterum אִיתְּתָא cum duobus Dag., M מְעַדְּיָא. 7 V בְּנָהָא, M וְלַדְהָא. 8 V יִתְגְּבָאָה, M אתג׳. 9 V דִּישַׁוֵּי. 10 K V M עַל מֵימַר. 11 K חֲלָף semper, V M חֲלַף semper. 12 K V M כְּוָאָה bis. 13 K וִיחַבְּלִנֵּיה, V M femin. Cod. Or. 2363 om. voces cancellatas. 14 K יַפֵּיל, V M יַפֵּיל. 15 K יְגַח. 16 K M גַּבְרָא, V תּוֹר et גְּבַר in statu abs. 17 V M hic אִתְרְגָמָא. 18 V יִתְאֲכֵל, M יִתְאֲכִיל. 19 K זכאה, punct. זַכָּא; V זַכָּאָה pessime, M זַכָּאי. 20 K נַגְחָא male, V נַגַּח, M נַגַּח. 21 K V M מֵאִתְמַלֵּי et וּמִדְּקַמּ׳ male, nam קַמּוֹהִי ex קֳדָמ׳ contractum. Ceterum M plene מֵאִתְּמַלֵּי.

ומדקבוהי [1]ואתסהד בבריה ולא נטריה ויקטול גבר או
29 [2]איתא תורא יתרגים ואף בבריה יתקטיל. [3]אם בבון ישוון
30 עלוהי ויתין פורקן נפשיה ככל [4]דישוון עלוהי׳ או
[5]לבר ישראל [6]יגח תורא או לבת ישראל [7]יגח כדינא
31 הדין יתעביד ליה׳ אם [8]לעבדא [9]יגח תורא או לאמתא
32 [10]כספא תלתין סלעין יתין לרבוניה ותורא יתרגים׳ ואדי
[11]יפתח גבר גוב או ארי [12]יכרי גבר גוב ולא [13]יכסיניה
33 [14]ויפול תמן תורא או חמרא׳ בריה [15]דגובא ישלים
34 כספא [16]יתיב לבעלוהי ומיתא יהי דיליה׳ ואדי [17]יגח
תור דגבר ית תורא דחבריה וימות ויזבנון ית תורא
[18]חיא [19]ויפלגון ית כספיה ואף ית דמי מיתא [20]יפלגון׳
35 או [21]אתידע ארי תור [22]נגח הוא מאתמלי ומדקמוהי
ולא נטריה בריה שלמא ישלים תורא [23]חלף תורא
36 ומיתא יהי דיליה׳ ארי [24]יגנוב גבר תור או [25]איבר

1 K אַתַּסְהֵד punctator, V וְאִיתַּסְהֵיד, M וְיִתַּכְהַד. 2 K V M אִתְּתָא punct. male. 3 V M אִם, al. ואם. 4 Cod. דישיון. 5 V בַר et בת sine ל. 6 K יְגַּח bis et sic deinde. 7 V M יְגַּח propter Ittn. 8 V עַבְדָא et אַמְתָא sine ל. 9 V M יְגַּח. 10 K V כַּסַף. 11 K יִפְתַּח. 12 M יִכְרֶה. 13 K V יכסיניה, punct. K יְכַסְּנֵיה ut M. 14 K וְיִפֵּל לְתַמ׳, V וְיִפּוֹל תַּמָן, M וְיִפֵּל תַּמָן. 15 K דְּגֻבָּא punct., V דְגוּבָא, M דְגֻבָּא. 16 K יְתוּב, V יְתֵיב. 17 K יגוח תּוֹרָא, M V יְגּוֹח תּוֹר. 18 V חַיָּא. 19 M וִיפַלְּגוּן. 20 K יְפַלְּגוּן hic et antea, V M יְפַלְּגוּן hic et antea. 21 K אִתְיַדַּע, V אִתְיְידַע. 22 K V נָגַח, אִתְמַלֵּי, וּמִדְּקָמ׳ ut supra. Ceterum V מֵאִיתְמ׳, M מֵאִיתְמַלֵּי et וּמִדְּקָמ׳. 23 K hic חֲלָף, M V חֲלַף. 24 K V יְגְנוֹב, M וַאֲרֵי יִגְנוֹב. 25 K M אִמַּר et sic infra, V אִימַּר sic infra.

וייכסיניה או [1]ויזבניניה חמשה תורין ישלים חלף תורא
וארבע ענא חלף אימרא׃

XXII. 1 אם במחתרתא ישתכח גנבא וייתמחי וימות
2 לית ליה [2]דם׃ [3]אם עינא [4]הסהדיא כפלת עלוהי דמא
ליה שלמא ישלם [5]אם לית ליה ויזדבן בגנובתיה׃
3 אם אשתכחא [6]תשתכח בידיה [7]גנובתא מתור עד [8]חמר
4 עד אימר [9]אינון חיין על חד תרין ישלים׃ ארי [10]ייכול
גבר חקל או [11]כרם וישלח ית בעירה [12]וייכול בחקל
5 אחרן שפר חקליה ושפר כרמיה ישלים׃ ארי [13]יתפק
נור [14]וישכח [15]כובין וייכול [16]גדישין או [17]קמא או חקל
6 שלמא ישלים דאדליק ית [18]דליקתא׃ ארי יתין גבר
לחבריה כסף או מנין למיטר ויתגנבון מבית [19]גברא
7 אם ישתכח גנבא ישלים על [20]חד תרין׃ [21]אם לא
ישתכח גנבא׃ [22]ויתקרב מריה דביתא [23]לקדם דייניא אם׃

---

1 K זַבְנ׳ Perf., V יְזַבְ׳, quod alius correxit in זַבְנ׳, M ut cod. 2 K M דָם, V דְמָא. 3 K V M אִם. Al. ואם. 4 M סָהֲדַיָא ut et V saepius. 5 K וְאִם, V M אִם. 6 V תִּישְׁתְּכַּח cum Dag. in Kaph. male. 7 K גְנִיבְתָא. 8 K V חֲמַר. 9 K V M כַּד אינון, S ut cod.!!! 10 K יוּכֵל, deinde וְיֵיכוּל, V M יוּכִיל. 11 K V כְּרָם, Zaqef, M חֲקָל או כְּרָם. 12 K V וְיֵיכוּל et sic porro, at V plene יֵיכ׳, M וְיוּכִיל. 13 V תִיתַּפַּק et וְתַשְׁכַּח. 14 M וְיִשְׁתְּכַח male. 15 K כֻּבִין punct., M כּוּבִין. 16 K M גְּדִישִׁין, V וְיִתְאַכְלוּן גְּדִישִׁין, at alia lectio circulo indicata non apposita est. Voluitne ווייכול? 17 V קַמְתָא או חַקְלָא male, M קָמָא או חַקְלָא. 18 M דְלִיקְתָא. 19 V M גַּבְרָא, K גְּב׳. 20 K V M חָד hic et alibi. Hoc loco V cum Mercha, M vero ante Maqqef. 21 V punctator ו inseruit וְאם. Ceterum יִשְׁתְּכַּח cum Dag. כ saepe sed male. 22 K V וְיִתְקְרֵב, M וְיִתְקְרַב. 23 V לְקֳדָם, M לְקֳדָם.

8 לא אושיט ידיה בבא [1]דמסר ליה חבריה׃ על כל
פתגם דחוב על תור על [2]חמר על איבר [3]על כסו [4]על כל
[5]אבידתא דיומר [6]ארי הו דין [7]לקדם [8]דיניא ייעול [9]דין
תרויהון [10]דיחייבון דיניא ישלים על חד תרין לחבריה׃
9 ארי יתין גבר לחבריה חמר או תור או איבר [11]וכל
בעירא לנטר וימות או איתבר או אשתבי [12]לית חזי׃
10 מומתא דיי תהי בין תרויהון אם לא אושיט ידיה בבא
[13]דמסר ליה חבריה ויקביל מריה מניה מומתא ולא
11 ישלים׃ [14]ואם אתגנבא יתגניב מעמיה ישלים למריה׃
12 אם איתברא [15]יתבר ייתי סהדין [16]דתביר לא ישלים׃
13 וארי [17]ישאל גבר מן חבריה ויתבר או [18]ימות מריה
14 לית [19]עמיה שלמא ישלים׃ אם מריה עמיה לא

---

1 M דימסר in unam vocem conjunctum; דִּימְסַר? 2 K V חֲמַר hic et alibi. Sic vice versa et אִמַּר, at V hic אִימַּר uti et deinde. 3 M ועל. 4 M ועל, sed manus punctatoris delevit ו. 5 K אֲבֵדְתָא, M אֲבֵידְתָא, V אֲבֵידְתָא male propter statum determinatum. 6 K om. ארי. 7 K כד pro לקדם, V in textu לִקְדָם, in margine כַּד, quod deinde radendo laesum. M לִקְדָם. 8 Cod. semp. duo י. 9 M דִּין, V דִּין at punctum alterum erasum est ita ut דִּין sit reliquum. 10 K hic et alibi aliquoties ד׳. 11 V וְכָל־בּ׳ quae forma in K haud raro occurrit. 12 K מריה לית, at sine vocalibus et cum punctis super ה et ב. Vox delenda, quae et in V deest. 13 V M דימסר cf. Not. 1. 14 K אם, V יִתְגְּנֵבָא, M וְאִם יִתְגְּנֵבָא, quod punctator correxit in אתג׳. 15 V יִתְבַר יֵיתֵי, V M iterum סַהֲדִין. Alii ut Adler (Wilna 5634) יַיְתֵינֵיה סָהִיד Nb.! Cf. Raschi et Ibn Esra ad loc. 16 V דְּתְבִירָא male, M דִּיתְבִירָא conjunctum in unam vocem. 17 K יִשְׁאִיל, V יִשְׁאַל. 18 V M מִית male. 19 M עִמֵּיהּ.

15 [1]ישלים אם [2]אגירא הוא [3]על באגריה · ואדי [4]ישדיל
גבר [5]בתולתא דלא [6]מארסא [7]וישכוב עמה קיימא יקימינה
16 ליה [8]לאיתוי · אם מצבא לא יצבי אבוהא [9]למתנה
17 ליה כספא יתקול [10]כמוהרי בתולתאי חרשא לא [11]תחיי ·
18 19 כל [12]דישכוב עם בעירא אתקטלא יתקטיל · [13]דידבח
לטעות עממיא יתקטיל [14]אלהין לשמא דיי בלחודוהי ·
20 [15]ולגיורא לא תונין ולא תעיקון ארי [16]דיירין הויתון
21 בארעא [17]המצרים · כל ארמלא [18]ויתם לא תענון ·
22 אם ענאה [19]תעני יתיה ארי אם [20]מקבל יקבל קדמי קבלא
23 אקביל [21]קבילתיה · [22]ויתקף רוגזי ואקטיל יתכון בחרבא
24 [23]ויהוין נשיכון ארמלין ובניכון יתמין · אם כספא [24]תוזיף
בעמי לענייא דעימך לא [25]תהי ליה [26]כרשיא לא

---

1 K יְשַׁלֵּם. 2 V M אֲגִירָא. 3 K V M עַל בְּאַגְרֵיה; leg. עַל באַגריה? 4 M יְשַׁדֵּל. 5 K בְּתוּלְתָּא et דִּי לָא. 6 V M מְאַרְסָה. 7 K V M וְיִשְׁכּוּב. 8 K לאירנתו, punctator לְאִנְתּוּ, V לְאִירְנְתּוּ, M לְאִתּוּ. 9 K M לְמִתְּנָה, V לְמִיתְּנָה. 10 K V M כְּמֹהֲרֵי בְּתוּלְתָּא, at V M plene כְּמוֹה׳ et V בתולְת׳. Ceterum M יִתְקַל. 11 K תיחי, punct. תֶּחֱי, V תְּחֵי, M תֶּחֱי. 12 K V M דְּיִשְׁכּוּב. 13 K דִּי יִדְבַּח, V הִדְבַּח, M דְּדָבַח et לְטָעֲוַת ut V saepe. 14 K V M אֵילָהֵן. 15 K V M וְגִיּוֹרָא לָא תוֹנוּן at M וּלְגִיו׳. 16 V דַּיָּירִין et הֲוֵיתוּן. 17 K V M דְּמִצְרָיִם Sic! Pausa. 18 K וְיִתּם, V וְיִיתָּם utrumque male, cf. ܝܬܡܐ, ܝܬ̈ܡܐ, M וְיִתָּם. 19 V תְּעַנֶּה hebr. 20 K מְקָבֵל יְקָבֵל, V מְקַבַּל יִקְבֵּל, M מְקַבֵּל יְקַבֵּל. 21 K קְבִלְתֵּיה. 22 K וְיִתְקֵף et וְאֶקְטֹל, V M וְיִתְקוֹף, at M defective. 23 K V וִיהֶוְיָן, M וִיהֶוְיַן. 24 K תוֹזִיף, V M תוֹזִיף, deinde V M לְעַמִּי. 25 K תְּהֵי־לֵיה. 26 K בְּרַשְׁיָא וְלָא vel כְּר׳, V M כְּרַשְׁיָא לָא.

תשוון עלוהי [1]חיבוליא· אם [2]משכונא תיסב כסותא 25
חברך עד [3]מיעל שמשא [4]תתיבינה ליה· ארי [5]היא 26
כסותיה בלחודה [6]היא תותביה למשכיה במא ישכוב
ויהי ארי [7]יקבל קדמי ואקביל קבילתיה ארי חננא
[8]אנא· דיינא לא [9]תקיל ורבא בעמך לא תלוט· 27
בלורך ודמעך לא תאחר בוכרא דבנך [10]תפריש קדמי· 28
כין תעביד לתורך לענך [11]שבעה יומין יהי עם אימיה 29
ביומא תמינאה [12]תפרשינה קדמי· [13]ואנשין קדישין 30
תהון קדמי ובשר תליש מן [14]חיוא חיא לא תיכלון
לכלבא תרמון יתיה·

XXIII. לא תקביל שימע [15]דשקר לא תשוי ידך עם 1
חייבא למהוי [16]ליה סהיד [17]שקר· לא תהי בתר 2
סגיאי לאבאשא ולא תתמנע מלאלפא מא [18]דבעינך
כל דינא [19]בתר סגיאי [20]שלים דינא· ועל מסכינא לא 3

---

1 K חבוליא, V M חבול׳. 2 K V M משכונא. In M exstat חסב מן כסותא, et מן quidem in fine lineolae et sine vocali. 3 K V הל, M ut cod. 4 V תתיבינה. 5 K הוא. 6 K יהיא תותביה et om. במא ישׁ׳, quod in margine suppletur; V M תיתביה et במה hebr., M במה. 7 V יקביל, K יקבל, M יקבל, deinde K קבלתיה, V M קבילתיה. 8 K V M אנא Pausa. — Ad versum sequentem in K Masora additur חצי הספר בפסוקי׳ וכה ראש׳ פסוק. 9 K M תקיל male. V תקיל. 10 Vox תפריש in V completa est in margine in תפרישניה. 11 K M שבעא, deinde K יבומא, V שבעת. 12 K תפר׳. 13 K V ואנשין, M יאנשין, deinde K ובשרא, V ובשר התליש. 14 V חיות ברא pro חיא ח׳. 15 K V M שקר propter Ittnâḥtâ. 16 K om. ליה, M לה sine vocali. 17 K V M שקר in Pausa. 18 V מתבעי לך על. 19 K V בתר saepe, M בתר. 20 V אשלם, M שלם.

4 תרחים בדיניה· ארי [1]תפגע תורא דסנאך או חמריה
5 [2]דטעי אתבא תתיבניה ליה· ארי תחזי [3]חמרא דסנאך
רביע תחות טועניה [4]ותתמנע מלמשקל ליה [5]משבק
6 תשבוק [6]מא דבליבך עלוהי ותפריק עמיה· לא תצלי
7 דין מסכינך בדיניה· [7]מפתגמא דשקרא הוי [8]רחיק
ודזכי ודנפק [9]ידך מן דינא לא [10]תקטול ארי לא [11]אזכי
8 חייבא· [12]ושוחדא לא תקביל ארי שוחדא מעור עיני
9 חכימין ומקלקיל [13]פתגמין תריצין· ולגיורא לא [14]תעיקון
ואתון ידעתון ית נפשא דגיורא ארי דיירין [15]הויתון
10 בארע[א] [16]דמצ[רים]· [17]ושית שנין תזרע ית ארעך ותכנוש
ית [18]עללתה· [19]ושביעיתא תשמטינה ותרטשינה וייכלון
11 מסכיני עמך [20]ושארהון תיכול חית [21]ברא כין תעביד
12 לכרמך לזיתך· שיתה יומין תעביד [22]עובדך וביומא
שביעאה תנוח בדיל [23]דינוח תורך [24]וחמרך וישקוט בר

---

1 K M hebr. תִּפְגַּע, V תִּעֲרַע. 2 M תָּעֵי et תְּתִבְנֵּיה. 3 K ית חמ׳. 4 K V תִּתְמְנַע, ita V et vs. 2. מלמשקל in cod. mutatum in מלמשרר. 5 K M מִשְׁבַּק, V מִישְׁבַּק. 6 V M מַה־דִּבְ׳ et sic saepe Pathaḥ ante Maqqef. Hebraizat. Cf. vs. 9 לַא־תעיק׳ V. 7 M מִפִּתְגָּמֵי. 8 K M רָחִיק cf. supra; K וְדִזְכֵי, V תְּהֵי רָחִיק et V וְדִיזְכֵּי et וְדִינְפַּק, M וּדְיִזְכֵּי et וְדִינְפַּק. 9 K יְדָךְ ut cod., M יְדֵהּ. 10 K תִקְטֹל, sic M plene. 11 V אֲזַכֵּי. 12 V M וְשׁוֹחֲדָא ut deinde. 13 V פִּיתְגָּמִין. 14 K תְּעִיקוּן, V וְגִיּוֹרָא לַא־תְעִיקוּן. M וְגִ׳ et תְעִ׳. 15 K הויתון, punct. הֱוֵיתוּן. 16 K V M מצרים. Pausa. 17 K V וְשִׁית, M וְשִׁית. 18 K עֲלַלְתָךְ, V M עֲלַלְתָהּ. 19 M וּשְׁבִיעֵתָא. 20 K וּשְׁאָרָא תֵּכוֹל, V וּשְׁאַרְהוֹן, M וּשְׁאַרְהוֹן. 21 K בָּרָא, V חֵיוַת בָּרָא. 22 M עוֹבָד׳. 23 V דָנוּחַ. 24 K V M וַחֲמָרָךְ.

13 אמתך וגיורא׃ [1]ובכל דאמרית לכון [2]תסתמרון ושום
[3]טעות עממיא לא תדכרון [4]לא ישתמע על [5]פומכון׃
14 15 תלת זמנין [6]תיחוג קדמי בשתא׃ ⁞ ית חגא דפטיריא
תיטר [7]שבעה יומין תיכול [8]פטירא כמא דפקידתך [9]לזמן
ירחא [10]דאביבא ארי ביה נפקתא [11]ממצרים ולא
16 [12]יתחזון קדמי ריקנין׃ וחגא [13]דחצדא בכורי [14]עובדך
דתזרע בחקלא וחגא דכנשא [15]במפקה דשתא במכנשך
17 ית עובדך מן חקלא׃ [16]תלת זמנין בשתא [17]יתחזון כל
18 דכורך קדם רבון עלמא יי׃ לא תכוס על חמיע דם
פסחי ולא [18]יביתון [19]לצפרא בר ממדבחא תרבי נכסת
19 חגא עד צפרא׃ ריש בכורי ארעך [20]תיתי לבית [21]מקדשא
20 דיי אלהך לא [22]תיכלון בסר בחלב׃ [23]האנא שלח

---

1 V M ובכל per Holem uti in textu mas. Primitivum ובכל textus hebraei in V correctum est in Holem. 2 K תסמרין, punctator תסתמרין, M תסתמרון. 3 V M טעות. 4 K ולא, M ולא, ו sine vocali. 5 K פומכון. 6 K תחוג, M תחיג male, V תחגון. 7 K שבעת, V שבעת, M שבעא. 8 K punct. correxit פטירא, V פטירן. 9 V M לזמן. 10 K דאביבא, V M דאביבא. 11 K V M ממצרים Ittnâḥtâ. 12 M יתחזון 13 K V M דחצדא. 14 K V M עובדך semper. 15 K במפק, V במפקא, M במפקא. 16 K V M תלת uti et antea vs. 14. 17 K יתחזו et דכורך, M יתחזו. 18 M יביתון. 19 K V M om. לצ׳, K habet בר ממדברא, V בר־ממדבחא, M בר־ממדבחא. 20 K תיתי et sic etiam alibi, V M תיתי, alibi Qameṣ. 21 K מקדשא cum Dag. ק. V בית מקד׳ sine ל, M solum לבית י׳, at in margine additur מקדש׳, neque vero corrigitur די׳, quum solum יי sit scriptum. 22 K M תיכול et K V בשר בחלב in Pausa, M בשר בחלב. 23 V dispescit הא אנא.

[1]מלאכי קדמך למטרך באורחא [2]ולאעלותך לאתרא
21 דאתקינית׳ [3]אסתמר מן קדמוהי וקביל [4]למימריה [5]לא
תסריב לקבליה ארי לא ישבוק לחוביכון ארי בשמי
22 מימריה׳ ארי אם קבלא תקביל [6]למימריה ותעביד
כל [7]דאמליל [8]ואסני ית סנאך [9]ואעיק לדמעיקין לך.
23 ארי [10]יהך [11]מלאכי קדמך [12]ויעילנך לאמוראי וחתאי
24 ופרזאי [13]וכנענאי חואי ויבוסאי, [14]ואשיצינון לא תסגוד
[15]לטעותהון ולא [16]תפלחנין ולא תעביד כעובדיהון
25 ארי פגרא [17]תפגרנון ותברא תתבר [18]קמתהון׳ ותפלחון
ק׳ י׳ [19]אלהכון ויברך ית מיכלך וית [20]משתך ואעדי
26 מרעין בישין מבינך׳ לא תהי [21]תכלא ועקרא בארעך
27 ית מנין יומך אשלים׳ ית אימתי אשלח קדמך
[22]ואשגיש ית כל עמא דאת אתי [23]לאגחא בהון [24][קרב]
ואמסר ית כל בעלי דבבך קדמך [25]מחזרי קדלי׳

---

1 K V M מַלְאָכָא. 2 K V M וּלְאָעָלוּתָךְ. 3 K V אִסְתַּמַּר, M אִסְתַּמַּר. 4 V M בְּמֵימְרֵיהּ לָא, hebraizat. 5 K וְלָא. 6 K V M בְּמֵימְרֵיהּ hebraizant cf. 4. 7 V דְּאֲמַלֵּיל, 8 K וַאֲסָנֵי, V וְאֶסָנֵי, M וְאֶסְנֵי. 9 K וְאָצִיק, V M וְאָעֵיק. 10 V ut alibi יְהַךְ, sic et M ut videtur. 11 K V מַלְאֲכִי, M מַלְאָכִי. 12 K V וִיעֲלִינָךְ לְוַת אמ׳. at V לְאֱמוֹר׳, M וִיעֵילִנָּךְ לְוַת־אֱמ׳. 13 K V וּכְנַעֲנָאֵי וְחִ׳, sic et M at sine ו ante חִוָּאֵי. 14 K וַאֲשֵׁיצֵינוּן, V וַאֲשֵׁיצֵינוּן. 15 V M hic et in praecedentibus semper טַעֲוַת׳ in plurali. 16 V תִפְלְחִינּוּן. 17 V תְּפַגְּרִנּוּן, M תְּפַגְּרִנּוּן. 18 K M קָמַתְהוֹן et antea לְטָעֲוָתְהוֹן. 19 K V אֱלָהָכוֹן, K וִיבָרֵךְ. 20 K V M מִשְׁתְּיָךְ. 21 K תַּכְלָא, V M מְתַכְּלָא. 22 K וְאֶתְבַּר, V וְאֶתְבַּר pro ואש׳, M וְאֶתְבַּר. 23 K לְאַגָּחָא. 24 V M om. קרב. Deinde M וְאֶתֵּן pro ואמסר. 25 K V מְחַזְרֵי, M vero cum Dag. in ז.

[1]ואשלח ית [2]ערעיתא קדמיך ותתריך ית חואי [3]ית 28
כנענאי וית חתאי מן קדמך· לא [4]אתריכנון מן קדמך 29
[5]בשתא חדא דלמא תהי ארעא [6]צדיא ותסגי עליך חית
ברא· זעיר זעיר [7]אתריכנון מן קדמך עד דתסגי ותחסין 30
ית ארעא· [8]ואשוי ית תחומך מימא דסוף [9]ועד ימא 31
דפלשתאי וממדברא עד [10]פרת ארי אמסר [11]בידכון ית
[12]יתבי ארעא ותתריכנון מן [13]קדמיך· לא תגזר להון 32
ולטעותהון קים· לא [14]יתבון בארעך דלמא יחיבון 33
יתך [15]קדמי ארי תפלח ית [16]טעותהון ארי [17]יהון לך
לתקלא·

XXIV. ולמשה אמר סק [18]לק' י' את ואהרן נדב 1
ואביהוא [19]ושבעין מסבי ישראל ותסגדון [20]מרחיק·
[21]ויתקרב משה בלחודוהי [22]לקדם י' ואנון לא [23]יתקרבון 2
ועמא לא יסקון עמיה· [24]ואתא משה [25]ואשתעי לעמא 3

---

1 K וְאַשְׁלַּח, V וְאַשְׁלַח. 2 V צִרְעִיתָא. 3 M וית. 4 V אַתְרְכִינֵּיה. 5 K V M בְּשַׁתָּא. 6 K V M צַדְיָא, K deinde בָּרָא, M חֵיוַת בָּרָא. 7 K אְתָרֵכִינּוּן Sic! 8 K וְאֲשַׁוֵּי, V וְאֵישַׁוֵּי. 9 M עַד, sed manus recentissima add. ו. 10 V נְהַר פְּרָת, נְהַר in marg., M יְעַד פְּרָת, antea וּמִמַּדְבְּרא. 11 K M בְּיֶדְכוֹן, V בִּידֵכוֹן. 12 K V יָתְבֵי saepissime. 13 K אַרְעָא, at in marg. corr. קֳדָמָךְ. 14 K M יֵתְבוּן. 15 M לְקֳדָמַיי. 16 K hic et antea cum vocalibus brevibus טַעֲוַתְהוֹן. V לְטַעֲ׳. 17 K יְהֵוְיָן. 18 K לְקַדְמוּת־מֵימְרָא־דיי׳, V לְקֳדָם י׳, M לְקֳדָ׳. 19 K V M וְשַׁבְעִין sic et vs. 9, V antea וַאֲבִי. 20 K V M מֵרָחִיק. 21 K וְיִתְקְרֵב, V וּמִתְקְרֵב, M וְאִתְקְרֵב. 22 K לְקֳדָם, V קֳדָם, M לְקֳדָם. 23 V יִקְרְבוּן, M יִתְקַרְבוּן. 24 V וְאָתָא, ut אָמַר al. 25 M וְאִשְׁתְּעֵי.

[1]ית כל פתגמיא דיי וית כל דיניא [2]ואתיב ־ל עמא [3]קלא
4 חד ואמרו [4]כל פתגמיא [5]דמליל יי נעביד · וכתב משה
ית כל פתגמיא דיי ואקדים בצפרא, ובנא [6]מדבחא
[7]בשפולי טורא ותרתא[8] עסרי קמן לתרי עסר שבטיא
5 [9]דישראל · ושלח ית [10]בכורי בני ישראל ואסיקו [11]עלון
6 ונכיסו נכסת קדשין ק׳ יי תורין · ונסיב משה פלגות דמא
7 ושוי [12]במזרקיא ופלגות דמא זרק על מדבחא · [13]ונסיב
ספרא דקימא וקרא קדם עמא ואמרו כל [14]דמליל יי נעביד
8 ונקביל · ונסיב משה ית דמא וזרק על מדבחא לכפרא
על עמא ואמר [15]הדין דם [16]קימא דגזר יי עמכון על כל
9 פתגמיא האלין · וסליק משה ואהרן נדב ואביהוא
10 ושבעין מסבי ישראל · וחזו ית [17]יקר אלהא דישראל
ותחות כרסי יקריה כעובד [18]אבן טבא וכמחזי שמיא
11 [19]לבריריו · ולרברבי בני ישראל לא [20]הות נזקא וחזו ית

---

1 V om. ית. 2 V וְאָתִיב, M וְאָתִיבוּ. 3 V קַל חָד. Scribas קָל חָד. 4 V M et Text. hebr. כָּל־. At vs. 7 hebr. כֹּל. 5 K דִּימַלִּיל cum duobus accentibus. 6 K M מַדְבּ׳ et sic deinde. 7 V בְּשִׁיפּוֹלֵי sine Dag. in פ; sic et M at defective. 8 V M עֶסְרֵי קָמָא et V לִתְרֵין עֲשַׂר, M לִתְרֵי עֲשַׂר. 9 K וְשַׁלַּח. 10 K בכורי, punct. בָּכְרֵי recte, V בְּכְרֵי ex בכורי, M בּוּכְרֵי omisso בְּנֵי, quod punctator in margine addidit. 11 K עַלָּוָן et K V M וּנְכִיסוּ, V עַלָּוָן M עָלָוָון 12 M בְּמַזְרְקַיָּא et מַדְבְּחָא. 13 V hic et semper וּנְסִיב. 14 K דִּי מַלִּיל, V כַּל, M כל דְּמ׳ cf. not. 4. 15 K M הָא דֵין, V הָא sine דין, deinde דְּמָא־קְיָימָא דִּיגְזַר, i. e.: En sanguis est testamentum, quod fecit. 16 M קְיָם דִּיגְזַר. 17 K V M יְקַר et כְּעֹבַד, at V יְקַר ex יקרא correctum. 18 id est אֲבַן, at K אָבֵן, V אֶבֶן, M אָבֶן. אבן est generis fem. ideo טָבָא. 19 V M לִבְרִירוּ. 20 K הֲוָה, V הֲיָה, M הֲיַת.

יקרא די׳ והוו [1]חדן [2]בקרבנהון דאתקבלו כאלו אכלין
12 [3]ושתן. ואמר י׳ למשה סק [4]לקדמי לטורא [5]והוי תבן
ואתין לך ית לוחי אבנא [6]ואורייתא ותפקידתא [7]דכתבית
13 לאלופיהון׃ וקם משה ויהושע [8]משמשניה וסליק
14 משה לטורא דאתגלי עליה יקרא די׳׃ ולסבייא אמר
אוריכו לנא הכא עד [9]דנתוב לותכון והא אהרן וחור
15 עמכון [10]מן דאית ליה דינא [11]יתקרב לקדמיהון׃ וסליק
16 משה לטורא וחפא עננא ית טורא׃ ושרא יקרא די׳ על
טורא דסיני וחפהי עננא שיתה יומין וקרא למשה ביומא
17 שביעאה מגו עננא׃ [12]וחיזו יקרא די׳ [13]כאישא אכלא
18 בריש טורא לעיני בני ישראל׃ [14]ועל משה בגו עננא
וסליק לטורא והוה משה בטורא ארבעין יממין וארבעין
[15]לילון׃

---

1 K חדן et שתן, V חדן correctum ex חזן. 2 K V בקרבניהון, M בקורבניהון, cui additur in margine דאיתקבילו ברעוא. 3 V ושתין, M ושתן ex ושתין. 4 V M לקדמי, at M per ק. 5 V M והוי. 6 K V M ואורייתא, deinde M ופקידתא, quod manus posterior corr. in ותפקידתא. 7 K די כתבית, itaque די propter accentum. 8 K משומשניה, V M משומשניה. 9 K די נתוב, V דנתוב. 10 K V M מאן־דאית, at V sine Maqqef et cum Dag. ד, M cum utroque. 11 K V יתקרב, deinde V M לקדם, M יתקרב. 12 M יחזו. 13 K כאשא, V כחיזו אישא, M כאישא. 14 K V M ועל. 15 K לילון.

Adnot. Exod 23, 15—24, 18 vocalismum mixtum praebent, quia in cod. Or. 2363 vocales paene evanuerunt. In censum vocati sunt codices Or. 2368 Saec. XIV—XV, Or. 2703 Saec. XV, Or. 2367 Saec. XVII—XVIII.

Habacuci caput III

e codice Reuchliniano anni 1105.

1 צְלוֹתָא[1] דְצַלִּי חֲבַקּוּק נְבִיָּא כַּד־אִתְגְּלִי לֵיהּ עַל אַרְכָּא
דִיהַב לְרַשִׁיעַיָּא הוּא [2]חֲבָקוּק נְבִיָּא דְצָר צוּרְתָא וְקָם בְּגַוַּהּ
עֲנֵי וְכֵן־אֲמַר חָי־וְקַיָּים שְׁמֵיהּ לֵית־אֲנָא עָדֵי מִן־צוּרְתָא
הָדָא עַד־דְּחַוֵּין לִי עַל־אַרְכָּא דִּיהַבְתְּ לְרַשִׁיעַיָּא מְתִיבָא
רוּחָא דְקוּדְשָׁא וְכֵן־אֲמַר לֵיהּ לַחֲבַקֻּק נְבִיָּא חֲבַקּוּק נְבִיָּא
עַל־עֵיסַק אַרְכָּא דִיהֲבִית לְרַשִׁיעַיָּא דְאִם יְתוּבוּן לְאוֹרַיְתָא
בְּלִבַּב שְׁלִים יִשְׁתְּבֵיק לְהוֹן וִיהוֹן כָּל־חוֹבֵיהוֹן דְּחָבוּ
2 קֳדָמוֹהִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל הָא כִשְׁלוּתָא׃ יְיָ שְׁמַעִית שֵׁמַע
גְּבוּרְתָךְ מָא דַעֲבַדְתָּא מִבְּרֵאשִׁית וּדְחֵילִית יְיָ כְּמָא רַבְרְבָן
עוֹבָדָךְ וַחֲסִינִין נִסָּךְ דְּאַתְּ יָהֵיב אַרְכָּא לְרַשִׁיעַיָּא דְאִם־
יְתוּבוּן לְאוֹרָיְתָךְ וְלָא־תָבוּ וְאִינוּן מַרְגְּזִין קֳדָמָךְ בְּגוֹ שְׁנַיָּא
דִּיהֲבְתְּ לְהוֹן חַיַּיָא בְּכֵין אַתְּ עֲתִיד לְהוֹדָעָא גְּבוּרְתָךְ בְּגוֹ
שְׁנַיָּא דַאֲמַרְתְּ לְחַדָּתָא עָלְמָא לְאִתְפְּרָעָא מֵרַשִׁיעַיָּא דַעֲבָרוּ
3 עַל־מֵימְרָךְ וְצַדִּיקַיָּא עָבְדֵי רְעוּתָךְ בְּרַחְמִין תִּדְכַּר׃ בְּמֵיתָן

1 Vocales ex codice Reuchliniano anno 1105 scripto et a Lagardio (Prophetae chald. 1872) edito accuratissime apposui. Accentus vero et Raphe neglexi, nisi ubi natura rei postulabat. 2 In codice Ḥatef ita pingitur ut Schewa sit inter duo latera litterae positum, Pathaḥ vero infra litteram.

versus ita exhibet: מִגּוֹ רוּגְזָךְ דְּאַרְגֵּיזוּתָא עַל רְשִׁיעַיָּא רַחֲמָךְ עַל צַדִּיקַיָּא תִּדְכַּר וּתְרַחֵם עֲלֵיהוֹן.

Habacuci caput III

e codice Musei Brit. Or. 1470 Anni 1484.

Accedit varia lectio codicis Kissingensis anni 1195.

צלותא דצלי חבקוק נביא כד אתגלי [2]ליה על 1
ארעא [3]דיהב לרשיעיא [4]דאם יתובון לאוריתא בלבב
שלים [5]ישתביק להון [6]ויהון כל חוביהון [7]הבו קדמוהי הא
כשלותא· י׳ שמעית [8]שמע [9]גבורתך דחלית י׳ רברבין 2
עובדך דאת יהיב ארעא לרשיעיא [10]דאם יתובון [11]לאוריתך
ולא תבו [12]ואלון מרגזין קדמך בגו שניא דיהבת להון
חייא בכין את [13]עתיד להודעא גבורתך בגו שניא
[14]דאמירתא להדתא [15]עלמא לאתפרעא מרשיעיא [16]דעברו
על [17]מימרך וצדיקיא עבדי רעותך בגו רגזך רחמין

1 K חבקוק. 2 K om. ליה. 3 K דאיתיהיב et לרשיעיא. 4 K cum R haec ante דאם inserit: הוא חבקוק נביא דצר צורתא וקם בגויה ענה וכן אמר חי וקיים שמיה לית אנא זדי מן צורתא הדא עד דיתחוון יתי ית דינא דעתיד למיתי מתיבא רוחא דקודשא וכן אמר ליה לחבקוק נבי׳ חבקוק נביא על עיסק ארעא דאיתיהיב לרשיעיא דאם יתיבון וג׳. Quae cum vocalibus dedimus ut cum R comparari possint. 5 K ישת׳. 6 K ויחון. 7 K בית דהבו ישר׳ בשלותא. 8 K שמע recte. 9 Post גבורתך K addit: מה דעבדת בדרא דטופנא מן בראשית ודחילית אף על מחת פורענותא דאיתיתא על אינשי סדום כד ארגיזו קדם יי כמה רברבין עובדך יי יחסינון נפשך דאיתיהיב ארעא לרשיעיא וג׳. Conferendus est R. 10 K ואם ית׳. 11 K לא׳ בלבב שלם ולא. 12 K אינון מרגזין קדמך. 13 K עתיד להודע. 14 K דאמרת. 15 K על׳ כמן בראשית לצדיקיא לאיתפר׳. 16 K דאיתפרעו pro דעב׳. 17 Post מימרך K finem

אוריתא לעמיה אלקא מדרומא איתגלי וקדישא מטורא
דפארן בגבורת עלמין איתחפיאו שמיא זיו יקריה ואמרי
4 תושבחתיה מליא ארעא׃ וזיהור יקריה כזיהור יומי
בראשית איתגלי וזיקוקין ממרכבת יקריה נפקין תמן
גלא ית־שכינתיה דהוות מטמרא מבני אינשא בתקוף
5 רומא׃ [1] מן קדמוהי משתלח מלאך מותא ונפיק כשלהובית
6 אישתא, מן־מימריה׃ איתגלי ואזיע ארעא ואיתי מבולא
על עם־דרא דעברו על־מימריה ואף בתניתא כד־חבו
קדמוהי כחוביהון כן־בלבילינון לעממיא ואיתפרקו טוריא
[2] דמלקדמין מכא רמתא דמן־עלמא גבורת עלמא דיליה׃
7 כד־פלחו בית־ישראל לטעותא מסרתנון ביד־כושן חייבא
וכד־תבו למעבד אוריתא עבדת להון ניסין וגבורין ופרקתנון
8 מיד־מדינאי על־יד גדעון בר יואש׃ הא על־מלכין
ומשיריתהון דסגיאין כמי נהרא הוה רגז מן־קדמך יי
ועל־מלכיא הוה רוגזך ובימא הודעתא בהון, [3] פורענות
גבורתך ארי איתגליתא בגבורתך בדיל־קיימך על מרכבת
9 יקרך שכינתך לעמך תקוף ופורקן׃ איתגלאה איתגליתא

---

1 Praecedit hebr.: ויצא רשף לרגליו ita ut in מ duplicato contineatur Waw vocis ultimae. 2 Cf. קמא. 3 M. pr. פרע׳. Etiam Bomb. בהון פ׳

---

pag. 12 not. 8. 20 K עבד. 21 K ופרקתנון et מידא המדינאי, deinde גבעון pro גד׳. 22 K ומשרין. 23 K ובימא. 24 K פורע׳.

תדלרי [1]בביתך אוריתא לעמיה [2]אלהא בהרובא אתגלי 3
וקדישא מטורא [3]דפרן בגבורת עלמין [4]אתחפיאו
[5]שמיא זיו יקריה ואברי תשבחתיה מליא ארעא׃ וזיהור 4
יקריה כזיהור בראשית אתגלי וזקוקין ממרכבת יקריה
נפקין תמן [6]גלא ית שכינתיה [7]דהות מטמרא מבני
אנשא בתקוף רומא׃ [8]מן קדמוהי משתלח מלאך מותא 5
ונפיק [9]בשלהובית אישתא ממימריה׃ אתגלי [10]ואזיע 6
ארעא ואיתי מבולא על עם דרא דעברו על מימריה [11]ואת
בתנייתא כד חבו [12]קדמוהי כחוביהון [13]כין בלבילנון
לעממיא [14]ואתפרקו טוריא דמלקדמין [15]מכא רמתא דבין
עלמיא [16]גבורת עלמא דיליה׃ כד פלחו בית ישראל 7
לטעותא [17]מסרתינון ביד כושן [18]חייבא וכד תבו [19]למעבד
אוריתא [20]עבדית להון נסין וגבורן [21]ופרקתינון מיד מדינאי
על יד גדעון בר יואש׃ הא על מלכין [22]ומשריתהון דסגיאין 8
כמי נהרא הוה רגז מן קדמך י׳ ועל מלכיא הוה רגזך
[23]ובימא הודעתא להון [24]פורענות גבורתך ארי אתגליתא
על מרכבת יקרך שכינתך לעמך תקוף ופרקן׃ אתגלאה 9

---

1 K בְּמִיתָךְ. 2 K כְּסַלְקָא אֱלָ׳ 3 K דְּפָארָן. 4 K אִיתְחַפִּיאוּ.
5 Post שְׁמַיָּא K habet מִזִּיו יְקָרֵיהּ בְּזֵיהוֹר יוֹמֵי בְרֵאשִׁית אִיתְגְּלִי וְזִיקוֹקִין מִמַּרְכֶּבֶת יְקָ׳, versus 3 et 4 in unum contracti sunt. 6 K גְּלָא.
7 K דַּהֲוָה. 8 K דְּמִן קֳדָ׳ et מִשְׁתַּלַּח 9 K מְשַׁלְ׳ et בְּמֵימְרֵיהּ.
10 K יְאַיזִיעַ. 11 K בְּתִנְיָנוּתָא. 12 K קֳדָמ׳ et sic deinde.
13 K מְבַלְבְּלִין בְּעַמְמַיָּא sine כִּין. 14 K אִיתְפָּרְקוּ טוּרַיָּא מִלְּקַ׳ sine ו. 15 K om. מכא et praebet מִן רָמָתָא. 16 K בְּגִבּוּרַת עָלְמִין ד׳. 17 K מְסַרְתָּנוּן. 18 K חַיָּבַיָּא. 19 K לְמֶיעְבַּד cf.

בִּגְבוּרְתָּךְ בְּדִיל קְיָמָךְ דְּעִים־שִׁבְטַיָּא מֵימְרָךְ קַיָּים לְעָלְמִין
לְהוֹן בְּזִמְנָא טִיפְרִין תַּקִּיפִין נְפַקוּ נַהֲרִין שַׁטְפִין אַרְעָא׃
10 בְּאִתְגְּלְיוּתָךְ עַל־טוּרָא דְּסִינַי חֲזוֹ יְקָרָךְ זָעוּ טוּרַיָּא עֲנָנֵי
מִיטְרָא עֲדוֹ אֲרֵים תְּהוֹמָא קָלֵיהּ חַיָּילֵי מְרוֹמָא תְּמָהוּ קָמוּ׃
11 [1]אַתְ־בְּמֵעְבְּדָךְ נִיסִין־לִיהוֹשֻׁעַ בְּמֵישַׁר גִּבְעוֹן כַּד־אִתְגַּבַּרוּ
וּסְלִיקוּ עֲלוֹהִי חַמְשָׁה מַלְכִין מַלְכָּא דִּירוּשְׁלֵם מַלְכָּא דְּחֶבְרוֹן
מַלְכָּא דְּיַרְמוּת מַלְכָּא דְּלָכִישׁ מַלְכָּא דְּעֶגְלוֹן שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא
קָמוּ בִּמְדוֹרֵיהוֹן תְּלָתִין וְשִׁית שָׁעִין עֲמָךְ בְּמֵימְרָךְ אִתְגַּבַּרוּ
12 בִּתְקוֹף נִיצְחָן גְּבוּרְתָּךְ׃ בְּאֶתְיוּתָךְ לְוָט עַל־סַנְאֵי עַמָּךְ
בְּאִתְגַּלְיוּתָךְ לְמִתְבַּר רַשִׁיעֵי אַרְעָא בְּרוּגְזָךְ [2]תְּקַטֵּל עַמְמַיָּא׃
13 אִתְגְּלֵיתָא לְמִיפְרַק יַת־עַמָּךְ לְמִיפְרַק יַת־מְשִׁיחָךְ שֵׁיצֵיתָא
מִן־קֳדָמֵיהוֹן מַלְכַיָּא [3]וְשִׁילְטוֹנַיָּא מִבָּתֵּיהוֹן [4]תְּרֵיכַת חַיָּבַיָּא
תְּבַרְתְּ חֵילֵיהוֹן רַגְלֵי עַמָּךְ עַל־צַוְּארֵי סַנְאֵיהוֹן הִדְרַכְתָּא
מֵימְרָךְ קַיָּים לְעָלְמִין׃
14 בְּזִמְנָא יָמָּא בְּחוּטְרֵיהּ דְּמֹשֶׁה וְגִבָּרֵי רֵישֵׁי מַשִּׁרְיָת פַּרְעֹה
דַּחֲשִׁיבוּ מַחְשְׁבָן בִּישָׁן עַל־עַמָּךְ דִּבְרַתְּנוּן בְּרוּחַ עַלְעוֹלִין
וְטַבַּעְתִּנוּן בְּיַמָּא דְסוּף עַל דִּדְחַקוּ וְשַׁעְבִּידוּ יַת עַמָּךְ וִיהָבוּ

1 Sic cum Šewa sub Maqqef in codice! 2 Bmb. תִּקְטוֹל.
3 Fortasse וְשִׁילְטוֹנַיָּא. 4 Factum ex priore תֵּרֵיכַת.

רֵישֵׁיה מַשִּׁרְיַת. 23 K דַּחֲשִׁיבוּ מַחְשְׁבַן בִּישִׁין עַל. 24 K !!תַּבַּרְתְּנוּן — error dictando exortus? 25 K בְּרוּחַ טְבַע׳, om. עלע׳. 26 K דְּדַחִיקוּ וְאִישְׁתַּעֲבִידוּ. 27 K וִיתַבְּרוּ et לְאוֹבָדֵי׳.

אתגליתא בגבורתך בדיל [1]קימך דעם שבטיא מימרך
[2]קיים לעלמין [3]להון בזעתא טפרין תקיפין נפקו [4]נהרין
10 שטפין ארעא׃ [5]באתגליותך על טורא דסיני [6]חזו יקרך
זעו טוריא ענני מטרא [7]עדו ארים תהומא קליה חילי
11 בירומא [8]תמהו וקמו׃ את [9]במעבדך נסין ליהושע במישר
גבעון [10]שמשא וסיהרא קמו במדוריהון עמך במימרך
12 אתגברו בתקוף נצחן גבורתך׃ [11]באתיותך לוט על
סנאי עמך [12]באתגליותך למתבר רשיעי ארעא ברגזך
13 [13]קטילת עממיא׃ אתגליתא למפרק [14]ית עמך לנפרק
ית משיחך [15]שיציתא מן [16]קדמיהון מלכיא ושלטוניא
[17]מבתיהון תריכת חייביא [18]תברת חיליהון רגלי עמך על
14 [19]צורי [20]סנאיהון מימרך קיים לעלמין. [21]בזעתא ימא
בחטריה דמשה וגברי [22]רישי משרית פרעה [23]דחשיבו
מחשבן על עמך [24]דברתנון [25]כרות עלעולין טבעתנון ביכיא
דסוף על [26]דדחקו ושעבידו ית עמך [27]ויהבו עיצא בסתרא

---

1 K קֳיָימָךְ. 2 K קְיָים. 3 K בְּהוֹן et בְּזַעֲתָא. Bmb. בזִיעֲתָא. 4 K בְּהָרִין quod ex נהרין graphice ortum videtur! 5 K בְּאִיתְגַּלְיוּתָךְ. 6 K חֲזוּ. 7 K עֲדוֹ אָרוּם. 8 K תַּמְהוּ קֳדָמָךְ pro ת׳ וק׳. 9 K בְּמֵיעַבְדָךְ. Cf. p. 107 not. 19. 10 K om. sex vocabula sequentia et inde a אתגברו haec habet אִיתְגַּבָּרוּ וּסְלִיקוּ עֲלָהּ חַמְשָׁה מַלְכִין מַלְכָּא דְחֶבְרוֹן מַלְכָּא דִירְמוּת מַלְכָּא דְלָכִישׁ מַלְכָּא דְעֶגְלוֹן קָמוּ שִׁימְשָׁא וְסִיהֲרָא בִּמְדוֹרֵיהוֹן תְּלָתִין וְשִׁית שָׁעִין בְּמֵימְרָךְ אִיתְגַּבָּרוּ בִּתְקוֹף נִצְחַן גְּבוּרְתָךְ. Cf. Reuchl. 11 K בְּאִיתַיְיוּתָךְ, Bmb. לוּט. 12 K בְּאִיתְגַּלְיוּתָךְ. 13 K הִקְטוֹל. 14 K יַת מְשִׁיחָא et om. ר׳ ע׳. 15 K שֵׁיצִיָא. 16 K קֳדָמָךְ. 17 K מִבַּתְּרֵיהוֹן et תָּרִיכְתָּא. 18 K תַּרִיכְתָּא חיל׳ iterum. 19 K צַיָּאֲרֵי. 20 K סַנְאֵ׳ הִדְרוֹךְ. 21 K בְּזַעַת׳ deinde דִּימָא חוּטְרֵי דְמשֶׁה. 22 K

15 עיצא בסיתרא לאובדיהון· איתגליתא על ימא במרכבת
16 יקרך בדגור מיין סגיאין· אמרת בבל שמעית וזעו מלכי
מן־קדם־דינא דאיתדנו מצראי לקל־מיליא אילך צלא
סיפוותי· אחד זיעא לחכימיי ובאתר דשרי אנא זעית
דשבקני ליום עקא לעידן אסקא גלוות עמיה מיני יתבריכני·
17 ארי מלכות בבל לא תתקים ולא תעביד שולטן על ישראל
יתקטלון מלכי מדי וגיברי יון לא יצלחון ישתיצון רומאי
18 ולא יגבון קיסומא מירושלם· בכין על־כיסא ופורקנא
דתעביד למשיחך ולשארא דעמך דישתארון יודון למימר
אמר נביא ואנא במימרא דיי איבוע אדוץ באלהא עביד
19 פורקני· אלהים יי הסעיד לי בחילא ומשוי ריגלי קליליו
כאיילתא ועל־בית תוקפי יקימינני לדדיליה כצחניו
וגבורן קדמוהי אנא מנגן [1]בתושבחתי·

---

1 De origine vocalismi in hoc codice obvii hoc tantum statui potest, ex usu promiscuo vocalium —ָ et —ַ sequi, codicem ad scholam orientalem pertinere in qua —ָ non tamquam *o* legitur. Ne vero quis censeat vocales pro lubitu punctatoris esse positas iis quae in Actis congressus Orientalistarum Berolinensis I pag. 181 disputavi, haec addenda videntur: Zeph. 1, 6 in textu codicis legitur פולחָנא, cui in margine additur סב אח פולחַנא i. e. alius codex Pathaḥ praebet. Hag. 1, 2 ad שאלתיאל cum puncto in א in margine observatur: קדמאי ובתראי מפקין א ושארא לא מפקין א. Deinde Zach. 2, 3 ad חרשין additur Masora ל׳ א אומנין, quod apud Bombergum legitur. Zach. 2, 14 ad בוזני accedit nota ל׳ א שבחי. Zach. 3, 2 ad לחטא in marg. adscribitur ליחטא. Hab. 1, 8 ad כשרן accedit nota marg. ל׳ אח כשרין. Sic Mich. 1, 7 ad ידקקון, ubi Bomb. ידקרון exhibet, observatur ידקדקון פליג et Am.

15 לאובידיהון׳ אתגליתא [1]על ימא במרכבת יקרך [2]בדגור
16 מיין סגיאין׳ [3]אמרית בבל שמעית וזעו מלכי מן קדם
דינא דאהדלו מצראי לקל מליא אליך צלא ספותי [!]
אחד זיעא להכימי ובאתר דשרינא זעית דשבקני ליום
17 עקא לעידן אסקא גלות עמיה מני יתברינני׳ ארי
מלכות [4]בבל לא תתקיים ולא [5]תעביד שלטן על ישראל
יתקטלון מלכי מדי וגיברי יון לא [6]יצלחון ישתיצון רובאי
18 ולא [7]יגבון קסומא מירושלם׳ בכין על נסא [8]ופרקנא
דתעביד למשיחך ולשארא דעמך [9]דישתארון יודון
למימר אמר [10]נבייא ואנא במימרא דיי [11]אבוע אדוץ
19 לאלהא עביד פרקני׳ אלהים יי הסעיד לי בחילא
ומשוי רגלי קלילין כאילתא [12]ועל בית תקפי יקימינני
לדחילין ליה נצחנין וגבורן קדמוהי אנא מנגין [13]בתשבחתי׳

1 K לעלבא pro יעל ימא !! 2 K בגדור מיין Bmb. בדגור. 3 Versiculum K exhibet ita: בכל שמעא אמרת מלכיא מן קדם דאיתדני ביה מצראי לקל מילא אילין צללא סיפותי אחד זיעא להכימי בתר השרינא זעית השבקני ליום עקא לעידן אסקא גלוות עמיה מיני יתברינני. En specimen vocalismi! Talibus textibus grammaticus uti non debet. At ubi gentium hodie meliores leguntur? 4 K בבל. 5 K תתעבד. 6 K יתצלחון. 7 K יגברון קריסימין מירו׳. 8 K ופיר׳ דעביד. 9 K דאישתארון יודון. 10 K post נביא pergit ita: קדם יי אודיאו ואמרו ואנא במימרא יג׳. 11 K אבוע יאדוץ. 12 K יעל תוקפי יקיימינני. 13 K בתישבחתי. Cf. vs. 16 ספותי et similia quae passim occurrunt.

6, 4 ad יעימקין, ubi Bomb. praebet יעומקין, accedit nota יעימקיהון פל״ג. Quibus exemplis Masorae targumicae addo exem-

pla Masorae hebraicae: Zach. 5, 7 ad אשה אַחַת additur פ֗שׁט. Ibid 5, 11 לַח בית hac notâ in Bombergo abbreviatâ instructum est: ג֗ רפין בק֗ א֗ בתורה ויקרא לת נכת א֗ בנביאים לבנות לה בית א֗ בכתובים ויאמר לה בעז. Ibid 6, 13 ad מַשַׁל עַל־כִּסְאוֹ legitur: ג֗ פת֗ בק֗ היכל גבור במכמני [Zach 6, 13, Dan. 11, 3, 43]. Denique Zach 13, 3 וזבח משחת לַאֲדֹנָי et Mal. 1, 14 ad אֲבִיהו פליג legitur אֲבוּהִי ואמו יולדיו adnotatur לַיהוָה פליג. Quae omnia non earum nugarum studio ductus, sed eo consilio exscripsi ut demonstrarem, quanta fide et diligentia codex sit exaratus, quem spernere et nullius momenti dicere jam eo minus licet, quod felici casu factum est, ut hodie similis codex etiam in Museo Britannico Hoerningio teste asservetur. Ignotae igitur hucusque et a reliquis rejectae scholae masorethicae opus in hocce codice habemus cujus textus targumicus cum codice babylonico egregie convenit, at additamentis etiam in *K* obviis instructus est. — Textus Bombergianus anni 1547, quem solum potui comparare cum codice Londinensi omittit additamenta in versibus 1 et 11. Praeterea omittit v. 2 pag. 105 lin. ult. בגו רגזך et v. 6 verba כתוביהון כין, cf. p. 107 not. 13. Deinde v. 5 extr. praebet מימריה sine מן et v. 16 מלכיא pro מלכי, denique v. 14 formas דַבַּרְתִּינוּן et כְּבַעְתִּינוּן exhibet. Pertinet vero ad recensionem orientalem.

Quum in codice Or. 1470 vocales interdum vix sint legibiles, nonnullae lectiones e codicibus Or. 2364 Saec. XV, Or. 2211 anni 1475 et Or. 1474 Saec. XVII sunt desumtae. Habes igitur textum in vocalismo mixtum.

Judicum caput quintum

e codice Mus. Britt. Or. 2210 Anni 1469.

Accedit varia lectio codicis Reuchliniani.

וַתָּשַׁר

[1]ושבחת דבורה וברק בר אבינעם [2]בעדנא ההוא 1
למימר: כד מרדו [3]בית ישראל באוריתא אתו עליהון 2
עממיא וטרדונון מקרויהון וכד תבו [4]למעבד אוריתא
אתגברו אנון על בעלי דבביהון תריכונון מעל תחום ארעא
דישראל בכין על [5]פורענות [6]תבר סיסרא ומשריתיה ועל
נסא ופרקנא [7]דאתעביד לישראל דתבו חכימיא [8]למתב
בבתי כנישתא בריש גלי ולאלפא ית עמא פתגמי

Quum in loco Habacuci codicis indolem, ejusque usum in adhibendo Dages conjunctivo satis perspicue proposuerimus, jam graviora tantum adnotabimus. Pathaḥ et Qames, Segol et Sere non curantur, in codice promiscue adhibita. Observa in מן־קדם semper fere Dages in ק scribi.

Post ו Pluralis perf. solet poni Dages, sic et post וֹ e. c. אַגִּירוּהִי מַלְכֵי כְּנַעַן; אָתוֹ מַלְכַיָּא. Sic et alibi מִגַּהוֹ מַמּוֹן.

Post ־ֵי status constructi Pluralis saepe ponitur Dages e. c. גִּיבָּרֵי סָנְאֵיהוֹן.

Post ־ָא status determinati eodem modo: e. c. קְרָבָא בִּדְבֵית, קְרָבָא מֵאֲתַר.

Post ־ֵי suffixi והי item: e. c. בַּתְרוֹהִי קָם־מַלְכָּא.

1 R וְשַׁבַּחַת. 2 R בְּיוֹמָא הַהוּא לְמֵימַר: 3 R בְּנֵי־ישׂ׳ deinde אַתוֹ. 4 R לְמֶיעְבַּד. 5 R פּוּרְעָנוּת 6 R תְּבַר סִיסְרָא. 7 R דְּאִיתְעֲבֵדוּ, cf. Buxtorfii notam p. 119. 8 R לְמִתַּב, deinde כְּנִישְׁתָּא.

3 אוריתא בכין בריכו [1]ואודי קדם יי׳: שמעו [2]מלכיא אציתו
שלטוניא [3]אמרא דבורה בנבואה קדם יי׳ אנא משבחא
4 מודיא ומברכא קדם יי׳ אלהא דישראל: [4]אוריתך דיהבת
להון לישראל כד עברין עלה שלטין בהון עממיא וכד
תיבין לה מתגברין אנון על בעלי דבביהון יי׳ ביום
אתגליותך למתנה מסעיר [5]בהופעות יקרך על תחומי
אדום ארעא זעת אף שמיא מלו אף ענניא נגדו מטרא:
5 טוריא זעו מן [6]קדם יי׳ [7]דין סיני אתרגית סליק [8]תנניה
כתננא דאתונא מן קדם דאתגלי עלוהי [9]יי׳ אלהא
6 דישראל: כד הבו [10]ביומי שמגר בר ענת ביומי יעל פסקו
עדי אורחן [11]והוו מהלכין [12]בשביליא תבו למהוי
7 אזלין באורחן [13]מגנבן: חרובא קרוי פצחיא דהואה יתבן
בארעא דישראל [14]צדיאה ואטלטלו דדיריהון עד דאשתלחית
אנא דבורה [15]אשתלחית לאתנבאה בגו בית ישראל:
8 כד אתרעיאו בית ישראל [16]למפלח לטעותא [17]חדתן
דמקריב אתעבידא דלא אתעסקו בהון אבהתהון אתו

---

1 R וְאוֹדוּ. 2 R מַלְכַיָּא et אָצִיתוּ שִׁילְטוֹנַיָּא. 3 R וְאָמְרָה. 4 R יְיָ אוֹר׳ דִּיהַבְתְּ־לִישׁ׳. 5 R בְּהוֹפָעַת. 6 R קֳדָמָךְ י׳. 7 Post י׳ et ante דין סיני in R legitur טוּר־תָּבוֹר וְחֶרְמוֹן וְטוּר כַּרְמְלָא מִתְרַגְּשִׁין וְדֵין אָמַר־לְדֵין עֲלַי תִּשְׁרֵי שְׁכִינְתָּא וְדֵין אָמַר לְדֵין עֲלַי תִּשְׁרֵי שְׁכִינְתָּא וַהֲוַת רַעֲוָא מִן קֳדָם י׳ וְאַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּיהּ עַל־טוּרָא דְסִינַי דַּהֲוָה זְעֵיר וְחַלָּשׁ מִן־כּוּלְּהוֹן דִּין סי׳. 8 R תְּנָנֵיהּ כִּתְנָנָא. 9 R יְקָרָא דַי׳. 10 R בְּיוֹמֵי שַׁמְגַּר. 11 R וַדְהֲווֹ מְהַלְּכִין. 12 R בְּשַׁבִילַיָּא. 13 R מְגַנְבָן et חֲרוּבָא. 14 R צְדִיאַה וְאִיטַּלְטָלוּ. 15 R אִישְׁתַּלַּחִית, at antea Ithpeel. Deinde לְאִיתְנַבָּאָה. 16 R לְמֶפְלַח, antea אִיתְרְעִיאוּ cum Dag. 17 R חֲדַתָּן.

עליהון עממיא וטרדונון בקרויהון [1] וכדו דתבו לאוריתא
[2] לא יכילו להון דכד [3] אתא עליהון סנאה ועמיה [4] אחדי
תריסין ורמחין בארבעין אלפין רישי משרין לא יכילו
9 לאגחא קרבא בישראל: אמרא דבורה בנבואה אנא שליחא
[5] לשבחא לספרי ישראל דכד הות עקתא ההיא לא
פסקו [6] מלמדרש באוריתא וכדו יאי להון דיתבין בבתי
[7] כנישתא בריש גלי ומלפין ית עמא פתגמי אוריתא
10 ומברכין [8] ומודן קדם יי: דהוו מבטלין עסקיהון רכיבין
על אתנן [9] דחשיקן בגיני צוורין ומהלכין בכל תחום
ארעא דישראל ומתבחרין [10] למתב על דינא יהון אזלין
11 באורחתהון ומשתען על גבורן דאתעבידא להון: [11] מאתר
דהוו אנסין להון ונסבין [12] מא דבידהון בית [13] מתובת
מוכסין ומכונת לסטין על גובין בית שקיא דמיא תמן
יודון על זכותא דיי על זכותיה [14] דיתיב בקרוי פצחיא
בארעא דישראל בכין נחתו מכרכי תקפא [15] למתב בקרוי
12 פצחיא [16] עמיה דיי: שבחי שבחי דבורה שבחי ואודא
13 מלילי [17] תשבחא קום ברק ושבי שביך בר אבינעם: בכין
נחית חד [18] ממשריתא דישראל ותבר תקוף גברי עממיא

1 R וְכָדוּ. 2 R כָּא. 3 R אָתָא et שָׂנְאָה. 4 R super ארבע מאה אלפין manu recentissima superscriptum habet אח׳ תר׳. In marg. additur נֹא סריפין. 5 R לְשַׁבָּחָא cum שׂ. 6 R מִלְמֶדְרַשׁ. 7 R כְּנִישְׁתָא. 8 R וּמוֹדִין. 9 R דַּחֲשִׁיכָן 10 R לְמֶתַּב a תיב, Cod. a יְתֵב. 11 R מֵאֲתַר. 12 R מַה דְּבִידֵיהוֹן. 13 R מְתוֹבִית מַכְסִין et וּמְכוּנַת־לִיסְטִין. 14 R דְּיָתֵיב קִירְוֵי 15 R לְמֶתַב. 16 R עַמָּא. 17 R תּוּשְׁבְּחָן. 18 R מְשֵׁיזְבֵי יִשְׂרָאֵל וּתְבַר.

[1]הא לא מגבורא הות דא [2]אלהין יהי תבר קדם עמיה
14 תקוף גברי סנאיהון: מדבית אפרים קם [3]יהושע בר נון
קדמותא [4]אגיח קרבא בדבית עמלק בתרוהי קם מלכא
שאול מדבית בנימין [5]קטיל ית דבית עמלק ואגיח קרבא
בשאר עממיא מדבית מכיר [6]נחתו מרשמין בקרבא
15 [7]ומשיבט זבולון כתבין [8]בקלמס דספר: ורברבי [9]ישׂשכר
משתמעין למלי דבורה ושאר שבטא דישׂשכר משמשין
קדם ברק משתלחין בקרוי מישרא לכל אתר [10]דצריך
לתמן בתשלחתיה [11]לזרעית ראובן סגיאין נכלי לבא:
16 למא תבתון ממשרית קרבא [12]למתב בין תחומיא
למשמע [13]בסורא למדע אידא משרי נצחא למהוי עמה
הכדין כשר לכון למעבד דבית ראובן הלא [14]ידעיתון
17 דקדמוהי [15]גלין מחשבת לבא: דבית גלעד בעברא דירדנא
[16]שרו ודבית דן גזו עברו [17]ית ירדנא שויאו נכסיהון
בספינא דבית אשר על ספר ימא [18]שרו קרוי עממיא
18 דפגרו תבו בנונין ויתיבו [19]בהון: דבית זבולון [20]לקבל
עממיא דגדיפו מסרו [21]נפשהון לקטלא אנון ודבית נפתלי

1 R הָא לָא מִג׳. 2 R אֱלָהִין deinde תְּבַר. 3 R בַּר־נוּן קַדְמוּתָא, antea אֶפְרַיִם קָם. 4 R וְאַגִּיחַ mox וְאַגִּיחַ. 5 R קְטִיל. 6 R נְחָתוּ מַרְשִׁימִין. 7 R וּמִשֵּׁיבָט. 8 R בְּקוּלְמוֹס דִּסְפָר:. 9 R יְשָׁשכָר et יִשַּׂשכָר praebet. 10 R דְּצָרִיךְ et בְּתוּשְׁלַחְתֵיהּ. 11 R בְּזַרְעַיִית. 12 R לְמִתַּב. 13 R בְּשׁוּרָא. 14 R יְדַעְתּוּן. 15 R גַּלְיָא מַחְשֶׁבֶת. 16 R שַׁרוּ. 17 R om. ית. 18 R שָׁרוּ. 19 R בְּהֵן et om. דבית. 20 R לְקֳבֵיל. 21 R נַפְשֵׁיהוֹן et לְקַטָּלָא.

19 [1]ישבחונון כל יתבי ארעא: [2]אתו מלכיא אגיחו קרבא
בכין אגיחו מלכי כנען בתענך הוו שרן ונסבן על מי מגדו
20 ממון דכסף לא קבילו: מן שמיא [3]אתגח עמהון קרבא
מאתר דנפקין כוכביא מכבשי [4]הדריהון תמן אתגח קרבא
21 עם סיסרא: נחלא דקישון תברינון נחלא דאתעבידו ביה
נסין וגבורן לישראל [5]מלקדמין הוא: נחלא קישון [6]תמן
22 דושישת נפשי קטילי גבריהון בתקוף: בכין אשתלפא
טפרי סוסותהון [7]פנוכא דהוה מפניך קדם רתכי גבורוהי:
23 לוטו מרוז אמר [8]נביא דיי לוטו ותברו ית יתבהא
ארי לא אתו [9]לסעדן עמיה דיי לסעדן עמא דיי כד
24 אגיחו קרבא בגבריא: תתברך מברכת נשיא טבתא יעל
אתת חבר שלמאה כהדא מנשיא [10]דמשמשן בבתי
25 מדרשין תתברך: מיא [11]שאיל יהבת חלבא אשקיאת יתיה
למידע אם אית מעינוהי עלוהי [12]בפילי גבריא קריבת
26 [13]לקדמוהי שמן דגבנין: ידה לסכתא אושיטת וימינה
[14]לארזפתא למתבר רשיעין ואנוסין [15]מחתיה לסיסרא
27 תברת רישיה פעת מוחיה [16]אעברת בצדעיה: בין [17]רגלהא
כרע נפל [18]שכיב בין רגלהא כרע נפל באתר דכרע תמן

---

1 R יִשַׁבְּחוּנַן. 2 R אָתוֹ et אַגִיחוּ. 3 R אִיתְגַּח bis. 4 R הַדְרֵיהוֹן. 5 R מִלְקָדְמִין. 6 R om. תַּמָן. 7 R מִפְּנִיכָא. 8 R נְבִיָּא, deinde וּתַבָּרוּ. 9 R לְסַיְּעָן עַמָּא at deinde לְסַעֲדַן. 10 R הַשָּׁמְשָׁן. 11 R שְׁאֵיל et חֲלָבָא ex quo חֲלֵבָא correctum. 12 R בִּפְּיָלֵי. 13 R קֳדָמוֹהִי. 14 R לְאַרְזַפְתָּא. 15 R יִמַחֲתֵיהּ. 16 R יְאַעבֵר. 17 R רִיגְלָהָא deinde רִיגְלַהָא. 18 R שְׁכַב.

28 נפל בזינא סיסרא: מן חרכא [1]אסתכיאת ומדיקא אמיה
דסיסרא מביני [2]אעיתא אמרא מדין אוחרא רתכוהי [3]דברי
למיתי מדין אתעכבו [4]רהטיא דהוו [5]מיתן לי אגרת נצחנין:
29 חכימת [6]פרסתויתהא ענין לה אף היא [7]כחכמתה מתיבא
30 [8]למימר לה: הלא מדמשכחין מפלגין בזתא יהבין גבר
[9]וביתיה לכל חד וחד בזא סגי קדם סיסרא בזת ציורי
[10]צבענין על [11]צורי נכסי עתירא ומני [12]חמודא קדם
31 גברוהי דבזו: כסיסרא כן ייבדון כל סנאי עמך יי [13]ורחמוהי
יהון עתידין לאזהרא בזיהור יקריה על חד [14]תלת מאה
ארבעין ותלתה כמפק שמשא בגבורתיה [15]ושדיכת ארעא
דישראל ארבעין שנין:

1 R אִיסְתְּכִיאַת. 2 R אֲעַיְיתָא, deinde מְהַ־דֵין. 3 R דִּבְרֵי מִלְמֵיתֵי מִדֵין. Lond. דבר״י cum Sere. 4 R רַהֲטַיָא. 5 R מִיתַן et אִיגָּרָא. Lond. cum duobus Schewa. 6 R פְּרִיסְתְּוָתָהָא. 7 R כְּחוֹכְמְתַהּ. 8 R לְמֵילְּלָה (sic!) Ex למי׳ לה. 9 R וּבְיתֵיהּ. 10 R צִבְעוֹנִין. 11 R צָוְארֵיהּ נִכְסֵי. 12 R חֲמוֹדָא. 13 R וְרַחֲמוֹהִי. 14 R תְּלַת מְאָה וְאַרְבְּעִין. Cf. Raschi et 2 Sam. 23, 4. 15 R וּשְׁדוֹכַת.

Commentarius in carmen praecedens

ex Buxtorfii Babylonia desumptus.

Quae a nobis addita sunt [uncinis] sunt inclusa. Lectiones a Buxtorfio in censum vocatae sunt editionis Bombergianae.

Canticum hujus capitis per modum Medrasch id est allegorice translatum est, sive ab autore Jonathane, sive ab aliis, qui sua commenta ad marginem adscripserunt, unde postea a librariis in textum transcripta sunt. Idem et aliis canticis accidit, ut 1. Sam. 2, item 1. Sam. 17, vide et Jes. 49, 24. Quaedam enim in his sunt,

quae vel a veritate et simplicitate Scripturae sacrae, vel gravitate Jonathanis, vel conformitate historiae aliena omnino sunt. Cfr. v. 5. 8.

Vers. 1. עַל נִסָּא וּפוּרְקָנָא וגו׳) *Propter signa et liberationem, quae facta sunt Israelitis.* Haec verba redundantia, cum mox repetantur versu seq. in Regiis omissa sunt. בְּיוֹמָא הַהוּא) *In die isto.* Regia בְּעִדָּנָא הַהוּא *in tempore isto.* [Reg. convenit cum cod. Lond.]

Vers. 2. וּתְרָדוּנוּן) Sic et Regia; vel וּטְרַדוּנוּן. Analogia requirit וְטַרְדִינוּן ex Kal, vel וְטַרְדוּנוּן ex Pahel. Sic vers. 8. אִתְגָּבָרוּ) Prave pro אִתְגַּבַּרוּ *praevaluerunt, corroborarunt se.* Regia אִתְגַּבַרוּ ex Ithpehal, in qua conjugatione hoc verbum usurpari non solet. דְאִתְעֲבִידָא) Tertia plur. fem., nisi quod sub ע requiratur Chateph pathach. *Quae facta sunt*, nempe signa miraculosa et liberationes. Regia דְאִתְעֲבַד, *quae facta est*, scil. פּוּרְקָנָא. לְהוֹן לְיִשְׂרָאֵל) Pleonasmus nec infrequens, nec inelegans. In Regiis deest לְהוֹן. [Ut in cod. L.]

Vers. 3. דְאָתוֹ וגו׳) Prave pro דַאֲתוֹ *Qui venerunt cum Sisera in proelium.* Haec absunt ex Regiis [et cod. L]. אָצְדִיתוּ) Forma Hebraica pro אַצְדִיתוּ. Regia וְאַצְדִיתוּ [cf. cod.], cui formae quiescentibus secunda non convenit. Sic in singulis paene versibus quaedam sunt, quae Regia omiserunt, quasi glossemata extra textum Hebraeum.

Vers. 4. בְּיוֹם אִתְגַּלִּיתָךְ) Regia אִתְגַלִּיוּתָךְ. Forma communis requirit אִתְגַּלָּיוּתָךְ *In die revelari te, cum te revelares.* Sic et in Hebraeo est Infinitivus בְּצֵאתְךָ *In egredi te ex Sehir.*

Vers. 5. Quae parentesi inclusa sunt, desiderantur in Regiis, tamquam indigna, cum tamen non dissimilia legantur infra cap. 9 in ipso Hebraeo. [Locum etiam in Reuchl. Nt. 7 obvium vult Bux.]

Vers. 6. בְּאוֹרַח מְגַנְּבָן) Mendose pro בְּאָרְחָן מְגַנְּבָן, *in viis furtivis.* Heb. אֳרָחוֹת עֲקַלְקַלּוֹת, *per vias tortuosas, calles devios.*

Vers. 7. אִצְטְדִיאָה) Vastatae sunt, scil. קִרְוֵי urbes, quod nomen praecedit. Regia אִצְטְדִיאוּ, ex forma masculina, quomodo respondet sequenti nomini, quod videtur melius esse propter copulam sequentis verbi. דְאִשְׁתַּפָּחִית) Regia mendose דְאִשְׁתַּלְּחִית.

Vers. 8. וְכַד־תָּבוּ) Veneta: *et quando revertebantur ad faciendam legem.* Regia: *Et cum redierunt ad legem, facta sunt illis signa et fortitudines*, etc. דַהֲוָא. Mendose pro דַהֲוֹי *qui fuerunt.* Antecedit enim nomen plurale. [L. om. additamenta Reg. et Ven.]

Vers. 9. שְׁלָחָא) Prave pro שְׁלִיחָא *Missa sum.* וְכַדּוּ) Alias scribi solet וּכְדוּ vel וּכְדוֹ. Est autem כְּדוּ per apocopam pro כְּדוּן, quod idem cum Hebraeo נָא vel עַתָּה. Rarissime vero, vel potius nunquam vere Onkelo et Jonathani usurpatur, sed in Targum Hierosolymitano frequentissime occurrit, et inde quoque in posterioribus paraphrastis, qui Psalmos, Proverbia et Jobum transtulerunt, item in Chamesch megilloth seu quinque libellis, in quibus dialectus Hierosolymitana dominatur. Unde non obscure vel unica haec vocula indicat, ad nudam Jonathanis paraphrasin, glossemata quaedam posteriorum Rabbinorum adjecta esse, quibus solidus scriptor et interpres non erat commaculandus.

Vers. 10. דַהֲווֹ אָזְלִין) *Qui fuerunt ambulantes.* Regia יְהוֹן אָזְלִין *Erunt ambulantes.* בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל) *In terra Israelis.* Abest a Regiis. [Regiis convenit cum cod. Londinensi.]

Vers. 11. Veneta: *Ex loco ubi violenter diripuerunt eos et abstulerunt quaecunque in facultate ipsorum, loco dispositionis latronum et sessionis telonariorum juxta fossas locorum irriguorum aquis, loco quo exiverunt filiae Israeliticae ad hauriendum aquas, loco ubi non potuerunt edere strepitum plantarum pedum suorum propter hostem et oppressorem: ibi celebrabunt justitias Domini, et justitias ejus qui inhabitat urbes villarum* (id est, *non muratas*) *in terra Israelis: hinc descenderunt ex urbibus munitis ad considendum in urbibus villarum populus Domini.* Regia in quibusdam discordant, et totum hunc versum Latinus interpres sic reddidit: *Ex loco ubi fuerunt diripientes eos et accipientes quidquid in manibus eorum, domus sessionis absconditorum et insidiae latronum super lacus domus irrigationum aquarum, locum quo facta sunt illis signa et fortitudines domui Israel ab antiquis, locum quo fuerunt filiae Israel exeuntes ad implendum aquas, metuentes ad audire faciendum vocem strepitus pedum ab ante insidias osoris et affligentis: ibi confitebuntur super praemia Domini super justitiam ejus, qui posuit oppida terrae Israel: tunc descenderunt ex arcibus munitis ad habitandum in urbibus populorum populi Domini.* Hactenus Regia, quae satis obscura. בֵּית מְכוּנַת לִסְטִין) *loco dispositionis latronum.* Regia וּכְמָנַת לִסְטִין *Et insidiae latronum.* Est autem לִסְטִין plurale contractum a

singulari לִסְטִים, quod est Graecorum ληστής, unde plurale לִסְטְסִין et saepius contracte לִסְטִין *latrones*. מְתִיבַת) Melius leges מְתִיבַת, forma quidem mutuata a תוב, sed sensu est יתב *sedere*. Sit ergo potius י transpositum pro בֵּיתְבַת, *sessio*, *consessus*, quomodo masculine dicitur מֵישַׁר *planities*, מֵירַת *mustum*. Sic מֵיתַב et feminine מֵיתְבָא, unde constructum מֵיתְבַת. מוֹכְסִין) Sic Hebraeis lingua populari vocati fuerunt *Telonarii*, *Publicani*, unde forte idem vocabulum ad Chaldaeos transiit, quibus alias inusitatum. Regia legunt מְכַסְיִן *Absconditorum*. אַתְרָא דְּיִתְעֲבִידָא) *In loco ubi facta sunt eis signa*, etc. Haec absunt a Venetis. Sed pro דִּית legendum דְּאִת, ut vers. 21, et sic saepius antea observatum. דַּהֲוָה נְפַקָן) Mendose ex forma singulari pro דַּהֲוָאָה *Ubi fuerunt egredientes*. דְּלָא הֲוָאָה יָכְלִין) *Si referatur ad filias Israeliticas*, legendum יָכְלָן: si ad ipsos Israelitas, legendum הֲווֹ, et sic sequentia sunt masculina. [Bomb. דַּהֲבָא נפקן.]

Vers. 12. וְאוֹדָה) *Et confitere, celebrato*, debet esse Imperativus feminini, in qua persona dicendum וְאוֹדִי *Et confitere*. [!!]

Vers. 14. בְּקוּלְמוֹס דִּסְפַר חַד) Sic et Regia, nisi quod vocem חד non habent. סְפַר *Liber:* at in Hebraeo est סֹפֵר, qui Chaldaice dicitur סָפַר. Vox קוּלְמוֹס est a Romanis accepta, *Calamus*, scil. *scriptorius*. Legitur etiam in Jonathane Jerem. 8, 8; posterioribus paraphrastis et Rabbinis usitatior est.

Vers. 16. בְּפַרְשַׁת אוֹרְחָא) In divisione viae, sive in compito. Absunt a Regiis. בְּשׂוֹרְתָא דָא מִן דָא) *Ad audiendum nuntium unum post alterum*, vel, hoc ab illo. Pro *nuntio* interpres Latinus in Regiis reddit legationem. Addunt hic etiam Regia, quae in Venetis postposita לְמִדַּע אִידָא מַשְׁרֵי נָצְחָא בִקְרָבָא לְמֶהֱוֵי עִמֵּיהּ, id est, *Ad sciendum manum exercitus vincentem in proelio adesse cum eo*. Sic interpres ibi reddit. Vox אידא prava est, pro qua in Venetis אֵי דָא הִיא מַשְׁרִיתָא *Quisnam sit exercitus vincens in proelio adesse cum eo*, id est, *ut sitis cum eo, ut victori adhaereatis*. Recte in Venetis haec subjiciuntur prioribus לְמִשְׁמַע בְּשׂוֹרְתָא, hoc ordine: *Quare recessistis a castris belli, sedendo inter limites in divortio viarum, audiendo nuntium hoc post illud, ut sciatis quisnam exercitus vincat in proelio, ut ei adsitis, vel ejus partes sequamini. Baruko quidem vos dicitis: Tui sumus. Ad Siseram*

dicitis: Tui sumus. An sic rectum est vos facere, o domus Ruben? annon scitis vos, coram ipso (Deo) manifestas esse cogitationes cordis? מַחְשְׁבוֹת) Forma haec Hebraica est: legendum pro ea מַחְשְׁבַת Cogitationes.

Vers. 17. וּבְנְיָן) *Et aedificant.* Regia prave cum Affixo masc. וּבְנוּנוּן, quod recte legeretur וּבְנוּנִין *Et aedificarunt eas.* בְּהוֹן) Legendum cum Regiis בְּהֵן *in illis*, scil. קִרְוֵי *Urbibus*, quod femininum est.

Vers. 18. דְּגַדִּיפוּ קֳדָם יְיָ) *Qui probro affecerunt*, scil. *animam suam coram Domino*, tradendo eam in mortem. Voces *coram Domino* desunt in Regiis. כָּל עַמְמֵי אַרְעָא) *Omnes populos terrae.* Regia כָּל יָתְבֵי *Omnes habitatores terrae.*

Vers. 21. דְּאִתְעֲבִידוּ) Convenit illud in genere cum sequenti proximo substantivo: Regia דְּאִתְעֲבִידָא, quod convenit genere feminino cum posteriori substantivo גְּבוּרָן. הוּשִׁישַׁת) *Conculcavit.* Melius legetur דוּשִׁישַׁת ex forma communi in Pahel a דוּשׁ vel דְּשַׁשׁ.

Vers. 23. לְסַעְדָן) *Ad auxilia*; Regia לְסְעוּדָן, pro quo melius esset לְסְעִידָן. Nam סְעוּדָא *Prandium.*

Vers. 25. אַשְׁקָאִיתֵיהּ). Supra cap. 4, 19 sint אַשְׁקִיתֵיהּ, *Ipsa potavit eum.* Posset et recte legi אַשְׁקְיָתֵיהּ. קְרִיבַת) Legendum cum Regiis קָרִיבַת, *Admovit, apposuit, attulit.*

Vers. 26. טוֹבְתָא) Prave pro טָבְתָא *Optima.* וַאֲנוּסִין) Praestaret וַאֲנוֹסִין *Et violentos, violentiam exercentes.* Sic קָטוֹל *Occisor.* מְחָתָה) Mendose ex forma feminina, pro מַחְתֵּהּ [!] *Percussit eum*, nempe Siseram. תַּבְרָה) Mendose pro תַּבְּרַת *Confregit.* פָּצְצָה) Mendose pro פַּצְּצַת *Conquassavit.* Baal Aruch in פע secundo legit פצת. [Cf. codicem Lond.] Sic mox sequitur אַעְבְּרַת *Traduxit, transfixit.*

Vers. 28. מִן חֲרַכָּא) *Ex fenestra.* Regia בְּעַד מִן חֲרַכָּא, ubi בְּעַד redundat, ex Hebraeo illatum. Nam ibi בְּעַד הַחַלּוֹן. Ubi paraphrases versuum longiores fuerunt, ibi versibus Chaldaicis solebant primam vocem textus Hebraici praemittere, ceu versus indicem, ut in Venetis observatum, quae hic incaute textui Chaldaeo addita est. Sic et in Latina versione, *in usque* redundat.

Vers. 30. הֲלֹא) Forma Hebraica, quae Chaldaice effertur הֲלָא. Abest a Regiis.

Vers. 31. כסיסרא) *Sicut Sisera.* Abest a Regiis. צדיקיא) *Justi.* Abest a Regiis. כזיהור יקריה) *Sicut splendor gloriae ejus trecentis quadraginta tribus vicibus.* Haec absunt a Regiis. במפק) *In egrediendo, cum egreditur.* Regia כמפק *juxta egredi,* juxta Heb. כצאת. [In vocalibus Buxtorfius interdum ab editione Bombergiana 1547 recedit. Lectiones Regiae saepe cum codice Lond. conveniunt.]

Libri secundi Samuelis Capita 22—23, 7

e cod. Mus. Britt. 2210 anni 1469.

Accedit varia lectio codicis Reuchliniani, in qua Dages euphonicum non semper adnotatum est.

וידבר

1 ושבח דויד בנבואה קדם יי׳ ית פתגמי [1]תשבחתא
הדא על כל יומיא דשיזיב יי׳ ית ישראל מיד כל בעלי
2 דבביהון ואף לדויד מחרבא דשאול: ואמר יי׳ [2]תקפי
3 ורחצני ומשיזיב יתי: אלהי דאתרעי [3]בי קרבני [4]לדחלתיה
תקפי דמן קדמוהי מתיהיב לי תקוף ופרקן לאתגברא
על בעלי [5]דבבי רחצני דעל מימריה אנא [6]רחיץ בעדן
עקא מגין עלי מבעלי [7]דבבי ואמר [8]לארעא קרני
בפרקניה סמכני ההוה מימריה סמך לי כד הויתי [9]עריק
מן קדם רדפי [10]פרקני מבעלי דבבי ואף מיד כל חטופין

1 R תושבחתא et sic infra. 2 R תוקפני et רוחצני sic et infra. 3 R ביה קרבני. 4 R לדחלתיה תוקפי. 5 R דבבי et sic saepe in Suffixo. 6 R רחיץ. 7 R דבבי. 8 R לארעא קרני. 9 R עריק מן. 10 R פרקני מבעלי.

4 [1]פריק יתי: אמר דויד בתשבחא אנא [2]מצלי קדם ײ
5 דבכל עדן מבעלי דבבי פריק יתי: ארי [3]אקיפתני עקא
כאתא דיתבא על מתברא וחיל לית לה למילד והיא
6 [4]מסכנא לממת סיעת חיבין בעיתת יתי: [5]משרית רשיעין
7 אקפוני [6]קדמוני דמזדנין במני קטול: אמר דויד כד עיקא
לי אנא מצלי קדם ײ [7]וקדם אלהי אנא מתחנן [8]ומקביל
8 מהיכליה [9]צלותי ובעותי קדמוהי מתעבדא: ואתרגיפת
[10]ואתרגושת ארעא שכלולי שמיא זעו ואתרכינו [11]ארי
9 תקיף רגזיה: סליק זדוניה דפרעה [12]כתננא קדמוהי בכין
שלח רגזיה [13]כאישא בערא דמן קדמוהי [14]משיציא
10 מזופתיה כגמרין דנור [15]דלקא ממימריה: וארכין שמיא
11 ואתגלי יקריה [16]וענן אמטתא כיבש קדמוהי: ואתגלי
בגבורתיה על כרובין [17]קלילין ודבר בתקוף על כנפי
12 רוחא: [18]אשרי שכינתיה בערפילא [19]ענן יקר סחור
סחור ליה מהית מין תקיפין מרכפת עננין [20]קלילין
13 ברום עלמא: מזיו יקריה מבהקין שמי שמיא [21]מזופיתיה
14 כגמרין דנור [22]דלקא ממימריה: אכלי בין שמיא ײ

---

1 R שֵׁיזִיב pro 'פר. 2 R מְצַלֵּי. 3 R אַקֵּיפְתָנִי. 4 R מְסַכְּנָא. 5 R מַשִּׁירְיַן. 6 R קַדְמוּנִי דִמְזְדַּיְנִין, leg. 'קדמ. 7 R וּקְדָם deinde מִתְחַנֵּן hebraizat. 8 R וּמְקַבֵּל מֵהֵיכְלֵיהּ. 9 R צְלוֹתִי et וּבָעוּתִי. 10 R וְאִיתְרְגֵישַׁת. 11 R אֲרֵי תְּקוֹף et רוּגְזֵיהּ ut infra. 12 R כִּתְנָנָא et om. 'קד. 13 R כְּאֶשָּׁא. 14 R מְשֵׁיצְיָא מָזוֹפִיתֵיהּ. 15 R דָּלְקָא מֵימְרֵיהּ. 16 R וַעֲנָן אֲמִיטְתָא. 17 R קְלִילִין. 18 R 'וְאַשׁ et בְּעַרְפַּלָּא. 19 R עֲנָן יְקָרֵיהּ. 20 R iterum 'קְל. 21 R מְזוֹפִיתֵיהּ. 22 R מֵימְרֵיהּ.

15 [1]ועליא ארים מימריה: ושלח [2]מחתיה כגירין ובדרינון
16 [3]ברקין ושגישנון: [4]ואתחזיו עמקי ימא [5]שכלולי תבל
17 במזופיתא מן קדם יי ממימר תקוף רגזיה: שלח [6]נביוהי
מלך תקיף דיתיב בתקוף רומא דברני שיזבני מעממין
18 סגיאין: שיזבני מסנאי ארי תקפוני מבעלידבבי ארי
19 אתגברו עלי: [7]יקדמוני ביום טלטולי והוה מימרא דיי
20 [8]סמך לי: ואפיק [9]לרוחא יתי שיזבני ארי [10]אתרעי בי:
21 אמר דויד [11]ישלמינני יי כזכותי [12]כברירות ידי יתיב
22 לי: ארי נטרית אורחן דתקנן קדם יי ולא הליכית
23 ברשע קדם אלהי: ארי כל דינוהי גלן [13]לקבלי
24 למעבדהון וקימוהי לא עדית מנהון: והוית שלים
25 [14]ברחלתיה והוית [15]נטר נפשי מחובין: [16]ואתיב יי
26 לי כזכותי [17]כברירותי קדם מימריה: אברהם דאשתכח
חסיד קדמך בכין אסגיתא למעבד [18]חסדא עם זרעיה
[19]יצחק דהוה שלים ברחלתך בכין אשלימתא מימר
27 [20]רעותך עמיה: יעקב דהליך [21]בברירותא קדמך בחרתא
בנוהי מכל עממיא [22]אפרישתא זרעיה [23]מכל פסולא פרעה
ומצראי דחשיבו מחשבן על עמך [24]בלבילתנון במחשבתהון:

---

1 R וְעִילָאָה. 2 R מְחָתֵיהּ כְּגִירְרִין. 3 R בְּרָקִין וְשַׁגּוּשׁ׳. 4 R וְאִיתַּחֲזִיאוּ עִימְקֵי. 5 R אִיתְגְּלִיאוּ שְׁכ׳ et iterum בְּמִזּוֹפ׳. 6 R נְבִיוֹהִי. 7 R קִידְּמוּנִי. Cod. antea עָלָי in pausa. 8 R סְמָךְ. 9 R לְרְוָחָא. 10 R אִיתְרְעִי. 11 R יְשַׁלְּמִינָּנִי. 12 R כִּבְרַרוּת et יְתִיב לִי. 13 R לְקִיבְלִי. 14 R ut semper בִּדְחָלְתִּ׳. 15 R נְטֵר. 16 R וְאָתֵיב. 17 R כִּבְרָרוּתִי iterum. 18 R חִסְדָא. 19 R יִצְחָק. 20 רְעוּתָךְ. 21 R בִּבְרִירוּתָא. 22 R וְאַפְרֵ׳, deinde פְּסוּלָא. 23 Leg. מִכָּל. 24 R בְּלְבֶּלְתִּנּוּן.

28 וית עמא בית ישראל [1]דאתקרן בעלמא הדין עם [2]חשיך
את עתיד למפרק ובמימרך תקיפיא דמתגברין עליהון
29 [3]תמאיך׃ ארי את הוא מריה נהוריה דישראל ייי [4]ייי
יפקנני מחשוכא לנהורא ויחזינני בעלמא דעתיד למתי
30 לצדיקיא׃ ארי במימרך אסגי [5]משרין במימר אלהי [6]אכביש
31 כל כרכין תקיפין׃ אלהא [7]דכיונא אורחיה אוריתא דייי
בחירא היא תקוף הוא לכל דמתרחצין [8]על מימריה׃
32 בכין על נסא ופרקנא דתעביד למשיחך ולשארא דעמך
דישתארון [9]יידון כל עממיא אומיא ולישניא ויימרון לית
[10]אלה אלא ייי ארי לית בר מנך ועמך יימרון לית
33 דתקיף אלא אלהנא׃ אלהא דסעיד לי בחילא [11]ומתקין
34 שלים אורחי׃ בשוי [12]רגלי קלילין כאילתא ועל בית
35 [13]תקפי יקימנני׃ מליף ידי למעבד קרבא [14]ומתקיף
36 כקשת נחשא דרעי׃ ויהבת לי תקוף [15]פרקתני ובמימרך
37 אסגיתני׃ אסגיתא [16]פסעתי קדמי ולא [17]אזדעזעא רכובתי׃
38 39 רדפית סנאי ושיצתנון ולא תבית עד דגמרתנון׃ ושיציתנון
ודגמרתנון ולא יכילו [18]למקם ונפלו קטילין תחות פרסת
40 רגלי׃ וסעדתני בחילא למעבד קרבא [19]תברתא עממיא

---

1 R דמתקרן. Recte! 2 R חשיך: cum Dag. in ח. 3 R תמאיך:. 4 R יי׳. 5 R משיריין. 6 R איכבוש et כרכין. 7 R דכוונא. 8 R עלוהי, 9 R יודון. 10 R אלהא אלא male. Cf. p. 84 not. 22 sq. 11 R ומתקין. 12 R ריגלי et iterum קלילין. 13 R תוקפי et יקיימינני. Cf. Habac. 3, 19. 14 R ומתקף et בקשת. Bmb. בקשת. 15 R פרקתני. 16 R פסיעתי תחותי. 17 R איזדעזעא. 18 R למיקם. 19 R תברתא.

41 דקימין לאבאשא לי תחותי: וסנאי [1]תברתא קדמי
42 [2]מחזרי קדל בעלי דבבי ושצתנון: [3]בען סעיד ולית
להון פריק ומצלן קדם יי ולא [4]מתקבלא צלותהון:
43 [5]ודושתנון כעפרא דארעא [6]כסין שוקין בעטית בהון
44 רפסתנון: ותשיזבנני מפלוגת [7]עמא תמנינני רישא
45 לעממיא עם דלא ידעית יפלחונני: בני עממיא יתכדבון
46 לי לשיבע [8]אודן ישתמעון לי: בני עממיא יסופון
47 ויזועון [9]מבירניתהון: בכין על [10]נסא ופרקנא דעבדתא
לעמך אודיו ואמרו קיים הוא יי [11]ובריך תקיפא דמן
48 קדמוהי מתיהיב לנא תקוף ופרקן [12]ומרמם אלהא תקוף
49 פרקננא: אלהא [13]דעביד פורענותא לי ותבר עממיא
50 דקימין [14]לאבאשא לי תחותי: [15]ופרקי מסנאי ועל
דקימין [16]לאבאשא לי [17]תגברנני מגוג [18]ומשרית עממין
51 חטופין דעמיה תשיזבנני: עלכין [19]אידו קדמך יי בעממיא
52 ולשמך אימר [20]תשבחא: מסגי למעבד פרקן [21]עם מלכיה
ועביד טיבו למשיחיה לדויד ולזרעיה עד עלמא:
1 ואלין פתגמי נבואת דויד דאתנבי לסוף XXIII.

1 R iterum תְּבַר׳. 2 R מְחַזְּרֵי. 2 R בָּעַן et מְצַלַּן. 4 R קַבֵּיל צְלוֹתְהוֹן. 5 R וְדוּשְׁתִּינּוּן. 6 Sic cod., R כִּסִירִין. 7 R עַמְמַיָּא תְמַנִּינַנִי. 8 R אֹדֶן. 9 R מִבִּירָנִי׳. 10 R עַל־נִיסָא deinde דַעֲבַדְתָּ et אוֹדִיאוּ. 11 R וּבְרִיךְ. 12 R וּמְרוֹמָם אֱלָהָא. 13 R דְעָבֵד. 14 R לְאַבְאָשָׁא. 15 R וּפָרְקֵי מִשָּׂנְאַי. 16 R לְאַבְאָשָׁא iterum. 17 R תִּתְגַּבְּרִינָנִי. 18 R וּמְמַשְׁרְיַת, deinde חֲטוֹפִין. 19 Cod. fortasse אידו, R אוֹדֵי. 20 R תּוּשְׁבְּחָן. 21 R עִם־מַלְכֵּיהּ.

עלמא ליומי [1]נחמתא דעתידן למיתי אמר דויד בר ישי
ואימר גברא דמרבא למלכו משיח במימר אלהיה [2]דיעקב
2 ותקין למימני [3]בחייך בסים תשבחתיה דישראל: אמר
דויד ברוח נבואה קדם יי אנא [4]ממליל אלין ופתגמי
3 קודשיה בפומי [5]אנא סדר: אמר דויד אלהא דישראל עלי
מליל תקיפא דישראל דשליט בבני אנשא קושטא [6]דאין
אמר למנאה לי מלכא הוא משיחא [7]עתיד דיקום ודישלוט
4 בדחלתא דיי: [8]טוביכון צדיקיא עבדתון לכון עובדין
טבין דאתון עתידין לאזהרא [9]בזיהור יקרכון כניהור
צפרא דאזיל ותקין וכשמשא דעתיד לאזהרא בזיהור
יקריה על חד תלת מאה ארבעין ותלתא [10]בניהור שבעת
יומיא [11]יתיר מכדין תתרבון [12]וייטב לכון דהויתון
מחמדין [13]לשני נחמתא דאתין הא [14]כאכרא דמסבר בשני
5 [15]בצרתא דייחות מטרא על ארעא: אמר דויד [16]יתיר
מכדין ביתי קדם אל ארי [17]קים עלם קיים לי למהוי
מלכותי קיימא כמא דקיימין סדרי בראשית ונטירא
לעלמא דאתי ארי [18]כל צורכי וכל בעותי קדמוהי

1 R נֶחָמְתָא דַעֲתִידִין. 2 R דְיִשְׂרָאֵל וְתַקִין. 3 R Bmb. בְחַיָךְ et R בְּסִים תּוּשְׁבַּחְתֵּיה, Bmb. מבוסם ת׳. 4 R אֲמַלֵּיל deinde קוּדְשֵׁיהּ בְּפוּמִי. 5 R אֲנָא סַדַר. 6 Sic cod., R דְאִין וְאָמַר. 7 R דַעֲתִיד. 8 R טוּבֵיכוֹן deinde עוֹבָדִין ut semper. 9 R זֵיהוּר om. ב. Easdem vocales et infra praebet. Bmb. לְאַנְהָרָא כְּזֵיהוֹר יְקָרֵיהּ et sic post וכשמ׳ דעתיד. 10 R כְּנֵיהוֹר שָׁבְעַת. 11 R יַתִּיר. 12 R וִיטָב. 13 R לִשְׁנֵי נֶחָמְתָא. De duplici resurrectione cf. librum meum Prophetie des Joel P. 246 sq. 14 R כְּאִיכָּרָא. 15 R בוּצְרְתָא. 16 R יַתִּיר מִכְּבִין sine Dag. ת. 17 R קְיָם עֲלַם deinde לְמֵיהֲוֵי. 18 R כָּל־צוּרְכַּיי.

מתעבדין בכין כל מלכו עוד [1]לקבלה לא תתקיים:
6 ורשיעיא עבדי חטאה דבין לכובין [2]דמפקהון רכיכין
למקטף וכד אנש [3]תאיס עליהון ושביק להון אזלין
7 ותקפין עד דלית אפשר למקרב להון ביד: ואף כין
כל אנש דמשרי למקרב בחובין אזלין ותקפין עלוהי
עד [4]דחפן ליה כלבוש [5]דברזל דלא יכלין ליה באעי
[6]מורנין ורומחין בכין לית [7]פורענותהון ביד אנש אלהן
באישתא עתידין [8]אתוקדא יתוקדון באתגלאה בית דינא
רבא [9]למתב על [10]כרסי דינא למדן ית עלמא:

Jesajas LII, 13—LIII, 12

e codice Musei britannici Or. 2211. Anni 1475.

Ex codice Reuchliniano in sequentibus non nisi lectiones quae majoris momenti sunt addentur.

13 LII. הא יצלח עבדי משיחא יראם ויסגי ויתקף
14 לחדא· כמא [11]דסברו ליה בית ישראל יומין סגיאין
הוה חשוך [12]ביני עממיא [13]חזויהון וזיוהון מבני אנשא·
15 כין יבדר עממין סגיאין עלוהי ישתקון מלכין ישוון
ידיהון על פומהון ארי דלא [14]אישתעיאו להון חזו ודלא
שמעו אסתכלו·

---

1 R לְקַבְלֵיה. 2 R הֵי־בְמֵיפַּקְחוֹן. 3 R חָיִיס. 4 R הְחַפָּן ut antea הַמָּך. 5 R הְפַרְזֶל et יְכְלָן. 6 R מוֹרָנְיָן bene. 7 R פּוּרע׳. 8 R לְאִיתוֹקְדָא et יִתּוֹק׳. Leg. יתוקדון. 9 R הְמִתָּב. 10 R כּוּרסֵי et לְמִדַּן. 11 R הִסְבָרוּ. 12 Leg בֵּינֵי. 13 R חֶיזְוֵיהוֹן. 14 R אִשְׁתְּעִי.

1 LIII. מן הימין לבסורתנא דא ותקוף דרע גבורתא
2 דיהוה כדין על מן אתגליאת׳ [1]ויתרבא צדיקיא
קדמוהי הא [2]כלבלבין דפרן וכאילן דמשלח [3]שורשוהי
על נגדין דמיין כין יסגין תולדת [4]קודשא בארעא דהות
צריכא ליה לא חיזו [5]חוולא חזויה ולא אימתיה
אימת [6]הדיוט ויהי זיו קודשא זיויה [7]דכל דיחזיניה
3 יסתכל ביה׳ בכין יהי [8]לבוסרן ויפסיק יקר כל מלכותא
יהון חלשין [9]ודוון הא כאנש כיבין [10]ומזמן למרעין
וכמא [11]דהוית מסלקא אפי שכינתא מננא בסירין ולא
4 חשיבין׳ בכין על [12]חובנא הוא יבעי ועויתנא בדיליה
[13]ישתבקן ואנחנא חשיבין כתישין [14]מחן מן ק׳ יהוה
5 ומעגן׳ והוא יבני בית מקדשא [15]דאיתחל בחובנא
אתמסר בעויתנא ובאלפניה [16]שלמיה [17]יסגי עלנא
6 ובדנתנהי לפתגמוהי [18]חובנא ישתבקון לנא׳ כולנא
כענא אתבדרנא גלינא גבר לקביל אורחיה ומן ק׳
7 יהוה הות רעוא למשבק חובי כולנא בדיליה׳ בעי
והוא [19]מיתהב ועד לא פתח פומיה מתקבל [20]תקיפי

---

1 R .וִיתְרַבָּא צַדִּיקַיָא 2 R .כְּלַבְלְבִין 3 R .שְׁרֵ׳ 4 R קוּדְשָׁא semper. 5 R .אָוּוּלָא Bmb. cum codice .חוּלָא 6 R .הֶדְיוֹט 7 R .וְכָל 8 R לְבָסְרָן et .וִיפְסֵק 9 R וְדַוָון ut vs. 4 .מַחָן 10 R .וּמְזוּמָן 11 R .דַהֲוַות 12 R .חוֹבָאנָא 13 R .יִשְׁתַּבְקוּן 14 R מַחָן et .וּמְעַנָן 15 R .דְּאִיתְחַל 16 R .שְׁלָמָא 17 R .יִסְגֵּי לָנָא 18 R .חוֹבָאנָא 19 R .מִתְקָרֵב עַד 20 Ita cod. sed Dages monstrat תקיפי legendum esse.

עממיא כאימרא לנכסתא ימסר וכרחלא דקדם גזזהא
שתקא [1] ולית לקיבליה [2] פתח פומיה [3] וממליל מלא·
[4] מיסורין ומפורענו [5] יקריב גלותנא [6] פרישן דיתעבדן 8
לנא ביומוהי מן יכול לאשתעאה ארי [7] יעדי שולטן
עממיא מארעא דישראל [8] חובין דחבו עמי עד לותהון
ימטי· [9] וימסר ית רשיעיא [10] לגיהנם וית עתירי נכסיא 9
[11] דאנסו במותא דאבדנא בדיל דלא יתקיימון עבדי חטאה
ולא ימללון [12] נכסין בפומהון· ומן קדם יהוה הות 10
רעוא למצרף ולדכאה ית [13] שארא דעמיה בדיל לנקאה
מחובין נפשהון יחזון במלכות משיחהון יסגון בנין ובנן
[14] יורכון יומין ועבדי אוריתא דיהוה ברעותיה יצלחון·
משעבוד עממיא ישיזיב נפשהון יחזון [15] בפורענות 11
סנאיהון [16] יסבעון מבזת מלכיהון [17] בחכמתיה יזכי
זכאין בדיל לשעבדא סגיאין לאוריתא ועל חוביהון
הוא יבעי בכין [18] אפליג ליה בזת עממין סגיאין וית 12
נכסי [19] כרכין תקיפין יפליג [20] עדאה חלף דמסר למותא

---

1 R לֵית sine ו. 2 Reuchl. דִפְתַח. 3 R וּמְלֵיל, at in marg. additur lectio alia, נֹא וּמְמַלֵיל. 4 R מְיִסוּרִין et וּמְפוּר׳. 5 R יְקָרֵב. 6 R דְאִיתְעֲבְדָן. 7 R יֶעְדֶה qua scriptione vocalis brevissima post ע indicatur. 8 R וְחוֹבִין. 9 R וִימְסַר. 10 R בְגֵיהִנָם et עֲתִירֵי. 11 R דְאָנְסוּ et דְאַבְדָנָא. 12 R נִיכְלִין bene? 13 R רַשִׁיעַיָא pro שארא. 14 R יוֹרְכוּן. 15 R בְפוּרע׳ iterum. 16 R יִשְׂבְעוּן. 17 R בְחוּכְמ׳. 18 R אֶיפַלֵיג. 19 R כְרַכִין. 20 R עֲדָאָה sine Mappiq.

נפשיה וית מרודיא שעביד לאוריתא והוא על חובין
סגיאין יבעי ולמרודיא ישתביק [1] ליה·

Jonas caput I—IV

ex Codice Musei britannici Or. 2211, anni 1475,

cui accedit varia lectio codicis Petropolitani 133 = P., Reuchliniani et editionis R. Stephani 1556.

1 I. והוה פתגם נבואה מן קדם [2] ייי עם יונה בר
2 אמתי [P עים יונה בר אמתי] למימר· קום איזיל
לנינוה קרתא רבתא [P איזיל לנינוי קרתא רבתא]
ואתנבי עלה [P עלה] ארי סליקת [P ארי סליקת]
3 בישתהון [3] לקדמי [P לקדמי]: וקם יונה למערק
[P למערק] לימא מן [P מן] קדם [4] דיתנבי [P דיתנבי]
בשמא דיהוה ונחת ליפו ואשכח [P ואשכח] [5] אלפא
[P אלפא] דאזלא [6] בימא ויהב אגרה [P אגרה] ונחת
בה [P בה] [7] למיעל עמהון [P עימהון] [8] לימא מן קדם
4 [9] דיתנבי בשמא [P בשמא] דיהוה· ויהוה ארים [P ארים]

---

1 R בְּדִילֵיהּ. 2 Ita semper vox יהוה exprimitur in codice Lond. et Petrop. R habet יְיָ. 3 Editio Roberti Stephani 1556. קֳדָמַי. — Cf. Dissertatio mea Bemerkungen über die Vocalisation der Targume in Actis Congressus Orientalistarum Berolinensis I. P. 143. — Fluxit editio e codice qui nostro fuit simillimus, vocalismus vero propius ad consuetudinem hebraeam accedit, cujus variam formam adicere non operae pretium est. 4 R דְּאִיתְנַבֵּי, Steph. דְּאִתְנַבֵּי. 5 R אִילְפָא cf. Steph. infra. 6 Steph. recte לְיַמָּא. 7 R P לְמֵיזַל, Steph. לְמֵיזַל. 8 R Steph. בְּימא. 9 R דְּאִיתְנַבֵּי Steph. דְּאִתְנַבֵּי.

[1]רוח על [P על] ימא והוה [P והוה נחשול] נחשול רב
בימא ואלפא בעיא [P בעיא] לאתברא׃
ודחילו ספניא [P ספניא] ובעו גבר מן [2]דחלתיה 5
[P דחלתיה] וחזו ארי לית בהון צרוך ורמו [P ורמון]
ית מניא דבאלפא [P די באלפא] לימא לאקלא מנהון
[P מינהון] ויונה נחת לארעית שדא [3]דבאלפא [P לארעית
שידא דאלפא] ושכיב ודמוך׃ וקריב לותיה רב ספניא 6
ואמר ליה מא את [P את] [4]דמוך [P המוך] קום צלי קדם
אלהך [5]מא אם יתרחם [P יתרחם] מן [P מן] קדם יהוה
עלנא ולא [6]ניבד׃ ואמרו גבר לחבריה איתו ונרמי 7
עדבין ונידע בדיל [P ואמרו גבר לחבריה איתו ונרמי
עדבין ונידע בדיל] [7]מן בשתא הדא לנא ורמו עדבין
ונפל עדבא על [P על] יונה׃ ואמרו ליה [8]חוי כען לנא 8
בדיל מא בשתא [P בישתא] הדא לנא מא [9]עבידתך
ומנן [P ומכן] את אתי [10]אידא היא מדינתך ואי מדין
[11]עמא [P מידין עמא] את׃ ואמר להון יהודאה [12]אנה 9
[P אנא] ומן קדם יהוה אלהא דשמיא אנה דחיל דעבד

---

1 R רוח רבא, P רוח רב. 2 Steph. דחלתיה, R דחלתיה. P mox בהון. 3 R שידא־דאילפא, Steph. דאלפא, Dages in ל et aliis locis habet uti R. 4 R דמוך. 5 R מאים, Steph. מאם, deinde יתרחמים Hebraismus! — P מאאים. 6 Steph. נוביד, Hebraismus! 7 Steph. מה. Quodsi ה pro א scribitur Hebraismum sapit. 8 Steph. חוי, P חוי. 9 R עבידתך ad exprimendam vocalem brevissimam; Steph. מה עבידתך; מה est Hebraismus. 10 R יאידא. 11 R עם. 12 R אנא et sic porro.

10 [P די עבד] ית ימא וית [1] יבשתא [P יבשתא]: ודחילו
[2] גבריא דחלא [P גובריא דחלא] רבא ואמרו ליה [3] מא
דא עבדתא ארי ידעו גבריא ארי [4] מן קדם דיתנבי בשמא
11 דיהוה הוא עריק ארי חוי [P חוי] להון׃ ואמרו
[P ואמרו] ליה מא נעביד [P נעביד] לך [5] וינוח ימא
מנכנא [P מיננא] ארי ימא [P ימא] אזיל ונחשוליה תקיף
12 [P תקיף]׃ ואמר להון [6] סבוני ורמוני לימא [7] וינוח
ימא [8] מנכון [P מינכון] ארי ידע אנא ארי בדילי
13 נחשולא רבא הדין עליכון׃ ושטין גבריא [P גובריא]
לאתבא ליבשתא ולא [9] יכלין ארי ימא אזיל ונחשוליה
14 תקיף [P תקיף] עליהון׃ [10] וצליו קדם יהוה ואמרו
[P ואמרו] קביל בעותנא [P בבעו pro קב׳ בע׳] יהוה לא
כען ניבד בחובת [11] נפשיה דגברא הדין ולא תתין
[P תיתין] עלנא חובת דם [P דם] זכי ארי את יהוה כמא
15 דרעוא [P די רעוא] קדמך עבדתא׃ [12] ונסיבו ית יונה
ורמוהי לימא [P לימא] ונח ימא מנחשוליה
16 [P מינחשוליה]׃ ודחילו גבריא [P גובריא] [13] דחלא רבא

---

1 R יַבֶּשְׁתָּא ut in sequentibus. 2 R גֻּבְרַיָּא et sic porro. 3 Steph. מה Hebraismus. 4 R Steph. solum מן קדם יהוה. 5 R וְיִנוּחַ. 6 R Steph. טַלּוּנִי, P סבוני. Leg. deinde ורמוני. 7 R וְיִנִיחַ. 8 Steph. מֵעֲלֵיכוֹן; deinde R יָדַע אֲנָא cf. infra IV, 2. 9 Steph. יכילו. 10 Steph. וְצַלּוֹ, R וצליאו, P צַלִּיאוּ. 11 Steph. נפש male, usus enim status absoluti hoc loco falsus est. Estne Hebraismus an neglegentia in legenda abbreviatura? P נפשיה. 12 R וּנְטַלוּ ut P, Steph. וּנְסִיבוּ. 13 Steph.

[P רבא] מן קדם יהוה ואמרו לדבחא [1]דבח [P דבח
דיבחין] קדם יהוה ונדרו [2][P ונדרו] נדרין:
1 II. [3]וזמין יהוה נונא רבא למבלע ית יונה והוה
[P והוה] יונה [4]במעיא [P במעיא] דנונא תלתא [5]יומין
2 ותלתא [6]ליליון [P ותלתא ליליון]· וצלי יונה קדם
3 יהוה אלהיה [7]ממעיא דנונתא· ואמר צליתי מהעקת
[P צליתי מיהעקת] לי קדם יהוה וקביל [8]צלותי מארעית
4 תהומא [9]בעיתי עבדתא בעותי· ורמיתני [10]לעומקיא
בלבא [P בליבא] דימא [11]ונהרא [12]סחור סחור [P סח
סח] לי כל נחשולוהי דימא [P דימא] וגלוהי עלי
5 [13]עדו· ואנא אמרית [14]אתרכית [P איתרכית] מן קדם
מימרך ברם [P ברם] אוסיף לאסתכלא [P לאסתכלא]
6 בהיכלא [15]דקודשך [P דקודשך]· אקפוני מיא [P מיא] עד
מותא תהומא [16]סחור סחור [P סח סח] לי ימא דסוף

דִּיבְחִין cf. Mehagyana in ܕܒܚܐ̈. Forma nostra est status absolutus sive indeterminatus, cujus usus in Targumis accuratissime observatur, a Syris vero perturbatus est. Pes. habet ܕܒܚܐ ܘܢܟܣܐ.
1 R דְּבַח. 2 R וּנְדַרוּ. 3 Vocalem longam â Hebraismum habeo, vocalis producta est, quia aramaice consona insequens non reduplicatur. 4 Cave legas במעיא = ܒܡܥܝ̈ܐ. Steph. מְעָיָא hebraizat. Scriptio בַּמְעַיָא hic et in R pronunciationem vulgarem exprimere videtur, qua ע uti alibi א tractatum est. Mich. 5, 11. 5 R יָמָמִין, P יְמָמִין. 6 R לֵילְוָן. 7 Cf. Not. 4, P iterum מִמְעַיָא. R מִמְעָיָא. 8 R צְלוֹתִי cf. Hab. 1, 1. 9 R בְּעֵיתִי. 10 Steph. בעומקיא male. 11 Steph. וּנְהַר. 12 R סְחוֹר כְּפֵי. 13 R כְּדוֹ. 14 R אִיתְרְכִית. 15 R דְּקוּד׳, semper per o. 16 R סְחַ סְחַ כְּפֵי uti antea.

7 [1]תלי עיל מרישי· [2]לעקרי טוריא נחתית [P טוריא נחתית]
[3]ארעא נגדת בתוקפהא עיל מני [4]עלמין ואת קריב קדמך
8 לאסקא [5]מחבלא חיי יהוה אלהי· [6]באשתלהיות עלי
נפשי פולחנא דיהוה [7]אידכרית ועלת [P אידכרית ועלת]
9 לקדמך [8]צלותי להיכלא דקודשך· לא כעממיא פלחי
טעותא [P טעוותא] [9]דמאתר דמתוטב [P דמיתוטב] להון
10 לית אנון [P אינון] ידעין· ואנא [10]בקל תושבחת אודאה.
קורבני [P קרבני] אקריב קדמך דנדרית אשלים [11]פורקן
11 נפשי בצלו קדם יהוה· ואמר יהוה לנונא ופלט ית
יונה ליבשתא·

1 III. והוה פתגם נבואה מן קדם יהוה עם יונה
2 תנינות למימר· קום איזיל לנינוה קרתא רבתא ואתנבי
3 עלה ית נבואתא [13]דאנא ממליל עמך· וקם יונה ואזל
לנינוה כפתגמא דיהוה ונינוה הות קרתא רבתא קדם

---

1 R תַּלֵי. 2 Leg. לְעִקָּרֵי, P לעיקרי. 3 R וְאַרְעָא et בְּתוֹקְפְהָא. 4 R לְעַלְמִין, P מִינֵי עָלמין. 5 R מְמַחַבְּלָא P מחבלא. 6 R בְּאִישְׁתַּלְהֲיוּת. 7 R ut cod. at Qameṣ. 8 R צְלוּתִי. 9 R הְמֵאָתַר. 10 R omisso קל habet בְּתוּשְׁבַּחַת; sic et Steph., at in R vox in fine lineae posita est. Deinde קֳרְבַ׳ אֱיקָרֵיב. 11 Legas פּוּרְקָן, vocalem brevem Hebraismum esse censeo. R antea אֲשַׁלֵּים. 12 Versus 1—8 desunt in cod. Petr. 13 Steph. דֵּי אֲנָא, sed די in Targumis nihil est nisi Archaismus, quem accentuum ratione habita aliquando adhibitum esse docui in dissertatione de vocalismo Targumorum P. 185. In lingua aramaica די tempore Targumistarum adhiberi jam dudum desierat. Cf. Pag. 31 infra.

4 יהוה מהלך תלתא יומין· [1]ושרי יונה למיעל בקרתא
מהלך יומא חד ואכריז ואמר בסוף ארבעין יומין
5 נינוה מתהפכא· והימינו [2]אנשי נינוה במימרא דיהוה
6 וגזרו צומא [3]ולבשו סקין מרבהון ועד זעירהון· ומטא
פתגמא לות [4]מלכא דנינוה וקם מכורסי מלכותיה
ואעדי לבוש יקריה מניה ואתכסי [5]סקא ויתיב על קטמא·
7 ואכריז ואמר בנינוה מגזירת מלכא ורברבנוהי למימר
אנשא ובעירא [6]תורי ועאנא לא יטעמון מידעם לא
8 [7]ירעון ומיא לא ישתון· ויתכסון סקין אנשא ובעירא
ויצלון קדם יהוה בתקוף ויתובון גבר מאורחיה בשתא
9 ומן [8]חטפא דבידיהון· מן [9]ידע דאית [P דאית בידיה]
בידיה חובין יתוב מנהון [P מיניהון] [10]ויתרחם עלנא
[11]מן קדם יהוה ויתוב מתקוף [P מיתקוף רוגזיה] רוגזיה
10 ולא [12]ניבד· וגלין [P וגלי קדם] ק׳ יהוה [13]עובדיהון
ארי תבו [14]מיאורחתהון [P מאורחתהון בשתא] בשתא ותב
יהוה מן בשתא [15]דמליל למעבד להון ולא עבד·

---

1 Vocalis longa pro ܫܪܝ Hebraismum sapit. 2 Steph. אֱנָשֵׁי quod ubicunque occurrit est Hebraismus. 3 Steph. וַאֲסָרוּ et שַׂקִּין quod est Hebr. 4 R in marg. addit: תר׳ ירו׳ לְוַת פַּרְעֹה הֲוַיָה מַלְכָּא בְּרוֹמְיָא הַאִינוּן בְּנִינְוֵה. 5 Steph. et R שקא Hebraism. 6 R יְתוֹרֵי, Steph. תורא. 7 R per *u* וְרְעוּן, וְיִשְׁתּוּן, וִיצַלּוּן etc. 8 R חֲטוֹפָא. 9 R יְדַע. 10 R וִיתְרַחֵם deinde Steph. עֲלוֹהִי. 11 Voces רוגזיה — מן desunt in R. 12 Steph. נוֹבֵד Hebr. 13 R יַת עוֹבָדֵיהוֹן; P עוֹבָדֵיהוֹן. 14 R מֵאוֹרְחָתְהוֹן. 15 P דִי מַלִּיל לְמֶעְבַּד. Sic et Steph. די מליל sed R דְגְזַר.

1 IV. ובאיש ליונה בישא רבא [1] ותקיף ליה [P בישא
2 רבא ותקיף ליה]· וצלי [P וצלי] קדם יהוה ואמר
[P ואמר] קביל בעותי יהוה הלא דין פתגמי עד
הויתי [2] קיים [P קים] על ארעי על כין אוחיתי [3] למערק
[4] לימא ארי [5] ידענא ארי את [P את] אלהא [6] חננא
[P חננא] ורחמנא מרחיק רגז ומסגי למעבד טבוון ומתיב
3 מימריה מלאיתאה [7] בישא· וכען יהוה סב כען ית נפשי
מני [P מיני] ארי טב [8] דאמות [P דאימות מיהאיתי]
4 מהאיתי· ואמר יהוה הלחדא [P הלחדא] [9] תקוף לך·
5 ונפק יונה מן קרתא ויתיב ממדנח [P ממדנח] לקרתא
ועבד ליה [P ליה תמן] תמן [10] מטלתא [P מטלתא]
ויתיב תחותה [P תה] בטולא עד דיחזי [P די יחזי] [11] מא
6 יהי בסוף קרתא· וזמין יהוה אלהים קיקיון וסליק
עיל מן יונה למהוי טולא על רישיה [P ה] לאגנא
[P לאגנא] ליה [12] מבשתיה [P ליה מיבישתיה וחדי]
וחדי יונה על קיקיון [13] חדוא [P חידוא רבא] רבא·

---

1 Steph. וּתְקֵיף cf. V. 4 תְּקוֹף. 2 Steph. om. קיים. 3 R לְמֵיעְרַק at deinde לְמֵיעְבַד. 4 R בְּיַמָּא. Steph. uti textus. 5 R יְדַעְנָא cf. supra I, 12. 6 Steph. ut textus, R רַחֲמָנָא וְחַנָּנָא. 7 R ut cod. מְלְאַיְתָאָה בִּישָׁא, Steph. בישתא. P מִי לאיתאה בשתא. 8 R R דְּאֵימוּת. 9 Steph. תְּקֵיף et sic porro. P תְּקֵיף. 10 Steph. מַטַּלְתָא. R מְטַלְלְתָא. Recte textus מְטַלְתָא = ܡܛܠܬܐ Bar Ali ed. Hofmann Nro. 5803. 11 Steph. R מה, P מָה, Hebraismus! 12 Steph. מִבִּישָׁתֵיה, R מִן־בִּישְׁתֵיה. 13 R חֶדְוָא.

וזמין יהוה [1]תולעתא [2]במיסק [P בביסק] צפרא 7
[3]דיומא דבתרוהי [4]ומחת ית קיקיון [5]ויביש והוה 8
[6]כבדנח [P כבדנח] שמשא וזמין יהוה רוח קידומא
[7]שתיקתא וטפחת [P וטפחת] שמשא על רישא דיונה
ואשתלהי ושאיל ית נפשיה למבת ואמר טב [8]דאבית
[P דאימות מידאחי] מדאחיי· ואמר יהוה ליונה הלחדא 9
תקוף לך על קיקיון ואמר לחדא [9]תקוף לי עד מותא·
ואמר יהוה את [10]חסתא על קיקיון דלא [P די לא] 10
עמלתא ביה [P ה] ולא [11]רביתהי· [12]דיבלילא הדין
הוה ובלילא אוחרנא [P אחורנא] אבדי· ואנא לא 11
[13]אחוס [P איחוס] על נינוה קרתא רבתא דאית בה סגי
מתרתא [P נינוי קרתא רבתא די אית בה סגי מתרתא]
עסרי [14]רבו אנשא דלא [P ריבו אינשא די לא] [15]ידע
בין ימיניה [16]לסמאליה [P בין ימיניה לסמליה]
ובעירא סגי·

---

1 Steph. male ית תולעתא. 2 Sic Steph.; R במיסק. 3 Steph. R P ביומא. 4 Steph. ומחא. 5 Steph. וּבְאַשׁ, R ויביש. 6 R כְּמֶדְנַח. 7 R שַׁתִּיקְתָא. 8 R דְאֵימוּת. 9 Hoc loco etiam Steph. תְּקוֹף, P תקיף et R תְּקֵיף, qui in reliquis locis habet תְּקֵיף. 10 Sic Steph. at R חסת. 11 R רְבֵיתֵיהּ, St. רַבִּיתֵיהּ. 12 Steph. in duas voces dispescit די בל׳; R דבל׳, P דְּבְלֵילְיָא. 13 R אֲחוּס. 14 Steph. רִיבְּוָן, R עֲסַר רִיבֵּי. 15 R יָדְעֵי. 16 Steph. לִסְמָלֵיהּ; R לִבְסַמָאלֵיהּ Hebraismus.

Prophetia Michae

e codice Musei Britannici Or. 2211.

Accedunt lectiones codicis Reuchliniani graviores et Petropolitani 133 locis VI, 3—8, VII, 14—20.

1 I. פתגם נבואה מן קדם יהוה [1]דהוה עם מיכה
[2]דממרשא ביומי יותם אחז יחזקיה מלכיא דבית יהודה
2 דאתנבי על שמרון וירושלם· שמעו עממיא כולהון אציתי
ארעא ומלאה ויהי מימרא דיהוה אלהים בכון לסהיד
3 יהוה מהיכלא [3]דקודשיה· ארי הא יהוה מתגלי מאתר
4 בית שכינתיה ויתגלי וירמוס ית [4]תוקפי ארעא· ויתמסון
טוריא תחותוהי [5]ומישריא יתבזעון [6]כשעותא מן קדם נורא
5 כמיא [7]דאשידין במדרון· בחובי בית יעקב כל דא
ובחטאי [8]כל בית ישראל איכא חבו· דבית יעקב הלא
בשמרון [9]ואיכא חטו דבית יהודה הלא בירושלם·
6 [10]ואשוי שמרון [11]ליגרי חקלן בית [12]צדו נצבת כרם
7 [13]וארמי לחילתא אבנהא ואושהא [14]אגלי וכל [15]צלמנהא
ידקקון וכל טעותהא יתוקדון בנורא וכל בית [16]דחלתהא
אשוי לצדו ארי מאגר [17]זניתא אתכנשו ולבית פלחי

---

1 Cod. דהוה. 2 R דמימרשה Hebraismus. 3 R דקודשיה. 4 R תקיפי. 5 R ומשריא. 6 R כשעיתא. 7 R דאשדין. 8 R om. כל. 9 R איכא. 10 R ואישוי sic et infra. 11 R ליגרי. 12 R צדות male et נצבת כרם. 13 R ואירמי. 14 R איגלי. 15 R צילמנהא et ידקקון ad quod in margine additur פליג ידקדקון. Bomb. ידקרון. 16 R דחלתהא. 17 R זניתא et איתכנשו.

סעותא יתמסרון · על דא יספדון ויילילון יהכון [1]בשילא 8
ערטילאין יעבדון [2]מספדא כירורין [3]ואבלא ואליא כבנת
נעמין · ארי ממרעא [4]מחתה ארי מטת עד [5]בית יהודה קריבת 9
למיעל בתרעי עמי עד ירושלם · בגת לא [6]תחוון מבכא 10
לא תבכון דיתבין בבתיא [7]דעפרא בקטמא חופו רישיכון ·
[8]עברו לכון דיתבין בשפיר גלן [9]עריא ערטילאין בהתין 11
לא יפקון משיזבין מיתבי צאנן [10]עבידו לכון מספד
במרר על קטילי גיבריכון בית צולאי בתי חמדתכון
דהויתון אנסין ומקרבין דין לסטר דין בכין יתנסיב
מנכון שפר ארעכון · [11]דהוית יתבא על שפר ארעא 12
ומסברא לטב [12]מסרבא למתב לאוריתא מא תעבדון
ארי נחתת בשתא מן קדם יהוה למיעל בתרעי ירושלם ·
[13]טקיסו רתכיא רכו על [14]רכשא דיתבין בלכיש ריש 13
חובין היא לכנשתא דציון ארי ביך אשתכחו [15]מרודי
ישראל · בכין תשדרין קורבנין [16]למחסני גת [17]בתי אכזיב 14
יתמסרון לעממיא בחובין דפלחו בהון לטעותא מלכי
ישראל · עוד [18]איתי מחסנין עליכון דיתבין במרישה 15

---

1 R יְהָכוּן בְּשׁוּלְלָיָא, Bmb. בְּשׁוּלְלָיָא. 2 R מִסְפָּד. 3 R וְאִיבְכָּא et כְּנַעֲמִין. 4 R מַחְתְּהָא. 5 R om. בית. 6 R תְּחַוְּון et תיבכון. 7 R בְּעַפְרָה. 8 R עִיבְרוּ. 9 R עִירְיָא. 10 R עִיבִידוּ. Mox Bmb. בְּמֶרֶד pro במרר. 11 R אֲרֵי הֲוֵית. 12 R וּמְסַרְבָא. Bmb. וּמְסַבְּרָא. 13 Cod. טַקִּיסוֹ incuria punctatoris? R טַכִּיסוּ. 14 R רִיכְשָׁיָא. 15 R מְרוֹדֵי. 16 R קוּרְבָ׳ עַל־מְחַסְנֵי. 17 In marg. R ad hanc vocem addidit: ספ אח דְיָתְבִין בְּבָתֵּי טַעֲוָות כַּדְבְנוּתְהוֹן יתמסרון. 18 R invertit מְחַסְנִין אַיְיתִי.

עד עדלם [1]יסקון דיעלין בתחום ארעא דישראל·
16 תלישי ורמא על בני תפנוקך הא כנשרא דנתרו [2]לגפוהי
כין אסגא מרט ברישיך על בנך ארי גלו מניך·
1 II. [3]וי דמחשבין למינס למעבד דביש על ערסתהון
[4]מקדמין בצפרא ועבדין ארי אית חילא [5]בידהון·
2 וחמדין חקלתא וגזלין ובתיא ואנסין ועשקין גבר
3 וביתיה וגבר [6]ואחסנתיה· בכין כדנן אמר יהוה האנה
מחשיב על עם הדא בישא דלא [7]תעדון מתמן
צוריכון ולא תהלכון [8]בקומא זקופא ארי עדן ביש הוא·
4 בעדנא ההוא יטול עליכון מתל [9]ואליא ובעינויא יימר
אתבזזא אתבזיזנא מחולקהון דעמי מעדן להון
[10]מאחסנתהון טרדין [11]יתהון תיבין חקלתהון מפלגין·
5 בכין לא יהי לך [12]מתח חוט משח בעדבא בקהלא
6 דיהוה· לא תתנבון נבואה לא [13]תלפון לעמא הדין
7 ארי לא מקבלין אתכנעוי הכדין כשר דאמרין [14]בבית
יעקב [15]האתקפד מימר מן קדם יהוה אם אלין עובדוהי
הלא כל פתגמי תקניא דאמרית [16]לאיתאה איתיתי על
8 כל דמהלכין בקשוט מקביל חוביהון עמי לבעיל

---

1 R יִסְקוּן וְיֵעֲלִ׳. 2 R גַּדְפּוֹהִי כֵּן, Bmb. גנפ׳! Lectio hybrida.
3 R וַיָא. Bmb. וַוי. 4 R מְקַדְּמִין. 5 R בִּידֵיהוֹן. 6 R וְאַחְסַנְתֵּיהּ.
7 R תְעִידוּן. 8 בקומה זקופה Hebraismus. 9 R בְּאִילְיָא וּבְעִינוּיָא.
10 R מֵאַחְסַנְתְהוֹן. 11 R לְהוֹן. 12 R מְתַח. 13 R תֵילְפוּן.
14 R הֲבֵית. 15 R הֲאִיתְקַפַּד. 16 R לְאַיְתָאָה אַיְתֵיתִי.

דבבא מסירין מקבלהון עבמיא קימין מחסנין יתהון
ממון יקרהון מנהון נסבין עדן באעלהון [1]לרחצן
9 תיבין בהון כתבירי קרבא׃ [2]כנישת עמי תתרכון מבית
[3]חדותהון מנהון בניהון תברין גלא יקרהון דהוו אמרין
10 קיים לעלמין׃ קומו וגלו ארי לא דא ארעא בית ניחא
לרשיעיא בדיל [4]לטמיותה אתון מחבלין [5]בדיל לסאבותה
11 אתון מסתיעין עלהי׃ על [6]דטען בתר נביי שקרא דמתנבן
להון [7]ברוח דשקר ומלפין יתהון לחמר [8]ולרויו ויהי
כמא דאיליפו למטעי בתר נביי שקרא כין יגלון
12 [9]לארע שקריא עם דרא הדין׃ בסופא כנשא [10]אכנישנון
דבית יעקב [11]כולכון קרבא אקריב גלותכון שארא
דישראל כחדא אשוינון כענא בגו הטרא [12]כעדרא בגו
13 דירא הכין מסגי אנשא׃ [13]ויסקון משיזבין כיד בקדמיתא
[14]ויסק מלך מדבר ברישהון ויתבר [15]בעיל דבבא דמעיק
להון [16]יכביש כרכין תקיפין קרוי עממיא יחסנון ויהי
מלכהון מדבר [17]ברישהון ומימרא דיהוה בסעדהון׃

1 III. ואמרית שמעו כען רישי יעקב ושלטוני בית

---

1 R לְרוּחְצָן. 2 R כְּנִשַׁת. 3 R חֵדְוֵ׳. 4 R לְטַמְיוּתַהּ. Leg. לְטַמָּאָ׳. 5 R וּבְדִיל. 6 R דְּטָעוּ. 7 R רוּחַ. 8 R in marg. לא וּלְרֵיחַ in textu וּלְרַוָּי. 9 R לְאַרְעָא. 10 R אֶרְכְנְשִׁינּוּן. 11 R כּוּלְהוֹן. 12 R כְּעֶדְרָא. 13 R om. ו. Scribit יִסְקוּן et מְשֵׁיזְבִין ut jam antea. 14 R יִסַּק cum Dag. 15 R בַּעֲלֵי ac deinde דִּמְעִיקִין. 16 R יִכְבֵּשׁ et כְּרַכִּין. 17 R hic et ante בְּרֵישְׁהוֹן cum vocali sub שׁ. Bmb. utroque loco בְּרֵישֵׁיהוֹן.

2 ישראל הלא לכון [1]למידע דינא׳ [2]דסנן לאטבא
ורחמין לאבאשא [3]אנסין נכסי עמי [4]מידיהון וממון
3 יקרהון מנהון נסבין׳ [5]ודבזו נכסי עמי וממון יקרהון
מנהון נסבין וית [6]שארהון מגמרין תבין [7]ומפלגין
יתהון כמא דמפלגין אבריא לגו דודא [8]וחלקיא לגו
4 קדרא׳ בכין יצלון קדם יהוה ולא יקבל צלותהון
ויסליק שכינתיה מנהון בעידנא ההוא כמא דאבאישו
5 עובדיהון׳ כדנן אמר יהוה על נביי שקרא דמטען ית עמי
דבין׳ [9]דמוכיל להון שרון [10]דבסר מתנבן עלוהי שלמא
6 ודלא [11]מוכיל להון מזמנין עלוהי קרבא׳ בכין
[12]תבהתון מלאתנבאה ותתכנעון מלאלפא ותחפי עקא
7 כקבלא [13]ית נביי שקרא דיקבל עליהון עדנא׳ ויבהתון
נביי שקרא ויתכנעון [14]מלפיא ויתעטפון על ספם
[15]כאבילין כולהון ארי לית בהון רוח נבואה מן קדם
8 יהוה׳ וברם אנא אתמליתי בתקוף רוח נבואה מן
קדם יהוה [16]ודין דקשוט וגיבורתא לחואה ליעקב
9 חוביהי ולישראל חטאוהי׳ שמעו כען דא רישי בית
יעקב ושלטוני בית ישראל דמקלקלין אורחת דינא וית

---

1 R לְמֵידַע. 2 R סָנָן. 3 R וְאַנְסִין. 4 R מִינְהוֹן.
5 R וְדִבְזוֹ. 6 R שְׁאֶרְהוֹן. 7 R וּמְפַלְגִין. 8 R וְחַלְקַיָּא.
9 R הַמּוֹבֵל In marg. additur הַמּוֹבֵל פליג. 10 R דִבְסַר. 11 R מוֹבֵל.
12 R תִיבַּהֲתוּן, infra וִיבַהֲתוּן. 13 R עַל. 14 R מִלְאַלָּפָא.
15 R כַּאֲבֵלִין. 16 Verba ודין דק׳ וגיב׳ in R desunt.

10 כל [1]כנישתא מעקמין דבכן בתיהון בציון בדם אשיד
11 וירושלם בנכלין· רישהא [2]בשחדא דינין וכהנהא
במבין [3]מורן [4]ונביהא בכספא מלפין ועל מימרא דיהוה
[5]מסתמכין למימר הלא שכינתא דיהוה בינגא אמרין
12 לא תיתי עלנא בשתא· בכין בדיל חוביכון ציון חקל
תתדי וירושלם [6]ליגרין תהי וטור בית [7]מקדשא
לחישת חורשא·

IV. 1 ויהי בסוף יומיא יהי טור בית מקדשא דיהוה
מתקן בריש טוריא ומנטל הוא מרמתא ויתפנין למפלח
2 עלוהי כל [8]מלכותא· [9]ויהכון עממין סגיאין ויימרון איתו
וניסק לטור בית [10]מקדשא דיהוה ולבית שכינת אלהיה
דיעקב ויליפיננא מאורחן דתקנן קדמוהי ונהך באולפן
אוריתיה ארי מציון תפוק אוריתא ואולפן פתגמא דיהוה
3 מירושלם· וידין בין עממין סגיאין ויוכח למלכין תקיפין
עד עלמא [10]ויעפפון סיפיהון לסיכין ומורניתהון
[12]למגלין ולא [13]יטולון עם באפי עם [14]זין ולא
4 יתאלפון עוד מבכין קרבא· [15]ויתבון גבר תחות פירי
גופניה ותחות פירי תינוהי ולית דמניד ארי במימרא

---

1 R פרינתא. 2 R בשוחדין. 3 R מירין. 4 R ונביאהא. 5 R חיצין at in marg. additur לא מסתמכין. 6 R ליגרין cf. supra. 7 R מקד׳, לחישת et חישא. 8 R מלכותא omisso כל. 9 R ויהכון. 10 R מקד׳. 11 R ויעפפון. 12 R למגלין לא. 13 R יטלו. 14 R זין. 15 ויתבון.

5 דיהוה צבאות גזיר כין׳ ארי כל עממיא [1]יהוכון על
דפלחו לטעותא ואנחנא [2]נתרחיץ בשמא דיהוה אלהנא
6 לעלמא ולעלמי עלמיא׳ בעדנא ההוא אמר יהוה
[3]אלהים אכניש [4]מטלטליא ומבדריא [5]אקריב ודאתבאש
7 להון מן קדם חובי עמי׳ [6]ואשוי ית מטלטליא לשארא
ומבדריא לעם תקיף ותתגלי מלכותא דיהוה עליהון
8 בטורא דציון מכען ועד עלמא׳ ואת משיחא דישראל
דטמיר מן קדם חובי כנשתא דציון לך עתידא מלכותא
למיתי ותיתי שולטנא קדמאה למלכות כנשתא [7]דירושלם׳
9 כען למא את מתחברא לעממיא המלכא לית ביך אם
[8]מלכי מלכך אבדו ארי [9]תקפיך עקא [10]וזיע הא כחבלין
10 [11]ללידתא׳ מרעי וזועי כנשתא דציון [12]כלידתא ארי
כען תפקין מקרתא ותשרן בחקלא [13]ותהכין עד בבל
תמן תשתיזבין [14]ותמן יפרקניך יהוה מיד בעלי דבבך׳
11 וכען יתכנשון עלך עממין [15]סגיאין דאמרין אימתי
12 [16]תהוב ותחזי במפלת ציון עיננא׳ ואינון לא ידעין
רזיא דיהוה ולא מסתכלין [17]במלכוהי ארי קריבנון

---

1 R יְהוֹבוּן. 2 R נִיתְרְחֵיץ. 3 R. om. אל׳, deinde אִיכַנֵּיש. 4 R מְטַלְטְלַיָא ut infra. 5 R אִיקָרֵיב et ודאיתבאֵש. 6 R יְאִישַׁוֵּי et sic plerumque ne dicam semper in prima persona Imperfecti Pael. 7 R דישראל. 8 R מִילְכֵי מִילְכָּךְ. 9 R תקפיך. 10 R יְזִיעַ. 11 R לְיַלֵּדְתָּא. 12 R כִּילִידְתָּא. 13 R יְתְהָכִין. 14 R תַּמָּן. 15 R סַגִּיאָן et אִימָּתַי. 16 R תְּהוֹב. 17 R בְּמִילְכוֹהִי.

13 [1]כעמירא לאידרא קומי [2]וקטילי כנישתא דציון ארי
עמא דביך אשוי תקיפין [3]כברזלא ושארהון [4]חסינין
כנחשא ותקטלין עממין סגיאין ותגמרין ק׳ יהוה [5]נכסהון
14 ונכיון יקרהון קדם רבון כל [6]ארעא׳ [7]כען תסתיעין
במשרין קרתא [8]דאשדין עלה בציר [9]ויהון מחן בחטרא
על לסתא ית דייני ישראל׳

1 V. ואת בית לחם אפרת כזעיר הויתא לאתמנאה
באלפיא דבית יהודה מנך קדמי יפוק משיחא למיהוי
עביד שולטן על ישראל [10]די שמיה אמיר מלקדמין מיומי
2 עלמא׳ בכין יתמסרון [11]כעידן דלידתא למילד ושאר
3 אחיהון יסתמכון עליהון בני ישראל׳ ויקום וישלוט
בתקוף מן קדם יהוה ברבות שמא דיהוה אלהיה
[12]ויתכנשון מביני גלותהון ארי כען יסגי שמיה [13]עם סיפי
4 ארעא׳ ויהי מבכין שלמא [14]לנא אתוראה ארי
ייעול [15]לארענא וארי ידרך בבירניתנא [16]ונימני לנא
5 שבעה [17]מלכין ותמניא רברבי [18]אנשא׳ וידנון ית ארעא
[19]דאתור בחרבא וית ארע נמרוד בתקוף קרבהא וישיזביננא
[20]מאתוראה דלא ייעול בארענא ודלא ידרוך בתחומנא׳

---

1 R כַּעֲמִירָא. 2 R וּקְטוֹלִי. 3 R כְּפַרְזְלָא. 4 R חֲסִינִין et יִתְקַטְלִין. 5 R נִכְסֵיהוֹן. 6 R עָלְמָא. 7 R וּכְעַן. 8 R דִּצְדִיין pro דאש׳, ante בְּמַשְׁרְיָין. 9 R דַּהֲווֹ מָחָן. 10 R וְדִשְׁמֵיהּ recte. 11 R בְּעִידָּן et דִּלְידְתָא. 12 R וְיִתּוּבוּן. 13 R עַד pro עם. 14 R יְהֵי לנא et אֲתוּרָאָה. 15 R בְּאַרְעָנָא. 16 R וּנְמַנֵּי עֲלָנָא. 17 R שַׁבְעָה פַּרְנָסִין. 18 R אִרְבָּעָא cf. אֵרְשֵׁי alia. 19 R דְּאַתּוּר. 20 R מֵאֲתוּרָאָה דְּלָא.

6 ויהי שארא דבית יעקב בגו עממין סגיאין כטלא מן
קדם יהוה וכרסיסי מלקושא דעל עסבא דלא מוריך
7 [1]לאנש ולא מכתר לבר אנשי ויהי שארא דבית יעקב
בעממיא בגו עממין סגיאין כאריא בבעירא [2]בחורשא
[3]כבליתא בעדרי ענא דאם [4]יעדי וירמוס ויקטול ולית
8 דמשיזיב׃ סגי מבכין [5]תתקף ידך ישראל על סנאך וכל
9 בעלי דבבך ישתיצון׃ ויהי בעדנא ההוא אמר יהוה
10 [6]ואשיצי סוסות עממיא מבינך ואוביד רתיכיהון׃ ואשיצי
11 [7]קרוי עממיא מארעך ואפגר כל כרכיהון תקיפיא׃ ואשיצי
12 חרשין מבינך [8]ומעננין לא יהון לך׃ ואשיצי [9]צלמי
עממיא וקמתהון מבינך ולא תשתעבד עוד [10]לעובדי
13 ידך׃ [11]ואעקר שתלי עממיא מבינך ואשיצי בעלי
14 דבבך׃ ואעביד ברגז [12]ובחמה [13]פורענות דין מן עממיא
דלא קבילו אולפן אוריתא׃
1 VI. שמעו כען ית דיהוה אמר קום דין עם טוריא

---

1 R לאינש cf. p. 147, n. 18. 2 R בחורשא, quod in marg. addidit. 3 R וכבליתא. 4 R יעדי. 5 R תקיף ידך sine ישי' על סנ', at in margine dicitur: ספ' אח' תתקף מחתך על סנאך. 6 R ואשיצי ita et infra. 7 R om. קרוי, deinde ואיפגר. 8 Quum juxta מעוננים exspectandum sit מעננין (Buxtorf in lexico praebet מעונן) vocalismus מעננין eodem modo dijudicandus est uti מעיא pro מעיא, scilicet ע ad normam consonantis א tractatum est. Cf. adnotationem ad Jon. 2, 1. — R ומעננין. 9 R צילמי. 10 R לעובדי. 11 R ואיעקר. 12 Sic Cod. ובחמה, quod nescio an sit rectum pro ובחמא. Si ובחמה legitur Hebraismus est aeque in usu vocalium atque in scriptione per ה; R ובחמה. 13 R פור'.

2 וישמעך רבתא קדלך· שבעי טוריא ית דינא דיהוה
ועקריא יסודי ארעא ארי דינא קדם יהוה עם עביה
3 ועם [1]בית ישראל עביד תוכיחה· עבי מא טבא [2]אבירית
למעבד לך ודלא עבדית או מא [3]ברועא קשיא אסגיתי
4 [P אסגיתי] עלך אסהיד [4]קדמי· ארי אסיקתך [P אסיקתך]
מארעא דמצרים ומבית [P ומבית] עבדותא פרקתך
[P פרקתך] ושלחית קדמך תלתא נביי [P נביי] משה
לאלפא [5]מסרת ודינין אהרן לכפרא על עבא ומרים
5 לאוראה לנשיא [P לנשיא]· עמי אידכר [P אידכר] כען
מא מלך בלק [P בלק מלכא] מלכא דמואב ומא
אתיב [P אתיב] יתיה בלעם [P יתיה בלעם] בר בעור
[P בר בעור] הלא גבורן אתעבידא לכון ממישר
[P ממישר שיטין] שטין [6]עד בית [7]גלגלא [P בית גלגלא]
6 בדיל [P בדיל] למידע זכותא [P זכוותא] דיהוה· במא
[P במא] אפלח קדם יהוה אשתעבד [P אשתעבד] לאלהא
דשכינתיה בשמי [P בשמי] מרומא האפלח קדמוהי
7 [8]בעלון בעגלין בני [P בני] [9]שנא· היתרעי יהוה
[10]באלפי דכרין [P דכרין] בריבות [P בריבוות] נחלין
דמשח [P דמשח] האתין [11]בני בוכרי הלך [12]חובי

1 R om. בית. 2 Ita codex, sed non dubito quin legendum sit אמרית, P אמרית, deinde למעבד. 3 R מרועא. 4 R בר. 5 R מסורת דינין. 6 R יעד. 7 R גלגלא. 8 R בעלין. 9 שנה Hebraismus. 10 R באלפין et בריבוות et דמשח. 11 R om. בני, P vocales האיתין habet, R האתין. 12 R חובי.

8 חיבוב [P היבוב] מעי חלף חטאי נפשי· [1]אתחוה לך
אנשא [P אינשא] מא טב ומא [P ומא] יהוה תבע מינך
[2]אלהין למעבד דין [P אילהין למעבד דין] דקשוט
[3]ומרחם גמילות חסדא [P גמילות חסדא] [4]והוי צניע
9 להלכא [P להלכא] בדחלתא דאלהך· קל נביא
דיהוה על קרתא מכלן ומלפיא דחלין לשמך שמע·
10 מלכא ושלטונא ושאר עמא דארעא· עוד [5]דאית [6]ביה
רשיעא אוצרין דרשע ומכילן דשקר [7]מיתין לוטי·
11 היזכון [8]במוזנון דרשע ובכיס דביה מתקלין רברבין
12 [9]ודעדקין· דעתירהא מלן אוצריהון חטוף ויתבהא
13 ממללין שקר ולישנהון נכלין בפומהון· ואף אנא
14 איתיתי עלך מרע [10]ומחא אצדינך על [11]דחבתא· את
[12]תיכול ולא תסבע ויהי לך [13]למרע במעך ותדביק ולא
15 תשיזיב [14]ודתשיזיב [15]לחרבא אמסר· את תזרע ולא
[16]תחצוד את תבדיר זיתין ולא תשוף משח [17]ותעצר
16 עינבין ולא תשתי חמר· [18]על דנטרתון גזירת בית [19]עמרי

---

1 Legendumne iṫtaḳ wā pro itḥawwa ܐܬܚܘܝ=אִתְחֲוָא? P אתחוה, R אִיתְחֲוֵה. 2 R אֵילָהֵין. 3 R וּמְרָחֵם. 4 R יְהֵי deinde בִּדְחַלְתָא. 5 R הָאִית. 6 R בֵּית רַשִׁ׳. 7 R מֵיתָן. 8 R בְּמוֹזְנַוָן. 9 R יְדַיְּקִין. Cf. Pag 24[18]. 10 R וּמָחָא. 11 R הַחֲטֵיתָא. 12 R תֵּיכוּל. 13 R לְמְרַע וּמָחָא בִּמְעָךְ. 14 R וְדִי תְּשֵׁיזִיב, at די in fine lineae. 15 R לְקַטָּלָא; — Cod. אמסר. 16 R תֵּחְצַד et תְּבַהֵיד. Bene, בַּד, ܒܕ torcular! 17 R וְתֵיעְצַר. 18 R יְעַל deinde in textu R habet דִּנְטַרְתּוּן cum circulo critico, quo remittimur ad lectionem in margine כַּרְ ק׳ indicatam. 19 R עֻמְרִי. Hoc ע est ’o cf. כֹּל et כֹּל.

הבדרתון [1]שבדי בית אחאב והליכתון במשוריהון בדיל
למסר יתך לצדו ודתבהא לאשתבטו דחלפי עמי
תקבלון·

VII. אבי נבנא די לי אדי הויתי [2]במכנש חבבא 1
בעידן דאבלו חסדיא מן ארעא הא [3]בסיפי קיסא בעילילין
בתר [4]קטפו לית נבר דליה [5]שבדין חבין לחבבא המירת
נפשי· אבלו חסדיא מן ארעא [6]וקשיט באינשא לית 2
כולהון לנישפך דם [7]דבי [8]כמנין גבר ית אחוהי מסין
לגמירא· [9]מבאשין בידהון ולא מוטבין שלטונא [10]שאיל 3
דיינא אמר עביד לי [11]דאשלים לך ורבא ממליל
חבלוהי נפשיה [12]די כולהון כל [13]דקלקלותא· טבא 4
[14]דאית בהון קשי לניפק מן דיה [15]כד מן [16]חדקא
דקשים בהון מסיותא סיג ביש יום סבליך לחב [17]עהן
סבליך בשתך מטת בען יהי [18]עבליהון· לא תהימנון 5
בחדים ולא תתהלצון [19]בקריב מאיתת קמך טר מיוי
פומך· אדי בנדנא הליא ברא מבטיל אבא [20]ברתא נציא 6
עם אימה כלתא [21]בקלא [22]דחמתה סנאוהי דגברא

---

1 R ביבדי. 2 R במכשה טבבא. 3 R בסיפי קיסא. 4 R קטיף. 5 R ביבי et לטבביא. 6 R וקשיט et באינ et לית. 7 R דבי. 8 R במנין. — Sensus: *insidias struunt*, profer keminen. 9 R על מבאשין בידיהון. 10 R שאיל et אמר עביד. 11 R הא משלם. 12 R די hic et antea. 13 R דקלקלותא. 14 R טבא דבהון דקשי. 15 R כיד Sic! 16 R חדקא et דקשיב. 17 R ביקרסבין. 18 R עבדלהון. 19 R בקריב. 20 Etiam neosyriace in dialecto Urmiensi dicitur brāta; R אבא ברתא. 21 R בקלה. Recte. 22 R דחמתה, deinde דגברא.

7 [1]אנשי ביתיה· ואנא במימרא דיהוה [2]אבוע אודין
8 לאלהא עביד פורקני יקביל [3]צלותי אלהי· לא תחדין
רומי [4]בעלת דבבתי לי [5]דנפלית אקום ארי יתבית כיד
9 בבבלא יהוה [6]נהר עלי· אסבלית ירושלם לוט מן ק'
יהוה קבילית ארי [7]חבית קדמוהי עד [8]דידין דיני ויתפרע
10 עולבני יפקינני לנהור אחזי בזכותיה· ותחזי רומי
[9]בעלת דבבתי ותחפינה בהתא דהות אמרא לי אן
דאתפריקת במימרא דיהוה אלהך [10]עינך יחזין במפלתה
11 כען תהי [11]לדיש כסין שוקין· בעדנא ההוא יתבנין
[12]כנישתא דישראל בעדנא ההוא [13]יבטלן גזרת עממיא·
12 בעדנא ההוא [14]יתכנשן גלותא מן [15]אתור וקרוי תקפא
ודמן [16]הורמיני רבתא וקרוי צירא ועד פרת ימא
13 [17]מערבאה [18]וטורא טורא· ותהי ארעא לצדו על יתבהא
14 מפירי [19]עובדיהון· פרנס [P פרנס] עמך במימרך [20]שבטא
דאחסנתך בעלמא ההוא [21]עתיד לאתחדתא [P לאתחדתא]

---

1 Hebraismus! Legas אנשי, R ארנ׳. 2 R אביע אדין באלהא. 3 R צלותי. 4 R לא תחדן רומי בעיל. Haec florente imperio romano scripta sunt. 5 R ארי דנפלית אקום. 6 R ינהר. 7 R חבית. 8 R דידין. 9 R רומי בעיל, deinde ותחפינה. 10 R עינך. 11 R לדיש כסן שוקין. 12 R כניש׳ in Singulari, in fine lineae. 13 R יתבטלון. Synagogarum usus lege vetitus erat 138 p. Chr. Ewald Gesch. Israel's² VII, 377. 14 R יתכנשון. 15 R אתור קירוי. 16 R in textu חורמיני cum מ dagessato, at in marg. exstat כ׳ א׳ הורמיני per ה et sine Dages. Armenia major in laterculo Polemii Silvii 385 p. Chr., non vero in Notitia Dig. 400 p. Chr. exstat. 17 R מערבאה. 18 R וטורי טורא. 19 R עוב׳. 20 R צמא, P צבא. 21 R עתיד.

ישרון בלהודיהון דהוו צדן [1]לחורשא [2]יתיתבון
[P יתיתבון] בכרבלא [P בכרבלא] יתפרנסון בארע
[3]מתנן וגלעד [P בארע מתנן וגלעד] כיומי עלמא׃ כיום 15
[4]מיפקכון מארעא דמצרים [P דמצרים] אחזינון [P אחזינון]
[5]פרישן׃ יחזון עממיא [P עממיא] [6]ויבהתון מכל [P מכל] 16
גיברותהון ישוון [P ישוון] [7]ידהון על פומהון [8]אודניהון
יתחרשן [P יתחרשן]׃ [9]ישתטחון על אפיהון על ארעא 17
כחיויא [10]זחלי עפרא [P כחיויא כזחלי ארעא] יזועון
מבירניתהון [11]ומן קדם יהוה אלהנא יתברון [12]וידחלון
מן קדמך׃ לית [13]ברמנך את הוא אלהא [14]שביק 18
לעוין ומעבר [P ומעבר] על חובין [15]לשארא דאחסנתיה
לא מוריך לעלמין [P לעלמא] רוגזיה ארי רעי [P רעי]
[16]לאיטבא הוא׃ יתוב במימריה לרחמא עלנא [17]יכבוש 19
על חובנא ברחמתיה [P ברחמתיה] וירמי [18]לעומקי
ימא כל חטאי ישראל׃ תתין [P תיתין] [19]קושטי ליעקב 20
לבנוהי כמא דקיימתא [P די קיימתא] ליה בבית אל

1 R בחורשא, P בחורשא. 2 R יתתבון. 3 R מתנן. 4 R מיפקהון, P מיפקהון. 5 R פרישן. 6 Sic codex, vocalis ab ה ad praecedentem consonantem relata an Itpeel? P ויבהתון, R ויבהתון. 7 R ישוון ידיהון. 8 R ואודניהון. 9 R ישתטחון. 10 R כחיויא כזחלי. 11 R מן sine ו; deest in P. ubi versus reliquus legitur: מבירניתהון קדם י׳ אלהנא יזועון וידחלון מנך׃. 12 R וידחלון. 13 R בר מינך, P בר מינך. 14 R דשביק. 15 Cod. לשארא, P לשארא. 16 R לאטבא, ante רוגזיה. 17 R ויכבוש. 18 R וירמי לעומקי. 19 R קושטא דיעקב.

[1]טבית אברהם לזרעיה בתוהי כמא דקימתא ליה
בין [2]בתריא [P בתריא] תדכר [P תידכר] לנא [3]עקידות
יצחק דאתעקד על מדבחא [P מדבחא] קדמך תעביד
[P תעביד] עימנא [4]טבון דקימתא [5]לאבהתנא מיומי
[P ביומי] קדם·

---

1 R טַבְיוּת. 2 R בִּתְרַיָּא. Genesis 15, 10. 3 R עֲקֵידַת et דְּאִיתְעֲקַד. 4 R טַבָן. 5 R לַאֲבָהָתָנָא, deinde קֳדָם.

חילמא דמרדכי

[1]בשנת תרתין למלכות אחשורוש ומרדכי יהודאה
חלם חילמא והא [2]זייעא רבא [3]ואכליותא וקל בהילתא

---

1 Textus desumptus est e codice Kissingensi anno 1189 exarato = K. Accedit lectio codicis Vratislaviensis anni 1238 = M et lectiones codicum, quas Joannes Bernardus de Rossi edidit in libro cui inscripsit Specimen variarum lectionum etc. Romae 1782. Sunt codices quos adhibuit: 1 *Codex Pontificius* = P Saec. XIV exeuntis vel ineuntis XV, qui anno 1512 Mantuae correctus est. Ad bibliothecam privatam Pii VI Pont. max. pertinebat. Cf. J. B. De Rossi Variae lectiones Parmae 1784 I P. CXXVI. — 2 Codex Vaticanus anni 1295, Urbin. I, qui est Kennicottii codex 228 = V. Cf. De Rossi l. l. P. LXXII. — 3 Codex Ambrosianus = A, cujus mentionem in catalogis libro Variarum lectionum praemissis non reperi. — Textui in M inscriptum est hebraice חלומו של מרדכי. Discrimina scriptionis plenae et defectivae non adnotata sunt. Ubi a K recedo lectio codicis K in adnotatione exhibetur.

2 PVA זעייא, M ut K. 3 M יאֲבְלְיוּתָא.

על [1]אנפי כל ארעא [2]ודחלתא ורתיתא אחדו [ית] יתבהא
ואיתבהילו כל דיירי [3]ארעא לחדא׃ באדין [4]אתחזיו תרין
[5]תניניא רברביא [6]ובגו [...] כל קבל דין לקרבא ותווהו
כל עממי [7]ארעא לקל איתרגושיהון׃ [8]והוה בין תרין
תניניא האינון עם חד זעיר וקמו כל עממיא דארעא
עילויה לסלעמותיה ולהובדא [9]דוכרנא דיליה מעילוי
ארעא׃ [10]והוא עננא וחשוכא [11]וקיבלא על אפי [12]ארעא
ועקת לעמא זעירא ההוא לחדא [13]וקבילו וצלו קדם
יהוה בכל ליבא׃ ותניניא מגיחן באכזריותא דרוגזיהון
ולית מפריש ביני תרויהון ואיסתכל מרדכי והא מבועא
[11]דמאין תמן דנציב בין תרין [15]תניניא דבעיל ואפריש
בין תרויהון ופסקו מן קרבא[16][.] והוה [17]מבועא לנהרא
רבא ופתי תחומין [18]היך ימא רבא אזיל ושטיף בארעא׃
ודנחת שמשא [19]ונגה נוגהא דנהורא על אנפי כל
ארעא׃ ורבא עמא זעירא [20]ואיתרומם לחדא ועבימיא

1 PA om. אנפי. 2 PVAM דחלא male. 3 PVA עלמא pro ארעא. P. om. לחדא. 4 In K deest אתחו׳, VA אתחזוא, M איתחזיאי. 5 K תניינא semper. 6 PA ואתו, V ובגו, K ובנו. Deest aliquid. Ante כל ק׳ PVA inserunt דין; M רברביא דין כל קביל דין. 7 P om. ארעא. 8 Codices omnes והוה. 9 PVAM דוכרניה pro דוכ׳ דיליה. 10 PVAM והוה. 11 M וְקַבְלָא. 12 MPVA כל אר׳. 13 M וּקְבָלוּ. 14 MPVA דמיין חיין עביר ונגיד ביני ת׳, M עבר pro עביר. 15 PA תניניא דמגיחן ופסקי מן קרבא. V בין ת׳ ד׳ ואפריש תרויהון ופסקו יגי. M בין ת׳ תניניא דמגיחן ואפריש. 16 M versiculum punctis distinguit. 17 M מביעא דמיא. 18 PVAM היך, K היי. 19 PVA ונגהי, M וּנְגַה נְגָהָא, K ניגהה. 20 PA om. ו.

[1]רמיא וגיותניא [2]מאכו ושדוכת כל ארעא ארום רבת
[3]הימנותא והויא שלמא ליתבי ארעא׳ ומן יומא ההוא
ולהלן נטר מָרְדֳּכַי ית חילמא [4]בלבביה ולא אישתעי
לגברא אלהין לאסתר בלחודה׳ והוה [5]כד עק ליה הבין
ואעיקיה ואמר מָרְדֳּכַי לאסתר מלכתא בת אביחיל אח
אבוהי למִיבַּר׳ הא [6]ארי פיתגמי דאישתעיתי ליך ביומי
[7]טליותך והא מעיקתא דאמרית ליך׳ [8]וכדו קומי כען
וצלאי קדם ייי [9]אלהנא דאבהתנא ואקדימי יתיה
בבעותא למִיתַּן לֵיך [10]לחסדא ולרחמין בליבא דמלכא
אחשורוש ובכן [11]תיעולי קדמוהי למקדם אפוהי בשופריך
[12]למקום מטול עמך ומטול ייחוסיך׳ וצלי מרדכי יהודאה
קדם [13]ייי אלהיה ואמר בבעו [14]רבון כל עלמיא ייי לא
אתכסא לבבי מן קדמך [15]ולא מן [16]גבהה דרוחי ורומא

---

1 M רברביא pro רמיא. 2 M מְאָכוּ. 3 De Rossi expressit הימנותא. 4 V cum K בלבביה, P A בליביה, M בלִיבְּבֵיהּ et ad hanc normam semper, לִיבְּבִי, al. 5 Nisi עקליה legitur ab עֲקַל locus turbatus est. Vox. עקל vero dubia est in lingua Targumica. Cf. Buxtorfii lexicon s. v. 6 M אֲהָרִין פיתגמי חילמא דאישתעיתי לִיךְ, P V A אתי, deinde פ׳ חילמא דאישתעיתי. 7 P V A M כליליהיך, deinde M מעיקְתָא. 8 M וכען pro וכדו, servato altero כען. 9 P V A M אלהא. Lectio primaria videtur fuisse אלהנא ואלהא דאב׳. 10 P V A לחיסדא, M לְחִינָא לְחִיסדא. Antea K למיתָּן cum Qameṣ. 11 V A M ut K. Sed P nihil nisi תיעולי קדם אפוהי. Ceterum M אפייך. 12 P V A למיקום, M לְמִקּוּם. Legas לְמְקָם. 13 M om. ׳י. 14 Ita V K M sed P A ריבוניה דכל. 15 M דלא. 16 P V A גובהא, V A K דרוחי, P M דרוחא, pro quo „Josippon habet עיני“ De Rossi.

דלבבי עבדית דא בגין דלא [1]לְבִיסְגּוֹד להמן. עמלקאה
הדין· אלהין מדחלתך עבדית ואיתגריתי [2]במטול דלא
[3]למגחן ליה ארום [4]דהלית מן קדמך [5]אלה עלמיא
דלא למיתן יקרך לברנשא [6]בישׂרא ודביא בגין כן
סריבית למגחן [7]לערלאה [8]מסאבה הדין אילהין לשמך
רבא וקדישא דאיתקרי עלנא· ארום מאן אנא וביתי
[9]דאיכא דלא איסגוד [10]לֶאֱינָשָׁא על פורקנא דישראל
[11]לסייועיהון ולמלחך ית עפר ריגלוהי דהמן [12]באתר די
תידריך פרסת ריגלוהי דהמן· ברם במיברך סברת נפשן
[13]ארום עלך תליין עיינינן ארום אנת בלחודך [14]לנא
ולאבהתנא לאלהא· וכדון [15]אלהנא שיזבנא כען מידיה
ויפול בשיחא דיכרא ויתאחד במצדתיה [16]די טמע וכמן

1 P V A למיסגד. 2 M ביה מטול. 3 M למגחן, reliqui למגחין. 4 P V A M דהילית. 5 M אֱלָהּ עלמא, reliqui אלהא עלמיא. 6 P V A M בישׂרא, K בישׂר. Melius scriberetur ביסרא. 7 De Rossi edidit לערלאה, quaeritur num e codicibus an errore Typographi. 8 P V A M מסאבא. 9 M om. 10 Punctator delevit י, M defective. 11 P V A M וסיועהון. Leg. לְסַיּוֹעֵיהוֹן. 12 P V A באתר, K בתר. M. om. voces sex sequentes propter homoeoteleuton. 13 P propter idem phrasis initium om. ארום עלך תל׳ עיינינן. 14 Cf. emendationem supra p. 156, n. 9 propositam אלהנא ואלהא דאבהתנא. 15 M אלהא. 16 M in unam vocem conjungit דִיטְמַע, uti K דיכרא. Deinde M et K וכמן. Quum in hoc libello די rarius legatur, scribendum est דִּיכְרָא et דִּיטְמַע, quod confirmatur scriptione codicis P, in quo exstat דיטמן וכזמן. Ad lectionem וכזמן De Rossi adnotat: „Puto legendum esse vel וכמן cum V et A, vel וזמן *et paravit*. Amanuensis utramque lectionem confudit et ex duabus unam fecit; ad marginem autem notavit ויטמן במא דזמן לריגלוי *et abscondit id*,

[1]לריגלי [2]הסידך· מטול דינדעון כל עממיא דלא איתנשיתא
ית קיימא דקיימתא לאבהתנא [3]עבדך ולא מסרתנא
בגלותנא [4]כיומא הדין מחלשות [5]ידא אלהין [6]בחוביננא
איזדבננא ובסורחננא [7]גלינן ארום חבנא לך· [8]וְכַהוֹן
אלהנא רב למפרוק . . . . [9]פרוקינן כען מן ידיה
ושיזבינן [10]מבישת רעיוניה ארום כד עיק לן קדמך נצלי
ולוותך נערוק [11]למתרס אמטולנן· אנת בלחודך למקום
לימינא [12]דחשיבייך ולמיפרקינן מן דקיימין עלנא·
[13]ואידכר כדון ארום [14]חוּלָּקָךְ אנחנא ארום מן לקדמין
[15]ומכבין באחסנותך עממיא ובאפרשותך בני נשא
אפרישתנא למיהוי בעדבך ולאפרשותנא מן עממיא למהוי
לך [16]לחביביא וקדשתנא לשמך אפרשותא מן כל עממיא·

---

quod paravit pedibus." Simili modo etiam in textu hebraeo masorethico errores exortos esse demonstravi in libro meo Das Gedicht von Hiob Jena 1871 P. LIX cf. P. LIII sq. Sic Job 19, 26 מבשרי sine dubio exortum est ex $\overset{\text{ב}}{\text{מִשַּׁדַּי}}$. 1 P A לרגלי׳ i. e. לרגליהון. 2 P דחסידיך, A V M ut K. 3 P V A עבדיך; M ut K. Forma עַבְדָךְ est Pluralis. 4 P A יומא, M בגלותא כיומא. 5 M ידך. 6 V ut K, P A בחובוינא, M בחובנא. Deinde P A איזדבנא, at V M ut K. 7 P A גלינא, V M ut K. 8 Voces וכדון אל׳ ex M desumptae sunt. In K lacuna est. 9 K spatium, P V A M sine lacuna. 10 P A מבישות רעינוי, V מבישות רעיוניה. M מן בישות רעיוניה. 11 De Rossi edidit למתרם אמטילנן; M אמטולתך. 12 V דחשיכיך, M דַחֲשִׁיכָיִךְ, P A דחשיכן. 13 P A ואדבר. 14 Vocales ex M desumptae. 15 P A ומחבבין מאחסנתא דעממיא, V ומבבין באחסנתך דעממיא, M vero nihil nisi לקדמין באחסנתך. — Lectio codicis P primaria fuit ומבבין באחסנתא, deinde ומב׳ correctum est in ומחב׳, באחס׳ vero in מאחסנ׳. 16 P V A M לחביבא.

וכדין אלהנא [1]לביה ימרין בעיקנא ארום לית להון אלהא
[2]למיפרוקיהון ויתפתחון פומיהון [3]לסלעמותא הילכך
[4]ולשבחא ית[5]פסליהון [6]והיכליהון למיבד [7]בבן
איתחייבנא למכבש ית עמא הדין׳ בבעו אלהא [8]פרוקנן
כדין בין [9]ידיהון ויבהתון [[10]מן] עממיא בפסליהון
[11]והבליהון וטעוותהון וישוון [12]ידיהון לפומא במיהדהון
ית פורקנך יי והוס כדון על עמך ועל אחסנתך ולא
יסתתמון [13]פומיא בשבחתא דמייהדן ית שמך רבא
וצפרא תדירא׳ [14]והפך אבלנך לחדוא וחדוה [15]ונהי
[16]משבחינך על פורקנא טבתא [17]דתפרקינן׳

חצי הספר

וכל ישראל ויהודה [18]קבילו כחדא קדם יי אלההון
על עיסק עקתא [19]דאָעִיק להון בזמן דאעיקינון המן
בר המדתא עמלקאה [20]דמזרעית אגגי ולהוד אסתר
מלכתא [21]ערקת ואפכת עד יי [22]לאקדמותיה בצלו ארום

1 V לבא. 2 K למיפריקיהי. Leg. אלה. 3 P M לסלעמיתנא, V A et Josippon cum K. 4 P A לשבח, V M cum K. 5 M פיסליהין ut deinde omnes. 6 Sic et V A sed P יהיבלהין, cui adstipulatur apud Josipp. יהבליהם. M יהיבליהין. 7 V בבן, P A בהין, M בבין. 8 M פריקינן. 9 M ידהין. 10 M om. מן recte. 11 P A יהיבלהין, V יהיבליהין, M ut K. 12 P V A M ידא. 13 V M ut K, at P פימא, M deinde משבחתא. 14 P V A והפיך et איבלינן. 15 M ונהית. 16 P V A ונשבחך, M ונשבחינך. 17 P V A די תפרי. In V M nota marginalis habet חצי הספר, quod in P A deest. 18 M קבלי. 19 K דאעיק, M דאעיק. 20 M דמזרעית. Vera lectio דמזרעית est. 21 V A M ערקת cum K. At P פקת. 22 V M ut K, at P A לאקמיתה, quod de Rossi vertit *ut excitaret*.

[1]דחלת מן קדם בישתא די צמחת מן מחשבתא דהמן
[2][בישא] רשיעא ואשלחת ית לבושי מלכותא וית תיקון
[3]תושבחתא ולבשת שקא ופרעת ית [4]שעירה ו..שית
ומלאתנון עפר וקטם ועניאת בצומא ואיטמרת בטומרא[5] [.]
ונפלת על [6]אפהא [7]וצליאת ואמרת בבעו ייי אלהא
דישראל מלכא על כל מלכיא [8]ובארי כולא דקניניה
שמיא וארעא׳ [9]ושליט ברום מרומי שמיא ושליט על
ארעית ארעא [10]ובימא רבתה ובתהומיא ובכל תניניהון׳
אבעו סייע כדון [11]לאמתך דיתבה בלחודה דלית לה
[12]סעיד בר מינך ארום [13]בלחודי יתבית [14]הלכה ובלחודיי
אנא יתבא בבית מלכא הדין בלא [15]אבא ואימא ולחוד
[16]כיתמא ענייתא [17]דשאלה מזונא [18]בחסד מן ביתא לביתא
[19]הכדין שאלית רחמך וחסדך מן כוותא לכוותא בבית

---

1 P V A M דחלת, K דְּחֵלַתָא. 2 Ita V M, at P A בישתא. K ut videtur בישא. Vox רשיעא deest in P V A M. 3 M תּוּשְׁבַּחְתָּה, deinde ולְבֵשַׁת. 4 P V A M שׂער רישה, deest deinde שית . . ו et legitur ומלאתין, at M וּמְלַאתְנוּן. 5 Punctum ex M. 6 P V A אנפהא. 7 M om. 'וצל. 8 P A ברי, V M ut K. Deinde K כולה, reliqui כולא. 9 Ita K V M, at PA solum ועל omisso שליט. 10 P V A ובימיא sine רבתא. Deinde P A ובתהומא, V vero ut K. At M ובימא ובתהומיא sine רבתא. 11 P A לאמתא, V M et Josipp. ut K. 12 M סְעִיד! 13 P V A בלחידיי. Contra ובלחידיי exstat in M. 14 P V A הלכא ובלחודוי = ܗܘܟܢܐ. Leg. ובלחידיי cum M, in quo הלכה. 15 M אַבָּא cum Dages. 16 P V A כיתמתא at exspectatur Stat. absolutus. Tum vero ענייא corrigendum est. M כִּיתִימְתָא. 17 P V A דשאלא bene. 18 P V A M בחיסדא. 19 M הַכְדֵין.

מלכא אחשורוש הדין [1]ולמן יומא דאיתדברית הלכא
ועד יומא הדין׳ וכדון אלהנא הא נפשי [2]כד על גב ידיי
לאיתקטלא [3]סב יתה מן ידיי אין שפיר קדמך[4][·] ואין
לא [5]תיצבי [6]למיענה שיזב [7]כדין ית עאן [8]רעיתך מן
פום [9]אריותא האילין [10]דפתחו ית פומהון לבֵיכול יתהון׳
ארום שמעית בְּאֲבָהָתַיי ולחוד [11]אִשְׁתְּעָא לי ארום אַת
[12]הַבַּרְתָּא ית אבהתנא מביני עממיא [13]וְאַפֶּקְתָּנוּן ממצרים
וקטלתא כל [14]בוכרא דמצראי [15]בגינהון׳ וית עמך
דברתא מביניהון וית ידך [16]תקיפתא [17]ואדרעך מרמם
אחזיתא למצראי מטול עמך [18]ואעברתנון ביבשתא היך
סוסא במדברא והיך בעירא [19]בבקעתא[·] [20]ויהבתא
לחמא מן שמיא [21]לכפנהון ולצחותהון אפיקתא להון
מיא מן שמיר טינרא ולחוד מזונא [22]דביסרא [23]וציפרי

---

1 M למן. 2 P V A כדעל, M כַּד עַל־גַּב. 3 K סכיתיה at P V A M סב יתה, De Rossi *tolle eam*. Iidem deinde מידיי, M מן ידיי. 4 Punctum ex M. 5 P V A תצבי׳ למיסביה שיזיב. 6 M לְמִיסְבָהּ. 7 M כדון. 8 M רַעֲיוּתָךְ, num מרעיתך? 9 P A ארייותא, V M אריוותא, K אריות. 10 P V A די פ׳. Iidem deinde פומיהון למיכל. M לְמֵיכַל recte. 11 Ita et V M. At P A אישתעי. Scilicet ipsa salutem non vidit, sed fando Dei facinora audivit. Psalm. 44, 2. 12 P V A דברת, M ut K. 13 P V A אפיקתינון, M ut K. 14 P ut K; V בכוריא, A ביכריא, M בּוּכְרַיָא. Stat. absolutus? 15 M om. בג׳. 16 M תקיפא male. 17 P ואדרעא, M וית אֶדְרָעָךְ, deinde legas מרממא. 18 P V A אעברתינון, M וְאַעֲבַרְתָּנוּן, K ואעברתון. 19 K בבקע, P V A M בְּבִקְעָתָא, vocales ex M. Sic et punctum. 20 P A ויהבת, V ויהבתא, in K lacuna, M ויהבת להון לח׳. 21 M לְכַפְנֵיהוֹן. 22 M דְבִסְרָא bene, reliqui per ש. 23 P V A וצפרי, M וְצִיפְּרֵי.

שמיא [1]לסבעא [2]אגזתא [3]להון מן ימא רבא לאשלמא
[4]רעותהון׳ [5]וזנתנהון ארבעין שנין במדברא [6]ארעא דלא
[7]יתבא ומחיתא קדמיהון מלכין רברבין [8]וגיוותנין׳
[9]ואחסנתנון ית [10]ארעהון ויהבתא להון ארעא משבחתא
[11]אחסנתך טבתא [12]בסוגעי טובך׳ וכד חבו אבהתנא
לשמך רבא [13]מסרתנון ביד שוביהון והא אינון בגלותא
יומא הדין׳ ולחוד [14]ברם אנא [15]אישתעא לי למימר
דמלילתא בידא דמשה עבדך ולחוד ברם דא במהוידהון
[16]בארע בעלי דבביהון לא ארחיקינון במלכותא דבבל
ולא [17]אשכחינון במלכותא דמדי ופרס לשיציותהון
[18]במלכותא דיון לאשנאה קיימי עמהון במלכותא דאדום

---

1 P V A לשובע, M לְסַבְעָא, K לשובעא. 2 P A אגיזתא, V אגרתא, M אָגֵזָתָא, recte אֲגֵזָתָא, Num. 11, 31. 3 P V A להון מיא מן טינרא רבא לאשל׳, M ut K. 4 M ית רע׳. 5 P V A וזנתון, M ut K. 6 V בארעא, P A ארעא, K לארעא. 7 P V A יתבא, K יתבח. 8 P V A M וגיוותנין, K גיוותניא male. 9 P V A יאחסנתינון, M יְאַחֲסַנְתָּנוּן, K ואחסניתון. 10 V A M ut K, P ארעא. 11 V A אחסנתך, P M אחסנתא. 12 P V A בסוגי, deinde P טבא, V A ut K טובך, at M בסוּגְעֵי טוּבָךְ cum K convenit. 13 P V A מסרתינון, M מְסַרְתָּנוּן. 14 P V A M om. ברם. Cf. Pag. 22 nt. 18 et mox infra. 15 De Rossi edidit אירסתעא, M אִישְׁתְּעָא, K אִישְׁתְּעָא. 16 Ita et V M, P A בארעא male. 17 P V A M אשבקינון male. Sensus est: Non eo consilio eos in Babyloniam traducam neque sub regno Medorum et Persarum iterum inveniam (liberabo) ut eos sub Graecis perdam et foedus meum cum iis sub Romanis destruam, nam ego Deus eorum ero diebus Gogi et Magogi i. e. in aeternum.— Futura posita sunt, quia haec verba Moysis tempore dicta finguntur, cui Deus promisit sese illos servaturum esse quamvis calamitatibus multis eos percusserit. Cf. Megilla 11ª med. 18 P A במלכות.

[1]ארום אנא [2]היא יי אלההון ביומי דגוג ומגוגי
וכדון לא סגי [3]לנא גלותנא דהינון מפלחין יתנא
[4]בקשיו [?ארום] אינון אמרין דהא [אתה] לא מסרתנא
אנת בידיהון אילהין יות [5]פיסליהון יודון ולהון יסגדון
וישבחון למימר ארום אֲתוּן [6]מסריתנון ית עמא דיהודאי
בידינן׳ בגין [7]כן עקא נפשא [8]דאמתך לרחקא ית עמא
הדין ולמיסני יתהון היך ריחוק [9]ביזעא דלבוש איתתא
[10]דַוְותָא הָדֵין סניתינון׳ וברם [11]אֶסְנֵי וארחיק ית
כל לבושי תושבחתי וית כל מאני תיקוני [12]שֶׁיבהוֹרי
וית כלילא דמלכותא דברישי ולא הדיתי מן יומא
[13]דאתיוני הלכא עד הכא אילהין במימרך בלחודך מלכי
[14]וֶאֱלָהָיי׳ [15]ואַנתְּ אלהא אֲבוּהוֹן דיתבֵי קום כדון לימינא

---

1 K om. אריִם haud dubie propter vocem similem praecedentem דאדום. Vox in margine suppleta est, sed pertinet fortasse ad not. 4. 2 V הוה, P A M om. 3 De Rossi לנא, quod et in M exstat, K סגי-אנא. 4 M בקשיו אנין אמרין דהא לא מסרתנא בידיהון, P V A אנת [מסרתנא A] בקשיו אילחין הינון אמרין אירם לא מסריתינן. — Vox אתה in K vocalibus destituta delenda est, ejus loco ex M restituendum דהא. Vox ארום uncinis inclusa de margine sumpta et dubia est, pertinet enim fortasse ad דאדום ארום not. 1. 5 V פיסלהון. 6 P V A M מסרתון. Num legendum מְסַרְתּוּנוּן? 7 De Rossi edidit כר pro כן, addidit in margine, exstare lectionem כן neque vero dixit quonam in codice. M כן עקת. 8 K V M דאמהתך, P A דאמיתך. Addit de Rossi etiam sub finem V habere אמהתך. 9 P V A M בוזא. 10 M דיתא הדין et סניאתינון. 11 M אֲשַׁנֵּי commutabo, recte ut videtur. Deinde K לְבוּשֵׁי, M לְבוּשֵׁי recte. 12 M שְׁבַח, P V A שבהוריי. 13 Leg. דאַתְיוּנִי Af. אתא; P V A M דאיתוני. 14 M recte יֶאֱלָהִי. 15 V ואנא.

דאמתך יתימתא יומא [1]הדין די סַבָּרִית במימרך בטובך וברחמך׳ והב לי רחמין קדם אחשורוש מלכא ארום דחילא אמתך יתיה היכמה דדחיל [2]גדיא מן קדם [3]ארייוא׳ בבעו אלהא אמאיך יתיה עם כל יעטוהי למהוי כניע ומתכביש [4]קדם אמתך בחינא [5]לחיסד׳ ובשיבהורא ובשופרא די תתן [6]לאמתך אלהי׳ והב [7]בליביה למיסני ית בעלי [8]דבביהון ולמרחם ית עבדך ארום לבהון דמלכיא בידך [9]אלהנא משבחא ודחילא ותקיפא ושיזבני כדון [10]מדחלתיה [11]דדחֲלית ואיסתְפיתי ועלית קדמוהי בשום מימרך והב דחלתך עלוהי [12]ומיתכרך דתעיל בלבביה למידחל מן קדמך מן בגלל [13]דאֱפוק מקדמוהי בשלם׳

1 P V A דין. 2 M גַדְיָא, K גְדְיָא. Non in solo Reuchliniano codice a et â promiscue scribuntur. 3 P A אריא, V ארייא, M אַרְיְוָא. 4 Post קדם in K lacuna, cujus in reliquis nullum vestigium. 5 V ובחסדא, M וּבְחִיסְדָא, P A solum וחסדא. — M vocales וּבְשִׁיבְהוֹרא praebet. 6 P A לאמתך, de V non constat, secundum Pag 163 n. 8, cum K M לאמהתך videtur habere. 7 P A V M בליבביה. 8 In margine codicis (qui P esse videtur) additum est דעמך. Josippon *inimicos tuos* apud Breithaupt, sed אויבינו in editione Abrahami Conathi. De Rossi. M דבביהון דעמך בית ישראל ולמרחם. 9 P V A M אלהנא משבחא, K אלהא משבח. 10 P V A מדחילתיה, M מְדְחַלְתֵּיהּ, sic mox דְחַלְתָּךְ. 11 P V A M דְדְחִילִית. 12 M וּמִיתַּבְרָךְ. 13 P V A דאיפוק, deinde מן קד׳.

Subscriptio K מניין פסוקי דסיפרא נֹא Reliqua evanuerunt. — De Rossi מניין פסוקיא דספרא נ״א: סליק תפלתו של מרדכי ותפלת של אסתר וחלומותיה: חזק. — M מנין פסוקי דסיפרא אחד וחמשים וסימ׳ נֹא. סליק ספר חלמיה דמרדכי יהודאׄ וצלותיה עם צלותא דאסתר מלכתא.

א

Stellula vocabulo praeposita monet vocales ex analogia esse positas. — Genus nominum, ubi non patet, indicatum. — Numeri minores majoribus adscripti ad adnotationem criticam remittunt.

אבב אִיבָּא fructus, c. suff. מֵאִיבֵּיה de fructu ejus. | אִבּוֹ Levit. 11, 19 nomen avis immundae, quam milvum censent. Scribitur etiam אִיבּוּ, אִבּוּ. | אַבּוּבָא fistula v. נבב. | אַבִּיבָא arista, spica, יַרְחָא דְאַבִּיבָא, mensis spicarum i. e. Nisan.

אבד אֲבַד periit, Pl. אֲבַדוּ, Impf. יֵיבַד, נֵיבַד 30. 133. Forma יוֹבֵיד Hebraismus est. Pa. אַבֵּד perdidit, מְאַבְּדֵי עֵיצָא spernentes consilium 48. Af. אוֹבֵיד id., unde עַד דְיוֹבֵיד donec perdiderit 40. Inf. לְאוֹבָדָא 32, c. Suff. לְאוֹבֵידֵיהוֹן 111, pro quo legendum est לְאוֹבָדֵיהוֹן. Dialecto palaestin. חוּבְדָא 155. | אֲבֵידְתָא f. perditum, res amissa 95. | אַבְדָנָא m. perditio, בְּמוֹתָא דְאַבְדָנָא in mortem perditionis Jes. 53, 9 i. e. in aeternam mortem sine resurrectione.

אבו אַבָּא, אַבָּא cf. Ἀββα, ὁ πατήρ. m. pater. 69. A breve prioris syllabae ope Dages defenditur contra correptionem in אַבָּא ceteroquin necessariam. Cf. grammaticam meam syriacam I P. 64. Hinc c. suff. אֲבוּךְ = אָבוּךָ 45, 77 pater tuus, m. אֲבוּיִיךְ fem. 71. אֲבוּהִי 62. pater ejus. אֲבוּהוֹן pater eorum. Pl. אַבָּהָתָא, abs. אַבָּהָן, c. suff. אַבָּהָתִי, 80, 84. אַבָּהָתָנָא, אַבָּהָתְכוֹן. Scriptio babylonica recentior per אֱ Ḥatef designat אֲבָהָתְכוֹן, 46. — Nota Syrorum regulam orthoepicam, qua ܐܰܒ݂ܳܐ = αβα patrem naturalem, ܐܰܒܳܐ = aba spiritalem designare docetur, artificium lectorum ecclesiasticorum esse, codicum usu minime confirmatum. — Forma suffixi אַבָּהָתַי est Hebraismus. | Nomina propria cum אב composita: אֲבִירָע, אֲבִינָעַם, אֲבִיהוּא. | אַבְרָהָם. | אֹבֹת n. p. loci cf. אוב.

אבל אבל luguit. Part. אֲבִילִין lugentes, כַּאֲבִילִין, 144. — אֶבְלָא luctus, profer eβla = ܐܶܒ݂ܠܳܐ 141. 55, abs. juxta ܐܶܒ݂ܶܠ foret *אֲבַל; אבלינך lamentationes nostras.

אבן אַבְנָא fem. lapis. abs. אֲבַן 102. Plur. אַבְנַיָּא abs. אַבְנִין lapides, אַבְנִין רַבְרְבָן 33 lapides magni. Vocabulum est hebraicum, Syris ita ignotum ut de significatione dubitarint. Cf. Payne-Smith Thes. s. v. Bar Hebr. Oeuvres grammat. ed. Martin II P. 77 scholion.

אבק אַבְקָא Deut. 28, 24 pulvis. Vocabulum hebraicum videtur, Syris inusitatum et ex Targumi loco laudato in Syrorum Peschit. translatum ideoque explicatione egens. Bar Schinaya: الهباء الغبار, i. e. atomi in aere volitantes, pulvis, Severus bar Schakku ܚܠܐ ܘܨܡܚܐ ܟܘܢܐ, i. e. arena tenuis, palea. Stat. abs. foret *אֲבַק.

אבר אֲבָרָא plumbum 84. — *אֵבְרָא membrum, Plur. אֵבְרַיָּא 144, unde emendandum אֲבַרְתָּא 3[3] in אֵבְרַיָּא. Buxt. recte אֵבְרָא scripsit, Levy אֵיבְרָא quod re vera est ala, ܐܒܪܐ. Vocabulum dialecto Palaestinensi proprium, Syris inusitatum in Evangeliario hierosol. ed. Minischalchi occurrit Math. 5, 29. 30. Syriace dicitur ܗܕܡܐ. | *אֶבְרָא Plur. c. suff. אברוהי 45 ala.

אגג אֲגַג = אֲגַג hebr. nomen regis Amalecitarum Num. 24, 7.

אגר *אֲגַר mercede conduxit. | אָגִירָא 96 accuratius אֲגִירָא mercede conductus, mercenarius. | אַגְרָא merces, pretium cstr. אֲגַר אסיא 91. 92 honorarium medici, juxta formam regularem אֲגַר זְנִיתָא 140. C. Suff. m. אַגְרֵיה 96, fem. אַגְרַהּ in scriptione recentiori אגרה 132. | *אִגַּרְתָּא epistula. Scriptio אִגֶּרֶת 118 haud dubie falsa est. Vox persica habetur.

אדר *אֲדַיִן tunc, *בְּאֲדַיִן id. cf. אֱזַי.

אדם אֲדַמְתָּא humus, ager, terra 61. 89. Vox apud Syros usitata nihilo secius extranea est, quum vocales ܐܕܡܬܐ ab analogia etymologica recedant et originem vocis peregrinam prodant. | אָדָם n. pr. protoplasti Adam. | אֱדוֹם Edom, Idumaea 11. אֲדוֹמָאָה Idumaeus 12.

אדן אוּדְנָא fem. auris, abs. אוּדַן 127, c. Suff. אוּדְנֵיה 90, Pl. אוּדְנִין, c. S. אוּדְנֵיהוֹן.

אדר אַדִּירָא, abs. אַדִּיר potens. 84. Vocabulum Syris ignotum Hebraismum sapit. | אִידְרָא 147. Granarium. Lagarde Gesammelte Abhdlgn. P. 10. Vocabulum peregrinum.

אדרע אֶדְרֶעִי n. pr. urbis hodie Adri'ât. 17[1]. | אדרעא brachium v. דרע.

אהר אַהֲרֹן n. pr. etymologiae incertae, quod Grillius cum Atharvan contulit, Aaron.

ארא אַו Particula sive. Juxta أو, أَيْ exspectatur אַי. Estne Hebraismus? | אָתָא signum cf. آية et אית.

ארב אֲבִת n. pr. loci 15 cujus nomen etiam hebr. defective scriptum est.

ארל אִילָנָא arbor, abs. אִילָן. | אֵל Deus קֳדָם אֵל דחזיוֹ 28[1] coram Deo visionis.

ארר אִירִיתָא cf. ירא. | אוּרָיָא ex hebr. אורים formatum, Urim (et Tummim) Deut. 33, 8.

ארת אָתָא abs. אַת Pl. אָתַיָּא abs. אָתִין signum, praesagium cf. ארא. Cf. קָלְיָא Num. 21, 8.

אזג אִזְגַּדָּא Pl. אִזְגַּדִּין legatus. 11. 18.

אזל אֲזַל abiit, profectus est, אֲזַלוּ et abierunt. Impf. תֵּיזֵל, נֵיזֵל. Impr. אֵיזֵל 29, אֵיזֵלִי 19. Inf. מֵיזַל 20. Part. אָזֵל. | אָזְלַיָּא Plur. Participii currentes, fluctûs, torrentes 84 hebr. נוֹזְלִים.

אחד אֲחַד cepit, fem. c. Suff. דְחִלָא אֲחַדְתְּנִין timor cepit eos. Itpe. Impf. * יִתְאֲחַד.

אחו אַחָא frater, abs. אַח cf. אֲחָבִיהִי, c. Suff. אֲחִי, אֲחוּךְ 11, male אֲחוּךְ in codice. אֲחוּהִי, לַאֲחוּהָא, fratri ejus 74. Plur. *אַחִין c. Suff. אַחַךְ fratres tui. 77, אַחוּהִי fratres ejus, אַחֵיכֵין fratres vestri. | אֲחָבִיהִי = אַח אֲבוּהִי 4 patris ejus frater, patruus ejus. | אַחְאָב n. pr. Ahab. | אַחָתָא soror, c. Suff. אַחָתֵיה, אַחֲתָנָא 74 (recte אַחֲתָנָא), אַחְהָתִין. Plur. est *אַחְוָתָא.

אחז אָחָז n. pr. Ahaz 140.

אחר Sensus radicis est pone esse, a tergo esse Pael. *אַחַר retinere, לָא תְאַחֲרוּן יָתִי ne retineatis me 74, לָא תְאַחַר 97. Af. אוֹחַר tardavit, moratus est. Plur. 3 fem. אוֹחַרָא רְתִכֵיהִי morati sunt currus ejus. | אַחְרָא id quod pone est, לְאַחְרָא 78 retrorsum. | *אוחרנא, abs. אוֹחֲרָן 25. 90 juxta אָחֳרָן in scriptione recentiore 68, alius. Fem. אוֹחֲרָנִיתָא alia. — Haec forma in Sing. apud Syros non occurrit,

qui habent ܐܣܝܼܐ, ܐܣܝܼܬܐ, at Plur. m. ܐܣܝܼܐ ex אִיתְהֹנָיָא et fem. ܐܣܝܼܢܘܬܐ ex *אִיתְהֹנְיָתָא explicatur.

אחש *אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ n. pr. Ahasverus.

אטט אֲטָטִין ad lect. אטדין 64. Rhamnus, ἄκανθα, Wegdorn. Löw Aramaeische Pflanzennamen 15. Cf. glossam Galenicam ܐܣܛܘܟܣ ܕܐܣܛܘܟܣ ܗܢܐ in editione mea DMZ 1885. P. 294.

איר אֵי 1) Particula interrogationis quis, quae, quid, uti Arabicum أَيٌّ, أَيَّةٌ, أَيُّونَ, أَيَّاتٌ, quae componitur cum stirpibus demonstrativis uti דא. Hinc אֵידָא quaenam, אֵידָא מְשִׁרְי quaenam turma 116. אֵידָא הִיא מְדִינְתָךְ quae est urbs tua 133. Syr. ܐܝܢܐ m. ܐܝܕܐ f. ܐܝܠܝܢ Pl. com. Msc. אינא in Targumis inusitatum Prov. 28, 16; 11, 26 Syriasmus videtur, ejus loco in Targ. adhibetur Msc. אֵידֵין. 2) Ex usu impersonali procedit vis particulae interrogativa localis universalis, ubi? Itaque אֵי מִדֵּין עַמָּא אַתְּ Jona 1, 8 quanam de gente es? 3) Cum particula comparationis כ compositum, quae ex nomine a radice כון derivato processit, efficit אֵיךְ sicut, quomodo. Vox איך deinde cum דין coalescit in אֵיכְדֵין quomodo, qua ratione, אֵיכְדֵין יִרְדּוֹף חַד לְאַלְפָא Deut. 32, 30 quomodo unus persequetur mille.

איכ *אֵיכָא ex אי = אית exsistit et כא demonstrativo, si accidit, si est. 157[9]. Quis sum et quid genus meum — si opus est — ut non me prosternam . . . sed in nomen tuum spero.

איל *אַיַּלְתָא Plur. אַיַּלְתָא cerva 126. | אֵילִים n. pr. loci Elim, cujus significatio est arboretum.

אים אֵימְתָא terror, cstr. אֵימַת הִדְּיוֹט 130, c. Suff. אֵימְתִי, אֵימְתֵיה. — אֵימְתַי 146 quando v. מתי.

אית אִית proprie nomen existentia, quod Suffixa in forma Pluralis sibi adsciscit. Adhibetur sensu verbali, est, exsistit. Itaque אִם אִיתֵיכוֹן עָבְדִין 73, si vos estis facientes, si facitis, et in 2[da] Prs. Sing. מִדְּאִיתָךְ ex quo tempore exsistis, natus es 22, cf. Dan. 2, 26 הַאִיתָךְ כָּהֵל ubi Ketib איתיך. | Cum לא compositum efficit לֵית, לֵית non est, non exsistit; scribitur לַיִת Micha 7, 1. Nota formam Suffixorum pluralem non ex vero vocabuli usu plurali

explicari sed ex antiquiore forma אַיְ־ in Chaldaismo biblico servata quae cum Suffixis composita easdem formas produxit, quas similis terminatio status constructi in Plurali efficit. | אִיתְמַר Itamar n. pr. viri.

אכזב אַכְזִיב Achzib nomen loci. Forma est hebr. radicis כזב mentiri, quae aram. foret כדב, et hâc etymologiâ nititur interpretatio 141[17] e codice R allata.

אכזר אַכְזְרָא vel אַכְזְרָאָה secundum orthographiam codicum babyl. suetam crudelis, Plur. חִוְיָן אַכְזְרָאִין 48 angues crudeles. Radix est כזר, de qua nihil constat, forma videtur Elativus aqtălu, accedente āj, quo nomina secundaria derivantur. | *אַכְזְרָיוּתָא 155 saevitia.

אכל אֲכַל edit, comedit, absumsit, fem. אַכְלַת, Impf. יֵיכוּל, תֵּיכֻל, אֵיכֻל 72[1], תֵּיכְלוּן, יֵיכְלוּן, נֵיכוּל, c. Suff. לָא תֵיכְלוּנוּנוּן 10[11] ne comedatis ea. Impr. *אֲכוּל unde Plur. c. Suff. אֲכָלוּהָא. Inf. מֵיכַל מֵכֵיל 161, c. Suff. דְּמֵיכְלֵיהּ cujus esus 14. — מֵיכַל Gen 2, 16 cum vocali longa falsum est. Punctator nomen indicavit, cibum. — Itpe. אִתְאֲכֵיל, Impf. יִתְאֲכֵיל, יִתְאַכְלוּן, Part. מִתְאֲכֵיל fem. מִתְאַכְלָא. — Af. *אוֹכֵיל edendum praebere, cibare, c. Suff. אוֹכֵילִנּוּן, Partic. מוֹכֵיל לְהוֹן 144, R מוֹכֵל. | *מֵיכְלָא cibus מִכָּל מֵיכַל דְּמִתְאֲכֵיל de omni cibo, qui comeditur 9 cf. Genes 2, 16, c. Suff. מֵיכְלָךְ sine vocali longa Exod. 23, 25. | *אַכְלְיוּתָא clamor cf. כלא Af. אַכְלִי.

אכר אַכָּרָא 128 arator, agricola.

אלא *אַלָּא lamentari, plangere. אִלָּיָא 141, אִלְיָא 142 planctus cf. ܐܠܝܐ. | אַלְיְתָא cauda adiposa generis cujusdam ovium 3[16]. | אֶלָּא Particula ex אִן et לָא composita, nisi = إِلَّا 126. | אִלּוּ Part. ex אִן et לוּ comp. = ܐܠܘ si, utinam Deutr. 32, 29. Conjungitur cum פוֹן e. gr. אִלֵּי פוֹן לָא סָטַת מִן קֳדָמַי 22[11] si forte non cessisset coram me. אִלּוּ פוֹן אֲכָלִית si forte comedi.

אלד אֶלְדָּעָה n. p. tribus Genes. 25, 4.

אלה אֱלָהָא Deus, abs. אֱלָה 53[16], c. Suff. אֱלָהִי, אֱלָהָכוֹן. In scriptione recentiore habes אֱלוֹהָא 46. | אֱלֹהִים Deus hebr. | אֱלָהֵין Part. excipiendi, praeterquam, nisi. Censent contractum ex אִן לָא הֵן = nisi si, at babylonice rarissime אֵלְ׳, אִלְ׳ inveni, plerumque Schewa

אֵלָ׳, scribunt, uti et Buxt. in Lexico, Levy contra אִילָה׳. E. gr. אֵלָהִין לשמא דיי בלחודוהי 96 praeterquam soli nomini Domini. Itaque cogitandum de biblico לָהֵן sed, quamvis א obscurum sit. Cf. אסנא rubus juxta סנה, אמטול juxta ܡܛܠ. Scriptio alia est אִילָהֵין, אִילָהִין.

אלי אִלֵּין Pron. demonstr. illi, cum הא compositum הָאִלֵּין = ܗܠܝܢ 19. C. מן 20 מֵאִלֵּין, כְּאִלֵּין 6.

אלל *אֲלֵיל Pael Inf. אַלָּלָא explorare 17 terram inimicorum.

אלע אֶלְעָזָר n. pr. viri 4. 31.

אלף *אֲלַף didicit Partic. pass. et Inf. הֲמִילְּף אֲלִיפְנָא 22[3] num discendo didici. | Pa. אַלִּיף docuit. Impf. יַלְּפוּן docebunt, c. Suff. יַלְּפִינְנָא Impr. אַלְּפִינוּן doce eos 45. Inf. אַלָּפָא 5. 113 et אַלּוֹפֵי in לְאַלּוֹפֵיהוֹן 103. Partic. *מַלֵּף e gr. מְלַפִּין יָתְהוֹן לַחֲמַר 143 adsuescunt eos vino, c. יָת pers. et ל rei. Itp. Impf. Pl. יִתְאַלְּפוּן! 145, docebuntur. | מַלְּפָא Pl. מַלְּפַיָּא magister. | אוּלְפָנָא doctrina, c. Suff. אוּלְפָנִי 44. Cstr. saepe more hebr. אוּלְפַן pro אוּלְפָן 145. | אִלְפָא navis 132. | אַלְפַיָּא abs. אַלְפִין millia, בְּאַלְפֵי דִכְרִין milibus arietum.

אלצ אֶלְצָפָן n. p. viri 4.

אם אִם Part. conditionalis si. Syr. ܐܢ. Estne Hebraismus an forma antiqua ut לְהֹם in libro Ezrae juxta לְהוֹן posteriore tempore usitatum? Comp. c. מָה fit מָאאִם 19[15] si forte, cf. 19[1]. — In quaestione disjunctiva alterum membrum indicat, אִם — הֲ num, ... an. 146.

אמו *אַמְּהָא*, abs. *אַמָּא ancilla, serva, c. Suff. אַמְּתָךְ, אַמְּתֵיהּ, Plur. *אַמְּהָתָא abs. אַמְּהָן. | *אַמְּהוּתָא abs. אַמְּהוּ status servae, servitium ancillae 90.

אמט אַמִּיטְתָא, אַמִּטְתָא 89. 124 caligo. | אמטול cf. מטול.

אמם אִמָּא f. mater c. suff. אִמֵּיהּ, אִמַּהּ, אִימָּה. Pl. *אִמְּהָתָא, אִמְּהָן, אִמְּהָת.

אמן הֵימִין credidit, Impf. *יְהֵימִין, תְּהֵימִין, תְּהֵימְנוּן, Partic. מְהֵימַן, וּמְהֵימַן, Plur. מְהֵימְנִין, מְהֵימְנָן, מְהֵימְנָא. Est vocabulum peregrinum ex hebr. הֶאֱמִין confectum. | *הֵימָנוּתָא, abs. הֵימָנוּ fides 47.

Scriptio recentior est הימנו, cod. הימנו. | אומנא artifex. | אמתי n. pr. patris Jonae.

אמר אמר dixit, ואמר et dixit. אמרית, script. recentior אמרית 47, dixi, Impf. תימר, אימר, יימרון, Inf. למימר, Partic. pass. אמיר. — Itpe. Impf. יתאמר 15. | מימרא dictum, verbum, abs. cstr. מימר 19. 25, c. Suff. מימרי; מימרא דיי = verbum Dei. Num λόγος? cf. ממללא. | אימרא, abs. cstr. אמר, 2, אימר, 95, m. agnus. Pl. *אמריא, *אמרין. | אמוראה Amoraeus, Plur. לאמוראי 100.

אן אן Part. ubi cf. أَيْنَ, אן את ubi es? Cum מן unde, ומנן את אתי 133 unde venis. Loco laud. scriptio recentior est ומנן; non igitur מנן sed מנן proferendum est. | *אן et *אין Part. condicionalis = אם si 161. | אנא ego. | אנחנא nos. | אנון, אינון, אינון, אינון hi. In sententiis nominalibus copulae vices gerit מסאבין אנון immundi sunt. Cum הא comp. *האנון syr. ܗܢܘܢ.

אנס *אנס rapuit, vim intulit אנסו, Partic. act. אנסין, pass. אניס 38 juxta אניס, אנוסא, Plur. אנוסין 117 latro.

אנף *אפא nasus, על אפה 73 in nasum ejus, Plur. *אפיא, אפין, אפי, c. Suff. אפוהי, אפיהון nares, facies. באפי עם contra populum. Resolvitur in אנפי 155[1].

אנש אנשא, scriptio recentior אנשא, abs. c. אנש homo. דימחי לאנש qui hominem quempiam percutit 91, כל אנש ישראל quivis Israelita 34 *ברנשא, בר אנש 148 homo, בני אנשא filii hominis, homines 48. 25. 26. בנת אנשי קרתא filiae hominum urbis. | אנוש n. pr. viri 68.

אנת איתתא, cstr. איתת 35. 41, abs. אתא 124, Plur. נשיא 86, cstr. *נשי, abs. נשין 67, mulier, uxor. Radix Singularis convenit cum أُنْثَى, Pluralis cum نِسَاءٌ et نِسْوَةٌ quae sunt Pluralia tantum. | אירתו abstr. status uxoris, matrimonium 75. 96, cf. אמהו. | את Pron. tu, com. אתון vos, msc. *אתין fem.

אסא אסא inusit. Partic. *אסיא medicans, medicus אנא אסך 86 ego sum medicus tuus. Pa. *אסי Part. מאסי medicus, מסינא 49 medicor. Itpa. *אתאסא, Inf. אתסאה, איתסאה 39, 38, curari. *אסיתא medela, sanitas, abs. אסו salus. אסו הוא לעינין salutifera

est arbor oculis, jucunda. Cf. aethiopice ዕሴት፡ in phrasibus በዐለ፡ ዕሴት፡ fortunatus et ኅጡአ፡ ዕሴት፡ destitutus fortuna Ludolf Hist. aeth. Commt. P. 41. Cf. Targ. Qohel. 10, 4.

אסן Deut. 33, 16. בְּאַסְנָא in rubo Exod. 3, 2. Punctatio ab aliis exhibetur ita: אַסַּנָא, אַסְנָא, אַסָנָא, אֲסָנָא, אַסַּנָא, אַסְנָא, אֲסָנָא, cf. Levy s. v. Buxt. in Lex. scripsit אַסְנָא. E vestigiis in codice Londinensi conspicuis restituo בְּאַסְנָא.

אסת *אַסְתֵּר n. pr. Esther.

אעא אָעָא abs. אָע lignum. Plur. אָעֵי מוֹרְנִין 129 ligna hastarum. — Plur. fem. אָעֲיָתָא Jud. 5, 28 fenestra clathrata, transenna.

אף אַף Part. etiam. | אפין cf. sub. אנף.

אפך אַפֵּךְ sese convertit 159. Vocabulum dialecto Palaestinensi proprium. | **אפר** אפרים n. p. Ephraim.

אפת *מוֹפְתָא Plur. מוֹפְתַיָּא signum, prodigium, portentum.

אצא אַצְוֹתָא mactra, panarium, c. Suff. אַצְוֹתָךְ. | **אצבע** v. צבע.

אצר *אוֹצָרָא Pl. *אוֹצָרַיָּא, *אוֹצְרִין thesaurus, horreum. C.Suff. Plur. אוֹצָרַי in Pausa, אוֹצָרָךְ 36, אוֹצָרֵיהוֹן.

ארב ארבע cum deriv. v. רבע.

ארג אַרְגְּוָנָא abs. אַרְגְּוָן purpura.

ארז *אַרְזָא Pl. אַרְזִין cedrus.

ארח אוֹרְחָא constr. abs. אוֹרַח, Plur. *אוֹרְחָתָא, אוֹרְחָן 35[15] via, semita. Est femininum, בְּשְׁבִּיל אוֹרְחָן et חֲדָא בְּאוֹרְחָא 35[1], אוֹרְחָן דְּתַקְנָן 145.

ארי אֲרֵי Part. si, quod, quia, ὅτι. | אַרְיָא Plur. *אַרְיָוָתָא abs. אַרְיָן 53[9] leo. Pag. 164[3] אַרְיָיָא (vocales uti M posuit) est Sing. leo.

ארך *אָרַךְ cf. أَرُكَ Impf. *יֵירַךְ cf. يَأْرُكُ, longus fuit. Hinc תֵּירְכוּן, יֵירְכוּן 50[2]. 131[14] Af. אוֹרִיךְ longum reddere, extendere, morari, Pl. אוֹרִיכוּ, Impf. יוֹרְכוּן Partic. לָא מוֹרִיךְ לְעָלְמִין non extendens (iram) in aeternum. | אַרְכָּא tempus longum, prorogatio 105.

ארם אֲרָם Aram, Aramaea 69[11] אֲרַמָּאָה Aramaeus 32. | *אָרוֹם 157 idem quod אֲרֵי in textibus Palaestinensibus.

ארמל *אַרְמַלְתָא abs. אַרְמְלָא vidua.

ארנ ארנבא f. lepus. | ארנון n. p. rivi 15, Arnon.

ארס *ארס desponsavit Impf. תירוס 38. Pa. Partic. fem. abs. מארסא 96[6] desponsata.

ארע ארעא f. terra abs. cstr. ארע, c. Suff. ארעכון. Pl. *ארעתא, *ארען, c. Suff. ארעתהון. | ארעיתא Adject. fem. inferior, infimum. Scriptio rec. ארעייתא 47[3]. — ארעית id. לארעית שדא in infimum tabulatum, ארעית ארעא ima terrae 160. — מלרע, מלרע = מן לארע infra, c. c. ל 58. | ארע accidit, evenit v. ערע.

ארר מארירא maledictio 37. Vox peregrina, ex hebr. מְאֵרָה formata, Syris ignota.

אשד *אשד effudit. Impf. *ישוד Partic. pass. אשיד, effusus, male cod. אשיד 145. Itpe. אתאשד Impf. יתאשד 45.

אשו אשותא talpa Lev. 11, 18. Dubito de significatione, hebr. est תנשמת, quod Lev. 11, 13 est בותא.

אשכ אשכחת v. שכח.

אשר אשר n. pr. viri.

אשש אישתא ignis, abs. אישא, אישא אכלא כאישא sicut ignis devorans. Radix incerta est, אשש, אנש? | אשא fundamentum c. Suff. אישהא fundamentum ejus. אֻשַׁיָּא, אֻשַׁיִּן Ezr. 4, 12.

אתא אתא venit, אתית veni, אתו venerunt. Impf. ייתי, תיתי, Plur. fem. ייתין 35[8], ייתון 52. Impr. איתא 18, 24. Pl. איתו 138. Syr. ܐܬܐ, ܐܬܐ. Inf. מיתי, c. Suff. במיתותה Genes. 24, 16. Partic. *אתי Plur. אתין גמליא. Af. *איתי *איתי c. Suff. איתינא duxit nos. איתוני duxerunt me 163[13]. Impf. ייתי, c. Suff. ייתינון; Inf. c. Suff. איתיותך 109. Partic. Plur. f. מיתין 150, m. מיתן 118. Ittaf. *אתיתי Impf. יתיתון perducentur 5[20].

אתמ אתמלי heri 92[21] Etymologiam quaeras in Gram. Syr. mea I p. 118.

אתנ אתנא asina, c. Suff. אתנך, Plur. abs. אתנן.

אתר אתרא locus. abs. באתר דכי in loco puro. Plur. *אתריא. Cum ב contrahitur in בתר i. e. pone, post בתרי post me 68[17]. | אתור Assyria, אתוראה Assyrius, אתוראה.

ב

ב׳ ב Praepos. instrumenti et loci. per, in. Ante consonantes vocali instructas בַּ, בַּכִין, vocali destistutas בְּ, בְּדְמִיה. Ante gutturales vocali destitutas בַּ, בְּאַרְע. C. Suff. בִּי, בָּךְ, בִּיךְ, בֵּיה, בַּה, בַּנָא, בְּכוֹן ,בְּהוֹן ,בַּן. Componitur c. Particulis בְּגוֹ, בְּדִיל, בַּכִין unde מִבַּכִין inde, deinde, בִּלְחוּד.

באר בִּירָא f. puteus. 15[9]. בארי 160[8] Partic. ברא.

באש בִּישׁ f. בִּישַׁת Impf. תִּבְאַשׁ et תִּיבְאַשׁ malus fuit. | Af. אַבְאִישׁ ab'es̆ 12[3] et אַבְיאשׁ 32[7] abîs̆ male egit, malum intulit, Partic. מַבְאֲשִׁין, Inf. אַבְאָשָׁא. Itpe. אִתְבְּאַשׁ male cessit, male se habuit 146. | בִּישָׁא ,בִּישׁ Adj. malus. בִּישׁוּתָא malitia cstr. בִּישׁוּת Eodem sensu בישת רעיוניה 158[10].

בבל בָּבֶל f. n. pr. urbis Babel 111[3].

בדד Mich. 6, 15 cum Reuchl. leg. *תְּבַדֵּיד denom. a בַּדָּא, ܒܘܐ torcular, torculari subicies.

בדח בַּדְחָא laetitia, Bar Ali ܒܘܚܐ. Payne-Smith.

בדל בַּדְלְחָא = בְּדֹלַח hebr. Bdellium, vel ut aliis videtur, nomen lapidis pretiosi. Lagarde Ges. Abhdlg. P. 20.

בדר בַּדַּר Pa. dispersit, c. S. בַּדַּרְנוּן, Impf. c. S. יְבַדְּרִינָךְ disperget te, אֲבַדְּרִנּוּן. Af. תַּבְדִּיר Mich. 6, 15 cf. בדד. Itpa. אִתְבַּדַּר dispersus est, 1. Pers. Pl. אִתְבַּדַּרְנָא. Part. pass. Pl. מְבַדְּרַיָּא dispersi.

בהל בהל in Pe. inusitatum Itpe. אִתְבַּהִיל confusus, territus, perturbatus est *בַּהוּלְתָא terror, perturbatio.

בהק Af. *אַבְהִק, Partic. מַבְהֲקִין splenduit, lucidus fuit.

בהר *בְּהַר splenduit S̆af. שִׁיבְהוּרִי v. sub שב.

בהת *בְּהִית, Ps. 2[da] בַּהִיתְתָּא pudore affectus est, puduit eum. Partic. בָּהֲתִין. Itp. assimilato ת est *אִבְּהֵת Impf. יִבַּהֲתוּן 153[6], 144[12]. | *בַּהֲתְתָא abs. בַּהְתָּא pudor 152.

בוב בָּבָא porta. בָּבַת עַיְנָא pupilla oculi a ܒܒܐ puella, deinde pupilla, κόρη cf. Diminutivum ܒܒܘܢܐ filiolus, ܒܒܘܢܬܐ filiola.

בוע *בַּע exsultavit, Impf. אֲבוּע 111[11], 152[2].

בות בִּיתָא 8[3] noctua, hebr. תנשמת, quod Lev. 11, 30 redditur אֲשִׁיתָא quod vide.

בזז בַּז* diripuit, Partic. בְּזִיז spoliatus, direptus. Itpe. אִתְבְּזִיז, Inf. אִתְבְּזָזָא spoliari. | בִּזְתָא cstr. בִּזַּת praeda.

בזע בְּזַע fidit, Impf. יִבְזַע*, Pa. בַּזַּע id. Itpe. aut Itpa. יִתְבַּזְּעוּן 140 findentur. | בִּיזְעָא pars panni lacera 163[9].

בחר בְּחַר elegit, בְּחַרְתְּהִי elegisti eam. Impf. יִבְחַר*. Itpe. אִתְבְּחַר*, Impf. יִתְבְּחַר electus est. Partic. מִתְבַּחְרִין.

בטל בְּטַל* Impf. יִבְטַל desiit, cessavit. Pa. בַּטִּיל cessare fecit, destruxit, irritum fecit. Partic. מְבַטְּלִין. Af. id. אַבְטִיל cf. 48[2]. יְבַטְּלָן 152[13], R יְתַבַּטְּלוּן, Bomb. יִתְבַּטְּלָן forma mala. Sensus postulat: irritum facient mandatum. | בּוּטְלָנָא cessatio, vacatio, בִּיטְלָנֵיה יְהַב cessationem operae, quo tempore caesus a laborando impeditus erat, pecuniâ datâ restituet, persolvet.

בין בֵּין Praep. inter. c. Suff. בֵּינָךְ, בֵּינֵיהוֹן, c. מִן, מִבֵּינָךְ de medio tuo.

ביר בִּירְנִיתָא* castellum Pl. בִּירְנִיָּתָא, c. Suff. בִּירְנִיָּתְנָא, בִּירְנִיָּתְהוֹן 127[9].

בית בָּת pernoctavit Imprf. יְבִיתוּן, Imprt. בִּיתוּ, Inf. מִבָּת. | בֵּיתָא domus abs. cstr. בֵּית, Pl. בָּתַּיָּא, c. S. בָּתֵּיהוֹן 109[17]. | בֵּית אֵל n. loci Bethel.

בכא בְּכָא flevit, Pl. בְּכוֹ, Impf. יִבְכֵּי*, Pl. יִבְכּוֹן, Inf. מִבְכָּא, Partic. Pl. בָּכַן. | בְּכִיתָא fletus.

בכר בּוּכְרָא primogenitus, 161[14], abs. et constr. est בְּכוֹר*, quod male בְּכוֹר solet scribi. בּוּכְרָא דִבְנָךְ primogenitus filiorum tuorum, בְּרִי בּוּכְרִי filius meus primogenitus. Plur. cstr. בכורי בני ישרי legas בּוּכְרֵי 102[10]. | בִּכּוּרָא fructus primitivus, primitiae. | בַּכִּירָא praecox, primitivum, בְּכִירֵי עָנָיה primogeniti ovium. | בְּכִירָא primitivus et ut videtur antiquus, טוּרַיָּא בְכִירַיָּא Deut. 33, 15 hebr. הררי קדם. | בְּכִירוּתָא primogenitura.

בלא בְּלִיא* vetustate exesus est, fem. בְּלִיאַת 43.

בלל בַּלְבֵּל* perturbavit, permiscuit, c. S. בַּלְבְּלוּנַן 107.

בלע בְּלַע degluttivit, devoravit f. c. S. בַּלְעַתְנוּן אַרְעָא, Inf. מִבְלַע. | בִּלְעָם n. pr. Bileam.

בלק בָּלָק n. pr. Balaq.

בנא בְּנָא Impf. תִּבְנֵי, אֶבְנֵי, Impr. בְּנֵי 23[11], בְּנֵי 27[6], aedificavit, c. S. בְּנוֹנִין 116 pro בְּנוּנִין, Part. Pl. בָּנִין, Itpe. אִתְבְּנֵי, Impf. תִּתְבְּנֵי aedificatus est, Plur. fem. יִתְבַּנְיָן. | בְּנַיָּא, בְּנָתָא v. בַּר. | בְּנְיָמִין n. pr. Benjamin.

בסם בְּסִים Impf. יִבְסַם suavis, dulcis fuit, Pl. בְּסִימוּ 86[14]. De מְבוּסָם cf. 128[3]. | בּוּסְמַיָּא abs. בּוּסְמִין 4 aromata.

בסס בסיס basis, fundamentum, 128[3] בְּסִיס in Reuchl.

בסר I *בְּסַר contempsit.—Partic. pass. בְּסִירִין contempti. Cf. بسر. | בּוּסְרָנָא contemptus, abs. בּוּסְרָן. | בִּסְרָא cstr. בְּסַר caro. C. S. בְּסְרִי, בְּסַרְהוֹן.

בסר II בְּסוֹרְתָא nuntius laetus a בַּסַּר, بشّر, c. S. בְּסִירְתָנָא.

בעא בְּעָא 32 precatus est, quaesivit בְּעֵיתִי, Impf. *יִבְעֵי. Hinc corrigendum אבעו 160 in אבעי. Partic. fem. בָּעְיָא intendens, volens. Hinc וְאִלְפָא בָּעְיָא לְאִיתְּבָּרָא, et navis in eo erat ut disrumperetur, naufragium factura erat. Exoritur Futurum periphrasticum in lingua neosyriaca excultum. Stoddart Grammar. P.109, Nöldeke Neusyr. Gram. P. 250, 295. | בְּעוּתָא, abs. *בְּעוּ precatio, rogatio, c. S. בְּעוּתִי.

בעט בְּעַט Deut. 32, 15 בְּעַטִית 127, calcitravit, conculcavit. Impf. *יִבְעוּט = ܢܒܥܘܛ, an יִבְעַט = ܢܒܥܛ?

בעל *בְּעֵלָא cstr. בְּעֵיל, בְּעֵיל 48, c. S. בְּעֵלָה, Pl. cstr. בְּעֵלֵי, dominus, herus, maritus, בְּעֵיל אִתְּתָא, בְּעֵלַת דְאִיתְּתָא maritus, בְּעֵיל דְּבָבָא inimicus, Pl. c. S. בְּעֵלַי דְּבָבַי, inimici mei, בְּעֵלֵי דְּבָבוּהִי ejus, בְּעֵלֵי דְּבָבֵיהוֹן eorum. Fem. בְּעֵלַת דְּבָבְתִי inimica mea 152[4]. | בְּעֵלָא פְּעוֹר Dominus Peor, nomen Dei, contractum in בְּעֵלְפְּעוֹר 30[16]. 31[3].

בער בְּעִירָא cstr. abs. בְּעִיר, c. S. בְּעִירֵי, בְּעִירָךְ bestia, brutum. | בְּעוּרַיָּא lampades, taedae. Rad. *בְּעַר arsit. | בְּעוֹר n. pr. Beor.

בעת בְּעִית confudit, terruit, fem. בְּעִיתַת 124.

בצר *בְּצַר praecidere, detrahere, unde *בְּצוּרְתָא, *בְּצוּרְתָא? Pl. בּוּצְרָתָא subtractio, annonae caritas, defectus pluviae 128. Forma Sing. esse potest *בּוּצְרְתָא cf. ܡܘܚܕܢܘܬܐ juxta ܡܘܢܒܥܘܬܐ,

ܒܩܥܬܐ, at scriptio solita codicum בציירתא, ביציירתא commendat formam propositam.

בקע *בִּקְעָה fidit, *בִּקְעֲתָא vel *בִּקְעָתָא ut ed. Sab. Gen. 11, 2. Plur. *בִּקְעָתָא c. S. בִּקְעָתֵיה vallis, planities. Ad vocales Sing. cf. ܦܩܥܬܐ.

בקר *בַּקְרָא f. grex boum, Plur. cstr. בַּקְרֵי תּוֹרָךְ greges boum tuorum.

ברא בְּרָא creavit, Impf. *יִבְרֵי, Itpe. *אִתְבְּרֵיא Prs. 2 אִתְבְּרִיתָא, Pl. אִתְבְּרִיאוּ creatus est. | *בּוּרְיָא, c. S. בּוּרְיֵיה bona valetudo ejus qui sanatus est cf. برئ من المرض sanatus est a morbo. N. act. بُرْءٌ et بَرِيءٌ. Est interpretatio juridica in favorem vulnerati. Nam si baculo (על משענתו Exod. 21, 19) sanatus a morbo non utitur, quid fiet? Cf. Sanhedrin fol. 78ª infra, et R. Ismaelis interpretationem in Mechilta. | בְּרָא cstr. abs. בַּר, scr. rec. בַר, filius. C. S. בְּרִי, בְּרָךְ. | בַּר זַרְעָא semen, בַּר חוֹרִין liber et libertus cf. inscr. Palm. bil. Barathae. | Pl. בְּנַיָּא abs. בְּנִין, cstr. בְּנֵי, c. Suff. בְּנָךְ, בְּנֵיכִי 74[15] filii tui mulier. בְּנוֹהִי, בְּנְהָא. | בְּרַתָּא 151[20] filia, cstr. *בְּרַת, c. S. בְּרַתָךְ. בַּת est Hebraismus. Pl. *בְּנָתָא, cstr. *בְּנַת, abs. בְּנָן, c. S. בְּנָתֵיה.

ברז בַּרְזְלָא m. ferrum. Syr. ܦܪܙܠܐ.

ברך Pa. בָּרֵיךְ benedixit, Pl. בָּרִיכוּ, c. S. בָּרִיכְנוֹן, Impf. יְבָרֵיךְ, c. S. תְּבָרְכִינוֹן, Impr. בָּרְכָא, Partic. act. מְבָרֵיךְ, c. אנת, comp. מְבָרְכַת 25[3] benedicis, Partic. pass. מְבָרַךְ. | בְּרִיךְ Part. pass. Pe. בְּרִיךְ יְהוֹן בְּרִיכִין. | בִּרְכְתָא benedictio, Pl. בִּרְכָתָא.

ברל בְּרוּלָא beryllus, אֶבֶן בְּרוּלָא 61.

ברם בְּרַם Partic. sed autem. V. 22[18].

ברק בַּרְקָא fulgur, Pl. בַּרְקִין. | בָּרָק n. pr. Baraq.

ברר בָּרָא campus (hebraizante scriptione pro בָּרָא = ܒܪܐ), חַיַּת בָּרָא 98[21]. | בַּר foras, extra מִבָּרָא extra 2[20], בַּר מִן praeter, בַּר מִנִּי praeter me, בַּר מִנָּךְ 153[13]. Particula a nomine re vera non formatione distinguenda, scriptione vocalis solet distingui. | בְּרִירוּתָא puritas, claritas, cstr. בְּרִירוּת abs. בְּרִירוּ. Pathach בַּר׳ exspectatur, at adtendendum ad ܒܪܝܪܘܬܐ cum ܒ sine vocali.

בשר בישׂרא scriptio hebraizans pro בסרא 157[6].

בתו בּתוּאֵל n. pr. Bethuel.

בתל בּתוּלתא virgo. Cstr. *בתולת, abs. *בּתוּלא, Pl. בּתוּלתא, בּתוּלן, בתולת.

בתר בּתר Praep. post, pone, c. S. בּתרי, בתרוהי 154, בּתרהא 86 pone eam. Cf. אתרא. | בּתריא partes dissectae animalis 154[2].

ג

גאה גאה superbus fuit Itpa. אתגאי 86[3] superbus, exaltatus fuit cf. 83[3]. | גיאותא altitudo, majestas. | גיותנא Pl. גיותניא superbus, magnificus, abs. גיותנין 162[8].

גבב גֻּבָּא Dan. 6, 20 fovea, abs. cstr. גוב, Pl. גובין cisternae.

גבב *גב proprie tergum, deinde Praep. c. על in superficie i. e. super. כד על גב ידיי 161[2] anima mea est sicut super manus meas i. e. periculis exposita. Cf. Ps. 119, 109, Job 13, 14 trg. Pertinet fortasse ad rad. גנב.

גבא *גבא Impf. *יגבי colligere e. c. pecuniam. Itpe. אתגבי colligitur, exigitur mulcta Inf. איתגבאה 92[8]. Syr. sensus vocabuli est elegit.

גבה גבהא c. Suff. גבהה 156[16], profer *גבהה altitudo ejus, superbia animi. Vocabulum syr. inusitatum.

גבן *גבינתא* sic ad analogiam syriacam scribendum esset, si forma occurreret, Pl. גובנין lac spissum, caseus, שמן ג׳ pinguedo lactis spissi, flos lactis.

גבר *גבר potens fuit Itp. אתגבר potentem se praebuit, potens fuit 113. | גברא, גוברא vir, cstr. abs. גבר. Pl. גבריא, גבריא 19[11], גבריין, גברי. | גבורתא, c. S. גבורתיה, abs. גבורא, Pl. גבורן fortitudo, miracula = δυνάμεις. | גיברא, Pl. *גבריא, abs. גיברין heros, robustus, fortis, גברין גיברין viri fortes. | גיברותא potentia, fortitudo 144, c. S. גיברותהון.

גדד גד n. pr. Gad, vocalis more hebr. posita.

גדי גדיא 164 hoedus.

גדע גִּדְעוֹן n. pr. Gideon.

גדף Pa. *גַּדִּיף, Plur. גַּדִּיפוּ 116 contumeliis afficere, blasphemare. | *גַּדְפָּא ala c. גַּדְפּוֹהִי פָּרִישׂ expandens alas suas.

גדר גְּדִירָא paries, septum 21[11]. Vocabulum hebr. Syris inusitatum. Scrib. גְּדָירָא, גְּדָרָא?

גדש גְּדִישָׁא acervus frumenti, גְּדִישִׁין ייכול 94[16] comedet acervos frumenti.

גהן גֵּיהִנֹּם Gehenna, infernum, ex hebr. גֵּי הִנֹּם vallis Hinnom formatum.

גוו גַּוָּא Nomen, internum, medium, intestinum, c. S. גַּוֵּיה, כֹּל דִּבְגַוֵּיה omne quod in medio ejus (vasis) est 9[13]. Stat. cstr. גּוֹ, c. ב componitur: בְּגוֹ Part. in medio, in, בְּגוֹ יַמָּא in mari, בְּגוֹ בֵּית יש׳ in domo Israel. Sic cum מִן Part. מִגּוֹ de medio, de מִגּוֹ כְּנִשְׁתָּא de congregatione. | גַּוָּאָה Adject. internus, בֵּית קוּדְשָׁא גַּוָּאָה Lev. 10, 18 locus sanctuarii intimus i. e. cella tabernaculi.

גוב גּוֹבָא 8. 39[13] species quaedam locustarum, aut status provectior quidam larvae hujus insecti. Rad. aliis est جبى, جبى, جابى et جاب Freytag, Lane locusta. Dietrich retulit ad גוב.

גוג גּוֹג n. pr. Gog. 16[3].

גוז *גָּז Pl. *גָּזוּ transivit juxta עִבְרוֹ Jud. 5, 17. Cod. גָּזוּ at conferendum جاز يجوز quia גזז sensu tondendi (non secandi generaliter) nullo modo quadrat. Cf. Buxt. et Jac. Levy Neuhebr. WB. s. גוז et Aruch. ed. Kohut II 259. Revocari potest ad גזר Pa. sed sensus desecandi repugnat et جزر est orbavit. Itaque Partic. Af. est מְגִיז. Hinc 162[2] legendum אַגְזְתָּא adduxisti. | מַגְזְתָא 15[1] מְגָזַת עִבְרָאֵי n. pr. loci hebr. Ijje haabarim dicti. Ad litteram Transitus Hebraeorum, scriptio solita מְגִיזְתָא est.

גוח גָּח prorupit, Af. אַגִּיחַ prorumpere fecit, effudit spec. אַגִּיחַ קְרָבָא ב 14[2] bellum effudit in alq., bellum intulit. Alii scribunt אַגַּח quod ad נגח referendum esset. Inf. לְאַגָּחָא pro *לְאַגָּחָא 17[20]. Ittaf. אִתְּגַח effusum est bellum 117[3]. | גִּיחוֹן n. pr. fluvii Gihon 61.

גוף גיף Perf. sine exemplo יגוף moechari, לא תגיף 88. Vox Targ. babylonicis propria, syr. est venari.

גור גיורא c. S. גיורך, abs. גיור hebr. גֵּר peregrinus, proselytus.

גזז *גז totondit Partic. c. Suff. דקדם גזזתא coram tondentibus ipsum.

גזר גזר Impf. יגזר, Inf. מגזר secuit; c. קים foedus, גזר קים עם = hebr. כרת ברית foedus iniit cum 43[10]. גזר ליה קים 86 cum ל vel עם. Denique absolute constituit, jussit, גזרין למעבד 25 facere constituunt. | גזיר כין 146 ita constitutum est. | גזירתא cstr. גזירת decretum, גזירת מלכא, ג׳ מימרא דיי 137. 29. ג׳ בית עמרי 150.

גחן גחן Inf. מגחן prostravit se. Denominativum ad גָּחוֹן venter pertinet.

גין בגין v. גנן.

גלא גלא 1) aperuit Num. 22, 31; 2) emigravit Impf. יגלון, Partic. act. גלי migrans Gen. 4, 16. *גלינן 158 in exilio sumus. Partic. pass. גלי apertus, בריש גלי capite nudo; גלי קדמי patet coram me 22. 46. Plur. msc. דינוהי גלין jura ejus aperta sunt 125, fem. גלין 116 גלין מחשבת לבא. | Pa. גלא sic! 117[6] revelavit, Reuchl. et Kiss. גַּלָּא. | Itpe. אתגלי manifestatus, revelatus est, visus est, fem. אתגליאת, Prs. 2[da] אתגליתא. Impf. יתגלי, fem. תתגלי 49. אתגלי Plur. fem. יתגלין 53. | Inf. אתגלאה, c. S. אתגליותך 114, Partic. מתגלי. | *גליתא exilium, Pl. *גלותא, c. S. גלותהון 147.

גלל *גלין c. S. גלוהי undae, fluctus. | *גלל Part. c. ב *בגלל propter, causa, c. S. בגללהון 38[21] propter eos. מן בגלל 164 id. Gesenius et Fleischer contulerunt مِن جَلَلِ et مِن تَجِلَّتِكَ i. e. reverentia tui = propter te. Cf. Lane sub جَلَل. | גלולין idola ex hebr. גִּלּוּלִים desumptum. | גלגלא 149 n. pr. loci בית גלגלא Gilgal.

גלע גלעד n. pr. Gilead.

גמל *גמל affecit aliquem aliqua re, fecit illi sive bonum sive malum. Partic. אתון גמלין דא 44 vos facitis hoc. Vocab. Syris inusitatum Hebraismum sapit. | גמילותא actio, opus, גמילות חסדא 150

beneficium, gratia, favor, proprie actio gratiae ג׳ ח׳ בְּרַחֵם libenter facere bona opera. | גַּמְלָא camelus. Pl. גַּמְלַיָּא, *גַּמְלִין, c. S. גַּמְלָךְ cameli tui 70. 73, גַּמְלֵיהּ ejus.

גמר *גְּמַר Pe. perfecit Partic. גָּמִיר Deutr. 33, 10 perfectum, quo hebr. כָּלִיל holocaustum redditum. Haec interpretatio in Peschita recepta est, 1 Sam. 7, 9. | Pa. גַּמַּר perfecit, finem fecit, delevit. עַד דְּאִגַּמַּרְתִּנּוּן 126 donec eos interfecero. | Impf. 1 Prs. אִיגַּמַּר pro אֲג׳ 14[5]; 3. fem. תְּגַמְּרִין 147. | גַּמְּרָא 24 desolatio, destructio, 151 perditio. | *גּוּמְרָא Pl. גּוּמְרִין carbones 124.

גנב *גְּנַב Impf. יִגְנוּב 91, תִּגְנוּב 88, furatus est, surripuit. Itpe. אִתְגְּנֵיב, Impf. יִתְגְּנֵיב, Pl. יִתְגַּנְּבוּן, Inf. אִתְגַּנָּבָא furto ablatus est. | Pa. Partic. Pass. *מְגַנַּב secretus, Pl. fem. בְּאוֹרְחָן מְגַנְּבָן in semitis secretis 114[13]. | גְּנוּבְתָא res furto ablata 94[7]. Caudae notio in Talm. et l. l. ex Jonathane a Levy allata, mihi suspecta est, quaeritur num lectio sana. | גַּנָּבָא fur.

גנז *גְּנַז recondidit, Partic. pass. גָּנִיז, גְּנִיזִין 48 reservatus.

גנר גִּנֵּיסַר n. pr. maris Gennezareth. 53[11].

גנן גְּנַן Af. *אַגֵּין protexit, Inf. אַגָּנָא, אַגָּנָא 138, Partic. מַגֵּין מְגִין 52. 123 protegens. Sic et 49[4] quamvis de hebr. מָגֵן scutum cogitari possit, quod Aramaeis inusitatum. | גִּנְּתָא cstr. גִּנַּת hortus. | גִּין proprie protectio, deinde c. ב Part. *בְּגִין propter, causa in dialecto Palaest. בגין דלא למיסגיד ea de causa, ne adorem. C. S. בגינהון 161[15] propter eos.

גפן *גופנא nisi juxta ܓܦܬܐ fem. גפינתא potius statuendum est, abs. גּוּפַן 79[6], mscl. Syr. fem. in Targ. Ps. 128, 3; 80, 15 fem.

גר *גֵּרָא cstr. גֵּר 53[9] catulus (leonis).

גרא גרא = جرى cucurrit Pa. גָּרִי ad currendum incitavit, instigavit, immisit. Impf. אִיגָּרֵי pro אֲגָרֵי 47[8], Itpa. אִיתְגָּרֵיתִי 157 commotus sum.

גרב גַּרְבָא lepra 38. Cave tribuas consonae ב Dages, syr. enim ܓܪܒܐ habet Rukacha.

גרז גְּרִיזִין n. pr. Garizim 34[10].

גרם גַּרְמָא os Pl. c. S. גַּרְמַי.

גרר *גִּרָא sagitta, Plur. גִּרִין (גיררין Reuchl.), c. S. גִּירְרַי 49.
גת גַּת n. pr. urbis Gath 141.

ד

ד דְ A. 1. Pronomen relativum, qui, quae, quod. 2. Signum Genetivi מֵימְרָא דְיָי verbum domini. 3. Particula causalis et finalis, quod, ut. — Ante syllabas vocali instructas habet Schwa דְמָא דְחַטָּתָא sanguis sacrificii piacularii, דְבִסְטַר quod in latere. — Ante syllabas brevissimas quae Schewate utuntur neque a Gutturali incipiunt habet *i* דִבְרָךְ, דִּבְנָךְ filii tui 46. דִבְמָיָא, דִלְעָמָּא; ante Gutturales Schewate ornatas ponitur דַ, דַאֲבָהָתָנָא, דַאֲמַר, uti cum Waw וַאֲנָא וַאֲנָא 47 lin. 4, כַּדְחַזִי, sed raro etiam *i* דִחֲצָדָא 99[13]. — Cum je primae syllabae *de* contrahitur in *di* דִיהַב, דִיהֲבִית 11[8]. — Eodem modo sed raro contractio locum habet si ante Gutturalem Schewate instructam ponitur דַאֲנָא אָזִיל 72 lin. ult. juxta דַאֲנָא יָתִיב l. 7. — Cum הוּא contrahitur in דוּ 19[3] יַת דוּ תְבָרֵיךְ id cui benedices. Cf. Samaritane דו מצבוע qui lavatus est. In Carm. Sam. e cod. Gothano ed. Merx I, 6. | B. Cum ל c. S. servat formam antiquam די ceteroquin in Targ. obsoletam 147[10], 31 Adnot. 4. Itaque דִילִי, דִילֵיה, meum, suum, juxta דְלֵיה 7 lin. 9 eo discrimine ut ד in דְלֵיה sit relativum *cui*. | C. דיל cum ב comp. בְּדִיל propter, בְּדִילִי propter me, et ante enuntiatum totum eodem sensu בְּדִיל דְלָא propter quod non = ne e. c. פַּקֵּידְתָּךְ בְּדִיל דְלָא לְמֵיכַל מִנֵּיהּ 63 jussi te ne de eo comederes. | D. Cum לְמָא ad quid comp. דִלְמָא = quod ad quid. Ex sueto apud Arabes transitu significationis interrogativae in negativam adhibetur sensu negativo quod ad non = ne forte, דִלְמָא תְמוּתוּן ne forte moriamini Lev. 10, 7. — Si ex לְמָא nihil = לָא מָא exortum esset (Levy) non דִלְמָא sed דְלָמָא pronunciaretur. Itaque haec etymologia reicienda.

דא דָא Germen demonstrativum, generis indistincti, hic, haec, hoc. מָא דָא עֲבַדְתָּא Gen. 3, 12 cur hoc fecisti Gram. mea syr. I P. 180, nisi rem inde explicas quod fem. loco nostri neutrius haud raro adhibetur. — Plerumque fem. לְדָא יִתְקְרֵי אִתְּתָא haec nominabitur virago, נְסִיבָא דָא sumpta est haec Gen. 2, 23, דָא הִיא

Levit. 11, 1. C. הא composit. הדא haec; הדא וכנא haec nunc = זאת הפעם 62. Cf. דיכי, דנן, דין.

דאת Af. *אדאית, Impf. ידאית 58[3] denominativum a דתאה servato ת status determinati *דתאתא (דִּשְׁאָ), eliso ת post ד posito adte'et = ad'et, derivandum, herbas produxit. Cf. ܐܬܚܡܬ et ܚܡܬܐ, iratus est, ܕܥܠ sudavit et ܕܘܥܠܐ sudor, rad. ودع.

דבב דבב repere, obrepere, aggredi ut videtur. Hinc דבבא impetus comp. c. בעיל = בעיל דבבא hostis, inimicus, c. S. בעיל דבבי. Pl. בעלי דבבא c. S. בעלי דבבי, בעלי דבבותי, בעלי דבביהון, quibus in formis habes Suffixa ratione haud ex logica sed ex analogia illegitimâ procedente in forma pluralis. Syr. vice versa בעיל servat Singularem ܒܥܠܕܒܒܐ, ܒܥܠܕܒܒܝ. Samaritanis simplex דבבא est inimicus. | *דבבותא abs. דבבו inimicitia 64.

דבח דבח Impf. ידבח sacrificavit, Pa. idem 46[6] Inf. דבחא. Hinc 96[13] leg. דידבח Impf. qui sacrificaverit. | *דבחא abs. cstr. דבח, דיבח 135[1]. Plur. *דבחין cstr. דבחי 30 sacrificium. | מדבחא, c. S. מדבחי, Pl. abs. מדבחין altare.

דבק *דבק Impf. ידבוק 62[14] adhaesit. Pl. ידבקון, c. S. ידבקונך 39[21], 37[2], 35[10], Af. אדביק adhaerere fecit, cepit, Impf. ידביק, אדביק 37. 84.

דבר דבר Impf. *ידבר sumsit, cepit, c. S. דברני 73, דברתך 25[2], Impf. תדבריניה capias eum Exod. 21, 14. Imprt. דבר 73[21], Prtc. דברין 143. | Pa. דבר pepulit, duxit, administravit, direxit. 1[ma] Prs. דבריית 43[14], 2[da] דברתא 161[12], c. S. דברני, דברתנון, Imprt. c. S. דבריהי 84[29], Partc. מדבר 143. | Itpe. vel. Itpa. assimilato ת *אדבר *אדבר ductus est Num. 21, 15; 24, 6. Partc. מדברין sese ducentes, effundentes; 51 ducti sunt. | *דברא in מכבשי דבריהון Jud. 5, 20, fortasse idem quod ܕܒܪܐ, Reuchl. דָּבַר campus, de semitis camporum illarum (sphaerarum?). Bomb. Buxt. Levy מכ׳ דַּבְרֵיהוֹן a דַּבְרָא ductus, de semitis ductuum illarum. | מדברא desertum 86[8]. | דבירה n. pr. Debora.

דבש *דבשא = ܕܒܫܐ juxta דובשא mel; abs. דבש in Pausa pro דבש Deut. 26, 10.

דגל דִּגְלַת n. pr. Tigris. Bomb. Sab. דִּגְלַת, Levy Qames. Vultne pausam propter Zaqef?

דגר דִּגּוּר acervus, cumulus 111[2] ubi K. גְּדוֹר, quo גָּדֵר sepes Exod. 15, 8 in memoriam revocatur.

דדן דְּדָן n. pr. tribus Dedan 75.

דהב דַּהֲבָא abs. cstr. דְּהַב aurum.

דו דו v. דִּ.

דוא *דְּוָא tristis, miser fuit. Partc. Plur. m. דְּוָן 130[9]. — דַּוְיְתָא fem. femina menstruis laborans. Solet scribi דְּוִיתָא, at non est Partc. aramaice formatum, quod esset דְּוִיתָא pass. aut דָּוְיָא act. sed est vocabulum peregrinum, Syris ignotum, ex hebr. דָּוָה in linguam targum. tanquam terminus technicus receptum. Forma hebr. דָּוָה conjungenda est cum הָרָה praegnans.

דוב דִּיבֹן n. pr. loci Dibon, hodie Dibân.

דוד דּוּדָא lebes, olla. | דָּוִיד n. pr. David.

דיי דַּיְתָא fem. vultur, al. milvus. Radix vera est דאה volavit.

דין דָּן judicavit Impf. יְדִין, Inf. מְדָן 129, Partic. דָּאִין legendum 128, Pl. דָּיְנִין 145. Itp. אִתְּדָן 111, אִתְּדָן judicatus, punitus est. Inf. אִתְּדָנָא 92[3]. | דִּינָא judicium, Pl. דִּינַיָּא. | דַּיָּנָא Pl. דַּיָּנַיָּא, cstr. דַּיָּנֵי judex. | דָּן n. pr. Dan. | מְדָן n. pr. tribus Medan. | מִדְיָן n. pr. tribus Midian. | דִּין v. דָּן.

דיע דִּיעֲתָא sudor, rad. ידע = ودع fluxit et ወዝዐ : amharice sudor. Dillmann Lex. aeth. 275 supra, hebr. יֶזַע Ezech. 44, 18.

דוץ דָּץ Impf. יְדוּץ, אֲדוּץ exsultavit, tripudiavit.

דוק *דָּק (وص) speculatus est, Af. *אַדִּיק id. Partic. fem. Sgl. abs. מְדִיקָא 118.

דור דָּר 32, Impf. *יְדוּר habitavit, moratus est. Partic. *דָּיְרָא, Pl. cstr. דַּיָּרֵי 155, c. S. דַּיָּרֵיהוֹן 78[6] incolae eorum. | דַּיָּרָא Pl. abs. דַּיָּרִין respondet hebr. גֵּר peregrinus, alienigena 96[16]. | דָּרָא Pl. דָּרִין c. S. דָּרֵיכוֹן generatio, aetas. | דִּירָא 85[2] et דִּירָא 143[12] habitaculum, caula ovium. | מְדוּרָא abs. cstr. מְדוֹר 53[17], c. S. מְדוֹרָךְ. Pl. c. S. מְדוֹרֵיהוֹן habitatio. | *תְּדִירָא perpetuitas, semper = תָּמִיד hebr. 159.

דוש דָּשׁ conculcavit, trituravit. Polel דּוֹשֵׁישׁ, fem. דּוֹשֵׁישַׁת, 1. Prs. c. S. דּוֹשְׁשְׁתְּנוּן, conculcavit. Sunt qui ad radicem דשׁשׁ referant, quam in Syr. ܐܶܬܕܫ (Af. rad. ܕܫܫ) recognovisse sibi videntur. At obstat arab. دَاسَ، يَدُوسُ conculcavit, quod a دَسَّ، يَدُسُّ plane diversum est, ita ut דּוּשׁ et דשׁשׁ distinguenda sint; praeterea etiam forma ܐܶܬܕܫ, ܡܶܬܕܫ eodem modo cum ܕܳܫ conjungitur uti ܐܶܫܡܰܥ audivit cum ܫܡܰܥ et ܐܶܡܟܰܪ subsannavit cum ܡܟܰܪ. Gramm. syr. I P. 319. | *דִּישָׁא abs. c. ל est לְדִישׁ, ita 152[11] legendum, conculcatio.

דחל *דְּחִיל, 2. Ps. דְּחִילְתָּא, 1. Ps. דְּחִילִית timuit. Observa ex formis propositis sequi דחל 18[7] pronuntiandum esse dehel. Impf. ידחל, Pl. ידחלון. Inf. מִדְחַל, Partic. act. f. abs. דְּחִילָה 164. | *דַּחְלְתָא cstr. דַּחְלַת, abs. דַּחְלָא (alia scr. דחלת, דחלא), c. S. דחלתי 37[8]. Pl. *דַּחְלָתָא, c. S. דַּחְלָתְהָא, דַּחְלָתֵיה, דַּחְלָתְהוֹן, 1 timor, reverentia, 2 res sive persona, quae timetur, reverentia colitur, Deus spec. idolum, בית דחלתהא 140[16] templum idolorum ejus. Nota hoc sensu genus mscl. adhiberi Jon. 1, 5 et fortasse דחלתהון תקיפיא 49[3], uti apud Syros sequioris aetatis ܕܶܚܠܬܳܐ ܪܒܳܐ est mascl. | דְּחִיל (syr. ܕܚܝܠܐ) timidus 42[14].

דחק דְּחַק 109[26] f. דְּחֲקַת juxta דחקת 21 trusit, pressit, pepulit. Itpe. assimilato ת (cf. דין) אִדְּחֵיק, f. אִדְּחֵיקַת 21[12] pressa est. | *דּוּחְקָא c. S. דוחקנא oppressio 32[10]. Haec forma Syris inusitata.

די דִּי cf. Pag. 31 adnot. 4. Quaeras sub ד.

דיך דִּיכֵי Pron. demonstr. mscl. hic. מִן גַּבְרָא דִּיכֵי 75[3] cf. ذاك.

דכא *דְּכָא Impf. יִדְכֵּי purus fuit Partic. pass. דְּכָיָא purus 5[9], unde 11[1] legendum דכ׳. Pa. *דַּכִּי purificavit Inf. דַּכָּאָה 131. Radix arab. est ذكى, quae a زكى, ܙܟܐ probe distinguenda est. Hebr. utraque radix in זכה abiit, cujus derivatum זַכִּי innocens in דָּם זַכִּי deinde in linguam targumicam receptum est.

דכר *דְּכַר Impf. יִדְכַּר meminit, memoria tenuit. Partic. pass. דְּכִיר sensu activo memoria tenens, itaque הֱוֵי דְּכִיר memento 87[18], הִיא הֲוַת דְּכִירָה Genes. 3, 15 serpens meminerit. Itpe. Perf. Pers. 1

אִידְּכַּרִית memini, Itpaal Imprt. אִידְּכַּר Deut. 32, 7 id. Itpe. et Itpa. in scriptura variorum codicum confunduntur 149. | *דּוּכְרָנָא 155[9] memoria. | דִּכְרָא abs. דְּכַר, Pl. abs. דִּכְרִין hoedus. | דְּכַר mas, opponitur לְנוּקְבָּא femina Gen. 1, 27. | דְּכוּרָא membro virili praeditus, mas, כָּל דְּכוּרָךְ omnes mares, sed quaeritur a quanam inde aetate, et num infantium ratio Exd. 23, 17 sit habita.

דלמ דִּלְמָא, ne forte, vide sub ד.

דלק *דְּלַק arsit, accensus est, Partic. act. fem. abs. נור דָּלְקָא 124 ignis accensus, ardens. Af. אַדְלֵיק accendit. דְּלֵיקְתָּא id quod ardet 94[18], incendium.

דמא I. *דְּמָא similis fuit, Partic. plur. דָּמַן = ܕܳܡܶܝܢ 2 Sam. 23, 6 similes sunt. | דְּמוּתָא similitudo, forma, species, abs. דְּמוּ 87[6], c. Suff. דְּמוּתָנָא. Arabice haec radix non usurpatur. | *דְּמַיָּא cstr. דְּמֵי, c. Suff. *דְּמוֹהִי, דְּמֵיהוֹן Plurale tantum, Num. 20, 19 pretium, proprie quod simile est, quod aequat rem emendam. Vocabulum est Particip. pass. דְּמֵא, in Plur. determ. *דְּמַיָּא = ܕܡܰܝܳܐ = assimilatum, pretium; stat. abs. *דְּמַיִן babylonice דָּמַן scribendus est, syr. ܕܡܰܝܢ, pro quo Payne-Smith exhibet ܕܡܶܝܢ. E scriptione babylonica explicatur, cur in Targumis editis formae ut רְמַן pass. שְׁרָן Jud. 5, 19 act. legantur, nam Pathaḥ et Qames more codicis Reuchliniani commutata sunt, ac tales formae ex scriptione babylonica רְמַן, שְׁרַן processerunt.

II. דְּמָא, abs. cstr. דַּם sanguis, male דָּם 145, c. Suff. f. דְּמַהּ, msc. דְּמֵיהּ 66[8] Gen. 4, 11, ubi nomen est in Singul. cf. V. 10 in קָל דַּם זַרְעֲיָין; itaque aramaice Pluralis, Hebraeis usitatissimus, non adhiberi videtur, et ubi adhibetur Hebraismum sapit. Cf. Payne-Smith Thes. I. 910, qui ܕܡܳܐ formam pejoris notae appellat, quam locis ex Hexaplis et Harclensi petitis comprobavit, quibus in interpretationibus usus sive linguae hebraeae sive graecae valet, non vero purus putus Aramaismus. Posteriores denique Syri Plur. adhibent. — Phrases דְּמָא לֵיהּ sanguis ei est, לֵית לֵיהּ דַּם non est ei sanguis, culpam designant effuso sanguine contractam. Hebr. Plur. דמים hoc sensu usurpatur.

דמך דְּמֵיךְ dormivit Gen. 2, 21. Unde procedit Adjectivum

דְּמִיךְ (scriptura recentior דְּמֵיךְ) dormiens, dormitans Jon. 1, 5, cf. ܕܡܟܐ.

דמע דִּמְעָא proprie lacrimae collect. cf. دَمْعٌ, unde דמעתא hebr. דִּמְעָה nomen unitatis cf. دَمْعَةٌ lacrima una, gutta, syr. ܕܡܥܬܐ et ܕܡܥܬܐ, Plur. ܕܡܥܐ. Hinc דִּמְעָא, c. Suff. דִּמְעָךְ optimum, quo redundant uvae, olivae, succus praestantissimus. Metaphorice de primitiis juxta בִּכּוּרָא Exod. 22, 28. Samaritanis דמע est optimum الخالص et Moses dicitur דמע כל בשר in Carm. Sam. a me editis III, 21, praestantissimus hominum, cf. Gesen. Carm. Sam. III, 4, Deut. 32, 9. Gen. 45, 18.

דן דֵּין pronomen demonstrativum masculino generi destinatum, hic, cujus fem. est דא. .Levit. 11, 4 יַת דֵּין לָא תֵיכְלוּן hoc non edetis, יוֹמָא דֵּין hoc die, hodie, Levit. 9, 4 ubi codex male דין. | אֵידֵין cf. אידי. | הָדֵין ex praecedente et germine demonstrativo הָא compositum, hic, hicce. עד יוֹמָא הָדֵין usque ad hunc ipsum diem 22². | כְּדֵין sicut hoc, ita, וּכְדֵין תְּמַלֵּל ita dices 24. Quod cum אי compositum efficit אֵיכְדֵין cf. sub אידי; cum הא compositum efficit הָכְדֵין Mich. 2, 7. | מָדֵין = מָא דֵין quid hoc, quid, cur 6⁵, 118. Syr. ܡܕܝܢ est itaque ergo. | דְּנָן ex דֵּין auctum, hic. לְעַמָּא דְנָן huic populo 118, כְּדְנָן sicut hoc, ita, 20⁴.

דנח דְּנַח exortus est sol, Inf. מִדְנַח. | מַדְנְחָא regio australis, oriens 61¹¹. Observanda est codicum in distinguendo Infinitivo a nomine locali inconstantia, nam *a* quod nomini locali competit saepe cum *i* commutatur, et vice versa Infinitivo tribuitur *a* quamvis ei *i* sit tribuendum. Ita 24¹⁰ habes מִטּוּרֵי מִדְנְחָא a montibus orientis, ubi מַדְנְחָא rectum, et sic 15² מַמַּדְנַח שִׁמְשָׁא (cum מִ legendum, ad quam lectionem pertinet adnotatio) pro מִמַּדְנַח. Ab altera parte Infinitivus מִנְדַח scribitur 139⁶ כְּמַדְנַח שִׁמְשָׁא, simulac sol exortus est, ubi מִדְנַח rectum. Codex P. l. l. habet מַדְנַח, R מֶדְנָח = ܡܕܢܚ. Cf. 138¹² vocales in חֲדוֹא, חֵידוֹא, חֶדְוָא, ܚܕܘܐ. Recte Or. 2211 מִמַּדְנַח לְקַרְתָּא exhibet, ubi P praebet מַמַּדְנַח. Ad vocalismum vulgarem מְדִינְחָא, cf. ܡܕܝܢܚܐ et ܡܕܢܚܐ cum Mehaggyana.

דערק דְּעַרְקָא* Pl. דְּעַרְקִין 150⁹ parvus.

דנן דְּנָן hic cf. דן.

דקל דִּקְלָא palma arbor, Pl. determ. דִּקְלַיָּא 54[10], abs. דִּקְלִין.

דקק דקק Impf. Plur. יִדַּקְקוּן minutum fieri, conteri 140[15] ubi varia lectio est יִדַּקְקוּן, יִדַּקְדְּקוּן et יִדַּקְרוּן. Lectio ultima scribenda יִתַּקְרוּן Itp. vocis ܕܩܪ transfodit, quae in Targumis non occurrit, revera inepta, quia simulacra et signa delenda conteruntur non vero punguntur.

דקר דקר transfixit v. דקק.

דרא מַדְּרוֹן; דרא = ܕܪܐ 1. sparsit, dispersit, 2. inde procedit ventilavit frumentum. Hinc derivatum nomen loci מַדְּרוֹן locus ubi ventilant frumentum, quod in areis in collium declivitate positis facere solent. Itaque 140[7] מַדְּרוֹן locus declivis. Scriptio מוּהְרוֹן, מְהרוֹן, מִינדרוֹן malae videntur. Syr. ܡܕܪܘܢܐ a Bar Bahlulo explicatur مَيْلٌ أَمْلَسُ i. e. declivitas (inclinatio) laevis.

דרג דַּרְגָּא Plur. דַּרְגִּין gradus, scala.

דרך *דְּרַךְ Impf. יִדְרוֹךְ calcavit, incessit. Impf. cum *i* in תִידְרִיךְ 157 l. 9 exstat. Syr. ܕܪܟ juxta ܕܪܟ, ܢܕܪܘܟ calcabit, ܢܕܪܘܟ subiget mulierem.

דרם דָּרוֹמָא ex Hebr. דָּרוֹם fictum, Syris inusitatum, regio meridionalis, Plur. c. Suff. דָּרוֹמוֹהִי יִירַת 53[12] plagam meridionalem lacus Tiberiensis occupabit.

דרע דְּרָעָא mscl. bracchium. בִדְרָע מְרַמַּם bracchio elato 32[12] Pl. c. Suff. -דְרָעַי 126 in Pausa, דְּרָעוֹהִי 79. Scribitur per Alef prostheticum *אֶדְרָעָךְ 161[17].

דרש *דְּרַשׁ legit, inquisivit. Inf. מִדְרַשׁ 115[6]. | מִדְרָשָׁא inquisitio, studium legis בֵּתֵי מִדְרָשִׁין scholae.

דש דַּשָּׁא 90[13] porta. *A* breve etiam Cant. 5, 5 babylonice scribitur: מָרֵי עָלְמָא אֲחַד דַּשֵּׁי תְיוּבְתָא בְּאַנְפַאי, dominus mundi clausit portas poenitentiae ante faciem meam.

דתא דִּתְאָה gramen = דִּתְאָה 44. Cf. דאת.

ה

ה הֲ Particula interrogationis, num. Ante syllabas vocali instructas scribitur הַ, הַאֲנָא אחר 66, הַמַּלְכָּא בית ביך 146, הַאִתְקְבַר 142[15] ante syllabas cum Schewa scribitur הֲ, הֲבִקְשָׁא Num. 22, 37. — אם — ה signum quaestionis disjunctivae et duplicatae v. אם — הֲלָא nonne 22.

הא הָא Germen demonstrativum universale, en, ecce. Coalescit cum sequenti אֲנָא, הָאֲנָא קָאֵים ecce me stantem 72[24], Mich. 2, 3. — Componitur cum דא = הָדָא, cum דין = הָדֵין, cum כא = הָכָא, cum כדין = הָכְדֵין cf. simplicia. — Cum הָא cognata sunt pronomina הוּא is, היא ea, in quibus genus vocalismo distinguitur. Gram. syr. I 164.

הבל הֶבֶל n. propr. Abel. Schrader Keilschrift u. A.T.[2] 44. | *הֲבָלָא = הֲבֵל vanitas, 159[11] והבליהון et idola eorum, lectio dubia. Ceterum, si lectio sana, vox sensu הבל ex Hebraeo (Qohelet) in Aramaismum receptum videtur.

הד הדיוט 130 ἰδιώτης i. e. homo privatus 130[6], ignobilis.

הדין הָדֵין, הָדָא v. דן, דא.

הוא 1. הוּא is, fem. היא ea. Secundum usum Masorae hebr. fem. etiam היא in Pentateucho scribitur 5[13]. Juxta هو et ـه scriptio per א finale Hebraismus videtur in הו, quod vide, e. c. omissus.

2. הֲוָה, 2 Ps. הֲוֵיתָא, at אָמַר הֲוֵיתָא 23[3], Pl. 3, הֲווֹ m., הֲוָאָה Jud. 5, 7. f. — In Sing. 3 P. fem. הֲוַת cum sequenti לֵיה contracta in הֲוָתֵיה legitur 79[17]. — Imprt. fem. Sing. est הֲוָאי, 74[13] quod in הֲוַאי emendandum conicio = ـܗܘܰܝ, codex enim loco laudato saepius ă et ā confundit e. gr. קָמַת pro קַמַּת, בְּרִיכִי pro בְּרִיכִי, אַתְּתָּא pro אַתְּתָא. Formam הֲוַאי Grammatici chaldaici non recenserunt, qui aut הֲוָא quod rectum est, aut הוי quod falsum est et in הֲוִי emendandum, tamquam Imperativi formam femininam afferunt. — Imperf. יְהֵי, 3 f. Plur. יְהֶוְיָן 80[10], 96[23] et in forma syncopata יְהֵי, cum ד compositum דִיהֵי, Pl. יְהוֹן, יְהֶוְיָן. — Inf. מֶהֱוֵי c. Suff. 2 Prs. Sgl. מֶהֱוָךְ 33, 3 Ps. Pl. מֶהֱוֵיהֹן 66. — Partic. הָוֵי

Num. 12, 9. Forma Perfecti, הֲוֵי, quam Levy recenset non exstat, semper emendanda aut in Participium mutanda est. | יהוה = יְיָ, ־־־, Jahve, nomen proprium Dei Israelitarum.

הוך הָךְ Radix in Perf. inusitata. Occurrit Imperf. יְהָךְ, תְּהָךְ, אֲהָךְ, יְהָכוּן rel. et Infinit. מְהָךְ, c. Suff. מְהָכָךְ, ivit, ambulavit. Forma contracta verbi הלך. Cf. Gram. Syr. I 350, ubi quae de מֵיחָךְ et תְּהָכִין dicta sunt secundum scripturam babylon. emendanda. Cant. 1, 7 מְהָךְ legitur, מְהַלְּכָא est Participium.

הור הוֹר nomen pr. montis Hor 13. 50.

הוש הוֹשֵׁעַ n. pr. Josua, הוֹשֵׁעַ בַּר נוּן Deuter. 32, 44.

היכ הֵיכְלָא c. Suff. הֵיכְלֵיה palatium, 77, 124, 159[6], [11], cf. הכל. Vox peregrina ab hebr. הֵיכָל desumpta, quae et ipsa accadica habetur Schrader Keilschrift u. A.T.[2] P. 527.

היכ הֵיךְ sicut, forma Palaestinensis dialecti pro איך P. 168. היך ימא רבא 155[18] ut mare magnum, היך בעירא sicut animal 161. Usurpatur in Targumis Hagiographorum.

הכא הָכָא hîc, in hoc loco, particula compos. ex הָא, quod vide et כָּא hîc, de quo consulas Gram. syr. I 163.

הלט הַלְטָתָא Levit. 11, 30 ex hebr. הַלְּטָאָה, cujus ה est articulus, in formam aramaicam transmutatum. לְטָאָה vertitur stelio, χαλαβώτης, καλαβώτης, ἀσκαλαβώτης. Alia lectio Lev. 11, 30 est חֲלְטֵיתָא, הלטיתא, חלטתא cf. Adler נתינה לגר ad locum in editione Wilnae exscripta anno 634 computi minoris. Peš. habet ܚܠܛܘܬܐ, Saadja (Lagarde Materialien I 119) الوزغة stelio, lacerta Gecko. De ἀσκαλαβώτῃ vide Aristotelem in H. A. ed. Berolinensi 538ª, 27; 599ª, 31; 600ᵇ, 22; 607ª, 26; et περὶ πορείας ζώων 713ª, 17. — Bochart I 1074 ed. Frankfurt 1675 lacertam حرذون dictam voluit.

הלך I. הַלִּיךְ Pael. incessit, ivit 27[10], 1 Pers. הַלִּיכִית, 3 Pl. הַלִּיכוּ. Imperf. יְהַלִּיךְ, Inf. הַלָּכָא, Partic. mscl. abs. מְהַלִּיךְ, fem. abs. מְהַלְּכָא 8[22]. | *הִלְכְתָא modus vivendi, consuetudo, mos, lex; כְּהִלְכַת בְּנַת ישׂ׳ 90[24] Plur. sec. consuetudines mulierum Israeliticarum. | *מַהְלְכָא cstr. מַהְלַךְ iter 137.

II. *הָלְּכָא ex הא et כא + ל conflatum hic, hoc in loco 160[14]. In syr. ܗܳܪܟܳܐ consona *r* ex *l* mutata videtur cf. ܗܳܠܟܳܐ.

הלן הָלָן ita Buxtorfius vocales posuit 156 l. 3. ulterius, porro; particula dialecto Palaestinensi videtur propria. Apud Onqelosum habes הלא Genes. 19, 9 alia, quocum concinit Targ. Jon. Primitivum videtur הלן, unde הלא denique syr. ܗܠ in ܠܗܠ decurtatum.

המא *הֲמָא strepere, tumultuari. Mich. 2, 12 הֲמָן est Plur. abs. mscl. Participii, strepentes.

המד המדתא ex Hebr. Esth. 3, 1 desumptum nomen patris Hamani 159.

הנא *הֲנָא gratus fuit. Af. אַהֲנִי, 2 Prs. אַהֲנִיתָא rem jucundam fecit, utilitatem attulit.

הפך *הֲפַך convertit. Itp. Partic. fem. מִתְהַפְכָא 65, 137.

ו

ו ו Particula copulativa et. 1. Ante syllabas vocali instructas dicitur וַ ergo וַכְפַר, וַעֲגַל, וַעֲבָדָה. — 2. Ante syllabas cum Sewa ponitur וְ, e. c. וְדַכַּר, וְתַרִין, וְנסִיב, וְלַרְבְרְבֵי, וְבְנַךְ. — 3. Cum sequente syllaba ye coalescit in וִי e. c. וִיהִיר, וִיהַב, וִיכַבִּישׁ. — 4. Ante gutturales vocali destitutas scribitur וַ uti וַאֲמַר, וַעֲבַד, וַעֲלַתָא, וַאֲנָא, וַחֲזוֹת. — 5. Recentior scriptura babylonica in codicibus Petropolitanis obvia pro Šewate adhibet bina puncta obliqua — tamquam Ḥatef pathaḥ e. c. וַאֲנָא, וַעֲלַלְתָּה, וַאֲכִילֵי 47[6]. — 6. Ante labiales scribitur וְ e. c. וְבַחֲרָס 38[6], וְמַסְקֵי מֵסִין, וְמַלִּיל. At hac in pronuntiatione sibi non constant scribae, e. c. habes 35[11] וּוְלַדָא, 50[8] וּמוֹת, וּבְעוֹתִי 2 Sam. 22, 7, ubi praecedit vocalis (cf. sub 8), וּבְדַרִין 125. Si vero labialis habet Šewa lex secunda valet, itaque וְבְזַע 31. — 7. Ante ח vocali destitutum non semper וַ ponitur sed interdum etiam וְ, e. c. וְחזוּי 50[7], וְחַמְרִיה Exod. 20, 11 et juxta וְחַזוֹת 21[5] habes וַחֲזוֹת Num. 22, 25. — 8. Aliquoties propter causas euphonicas ante syllabas Šewate instructas legitur etiam *wi*, e. c.

והויי 103^5, ולמהוך Deutr. 26, 19. Priore in loco hunc vocalismum postulat praecedens *â*, quod efficit hiatum, et insequens ה, uhe̥wî enim nimis liquidum est ori Semitarum; altero in loco praecedit *û* et evitatur hiatus in ולרבו ולמהוך pro we̥lire̥bu ule̥mihwaχ. Hiatus causa etiam 2 Sam. 22, 7 scribitur ובעותי, at cave ne inter singulos versus Targumi hiatum quaeras, non enim leguntur nisi interspersis versibus hebraeis ternis, in lege vero intersperso uno.

וי וי Interjectio vae, o וי לי 151 vae mihi. Alia scriptura est ואי, ווי 30^7; 17^9.

ולד וַלְדָא partus, natus, Plur. c. Suff. ולדהא ויפקון 92^7.

ולע תולעהא vermis 39, 139. Etymologia incerta est, v. sub. ת.

ות ות in כוית v. s. כ.

ז

זבל זבולון n. pr. Zebulon.

זבן זבן Impf. יזבון emit; Partic. pass. זבין emptum, in Plur. modum sive actum emptionis designat, זביני חקלא Gen. 49, 32 emptio campi. — Pa. *זבין, Impf. יזבין, c. S. mscl. יזבנינה, fem. יזבנינה, Plur. יזבנון, Inf. c. Suff. fem. זבונה vendidit. Itpa. *אזדבן, 1 Plur. *אזדבננא 158, Impf. יזדבן, Plur. 2 Ps. תזדבנון venditus est.

זדן זדונא superbia, 124, vocabulum peregrinum ex זָדוֹן hebr. correpta vocali male formatum, rad. זיד.

זהר *זהר splenduit Af. *אזהר splendidum reddidit, illustravit, denique splendere, Inf. אזהרא. | זיהור in זיהור יקריה splendor, gloria majestatis 50. 107. | זהורי Genes. 49, 11 Adject. splendidus.

זון זן nutrivit, *זנתנהון nutrivisti eos 162^5. | זונא c. Suff. fem. זונה nutrimentum, alimentum 90.

זוע זע fem. זעת 114, Pl. זעו, Impf. Pl. יזועון, Imper. fem. זועי, commotus est, tremuit. Af. אזיע 107^{10} commovit, perterruit. Itpalpal *אזדעזע, Pl. fem. אזדעזעא 126^{17} commotus est, tremor ei incussus est. — Genes. 49, 9, 77^8 non Itpal. legendum est sed Palp.

*זעזע commovit, cf. notam Buxtorfii P. 81. | זיעא, abs. זיע tremor, timor 38[1]; 146[10].

זוק מזיקתא v. s. נזק.

זחל *זחל repsit. Partic. Plur. זחלין, cstr. זחלי עפרא 153[10]. Deut. 32, 24 P. exhibet דזחלין.

זיד *זד Imprf. יזיד insolens, audax fuit, conatus est, eo usque procedit, 91[9]. Radix videtur زاد, يَزِيد auctus fuit, excessit numerum, neque de coquendo cogitandum est. — Huc pertinet זירדין, cf. זדונא.

זיו זיוא abs. cstr. זיו splendor.

זין זין instrumentum militare, arma, tela 145[14]; vocabulum indogermanicum, non cum ar. زَيَّنَ, زِينَة ornamentum conjungendum est. V. Lagarde Armenische Studien 779; arma non ab ornando derivantur. | Pa. זין denominativum, armis instruxit. Partic. Plur. מזינין 2 Sam. 22, 6 et 78[21], cf. 124[5] armati. Jam dubito num 78[21] משריתא an משרין praestet, 124[5] priori lectioni favet.

זית זיתא Plur. זיתין m. olea arbor, oliva fructus Deut. 28,40. De vocabuli patria v. Lagarde Armenische Studien 1347 et Teza Dei nomi dell' olivo (Enciclopedia agraria italiana III, V, 512 Torino 1878).

זכא *זכא purus, innocens fuit, Imprf. Pl. היזכון num innocentes erunt? Pa. *זכי, Imprf. יזכי 87[16] insontem declaravit, impunitum sivit. | *זכאה abs. *זכא, Pl. זכאין 131 insons, purus. Saepe scribitur זכא 69[7], 91[25], 92[19] Syr. respondet ܙܟܝܐ. זכי abs. innocens 151[7], 134, 44[10]. Cf. nom. prop. Zachaeus, ܙܟܝ Lucas 19, 2. | *זכותא Pl. זכותא, abs. זכון 53[8] victoria Jud. 5, 11, innocentia Job. 27, 2, meritum. Genes. 15, 6.

זמן זמין 135[3], ita per $\bar{a}$ scribi solet Pael, 2 Prs. זמינתה 70[1], Imprt. זמין 69[15], Partic. pass. מזמן 130[10] juxta מזומן ad certum locum vel tempus vocavit, definivit, ordinavit. | זמנא m. tempus Pl. זמנין. Respondet Gen. 1, 14 hebr. מועדים eodemque modo in משכן זמנא, hebr. אהל מועד tabernaculum ubi conveniunt. זמני

מוֹעֲדַיָּא tempora festorum 52[16]. — Ubi designat *vices* uti תְּלָת זִמְנִין Exod. 23, 17 tres vices, *ter*, est femin. quemadmodum syr. ܙܒܢܐ, ܙܒܢܝܢ fem. juxta ܙܒܢܬܐ.

זמר זִמְרָן n. propr. Zimran 75.

זן *זְנָא c. Suff. זְנֵיה m. 58[10], זְנַהּ fem. 7[19], Plur. זְנוֹהִי, זְנֵיהוֹן 59 species, genus.

זער זְעֵירָא abs. cstr. זְעֵיר, fem. determ. זְעֵירְתָא 20 parvus. — זְעֵיר זְעֵיר paulatim Exod. 23, 30. Syr. ܙܥܘܪ.

זקף זְקַף fem. זְקֵפַת sustulit, erexit, 27, 75. | זְקוּפָא elatus, erectus 142.

זקק זִקּוּקִין scintillae ignis 107.

זרד זָרֶד in Pausa 15, nom. propr. rivuli Zered.

זרז זָרֵיז Pael sellam aut operimentum quod sellae vices gerit imponere equo, asinae 20. | *זְרוּזָא cingulum, zona Pl. זְרוּזִין 63[13].

זרע *זְרַע seminavit, semen sparsit. Itpe. אִזְדְּרַע, Impf. יִזְדְּרַע, Partic. מִזְדְּרַע seminatus est, semine plenus, onustus est. | זַרְעָא semen, proles, sementum, c. Suff. זַרְעֵיה. — בַּר זַרְעָא filius sementi, i. e. granum singulum, quod seritur. Idem vocabulum et syr. et neosyriace usurpatur. Gen. 1, 11 olus דְּבַר זַרְעֵיה מִזְדְּרַע cujus granum seritur. | זֵירוּעַ satum, sementum; Lev. 9, 37 כָּל בַּר זְרַע זֵירוּעַ דְּיִזְדְּרַע quodvis granum sementi disseminandi, LXX πᾶν σπέρμα σπόριμον ὃ σπαρήσεται. | זַרְעִיתָא c. Suff. זַרְעִיתִי, Plur. abs. זַרְעִין 66[6], cstr. זַרְעִית 116[11] proles, familia.

זרק זְרַק c. Suff. זַרְקֵיה sparsit, sanguinem, aquam. | מִזְרְקָא Pl. מִזְרְקַיָּא 102[12] phiala, patera unde spargitur.

ח

חבב חבב Pe. inusitatum, Pa. *חַבִּיב, c. Suff. חַבִּיבִינוֹן 50[1]. dilexit. | חִיבּוּבָא deliciae, חִיבּוּב מַעַי deliciae cordis mei 150.

חבל חַבִּיל Pa. 1 Prs. חַבִּילִית, Pl. חַבִּילוּ, Impf. c. S. יְחַבְּלִינַהּ 92[13], Part. Pl. מְחַבְּלִין perdidit, corrupit, perdite egit. | חִיבְלִין dolores parturientis 146. | חַבָּלָא perditor, 136[5] angelus mortis cf

Exod. 4, 25 Jon. et Jerus. ubi Jon. חבלא, Jerus. מחבלא. | חיבוליא 97[1] foenus.

חבק חֲבַקּוּק n. pr. Habacuc.

חבר *חַבַּר Pa. conjungere, אִתְחַבַּר sese conjungere Pl. אִתְחַבַּרוּ. Partic. fem. abs. מִתְחַבְּרָא 146. | חַבְרָא socius, amicus, c. S. חַבְרָךְ, חַבְרֵיה. | חֶבֶר = חֶבֶר n. pr. Heber. 117.

חגב חַגְבָא locustae species 8[13].

חגג *חַג Impf. יֵיחֵיג 99[6] panegyrin instituit. Primitus altare circuivit, tripudiavit, deinde iter sacrum suscepit altare circumeundi causa. | חַגָא dies festus, panegyris.

חגר חַגְרָא n. pr. deserti, quod hebr. מִדְבַּר שׁוּר dicitur Exod. 15, 22, Gen. 16, 7 et בֶּרֶד Gen. 16, 14. Idem שׁוּר vero Exod. 15, 22 a Jonath. et Jerus. חלוצא i. e. Elusa redditur, quod Gen. 16, 14 pro ברד ponitur, de qua urbe cf. Robinson Palaestina I 334. III 761.

חד חַד unus mscl. חַדָא 24[20] una fem. — כַּל חַד תְּרֵין Exod. 22, 8, Deutr. 32, 41 ad unum duo = duplum. — Stat. indeterm. fem. חדא cum כ particula comparationis efficit כַּחְדָא = sicut unum, congregatim, simul, una. | לַחֲדָא proprie ad unum i. e. egregio modo, valde. | חוד solitudo cum ל compositum לְחוּד 60 unice, solum = ܠܚܘܕ proprie juxta solitudinem. Adsciscit sibi suffixa in forma Pluralis חודי, ita ut cum בל praefixo exoriantur formae בלְחוּדֵיהּ in solitudine sua Pl. בלְחוּדֵיהוֹן in solitudine ipsorum = solus, soli Exod. 21, 3, Num. 23, 9. Cf. לחד.

חדי חֲדִי gavisus est, 1 Pers. חדיתי 163. Impf. יחדי, תחדי, תֶּחְדַּן quod legendum tiḥden = ܬܶܚܕܝܳܢ 152 fem. Imprt. חֲדִי 52. Partic. Plur. חָדַן leg. ḥâden = ܚܳܕܝܳܢ. | *חֲדוּתָא syr. ܚܰܕܘܬܳܐ cum Rukaχa Daleth, cujus ܕ݂ est = חֲ, pro quo scribitur 143[3] חֲדִי, unde explicatur scriptio חֵידְוָא 138[13] et חֶדְוְתָא, cstr. חֲדוּת, abs. חֲדוּא gaudium, c. S. חֲדוּתְהוֹן. Cf. Gram. syr. I 126 adnot. — Notandum est syr. ܚܕܘܬܐ cum ܕ duro esse horreum, thesaurum. Field Hxpl. Joel 1, 17. | חַדְיָא Pl. חַדְיַיָא pectus 3[19]. Syr. ܚܰܕܝܳܐ Pl. facit ܚܰܕ̈ܝܶܐ et quaerendum est, num forma ܚܕܘܬܐ Pesch. Levit. 9, 20 sq. ex

interpretatione targumica in syriacam recepta sit, et re vera a Syriasmo puro aliena.

חדק חֲדְקָא vepretum, sentis 151[16]. Ex hebr. חֵדֶק fictum videtur, syriace non usurpatur, at Arab. حَدِيقَة a garden surrounded by a wall, by a fence (Lane) proprie hortus vepreto cinctus est. Radicis sensus est circumdedit, cinxit, hinc procedit sepimentum, quod vepreto efficitur itaque sentis. Hariri ed. de Sacy[2] I 186, 221. חדק Vulg. Mich. 7, 4 paliurus, LXX Prov. 15, 19 ἄκανθαι.

חדת *חֲדְתָא abs. cstr. חֲדַת 43[16] novus, syr. ܚܕܬ. Plur. formandus *חֲדְתַיָּא, *חֲדְתַי, *חֲדְתִין | *חֲדְתָא fem. pro *חֲדַתְתָא, syr. ܚܕܬܐ, cujus Plur. foret *חֲדַתְתָא, syr. ܚܕ̈ܬܬܐ; cstr. *חֲדַתַת, abs. חֲדְתָן syr. ܚܕ̈ܬܢ cf. 46[7], 114[17] ubi forma falsa legitur, pro qua codex Petrop. rectam exhibet. | *חַדִּית Pa. denom. novavit 105[14] Itpa. *אִתְחַדַּת, Inf. אִתְחַדָּתָא, renovatus est 152[21].

חוא חַוִּי Pa. fem. חַוִּיאַת, 1 Ps. חַוִּיתִי, Impf. יְחַוִּי, 1 Ps. אֲחַוִּי 29[10], אֲחַוִּי Gen. 49, 1; Impr. m. חַוִּי 133[8], fem. חַוָּא 71[4], Pl. חַוּוּ 73[17]; Inf. חַוָּאָה 144; nuntiavit, dixit, indicavit, Itpa. אִתְחַוִּית 150[1], nisi est Ittaf. אִתְּחַוִּי, dictum est. — P. 104 in R. דְּחַוֵּין lectio dubia, K. דְּיְחַוּוֹן, vertenda: doceat me, nam ܚܘܝ Accusativum personae regere solet, חַוִּי vero ל. | חִוְיָא m. anguis, serpens; abs. cstr. חִוֵי 78[13], quem statum syr. non facile inveniri Amira 164 dixit. Plur. חִוְוָיָא 153[10], abs. חִוְיָן 48. Plur. in fem. abs. חִוְיָן Num. 21, 6, ubi verbum in gen. mscl. Syr. Plur. ܚ̈ܘܘܬܐ fem. esse dicitur, ܚ̈ܘܝܬܐ mscl. Payne-Smith ex B.B. quod artificium grammaticum videtur. חַוָּה n. pr. Eva. | חִוָּאֵי n. pr. Hevaei.

חוב חַב Pl. חַבוּ 51[16] defecit, debitum, culpam contraxit, peccavit. Saepe ă pro ā scribitur, חַבִית peccavi 22[13], חַבְנָא 14. Impf. יְחוּב 146[16], Pl. יְחוּבוּן 146[1], תְּחוּבוּן 81[1]. Pa. *חַיֵּב, (de secundo — cf. 12[3]) condemnavit, Impf. דִּיחַיְּבוּן 95[10] quem condemnabunt. חוֹבָא abs. חוֹב, Pl. cstr. חוֹבֵי, c. Suff. חוֹבַי, חוֹבֵיכוֹן, 1 Ps. חוֹבַיְנָא 158[6] debitum, culpa. | *חוֹבְתָא cstr. חוֹבַת 134[11] delictum. | חַיָּבָא, abs. חַיָּב, Pl. חַיָּבַיָּא, reus; כּוּשָׁן חַיָּבַיָּא et חַיָּבָא 'כ 107[18] n. pr.

respondens hebr. כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם Jud. 3, 8. Nomen proprium qualicumque modo redditur ratione sane ridicula uti Samaritani pro פיכל Gen. 21, 22 scribunt פום כל!

חוז *בֹּחֹיזָא abs. בֹּחִיז, Pl. בֹּחוזין 77[21], cstr. בֹּחיזי 78[5] ad mentem lexicographorum syriacorum castellum, locus munitus minor, oppidum. Pl. c. Suff. קרית בחיזוהי Num. 22, 39, hebr. קִרְיַת חוּצוֹת. At Rabbini urbem, plateam, emporium, ditionem, provinciam significare docent. Vocabulum ex hebr. מָחוֹז quod semel Ps. 107[30] occurit, adscitum est, cujus *ā* in Targ. et apud Syr. servatum est, nam aramaice in e corripiendum esset, arab. ماحوز ex Syr. sensu castelli desumptum. Radix حوز est apud Lanium contraxit, collegit, possedit, sibi reservavit ab alio, حَوْز locus ab aliquo occupatus et aggere cinctus, locus refugii, مُنْحَاز isolatus. Cf. De Goeje Beladsori Gloss., Kamil ed. Wright 34[10], Dozy et de Goeje Edrisi Gloss. Hinc series notionum: 1 locus cinctus, 2 refugium, 3 castellum, 4 forum parvum ubi agricolae res suas venum dant.

חוט *חוֹטָא, abs. חוט filum, funiculus mensorius 142. — Ab hac radice procedit Palel (loco Paulel) חֹטט (pro חוטט) consuit. Cf. חטט et de *ā* et *au* Gram. syr. I P. 227.

חוך חך in Pe. solum Partic. חאיך ludit; Pa. חַיֵּיך, 2 Ps. f. חייכת irrisit, ludibrio habuit c. c. ב 21.

חול חוילה n. pr. terrae Havila. | חָלָא arena. | *חַל Plur. חַלּי 68[3] in loco dogmatice vexato Gen. 4, 26 collato arab. حَالَ mutatus fuit in alium statum, significare videtur cessarunt, sese averterunt a precibus in nomine Jahvae faciundis. Sed etiam de vocali Praepositionis מן in מְצַלָּאה dubitavit punctator. — Rabbini ad חלל, חולין profana confugerunt et explicuerunt: profanati sunt a precando, ita ut חל per vocem מרד defecit exprimerent. Bereš. rab. Sect. 23. At obstat *ā* in חָלוֹ. Loci difficultatem perspexit auctor Commentarii Patschegen.

חוס *חַס 2 Prs. חַסְתָּא 139[10] (de *ă* vide sub. חוב), Impr. *חוֹס 159, Partic. חָאִיס c. c. על pepercit, misertus est.

חור *חִיר = حَوَرَ albus fuit unde Af. *אחִיר album colorem

produxit, albus visus est. Impf. 3 Pl. fem. יְחַוְּרָן albae videbuntur convalles tuae prae multitudine frumenti et gregum Gen. 49, 12. Cf. Gram. syr. I, 228. — Pael est album reddidit, itaque hoc loco ineptum, at in editionibus receptum. Editio Sab. tantis laudibus obruta praebet וְיִחְוַרָן | חֲוָרִיתָא, i. q. hebr. חֲסִידָה Lev. 11, 19 ardea (Reiher), aliis ciconia. Scriptio solita חֲוָר׳. | חוּר n. propr. Hur 103.

חוש *חָשׁ hebr. festinavit in Hif. acceleravit et festinavit. Hinc Af. Partic. מַחִישׁ Deut. 32, 11 festinavit. Hebr. יָעִיר est incitat, commovet. — Qui vertunt cogitavit radicem חשׁשׁ introducere debent et legere מַחֲישׁ, at interpretatio: aquila דְּמַחֲישׁ לְקִנַּהּ i. e. quae nidi sibi conscius est aut curam gerit, insulsa est. Radicem חשׁשׁ = حسّ sensit praeter ܚܫ passus est etiam ܡܚܫܫܐ sibi conscius probat. In editionibus Targumorum חשׁשׁ = حسّ et חישׁ = حاشَ, quae probe distinguenda sunt, confunduntur. Cf. Bar Ali ed. Hofmann 4094, 4109. Syriace rad. ܚܘܫ Payne-Sm. I 1232 dubia est.

חזא חֲזָא f. חֲזָת, c. S. חֲזָתְנִי, Pl. חֲזוֹ, fem. חֲזָאָה 43[12] vidit. Imperf. יֶחֱזִי, תֶּחֱזִי, c. S. תֶחֱזִינֵיה 25[7]. Inf. מִחְזֵי, c. S. fem. לְמִחְזָה 43[7] ubi לְמִחְזְיֵיה conjeci, c. S. Plur. בְּמִיחְזֵיהוֹן 159. Inf. nominis vicibus fungitur כְּמִחְזֵי שְׁמַיָּא ut adspectus coeli 102. Partic. act. *חָזֵי, Pl. m. חָזַן = ܚܳܙܶܝܢ 88[17], fem. חָזְיָן 38[20]. Partic. pass. חָזֵי in כִּדְחָזֵי 3[9] at cf. Gen. 49, 3. — Af. *אַחְזֵי monstravit, c. S. אַחְזְיֵיה, אַחְזְיִנּוּן juxta אַחְזִינוּן, 1 Prs. c. S. אַחְזִיתָךְ monstravi tibi, Impf. c. S. יַחְזִינַנִי 24[2] monstrabit mihi. Itpe. אִתְחֲזִי visus est 50. Ittaf. *אִתַּחֲזִי, Impf. Plur. יִתַּחֲזוֹן 99[12], [17] sese monstravit, apparuit, quâ formâ hebr. Niph. יֵרָאוּ פָּנַי reddere conatus est interpres. | *חֵזוּא, abs. cstr. חֵיזוּ, e. c. abs. חֵיזוּ מִן קֳדָם שַׁדַּי 29[12], 1. species, adspectus, res visa, 29[12], 2. visio, actio videndi. Constr. habes in חֵיזוּ בַרְקָא 49, חֵיזוּ עֵינָךְ 39[3], חֵיזוּ יְקָרָא דִּי 103[12]. C. S. חֵזוּיֵהּ 130[5]. | חֶזְוָנָא visio Deut. 34, 12. | *חָזוּא in חָזְוֵיהוֹן juxta זִיוְהוֹן nihil esse potest nisi adspectus, forma, at quaenam est forma? R חֶזְוֵיהוֹן.

חזק יְחִזְקִיָּה n. pr. Hiskia 140.

חזר *חֲזַר rediit, sese convertit, Af. *אַחְזַר vertit in phrasi מַחְזְרֵי קְדַל vertentes collum 77[3], 100[25], 127[2]. | חֲזִירָא porcus.

חטא חבא apud Onqel. rarissime occurrit, qui notionem peccandi sensu legis et cultus vocabulo חב exprimit, et pro חטא voce חוב utitur. | חובאה 129, c. Suff. חובאך 66 et *חובאה, Plur. cstr. חובאי 153 peccatum. Forma prior respondet hebr. חֵטְא, altero syr. ܚܛܗܐ, cujus ܗ ex א profectum. | חטאתא c. Suff. חטאתך 2^{9} terminus technicus ex hebr. חַטָּאת desumptus, sacrificium pro peccato oblatum. Plur. *חטאוותא 6^{11}, c. Suff. חטאוותהון, ubi edit. Sab. male חַטְוָתְהוֹן, Adler חַטָּאתְהוֹן. Cf. Hos. 4, 8, Num. 18, 9; hic etiam ed. Sab. sine Dageš חַטְיָתְהוֹן. Forma recta esset חטייתהון.

חטט *חטיטה 53^{12}, Pl. חטיטו suit, consuit. Editores scripserunt חַטִּיטוּ, at Bomb. ut U חַטִיטוּ sine Dag. Hinc lexica referunt vocem ad חטט, خطّ fodit, quod ineptum, pertinet enim ad חוט, خاط, unde خَيَّاط sartor. Hujus radicis est Palel. Cf. חיט. Etiam apud Syros ܚܛܛ et ܚܝܛ aliquando a punctatoribus confunduntur. Payne-Sm. I 1219, 1244.

חטף *חטף rapuit. | חטופא 137^{8} rapina. | חטוף abs. 150 id. חטופא, Pl. abs. חטופין raptor 123.

חטר חוטרא, חוטרא virga, baculus. C. S. חוטריה 109, Pl. חוטריהון 15.

חיא *חיא Impf. ייחי, 1 Prs. איחי vixit. Af. *אחי, Impf. יחי, תחי 96^{11}, Partic. act. מחי 49^{7} vivum facit, vivificavit, permisit ut viveret, in Aramaismo Christianorum σώζω. | חיא abs. *חי; חייא, f. abs. חיה, Adject. vivus, viva 93^{18}, 7^{13}. Plur. m. *חייא, חיין 94^{9}. חייתא f. animalia, collectivum, omnia quae vivunt. Levit. 11, 1. Hinc stat. constr. in forma Singul. חית ברא 47^{7}, ubi codex חית juxta Pluralem 'ב חית, qui reprobandus videtur; כל חיתא דרחשא על ארעא Gen. 1, 28 omnia animalia quae super terra moventur. Vocabulum Syris inusitatum Hebraismum (חית הארץ) sapit. | חייא Plur. c. Suff. חייך 128^{3}, חייכין 50 abstractum, vita, syr. ܚܝܐ. אילן חייא arbor vitae. | *חיותא = ܚܝܘܬܐ, cujus ă est Ḥatef Path. Gram. syr. I 126, cstr. חֵיוַת 97^{14} = ܚܝܘܬ ܒܪܐ Peš. Exod. 23, 29, abs. חיוא = ܚܝܘܐ, animal, Dan. 4, 12 nomen unitatis, quum חייתא

sit collectivum. בְּשַׂר חֲלִיש מִן חֵיוָא חַיָּא caro ab animali viventi resecta, quam praeceptum Noachicum comedi vetat. Hanc interpretationem Mechilta tacet, Raši ambagibus praeterit.

חיל חֵילָא abs. cstr. חֵיל, c. S. חֵילֵי robur, vis, exercitus. Pl. *חֵילַיָּא, abs. *חֵילִין, cstr. חֵילֵי, חֵילֵי מְרוֹמָא Hab. 3, 10 δυνάμεις ὑψίστου, c. S. חֵילֵיהוֹן. | חֵילְתָא 54[15] vallis v. sub חלל III.

חים *חִימְתָא v. יחם.

חיש *חִישְׁתָא, cstr. חִישַׁת in חִישַׁת חוּרְשָׁא Mich. 3, 12, lectio in R. חֲישַׁת, locus abditus, inaccessus ob arbores densas sive arundines. Confero خِيسٌ arbores invicem perplexae vel arundines et herbae aquaticae Ḥalfâ perplexae, lustrum leonis, خِيسَةٌ lustrum leonis, qua in re me praeivit Kohut in Aruch completum III 510 et J. Levy s. v. Huc quadrat חישת קָנִים Jer. Sabb. 10[a] qui accendit ignem in arundineto et Pesach. 40[b] טְבַע בחישתא immersus est in loco paludinoso arundine consito.

חכם *חַכִּים Pl. חַכִּימוּ, 44, 48[29] intellexit, sapiens fuit, scivit; Partic. Plur. חַכְּמִין בֵּין טַב לְבִישׁ distinguentes inter bonum et malum. Exod. 15, 8 חַכִּימוּ scribitur, aquae didicerunt, quod pro נערמו collato עֲרֻמִּים prudentes, עָרְמָה astutia interpres etymologice posuit. | *חַכִּימָא, Pl. חַכִּימַיָּא, c. S. חַכִּימַי sapiens. 62[16] חַכִּים scribitur. Num corrigendum? | חוּכְמְתָא c. S. m. חָכְמְתֵיה, f. חָכְמְתָה 131[17], 118[7] sapientia.

חלב חַלְבָא, abs. חֲלַב, in Pausa חֲלָב 33[2], [13] lac.

חלד חוּלְדָא talpa 9.

חלל I. חלל 1. solvit حَلَّ, 2. intransitive حَلَّ solutus est, licuit, unde حلال, quod opponitur vetito حرام, unde חֵרֶם, vetitum, quod Deo reservatum. Qnod Deo reservatum est, est sacrum קדוש, ideo a contrario quod licitum est fit profanum, ita ut arab. حِلّ licitum, Hebraeis factum sit חל profanum. Quae vox in Targ. recepta est חוּלָא Lev. 10, 10. Cf. חוּלְּא 130[5]. Non species profani species ejus, ubi in R. alia lectio. — Denominativum Af. *אַחֵיל, 2 Prs. אַחֵילְתָא Gen. 49, 4 ubi Mspt. male אַחְ׳ profanum declaravit, profanavit.

Impf. *יְחַיֵּל, c. S. תַּחַלְּנֵיה 38[16], 89[18]. Scriptio תְּחִיל falsa est. — Ittaf. אִיתְּחַל pass. profanatus est 130[15].

II. חלל Pael חַלֵּיל lavavit Lev. 9, 14. Arabice radici nihil respondet.

III. חלל خَلَّ perforavit unde חִילְּתָא 54[15], 140[13], fissura terrae, vallis angusta = גיא hebr. Deut. 34, 6 etiam de caverna potest cogitari. Cf. ܫܘܟܠܐ et ܫܟܠܐ caverna, rima terrae. ܫܟܠܐ cavus et خَلَّة a hole, perforation, or bore that penetrates a thing and is small, Lane. Vocis Plur. est חַלְּיָא 16[4] hebr. הַגַּיְא cum Articulo i. e. convalles n. loci.

חלם *חַלֵּם somniavit. | *חִילְמָא somnium.

חלף חֲלַף Praepositio pro, ἀντί 11[4].

חלק חוּלְקָא abs. cstr. חוּלַק, Pl. חוּלְקִין 76[5] pars, portio distributa, c. S. חוּלְקָךְ 5[15], חוּלְקְהוֹן. Forma est abstractorum, ut ܩܘܕܫܐ, quorum media radicalis habet Qušāyā, Gram. Syr. I 67, 64, quod eam ob causam adnotandum, quia VMS חלק exhibent. | *חַלְקָא Pl. חַלְקַיָּא 144[8] pars dissecta. | *חַלְקְתָא sive *חַלַּקְתָא, Pl. c. S. חַלְקָתְהוֹן pars agri, quae alicui competit. Mich. 2, 4.

חלש *חַלְּשָׁא, abs. חַלַּשׁ, Plur. חַלָּשִׁין debilis, infirmus. | חַלָּשׁוּתָא infirmitas 158.

חמא חַמָּתָא c. S. חֲמָתֵיה 35[3] socrus, 151[22].

חמד *חֲמַד desideravit, concupivit; fem. חֲמֵידַת Mich. 7, 1 dubium, quia Pael usitatius et facile restituendum. Impf. תַּחְמֵיד 88[14, 15], Partic. Pl. חָמְדִין 142. Pa. חַמֵּיד, Plur. חַמִּידוּ 80, Partic. Pl. מְחַמְּדִין 128 id. | חֶמְוָדָא 118[12] deliciae. | *חֶמְדְּתָא 141 id. | *תַּחְמוּדָא Pl. cstr. תַּחְמוּדֵי נַפְשֵׁיה voluptates animi ejus 151. — Radix Syris ignota.

חמט חוּמְטָא Lev. 11, 30 ex hebr. חֹמֶט lacertae species.

חמע חֲמִיעַ, Syri scribunt ܚܡܝܥܐ, fermentum. Exod. 23, 18.

חמר I. חַמְרָא, abs. cstr. חֲמַר vinum, خَمْر.

II. חֲמָרָא asinus, حِمَار.

חמש חַמְשָׁה quinque, c. c. mscl. ח׳ תּוֹרִין quinque tauri. | *חֲמֵשׁ id. c. c. fem. | חַמִישָׁאָה abs. cstr. חֲמִישַׁי quintus 59.

חמת חמתא v. s. יחם.

חנג חנגא, חִנּגין 86[1] nomen instrumenti musici.

חנך חֲנוך pr. n. Henoch 75. 67.

חנן *חַן Impf. *יחִן misertus est. Itpa. *אתחַנַּן, Partic. מתחַנַּן gratiam imploravit, supplicavit. | *חינא gratia, vocabulum hebraizans, Syris inusitatum. | חַנּנא 138[6] misericors.

חסד I. חסדא clementia, gratia 125[18], syr. ܚܣܕܐ cum Rukaҡ. *חַסִירא, abs. חַסִיד 51 gratiosus, in gratiam receptus, pius. 2 Sam. 22, 26 habes חָסִיד, cujus *ă* est Hatef, cf. 11[11].

II. *חיסודא convicium cf. syr. ܚܣܕܐ cum Quš. חיסודי עַבִר 151.

חסל *חַסַל Imprf. aut Pe. aut Af. c. S. יחסלינה, depavit locusta חָסִיל.

חסן *חַסַן Impf. *יחסַן vel *יחסַן, cf. ܚܣܢ, ܐܬܚܣܢ potens fuit, ܚܣܢ praevaluit. Hinc Af. אַחסִין violenter tractare, vi occupare = ירש hebr. Gen. 49, 24, אחסנתנין ית ארעא 162[9] occupare fecisti eos. Impf. *יחסין, תחסין 101, c. S. יחסיננה 39[17], Pl. יחסנון, Partic. Pl. מחסנין occupatores 141[18]. Inf. אחסנא. —Pa. מחסנין 141[16] cf. infra. אחסנתא, c. S. אחסנתיה 79[3], Pl. c. S. אחסנתהון possessio. | חסינא fortis, potens 147[4] syr. ܚܣܝܢܐ. | מחסנין in למחסני גת est interpretatio etymologica hebr. מורשת גת Mich. 1, 14, quia אחסן = ירש, ideo lectio dubia Pael an Afel. Sensus: iis qui urbem Gath roborant (Pael) vel occupant Af. Equidem praetulerim Af. De interpretatione etymologica cf. חסם = נטרם.

חסף *חספא abs. חסף argilla, lutum.

חסר *חסר defecit, defuit. | *חסירותא defectus, in בחסירות כולא in defectu omnium 40, 41.

חפא חפא 18, 84, Pl. חפו 84[5], c. S. חפתי 103, Impf. יחפי 144, c. S. תחפינה 152, Part. חפי, Pl. m. חפן 129[4] opperuit, texit. Itp. *אתחפיא, Pl. אתחפיו 107[4] tectus est.

חפף *חף tegit, Impr. Pl. חיפו 141, ubi legendum חיפו, cf. Ez. 27, 30 תפ־פן. Itpo. Partic. מתחופף tamquam tegentem se gessit, obtexit.

חפר *חפר fodit, Pl. c. S. חפרוהא 151[13].

חצד *חצד̇א Impf. יחצוד 150[16] messuit. | חצד̇א messis 99[13].

חצר חצר̇א cstr. חצר in חצר̇ כבדא, 2[15], 3[18], pars jecoris, LXX λοβὸς τοῦ ἥπατος, Bar Ali زيادة الكبد | حصرا سوز (sic!), Raši ad Exod. 29, 13 ex Chullin 46[a] טרפשא דכבדא i. e. τράπεζα ἥπατος, qui est jecoris lobus quadratus, ita ut LXX interpretibus cum Talmude conveniat. Theophilus enim Protospatharius de fabrica humani corporis lobos jecoris enumerat quatuor, τράπεζαν, ἑστίαν, μάχαιραν, ἡνίοχον. Haec ex Bocharto Hieroz. I 502. — Hac cum opinione conspirat Kohut, lobum quadratum vero digitum auricularem (سوزا syr.) hepatis dici inde probare conatus est quod hodie lanii partem illam jecoris Daumen i. e. pollicem appellant (Aruch compl. s. 'חצ), quae hebr. etiam Tamid 31[a] אצבע הכבד dicitur. Ib. sub אצבע.

חקל חקלא abs. cstr. חקל (94[11] חקל), campus, ager. Plur. est חקלתא Mich. 2, 2, abs. חקלן ib. 1, 6, juxta *חקלייא Joel 1, 10, *חקלין Jer. 32, 43, חקלי Jes. 32, 12.

חרב חריב desolatus, vastatus fuit, Pl. fem. חריבא sic Jud. 5, 7. | חרבא, חרבא gladius, c. S. חרביה 21[6]. לפי = לפתגם דחרב חרב 16[11] cum vocalismo pausali Hebraico. | חורב n. propr. montis Horeb.

חרג *חרגתא* cstr. חרגת tremor, terror, pavor. Al. scr. חרגת 47. | חרגלא 8[12] species locustarum.

חרך חרכא clathri, foramen fenestrae 118.

חרם חורמן serpens; כחויר חורמן ut serpens basiliscus 78[13]. Syr. ܚܘܪܡܢ ܚܪ. | חורמיני Armenia 152[16]. | חרמה n. p. loci Horma 14.

חרס *חרסא abs. חרס, syr. ܚܪܣܐ scabies 38[6].

חרץ חרצא lumbus 51.

חרר חיר liber, ingenuus = ܚܐܪ. בר חורין 90[10] filius ingenuorum, liber, seu potius libertus. Cf. Inscr. palmyrena bilinguis in vico South Shields in Brittannia reperta, in qua Regina liberta aramaice dicitur רגינא בת חרי. Syr. habes ܚܪܪ manu misit, ܚܐܪ ܚܐܪܐ liber, ܚܐܪܬܐ ܒܢܬ libertae Judith 16, 29. | חרחורא inflammatio, febris Deutr. 28, 22.

חרש *חָרֵשׁ = ܚܪܫ surdus, mutus fuit. Itpe. *אִתְחֲרֵשׁ surdus factus est. אודניכון אִתְחַרְשָׁן aures vestrae surdae factae sunt 153[8], ubi אִתְחַ׳ ex Itpa. scriptio falsa, nam Itpa. est incantatus est a חָרֵישׁ = ܚܪܫ incantare. | חָרָשָׁא Pl. abs. חָרָשִׁין 148 incantator. Recte scribas חָרָשָׁא = ܚܪܫܐ n. actoris. | *חָרָשְׁתָּא, recte חָרָשׁ׳ incantatrix, abs. חָרָשָׁא Exod. 22, 17 hebr. מכשפה sine articulo. חוּרְשָׁא 148[2] silva densa. Vox Syris ignota, forte ex Hebraismo adscita.

חשב *חָשַׁב cogitavit, existimavit. Partic. pass. *חָשִׁיב is cujus ratio habita est, honoratus, unde חֲשִׁיבוּתָא honor. Pl. c. S. חשיבייך 158[12] honorati tui, qui a te honorantur, Judaei. — Pa. *חַשִּׁיב, Pl. חַשִּׁיבוּ 109[23], Part. מְחַשְּׁבִין id. | *מַחְשַׁבְתָּא Pl. c. S. מַחְשְׁבָתְהוֹן, abs. מַחְשְׁבָן cogitatio. | חֶשְׁבּוֹן n. pr. loci Hesbon.

חשך חשך = ܚܫܟ obscurus fuit. | חֲשׁוֹכָא obscuritas 126. | חַשְׁכוּתָא obtenebratio oculorum 42[15]. | חֲשִׁיךְ 126[2] et חָשׁוּךְ 129 obscurus, tenuis, miser.

חשל חשל = ܚܫܠ conflavit, fudit. Tribuunt radici sensum agitandi. | נַחְשׁוֹלָא abs. נַחְשׁוֹל, נַחְשׁ׳ procella 138.

חשק *חֲשַׁק cinxit, ligavit, Partic. pass. *חֲשִׁיק unde Pl. חֲשִׁיקִן 115[9], ita enim legendum.

חת חִתָּאָה Pl. חִתָּאֵי n. pr. Hethita 81. 100.

חתר חתר = ܚܬܪ superbivit, insolens fuit. | מַחְתַּרְתָּא Exod. 22, 1 ex hebr. מחתרת formatum, quo significatur irruptio nocturna furis. Redit ad radicem hebr. חתר fodit, non ad aramaeum ܚܬܪ superbivit. Fures etiam Aristophani τοιχωρύχοι dicuntur et τοιχωρυχέω est furari. Cf. ὅπου κλέπται οὐ διορρύσσουσι Matth. 6, 20.

חתת *מַחְתִּיתָא c. S. מַחְתִּיתֵיה 4, Plur. est *מַחְתְּיָתָא, rad. חתי, thuribulum, batillum.

ט

טבז טַבְזָא al. lectio טַפְזָא et in Jon. טוזא 7[2] bestia immunda, hebr. שָׁפָן, hyrax syriacus LXX χοιρογρύλλιος.

טבל טְבַל immersit.

טבע *טְבַע immersus est. Pa. טַבַּע, 2 Ps. c. S. טַבַּעְתָּנִין immersit 109. Itpe. אִטְּבַע, Pl. אִטַּבַּעוּ 84[4], ubi alia lectio Itpa.

טהר טִיהֲרָא 38, splendor solis, meridies, syr. ܛܗܪܐ.

טוב טָבָא abs. טָב m., טָבְתָא abs. טָבָא bonus. | *טָבוּתָא, Pl. *טָבְיָתָא, c. S. טָבוּתָךְ, cstr. טָבוֹת אַבְרָהָם 154[1], abs. טָבְוָן 154[4] bonitas, gratia. | טוּב bonum, res bonae, divitiae. | טוּבַי c. S. טוּבֵיכוֹן 128[8] hebr. אַשְׁרֵי respondet, felicitates vestrae! felices vos! Syr. ܛܘܒܐ, c. S. ܛܘܒܝܟܘܢ et arab. طُوبَى, طوبى لك et طُوبَاكَ. | טֵיבוּתָא, abs. טֵיבוּ = ܛܝܒܘܬܐ benignitas, gratia.

טול *טְיוֹל = ܛܠܠ sese movit, ambulavit, Af. duxit, hebr. הטיל projecit. | טַלְטֵל Palpel projecit, expulit. Partic. pass. מְטַלְטַל et מְטֻלְטָל 66[12] expulsus = נָע hebr. Pl. מְטַלְטְלִין 49[2], determ. מְטֻלְטְלַיָּא 146[4]. Itpalp. אִטַּלְטַל expulsus est, Pl. אִטַּלְטַלוּ, Impf. 2 Pl. תִּיטַּלְטְלוּן 42[11]. | טלטולא 2 Sam. 22, 19 hebr. אֵיד status exulis, instabilis, migratio, vagatio.

טוף *טָף Impf. Pl. יְטוּפוּן exundavit, fluxit, natavit.

טור טוּרָא Pl. טוּרַיָּא rupes, mons. טוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא mons templi 145[7]. Mich. 7, 12 est טורא טורא 152[18] interpretatio hebr. הַר הָהָר, itaque non de emendanda lectione in יטורי Ituraea cogitandum.

טחר *טַחוּרָא Pl. טְחוּרִין haemorrhoides, vel prolapsus ani, qui accidit si quis magno nisu alvum exonerat. Saadja et Abulwalid البواسير, Arabs in Lagardii Materialien وَخْمٌ haemorrhois. Verbum טחר est tenesmo laboravit. De prolapsu cogitavi propter explicationem Bar Serošewai, quam Payne-Sm. praebet: ܛܚܘܪܐ ܗܘܝܘ ܫܘܚܠܦܐ. ܗܘ ܕܢܦܩ ܡܢ ܡܥܒܪܢܐ ܕܝ ܡܗܠܟܢ ܐܢܫ.

زحير tehura est membrum illud rufum, quod ex ano procedit, si quis magno nisu alvum exonerat; زحير est diarhoea vehemens cum sanguinis effusione.

טלא *טַלְיָא aetate parvus, adolescens, *טַלְיוּתָא 156[7] adolescentia.

טלל I. טַלָּא = طَلّ ros Deut. 32, 2. II. טוּלָא rad. ظلل, צלל, umbra. | מְטַלְּתָא 138[10] umbraculum, tugurium. | טלטל v. טול.

טלף טִלְפָּא fissura ungulae, ungula bisulca ظِلْف, 6[20], ubi falso contuli neos. ܛܠܦܐ, quod ex antiquo ܛܠܦܐ palpebra exortum est. Quod Levy contulit ܕܠܦܐ Pesch. Deut. 14, 7 a sueta commutatione ܛ = ܕ (non vero ܬ) recedit, neque aliud est quam vocabulum adaptatum qualicumque ratione ad textum targumicum (oraliter traditum?) sive ad traditionem Judaeorum, quod proprie alio sensu usurpatur. Nam ܕܠܦ est contudit Isaac Antioch. ed. Bickell II 52, Barhbr. Chron. 598, Ephr. III, 6 C, ܕܠܦܐ vulnus Bickell-Isaac II 295 scissura. — De indole Simplicis Syrorum in locis de animalibus impuris cf. Perles Meletemata Peschitthoniana P. 40. Vratislaviae 1859. אַטְלֵף denom. propie tilfin produxit, ungulas fidit, ungulas scissas habuit, Partic. Pl. מַטְלְפִין 6[19], 7[5]. Verte: et cujus plantae (pedum) ungulas fissas producunt.

טמא טַמָּא impurus fuit, in Targ. raro usurpatur, vox sueta est סאב. Pa. *טַמֵּא = syr. ܛܰܡܺܐ impurum reddidit, polluit. Inf. c. S. f. לְטַמָּיוּתָהּ 143[4] ad polluendam eam.

טמן טמן abscondidit cf. 157[16] pro כמן in adnotatione De Rossii. | מָמוֹן pro מטמון thesaurus absconditus, thesaurus; graece μαμωνα Matth. 6, 24 per unum μ scriptum, uti in textu babylonico et syr. ܡܥܡܘܢܐ, 117, 143, 145. Linguae palaestinensi proprium, inde ab aliis receptum.

טמע *טְמַע demersus est, absconditus est. Pa. *טַמַּע abscondidit 157[16] ex Pa. legendum *דִיטַמַּע quod abscondet. — Vocabulum Syris ignotum, Targumis Palaestinensibus (Jonathan Hagiogr.) proprium. Cf. טבע.

טמר *טְמַר absconditit. Partic. pass. טְמִיר absconditus 146. Itpe. אִטְּמַר abscondidit se, absconditus est, 63, 1 Prs. אִטְּמִירִית; Partic. מִיטַּמְרָא, Pl. f. מִטַּמְרָן 107, 53 absconditus. Editiones Itpa. saepe praebent, at observa syr. Etpe. esse *abscondit se, absconditus est*, Etpa. vero *inhumatus est*. Payne-Smith s. v.

טנר טִנְּרָא rupes, saxum 109, 161. Syr. ܛܢܳܪܳܐ unde per metathesin טִרנָא, radix ܛܢܪ = ظَرّ, ظُرّ, Pl. ظِرّان lapis acutus, cultri instar. Fleischer apud Levyum I P. 427, Cf. Onq. Exod. 4, 25 silex = צוּר.

טעא *טְעָא in errorem incidit, a recto tramite deflexit. Inf. מִטְעֵי, K מִטְעֵי, Partic. טָעֵי 98[2], Pl. טָעָן 143[6], ita legendum, R. טָעֵי. Af. *אַטְעֵי, c. S. אַטְעִיתַנִי in errorem induxit Gen. 3, 13. Impf. יַטְעֵי. *טָעוּתָא error, deus falsus, idolum, unde arab. طَاغُوتٌ, Pl. טָעֲוָתָא, abs. טָעֲוָן (טָעָוָן) 46, c. S. טַעֲוָתְהוֹן juxta טָעֲיָתְהוֹן, טַעֲוָתְהוֹן 47[2] idola eorum.

טעם *טְעֵם Impf. יִטְעַם, Pl. יִטְעֲמוּן gustavit, edit, 137.

טען *טְעַן Impf. *יִטְעַן portavit. | טוֹעֲנָא onus 98.

טפז טפזא v. טבוא.

טפח טְפַח f. טְפַחַת, טַפַּחַת Jon. 4, 8 complosit, deinde percussit, feriit.

טפש טַפְשָׁא ita legendum, טִפְשָׁא Deut. 32, 21 stultus. טַפְשׁוּתָא Deut. 28, 28 dementia.

טקס טַקֵּיס denom. a טַקְסָא i. e. τάξις, disponere, ordinare, parare (currus Mich. 1, 13) Nota Syros ξ per ܟܣ exprimere, ܛܟܣܐ, ܛܰܟܶܣ, in Targumis vero poni טקס aeque ut טכס.

טרד טְרַד expulit, ejecit, Pl. c. S. טַרְדוּנוּן, Partic. act. Pl. טָרְדִין.

טרף טַרְפָּא folium. טַרְפֵי תְאֵנִין folia ficorum 63. | טַרְפִיתָא 71[8] nomen avis immundae hebr. אַיָּה dictae. LXX ἴκτινος, Vulg. vultur, „Fortasse nomen hebraeum latius ad omne accipitrum l. falconum genus patebat unde . . . additur לְמִינָהּ.“ Gesen. Thes.

י

יאא יָאֵי Jud. 5, 9 pulchrum, decens, conveniens. | *יָאוּת Adverbium pulchre, bene = הֵיטֵב hebr. Deut. 27, 8.

יבל Af. *אוֹבִיל duxit, portavit. | יְבוּל Deut. 33, 14 = תְּבוּאֹת proventus juxta hebr. יְבוּל. Vocabulum in lexicis deest. In Targ. hieros. locus redditur עבדא פירין טבין מן טוב עללת שמשא. | יָבָל n. pr. Jabal. | יוּבָל n. pr. Jubal. | תּוּבַל קָיִן n. pr. Tubal Qain, omnia 67.

יבס יְבוּסָאֵי n. pr. Jebusitae, incolae Hierosolymae 100.

יבק יוּבְקָא 16[13] nom. propr. rivi Jabboq.

יבש יְבֵישׁ 139[5] siccus fuit, siccatus est. | יַבִּישׁ abs. Adject. siccus 38[7], fortasse in יַבִּישׁ = ܝܰܒܺܝܫ corrigendum; at a ܝܰܒܺܫܳܐ arridum, terra, recte procedit abs. יַבִּישׁ. | יַבֶּשְׁתָּא, יַבֶּשְׁתָּא 134[1], 85[21] terra, opposita mari; ed. Sab. יַבֶּשׁ׳. Ex hebr. יַבָּשָׁה in linguam targ. receptum, itaque יַבִּישְׁתָּא vocalibus falsis instructum.

יגר יְגָרָא, cstr. יְגַר Gen. 31, 47 cumulus lapidum Pl. abs. יְגָרִין, cstr. יְגָרֵי חַקְלִין 140[11]. Cf. ⲱⲗⲕ: tumulus, collis.

יד יְדָא, abs. cstr. יַד f. manus, c. S. יְדִי, יְדֵיה, יְדָנָא, יְדְהוֹן et in Plur. יְדוֹהִי manus ejus, m. יְדָהָא 73[14] f. — בִּידָא דְמֹשֶׁה per manum Moysis i. e. per Moysen, ἐν χειρί Galat. 3, 20.

ידא Af. אוֹדִי = ܐܰܘܕܺܝ, 2 Prs. אוֹדִיתָא, Pl. אוֹדִיוּ laudavit, professus est, celebravit, confessus est, gratias egit. Imprt. Sing. f. אוֹדָא Jud. 5, 12. Impf. *יוֹדֵי, אוֹדֵי 114[1], נוֹדֵי, Pl. יוֹדוֹן. Partic. *מוֹדֵי, fem. מוֹדְיָא Jud. 5, 3. Pl. msc. מוֹדִין 79[5]. Inf. אוֹדָאָה confessio 136[10]. — Juxta formam Imperfecti יוֹדֵי etiam alia *יִידֵי adhibetur, quae utrum ad Af. an ad Pe. sit referenda ambiguum est. Pl. יִידוֹן 111[9] sic! יִידוֹן 126[9] et in 1[ma] Prs. Sing. אִידֵי quod 127[19] legitur. Cf. Gram. syr. I 311. Vocabulum ex lingua technica templi Judaeorum, in qua תּוֹדוֹת sunt chori, in linguam targum. receptum deinde in linguam biblicam et ecclesiasticam Syrorum Christianorum translatum censeo. Cui opinioni non obstat استودى confessus fuit rem debitam, quippe quod non ad professionem religiosam

et laudationes hymnicas pertinet sed potius cum ܫܕܐ : projicere conjungendum est.

ידע ידַע Impf. *ידַּע cum ד duplicato, 1 Prs. אדַּע juxta אדַע 70[2]. Partic. act. *ידַע, cum Pronominibus ידַעְנָא sciens, ego, scio, ידַעַת sciens tu, scis, Plur. ידְעִיתוּן scitis 116[14]. — Hac in forma interdum ידע' legitur e. c. ידַעְנָא scio 22[14], 66[3] quae pronunciatio vulgaris reicienda in editionibus haud rara est. — Inf. מִדַּע juxta מִידַּע Mich. 6, 5. — Itp. אִתְיְדַע cognitum, notum fuit 93[21]. | *מַדְּעָא, abs. מַדַּע cognitio, scientia 29. In omnibus formis, in quibus ante ד posita est vocalis brevis, ד duplicatum est, Gram. syr. I 311. Haec duplicatio in dialecto Palaestinensi resolvitur in nd, itaque יִנְדְּעוּן 158, at in textibus babylonicis tales formas non reperi. | מִדַּעַם 23, מִידַּעַם 137 aliquid, contractum ex מא מדע γνώριμόν τι. Vox occurrit jam in inscriptione Carpentoracensi lin. 2 מנדעם באיש aliquid mali, syr. ܡܕܡ. Mandaice מינדאם, neosyr. ܡܕܡ.

יהב יְהַב f. יְהַבַת 64[1], 2 Ps. יְהַבת, Pl. יְהַבוּ dedit. Impf. nusquam legi, ejus loco יִתֵּן syr. ܢܬܠ adhibetur a נתן syr. Impr. הַב, Pl. הַבוּ vel הָבוּ 44[7]. Itpe. *אִתְיְהִיב datus est, f. אִתְיְהִיבַת, Pl. אִתְיְהִיבוּ, Impf. Pl. יִתְיְהֲבוּן.

יהו יְהוּדָה n. pr. Juda. יְהוּדָאָה Judaeus 133[12]. | יְהוֹשֻׁעַ n. pr. Josua.

יהץ יָהַץ Jahaṣ n. pr. loci in finibus Moabitarum siti.

יום יוֹמָא abs. cstr. יוֹם, Pl. יוֹמַיָּא, יוֹמִין, dies. Plur. c. S. יוֹמָךְ dies tui Exod. 20, 6.

יון יָוָן Graecia, גִּבָּרֵי יָוָן bellatores Graecorum 111. | יוֹנָה n. pr. Jonas.

יוס יוֹסֵף n. pr. Joseph.

יות יוֹתָם n. pr. Jotham 140.

יזב יזב radix inusitata a Roedigero cum زاب fluxit comparata. Af. שֵׁיזִיב, syr. ܫܘܙܒ liberavit, servavit. Impf. c. S. יְשֵׁיזְבִינָנָא 147 liberabit nos. Partic. מְשֵׁיזִיב, Impr. c. S. שיזבינן 158. Istaf. *אִשְׁתֵּיזִיב nam ed. Sab. Gen. 32, 30 praebet אִשְׁתֵּיזָבַת נַפְשִׁי, et syr. dicitur ܐܫܬܘܙܒ, servatus est, Inf. אִשְׁתֵּיזָבָא servari Deut. 28, 52.

Impf. 3 fem. תִּשְׁתֵּיזְבִין Mich. 4, 10. Editiones praebent vocales אֶשְׁתְּיזֵיב in Perf. יִשְׁתֵּיזֵיב rel. per *e* pro legitimo *a*.

יזק יזק *יְזַק = ܝܙܦ mutuo sumsit, mutuatus est. Impf. יִזִּיק, תִּזִּיק 36[9] et Deut. 15, 6. Sic in utroque loco editio Sab.; Bmbrg. Deut. 15, 6 תְזִיק, at Deut. 28, 12 praebet לָא תְזוּק. Hinc Buxtorfius statuit radicem זוק, Levy זיק, at Bab. meṣ. 72, 2 יזיק est Participium. — Recta forma fortasse est יֵזִיק sive יִזִּיק ad analogiam Imperfecti vocis יתיב, Imprf. יִתִּיב = יֵתֵיב, Inf. מֵתַב Gram. syr. I 310, 311; ex יִזִּיק neglecta geminatione consonae ז processit יִזִּיק. Haud dubie יְזוּק omnino reiciendum est. — Af. *אוֹזִיק mutuo dedit, commodavit. Imprf. 2 Ps. תּוֹזִיק. Construitur cum accus. personae יוֹזְפִינָך commodabit tibi, תּוֹזְפִינֵיה commodabis illi 39. Sic et syr. ܐܘܙܦܘܢܝ ἐδάνεισάν μοι Payne-Sm. s. v. — Radicem זיק habes in ܙܝܦ falsificavit, corrupit, زيّف adulteravit, praesecuit nummum.

יחא יחא inusitatum. Af. *אוֹחִי festinavit, fem. אוֹחִיאַת 70, 73. 1 Prs. אוֹחִיתִי 138. Imprt. fem. אוֹחַאִי Gen. 18, 6 ed. Sab. cf. ib. II P. 145, at recte אוֹחַא Adler.

יחד יחד Pael *יַחֵד unum declaravit, Deum unum professus est, Partic. דִמְיַיחְדָן 159 preces, laudes, quae unum Deum profitentur. Cf. وحّد et توحيد.

יחם יחם calidus fuit unde *חִימְתָא, abs. חֵמָא in בְּחֵמָא 148[12] at Deut. 29, 25 in ed. Sab. בְּחֵמָא, c. S. חִימְתְהוֹן ira. Formatum est ut ܫܢܬܐ somnus a ישן = وسن, ܨܒܘܬܐ = ܨܒܝܢܐ cura, ratio habita a ܨܒܐ, in lingua targumica רצפא.

יחס יחס = desumptum ab hebr. יחש in הִתְיַחֵשׂ ad gentem, tribum sese referre, tabulis genealogicis sese inscribere, ἀπογράφεσθαι Luc. 2, 1, et recte per ס scriptum, quia Aramaei littera Sin carent. *יִיחוּס genus, familia 156. Vox syr. inusitata nonnisi in libris Palaestinensibus occurrit.

יטב יטב bene se habuit, bonus fuit, Imprf. יִיטַב 128[12], ubi יְטַב = יטב in R. videtur Perfectum. Af. *אוֹטִיב, Imperf. תּוֹטִיב 66, Partic. Pl. מוֹטְבִין 151 bene fecit. Ittaf. *אִתּוֹטַב, Partic. מִתּוֹטַב vel מִתּוֹטַב 136 bene factum est, beneficium collatum est. — Praeter

Af. אוֹטֵיב etiam ab alia forma *אֵיטֵיב Infinitivus אֵיטָבָא 42[9], 153[16] usurpatur. Quaeritur num sapiat Hebraismum הֵיטֵיב, quia forma Syris inusitata est. Cf. sub ירא.

יי יַי Interjectio Eheu 142[3]. Syr. ܘܝ. Hinc corrigenda quae Gram. syr. I 156[1] diximus. Cf. Barhebraei Gram. metr. ed. Bertheau 78, 126, 129; 80, 146 cum Martin Œuvres grammaticales de Barhebr. II 70, 777, 780; 71, 797.

יכח יכח Af. *אוֹכַח, Imprf. יוֹכַח 145 increpavit, redarguit. Buxt. et Levy Itpaal afferunt at exempla omnia ex Targ. Jonath. et ex Targ. Prophetarum et Hagiogr. sunt petita. Conjicio ubicunque Ittaf. אִתּוֹכַח legendum esse, ut Gen. 20, 16 in Onqeloso. Vox Hebraismum sapit. | תּוֹכֵיחָה 149 reprehensio, correptio. Hebraismus.

יכל יְכֵיל potuit, Pl. יְכִילוּ 86[10], 115[2], Imprf. יְכוּל juxta יִכּוּל, תְּכִיל, אִכּוּל, אִכּוּל 19[2]; Partic. יָכִיל, Pl. יָכְלִין 13, Inf. מֵיכַל Num. 22, 38. Vox dialecti Palaest.

ילד ילד fem. יְלֵידַת, Imprf. 3 fem. et 2 msc. תֵּלֵיד 39[16], 41[15] peperit, Inf. מֵילַד, Partic. act. יָלֵידְתָּא genetrix 147[11]. Itpe. אִתְיְלֵיד natus est 68. | יַלְדוּתָא nativitas, at 68[15] scribitur יַלְדוּתַי, abstractum ab inusitato יַלְדָא, quod cum ܝܰܠܕܳܐ infans conferendum, formatum est. | תּוֹלְדַת stat. constr. = hebr. תּוֹלְדוֹת 60[14], 130 generationes, origines.

ילל אֵילֵיל 141, Imprf. Pl. יֵילְלוּן 141 ejulavit, ululavit. | יַלָּא Levit. 11, 30 nomen animalis immundi, hebr. אֲנָקָה, unde fortasse etymologice tralatum. Hebr. אנקה, LXX μυγαλή unde Vulg. mus araneus. Alii stellionem intellegunt, Saadja وَرَل unde per contractionem *יַלָּא facile explicari potest. Rabbini sanguisugam vel erinaceum intellegunt. Levy contulit ἴουλος et polypoda esse censuit. Ceterum cf. Peyne-Sm. sub ܡܘܡܬܐ.

ימא *יְמָא Imprf. יֵימַר, תֵּימַר juravit Exod. 20, 4 c. ב vel ית per aliquid 87[17]. | מוֹמָתָא c. S. מוֹמָתַי jusjurandum. Est Singularis et Ribbui Syris saepe usitatum ܡܰܘܡܳܬܳܐ falsum est, ex non perspecta etymologia profectum. Pluralem nusquam legi, si forma-

retur esset ܡܡܘܡܬܐ, uti ܡܠܬܐ, Pl. ܡܠܘܬܐ, juxta ܡܘܡܬܐ, Pl. ܡܘܡܬܐ. Syri vice versa vocem pluralem esse dixerunt, cujus Singularis ܡܘܡܬܐ non occurrat, quod perversum. Est Sing. fem. מְמוֹמְתִי דָּא = ܡܢ ܡܘܡܬܝ ܗܕܐ Gen. 24, 8. Cf. Karmsedinojo apud Payne-Sm.

ימם יַמָּא Pl. יַמְמַיָּא, cf. 58[7] יַמְמֵי mare. | יַמְמָא dies, opp. nocti. Gen. 1, 5. Pl. יַמְמִין Exod. 24, 18.

ימן יַמִּינָא fem. Psalm 18, 36 latus dextrum, regio meridiem versus posita 21[16] et Gen. 24, 48. Lectio יַמִּינ' et יְמִינ' Jon. 4, 11 vulgarem pronuntiationem exprimit, et rejicienda est.

ינא ינא Af. *אוֹנֵי oppressit, vim intulit, unde Imprf. 2 Pl. תּוֹנוֹן ita enim pro תּוֹנִין Exod. 22, 20 legendum.

ינק *יְנַק suxit, Partic. יַנְקָא 40 sugens, infans. Pl. c. S. יַנְקִיהוֹן 47. Af. *אֵינִיק = ܐܝܢܩ juxta אוֹנִיק = ܐܘܢܩ lactavit, unde Partic. fem. מֵנִיקְתָא 74 nutrix.

יסד *יְסַד syr. inusitatum, fundavit, יְסוֹדָא fundamentum Levit. 9, 9.

יסף יסף Af. אוֹסִיף, f. אוֹסִיפַת addidit, adjecit. Ittaf. *אִתּוֹסַף, Impf. 3 Plur. fem. יִתּוֹסְפָן 80[6] additum est.

יסר יְסוֹרָא Pl. יְסוֹרִין 131[4] castigatio, correptio.

יע יַעְזֵר n. pr. urbis Jaezer. | יָעֵל n. pr. viri Jael.

יפ יָפוֹ n. pr. urbis Joppe.

יפע *יְפַע splenduit, luxit. Af. אוֹפַע, unde cum ה dialecti Palaestinensis הוֹפָעוּתָא 114[5] illustratio, revelatio.

יצא יצא inusitatum, diversum ab hebr. יצא = ܘܨܐ = ܫܟܠܠ et comparandum cum وصّ firmiter et solide tractavit rem. Šaf. שֵׁיצִי ad finem perduxit, perfecit, deinde desiit, cessavit, denique perdidit, annihilavit. Fem. שֵׁיצִיאַת, Imprf. *יְשֵׁיצֵי, 1 Ps. c. S. אֲשֵׁיצֵינוֹן juxta אֲשֵׁיצְרִנוֹן 48[1], 3 Pl. יְשֵׁיצוֹן 18. Imprt. שֵׁיצִי. Inf. שֵׁיצָאָה, שֵׁיצ' 42. Ištaf. *אִשְׁתֵּיצִי, *אִשְׁתֵּיצָא? Imprf. תִּשְׁתֵּיצֵי 42.

יקד *יְקַד = ܝܩܕ arsit. Af. אוֹקִיד accendit, combussit. Ittaf. אִתּוֹקַד combustus est. | יְקִידְתָא 4[19] combustio.

יקר *יְקַר gravis fuit Af. *אַיְקַר honoravit. Imperf. c. S. אֵיקְרִינָּךְ 20, at אֵיקַר׳ 29[2], Imprt. יַקַּר, Inf. יַקָּרָא 20. | יְקָרָא honor, majestas, abs. יְקַר 65 [1], יְקַר cstr. 102[17]. | יַקִּירָא gravis, honoratus, nobilis 20.

יקש יָקְשָׁן n. pr. Joqšan 75.

ירא ירא Af. *אוֹרִי, Inf. אוֹרָאָה Mich. 6, 4, Partic. act. Pl. מוֹרָן 145[3] docuit. Vox ex hebr. הוֹרָה desumpta Syris ignota. | אוֹרַיְתָא lex, = תּוֹרָה proprie institutio, a praecedente formatum in scholis Judaeorum et a Syris receptum ܐܘܪܝܬܐ.

ירד יַרְדְּנָא n. pr. Jordanus fluvius.

ירח *יַרְחָא, abs. cstr. יְרַח 52 mensis. Pl. *יַרְחַיָּא, יַרְחִין, יַרְחֵי. | יְרִיחוֹ 50[6] n. pr. Jericho urbis.

ירך ירכא 69[8], c. S. ירכי 68[9] femur, latus, وَرِكٌ femoris superior extremitas trochanter, coxa. Pl. *ירכן Exod. 28, 42, Sab.; "Talmudici ירכות adhibent" (Buxtorf), at habes c. Suff. יַרְכֵּיהוֹן Cant. 7, 2. Levy fem. esse dicit; vox Hebraismum sapit.

ירק יְרוֹקָא 18[13], abs. יְרוֹק Genes. 1, 30 herba virens, olus. | יַרְקָנָא livor, rubigo, icterus aut chlorosis aut similis morbus 37[12]. | יַרְקְרִיקָא Levit. 11, 18 nom. avis immundae רָחָם, quam vulturem percnopterum habent. Cf. Freytag sub رَخَمٌ, quod Lane reddit Pharao's hen. LXX κύκνον juxta γλαῦκα! Vulg. porphyrionem. — Bar Bahlul apud Payne-Sm. sub. ܝܪܘܩܐ dicit ܝܪܘܩܐ esse avem flavam tempore mensis Julii in cimeteriis degentis, quam Graeci ἴκτερον appellent, Arabes vero يرقان, ارقان. Lane sub ارقان nihil nisi rubiginem et icterum affert.

ירר יְרוֹרָא Mich. 1, 8 nomen animalis hebr. in Plur. תַּנִּים dicti, thos, canis ferus, fortassis etiam canis aureus. Syri ܝܪܘܪܐ per ابن اوى explicuerunt. Cf. Gesenii Thes. s. v. Buxtorf et Levy ירודא scribunt, at codex Reuchl. ubique cum Babylonico nostro ירורא.

ירש ירושלם n. urbis Hierusalem.

ירת ירית 16[12], ירית 18, Imprf. ייֵרַת, c. S. fem. תֵּירְתָהּ 32,

Inf. *מֵירַת, c. Suff. fem. מֵירַתַה 37^{10} occupavit. | ירותא id quod occupatum est, possessio.

ישט ישט Af. אוֹשִׁיט, Imprf. יוֹשִׁיט extendit (manum). | *אוֹשָׁטוּתָא in phrasi אוֹשָׁטוּת יְדָךְ extensio manus, Deut. 28, 8, 20 בְּכֹל א׳ י׳ quidquid inceperis.

ישי יִשַׁי n. pr. Isai. 128.

ישם יְשִׁימֹן n. loci. Beth Ješimon.

ישן שִׁנְתָא 62^{8} somnus. Verbum ישן aramaice non adhibetur, cf. יחם.

ישר מֵישְׁרָא, cstr. מֵישַׁר, Pl. מֵישְׁרַיָּא 18^{6}, R. 140^{5} מְשַׁרְיָא male, radix non est שרא sed ישר, planities, vallis late patens. Respondet hebr. ערבה et מישור et ignotum est Syris.

ישרא יִשְׂרָאֵל n. pr. Israel.

ית יָת c. S. יָתִי, יָתָךְ rel. nunquam *a* brevi instruendum (cf. Lagarde, Gesammelte Abhdlgn. 34) nota Accusativi, respondens hebr. את, phoenicio אית. Cf. arab. إِيَّا cum Suffixis.

יתב יְתִיב, 1 Plur. יְתִיבְנָא, sedit, Imprf. יְתִיב, תֵּתִיב (תֵּיתִיב 32 male)=יֵתֵיב, Inf. מִתַּב 113^{8}. Cf. Gram. syr. I 311. Partic. יָתִיב, f. abs. יָתְבָא. Nota vocem significare etiam ***habitatum esse***, e. c. ארעא דלא יָתְבָא 162^{7} terra non habitata. Sic interdum et hebr. ישב adhibetur. — Itpa. (a Pa. *יַתֵּב habitari fecit) est *אִתְיַתַּב, Imprf. יִתְיַתְּבוּן 153^{2} factum est ut habitaretur, habitatoribus instructa est terra. — Ab Af. *אוֹתִיב posuit procedit Ittaf. אִתַּתַּב, cujus Partic. מִיתַּתַּב Jes. 53, 7 = hebr. נענה compositus, submissus videtur esse. A quo distinguendum denominativum אִתּוֹתַב = hebr. גור moratus est, quod a תּוֹתָבָא = גֵּר, πάροικος procedit. | מוֹתְבָא c. S. מוֹתְבָךְ sedes 30. | תּוֹתָבוּתָא 76, status παροίκου תותבא. | תוֹתְבָא Exod. 22, 26 tegumentum. | מִיתּוֹבִית al. lect. מֵיתּוֹבַת 115^{13}, cf. P. 121, locus, ubi quis degit. Posteriore tempore schola, academia doctorum; Samaritanice scribitur מיתובית in versu התנשא מיתובית הידועים erigetur academia doctorum.

יתם יַתְמָא abs. cstr. יְתַם 96^{18} vel etiam ייתם 35^{2}, Plur. יַתְמִין orphanus. Fem. יתמיתא 160^{16}.

יתר *יְתַר superfuit, Af. *אוֹתַר effecit ut superesset, reliquum fecit. Imprf. c. S. יוֹתְרִינָךְ Deutr. 28, 11, efficiet ut abundes.

כ

כ כְּ Particula comparandi, sicut, וּתְהוֹן כְּרַבְרְבִין Gen. 3, 5 et eritis sicut domini. כְּקַבְּלָא sive כְּקַבְּלֵיה Gen. 2, 20 sicut quod ei propositum erat. Componitur cum מא in כְּמָא sicut, — cum ד in כַּד sive כִּיד, sicut quod = sicut, e. c. יְתִיבִית כִּיד בְּקַבְּלָא sedi sicut in tenebris Mich. 7, 8, כִּיד בְּקַדְמֵיתָא sicut a principio.

כא *כָּא hic, hoc loco, comp. cum הא fit הָכָּא hoc loco 19. 23. מִיכָּא . . . מִיכָּא ab hac parte et ab altera 21[11]. Cf. Gram. syr. I 163.

כאב *כְּאֵב = ܟܐܶܒ, Imprf. ܢܶܟܐܰܒ dolorem perpessus est. *כִּיבָא, Pl. כִּיבִין 130 dolor, morbus.

כאס *כָּסָא cstr. כָּס poculum, rad كأس 48[14] poculum retributionis.

כבב כּוּבִין 64[14], 94[15] syr. ܟܽܘܒܳܐ = كُبّ nom. un. كُبَّة genus spinarum ad eas pertinens, quae حُمَّض dicuntur. Cf. Löw Pflanzennamen 148.

כבד כַּבְדָא jecur. Hebr. est mscl., syr. fem. In Targ. mscl. in Talmude fem. adhibetur prout dixit Levy.

כבש כְּבַשׁ Imprf. יִכְבּוּשׁ 153[17], 1. pedibus calcavit, et loco quidem laudato *calcando exstinxit*, *obduxit*, 2. viam calcando planum fecit, בְּאוֹרַח כְּבִישָׁא 12 in via publica = מְסִלָּה hebr., 3. conculcavit, subegit subjecit 17[17]. — Pa. subjecit 77, 143[16], 126[6], praeterea stravit viam lapidibus, lectum pulvinis. — Itpeel אִתְכְּבִישׁ oppressus est, אִתְכַּבִּישׁוּ אַפּוּהִי = hebr. אַפָּיו נָפְלוּ 65 cf. Exod. 3, 6; *מִתְכַּבְּשָׁן submissus. | *כִּבְשָׁא = ܟܶܒܫܳܐ scabellum, abs. כִּיבַשׁ 124, hierosolym. ܟܒܫܐ Land Anecd. IV 220. Pl. cstr. כִּבְשֵׁי 117.

כד כַּד, כִּיד vide sub. כ — כַּד ex ד et כ conflatum = כַּאֲשֶׁר simulac, quum. כַּד יְקוּם מַלְכָּא 29 quum exstiterit rex; כַּד הֲוֹת

עָקְתָא quum esset oppressio Jud. 5, 8. — Deinde כד componitur cum הוא quod scribitur כְּדוּ = כַּדְהוּ i. e. simulac hoc scil. est, quod saepe vertendum *nunc*, *tunc*, *jam*. E. c. וּכְדוּ דְּחַבּוּ 115[1], i. e. simulac poenitentiam egerunt sequenti Perfecto לָא יְכִילוּ לְהוֹן non devicerunt eos. וּכְדוּ יָאֵי לְהוֹן דְּיִתְבִין = et tunc pulchrum illis est sedere rel. ib. et 156[8]. — כְּדוּ denique coalescit cum הֵן illud in כְּדוֹן = simulac hoc est = jam, nunc 158[8], 157[15]. Nota כדו et כדון dialecto Palaestinensi propria esse ideoque in Targ. Jonath. et Hagiogr. tantum occurrere. Ejusdam farinae est somnium Mordechaei. Cf. Buxtorfium P. 120. Ideo et in Evangeliario Hierosolymitano saepe adhibetur. Utraque vox saepius cum כְּעַן conjungitur, quod vide.

כדב כְּדַב* mentitus est. Pe. raro adhibetur, Pa. usitatissimum כַּדִּיב* id. Partic. Plur. מְכַדְּבִין Num. 23, 19. Itpa. אִתְכַּדַּב*, Imprf. יִתְכַּדְּבוּן mendacem se monstravit, falso aliquid dixit 2 Sam. 22, 45, Deut. 33, 29.

כדו כְּדוּ et כדון v. כד.

כהא כְּהָא* fem. כְּהַת caliginosus factus est oculus. Plur. 3 f. כְּהָיָא Gen. 27, 1 Sab. Inf. et Impf. מִיכְהָא תִיכְהֵי Zach. 11, 17 Reuchl.

כהן כָּהְנָא Pl. כָּהֲנַיָּא sacerdos. כָּהֲנַיָּא לֵיוָאֵי sacerdotes Levitici 34. Plur. c. S. כָּהֲנַהָא Mich. 3, 11. | כְּהוּנְּתָא sacerdotium 76.

כוא כּוּאָה cauterium 92[12].

כוב כּוּבִין v. כבב.

כור כַּוְּתָא* = כוותא 160 foramen, fenestra. Plur. est כַּוִּין*, כַּוֵּי, syr. ܟܘܬܐ, ܟܘܐ̈, ܟܘ̈ܝܢ. Cant. 2, 9 babyl. legitur וְאִשְׁגַּח מִן כַּוְּאתָא et prospexit de fenestra. Hic כַּוְּאתָא = כַּוָּאתָא est Singularis non Plur. quem statuunt editiones et Bxt. et Levy.

כוח כּוּחָא 9[4] nomen animalis immundi hebr. הַכֹּחַ Lev. 11, 30, LXX et Vulg. chamaeleon, recentiores lacertae genus malunt.

כוכב כּוֹכְבָא* Pl. כּוֹכְבַיָּא, cstr. כּוֹכְבֵי stella. Radix כבב.

כון כון in Pe. in Targ. inusitatum, syr. ܟܘܢ exstitit, incidit, accidit. | מכונתא cstr. מְכוֹנַת 115 locus, habitaculum. | כֵּיוָנָא, f. כֵּיוָנְתָא* et abs. כֵּיוָנָא 126[7] rectus. | כְּוָנִיתָא 145[1], rectitudo, cf. Reuchl. |

כֵּין proprie οὐσία, modus essendi, deinde Particula ita se habens, tali modo, ita; syr. ܟܝܢ deinde. — וַהֲוָה כֵּין et ita factum est. — עַל כֵּין quia ita est, propterea, ideo. — בְּכֵין ideo, tunc, deinde, proprie ex eo, quod ita est. Num. 20, 12. Cf. Gram. syr. I, 161.

כוש כּוּשׁ n. pr. populorum meridionalium Kuš 61[10].

כות כְּוֹת syr. ܐܝܟ Particula sicut. C. S. כְּוָתָךְ sicut tu, כְּוָתֵיהּ sicut ei. De origine nihil constat, potest esse nomen a radice כוא formatum, quae tamen aptam significationis derivationem non praebet, potest esse compositum ex כ et וֹת, quod idem habetur ac יַת qualitas. At obstat quod non explicari potest cur י mutatum sic in ו. Conferendum est לְוֹת in quo eadem quaestio oritur utrum ad לוא sit referendum an compositum sit ex ל et וּת = יַת.

כיל כָּל* mensuravit, ar. كَالَ, يَكِيلُ, كَيْلٌ = ܟܝܠܐ. | מְכִילְתָא* n. instrumenti, instrumentum mensurandi, mensura, modius. Pl. abs. מְכִילָן 150. Hieros. legitur ܡܟܝܠܬܐ Payne-Sm. s. v., syriace non adhibetur.

כיס כִּיסָא* abs. כִּיס marsupium, crumena.

כיר כִּירַיִם Dualis ex hebr. Levit 11, 35 servatus — species ollae duabus partibus compositae, chytropus. Volunt esse *focum*, portabilem, syr. ܟܝܠ ܐܦܝܐ, arab. أُثْفِيَّةٌ, Pl. أَثَافِيّ. At أَثَافِيّ, i. e. lapides quibus imponitur olla *tres* solent esse (Lane s. v. et Hariri ed. De Sacy[2] P. 84) quamquam أُثْفِيَّتَانِ usurpetur, si loco tertii lapidis elevatione terrae utuntur. At quis tales lapides, quibus imponitur olla, frangi jusserit? Itaque alii de olla operculo tecta cogitaverunt, quo facto Dualis explicatur. Haud dubie vas fictile erat, quod hodie ferreum est. Cf. Levit. 6, 21. Arabs مستوقد posuit cf. DMZ XXII 84; Jacob Levy s. v. focum vult allato loco Kel. 6. 1. 2 העושה שתי אבנים כירה וחברם בטיט qui duobus lapidibus luto conjunctis focum facit, at idem dicit, idem esse כירה quod est כור fornax.

כלא I. כלא Af. אַכְלִי 124 clamavit, Partic. msc. Plur. מַכְלָן 150. | *אַכְלְיוּתָא clamor, vociferatio 154[3]. — Radix dialecto Palaest. propria apud Onqelosum et syr. non occurrit.

II. *כְּלָא = ܟܠܳܐ cohibuit, impedivit, Itpe. אִתְכְּלִי Num. 25, 9 impeditus est cohibita est pestis.

III. כּוּלְיָתָא Plur. fem. 2, 3[17] renes.

כלב כַּלְבָּא canis 97. Abs. est כֶּלֶב = ܟܰܠܒ݂ Ps. 59, 7, quod Levy observavit.

כלל כלל complecti, cingere, totum esse. Pe. כליל vel Pa. *כַּלֵּיל cinxit corona = ܟܰܠܶܠ. At Cant. 3, 11 babylonice habes Peal עַמָּא דִּכְלִילוּ, cod K. דְּכְלִילוּ, et cum babylonico convenit cod M. Antiqui testes igitur Pael non agnoscunt. | *כְּלִילָא corona 163. — Saf. שַׁכְלִיל effecit ut totum esset, ad finem perduxit, perfecit, Ištaf. אִשְׁתַּכְלַל 60[10] perfectus est. | שַׁכְלוּלָא perfectio, Plur. cstr. שַׁכְלוּלֵי שְׁמַיָּא 2 Sam. 22, 8 fundamenta coeli. | כּוּלָא universitas, totum, c. S. כּוּלֵּיה 25[9]. Abs. et cstr. est כֹּל vel כָּל omnis, quorum de scriptione cf. P. 31 adnot. 3, 1.

כלם *אַכְלִּים = hebr. הִכְלִים conviciatus est, pudore affecit. — Itpe. *אִתְכְּלִים pudore affectus est, puduit eum; Partic. Pl. מִתְכַּלְמִין 62. — Radix syr. inusitata.

כמן כְּמַן 91[5], Impf. יִכְמוֹן 78 insidiatus est, dolum struxit. — Partic. act. Plur. 151[8] legendum est כָּמְנִין nisi praestat cogitare de ܟܡܺܝܢܳܐ et legere *כְּמִינִין.

כמר *כּוּמְרָא Pl. כּוּמְרַיָּא 17 = hebr. כְּמָרִים in Plur. tantum sacerdotes idolorum. Forma primitiva est kumr unde kumrå et kemārim recte derivantur. Armeniacum քուրմ, *ch*ourm contulit Lagarde Armen. Stud. 2386.

כמש כְּמוֹשׁ n. pr. idoli Moabitarum, Kemoš.

כנע כנע demissus fuit *כְּנִיעַ 164, demissus, modestus, pudore affectus. Itpe. *אִתְכְּנַע submissus fuit humiliavit se = נִכְלַם hebr. Imprf. Pl. יִתְכַּנְעוּן Mich. 3, 6 sese retinebunt a docendo, pudebit eos docere. Infin. אִתְכְּנָעוּ modestia, submissio. — Radix syr. et apud Onqel. inusitata. | כְּנַעַן n. pr. terrae. Canaan. כְּנַעֲנָאָה Canaanaeus, Pl. כְּנַעֲנָאֵי 100[13].

כנף כַּנְפָא f. Pl. c. S. כַּנְפּוֹהִי 142[2] ala. Syr. ܟܶܢܦ̈ܶܐ Plur. paucitatis, ܟܶܢܦܳܬ݂ܳܐ Plur. multitudinis est. — Metaph. כַּנְפָא ala = extre-

mitas vestis sive ora pallii 2 Sam. 24, 5. Hinc כ׳ דאֲבוּהִי oram pallii patris retexit i. e. pudenda mulieris, quam pater in matrimonium duxit. Deut. 27, 20.

כנר כִּנָּרָא 67[10] = ܟܢܳܪܳܐ, كِنَّارَة, κινύρα, arm. քնար *ch*nar instrumentum musicum, cithara.

כנש *כְּנַשׁ Imprf. יִכְנוֹשׁ 39, Impert. כְּנוֹשׁ collegit. Partic. pass. כְּנִישׁ 48 collectus, minutus, oppressus. Itpe. אִתְכְּנִישׁ 50[10] et אִתְכְּנַשׁ 140[17], quo tamen in loco Itpa. apud R., collectus est. Dubium num יִתְכַּנְשׁוּן Gen. 1, 9 Itpe. an Itpa. — Pa. *כַּנִּישׁ collegit. Imprf. et Inf. כַּנָּשָׁא אֲכַנְּשִׁינּוּן 143[10]. Itpa. אִתְכַּנַּשׁ, Imprt. אִתְכַּנַּשׁוּ 76[2] congregari. Infinit. c. S. אִתְכַּנּוֹשֵׁיהוֹן 76[12] congregatio, quotiescunque conveniunt. — אִתְכַּנָּשׁוּת alia forma Infinit. 51. | כִּנְשָׁא collectio scil. frugum tempore messis, חַגָּא דִכְנָשָׁא Exod. 23, 16; 34, 22 festum collectionis frugum autumnale. | כנשׁתא cstr. כְּנִישַׁת 9[19], 143[2], Pl. כְּנִישָׁתָא 152[12], cstr. כְּנִישַׁת 58[6] collectio, congregatio, spec. synagoga cf. 152[12].

כס *כַּסָּא v. כאס.

כסא כְּסָא Pael *כַּסִּי, Imprf. c. S. יְכַסִּינֵיהּ 93[13] operuit, texit. — Itpa. אִתְכַּסִּי, c. Acc. rei, tectus, copertus est, אִתְכַּסִּי סַקָּא 137[5] sacco vestitus; fem. אִתְכַּסִּיאַת, Perfect. אתכסא exstat 156 lin. ult., pro quo apud Lagardium Hagiogr. chald. legitur אתכסי. | כְּסוּתָא abs. כְּסוּ 95[3], c. S. כְּסוּתֵהּ, כְּסוּתְכוֹן vestimentum.

כסס כִּסְּתָא 71[19] foenum, syr. ܟܣܳܐ rad. ܟܣܣ, cui Bar Ali tribuit sensum verbi قَضِمَ, قَضْمٌ, i. e. edere cuspidibus dentium (الاكل باطراف الاضراس Hariri ed. De Sacy[2] P. 100) vel secundum alios edere rem siccam.

כסף כַּסְפָּא abs. כְּסַף argentum.

כען כְּעַן nunc, jam, hoc tempore. Saepe cum כדון et כדו conjungitur 156[8], 157[15], 158[8] et apud Onqel. 12, 22 sicut in Ezr. 5, 16, Dan. 2, 23 occurrit. Compositum videtur ex כ et עַן quod redit ad radicem עֲנַן = عَنَّ, cui cognatum עֲנָא = عنا Imprf. يَعْنُو accidit. Sic עַן esset id quod accidit, locali sensu = id quod oculo se praebet, temporali sensu = momentum. Cf. Fleischer apud Levy II P. 572.

Primus hanc etymologiam proposuit Simonis. Femin. ענת in וּכְעֶנֶת habes = et sicut quod se oculo praebet, i. e. quod praeterea adest, = et caeteri Ezr. 4,10. Cf. עִין. Dietrich ex כְּעִדָּנָא = sicut tempus correptum vult vocabulum, at obstat ד duplicatum, quod et neosyriace in háidaná = nunc = ܗܳܕܶܐ ܥܶܕܳܢܳܐ servatum est.

כפן כַּפְנָא abs. כְּפַן fames; c. S. *לְכַפְנְהוֹן 161[21].

כפר כפר proprie linendo aliqua re, e. c. pice (sanguine) obduxit rem, texit, celavit, negavit. Pa. כַּפַּר, Imprf. יְכַפַּר, Inf. כַּפָּרָא terminus technicus ritus hebraei ab hebr. כִּפֶּר in linguam targ. tralatus, qui hebraeo כִּפֶּר aequipollet, expiavit culpam, effecit ut culpa (a Deo) condonaretur, ubi de sacerdote est sermo 149, et culpam texit, condonavit, ubi Deus est subjectum enunciati Deut. 32, 43. Constr. c. עַל. — Ad intellegendum nexum variarum notionem juvat comparare عفر oblitteravit ventus mansionis vestigia, oblitteratus fuit, texit herba terram, condonavit. Sed hoc ad historiam religionis Judaeorum pertinet, neque est hujus loci negotium. Syr. ܟܦܰܪ et ܟܰܦܰܪ est abstersit, quae notio a permulcendo et linendo procedit. | *כַּפְרָנָא, Pl. c. Suff. f. כַּפְרָנְהָא 17 pagus, villa. Singularem vocabuli neque Buxt. neque Levy exemplo comprobavit.

כרא *כְּרָא fodit, Imprf. יִכְרֵי 93[12], Perf. Pl. c. S. כְּרוֹהָא 15[14]. Radix Syris hoc sensu inusitata, ܟܪܳܐ enim est 1 brevis fuit, 2 doluit.

כרב כְּרוּבַיָּא, abs. כְּרוּבִין 65, 124 nomen generis angelorum, Cherubim.

כרז כרז Af. אַכְרִיז clamavit, pronuntiavit.

כרך אתכרך Partic. מִיתכרך 164[12], al. lect. מִיתברך, incertum quid significet. Fortasse = ܐܶܬܟܪܶܟ flexit se, mentem mutavit? | *כַּרְכָּא = ܟܪܰܟܳܐ, abs. כְּרַךְ Num. 24, 21 urbs munita, oppidum. Pl. כַּרְכִּין 2 Sam. 22, 30, unde 45[17] כַּרְכִּין emendandum in כְּרַכִּין; c. S. כַּרְכַּהָא 147. | כְּרִיכַיָּא Deutr. 28, 52, cujus Sing. foret *כְּרִיכָא aut vallum, quo cingitur oppidum, aut oppidum, quod cingitur vallo. Deest apud Bxt. et Levy.

כרם כַּרְמָא abs. cstr. כְּרַם 12⁹, Pl. כַּרְמַיָּא 21¹⁰ vinea. | כַּרְמְלָא 153 vinea.

כרמז כּוּרְמֵיזָא 91²¹ fustis, baculus. Vocabulum cujus etymologia et patria nondum perspectae sunt.

כרן כְּרַן cstr. in phrasi בִּכְרַן יוֹמָא הָדֵין = עצם in phrasi בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה Deut. 32, 48. Etymologia dubia, neque arab. nec syr. radix כרן usurpatur, de קרן non cogitandum est.

כרס *כּוּרְסְיָא cstr. כּוּרְסֵי 102, 137, 129¹⁰ thronus. Formatum videtur per dissimilationem duplicis ס a כִּסֵּא.

כרע כְּרַע, 1 Ps. כַּרְעִית 73¹⁵ procumbit. | *כַּרְעָא Pl. כַּרְעַיָּא 3 crus. Nota formam כַּרְעִין in lexicis allatam esse falsam et corrigendam in כַּרְעַיִן, arab. est كُرَاع, syr. ܟܪܥܐ, hebr. Dualis, qui solus usitatus est, כְּרָעַיִם. Syris nomen ex Targumis in Pesch. receptum proprie alienum videtur fuisse, quia eorum glossographi in explicatione titubant, alius enim عرقوب الرجل dicit (عرقوب tendo Achillis) alius ܦܣܬܐ ܕܪܓܠܐ, i. e. plantae pedum, alius ساقين الفخذ الكراع والساق, ubi ساق est pars inter pedem et genu, فخذ vero pars inter ساق et ورك = ירך; quod eo magis mirum, quia in nominibus plantarum graecis πούς voce ܟܪܥܐ redditur, e. c. λαγώπους = ܟܪܥܐ ܕܐܪܢܒܐ al. Ad quamnam dialectum haec botanica nomina pertinent?

כשן כּוּשַׁן n. pr. viri Cuschan. V. חיב.

כשר *כְּשַׁר aptus, conveniens fuit, Partic. act. כָּשַׁר, Pl. כָּשְׁרִין aptus, rectus, dignus.

כתב כְּתַב Imprf. יִכְתּוּב scripsit. | *כְּתָבָא liber et cstr. כְּתַב scriptio e. c. כְּתַב יַמִּינֵיה, legas ימ׳, scriptio dexterae ejus 50.

כתל כּוּתְלָא paries 21, Pl. כֻּתְלַיָּא Ezr. 5, 8. Radix est كتل coegit in unum, كُتْلَة massa luti compacta, quae radix syr. non adhibetur.

כתן *כִּיתּוּנָא Pl. c. S. כִּיתּוּנֵיהוֹן 4¹⁷ indusium, tunica, χιτών. Syr. dicitur ܟܘܬܝܢܐ.

כתף כּתפא f. c. S. כּתפה juxta כתפה 70[7], 73[8] humerus. Stat. abs. et constr. formâ *כּתף uti debet = ܟܬܦ.

כתר כּתר Pa. Partic. מכתר exspectavit 148. | *כּתרא Pl. כתרין = κίταρις, κίδαρις corona, ex hebr. כֶּתֶר desumptum, syr. inusit.

כתש כּתש agitavit, tudit, in Partic. כּתיש, Pl. כּתישין 130 vexatus. מכּתשא 42[1] perturbatio, vexatio, plaga.

ל

ל לּ Particula, Dativi vices gerens, versus, ad, πρός. Vocalismus tractatur secundum analogiam particularum ב et ו, itaque למדבחא et לאבהתנא et לקדם 2[6]. — C. S. לי, לך, ליה, לנא, לכון, להון. — Componitur cum מא in למא cur Mich. 4, 9.

לא לא Particula negationis, non.

לאה לאה fessus, fatigatus fuit. ליאותא, abs. ליאות, c. S. ליאותך, ליאותנא fatigatio, molestia, labor, id quod labore acquiritur, Deut. 28, 33. Syr. ܠܐܘܬܐ; hieros. ܠܐܘܬ Land. Ancd. IV 220 forma recta status absoluti est cf. חזוא a. חזותא. | לאה n. pr. mulieris, Lea.

לאך לאך, radix aeth. ለአከ, misit. — מלאכא instrumentum quod mittitur, nuntius, angelus 12[5], c. S. מלאכי 100[1].

לבב ליבא, abs. לב profer leb 42[13], cor. C. S. לבכון cor vestrum. — Forma לבב in בלבב Hab. 1, 1 et בלבביה 156[4] dialecto Palaestinensi propria videtur, ܠܒܒ enim et ܠܒܒܐ, ܠܒܒܝ in Evangel. Hieros. occurrit. Payne-Sm. 1879, ita ut non statim de Hebraismo sit cogitandum. | *לבלבא in לבלבין 130[2] surculi, flores, syr. inusitatum. Buxt. et Levy praebent לַבְלְבִין, Levy etiam לִיבְלוּבָא.

לבן לבן n. pr. viri Laban (i. e. albus).

לבש לבש 137[3] induit, se vestivit c. Acc. rei. Af. *אלביש, אלבש 13[12], c. S. אלבישנון, 2 Prs. אלבישתא 51[11] cf. 12[3] vestivit cum gemino Acc. personae et rei; itaque in Imprf. c. S. תלבישינון ית אלעזר iis vestibis Eleazarum. | לבושא, abs. cstr. לבוש vestimentum. Pl. abs. לבושין, c. S. לבושיכון, לבושוהי.

להא Šaf. *שַׁלְהִי fatigavit. Išt. אִשְׁתַּלְהִי fessus est, animo defecit Jon. 4, 8. Inf. אִשְׁתַּלְהָיוּת 136[6]. Radix apud Onqel. inusitata videtur, loci in Lexicis allati omnes ex Jonath. et Targ. Hagiogr. petiti sunt. Syr. ܡܫܠܗܝܐ est terra deserta, Bernstein Lexid. Chrst., at Bar Bahl ܡܫܠܗܝܐ 1. puteum, 2. incantatorem esse vult. Radix forma Palaestinensis pro לאה posita a multis habetur, haec enim dialectus ה pro א sape adhibet, at cogitandum est etiam de Pali radicis שׁלא, mutato ו in ה, ita ut שלהי ad שלא pertineat ut ܫܠܒ deportavit ad גלה hebr. in exilium ivit.

להב להב flagravit non nisi in Šaf. usitatum. Šaf. *שַׁלְהֵב flagravit, שַׁלְהוּבִיתָא, cstr. שַׁלְהוּבִית flamma 107[9]; שַׁלְהֲבִיתָא 17[5] id.

לוא לוא adjunxit se, adhaesit. Hinc procedit לְוָת, Particula apud, prope, ad. Est stat. cstr. nominis *לְוָתָא adhaesio, quod a לוא procedit, ut ܡܢܝܢܐ numerus a ܡܢܐ, et quocum conferendus est usus vocis מְנָת in neohebraico עַל מְנָת ea condicione ut. — C. S. לְוָתִי, לְוָתֵיה apud, ad me cet. Comp. c. מן in מִלְּוָתֵיה inde ab eo 13[4]. Simili modo etiam כְּוָת exortum censeo, quamvis etymon non habeam, non enim ־ָת ex ־ָת profectum esse puto. | לֵוִי n. pr. Levi *לֵיוָאָה, Pl. לֵיוָאֵי Levita, leviticus, e. c. כָּהֲנַיָּא לֵיוָאֵי sacerdotes levitici generis.

לוח *לוּחָא Pl. *לוּחִין, cstr. לוּחֵי tabula.

לוט לָט maledixit, c. S. לָטֵיה maledixit ei. Imprf. יְלוּט, תְלוּט, c. S. תְלוּטֵיה, תְלוּטִינוּן 26[22], אֲלוּטֵיה 24[12], ubi analogia postulat אַל׳. — Imperat. contra analogiam scribitur לוּט 18[19], cf. 24[11], 19[14]. — Infinit. מֵלַט 26[21], 25[1], Partic. pass. לִיט. | *לוֹטָא, abs. לוֹט Hab. 3, 12, Pl. לוֹטַיָּא mscl. maledictio. Neque formam לוּטְּא babylonice vidi, neque fem. לְוָטְתָא, quod Levy affert, Syr. est ܠܘܛܬܐ, et consulendi loci 2 Sam. 16, 12, 1. Reg. 2, 8 in libris babylonicis.

לוס ליסתא cf. לסס.

לחא *לְחִיתָא, cstr. לְחִית in לְחִית מוֹאָב 17[7], quo redditur עַר מ׳. Cf. Jes. 15, 1. Idem 15[8] fortasse est stat. abs. nisi cum voce מוֹאָב membri sequentis virtualiter conjungendum est. Pluralem

habes Targ. I. Esther 9, 27 לְחַיְיתָא pro quo scribendum est babyl. *לְחִיתָא, quod juxta פצירחיא (leg. פְּצַחיא Jud. 5, 11) vertunt pagi, villae. Deut. 4, 48 in Targ. Jon. לחית positum est pro ערער. Unde concludo non nomen loci re vera in לחית esse servatum, cujus alibi nulla vestigia inveni, sed esse interpretationem etymologicam, qua עָר et עֲרֹעֵר ob sonorum similitudinem cum ערה, Piel עֵרָה Ps. 139, 7 denudavit, evertit, comparata et sensu delendi reddita sunt incitante ad hanc interpretationem loco Jes. 15, 1. Etiam Hab. 3, 13 ערות verbo חַבָּרַת sive חריבת expressum est. Hujus modi interpretationibus abundat Targ. Mich. I. Interpretationi etymologicae inservit radix ܠܚܳܐ abstersit, delevit, a qua ܠܚܳܝܳܐ = ܠܚܳܝܳܐ et ܡܫܬܠܚܝܢܘܬܐ procedit, unde fem. dicitur *לְחִיתָא deletio. Gesenius Thes. II 1005 contulit לחי maxilla = rupes. Notio deletionis etiam Esth. 9, 27 in Trg. primo non inepta est, nam פצחיא sunt loci nitidi, bene culti, juxta quos לחיתא sunt loci deleti, ruinae, quos conjungunt sicut معمور habitatus cum خَرَابٌ inhabitatus. Omnes enim Judaei et in urbibus bene cultis et in urbibus desertis omnium provinciarum degentes festos illos dies celebrare constituerunt.

לחד I. לְחֲדָא Partic. valde, vehementer. Haud dubie ex חֲדָא unus et ל conflatum proprie significat *ad unum.* Ponitur pro hebr. מאד.

II. לְחוֹד solus, et adverbialiter solum, tantum, quinetiam. Ponitur pro hebr. רק Num. 20, 19. — Comp. cum ב et adsciscit Suffixa in forma Singularis et Plur. בִּלְחוֹדָהּ 97[6] = unica, et בִּלְחוֹדוֹהִי, בִּלְחוֹדֵיהוֹן soli, in solitudine ab aliis segregati Deut. 33, 12. — Vox conflata ex *אֲחוֹד, quod primitivo إِحَادٌ in arabico إِحَادَ sigillatim exstanti respondet, et ל Particula. In אחוד consona א omissa est ut in חד = احد, et sensus est unitas, solitudo. Itaque לחוד est pro solitudine = solus, tantum, בִּלְחוֹדָהּ est = in pro solitudine illius i. e. unica (vestis). Syr. haud dubie recte ܒܠܚܘܕܘܗܝ et ܠܚܘܕܘܗܝ scribendum est, quamvis punctum inferius in ܠܚܘܕܘܗܝ et ܒܠܚܘܕܘܗܝ secundum suetam pronuntiationem poni soleat.

לחך *לְחַךְ Inf. *מִלְחַךְ 157 lambit, e. c. pulverem gressuum et

Pa. *לַחִיךְ, Partic. act. מְלַחִיךְ lambit, linxit, bovis more herbas depastus est Num. 22, 4.

לחם לַחְמָא panis. | בֵּית לַחֶם n. pr. urbis Bethlehem Mich. 5, 1.

לחן *לְחֵינְתָא Pl. לְחֵינָתָא pellex Gen. 25, 6. Dan. 5, 2. Vox syr. inusitata, cujus etiam arabice et aethiopice etymon non exstat.

ליל לֵילְיָא m. nox, cf. 58², Pl. abs. לֵילָוָן 103¹⁵, cujus ā a Syr. ܠܶܠܘܳܬܳܐ, abs. ܠܶܠܘܳܢ recedit. K exhibet לֵילָוָן.

לית I. לֵיתָא = hebr. לַיִשׁ = لَيْث leo 148³. Vocab. syr. inusitatum.

II. לֵית ex לָא אִית contractum, non exstat; in Pausa לֵית aliquando scribitur, 61¹. Adsciscit sibi Suff. in forma Plur. לֵיתוֹהִי 29¹³ m., לֵיתָהָא 8¹⁹ non est, proprie non (est) exeistentia ejus. Cf. א־ית.

לכש לָכִישׁ n. pr. urbis Lachis. 141.

למך לֶמֶךְ 67 n. pr. vir Lemech.

לסט לִסְטִין, Sing. *לִיסְטֵיס latro cf. P. 120 sq.; Hierosol. ליסטיס, Pl. ליסטין. Syri ex ληστής fecerunt ܠܶܣܛܳܝܳܐ, Pl. ܠܶܣܛܳܝܶܐ. In arabico لِصّ, لُصّ *t* cum *s* conjunctum abiit in ص, uti eodem modo ex cas*t*ra, κάστρα factum est قَصْر et ex *st*rata صِرَاط.

לסס לִסְתָא sic cum Dag. in ת Mich. 4, 14 maxilla. Pl. c. Suff. scribitur לִיסְתָהוֹן Cant. 1, 10 ubi prima vocalis deest, at cod. M praebet לֵיסְתְהוֹם. Etymon vocabuli, cujus affines arab. et syr. non sunt, cujusque recta scriptura nondum constat, dubium est. Si Dag. in לִסְתָא et vocalis in לֵיסתהום recte scribuntur, redit ad לסת, et est Inf. radicis לוס, uti דֶּלֶת porta pertinet ad ודל circumagi. Jam Buxt. ad formationem explicandam adhibuit לסת. A tali forma Plur. deberet esse *לִסְתָתָא cf. דְּלָתוֹת, כְּסָתוֹת et קֶשֶׁת, קְשָׁתוֹת = ܩܶܫܬܳܬܳܐ, et de forma Plur. Cant. 1, 10 non constat. Si forma Plur. לִיסְתָא et Sing. ליסתא recta est, radix est ליס, לוס, si plur. forma est לִיסְתָא invocandum est לסס. Sed لَسّ, لَشّ, لاش, ولس aptam etymologiam non praebent.

לקא *לְקָא caedi, percuti, unde *לְקוּתָא percussio, poena, c. S. לְקוּתְהוֹן poena eorum. Radix syr. et hebr. inusitata dialectis targum. et talmud. propria cum لقى comparanda est, i. e. occurrit, incidit in aliquem, accidit alicui aliquid.

לקש מַלְקוֹשָׁא pluvia serotina, vox ex hebr. adscita Palaestinensi dialecto propria.

לשן לִישָׁנָא lingua.

מ

מא מָא Pronomen interrogativum, quid. מָא אִם et מָאִם, immo מאם si forte 19[1], 19[15], 24[1], 68[16].

מאא מְאָה centum 54. 100.

מאך מאך v. מכך.

מאל מָאלְלַיָּא 14[2] respondet nomini proprio loci hebr. הָאֲתָרִים dicti, quod Targumi interpres etymologice a תור derivans hat-târîm pronuntiavit. הַתָּרִים sunt exploratores, chald. מָאלְלַיָּא v. s. אלל, itaque Num. 21, 1 ita intellegi vult Targum: venit Israel viam exploratorum, i. e. secretum et inopinato bellum intulit. Similes interpretationes etymologicas habes Mich. 1.

מבל מַבּוּלָא 107 diluvium. Vocabulum ex Hebraeo in linguam targ. receptum, at non originis hebraeae est, sed vocabulum peregrinum jam ab Hebraeis ex alia lingua (babylonica?) assumptum. Aramaica vox est טוֹפָנָא.

מגד I. מַגְדְנִין 52 fructus nobiles et מִגְדְנִין 74[2] res pretiosae. Utramque significationem in Targ. vario vocalismo distingui J. Levy conjecit. — Syr. ܡܓܕܐ fructus recens Kalila w. Dim. 81, 16 est, at lexica ܡܓܕܐ et ܡܓܕܘܢܐ, quod est diminutivum, fructus aridos esse dicunt, vel etiam fructus arborum; itaque sensu rei pretiosae vocabulum hebraizat Genes. 24, 53.

II. מְגִדּוֹ n. pr. loci Megiddo.

מגל *מַגְּלָא Pl. מַגְּלִין 145[12] falx, ar. منجل. Radix נגל? גלל? V. נגל.

מגן מַגָּנָא inanitas, id quod nihil est Ex. 20, 7. | מַגָּן Adverb. gratis, gratuito, sine mercede, in vanum.

מגר מגר syr. exponitur in Pe. lapsus est, cecidit, at non syr. et chald. usitatum est. Pael מַגַּר, Imprf. יְמַגַּר 78 projecit, praecipitavit.

מדי מְדִינָיְתָא 31[4] fem. Midianita. Est fem. a *מְדִינָאָה derivatum in quo ad ă adtendendum, nam et syr. scribitur ܡܕܝܢܝܐ et ܡܕܝܢܝܬܐ.

מדע מדעם v. ידע.

מדר מְדוֹרִין v. דרא.

מהר מוהרא, Pl. cstr. מוֹהרֵי in מוֹהרֵי בְתוּלְתָא 96[10] pecunia ex pacto solvenda pro sponsa, sive in usum ipsius sponsae sive in usum gentis ipsius. Distinguitur a donis gratuitis Genes. 34, 12 et *non est dos sensu juris Romani*. Conferendum est arab. مَهْر pecunia mulieri ante matrimonium data, quae in jure moslimico ipsi mulieri competit ejusque est proprietas, in jure vero veteri Hebraeorum patri dabatur. 1 Sam. 18, 24. Ideo dixi sive in usum ipsius sponsae sive in usum gentis ipsius מוהר esse datum, quia penes patrem erat filiae tradere hanc pecuniam. De *mehr* in jure moslimico cf. Tornauw Erbrecht nach den Verordnungen des Islam in Zeitschrift für vergleichende Rechtswissenschaft V, 135, 143, 144.

מוא מוֹאָב n. pr. gentis Moab.

מוח *מוֹחָא c. S. מוֹחָךְ Deut. 28, 35, cranium proprie medulla, cerebrum. In Pesch. l. l. ܡܘܚܐ ex Targumo desumptum, sicut 2 Sam. 14, 25, nam re vera ܡܘܚܐ = مُخّ est medulla.

מופ מוֹפְתָּא v. אפת.

מות מוּת, Perf. מִית, Pl. מִיתוּ mortuus est. Imprf. יְמוּת, 2 Prs. Pl. תְמוּתוּן, Inf. מְמַת 14[10]. Af. Partic. act. מְמִית 49[6] interficiens. | מוֹתָא c. S. מוֹתְהוֹן mors, מ׳ תִנְיָנָא mors secunda Deut. 33, 6, Jes. 22, 14; 65, 6; Jer. 51, 39, 57. Cf. נחם. | מוֹתָנָא pestilentia 31 cf. 37[9].

מזז מְזוּזְתָא 90[14] schedae pergamenae, quas postibus portae

appendunt Judaei. Haec interpretatio, qua mezuzta est terminus technicus, postulatur secundum lectionem או דלות מזוזתא, i. e. postis, qui ad mezuzam = schedas pergamenas appendendas adhibitus est. Hinc actio juridica sub illis schedis perficienda. — Si vero לות מ׳ legitur sensu antiquae linguae, est postis simpliciter. Cf. Friedmann Mechilta Wien 1870, P. יז. Adnot.

מחא מחא percussit, cecîdit, c. S. מחהי, f. מחת 139[4], c. S. מחתיה 117[15], 2 Prs. מחיתא juxta מחותני 21[20], Pl. 3 Prs. מחו, 1 Prs. c. S. מחינון 43[19]. — Imprf. ימחי, c. S. ימחינך. — Inf. c. S. fem. ממחת 21[14]. — Partic. act. מחיא is qui percussit, pass. Plur. מחן legendum, ubi cod. male מחן caesi 130[14]. — Itpa. Exod. 22, 1 ויתמחי, ita scriptum, caedetur. | *מחתא c. S. מחתיה 78[11] ictus, plaga, percussio. Cstr. מחת in מ׳ סנאה 49[1], abs. מחא 150[10] juxta מחא 42[4]. Plur. *מחתא, c. S. מחתך 41[16], מחתיה 125[2], מחתהון 48[10]; absol. מחן. In omnibus his formis *w* nominis primitivi maḥweϑå syncopatum est et *ă* syllabae primae, quod in syllaba aperta corripiendum fuisset, servatum est, quam ob caussam ח geminatum est. Sic מחתיה ex *maḥweϑeh*, מחת, maḥḥaϑ ex maḥwaϑ rel. processit et in Plur. מחתך ex maḥwåϑåχ. Bar Ali Gothanus praebet ܡܚܘܬܐ, i. e. meḥoϑå, cujus cstr. et absol. est ܡܚܘܬ maḥwaϑ et ܡܚܘܐ maḥwå. — Non igitur formae syriacae in Targum introducendae, quod 41[16] proposui, quippe cujus lingua propriis utitur formis, in quibus codices babyl. sibi constant, editiones vere fluctuant. Quaerendum num in scriptura מָחתך, מָחת recognoscatur prolongatio vocalis loco geminationis Gutturalis more hebraeo? | מחייאל, מחויאל n. pr. Meḥijael, Meḥujael 67[5]. Cf. Budde, Bibl. Urgeschichte Giessen 1883, P. 127.

מטא *מטא pervenit. Partic. מטי, Pl. מטן. — Af. *אמטי, Pl. אמטיאו perduxit. Itpe. *אתמטי sese contulit. Cf. 25[15].

מטול מטול et אמטול, syr. ܡܛܠ, mandaice אמינטול, ad radicem נטל pertinens, Targumis palaestinensibus proprium, Particula propter. C. S. אמטולך 158, sequenti ד, 158 מטול דינדעון propterea ut sciant. *מטול mihi onus, pondus esse videtur a נטל sustulit; exprimit causam cur aliquid fit, et ad litteram vertendum

esset „pondere alicujus rei". א in אמטול et אמינטול ex טל profectum esse potest, uti in אגב cf. Nöldeke Mandäische Grammatik § 32, sed eodem jure de Aleph prosthetico potest cogitari ante *m*, post quod geminatum ט ex נט procedens, positum est. Cf. אלהין P. 169 et מחר P. 234.

מטר מִטְרָא, abs. cstr. מְטַר pluvia.

מיא מַיָּא, abs. מַיִן, מַיין, מאין 155[14], syr. ܡܰܝ̈ܶܐ, cstr. מֵי, mscl. aqua. C. S. מַיָּךְ = ܡܰܝ̈ܰܟ aqua tua, *מוהי = ܡܰܝ̈ܰܘܗܝ et fem. ܡܰܝ̈ܶܗ Barhebr. Carm. ed. Scebab 143 l. 4 juxta ܡܰܝ̈ܰܘܗܝ.

מיד מֵידְבָא n. pr. urbis Medeba.

מיכ מִיכָה n. pr. Micha.

מיל מֵילָא 77[15], Esther Trg. I, 8, 15, cf. P. 81 = ܡܶܝܠܬܳܐ, BA in cod. Gothano ܡܶܝܠܬܳܐ, tapetum. Forma מֵילַת, Pl. מְלָתִין legitur Esth. Targ. I. 1, 6. Comparant μηλωτή, alii vero μιλήσια scil. στρώματα. Huc pertinere videtur mandaice מעלא, Norberg Lexidion.

מין מִינָא Pl. cstr. מִינֵי 115 genera. Vocabulum et palaestinense apud Syros inusitatum. Hieros. est gens, natio.

מיש מִישָׁאֵל n. pr. Mišael.

מכך *מַךְ Pl. מַכּוּ, f. מַכָּא 107[15] depressus, humilis fuit. Partic. מַכְּכִין, si lectio sana 158[16] sensu activo, opprimunt. Lagarde locum laudatum e codice Erfurtensi edidit מבסין. Cf. Ps. 35, 15 דמככין לי במלידהון qui me verbis suis opprimunt. Pael Inf. מַכָּכָא Cant. 2, 6 opprimere. — Af., quod esse deberet אַמִּךְ, syllabas ita dispescit, ut am'iχ proferatur, quod *אַמְאִיךְ scribitur, inflexit, oppressit. Imprf. תְּמַאִיךְ 126[3] ubi Reuchl. תַּמְאִיךְ; Imperat. אמאיך 164. — Hinc forma nova Peal procedit מאך Pl. מאכו 156[2], quod מְאַךְ, יְמְאַךְ solet scribi. Quaeritur vero num מָאַךְ, יְמַאךְ sit scribendum, ita ut א nihil sit nisi „mater lectionis". Syr. ܡܳܟ et ܡܳܟ, ܢܶܡܽܘܟ et ܢܡܽܘܟ afferuntur, quorum alteri ܡܽܘܟ notio humi sternendi competit; ܡܳܐܟܳܐ vero est Participium etiam radicis ܡܽܘܟ, neque de Aleph radicali cogitandum est Gram. syr. I 296.

מכס *מוכסא Pl. abs. מוכסין 115 telonarius, publicanus.

מכר מכיר n. pr. viri et tribus Machir.

מלא מלא active implevit, fem. מלת 70[10], c. S. מלאתנן 160, Pl. מלו. Imprf. 1 Prs. אמלי 70[17], 73[4]. Inf. ממלי 73. Partic. pass. מלי 1. impletus, repletus, plenus, מלי ברכן plenus benedictionibus, 2. id quo vas plenum est, plenitudo מלי ביתיה plenitudo, divitiae domus ipsius 20. Plur. מלן in מלן אוצרידהון pleni sunt thesauri illorum 150. Fem. Sing. מליא, מליא ארעא תושבחתיה plena est terra laude ejus. Constr. cum Acc. — Itpe. אתמלי impletus est, 1 Prs. אתמליתי impletus sum, constr. c. ב 144. | Pa. מלי implevit constr. c. Acc. מלי בסרא implevit carne 62. | *מלאה c. Suff. fem. מלאה quod et 52[9] legendum, plenitudo. | מליתא Plur. fem. feminae aquam haurientes 69. Forma irregularis est, Partic. foret מליתא, nomen actoris מליתא.

מלך *מלך consilium dedit, consilium cepit אמלכינך tibi consilium dabo 29[9] = יעץ hebr. | *מלכא c. S. מלכך, ita 146[8] legend., consilium, syr. ܡܶܠܟܳܐ, abs. cstr. ܡܠܟ. Hinc מלכי מלכך qui consilium tuum dant 146[8]. Itp. Partic. מתמלכין consilium iniit, consilium cepit. Quaeritur num Itpe. an Itpa. nam syr. ܐܶܬܡܠܶܟ a ܡܘܠܟܳܢܳܐ est promissus est, ܐܶܬܡܰܠܰܟ consuluit, licet formae et notiones etiam confundantur. | מלכא, abs. מלך 143[14] quod recte מלך scribendum est, c. S. מלכהון 26[11], Plur. cstr. מלכי rex, proprie consiliarius, consul. Forma originalis est malik = مَلِكٌ, hinc determinate maleχå, cujus loco jam ܡܰܠܟܳܐ malkå Gram. syr. I, 66 usurpatur, quum mediae vocalis vestigia etiam in hebr. מַלְכֵי maleχē cernantur, et absolute ܡܠܶܟ. מֶלֶךְ hebr. re vera non est forma segolata. — Quod ad sensum מלכא est consiliarius, suasor, orator uti in Arabia meridionali قَيْلٌ quod ad قال rediens ex qayil contractum est, quamvis Grammatici قَيِّلٌ proponant. — Verbum denominativum est Af. *אמליך regem fecit, regem se gessit, regnavit. | מלכותא c. S. מלכותיה, cstr. מלכות, absol. מלכו regnum. | מלכה n. pr. mulieris Milka. — Nota sensum radicis arabice esse

possedit, dominio tenuit, qui a sensu aramaico est maxime diversus. A sensu arabico vero notio regis non procedit, quia veteres populorum arabicorum et hebraeorum reges subditos non possidebant et in modum tyrannorum proprietatem suam esse censebant. Potestas regia potius restricta erat, ita ut notio consulis regulis illis melius quadraret quam notio domini absoluta potestate gaudentis. Notio possidendi radici non nisi post longas vicissitudines rerum potuit tribui.

מלל מַלֵּיל Pael, locutus est. Imprf. תְּמַלֵּיל, אֲמַלֵּיל; Imprt. מַלֵּיל, fem. מַלֵּילִי 115[17], Pl. מַלֵּילוּ. Infin. מַלָּלָא, Partic. מְמַלֵּיל 131[3]. — Itpa. *אִתְמַלַּל, Imprf. יִתְמַלַּל 88[21] dictum est, oratio habita est. | *מִלְּתָא, Pl. *מִלִּין, cstr. מִלֵּי verbum, dictum. | Nota in loco Genes. 2, 7, ubi halitus vitae in (בְּאָדָם) Adamo לְרוּחַ מְמַלְּלָא fit, scriptoris mentem non esse eam, ut מְמַלְּלָא sit loquens, lingua praeditus. Redeundum est ad sensum philosophum vocis ܡܡܠܠܢܝܬܐ, i. e. λογική et ܡܡܠܠܐ, i. e. λόγος. Vult Targumista: halitus vitae = πνοὴ ζωῆς in Adamo factus est spiritus rationalis = πνεῦμα λογικόν. — וּמְלוּלוּ Num. 22, 7 est error codicis, leg. וּמַלֵּילוּ.

מלר מַלְּרַע v. ארע.

ממן מָמוֹן thesaurus, v. טמן.

מן I. מִן Particula partitiva, a, ab, de, ex, inde, proprie pars. C. S. מִנֵּיה, מִנַּהּ 3[10], מִנְּכוֹן, מִנְהוֹן. Saepe sensui comparativi exprimendo inservit. — Finale *n* cum sequentibus consonantibus more Hebraeo syriace inusitato coalescit, itaque est מִכָּל = מִן כָּל, מִן לְמ׳ מִלְּמַעְבַּד, מִן לארע = מִלְּרַע, מִן דאר׳ = מִדָּאר׳ et מִדְּאַרְגִּיזוּ, מִן נכ׳ = מִנְּכִסַּת קוּדְשַׁיָּא, מִן לק׳ = מִלְּקַדְמִין 117[5]. Si sequens consonans est gutturalis geminatio productione praecedentis *i* in *ē* compensatur, e. c. מֵירַמְתָא pro מִן רמ׳, מֵיעַל 58[5]. Hic quoque Hebraismus punctationis est. — Componitur cum ל in לְמִן 161[1], e. c. לְמִן יוֹמָא inde a die. | מִכָּן v. אן.

II. מַן, מאן 157, 71[3] quis? Ponitur etiam in Genetivo בַּת מַן אַתְּ cujusnam filia es? — Nota מָן = ܡܢ et ܡܢܘ, quid, linguae Targumorum palaestinensium esse proprium.

III. מַנָּא Manna Num. 21, 5.

IV. *מָנָא, מָן, Pl. מָנִין, cstr. מָנֵי suppellex, instrumentum, vas. Scribitur etiam more syriaco מאן.

מנא *מְנָא numeravit, Inf. מִמְנֵי. Itpe. *אִתְמְנֵי numeratus est. Inf. אִתְמְנָאָה. | *מִנְיָנָא numerus, c. S. מִנְיָנְהוֹן 51[5]. In statu constructu ā interdum in ă comprimitur מִנְיַן 45, 100, quae forma hebraizans a norma aramaica recedit. | Pa. *מַנִּי constituit, praeposuit. Imprf. יְמַנֵּי 147[16], תְּמַנִּינַנִי constitues me 147. Inf. מַנָּאָה. Partic. pass. plur. מְמַנַּן 67[8]. Pael hoc sensu Syris ignotum est.

מנח מִנְחָתָא ex hebr. מִנְחָה desumptum, sacrificium frumento compositum. Vox Syris ignota.

מנע מְנַע Imprf. יִמְנַע retinuit, impedivit. Itpe. *אִתְמְנַע, Imprf. תִּתְמְנַע prohibitus est; sese continuit, abstinuit Num. 22, 16, Exod. 23, 2. — Syr. vocabulum non nisi sensu *perveniendi* adhibetur.

מסא מְסָא diffluxit, tabuit, Itpe. *אִתְמְסִי idem. Imprf. Pl. יִתְמְסוֹן 140.

מסכ מִסְכֵּינָא pauper, مسكين, ܡܣܟܢܐ, mesquin.

מסנ מְסָנָא calceus v. סאן.

מסס *מִסָּא Pl. מִסִּין tributum, opera serva manibus praestanda. Syris inusitatum.

מסר מְסַר c. S. מְסַרָה, מְסַרִינוּן 48[9], 1 Prs. מְסָרִית 18[1], Pl. מְסַרוּ tradidit, Imprf. 1 Prs. אֶמְסַר, Imprf. et Inf. תִּמְסַר מִמְסַר 14[4]. Partic. Pl. m. et f. מְסִירִין, מְסִירָן 38[18]. Itpe. אִתְמְסַר 91[6], Imprf. יִתְמְסְרוּן traditus est. | מְסֹרֶת 149[5] lectio falsa, exspectatur *מְסָרַן a מְסָרְתָא traditio. Cod. R. praebet מְסוֹרֶת דִּינִין.

מעא מְעִיָּא et מְעַיָּא 135[4, 7], syr. ܡܥܝܐ et ܡܥܝܐ viscera, abs. cstr. esset *מְעֵי; Plur. esset *מְעַיָּא = ܡܥܝ̈ܐ, abs. *מְעַיִן, cstr. *מְעֵי. Formae Suffixis instructae sunt מְעָךְ, מְעֵי Gen. 3, 14 venter tuus, מְעָהָא 31[12] viscera ejus, מְעוֹהִי viscera ejus, quae non a Singulari *מְעֵי, sed a Plur. *מְעֵי procedunt, quia Sing. in 3 Prs. mscl. *מְעִיֵּיהּ scribendus esset. Itaque 135[4] de transpositione vocalis cogitavi, sed non nego etiam Singularem illi loco convenire. Bmb. 1547 Jon. 2, 1 sq. habet מְעָיָא, cujus absolutus Gen. 30, 2 in edit. Sab. est מְעֵי et in ed. Ulyssop. מְעֵי. Ps. 58, 4 Bomb. praebet מְעַן, 127, 4

id. מְעָא et c. S. מְעַיְנָא Ps. 44, 25. — Omnium harum formarum ratio incerta librorum manu scriptorum collatione constituenda est. Ex מְעֵן Ps. 58, 4 Buxt. fecit מְעָן, quod in Gesenii thesaurum receptum est, at hodie quum sciamus — pro — poni, מְעֵן aequiparandum est scripturae *מְעַן = *ܡܥܰܝܢ, et forma feminina respuenda.

מצע *מְצִיעֲתָא medium, cstr. מְצִיעוּת.

מצר מִצְרַיִם n. pr. Aegyptus, *מִצְרָאָה Pl. מִצְרָאֵי Aegyptius.

מרא *מָרָא = ܡܳܪܳܐ, proprie מָרְיָא = ܡܳܪܝܳܐ = مَرْءٌ dominus, Dan. 2, 43 cstr. מָרֵא, c. S. מָרֵיהּ dominus ejus. Plur. cstr. מָרֵי 67, מָרֵי בְעִיר domini animalis. Pl. c. S. מָרוֹהִי 95. Plur. syr. ܡܳܪ̈ܰܘܳܢ, ܡܳܪ̈ܶܐ et ܡܳܪ̈ܘܳܬܳܐ, quae forma in Targumo syriace tincto Proverbiorum מרוותא 5, 13 adhibetur. — Stat. abs. ܡܳܪ in Talmude מר est titulus honorarius doctorum. | מָרְיָם forma hebraizans juxta מִרְיָם, Μαριάμ = ܡܰܪܝܰܡ, مَرْيَم n. pr. Maria. Radix hebr. מרה, significatio est contumacia.

מרד מְרַד defecit, Impf. *יִמְרֹד = ܢܶܡܪܘܿܕ descivit, rebellavit. | מָרָדָא Pl. מָרָדִין 87, et מָרוֹדָא, Pl. מָרוֹדַיָּא 132, cstr. מָרוֹדֵי 141[15] contumax, rebellis.

מרדכ מָרְדְּכַי = מָרְדֳּכַי, Μαρδοχαῖος, n. pr. viri Mordechai.

מרט *מְרָטָא, abs. מְרַט calvities. Radix מרט est pilos evellere, glabrum reddere.

מרנ *מוֹרַנִּיתָא Pl. c. S. מוֹרַנִּיתְהוֹן Mich. 4, 3, 2 Sam. 23, 7 hasta, baculus ferrea cuspide instructus. In lexicis vocalismus traditur מוּרְנִיתָא, sed Levy quoque ex Mspto. Ps. 55, 22 attulit מוֹרְנִיָּן. Syr. scribitur ܡܘܪܢܝܬܐ arab. مُرّانَة. Bar Ali.

מרע מְרַע Imprf. *יִמְרַע, Imprt. f. מְרַעִי debilis, aegrotus fuit = مرض. — Pa. Partic. מְמַרְעָא more hebr. per ā scriptum 141[4], aegrotum reddens, at legendum est מְמַרְעָא in Singulari. | מַרְעָא abs. cstr. מְרַע 42[3], 150[13], Pl. abs. מַרְעִין morbus, aegritudo. | מַרְעִיתָא 149[3] id. Lexica praebent מְרִיעָא

מרר מרר amarus fuit, Itpa. אתמַרַּר 79[10] austerum, strenuum se gessit. | *מַרָּרָא abs. מַרַר 141[10] amaritudo, exacerbatio animi. *מְרִירָא, at more hebraeo scribitur מְרִירִין 86[11] amarus, syr. ܡܪܝܪܐ. Scriptura מְרִירָא falsa est. | *מְרָרְתָא, מְרָרָתְהוֹן amaritudo, malignitas Deut. 32, 32. | *מָרָה n. loci Mara 86. | *מָרְתָא cstr. מָרַת fel. 48[13].

מרש מָרֵישָׁה n. loci Marescha 140[2], 141.

משה מֹשֶׁה n. pr. Moyses.

משח מְשַׁח tersit inde 1. unxit, 2. mensus est, unde מִשְׁחָא, abs. cstr. מְשַׁח oleum. | מְשַׁח abs. mensura, חוּט מְשַׁח 142 funis mensoris, syr. ܡܫܘܚܬܐ. | מְשִׁיחָא unctus, χριστός, Messias, c. S. מְשִׁיחָךְ.

משך מַשְׁכָא, abs. cstr. מְשַׁךְ cutis, corium, syr. ܡܫܟܐ.

משש *מַשֵּׁישׁ Pa. palpavit, contrectavit, Partic. מְמַשֵּׁישׁ.

מתו מְתוּשָׁאֵל n. pr. Methuschael 67.

מתח *מְתַח Imprf. יִמְתַּח extendit, expandit, Part. act. מָתַח 142[12].

מתי אֵימְתַי 146 quando, ex אי et מתי = ܡܬܝ conflatum censent, syr. ܐܡܬܝ. Ultima vocalis est *i*, scriptura אֵימָתַי Hebraismus est. De א ex אי interrogativo dubito, cur non אֵי vel *ai* pronuntiatur? Equidem confero Aleph prostheticum in אלהין P. 169. De ܐܡܬܝ v. Gram. syr. I 118. In Targ. Proverb. adhibetur אימת, unde sequitur, ultimam vocalem syriace non pronuntiatam esse, quum Targum illud componeretur.

מתך מַתְּכָא opus aere fusum v. נתך.

מתל מַתְלָא, abs. cstr. מְתַל, מַתַל 39[9] parabola, proverbium, carmen satiricum. *מַתְלָא Pl. מַתְלַיָּא 17[3] carminum satiricorum poeta. Formatum est ad exprimendum hebr. המשלים, neque usitatum est apud Syros.

מתן מַתְנַן 17[19], 153[3], מַתְנָן n. pr. terrae Batanaeae, Basan. In Pesch. passim pro בָּשָׁן ponitur ܡܬܢܢ, alibi ܒܬܢܢ, samarit. scribitur. ࠁࠀࠕࠍࠍ et in Targ. Ps. 68, 23 בּוּתְנַן.

ן

נבא נבא cf. Gram. syr. I 151 prorupit, propulsus est, de aqua, de voce. Hinc נְבִיא, נְבִייָא nomen qualitativum, i. e. praeditus qualitate propellendi vocem, orator, προφήτης, i. e. qui palam loquitur, Pl. c. S. נביייהא 145[4]. | נביאתה 85, fem. ex hebr. נְבִיאָה formatum, ܢܒܝܬܐ prophetissa. | Denominativum est אתנבי prophetam se gessit, prophetatus est, Inf. אתנבאה. | *נביותא c. S. נביותיה prophetia 79. | נבואה 27 in רוח נבואה spiritus prophetiae est vocabulum hebraeum.

נבב אבובא fistula 67[11]; أنبوب nodi calami, deinde internodia, denique calamus. Fleischer apud Levy I, 417.

נבו נבו n. pr. montis Nebo. 50. Significatio nominis a germine נב proccdentis est elatum, mons altus.

נבל *נבילתא c. S. נבילתך, נבילתהון cadaver. | *נביל Partic. מנביל, denom. ab hebr. נָבָל stultus, vilis derivandum, vilem existimavit, contempsit. Radix syriace inusitata.

נבע *נבע, Imprf. יבוע Levy, at אַבַּע Buxt., syr. ܢܒܥ scaturivit, cognatum cum נבא. | Af. *אבע effecit ut scaturiret, protulit, declaravit; Partic. מבע Deut. 32, 35 qui annuntiat. | — מבועא Pl. abs. מבועין, cstr. מבועי fons.

נגד נגד, f. נגדת, Pl. נגדו traxit, secum duxit. Imprf. hierosol. יגיד, syr. ܢܓܕ, Partic. נגדין, נגדן 80[4]. Jon. 2, 7 verte: terra quae in robore suo super me traxit = sese extendit, hebr. הארץ בְּרִיחֶיהָ בַּעֲדִי. — Itpe. אתנגיד tractus est; Genes. 49, 33 pro hebr. וַיִּגְוַע ponitur, mortuus est, proprie ablatus est cf. تُوُفِّيَ. נגדין Jes. 53, 2 tractus, rivus. Syr. inusitatum hoc sensu.

נגח *נגח Imprf. יגח cornibus petivit, ferivit bos. 92[15]. | נגח abs. 92[20] petulcus, cornupeta. — Af. saepe אַגַּח, אגח scriptum in phrasi אגח קרבא bellum intulit, non rectum est, recte scribitur אגיח, rad. גוח, quam vide.

נגל נגל radix in מַגְּלָא, Pl. מַגְּלִין falx supposita propter formam arab. مِنْجَل, quae tamen ex resoluto ג in נג processit. Arab. نجل manifestum fecit, projecit, al. etymon non praebet. Armeniace est մանգաղ mangal, quae forma ex lingua Edessena non potuit recipi, in qua magal dicitur. Quaeritur unde repetendum sit vocabulum.

נגן *נַגֵּן pulsavit instrumentum musicum, Partic. מְנַגְּנִין Hab. 3, 19. | נַגְּנָן Genes. 25, 3, ubi alia lectio eaque in editionibus vulgatis recepta est נְגָוָן, Sab. vero נְגָוָן praebet. נְגָוָן vertunt insulae (Buxt.), quia respondet hebr. איים Jes. 42, 15 al., vel terrae *longinquae* seu populi *longinqui* (Levy), quod Jes. 42, 15 ineptum. Loco laudato Genes. 25, 3 respondet hebraeo לְאֻמִּים, locus vero apud veteres est vexatissimus. Nam quum filii Dedan fiunt אַשּׁוּרִים וּלְטוּשִׁים וּלְאֻמִּים Onq. vertit ולנגון sive לְמַשְׁרִין וּלְשְׁכוֹנִין וּלְנַגְּנָן, Jon. לְתַגָּרִין ואמפורין ורישי אומין, quocum Targ. Hieros. conspirat, nisi quod pro אמפורין, i. e. ἔμποροι recte praebit אוּמָּנִין, i. e. artifices. Tali modo si artifices, mercatores et רישי אומין sunt filii Dedan in Targumis Palaestinensibus Judaeorum, apud Samaritanos fiunt rhetores (ריטורים) geometrae sive unguentarii (אמשחים) et artifices (אמנים). Alii לטושים reddebant לופרין, i. e. lictores. Hinc non a veri specie abest נגנן esse genus artificum, scil. נַגְּנָן cantatrices. Omnes vero has interpretationes respuit רשב״ג in Genes. rab. 61, cui debemus etiam interpretationem per לופרין, quae in codicibus Targumorum non servata est. Habes his in interpretationibus studium desperatum explicandi nomina populorum, qui tempore Targumistarum non amplius exstabant. Simile quid accidit in Genes. Rab. ad Genes. 15, 19. — נגן radix syr. inusitata.

נגח נְגַח Imprf. יִגַּח feriit, tutudit 93[17]. Radix syr. inusitata.

נגר *נַגָּר faber. Composit. in נַגַּר טוּרָא = faber rupis, nomen avis immundae syr. ܢܓܪ ܛܘܪܐ dictae, quam tetraonem urogallum Linn. esse censent. LXX, Vulg. upupam volunt.

נדב נָדָב, נָדָב 4[5] n. pr. Nadab.

נדד נדד = نَدَّ fastidivit, Af. *אַנִּיד, Partic. מַנִּיד agitavit, fugere fecit, agitando pepulit *aves*. Deut. 28, 26, Mich. 4, 4 homines

turbavit. Bomb. edidit male מָנִיד, Adler מֵנִיד, Buxt. מְנִיד, quod recte a ניד derivatum est.

נדר *נְדַר 1 Prs. נְדַרִית et Pa. נַדַּר 135² vovit, votum fecit. | *נִדְרָא Pl. נִדְרִין votum.

נהא נהא in Itpe. אתנהא, Imprf. נִתְנַהֵי Jes. 53, 5 accessit, adhaesit. Respondet hebr. נקוה, נגש et 1 Sam. 7, 2 vocabulo dubio יִנָּהוּ. Censeo metathesin esse ex אתהני gaudium, utilitatem percepit, quae in dialecto Palaest. adhibebatur. Syr. radix נהא non nisi sensu gemendi adhibetur. Arab. نهى est vetuit, انتهى pervenit. Neosyr. ܢܘܗܐ gratus ex vetere ܢܗܐ processit, quamvis etiam ܢܘܗܐ neosyr. sit to groan, to moan.

נהר *נְהַר illuxit. Pa. *נַהַר illuminavit, illustravit Partic. מְנַהֲרִין Cant. 5, 12. Af. *אַנְהַר, Imprf. יַנְהַר 152⁶, Inf. אַנְהָרָא illuminavit. | נְהוֹרָא, Pl. נְהוֹרַיָּא, נְהוֹרִין lux, lumen. | *נִיהוֹרָא, abs. נִיהוֹר illuminatio, splendor. Alia lect. 128¹⁰ est זיהור.

נוד מניד v. נדד, quod jubet vocalismus מַנִיד. Unus Buxtorfius recte scripsit מְנִיד a נוד, quum scripturae מָנִיד, מֵנִיד grammaticae repugnent. At מָנִיד ex מַנִיד exortum est. Syr. ܐܢܝܕ Partic. ܡܢܝܕ a ܢܘܕ proficiscuntur.

נוח נָח cessavit, quievit, Impf. יְנוֹחַ, תְנוֹחַ 28¹⁷. | מְנָחָא cstr. מְנַח quies 42. לִמְנַח יוֹמָא = לרוח היום sub vesperam 63¹⁵. Forma convenit cum Partic. Af. in Passivo. | נִיחָא 143 quies, tranquillitas.

נון נוּנָא Pl. cstr. נוּנֵי יַמָּא mscl. piscis.

נור נוּרָא abs. cstr. נוּר fem. ignis, נוּר דָּלְקָא ignis ardens 124¹⁵, at cf. de genere 94¹³.

נזק *נְזַק Imprf. *יִזַּק vocabulum syr. inusitatum, increpavit, reprehendit = hebr. גער. Arab. نزف exhausit, exhaustus fuit, metaphorice in litigando devictus est, non respondit. — מַזוֹפִיתָא increpatio, objurgatio 124²¹, c. S. מַזוֹפִיתִיה 124¹⁴, unde corrigenda scriptura מַזופיתא 37⁶, quae a Buxtorfio recepta est, qui habet מְזוֹפִיתָא. — *נְזוּפָא et *נְזִיפְתָא eodem sensu habes Esth. Targ. I, 7, 6; 10, 12.

נזק *נֿזֹק damnum fecit, Af. damnum intulit, in Chaldaismo biblico usitatum Dan. 6, 3. Ezra 4, 13, 15, Syris ignotum. נֿזֹקא 102[20] videtur stat. abs. feminini *נֿזֹקֿתֿא = נֵזֶק Ezr. 7, 4 damnum. At alibi נזקא est determinatus mscli. status.

נחל נֿחלֿא Pl. נֿחלֿיֿא, נֿחלין vallis, rivulus in valle fluens. — נֿחלֿיֿא Num. 21, 19 n. pr. loci hebr. נַחֲלִיאֵל dicti.

נחם *נֿחֿים consolatus est. Itpa. אֿתֿנֿחֿם solatium percepit, consolatio fuit alicui. | *נֿחֿמֿתֿא Plur. נֿחֿמֿתֿא, cum syr. ܢܘܚܡܐ et ܢܘܚܡܬܐ conferendum, resurrectio mortuorum 128[1], [13]. Haec est significatio vocabuli in puro Aramaismo, a qua distinguendum *נֶחָמְתָא Pl. *נֶחָמָתָא consolatio Job 15, 11. Joel 2, 14 al., vocabulum hebraizans = נֶחָמָה, cum Qameṣ impuro, Syris prorsus ignotum, quod apud Onqel. non usurpatur, sed Jonathano in Pent. usitatum est. — De duplici resurrectione v. 128[13], de morte secunda v. מות.

נחר נֿחור n. pr. viri Nahor 69.

נחש I. נֿחֿשֿא aes.

II. *נֿחֿשֿא Pl. נֿחֿשֿיֿא hariolus. Verbum est *נֿחֿיש = ܢܚܫ divinavit, nomen *נֿחֿשֿא = ܢܚܫܐ divinatio, οἰωνισμός. Sunt qui de augurio serpentum (נָחָשׁ) ope dato cogitent, at cf. تَنَحَّسَ Hamas. 104 in dialecto Tayitarum sciscitavit,, نَحْسٌ infortunium, et النَّحْسَانِ planetae Saturnus = النحس الاكبر et Mars النحس الاصغر. Chwolsohn Ssabier II 273, 385 Gesenius Jesajas II P. 343. Exemplum ominis habes Hamasa 103.

נחשל נֿחשֿולֿא procella, rad. חשל.

נחת נֿחת fem. נֿחֿתֿת, Pl. נֿחֿתֿו descendit, Imprf. ניֿחֿות 29[22]. Af. *אֿחֿית effecit ut descenderet, demisit, projecit. Inf. אֿחֿתֿא, male לֿאֿחֿתֿא 41[11] scribitur.

נטל *נֿטֿל sustulit, portavit, profectus est = נסע, locutus est = נשׂא קול 24, syr. ܢܛܠ ponderosus fuit. Pl. נֿטֿלֿו, c. S. נֿטֿלֿונֿין 4[16], Imprf. יֿטֿול, Pl. יֿטֿולֿון 145[13], Imprt. Pl. טֿולֿו sic! pro טֿולֿו 4. Partic. נֿטֿל 64[8] lectio fortasse bona sed vocalis falsa, Pl. נֿטֿלֿין. Pa. *נֿטֿיל,

Partic. c. S. מְנַטְּלְהוֹן Deut. 32, 11 portavit. Itpa. *אִנְטַּל, Imprf. תִּנְטַּל 28[10] elatus est, elevatus, superbus fuit. Af. אַטִּיל 86[6] effecit ut proficisceretur, duxit = וַיַּסַּע.

נטר *נְטַר, c. S. נְטָרִיה, 1 Prs. נִטְרִית, Pl. נְטַרוּ observavit, servavit, custodivit. Imprf. *יִטַּר, 1 Prs. אֶטַּר 25[6], Pl. תִּיטְּרוּן 44. Imprt. *טַּר, Pl. טַּרוּ 33[6]. Inf. מִטַּר, מִיטַּר, c. S. מִטְּרָה. | *מַטַּרְתָּא observatio, custodia, cstr. in נְטַרוּ מַטְּרַת מֵימְרָךְ observaverunt observationem verbi tui 51.

נינו נִינְוֵה n. pr. urbis Nineve.

נכל *נִכְלָא Pl. abs. נִכְלִין, cstr. נִכְלֵי et נִכְלוּתָא, abs. נִכְלוּ dolus, fraus, insidiae.

נכס נְכַס c. S. נְכַסִּיה cf. 23[7] mactavit. Imprf. *יִכּוֹס, c. S. יִכְּסִינֵּיה Exod. 21, 36, תִּכּוֹס Pl. יִכְּסוּן. Partic. pass. נְכִיס 38. | נִכְסְתָא cstr. נִכְסַת mactatio, יִכְּסוּן נִכְסַת קוּדְשִׁין 52. Deut. 27, 7 mactabunt mactationem sanctam, ubi נכ׳ קוד׳ respondet hebr. שלמים, et זבח השל׳ Levit. 9, 18. Hierosolymitane ܢܟܣܐ sunt θυσίαι juxta ܢܟܣܬܐ et ܢܟܣܬܐ. | נִכְסָא Pl. נִכְסַיָּא, cstr. נִכְסֵי, c. S. נִכְסֵיהוֹן 147[5] opes, divitiae. נִכְסִין Jes. 53, 9 lectio dubia.

נכר *נוּכְרָיָא, *נוּכְרָאָה fem. נוּכְרֵיתָא alienigenus, extraneus.

נכת *נְכַת, *נְכַת = ܢܟܬ et ܢܟܬ momordit. Pa. *נַכֵּית, Pl. נַכִּיתוּ 14 idem. Itp. *אִתְנַכִּית, Imprf. יִתְנַכִּית morsus est.

נמס נִמּוּסָא = νόμος, lex. Pl. c. S. נִמּוּסֵיהוֹן leges eorum.

נמר נִמְרוּד n. pr. Nimrod 147.

נסא Pa. *נַסִּי = ܢܣܝ, c. S. נַסִּיֵּיה 86[15], f. נַסִּיאַת 41[9], 2 Prs. c. S. נַסִּיתֵּהִי 51[12] tentavit, probavit. Inf. נַסָּאָה. | נִסִּיתָא 51[13] ad litteram tentatio, pro nom. proprio loci Massa מסה Exod. 17, 7 positum est.

נסב נסִיב 3[6], נסִיב 62, נְסִיב 31[9] quod neseb pronuntiandum, fem. נְסִיבַת, Pl. נְסִיבוּ sumsit, cepit. Imprf. תִּסַּב lectio falsa 74[6]. Imprt. סַב, סַבוּ, c. S. סַבוּנִי 134[6]. Inf. מִסַּב. — נְסִיב אַפִּין = נשׂא פנים respicere (accipere personam in bibliis veteribus latinis) Pag 40[16] legas דְלָא נְסִיב א׳ סָבָא qui senum non habet rationem.

נסס נִסָּא Pl. נִסִּין signum, miraculum, σημεῖον, τέρας.

נער *נְעוֹא, *נְעוּרָא, c. S. *נְעוֹךְ et נְעוֹרִי lacus torcularis 77. Cum latino navia (Kuffe) contulerunt Sachs et Levy, mihi in mentem venit aeth. ንዋይ vas.

נעם נְעמִירְתָא, Plur. נַעֲמִין in נְעמִירְתָא בַּת, Pl. בְּנָת נַעֲמִין struthio-camelus 141 et 7[20]. Syriace dicitur ܢܥܡܝܐ, arab. نَعَامَة, ita ut vocales recte ita ponendae sint *נַעֲמִירְתָא, Pl. *נַעֲמִין sive נַעֲמִין. Re vera juxta formas in codd. babylon. obvias supra propositas, Levy etiam נַעֲמִירִין e libris Msptis. excerpsit, et נַעֲמִירְתָא habet editio Sab. | נְעמָה 67 n. pr. Naema.

נפח נְפַח spiravit, flavit. | מַפָּחת in נְפַשׁ מַפָּחַת 42[16], quod plerumque legitur מַפַּחַת et vertitur exspiratio animae ad rad. פחת pertinet. | נֹפַח 17[14] n. pr. loci Nophah.

נפל נְפַל Imprf. יִפּוֹל cecĭdit. Af. *אַפִּיל, Impf. יַפִּיל 92[14] cadere fecit, excussit (dentem). | מַפַּלְתָא cstr. מַפֹּלת, c. S. מַפַּלְתֵּה casus, interitus.—Syr. Imprf. est ܢܶܦܶܠ, at hierosol. scribitur ܢܦܘܠ per *u*.

נפץ נְפַץ proprie excussit, deinde etiam effudit, aquam ex vase 70[18], ex quo loco eadem vox et in Pesch. migravit.

נפק נְפַק f. נְפָקַת, Pl. נְפָקוּ egressus est, processit. Imperf. תִּפּוּק, אֶפּוֹק 12[12], Pl. תִּפְקוּן, Partic. act. נָפִיק. Inf. *מִפַּק, c. S. מִפַּקֵּה, מִפַּקְכוֹן 99[15], 153[4]. — Af. *אַפִּיק eduxit c. S. אַפַּקְנָא eduxit nos 32[11], 12[6], f. אַפִּיקַת produxit terra 58. — Ittaf. *אִתַּפַּק, Imprf. יִתַּפַּק productus, factus est 94[13]. | *מַפַּקְנְתָא cstr. מַפַּקְנַת 90[19], Exod. 21, 7 abitus, exodus. Editiones utroque loco praebent מַפְּקָנוּת.

נפש *נַפְשָׁא cstr. abs. נְפַשׁ = ܢܦܫ, c. S. נַפְשִׁי anima, persona. Pl. *נַפְשָׁתָא, c. S. נַפְשָׁתְכוֹן 10[12].

נפת נַפְתָּלִי n. pr. Naphtali.

נצא *נְצָא Pl. נְצוֹ, 1 Prs. נְצֵינָא 14[16] rixatus, litigatus est. Imprf. Plur. יִנְצוּן 91[20], Partic. fem. abs. נָצְיָא pro נָצְיָא 151[20]. | מַצּוּתָא sic per *ā* 11 juxta מַצּוּת in בְּמֵי מַצּוּת רָקֵם, Deut. 32, 51 rixa, lis. Ponitur pro מְרִיבָה.

נצב נְצַב 61[3], 28[7], Imprf. תִּיצּוֹב 38[15] in solum inseruit, plantavit. Partic. pass. נְצִיב 79[7], נְצִיבִין. | *נְצִבְתָא cstr. נְצִבַת = ܢܨܒܬܐ plantatio 140.

נצח נְצַח Partic. נָצְחָא 116 vincens. | *נִצְחָנָא triumphus, victoria, Deut. 33, 29 in נִצְחָן גְּבַרְוָתָךְ triumphus fortitudinum tuarum, cf. ܙܩܝܦܐ ܕܙܟܘܬܐ = τρόπαιον τῆς νίκης Payne-Sm.

נצץ נִצָּא 81 accipiter, avis immunda. Sab. habet נִצָּא et scriptura vulgata נָצָא etiam syriaco ܢܨܐ refutatur. De נֵצָא omnino non cogitandum est, quippe quod nihil est nisi Hebraismus summopere rudis, a נֵץ desumptus.

נקא Pael *נַקִּי sensu hebr. נִקָּה insontem, purum declaravit. Inf. נַקָּאָה 131 insontem declarare, justificare. Syr. vocabulum hoc sensu inusitatum, nam ܢܩܐ est libavit.

נקב נִיקְבָּא femina 59, determ. status est *נִיקְבְּתָא syr. ܢܩܒܬܐ.

נקם *נְקַם vel *נַקֵּם, syr. ܢܩܡ et ܢܩܡ ultus est. Pl. c. S. נַקְּמִיּוּהִי 79[11] ulti sunt eum.

נקף Af. *אַקִּיף cinxit, c. S. אַקְּפוּנִי cinxerunt me 124, Partic. מַקִּיף Gen. 2, 10 cingit. Inf. לְאַקָּפָא Num. 21, 4 ad circuendum.

נשא Itpe. *אִתְנְשִׁי oblitus est. 2 Prs. אִתְנְשִׁיתָא 46. 158.

נשב *נְשַׁב flavit. Partic. Plur. דְּנָשְׁבִין qui flant 44. Pa. Partic. *מְנַשֵּׁב, fem. מְנַשְּׁבָא id. flans Genes. 1, 2.

נשם נְשַׁם id. quod נְשַׁב flavit. נִשְׁמְתָא halitus, 61 spiritus vitae. Syr. ܢܫܡܬܐ.

נשר נִשְׁרָא m. aquila, Plur. *נִשְׁרַיָּא, נִשְׁרִין, syr. ܢܫܪܐ, ܢܫܪܐ. Vetus grammaticus Syrus ܢܫܪܐ dixit esse generis communis. V. librum meum Historia artis grammaticae apud Syros P. 10.

נתך מַתְּכָא 34[15] simulacrum fusile. Rad. נְתַךְ, Pa. Af. effudit.

נתן נְתַן in Perf. inusitatum, pro quo יְהַב adhibetur, dedit. Usitatum est Imprf. יִתֵּן, 1 Prs. אֶתֵּן, אִיתֵּן 12[14], c. S. אִיתְּנִינָהּ 54[11], Pl. יִתְּנוּן et Infinit. מִתַּן, c. S. מִתְּנֵהּ. Syr. adhibetur ܢܬܠ, quae radicis forma etiam hierosolym. in usu est. | *מַתַּנְתָּא Plur. *מַתְּנָתָא, abs. מַתְּנָן donum 75, c. S. מַתְּנָתָךְ Dan. 5, 17. In lexicis profertur

forma מַתְּנָא, quae si mscl. determinatum habetur, haud dubie falsa est et male ad hebr. מַתָּנָה adaptata. Etiam ex Dan. 2, 6, 48; 5, 17 Sing. determinatus מַתְּנְתָא derivandus est.

ס

ס Littera ס in Targumis ubique ponenda est pro שׂ, quod quamvis in libris manuscriptis interdum scriptum sit, nihilo secius est Hebraismus. Itaque סבע pro שׂבע, סכל pro שׂכל al. ubique restituenda sunt.

סאב Pa. *סָאֵיב impurum reddidit, polluit. Partic. pass. abs. מְסָאַב 7, determ. מְסָאֲבָא 5[8] impurum, Inf.*סַיְּבוּתָא, c. S. סַיְּבוּתֵהּ 143[5]. Itpa. *אִסְתָּאַב pollutus est, impurus factus est. Imprf. Plur. תִסְתָּאֲבוּן 81[6]. Nota ā in מְסָאַב Hebraismum sapere, simul vero probare radicem re vera esse medio Alef instructam. — Hierosol. Imprf. ܬܣܐܒܝܢ = βδελύξῃ, ܣܐܒܐ et ܣܐܒܘܬܐ βδέλυγμα.

סאן *סְאַן = ܣܐܢ, ܣܐܢ calceos induit, hebr. סְאוֹן Jes. 9, 4, et ሰአነ: unde *מְסָנָא, c. S. מְסָנָךְ calceus, caligo, syr. ܡܣܐܢܐ 43.

סבל *סְבַל tulit, portavit. Partic. act. סָבִיל 67.

סבע *סְבַע satiatus est. Imprf. תִסְבַּע 84[19], Pl. יִסְבְּעוּן 131[16]. | *סַבְעָא abs. סְבַע Adjectivum satur, satiatas Deut. 33, 23. | *סָבְעָא 162[1] = ܣܒܥܐ satietas. Scriptura solita est סוֹבָ׳ et סִיבָ׳, hae formae vero syr. non usurpantur.

סבר *סְבַר = ܣܒܪ putavit, existimavit. Pa. סַבַּר speravit, exspectavit 78[19], 48[5], Partic. מְסַבַּר sperans 128. | *סִיבְּוּרָא spes, c. S. סִיבְּוּרָךְ Mich. 7, 4.

סגא *סְגָא Imprf. יִסְגֵּי, Pl. יִסְגּוּן 24[19] multus fuit. Af. *אַסְגִּי, 1 Prs. אַסְגֵּיתִי 149 multiplicavit, auxit. Inf. אַסְגָּאָה. | *סַגִּיאָה = ܣܓܝܐܐ multus, cstr. סַגִּי, Pl. סַגִּיאִין 12[2]. | *סַגִּיוּתָא cstr. סַגִּיוּת 10[9] multitudo = ܣܓܝܐܘܬܐ. | סַגִּי stat. abs. formae סַגִּיא qui pro לְרַב, רַב ponitur 42[7], 84[9], 85[9]. — סַגִּיא respondet syr. ܣܓܝ, quod eodem modo pro לְרַב scribitur. Scripturam per *u* habes 162[12] סֻגִּי juxta סוּגְעִי, סגע vero radix saepe scribitur in Targ. Job, Prov. Psalm.

סגד סגיד, סגיד Pl. סגידו, Imprf. יסגוד, תסגוד sese prostravit, adoravit. Inf. formae מִסְגּוּד exstat 157[1].

סגע סגע scriptura palaestinensis pro סגא q. v.

סדם סדום 48 n. pr. urbis Sodom.

סדק סדיקא fissus 6.

סדר *סדר disposuit, in ordinem composuit. Partic. סדר 128[5]. — Pa. *סדר 1 Prs. סדרית idem. Quodsi Exod. 21, 1 in דתסדר Afel eodem sensu adhibitum videtur, quod alibi (etiam syriace) non occurrit, quaeritur num תסדר sit legendum, an תסדר. Editio Sab. habet תִּסַּדַּר, Adler תְּסַדַּר.

סהד סהד = ܣܗܕ, — minime enim est Safel radicis עיד, quod placuit Levyo, — testatus est. Ex Peal in Targ. solum Participium סהיד abs. testis in usu est. Pl. סהדיא, סהדין. | סהדותא 88[13] testimonium. | — Af. אסהיד testatus est, testimonium protulit, constr. cum ב = contra aliquem; Imprf. תסהיד 88[13], Impert. אסהיד 149[4], Partic. מסהיד. — Ittaf. אתסהד 93[1] coram testibus sive per testes constitutum est, ubi במריה est contra dominum. — Hierosol. ܡܣܗܕ διαμαρτύρομαι.

סהר סיהרא = ܣܗܪܐ luna, 109.

סוד סוד, סיד v. סיד.

סוס *סוסיא Pl. *סוסותא, cstr. סוסות 85[18], abs. סוסון 78[17], c. S. סוסותהון 117, equus. Nota *ā* ubi syr. ܣܘܣܘܬܐ habet *ă*.

סוע סוע v. סיע.

סוף I. *סף Imprf. יסוף, Pl. m. יסופון, f. יסופן desiit, cessavit. Inf. c. ב in במסף Mich. 7, 1 pro *במסף, quum deficiant boni. Hierosol. ܣܦܘ ἐξέλιπον. — Af. *אסיף effecit ut cessaret, perdidit. — 1 Prs. Imprf. אסיף juxta אסיף Deut. 32, 22 pro hebr. אַסְפֶּה positum, quod LXX συνάξω vertunt, prout sensus postulat. Itaque אסיף et אסיף non Af. rad. סוף esse possunt, sed de אוסיף rad. יסף cogitandum est. Ita Adler qui edidit אָסֵף. Sab. habet אֲסִיף. | סופא, abs. cstr. סוף finis; c. S. סופיה, סופהון 46[11]. | סיפא in stat. constr. Plur.

סֹיפֵּי ארעא 40[12], 42, 52, fines, extrema latera terrae, terminus. Buxt. habet סְיָפָא et סֵיפָא, Levy nihil nisi סֵיפָא. Syr. ܣܘܦܐ est destructio, *i* in סיפי est euphonicum ut e. c. in זֵיעָא, grammatice recte scribitur סֹפֵי. — Mich. 7, 1, 151[3] סֹיפֵּי קַיְטָא ultimi fructus aestatis. Hieros. ܣܘܦܐ τὰ πέρατα.

II. סוּף juncus, alga, יַמָּא דסוּף mare rubrum.

סחא *סְחָא lavavit, Afel *אַסְחִי id. Inf. אַסְחָאָה.

סחר *סְחַר cinxit, circumdedit, circumivit. Plerumque Af. *אַסְחַר, Impf. יְסַחַר 77 cinget. | סְחִיר proprie ambitus, deinde adverb. סְחוֹר סְחוֹר circa = hebr. סָבִיב. | *סְחַרְנַיָּא ea quae circumdant, regiones contiguae, loca ab omni parte vicina, כָּל סְחַרְנַנָא 18[12] omnes regiones, quae nos circumdant = סְבִיבוֹתֵינוּ.

סטא סְטָא, fem. סְטָת 21[7], Imprf. *יִסְטֵי, Pl. תִסְטוּן, נִסְטֵי deflexit, a recta via aberravit. Inf. מִסְטֵי 21[16]. — Af. *אַסְטֵי, Inf. c. S. לְאַסְטָיוּתַהּ ad reducendam eam, (asinam) ad rectam viam.

סטן סְטַן Num. 22, 22 ex hebr. לְשָׂטָן in Targ. servatum est, LXX διαβαλεῖν. Itaque sensu hebraeo vertendum est adversarius. Syri radicem ܣܛܢ non habent, ܣܛܢܐ est vocabulum peregrinum.

סטר *סִטְרָא latus, cstr. סְטַר in לִסְטַר et בִּסְטַר 141, 5, ad latus, in latere = juxta. — Hierosol. ܒܣܛܪܝܐ ἐν ταῖς ῥύμαις Deut. 15, 3.

סיב *סֵיב = syr. ܣܳܒ, fem. סֵיבַת Gen. 24, 36 canus fuit, senuit. Radix est סיב = شَابَ, يَشِيبُ, شَيْبَةٌ, syr. Af. ܐܰܣܺܝܒ, quod a radice med. Alef descendere videtur, tractandum est ut ܙܘܠ, ܐܙܝܠ cf. sub. דוש, si omnino rectum est, nam Hebr. 8, 13 lectio est dubia. Urmiensis editio habet ܡܣܝܒ. — Hinc סֵיב Adject. vel Partic. pass. = זָקֵן Gen. 24, 1 senex, canus. | סָבָא senex, Pl. cstr. סָבֵי, c. S. סָבָךְ senes tui 45.

סיג סַיֵּג Pa. quod ex Cant. 7, 3 Buxt. Levy protulere, in textu babyl. non exstat, ubi haec leguntur: נִדְרָא וּנְדַבְתָּא דסגין לחון עֲזָרָא וגו׳, quum K. praebeat דְסָיְגִי et M. דְסַיְגוּ. Radicis significatio est cinxit. Hinc *סִיָּגָא, סְיָג sepes sepimentum, et סִיוּגְתָא actio sepiendi, ita ut Mich. 7, 4 מְסִיוּגַת סְיָג בִּישׁ vertendum sit: justus

inter illos pecuniae cupidior et tenacior est quam maceria sepimenti mali i. e. vepreti, quod eum vulnerat, qui penetrare audet. „Sie lassen keinen ungeschunden durch.“

סיד *סַד calce obduxit, Imprf. יְסִיד. סִידָא calx. 33.

סיחן סִיחוֹן n. pr. regis Sihon.

סים *סִימָא Pl. abs. סִימִין thesaurus 53[1].

סין *סִינָא = ܣܝܢܐ, rad. شان n. a. شَيْن polluit, dehonestavit, limus, coenum 127[6], 152. | סִינַי n. pr. montis Sinaj.

סיע *סִיעָתָא cstr. סִיעַת, Pl. abs. סִיעָן 30[9] turma, coetus = شِيعة. Hieros. mscl. ܕܟܘܟܒܐ ܣܝܥܬܗܘܢ exercitus stellarum. | Itpa. denominativum אִסְתַּיַּע congregatus est, in agmen collectus est. Imprf. f. תִּסְתַּיַּע 147[7], Partic. Pl. מִסְתַּיְּעִין Mich. 2, 10.

Pa. *סַיַּע = ܣܲܥܸܕ adjuvit, auxilium tulit. Infinit. in dialecto palaest. *סַיּוֹעֵי c. S. לְסַיּוֹעֵיהוֹן ad auxilium iis ferendum 157[11]. — Itpa. *אִסְתַּיַּע adjutus est, 1 Prs. Plur. אִסְתַּיַּעְנָא adjuti sumus 159. — Equidem etiam Pael denominativum esse censeo, cui competit sensus *turmam, agmen fecit, socius alicujus factus est, auxilio fuit.*

סיף *סֵיפָא Pl. c. S. סֵיפֵיהוֹן gladius سَيْف, ܣܰܝܦܐ 145[10].

סכא *סְכָא prospexit, vidit. 1 Prs. c. S. סְכִיתֵיהּ. Syr. nihil nisi Pa. adhibetur. — *אִסְתַּכֵּי, f. אִסְתַּכִּיאַת 118[1] prospexit. Partic. f. abs. מִסְתַּכְּיָא 16[5]. Syr. Etpa. exspectatus est, et in editionibus Targ. Itpa. quod proposuimus non agnoscitur, sed Itpe. scribitur. סְכוּתָא prospectus, specula Num. 23, 14 in חֲקַל ס׳ campus prospectus quod pro hebr. שְׂדֵה צֹפִים positum est.

סכך סִכְּתָא Pl. abs. סִכִּין f. 117. 145 paxillus, clavus. Cf. syr. ܣܶܟܬܐ Pl. ܣܶܟܶܐ, ܣܶܟܝܢ.

סכל סְכַל, syr. Pael ܣܰܟܶܠ intellexit. Itpa. אִסְתַּכַּל, 1 Prs. אִסְתַּכְּלֵית, Pl. אִסְתַּכַּלוּ, Imprf. יִסְתַּכַּל observavit, adspexit, intellexit. Imperat. אִסְתַּכַּל 45[2], Partic. מִסְתַּכַּל adspiciens, Pl. מִסְתַּכְּלִין intellegunt Mich. 4, 12. Inf. אִסְתַּכָּלָא 63[9]. | *סוּכְלְתָנוּתָא, abs. סוּכְלְתָנוּ intellegentia, sapientia, ratio. — Nota Af. אַסְכֵּל = ܐܰܣܟܶܠ stulte

egit, cum derivatis et Adject. סכלא = ܣܟܠܐ, stultus et ܣܟܠܘܬܐ stultitia significatione adhiberi opposita ei quam habet Pael, quamvis omnia ab eadem radice procedant. Rem expedit arab. شَكْل forma, figura similitudo, unde procedit II شَكَّل formavit, figuravit = ܣܰܟܶܠ intellexit, i. e. rei formam sibi proposuit, et شَكَل et IV أَشْكَل dubia, obscura, difficilis fuit, proprie forma variegata fuit, varium adspectum praebuit =ܐܶܣܬܰܟܰܠ stultum se praebuit, a scopo aberravit, proprie incertum, dubium, vacillantem se praebuit. Hinc etiam notio peccandi in ܐܶܣܬܰܟܰܠ, ܡܶܣܬܰܟܠܳܢܳܐ explicatur.

סכן *סַכֵּן in periculum induxit. Partic. pass. fem. abs. מְסַכְּנָא periculo exposita 124[4]. — Arabice radix non exstat, sed hebraice הסכן Job 22, 21 quo de vocabulo cf. librum meum Das Gedicht von Hiob P. XCI.

סלח *סְלַח condonavit syriace inusitatum est. In Targ. raro occurrit. Pa. *סַלַּח Inf. סַלָּחָא c. c. על peccata condonavit = לְשֵׂאת אֶת־עֲוֹן הָעֵדָה.

סלל סַלָּא c. S. סַלָּךְ, syr. ܣܠܐ, ar. سَلَّة canistrum 32, 35.

סלע *סִלְעָא Pl. סִלְעִין f. Sela monetae species, siclus. עֲסַר סִלְעִין 71, decem Sela. Secundum Syros (Hoffmann Opusc. Nestor. 99, 15) Sela habet quatuor Zuz, alii volunt Zuz unum et dimidium; Bar Bahl. dicit, Sela esse στατῆρα, pondus ejus esse quatuor vel quinque drachmarum. De valore igitur illis non constitit. Secundum auctores a Buxtorfio citatos fuit τετράδραχμον. Vocabulum est generis fem. cf. עֲסַר סִלְעִין 71.

סלעם *סַלְעֵם devoravit, deglutivit, *סַלְעָמוּתָא perditio, 155 et 159[3], ubi tamquam Infinitivus sive nomen actionis cum Acc. conjungitur. Al. lect. לסלעמותנא חילך vertenda: ad perdendum nos, clerum tuum.

סלק סְלֵיק, 2 Prs. סְלֵיקְתָּא, Plur. סְלִיקוּ adscendit. Imprf. יִסַּק, יִסַּק, Partic. סָלֵיק, סָלְקָא 16[2], Inf. מִיסַּק 139[2]. — Imperat. m. סַק Deut. 32, 49, f. סַקִי 15[11]. Pa. *סַלֵּיק, 2 Prs. סַלֵּיקְתָּא 77[7], Imprf. 1 Prs. אֲסַלֵּיק 46 adscendere fecit, sustulit, amovit. Partic. act. fem. מְסַסְּקָא

Jes. 53, 3. | Af. אַסֵּיק, אַסִיק, אַסֵּק 23[15], proprie אַסֵּיק 3[11], 2 Prs. c. S. אַסֵּיקְתָךְ 149, 1 Prs. אַסֵּיקִית, Plur. 2 Prs. c. S. אַסֵּיקְתוּנָא 14 effecit ut ascenderet, eduxit = העלה, cui etiam in terminologia sacrificiorum respondet sensu holocaustum obtulit. Ita Saadja appellat עֹלָה صاعدة et הָעֲלָה اصعد. — Partic. *מַסֵּיק, מַסְּקָא f. Lev. 11, 3. Pl. cstr. מַסְּקֵי מַסִּין Genes. 49, 15. Inf. אַסָּקָא 111. — De assimilato ל cf. Gram. syr. I 349.

סמאל *סְמָאלָא, סְמָלָא 12[11], c. S. סְמָאלֵיה 139[16] fem. latus sinistrum שְׂמֹאל et شِمَال, syr. ܣܡܠܐ. Levy mascl. esse dicit, syr. vero est fem.

סמי סַמְיוּתָא 38[5] caecitas, syr. ܣܡܝܘܬܐ.

סמך סְמַךְ 1 imposuit, nisus est aliqua re c. c. עַל 55, Partic. pass. סְמִיךְ עַל vicinum, contiguum 17[15]. — Itpe. *אִסְתְּמִיךְ innisus est aliqua re c. c. עַל et ל. Imprf. יִסְתַּמְכוּן 147, Partic. מִסְתְּמִיךְ לְהִתִּים מִיאַב 15. | *סְמָכָא abs. סְמַךְ fulcrum, quo quis nititur, auxilium 62, 125[8]. | *סִימְכָנָא fulcrum, c. S. סִימְכָנִי 2 Sam. 22, 3. Deest in lexicis.

סמק סַמֵּק* = ܣܡܩ et ܣܡܩ 1 ruber fuit. Impf. Pl. יְסַמְּקוּן 77[18]. Solet Pael scribi pro Peal at cf. rem similem sub חור, quo in loco non addidi, quod addere debui, יְחוּרוּן etiam pro Pe. posse haberi.

סמר סְמַר = שָׁמַר custodivit, in Pe. inusitatum. Itpe. *אִסְתְּמַר cavit cautus fuit, Imperat. אִסְתְּמַר לָךְ cave 69[1], 100[3]. Imprf. 2 Pl. תִסְתַּמְרוּן 99[2]. Secundum editiones veteres in lexicis recensetur non Itpe. sed Itpa. Radix syr. inusitata est.

סנא *סְנָא Imprf. *יִסְנֵי, אִסְנֵי = אסנֵי 163[11] odit, odio habuit. Partic. *סָנֵא, Plur. m. סָנַן 144[2] cum syncopa litterae Alef, c. S. סָנְאַי, סָנְאֵיהוֹן 28[13]. Inf. מִיסְנֵי 163.

סעד *סְעַד fulsit, adjuvit, Partic. סָעֵיד 126. Pa.*סַעֵיד Imprf. Pl. c. S. יְסַעֲדוּנָנִין adjuvit, auxiliatus est. | *סַעֲדָא, auxilium, c. S. סַעֲדָךְ, סַעֲדְהוֹן 143 juxta סַעֲדְהוֹן 26[10]. Stat. abs. est סְעֵיד 51[9], 160[12], 127[3]. *סְעוּדָא c. S. סְעוּדָךְ auxilium 117[9]. Deest in lexicis, ubi nihil nisi סְעוּדָא prandium. Radix syr. non adhibetur, hieros. ܣܥܘܪ est βοήθεια.

סער I. *סְעַר visitavit. Af. אַסְעַר visitavit = פקד punivit 87. *סְעוֹרָא c. S. סְעוֹרַן visitatio, qua punimur.

II. סֵעִיר n. pr. montis et terrae Seir.

ספא ספא non nisi in Itpe. in Targ. palaestin. usitatum. Itp. אִסְתְּפִי timuit 164[11].

ספד סְפַד Imprf. *יִסְפֹּד, Pl. יִסְפְּדוּן planxit. | מִסְפְּדָא 141[2] planctus. — Radix hoc sensu hebr. est et linguae Palaestinensi propria. Syr. ܣܦܕ est saliit et Peal in ܣܦܕ timuit, sollicitus fuit. Severus enim bar Šakku vocem ܣܦܕ synonymis explicat hisce: ܕܚܠ. ܘܚܫ. ܡܨܛܥܪ. ܡܬܠܚܡ. ܡܝܐܒ.

ספם סִפְּם = שָׂפָם mystax et barba menti Mich. 3, 7.

ספן *סְפִינְתָא Pl. abs. סְפִינָן 77 juxta formam mscl. סְפִינַיָּא 116 navis. Etiam syr. ܣܦ̈ܝܢܐ juxta ܣܦܝܢܬܐ adhibetur. | *סַפָּנָא Pl. סַפָּנַיָּא et סַפָּנֵיָּא nauta.

ספק *סְפֵיק, Plur. סְפִיקוּ 70[24] satis habuit, suffecit. Alia lectio Genes. 24, 19 jubet legi ex Pa. סַפֵּיק, Imprf. יְסַפְּקוּן eodem sensu affluit, satis habuit. | Poel סוֹפֵיק 32, 10 satisfecit, large explevit, ubi Bmb. סַפֵּק!

ספר I. סְפַר cstr. ripa in phrasi סְפַר יַמָּא ripa maris 77, 116. Syr. vocales sunt ܣܦܪ. ܣܦܪܐ.

II. סִפְרָא liber. | סָפְרָא scriptor. Plur. סָפְרַיָּא cstr. סָפְרֵי.

סק סַק 9[8] cilicium, saccus. | סַקְאָה species locustarum Deutr. 28, 42. Radicem סלק esse conjicio, salqaya est qui se elevat, ascendens, saltator.

סרב סרב, syr. garrivit et adversatus est. — Pa. סָרֵיב, סָרֵב 20[2], 13[2], 1 Prs. סָרֵיבִית, Pl. 2 Prs. סָרֵיבְתּוּן adversatus est, repugnavit, noluit. Impf. תְּסָרֵב, Partic. f. abs. מְסָרְבָא 141[12].

סרח *סוּרְחָנָא peccatum, proprie corruptio.

סתם סְתַם obturavit, clausit, hieros. obmutuit. Itp. אִסְתְּתַם, Imprf. Pl. יִסְתַּתְמוּן clausus est 159.

סתר סִתְרָא occultatio, locus occultus, res occulta.

ע

עאן עָנָא = צאן et ضان pecus, caprae et oves, f. Cf. 65[11]; quodsi 161[8] עאן scribitur, ne credas א esse pictum propter etymologiam, nihil est nisi signum vocalis *a*.

עבד עָבַד Pl. עֲבַדוּ fecit 13[9], 5[2]. Imprf. *יַעֲבִיד, תַּעֲבִיד, Pl. תַּעֲבְדוּן. — Imperat. עֲבִיד 2[8], 69[17], Pl. עֲבִידוּ 141[10]. — Inf. מֶעְבַּד 20[10]. — Partic. act. עָבִיד, c. Pronom. מָא עָבְדַת = quid facis? Num. 23, 11; f. עָבְדָא absol. 54[2], אִילָן עָבִיד פֵּירִין arbor, quae fructus fert. — Itpe. אִתְעֲבִיד, Plur. 3 f. אִתְעֲבִידָא 52[13], Imprf. יִתְעֲבִיד factus est. — Šaf. *שַׁעְבִּיד subjecit, servum reddidit, Imprf. Plur. יְשַׁעְבְּדוּן, Inf. שַׁעְבְּדָא. — Nomen abstractum *שִׁעְבּוּדָא, abs. cstr. שִׁעְבּוּד status subjecti, servitium. | עַבְדָא c. S. עַבְדֵיה, Plur. cstr. עַבְדֵי servus. — עַבְדִיתָא status servi servitudo. | עוֹבְדָא seu potius עוֹבָדָא 26[1] actio, opus. | עֲבִידְתָא c. S. עֲבִידְתָךְ 133[9], 9[10], Partic. pass. factum, opus.

עבר עֲבַר transivit terram, legem, peccavit. Imprf. sive per — sive per — scribitur תַּעֲבַר, אֶעְבַּר 12[16], יַעַבְרוּן 33[7], נַעֲבַר 12[8], נַעֲבַר 12. — Inf. מֶעְבַּר c. S. מֶעְבְּרָךְ, מֶעְבַּרְכוֹן. — Af. אַעְבַּר effecit ut transiret. Partic. מַעְבַּר Mich. 7, 18, ubi cod. P. praebet Pa. מְעַבַּר. Sensus est: Deus qui transire facit, i. e. traducit essentiam suam ita juxta peccata על חובין, ut non puniantur. Nota Pa. hoc sensu non exemplis esse probatum, quum alibi adhibeatur 1. sensu concipiendi gravida facta est, 2. sensu chronologico annum intercalarem definivit, diem mensis trigesimum imposuit. | עֶבְרָא id quod trans finem aliquem est, τὸ πέρας, מֵעִבְרָא לְיַרְדְּנָא trans Jordanem; cstr. עִבַר, עִבַר פְּרָת, לְעִבַר. | עִיבּוּרָא 40[20] syr. ܥܒܘܪܐ proventus, fructus; Gen. 49, 12 scribitur בעבור per fruges agri. | עִבְרָאֵי 50[5] Hebraei, טוּרָא דְעִבְרָאֵי, mons Hebraeorum, pro monte Abarim positum est.

עגל עִגְלָא abs. cstr. עֵגֶל, Pl. עִגְלִין vitulus.

עד עַד Partic. 1. localis usque ad, עַד עֲדֻלָּם usque ad Adullam, 2. temporalis usque ad certum tempus i. e. antequam id tempus advenit, itaque dum, עַד לא הוו Genes. 2, 4 dum non essent,

antequam fuerunt. — עַד מָא Num. 24, 22 = ܥܕܡܐ usque, qua in compositione מא latine exprimi nequit; Syri post ܥܕܡܐ ponunt ܠ = usque ad, quod loco laudato deest.

עדא עֲדָא, 1 Prs. עֲדִית, Plur. עֲדוֹ, Imprf. יַעְדֵּי 77[9], 131[7], 148[4], Partic. עָדֵי 104, עָדֵי אוֹרְחָן, Plur. viis incedentes, transivit, abiit. — Pa. fem. עַדִּיאַת Gen. 4, 1 traduxit scil. semen virile, concepit, gravida facta est, Partic. מְעַדְּיָא, quod Partic. est passivum, ea in quam traductum est, scil. semen, itaque אִתְּתָא מְעַדְּיָא femina gravida 92[6]. Activum enim esse non potest, quia hoc sensu praesenti vertendum esset *concipiens*, non *ea quae concepit*. Cf. אִשָּׁה מְעֻבֶּרֶת. Loco laudato alia lectio ex Af. est, quae comparari posset cum אשה עֻבֶּרֶת, at Afel hoc sensu, quamvis Buxtorfius exemplum praebeat, non usitatum videtur, quia in codicibus babylonicis — quod ex editione Sab. concludo — semper Pael legitur. Uno loco Levit. 12, 2 Sab. in Imprf. habet תַּעְדֵּי. In Targ. Jonath. saepius Afel punctis indicatur. — Cave compares Pael עדיאת cum hebr. עִבֵּר Job 21, 1, quod ibi de *mare* dictum est, quum 'עד semper de femella adhibeatur. Ab עִבֵּר traduxit mas recte derivatur מְעֻבֶּרֶת, ea in quam traductum est. — Af. אַעְדִּי effecit ut transiret, removit, abstulit, seposuit vestem 137, Imprf. יַעְדֵּי 14[18], Inf. אַעְדָּאָה, Partic. plur. abs. mscl. מַעְדָּן Mich. 2, 4. — In ponendis vocalibus interdum vacillant punctatores, e. c. 142[7] יַעְדּוּן pro Af. positum est sensu removendi. | עֲדָאָה c. S. עֲדָאתֵהּ praeda Jes. 53, 12. | *עִדּוּיָא c. S. fem. עִדּוּיְכִי graviditas. Ita scrib. pro עִדִּיכִי 64. | עָדָא 67 n. pr. mulieris Ada.

עדב עַדְבָא cstr. עֲדַב pro עֲדַב quod praestat 45, c. S. עַדְבֵיה, Pl. עַדְבִין sors, κλῆρος. Scriptura, quam Levy ex Cant. 8, 11 protulit עדווא in cod. babyl. non exstat, ubi habes solitum עַדְבֵיה.

עדן עִדָּנָא abs. cstr. עִדָּן tempus. Radix عدّ numeravit? | עֵדֶן 61[4] = עֵדֶן Eden, hortus in terra Eden.

עדר *עֶדְרָא Pl. cstr. עֶדְרֵי grex. Nota phrasin בַּקְרֵי תוֹרָךְ וְעֶדְרֵי עָנָךְ in qua עדרא de pecoribus dicitur, בקרא vero de bobus. Deut. 28, 51.

עדק דיעדקיא v. דיעדק P. 187.

עוא עְיָא = غوى erravit, hebr. עוה, unde *עֲוָיתָא perversio, peccatum, cstr. *עֲוָית, c. S. *עֲוָיתֵ־, abs. *עֲוָיָא, Plur. עֲוָיָתָא 130, abs. עֲוָיָן 153. — Syr. ܥܘܳܝܬܳܐ est planctus, threni Euseb. Hist. eccl. P. 691 textus armeniaci, cf. عوى ululavit, rugivit Harith Moall. 34.

עוד עוֹד Partic. iterum, continuo, porro. — Syr. ܥܘܕ explicatur per ܟܡܐ = nempe a Severo in Rhetorica. Cf. ejus Grammat. P. 39 in textu Syr. libri mei Histor. artis grammaticae apud Syros.

עול עַוְלָא = ܥܘܠܐ injuria, nefas, pravitas.

עון *עֲוָנְתָא c. S. fem. עֲוָנְתָהּ 91[1], ex hebr. עֹנָתָהּ in Targum receptum, ideoque tamquam terminus technicus eodem sensu intellegendum, quem traditio judaica voci עוֹנָה tribuit. עונה in posteriore traditione vertitur ὁμιλία, concubitus, et haec notio etiam voci *עֲוָנְתָא tribuenda, cujus primum *ā* pro *o* ex analogia hujus commutationis solitae positum, ad constituendam etymologiam nihil facit. Arabicum عنى, sese oculo praebuit, accidit, عَنًا, أَعْنَاء latus adversum, quod cum עֵת = עֵנְת i. e. accidens = tempus cohaerere docet, contulit Fleischer apud Levy II 572, ita ut עונה sit tempus, quod per euphemismum ad tempus concubitus translatum volunt. Gesenius Thes. Quum vero interpretatio tradita suis laboret difficultatibus, quaeritur num re vera sensum legis originalem nobis exhibeat. Et hac in re ad eruendum sensum primitivum non possum a me impetrare, ut arab. عَوَانٌ non in medium proponam, quod est mediae aetatis animal, quod primum foetum enixum est, et femina viro nupta. Hinc procedit عَوَّنَتْ et عَانَتِ ٱلْمَرْأَةُ nupsit mulier. De Sacy Chrest. ar. III 228. Tali modo עונה cf. عُوُونٌ status mulieris adultae, viro junctae esse videtur, et Exod. 21, 10 dominus servae jubetur non retinere quae mulieri adultae conveniunt. Quo pertinet etiam consuetudo visendi gentem suam, nam שְׁאֵרָהּ nullo modo ad cibum potest referri (Targ. וּזְיוּנַהּ) sed ut Levit. 18, 12 sq. significat consanguineos. Dominus igitur servae concedat necesse est, 1. commercium cum gente sua, 2. vestimenta, 3. quae praeterea mulieri adultae competunt. Hanc inter-

pretationem a tradita opinione recedere non ignoro, at 1. שׁאר non est caro comedenda, et 2. cur de carne solum nec de cibo in universum loquitur? Knobelii hac de re rationes infirmae sunt. 3. Estne credibile virum debere concubinae, cui aliam adjungit, debitum conjugale, vel si concubina illa est ex stirpe judaica? Brevi עונה antiquitus non ad concubitum est restringendum, immo quaeritur, num concubitus sub notionem עונה cadat, quem recens interpretatio solum voce עונה exprimi contendit.

עוף עֹופָא volucris et collect. volucres. עיף 47 mala scriptura.

עוק *עָק angustus, pressus, oppressus fuit, f. עָקַת לִי 14[7], 18[9], 135 (per ă cf. sub חוב, חָבִית al.) oppressus sum. — Partic. act. fem. עָקְתָא 2 Sam. 22, 7 כַּד עָ׳ לִי si mihi est angustum. Ejus loco habes עקא 163[7], eodemque sensu legitur fortasse Partic. pass. כד עיק לך 158. — Af. *אֵעִיק 79[12] oppressit, angustiis affecit. Imprf. ייעיק et יְעִיק Deutr. 28, 52, 41[2], qua in forma ji pro je ex more pronuntiandi apud Judaeos Arabiae meridion. scriptum est, ut יִכְּלוּן, וִיהוֹנָא al., quo de more docuit Iben Safir Lyck 1866 P. נה *dicens* אם השבא לפני יוד יצא לעולם בחירק כמי בִיד בִיד. Themanenses vero hac in re antiquam pronuntiationem servaverunt, quam descripsit Jehuda Hajjug in ספר אותיות הנח (Ewald-Dukes Beiträge Stuttgart 1844, III P. 5). — Quodsi תְּעִיקוּן 96 et אֲעִיק 159[19] scribitur, habes Hebraismum recentissimum et falsum. — Partic. מְעִיק 143. Plur. c. S. יימרון מעיקנא 159 dicent oppressores nostri. | עָקְתָא 11[12], oppressio, calamitas, abs. עָקָא, e. c. בִעִדָּן עָקָא, ביום עקא tempore calamitatis 111, 123, 124[3], Pl. abs. עָקָן 6. | עָק Adject. abs. m. angustus Num. 22, 26. | *מְעִיקְתָא 156 oppressio, infortunium. Exempla non nisi ex Targ. Palaest. in lexicis enumerantur.

עור I. עַר = عَارَ luscum, monoculum fecit. Pa. *עַוַּר caecum reddidit, obcoecavit. Partic. שֹׁוחֲדָא מְעַוַּר עֵינֵי חַכִּימִין 98 munus obcoecat oculos sapientum. | עַוִּירָא coecus m. determ. 38.

II. עַר = غار unde غَارٌ spelunca. Hinc מְעָרְתָא = ܡܥܪܬܐ, مغارة caverna, spelunca.

III. עַר nomen avis immundae 7[17], hebr. פֶּרֶס, LXX γρύψ, Vulg. gryphus, quam aquilae speciem habent. Knobel-Dillmann gypaetum (Bartgeier, Lämmergeier) voluit.

עזא עֲזָא, al. lect. עִזָּא et עֻזְיָא, hebr. עָזְנִיָּה, LXX ἁλιαίετος, Vulg. aquila marina. Bochartus vult aquilam nigram. Etymologice contulerim الغازى, incursionem faciens. Quaeritur num נ nominis hebraei rectum sit.

עזז *עִזָּא Pl. עִזִּין, עִזֵּי 2⁴ capra. Radix عنز.

עזר עֻזִּיאֵל n. pr. Uzziel 4.

עטל עֲטַלֵּיפָא 8⁵ vespertilio.

עטף *אִתְעַטַּף obvelatus, indutus est, Imprf. Plur. יִתְעַטְּפוּן cf. כסס.

עין עֵינָא fem. c. S. עֵינָךְ 97¹⁸, cstr. עֵין oculus, fons. Pl. cstr. עֵינֵי, c. S. עֵינוֹהִי oculi. — Plur. *עִינָוָתָא fontes, עִינָוַת תְּהוֹמִין fontes abyssi Deutr. 33, 13. — לְעֵינֵי in conspectu. — כְּעֵין Deutr. 33, 28 sicut oculus sq. Genetivo, i. e. sicut, maxime sicut. | *מַעְיָנָא abs. cstr. מַעְיַן fons.

עיף עֵיפָא 75⁵ velum. Radix vera עפף? Syr. cf. ܥܘܦܐ duplex, Isaac Antiochen. ed. Bickell II 298. | עֵיפָא 75 n. pr. Epha.

עיץ עֵיצָא est vocabulum hebr. עֵצָה in linguam Targ. receptum, consilium 109²⁷, 48. Radix vera יעץ. Hieros. est ܟܡܘܪܐ συνέδριον.

עיר עִירָד n. pr. viri Irad. 67.

עכב *עַכֵּב retinuit, impedivit. Itpa. *אִתְעַכַּב impeditus est, retentus est, Pl. אִתְעַכַּבוּ 118.

עכבר עַכְבְּרָא mus, mus jaculus, arab. يربوع dictus.

על עַל v. עלא.

עלא עֲלָא altus fuit, eminuit, ascendit, in Pe. inusit. et si adhibetur in Participio est Hebraismus. Aramaica vox est סלק. Exempla usus rad. עלא in Itpe. et Af., quae in lexicis recensentur ex Targ. Palaestinensibus sunt hausta. | עֲלָתָא ad reddendum עֹלָה formatum, holocaustum. Cstr. עֲלַת 3¹² cf. 2¹, c. S. עֲלָתָךְ, Plur. *עֲלָוָתָא, c. S. עֲלָוָתְהוֹן 6¹², abs. עֲלָוָן 149⁸. Syr. ܥܠܬܐ, Pl. ܥܠ̈ܘܬܐ. עִלָּאָה 125¹ et עִלָּאָה, abs. עִלַּי 35⁷, quod recte עִלָּי scribendum, superior, altissimus, Deus. | עֲלַי Genes. 24, 30, juxta עֲלַי 8 in parte

recenti codicis orient. 1467, c. S. *עלויה 155, עלויהון 54 super. Proprie Plur. nominis עלא sive *עלוא, sensu abstracto altum, altitudo. Cf. syr. ܥܠܝܐ.

עילא, abs. עיל in *דבעיל 155, quod ex *עליא sive עלא contractum censeo, altitudo, et Praepos. sequente מן super. מלעילא desuper 80, סליק עיל מנך לעילא ascendens super te in altitudinem. V. 39[18]. Cf. syr. ܠܥܠ.

על Praep. super, propter, in. C. S. in forma Plur. עלך, עלוהי, עלה, עליהון, עלנא. Cum numeralibus e. c. על חד תלת מאא ארבעין ותלתא pro uno trecenti quadraginta tres 128.

עלב עלב = غلب arab. superiorem esse, vincere, ܥܠܒ, ܢܥܠܘܒ oppressit, superavit, in Pe. inusit. Itpa. *אתעלב injuria affectus, oppressus est. | *עולבנא injuria, oppressio, c. S. עולבני = injuria mea i. e. injuria mihi illata Mich. 7, 9. — Syr. ܥܠܘܒܘܬܐ et ܥܠܘܒܝܘܬܐ etiam fraudem, dolum significat, et πλεονεξίαν Did. Apost. 1, avaritiam, arm. akahouthiun Euseb. Hist. eccl. P. 384 armen. et ܥܠܘܒܐ Isaac Antioch. II 144[77] est fraudulentus, rapax. Hinc fortasse explicandum si פרוזבול dicitur עולבנא i. e. actio dolosa judicis.

עלל על Imprf. ייעול, תיעול 33 fem. תיעולי 156[11], Pl. ייעלון intravit, ingressus est. Imperat. עול, Pl. עולו 17, Partic. עליל. — Nota interdum על scribi e. c. 53[7], 32[6], 68[5] quibus in locis על videtur esse Participium activum. — Infinit. מיעל 97[3], c. S. מיעלך, מיעללכון 5[5]. — Af. *אעיל introduxit, c. S. אעלוה, אעלה, Imprf. *תעיל, Pl. תעלון 11[6]. Infinit. c. S. אעלותך 100[2]. — Ittaf. אתעל 6[9], יתעל 9[11] illatus est. | עללתא = ܥܠܠܬܐ proventus terrae, fruges, c. S. עללתה 98[18], Plur. עללן. Stat. cstr. formandus est *עללת, abs. *עללא; Pl. determ. *עללתא, cstr. *עללת. | עוללן Plur. abs. Mich. 7, 1 racematio, actio colligendi racemos in vindemia. Ex hebr. עוללות translatum est in linguam Targ. | *עלעולא Pl. abs. עלעולין procella.

עלם I. עלמא, abs. cstr. עלם 6[1], 5[7] aeternitas, aeternum. mundus, לעלמין in aeternum. Syr. ܥܠܡܐ, ܥܠܡ quocum hebr. עולם etymologice non accurate convenit. Arab. عَالَم, عالمون ex

Aramaeo adscitum vocabulum peregrinum est. Gesenio radix est עלם occultus fuit, Arabes ab عَلِمَ deducunt. Baidhawi ad Qor. Sur 1, 2.

II. עלם = غلم. עולימא adolescens m. c. S. Plur. עולימותי 21[4], עולימיהון 47[10]. עולימתא adolescentula fem. 73, 69[19], c. S. עולימתהא Genes. 24, 60. Pl. c. S. עולימתהון juxta עולימתהון 47. Cf. syr. ܥܠܝܡܘܬܐ et ܥܠܝܡܘܬܐ, arab. غُلَامٌ, غُلَامَةٌ, quae probant non esse Dages in ל ponendum, quod ceterum et scriptura codicis P. עולימיהון refutatur.

עלע *עלעא fem. = ضِلَعٌ, syr. ܐܠܥܐ Grammat. syr. I P. 97 costa. Pl. *עלעיא, עלעין, c. S. עלעיה 62.

עמל *עמל laboravit, 2 Prs. עמלתא Jon. 4, 10. | *עמלא abs. עמל labor, miseria, πόνος, c. S. עמלנא 32.

עמלק עמלק n. pr. Amalec; עמלקאה 30[2] Amalecita.

עמם עמם commune èsse = عَمَّ; עמא communio, communitas, turba, populus, primitus haud dubie tribus, Plur. עממיא, abs. עממין. | Šaf. *שעמם effecit ut omnia confusa essent, perturbavit; abstrct. *שעממותא confusio Deutr. 28, 28. | עם Praepositio cum, una cum, c. S. עמך, עמיה, עמנא, עמהון 20[13]. Syr. ܥܡ.

עמן עמון n. pr. populi Ammon. Radix עמם.

עמק *עמקא, *עומקא profunditas. Plur. עמקיא 84[6], cstr. עומקי 153[18], עמקי. | מעמקי 80 cstr. Plur. juxta מעמקי 52 profunditates. Vocalismus formae primae a lege Aramaismi recedens ex hebr. מעמקי desumptus est. V. עמק.

עמר עמירא 147[1] ex hebr. עמיר servatum, cujus *a* in textu babyl. ex hebraeo restitit, merges, vel acervus culmorum demessorum. Sed cf. Gesenii Thesaurum s. v. | עמרי n. pr. regis Omri. | עמורא 48 n. pr. urbis, Gomorrha.

ענא I. ענא = غَنَّى cecinit, 1. vocem extulit, loqui coepit, 2. respondit; Plur. 3 fem. ענין Jud. 5, 29 loqui coeperunt; Partic. ענה 104 id. Sensu exaudiendi ut hebr. ענה adhibetur 161[15] in Inf. מענה, al. lect. מעבה. — Pa. idem, Partic. fem. מענניא 86[2] cantare incepit. | עוניא 142[9] θρῆνος, carmen lugubre amoebaeum.

II. ענא = عنى, عنّى lassare, angere. — Pa. *עַנֵּי oppressit, afflixit, jejunavit, ταπεινοῦν τὴν ψυχήν = עִנָּה נֶפֶשׁ, 3 Prs. f. עַנִּיאַת 160. Plur. עַנִּיוּ c. S. עַנִּיוּנָא 32 oppresserunt nos. Imprf. תְעַנֵּי 96[19], Plur. יְעַנּוֹן, תְּעַנּוֹן, Infinit. עַנָּאָה. Partic. in Plur. habes מְעַנַּן Jes. 53, 4 quod sensu passivo intellegendum est uti et praecedens מְחָתַן, licet sit activi vocalismus, v. sub מחא. | עַנְיָא 96 miser, pauper.

ענב *עִנְבָא syr. ܥܶܢܒ݂ܬܳܐ, Pl. *עִנְבִין, עִינְבִין 150[17] syr. ܥܶܢܒ݁ܶܐ uva.

ענז עִנֵּז vide עזז.

ענן עֲנָנָא, abs. עֲנַן, c. S. עֲנָנָךְ, Plur. abs. עֲנָנִין, cstr. עֲנָנֵי nubes. Nota עָנַן 124[16] esse Hebraismum. Rad. est عَنّ oculis se praebuit. מְעַנְּנִין 148[8] augures, divinatores, ex hebr. מְעוֹנְנִים desumptum.

ענת עֲנָת n. pr. Anath. 114. Haud dubie re vera forma antiqua hebraica a ענה servato Taw feminini derivanda.

עסב עִסְבָּא cf. 58[9] herba, gramen.

עסר עֲסַר conjungitur cum femininis, decem; עַסְרָא conjungitur cum masculinis עַסְרָא גַּמְלִין 69[9] decem. עֶסְרִין viginti.

עסק *עִסְקָא negotium, opus, res. Pl. c. S. עִסְקֵיהוֹן 115. — על עִיסַק Hab. 3, 1, 104, 159 propter, quod adtinet ad. | עֲסַק = ܥܣܰܩ in Pe. ut videtur nihil nisi Infinit. מִעְסַק et Cant. 1, 15, Partic. עָסִיק (Cant. 5, 10, Cod. babyl. עָסֵיק habet) in usu sunt, (Buxtorf Imperat. עֲסוֹק Thren. 2, 11 affert,) operam dedit, studuit. Syr. ܥܣܶܩ est difficile fuit. — Itpa. *אִתְעַסַּק 46[8] operam navavit alicui rei, occupatus fuit aliqua re, constr. c. ב. Forma est denominativa.

עפק עֲפַק Imprf. Plur. יַעַפְּקוּן Mich. 4, 3 cudit..

עפר עַפְרָא, עַפְרָא pulvis, cf. 141[7]. | עֵפֶר 75[14] n. pr. tribus Epher, hebr. עֵפֶר. | עֶפְרוֹן n. pr. viri Ephron hebr. עֶפְרוֹן 81.

עצר *עֲצַר Imprf. 2 Prs. תְעַצַּר pressit (uvas) 150[17]. Ad lectionem codicis R. cf. מַעֲצָד, ascia, securis, vel secundum alios dolabra Buxt., quocum convenit مِعْضَد instrumentum ensi similis, quo arbores caeduntur.

עקד *עֲקַד = عَقَدَ nexuit, nodavit. — Itpe. אִתְעֲקַד ligatus

est 154. | *עַקִּידוּתָא cstr. עַקִּידוּת 154[3] status alligati, ligatio. De certa ratione ligandi animalia sacrificanda, qua pedem anteriorem et posteriorem jungebant, a Judaeis intellegitur.

עקם *עֲקַם = ܥܩܰܡ curvatus, tortus fuit; Pa. עַקֵּים = ܥܰܩܶܡ torsit, pervertit, Partic. Plur. מְעַקְּמִין 145. Hieros. cum metathesi ܡܥܩܡܐ στρεβλός, nisi est error scribae nam alibi legitur ܡܥܩܡܳܬܳܐ σκολιά.

עקר I. *עִקְּרָא = ܥܶܩܳܪܳܐ radix. Hinc Plur. עִקְּרַיָּא 149 radices, i. e. fundamenta. Cod. habet עִקְרַיָּא, quod falsum. Sic et 136[2]. — Pa. denominativum *עַקַּר, Imprf. יְעַקַּר, אֲעַקַּר 148[11] eradicavit, evulsit, tendines succidit Genes. 49, 17, arab. عَقَرَ fut. i. pedum tendines equo vel camelo dissecuit.

II. *עַקַּרְתָּא abs. עֲקַרָא sterilis mulier 100. Ar. عَقُرَتْ sterilis fuit.

ערא *עִרְיְתָא abs. עִרְיָא 141[9], pudenda, proprie nuditas. Ex hebr. עֶרְוָה = عُرْيَة desumtum Hebraismus est, aram. ܥܰܪܝܳܐ est frigus et ܐܰܥܪܝܳܐ i. q. ܡܥܰܪܒܳܐ stipula, sarmenta.

ערב עֲרַב = غَرَبَ occidit sol, unde hebr. עֶרֶב vesper. Hinc מַעֲרְבָא = مَغْرِبٌ, occasus scil. solis, et accurate quidem locus ubi sol occidit, occidens. Radix ipsa hoc sensu in Targumis inusitata est, quibus vesper est רַמְשָׁא; sola forma מַעֲרְבָא = ܡܰܥܪܒܳܐ occidens in usu est. Radix غرب est procul abiit; Aram. ערב est miscuit, cui arabice nulla radix respondet, et a quo ܥܪܘܒܳܐ ܕܠܚܡܳܐ Josua Stylites ed. Wright 72[14] alvei pistorii derivandum est, at hebr. עֵרֶב et הִתְעָרֵב commistus est cum eo convenit, quod vocabulum recentioribus libris V. Ti. proprium. Denique ܥܪܰܒ spopondit cum עָרַב spopondit et (phoenicio?) עֵרָבוֹן conjunctum est. Syriace legitur ܥܪܰܒ occidit sol, at quaerendum num sit vocabulum peregrinum. In Targ. occidit est טמע neque quidquam ab ערב derivatum inveni nisi עֲרוּבֵי שִׁמְשָׁא (Bomb. ע׳ רמשא) i.e. غُرُوب الشمس Ps. 104, 23,

quem locum Levy attulit. Tria igitur in ערב distinguendae primitus sunt notiones, quae in dialectis jam conjunctim adhibentur.

עֹרְבָא corvus 7[19] غُرَابٌ.

ערבל *עַרְבֵּל*, quadrilitt. a ערב miscere, confudit, perturbavit, unde *עִרְבוּלָא* 151[18] confusio, perturbatio.

ערד עֲרָד 13 n. pr. urbis regiae Canaanaeae 13.

ערטל *עַרְטְלָאָה* abs. עַרְטְלַאי 63[19] nudus. Pl. עַרְטְלָאִין 62[15]. | עַרְטְלָיוּתָא nuditas 40[10]. Radix عَطِلَ monilibus nuda fuit mulier.

ערל *עָרְלָאָה* 157[7], — Adject. qualitativum ab *עוּרְלְתָא*, עָרְלָה, غُرْلَةٌ derivandum, — praeputiatus. | עָרֵל abs. Adject. praeputiatus, ab hebr. עָרֵל desumptum Deut. 28, 43.

ערס עַרְסָא fem. = ܥܰܪܣܳܐ, عَرْشٌ et עֶרֶשׂ lectus. Plur. *עַרְסָתָא* = ܥܰܪ̈ܣܳܬܳܐ, c. S. עַרְסָתְהוֹן 142.

ערע ערע = عرض, hebr. עָרַץ, accidere, adversus occurrere, latus rei attingere. Pa. עָרַע 24[5] accidit, factum est, constr. c. Accus.; Plur. fem. יָתִי עָרְעָא 6[13] acciderunt mihi infortunia. Imprf. יְעָרַע 76[3]. — Auctore Levyo in Targ. Onq. scribitur ערע, in reliquis vero ארע, quorum de relatione v. Grammat. syr. I P. 97. At libri mspti hac in re sibi non constant 24[5], editiones Sab. et Ulyssip. ubique ערע praebere Levy docuit.

עַרְעִיתָא 101[2] pro hebr. צִרְעָה positum est, ideoque uti צרעה vertitur crabrones, vespae. Etymon haud perspicuum est. Si ער׳ cum צרעה ejusdem est familiae etymon est ضرع, de quo Lanius haec dicit: ضَرَعَ مِنْهُ said of an animal of prey, Inf. n. ضُرُوعٌ, he approached him, addens تضريع significare the drawing near or approaching by little and little in a deceitful or guileful manner, going this way and that or to the right and left. Hinc crabrones potuerunt appellari, sed etiam de عرض sensu invadendi vocabulum potest derivari, ac tunc a צרעה segregandum est.

ערפל עַרְפִילָא 124 nimbus, nubes densae.

ערק *עֲרַק* Imprf. יְעָרוֹק 91[8], Plur. יְעָרְקוּן 36, Partic. עָרִיק 123[9] fugit. Dubium est num עָרִיק sit Partic. nam ܥܰܪܺܝܩܳܐ quoque est

fugiens. Pa. *עַרֵּק, Imprf. Plur. יְעַרְקוּן 48[7] in fugam convertit.

עשק עָשִׁיק 38[12] oppressus, *עָשֵׁיק Pl. עָשְׁקִין Mich. 2, 2 opprimens. Rad. עשק, ܥܫܩ.

עשׂר עֲשִׂירִין 31[13] scriptura hebraizans, v. עסר.

עתד עתד, عَتُدَ paratum esse. In Pe. nihil nisi Partic. pass. *עֲתִידָא, עֲתִיד 45, Pl. עֲתִידִין usitatum est, promptus, paratus, quod 129[8] cum Infinitivo sine ל (neglegentia scribae?) conjungitur. Exprimendo futuro inservit. Pa. *עַתֵּד paravit, praeparavit, Partic. pass. מְעַתַּד promptus, paratus. Itpa. אִתְעַתַּד paratus est, paravit se 23. — Itpe. legitur 21[1] אתעתד eodem sensu, sed alia exempla non habeo.

עתק *עַתִּיקָא, abs. עַתִּיק vetus, antiquus.

עתר עֲתַר 46[1] dives factus est, locupletatus est. | *עַתִּירָא abs. עַתִּיר dives. | *עוּתְרָא = ܥܘܬܪܐ, cstr. עוּתַר 45[19] divitiae. Rad. hebr. עשׁר, at arab. عثر pedem offendit huc non pertinet.

פ

פגע *פְּגַע Imprf. יִפְגַּע 98[1] incidit in aliquem, occurrit, obviam ivit. c. c. Acc.

פגר Pe. inusitatum. P. פַּגַּר, Imprf. אֲפַגַּר, c. S. תְּפַגְּרִנּוּן 100[17], Inf. פַּגָּרָא delevit, destruxit, vastavit.

פדע פִּדְעָא vulnus Exod. 21, 25.

פרל *פִּירַל, פִּירַלָא Partic. fem. abs. 2 mixtus, quod pro hebr. בְּלוּל solet poni 2; de sacrificiis ex frumento factis et oleo mixtis adhibetur.

פרן פִּין Particula, forte, fortasse, utique quidem; אִלּוּ לָא פִּין 48, cf. אִלּוּ P. 169.

פרש *פִּשׁ auctus est. Imprt. פִּישׁוּ Gen. 1, 22 augemini. Syr. est restitit, mansit.

פחת *פְּחַת diminutus est. Hinc 42[16] מַפְחַת cstr. diminutio. Secundum lectionem vulgatam ad נפח refertur, a quo nomen femininum *מַפַּחְתָּא derivatur, cui significatio exspirandi animam tribuunt, Jes. 17, 11, Joel 1, 7, Jes. 15, 9. Quaestio ope librorum manuscriptorum solvenda.

פטר *פְּטַר, Imprf. *יִפְטַר = ܦܛܰܪ, ܢܶܦܛܘܽܪ, 1. abiit, decessit e vita, 2. dimisit Exod. 21, 26. Pael idem. | פטירא 99[8], Pl. פַּטִּירָא, azymum, infermentatum, חַגָּא דפ׳ festum azymorum.

פיל פִּילִי 117[12] φιάλη, patera, calix, Pl. *פִּילַיָּא.

פיר פֵּירָא Pl. פֵּירִין = ܦܺܐܪܳܐ, ܦܺܐܪܶܐ, ܦܺܐܪܶܝܢ fructus. Radix est פי unde pirja, quod in pērå et pîrå contrahitur ut ʒilyå in ʒēlå, ʒel. V. עלא.

פיש פִּישׁוֹן n. pr. fluvii Phison.

פלג *פְּלַג, יִפְלַג divisit, syr. ܦܠܰܓ, ܦܠܶܓ, ܢܶܦܠܘܽܓ, syr. etiam tribuit Cureton Ant. Doc. P. 22. Pa. *פַּלֵּיג, Imprf. אֲפַלֵּג, Pl. יְפַלְּגוּן 93[19], Partic. Plur. מְפַלְּגִין distribuit, dispertivit. | *פַּלְגוּתָא dimidium, cstr. פַּלְגוּת 44, 102, c. S. פַּלְגוּתֵיהּ 79[13] et 89. Loci Genes. 49, 24 sensus constitui solet viri dissensionis, rixae, hoc vero esset פלוגתא. | *פְּלוּגְתָא divisa sententia, discordia, dissensio, contentio. Cstr. in מִפְּלוּגַת עַמָּא 127[7] ex contentione, discordia populi. — Forma פלוגתא syr. inusitata, exstat mandaice Sidr. rab. Dext. 172, 5, 7.

פלח פְּלַח, 1 Pers. פַּלְחֵית 72[17], Imprf. תִּפְלַח, אֶפְלַח, Plur. c. S. תִּפְלְחִינַן 87[9] laboravit, coluit terram, cum קֳדָם י׳ colere Deum, cum Acc. vel cum ל colere idola. — Inf. מִפְלַח, c. S. מִפְלְחַהּ 61[12], מִפְלַחְהוֹן 36[17]. — Partic. פָּלַח, Pl. פָּלְחִין 78[7], cstr. פָּלְחֵי. — Af. *אַפְלַח ad laborem adhibuit, servitium imposuit, Partic. דהנון מַפְלְחִין* יתנא 163 qui nos subjiciunt. | פָּלְחָנָא 32 opus, servitium, cultus Dei.

פלט פְּלַט Jon. 2, 11 evomuit. Etiam syr. ܦܠܰܛ est effugere sivit, perdidit. Isaac Antioch. ed. Bickell III, 14 et Ephraem. III, 4.

פלש פְּלֶשֶׁת in Pausa n. pr. Philistaea; פְּלִשְׁתָּאֵי Philistaei.

פמ פּוּמָּא c. S. פּוּמִי, פּוּמְהוֹן os, oris. Radix non est פמם

quia Plur. أَقْمَامٌ reprobatur et فَمٌ sine Tešdîd scribi solet, et Plur. أَفْوَاهٌ cum Sing. فُو, فِى, فَا bene conjungitur, quod deinde cum פה recte convenit. Tali modo ad radicem פאי = פְּאָה remittimur, cujus de notione nihil statuo; flandi notionem non accipio, quia فَآءَ longe alio sensu usurpatur, et Particulae فِى in tractanda radice necessario ratio est habenda. Ceterum فَآءَ rediit et ܦܥܐ vagari inter sese cohaerent. Ex פאי procedunt hebr. arab. פה, فُو, syr. arab. ܦܘܡܐ et فَمٌ. Dageš in vocis פומא non recte ponitur, Buxt. posuit, Levy omisit. Ex syr. denominativo ܦܰܡܶܡ, i. e. accurate pronuntiare Sever. Grammat. fol. 63^{b} (V. meam Historiam artis grammaticae P. 44 textus syriaci) nihil de duplici מ colligendum est. — פומיהון est Plur. c. S. in 'פ ומיהון 159.

פנא *פנא, פני = ܦܢܐ, فَنِىَ, ܐܦܢܝ vertit se. Itpe. אתפני se convertit, Plur. אתפנאו Num. 21, 33, Imprf. 1 Prs. אתפני 73[18], Plur. fem. יתפנין. — Pa. *פני 1 Prs. פניית Gen. 24, 31 ex hebr. פִּנִּיתִי servatum, praeparavit. Adhibetur etiam notione evacuandi, pellendi Ps. 80, 10 uti arab. أَفْنَى. | פניא vespera 80, tempus quo sol se convertit ad occasum.

פנחס פנחס n. pr. Phineas 21.

פנך Pa. פניך, Partic. מפניך saliit (equus), subsiluit. | פנוכא actio saliendi, cursus equi 117[7].

פנק פנק. Pa. *פניק = ܦܰܢܶܩ molliter, delicate vixit, unde Itpa. אתפנק, Imprf. Plur. יתפנקון 28 oblectavit se, deliciis affluxit. Arab. تَفَنَّقَ delicate vixit. | *תפנוקא, Plur. *תפנוקין, c. S. תפנוקך, deliciae, oblectationes, מלכין תפנוקי 79[1] deliciae regibus dignae.

פסח פסחא Passa, פסחי דם sanguis agni paschalis mei 99.

פסל I. פסל = ܦܣܠ cf. فَصَلَ sculpsit, dolavit. Partic. pass. פסיל sculptus, Plur. fem. abs. פסילן lapides sectae, etiam in syr. ܦܣܝܠܬܐ servatum Exod. 20, 21. | פסילא, Pl. c. S. *פסיליהון idolum sculptum 159[5].

II. פסל, rabbinice פסול impurus, profanus. Hinc *פסולתא impuritas, profanum, abs. פסולא 2 Sam. 22, 27. Hieros. ܦܣܠ ἐξουδένησε, ܐܬܦܣܠ reprobatus est et ܦܣܠܘ Perf. Plur.

פסע *פסע = ܦܣܥ incessit, gressus est. *פסעתא, c. S. פסעתי, syr. ܦܣܥܬܐ gressus 126[16].

פסק *פסק, *יפסוק = ܦܣܩ, ܢܦܣܘܩ 1. amputavit, 2. decrevit, 3. desiit, finitus est, cessavit, f. פסקת 17[11], Pl. פסקו. Partic. Plur. f. abs. דלא פסקן, quae non cessant. — Af. *אפסיק, Imprf. יפסיק cessare fecit, perdidit Jes. 53, 3.

פעע *פע, fem. פעת, quod etiam a פוע, פע formari potest, pro פצת uti עקת a עק, quod vide, rupit, scidit. Jud. 5, 26. Ad פצע referendum est, quia arabice respondet فضّ et فضغ, i. e. פצע hebr. immo فضغ, et quia syr. Adject. ܦܥܝܐ a ܦܥܐ, Imprf. ܢܦܥܐ in usu est, quod Severus per ܡܬܦܠܓ explicat i. e. ruptus, scissus est. Ab eadem radice procedit *פועתא, accuratius *פועתא vulnus Prov. 20, 30 et 23, 29, ubi Syrus habet ܡܚܘܬܐ, quod respondet graeco μάστιξ Euseb. Hist. eccl. P. 639 armen. Pluralem servato ת fem. facit בועתתא uti e geminantibus ܥܡܬܐ, ܥܡܬܐ; ܟܢܬܐ, ܟܢܬܐ. Buxt. vocabulum ubique in פודעא vel פדעא Exod. 21, 25 falso mutare conatus est.

פער פעור nomen certae formae sub qua Baal colebatur. V. בעל. | בית פעור nomen loci Beth Peor Deuter. 34, 6.

פצח פצחיא = פרזות et פרזון hebr. campi late patentes, loci muris non cincti, קרוי פצחיא 114 urbes in campis late patentibus sitae. Jud. 5, 7.

פקד פקד 34[8], 55[3] in Pe. ubi etiam Partic. פקיד a secunda manu ponitur, jussit praecepit. — Pa. פקיד 2[7], פקיד 2[5] jussit, et hac in forma plerumque adhibetur. Imprf. c. S. תפקדונונון 49[13], Inf. פקדא, Part. מפקיד. Constr. c. Acc. Ideo exstat et Itpa. *אתפקד, 1 Prs. אתפקדית 5, jussus sum. | תפקידתא praeceptum Exod. 24, 12. | *פקודא, Pl. c. S. פקודוהי 34 mandatum jussum.

פרא פְּרָא foecundus fuit, Partic. plur. mscl. פָּרִין ferentes fructus 130. | פֵּירָא Pl. פֵּירִין fructus, v. פִּיר. | אֶפְרָת 147 hebr. אֶפְרָתָה Ephrata.

פרז *פְּרִזָאָה Pl. פְּרִזָאֵי n. pr. populi Pherezaei.

פרן פָּרָן n. pr. deserti Pharan 107[3].

פרנס *פַּרְנֵיס moderatus est, gubernavit, etiam aluit. Pro רעה ponitur at non ad animalia refertur. Imperat. פַּרְנֵיס 152. — Itpa. *אִתְפַּרְנַס, Imprf. Plur. יִתְפַּרְנְסוּן ductus, gubernatus est, nutritus est 153.

פרס פַּרְסְתָא 61[8] planta pedis, pes, ungula; cstr. פַּרְסַת רַגְלֵה planta pedis ejus 41, 126, 39[5]. Plur. *פַּרְסָתָא, c. S. פַּרְסָתָה פַּרְסְתַיָּתָא 118[6] servae. Cf. pers. پرستہ. Alii vert. dominae.

פרע I. פְּרַע = فَرَعَ caesariem habuit caput tegentem, comam nutrivit. | *פֵּירוּעָא, abs. cstr. פֵּירוּעַ caesaries 4 = فَرْعٌ, i. e. شعر الراس crines capitis (Mutanabbi in Juynboll Oriental. I 198) unde أَفْرَعُ multo crine praeditus, Hamasa 157. — Denominativum *פְּרַע, *פַּרַּע crinem demisit, quod fit sublata cidari, itaque etiam caput nudavit 160[4].

II. פְּרַע = فرض definire, sancire, إفرض donare, افترض jubere quae necessario praestanda sunt. Hinc *פְּרַע = שִׁלֵּם, גָּמַל reddidit, persolvit, retribuit et Itpe. אִתְפְּרַע, Imprf. יִתְפְּרַע, Inf. אִתְפְּרָעָא redditum est, retributum est, punitum est, praemio retributum est. Sensu bono habes Mich. 7, 9 עַד דְּיִתְפְּרַע עוֹלְבָּנִי donec injuria mihi illata dato praemio retribuatur. Cf. Jes. 59, 18. Sensu malo c. c. מִן, e. c. אִתְפְּרָעָא מִרְשִׁיעַיָּא sumere vindictam de peccatoribus 105, 66. | פּוּרְעָנוּתָא retributio, ultio, abs. פּוּרְעָנוּ 131; אִיתֵיב פ׳ poenam retribuam 49, פּוּרְעָנוּת עַבְדוֹהִי מִתְפְּרַע ultio in favorem servorum ipsius sumitur 49. Cf. Deutr. 32, 43. | פְּרִיעַ, c. ב, בִּפְרִיעַ cito, festinanter 37 et sic etiam hieros. ܦܪܝܥ ταχύ.

פרק I. *פְּרַק, יִפְרוּק, ܦܪܩ, redemit, liberavit, salvavit. Imprf. c. S. יִפְרְקִינָה 90, תִּפְרְקִינַן 159[17], Inf. in dialecto Palaest. מִפְרוּק 158, c. S. מִיפְרוּקִיהוֹן 159[2], ubi Lagarde edidit מִפְרוּקְהוֹן. — Partic. *פָּרֵיק, c. S. פָּרְקֵיה 46[4]. — Itpe. *אִתְפְּרֵיק, Imprf. יִתְפְּרֵיק

pass. redemptus est 78⁹. | Pa. פָּרֵיק liberare, solvere, avellere scil. onus asino impositum Exod. 23, 5. — Itpa. Plur. אתפָּרְקוּ rupti, disrupti sunt 107¹⁴. | פּוּרְקָנָא redemptio. Nota vocabulum in linguam islamicam receptum esse in qua فُرْقَان designat Qoranum, idemque simul Syris christianis esse ܦܘܪܩܢܐ, i. e. redemptionem. A quibus deinde ad Armenios migravit, quibus prkan sensu christiano est λύτρον, ἀπολύτρωσις, redemptionis pretium, propitiatio. | *פָּרוֹקָא liberator 158⁹, 159⁸, Syr. ܦܳܪܘܿܩܳܐ salvator. | *פִּרְקְתָא, cstr. פִּרְקַת 54⁵, syr. ܦܶܪܩܬܐ, vertebra, cervix. Cf. arab. فِقْرَةٌ in quo consonantium ordo diversus.

פרש פרש segregare, discernere. — Partic. pass. פָּרִישָׁא segregatus, egregius, optimus 52¹², 80; fem. *פְּרִישְׁתָא, Plur. abs. פְּרִישָׁן opera extraordinaria, miracula 131⁶, 153⁵, 84²⁶. | פָּרִישׁ = מְפוֹרָשׁ distincte, clare. Deut. 27, 8. — Af. אַפְרֵישׁ 1. distinxit 155, 2. segregavit Genes. 1, 7, 3. extraordinario modo fecit 41, 4. Deo speciali modo reservavit et dicavit 97¹⁰, 97¹². Inf. אַפְרָשָׁא, Partic. מַפְרֵישׁ. | אַפְרָשׁוּתָא separatio, qua sacrificii pars Deo destinatur, pro hebr. תרומה positum, שָׁקָא דאפ׳ = שוק התרומה 5¹⁸ armus oblationis. — Itpa. Partic. pass. מִתְפָּרַשׁ 61⁷ distribuitur, separatur. — Pa. Inf. c. S. בְּפָּרָשׁוּתֵיה 45⁵ (alia lectio Afel) = hebr. בְּהַפְרִידוֹ in separando ipsius, quum separaret. | *פָּרָשָׁא Pl. פָּרָשִׁין eques 78.

פרת פְּרָת nomen fluvii, Euphrates 18¹⁶.

פשר פשר = ܦܫܰܪ solvit, liquefecit. Hinc deducendum פְּשַׁרָא i. e. liquefactum, solutum in stomacho, cibus in stomacho digeri coeptus. אַסֵּק פְּשָׁרָא Levit. 11, 3 efficere ut cibus primo gradu digestus iterum in os ascendat, ut masticetur, ruminavit. — *פַּשַּׁר Partic. פַּשֵּׁר denominat. ruminavit, Levit. 11, 7 פַּשֵּׁר פְּשַׁרָא cibum solutum ruminat. — Hebr. גֵּרָה et גָּרַר, syr. ܐܓܪܙܙ dicitur ruminavit, quod a trahendo derivatum, at syr. etiam ܦܫܰܪ Pael a Severo explicatur per ܐܓܪܙܙ et ܦܫܳܪܳܐ est ruminatio. Sensu liquefaciendi ܦܰܫܰܪ habes in ܢܘܪܐ ܐܒܪܐ ܡܦܫܪܐ Euseb. Theoph. I, 33, ignis plumbum liquefacit. | אֶפְשַׁר possibile.. *לֵית אפשר לְ non possibile est, quod.

פתא *פְּתָא, יִפְתַּר latus, amplus fuit. Af. אַפְתַּר amplum fecit, ampliavit 53[3]. | *פְּתָיָא cstr. *פְּתַי = ܦܬܝܐ, ܦܬܐ latus, amplus פ׳ תְּחוּמִין amplis limitibus praeditum.

פתגם פִּתְגָּמָא = ܦܬܓܡܐ, Pl. c. S. פִּתְגָּמֵיהוֹן verbum, jussum. לְפִ׳ חָדָה = לְפִי חֶרֶב. Vocabulum est indogermanicum, armen. patgam nuntius, jussum, neopers. پيغم paigam, et پيام payâm id., quod a prati = πρός et derivato radicis gam, ivit, derivavit Gildemeister, Zeitschr. für Kunde des Morgenlandes IV, 214. Quae afferuntur formae zendica, sanscr. facticiae sunt.

פתח פְּתַח, יִפְתַּח 93[11] aperuit. Itpa. אִתְפַּתַּח, Plur. f. אִתְפַּתַּחָא apertus est. Imprf. *יִתְפַּתְּחוּן; יִתְפַּתְּחָן 53, 159.

פתן פִּתְנָא Pl. cstr. פִּתְנֵי 78, 48 aspis, regulus, syr. ܦܬܢܐ.

פתר פְּתוֹר in אֲרַם פְּתוֹר Num. 22, 5 n. loci Pethor Aram. Non cum פְּתוֹרָא ܦܬܘܪܐ mensa conjungendum, cui competit ā longum.

צ

צאן צַאנָן n. loci Sa'nân 141.

צבא *צְבָא Imprf. יִצְבֵּי voluit. Inf. מִצְבָּא 96. Partic. Plur. m. צָבַן 26[16].

צבב צַבָּא 9[3] n. animalis immundi, lacertae species. Vocab. non est aram. sed ex hebr. ascitum, quia arab. respondet ضَبّ, cui aram. ט responderet.

צבע צְבַע = ܨܒܥ, ܨܒܥ intinxit. — Pa. *צַבַּע, Imprf. יְצַבַּע 8, intinxit, lavavit, vestimenta levitice immunda. | צִבְעָא tinctura, color, צבע וחיוּר 77 = תּוֹלַעַת שָׁנִי Exod. 25, 4. | *צִבְעוֹנָא, Pl. צִבְעוֹנִין, tinctio, color, Plur. colores variegati 77[17], 118[10]. | *אֶצְבְּעָא fem. c. S. אֶצְבַּעְתֵּיהּ 2[12] digitus. — Nota hierosol. ܡܨܒܥܘܬܐ, ܥܡܕܘܬܐ esse baptisma.

צרא *צְרָא, *צְרֵי, ܨܕܐ, ܨܕܝ, ܨܕܐ desertus, vastatus, desolatus fuit, Partic. fem. abs. צַדְיָא 101[6], 57[2] deserta. Pa. Plur. צַדִּיו 17[13] et fem. צַדִּיאַת 114[14] idem. | *צַדּוּתָא, abs. צְדוּ desolatio 140[12].

צדע *צדעא, c. S. צדעיה, syr. ܨܕܥܐ κρόταφος, ar. صُدْغ pars capitis inter aurem et oculum.

צדק צדיקא Pl. צדיקיא justus.

צהא *צהי, ܨܗܝ sitivit, צהותא sitis 40[9], ubi in Mspt. correctum est צהיתא, quod צהותא legendum censeo, ex ṣahweϑā enim ṣāhuϑā non potest procedere, et vice versa a Partic. צהי procederet ṣāhyuϑā = *צהיותא. | צהונא sitis, siccitas 45[10]. — Nota in cod. babyl. ubique ה scribi, nunquam vero צחא per ח, quod in aliis Msptis et editionibus legitur. Quod rectum habeo, nam צחי = ܨܚܐ esset maledicere, et צחח = ܨܚ esset serenus fuit.

צוד *צד, *יצוד = ܨܕ, ܨܝܕ venatus est, *מצדתא 157 rete venatorium. Radix vera צִיד.

צול צולאי Mich. 1, 11 in בית צולאי, quod pro hebr. בֵּית הָאֵצֶל positum est. Bomb. 1547 ed. צוּלְאֵי, Levy in Lexicon recepit צַלְאֵי, quod coriarii, urbs coriariorum (Gerber) ipse dubitans explicuit. Vestigia ejus pressit Ryssel (Untersuchungen über die Textgestalt des Micha 1887 P. 31). Res non patet.

צום צומא jejunium 137.

צור צַר formavit. צוּרְתָא Habac. 3, 1 forma, effigies. Circulum magicum Hab. fecit, ex quo non excessit, antequam de rebus futuris edoctus est. | *צוורא Pl. צוורין 115, cstr. צוורי pictura, figura, צ׳ צבענין 118[10] imagines variis coloribus ornatae, tapetes picti.

*צורא = ܨܘܪܐ, *צורך collum tuum Deut. 28, 48, Pl. cstr. צירי collum 118[11]. In edd. vulg. scribi solet צַוַּר, צַיְאר, צַוְּרָא! | צירא coarctatio, obsidio Deut. 28, 53 sq. קרוי צירא Mich. 7, 12 confinia videntur, proprie castella, quibus regiones subditae defendebantur, et coercebantur (Zwingburgen). Contulerim ar. الثغور, confinia hostium incursionibus exposita. — דאשרין עלה בציר 147[8] ad litteram: in quam effundunt obsidione, quam obsident, at lectio dubia.

צות Af. אציית = ܐܨܝܬ Gram. Syr. I 319. Imprf. תציית 86[17], Imprt. אציית 25[21], Pl. אציתו 44, f. אציתא 67. Ex forma Imprf. cernitur, א esse Ḥatef, itaque scriptura per צ cum Dages falsa est.

צחא צחותא in צחותהון 161 in cod. Tiberiensi sitis cf. צחא.

צחק יִצְחָק n. pr. Isaac.

צי צִיּוֹן mons Şion. | צִין n. pr. deserti Şin. 50

ציץ צִיצִין Lev. 11, 15, 9 pinnae piscis. | צִיצָא nomen avis immundae Levit. 11, 16 hebr. תחמס dictae, quam LXX voce γλαύξ Vulg. voce noctua reddunt. Trg. Jon. hirundinem esse docet, si modo חֲטַפִּיתָא est ar. خُطَّاف i. e. hirundo. Bochartus struthiocamelum (ظَلِيم, ظلم = חמס), Knobelius cucŭlam vult.

ציר צִירִין Num. 21, 29 pro hebr. פליטם. LXX 'פל vertunt διασώζεσθαι, Vulg. in fugam. P. ܒܡܥܗܢܐ i. e. inter obsides praebet, et eodem modo vocabulum צירים Jes. 18, 2 in P. ܡܥܗܢܐ vertitur, itaque P. Num. 21, 29 vocem targumicam 'צי syriace expressit, cui eundem sensum tribuit, quo hebr. צירים Jes. 18, 2 adhibetur. Aliis vero in locis hebr. צירים aeque in Targ. et in P. voce איזגדין redditur Jes. 57, 9, Jer. 49, 14, Prov. 13, 17, Obadj. 1; et Prov. 25, 13 Trg. איתגרא sine dubio in איזגדא emendandum est. Hinc sequitur ציררין in lingua Targ. legatos et obsides nullo modo designare, quae significatio hebraeo vocabulo competit, nam nusquam pro hebr. 'צי in Targ. legitur ציררין, quod haud dubie hic illic positum esset, si ציררין legatos vel obsides designaret. — Itaque cum Levy ציר Partic. pass. rad. צור censeo, oppressus, misere tractatus.

צית צִית latus in לְצִית versus latus, i. e. versus 89³, quam vocem haud diversam a ܨܝܬ censeo, quod pertinet ad *ܨܘܝ = صدّ vultum avertit ab aliquo, declinavit, hebr. צַד latus, cf. Dan. 7, 25; 6, 5. Quaeritur vero num sit nihil nisi alia scriptura, an alia forma et feminina quidem *צִדְּתָא abs. *צִדַּת contr. in צִית.

צלא *צְלָא = ܨܠܐ Pe. inclinavit Joh. Ephes. ed. Cureton 173, Sever. Gram. P. 30. Hinc 14¹⁷ צַלִּי inclina te, si lectio sana. Eodem modo Pe. exstat Exod. 23, 6 ubi תִצְלֵי Hoerningio teste in cod. correctum et lectio primaria תִצְלִי fuit, quae etiam Deut. 16, 19; 24, 17 in cod. Mus. Brit. Or. 2363 exstat. Etiam in ed. Sab. legitur

tribus locis allatis תְּצַלֵּי, תִּיצַלֵּי. Respondet hebr. השׁח, et in editionibus Afel solet scribi. | Pa. צַלִּי, 1 Pl. צַלִּינָא Num. 20, 16, 32[8], Imprf. *יְצַלִּי, Pl. יְצַלּוֹן, Inf. צַלָּאָה, Partic. מְצַלִּי inclinationem (صَلَوٰة) fecit, precatus est. | *צְלוֹתָא c. S. צְלוֹתֵיה, צְלוֹתָנָא precatio. Hinc صَلَوٰة et صلى desumptum est; forma צְלוֹתָא falsa est, syr. ܨܠܘܬܐ dicitur. Plur. non habeo chald., Levy attulit צְלוֹתַיָא Ps. 72, 20. Formandus est *צְלַוָּתָא.

צלח צלח Pe. syr. inusit. Af. אַצְלַח, Imprf. יַצְלַח, תַּצְלַח 38 prosper, fortunatus fuit, prosperum reddidit, rem feliciter gessit. Cf. 111[6], 44[3]. — Pa. *צַלַּח findere, secare, itaque 29[21] non recte legitur et Af. restituendum.

צלל *צַלִּי sonum auribus percepit, aures tinniunt. צַלָּא 3 fem. Plur. de labiis adhibetur Hab. 3, 16, labia sonant? motitantur? | צִלָּא 67 n. pr. mulieris Ṣilla.

צלם *צַלְמָא unde arab. صَنَم desumptum est, statua, simulacrum. Cstr. abs. צְלֵם (צְלֵם Dan. 2, 31) 59[12] et צֵילֵם 87[5]. C. S. צַלְמֵיה, צַלְמָנָא. Pl. *צַלְמַיָּא, cstr. צַלְמֵי 148[9]. | *צַלְמָנָא idem. Pl. c. S. צַלְמָנְהָא 140[15]. — צֶלֶם 59[12] ex hebr. צֶלֶם servatum est.

צמח צְמַח pullulavit, germinavit 60[17], fem. *צִמְחַת 160. Af. אַצְמַח fecit ut cresceret, germinaret. Radix sensu hebr. adhibita est, syr. ܨܡܚ est splenduit, arabicae radices longe diversam habent significationem.

צנע צְנִיעַ depressus, modestus, ex hebr. הַצְנֵעַ desumptum 150[4]. Rad. in lingua targ. est reposuit, servavit, et צְנָעָא est secretum, occultum; syr. vero ܨܢܝܥܐ est versutus, callidus, ܐܨܛܢܥ industria usus est, dolose egit.

צער *צַעֲרָא abs. צַעַר 64[10] dolor, c. S. 2 Prs. f. צַעֲרִיכִי 64[9]. Syr. ܨܘܥܪܐ est ignominia, et ubi צערא in Targ. Prov. sensu ignominiae, opprobrii, usurpatur habes vestigia, Syriasmi hujus Targ. Prov. 3, 25; 9, 7 al. Hieros. ܨܥܘܪܝܢ sunt μάστιγες et ܡܨܥܪܢܐ βασανισταί. | צוֹעַר n. pr. urbis Ṣoar, Segor 54.

צפר צְפַרָא 3[13] diluculum, בִּצְפַרָא mane, abs. צְפַר Gen. 1, 5. | צִפְּרָא, abs. cstr. צְפִיר hircus. Fem. *צְפִירְתָא, cstr. *צְפִירַת. *צִפְּרָא = ܨܶܦܪܳܐ avis, 161[23] Pl. cstr. צִפְּרֵי שְׁמַיָּא aves coeli. Cstr. in Sing. est צִפַּר שַׁחְפָּא avis šaḥpa. Levit. 11, 16. | צִפּוֹר n. pr. viri Sippor, pater regis Balaq. 18.

צרח Itpa. *אִצְטְרַח, Imprf. Pl. fem. יִצְטַרְחָן 30[10] advocatus est. Af. enim *אַצְרַח est vociferatus est, clamavit, ar. صَرَخَ sonuit, clamavit. Buxt. l. l. vertit emittentur, et simul addit, Aben Ezr. Dan. 2, 39 et Genes. 27, 40 citare pro "צמח" lectionem יִשְׁתַּלְחָן, quam melius quadrare censet. Genes. 27, 40 in mea editione Aben Ezr. nihil de lectione monuit.

צרך *צְרַךְ Itpe. *אִצְטְרֵךְ opus habuit, indiguit. *צוֹרְכָא, Pl. c. S. צוֹרְכֵי 128[18], צוֹרְכֵיהוֹן id quo quis opus habet, necessitas, indigentia. Absolutus est צָרִיךְ utilitas 46, 133 דְּלָא בְהוֹן צָרִיךְ, quorum nulla est utilitas, accuratius, quorum nulla est indigentia, quibus nemo eget. | צְרִיךְ mscl. abs. 116[10] et צְרִיכָא fem. absol. Jes. 53, 2 egens, opus habens. Constr. c. ל objecti.

צרף צְרַף Inf. מִצְרַף igne adhibito liquavit, conflavit, purgavit.

ק

קבב קִיבְּתָא = قُبَّة, quod est fornix, conclave concameratum, nec non tabernaculum. Num. 25, 8 jam veteres interpretes locum meretricum intellegunt, Vulg. lupanar, (LXX κάμινος) et sic קובה Abod. zar. 17[b] dicitur קובה של זונות.

קבל קַבֵּל e regione positum esse, adversus aliquem positum esse. — Pe. *קְבַל 155[13], Imprf. יִקְבַּל 97[7], Inf. *מִקְבַּל 96[20], Partic. f. Pl. קָבְלָן 66, clamavit, questus est, proprie rem aliquam e regione alicujus posuit, uti arab. dicitur عرض له شيئا proponere, unde pers. عَرْضَ libellus supplex et neosyr. ܥܪܙܐ petitio. Cf. קבל = عرض. *קְבִילְתָא c. S. קְבִילְתֵיהּ 96[21], 97[7] querela, querimonia, planctus. — Syr. ܩܒܠ est accusavit, ܡܩܒܠ accusatus.

Pa. קַבִּיל 12[4], 2 Prs. קַבִּילְתָּא 40[1], Pl. קַבִּילוּ 55[2], Imprf. תְּקַבִּיל 34[5], אֲקַבִּיל Pl. יְקַבְּלוּן, Inf. קַבָּלָא accepit, suscepit, probavit, proprie rem ex adverso sibi posuit. — Itpa. *אִתְקַבַּל, יתק׳ Deut. 33, 21 acceptus est.

*קְבָלָא id quod ante aliquem est, abs. קְבַל, itaque מִקְבַל a facie 50[13], מִקְבִּילְהוֹן 45[15] coram iis. Cum ל לִקְבִיל, לקבִיל 54[16] coram. Cum Suff. et ל לִקְבָלִי 22[9] coram me 125[13], deinde cum ל et מִן, מִלְקִבְלִי coram me, in conspectu meo 18[17]. Form. syr. est ܩܘܒܠܐ, ܠܘܩܒܠ ܩܒܠ et c. S. ܠܘܩܒܠܗ, unde explicatur scriptura קִבִּיל 50[13] et לִקְבִיל = syr. ܠܘܩܒܠ.

*קְבִּיל Imprf. יִקְבַּל obscurum fuit, obtenebratum est 144. קְבָלָא 38 et *קִיבְלָא 155[11] tenebrae, caligo. Hieros. ܩܒܠܐ est σκότος, ܩܒܠܢܐ σκοτεινόν.

קבר קְבַר, *יִקְבַּר, syr. ܢܩܒܘܪ, Imprt. Plur. קְבַרוּ 80[18], Partic. קָבִיר inhumavit, sepelivit. | *קְבוּרְתָּא c. S. קְבוּרְתֵּיה abs. קְבוּרָא 81 sepultura, sepulcrum.

קדא קַדְיָא Levit. 11, 17 avis immunda, hebr. כּוֹס dicta, species ululae, bubo vel noctua. Knobel vult strigem passerinam Lin.

קדח קַדַּחְתָּא Deut. 28, 22 = hebr. קַדַּחַת febris ardens. Syr. ܩܕܚ subito exarsit B. B. Deut. 32, 22 Pes.

קדל *קְדָלָא, קְדַל collum.

קדם *קְדַם = ܩܕܡ a parte anteriore fuit, praecessit, pervenit. Ex Pe. habes Infinit. *מִקְדַם in למקדם אפוהי בשופריך 156 ut pervenias in conspectum ejus, ut procedas ad illum in pulcritudine tua. — Pa. *קַדִּים 124[6], Imprf. c. S. יְקַדְּמוּנִי 125[7], Inf. c. S. לְקַדָּמוּתֵיה 13 in conspectum alicujus venit, obviam ivit, c. c. Acc. — Af. אַקְדִּים, Partic. Pl. מַקְדְּמִין 142[4] = הִשְׁכִּים mane aliquid fecit, tempore matutino surrexit. — Imprt. fem אַקְדִּימִי יְתֵיה 156 cum Acc. idem quod Pa. in conspectum ejus (Dei) procedas cum precatione, ut tibi concedat. — | קַדְמָאָה primus, f. קַדְמִיתָא; 53 בְּקַדְמִיתָא primum, ab initio. | קְדָם ante, coram. c. S. Plur. קַדָּמוֹהִי et קְדָמ׳ 46, *קְדָמַי cet. Ad קֳדָם cf. ܩܕܡ in ܠܘܩܕܡܘܗܝ, quod tamen ă breve

habet. | קַדְמָא, quod inusitatum syriaco ܩܘܡܐ anterior, primus, respondet, in Plur. קַדְמִין est initium, primum, בקַדְמִין Gen. 1, 1 ab initio; מִלְקַדְמִין inde ab initio. — Gen. 3, 24 מִלְקַד׳ = מִקֶּדֶם ab oriente. | קִידוּמָא 139, קִדּוּם, קִידוּם 47, 17[4] latus orientale, ventus ex oriente veniens = קָדִים.

קדר קִדְרָא olla, lebes 144.

קדש קדש Pa. קַדִּישׁ, Pl. קַדִּישׁוּן 50[12], Inf. c. S. קַדְּשׁוּתִי sanctificare, sanctum reddere, tamquam sanctum colere. — Itpa. אִתְקַדַּשׁ pass. sanctificatus est et reflexive sanctum se praebuit Lev. 10, 3; Num. 20, 13. | *קַדִּישָׁא, abs. קַדִּישׁ, Pl. קַדִּישִׁין sanctus, sacer. | קוּדְשָׁא sanctitas, Pl. קוּדְשַׁיָּא. De נכסת קוּדְשָׁא v. נכס. — Stat. cstr. vocabuli formatur קֹדֶשׁ et קֹדַשׁ pro *קוּדוּשׁ, quod factum ex imitatione hebr. קֹדֶשׁ קָדָשִׁים quod vertitur קֹדַשׁ קַדְשִׁין 5[12] et קֹדַשׁ ק׳ 6[4]. | מִקְדְּשָׁא 145[10] sanctuarium, locus sanctus. | קַדְשָׁא 70[25], 73[13] inauris, proprie amuletum quod dicunt, cf. تَعْوِيذ et عُوذَة amuletum de collo dependens, quod est signum externum, hominem Dei tutelam quaerere, ut קַדְשָׁא in aure portatum est signum servitii Deo alicui praestandi, cui homo est sacer. Auris, i. e. organi audiendi et parendi in servis usum habes etiam Exod. 21, 6.

קהל קְהָלָא 18[11] congregatio, coetus, synagoga. Ita et hieros. ܩܗܠ.

קול קָלָא = ܩܠܐ vox, sonus, 88 tonitru; קָל חד sic! 102[3] uno ore.

קום קָם Pl. קָמוּ, Imprf. *יְקוּם, Partic. קָאִים stetit surrexit. Inf. מִקוּם 156[12] in dialecto Palaestinensi pro *מִקָּם = ܡܩܡ, pro aliquo stetit, eum tuitus est. — Pa. קַיֵּים, קַיֵּים 14, 2 Prs. קַיֵּימְתָּא 153, 1 Prs. קַיֵּימִית 54, קַיֵּימִית 22, constituit, definivit, foedus (קְיָמָא) inivit. — Cum על Genes. 24, 3 jurejurando interposito aliquem adstrinxit et cum ל ib. 9 jusjurandum praestitit. Accuratius קַיֵּים עֲלוֹהִי est foedus (קְיָמָא) ei imposuit, et ק׳ לֵיהּ est foedus ei praestitit. קַיֵּים קִים Num. 21, 2 est votum fecit. — Imprf. אֲקַיֵּים, c. S. יְקַיְּמִינֵהּ et יְקַיְּמֵהּ 90, 96, Inf. קַיָּמָא. — Itpa. *אִתְקַיַּים, Imprf. יִתְקַיַּים constitutum est, stabile fuit, מִתְקַיַּים Num. 21, 9 sanatus

est. — Af. *אָקִים, Imprf. תָקִים, Pl. תָקִימוּן erexit 33. — | קָמְתָא Pl. קָמָן, c. S. קָמָתְהוֹן 1. lapis erectus, statua = מצבה, pro quo syr. dicitur ܡܩܝܡܬܐ. — 2. קָמָא 94[17] ex hebr. קמה desumptum, fruges in campo messi nondum maturae, culmi segetis. | *קוֹמְתָא abs. קוֹמָא = ܩܘܡܬܐ statura. | *קְיָמָא, abs. קְיָם, Pl. קְיָמַיָא, c. S. קְיָמוּהִי, foedus. Saepius קִיָמָא per *i* scribitur secundum pronuntiationem antiquam cf. sub עוק. Quodsi vero 128[17] קִיָּם scriptum est, falsum est, nam ִ ante consonantes dagessatas ponendum in hoc vocabulo locum non habet, quia Jod est simplex. — Phrasis est קַיֵּים קְיָמָא ad litt. erexit stationem, et קְיָמָא גזר 101 ex hebr. כרת ברית. — | קַיָּמָא 74[21], abs. קַיּוּם 138[2], קַיָּם stabilis ex Pa., itaque proprie se ipsum constituens, ita ut notio quaedam activa vocabulo inhaereat.

קטל *קְטַל interfecit, 1 Prs. c. S. קְטַלְתִּיךְ 22, Imprf. *יִקְטוֹל, Imprt. Plur. קְטוֹלוּ 31, nam קְטַלוּ 17[6] Hebraismus est. Inf. מִקְטַל, c. S. מִקְטְלֵיהּ. Partic. Plur. קָטְלִין. — Itpe. *אִתְקְטִיל, Imprf. יִתְקְטִיל, Inf. אִתְקְטָלָא interfectus est 91[4]. — Pa. *קַטִּיל, Imprf. יְקַטִּיל 29[17], אֲקַטִּיל interfecit, occidit, sensu intensivo. | *קָטוֹלָא = ܩܛܘܠܐ homicida, occisor 53[5], 66[14].

קטם קִטְמָא abs. *קְטַם 160 cinis, syr. ܩܛܡܐ, ܩܛܡ.

קטף *קְטַף, *יִקְטוֹף = ܩܛܦ, ܢܩܛܘܦ decerpsit, et ut ar. قطف vindemiavit. Inf. מִקְטַף 129. | *קַטְפָא vindemia, abs. קְטַף quod 151[4] ex falsa analogia Hebraismi male קָטִף scriptum est. Syr. ܩܛܦܐ. Ephr. II, 21, Josua Stylit. ed Wright 40, 19 vindemia. Si קָטִף rectum est procedit a *קַטְפָא.

קטר קְטֹרֶת 4[8], terminus technicus ex hebr. קְטוֹרֶת desumptus, suffimentum. Procedit a radice aram. et arab. inusitata, nam ܩܛܪ est ligavit, قطر stillavit. | קְטוּרָה 75[10] n. pr. mulieris Qeṭura.

קין קַיִן n. pr. Qain.

קיק קִיקָיוֹן 138 nomen plantae ex hebr. desumptum, ricinus. Jablonsky Opusc. I, 110 aegyptiace χίχι.

קלא קְלָא, קְלֵי = ܩܠܳܐ, ܩܠܳܐ igne ussit, frixit, et in Af. ܐܰܩܠܺܝ audax fuit, despexit, ludibrio habuit. Hinc 34[20] קַלֵּי in Pe. vilipendit, hebr. est מְקַלֶּה. Gesenius radicem cum קלל conjunxit levis fuit, incitat, ita ut מקלה sit vilipendens. Syr. ܡܩܠܳܐ incitat, Isaac Ant. ed. Bickell II, 106. | קְלָיָא al. lect. קְלָיָא = שָׂרָף hebr. Num. 21, 8, quod quum designet urentem, venenosum anguem, *קָלְיָא legendum est, urens anguis, serpens ignitus, quem Moyses basi (נֵס) imponere jubetur. Ejus Plur. mascl. abs. est קָלְיָן 14[13] ad חִוְיָן referendum, urentes.

קלל קְלַל levem esse. Af. *אַקֵּיל, Imprf. יְקֵיל 97[9] exoneravit, levem habuit, vilipendit, contempsit. Partic. fem. abs. *מְקַלָּא = מְקַלָּא scribendum, pro quo מְקַלְּלָא 151[21] in codice. — Inf. *אַקָּלָא = אַקָּלָא scribendus pro אַקָּלָא 133 exonerare. | *קְלִילָא Pl. abs. קְלִילִין 124[17], 126[12] levis. | קְלִיל paucum, paullulm, breve tempus. Num. 21, 5. Quaeritur num rescribendum sit *קָלִיל = קְלִיל in ed. Sab. quia syr. dicitur ܩܰܠܺܝܠ, at observandum, Buxtorfium scribere קְלִיל in lexico. Palpel. *קַלְקֵיל perdidit, corrupit. Prf. Plur. c. S. קַלְקְלוּהָא 151[13] Hebraismus est pro קַלְקֵל. Partic. מְקַלְקֵיל, Pl. מְקַלְקְלִין. *קִילְתָא c. S. fem. קִילְתִיךְ, קִילְתָה, קִילְתָה! hydria, arab. قُلَّة syr. ܩܽܘܠܬܳܐ, Plur. ܩܘ̈ܠܶܐ Johan. Ephes. ed. Cureton 15.

קלמ קִילְמִם 116[8] calamus.

קלפ *קְלָפָא, קְלָפָא, Pl. קְלָפִין, קלפין 7[10] squama, proprie cortex. Syr. in Pes. editum est ܩܶܠܳܦ̈ܶܐ. Ar. habes قِلْف et equidem crediderim κέλυφος, cortex esse vocabulum peregrinum a Graecis ex oriente arcessitum.

קנא I. קְנָא = קָנָא = قَنَأ ruber fuit et ቀንአ ardenti studio vel ira flagravit, Piel קִנֵּא zelotypus fuit, Hiph. הִקְנִיא zelotypum reddidit. Hoc sensu adhibetur Af. *אַקְנִי, Plur. אַקְנִיו, אקניאו 46[5] et Imprf. 1 Prs. c. S. אַקְנִינֵין, אקנינין 47 zelotypiam concitavit. — | קְנָא nomen actoris, zelotypus, ex phrasi hebr. אֵל קַנָּא servatum 87. — Syr. nihil nisi ܚܶܣܡܳܐ zelotypia in usu est.

II. קְנָא = קָנָה, قَنَو, acquisivit sibi. | *קִנְיָא c. S. קִנְיֵיה possessio 160, cf. Genes. 14, 29.

קנן *קִנָּא c. S. קִנֵּיה 45[13] nidus.

קסם *קְסַם, syr. ܩܣܰܡ, divinavit, hariolatus est. | *קָסֹמָא Pl. קָסֹמַיָּא divinator, hariolus 26. | *קִסְמָא Pl. קִסְמַיָּא 19[6] = syr. ܩܶܣ̈ܡܶܐ instrumenta quibus divinatio instituitur. | קְסוּבָא Hab. 3, 17 tributum, vectigal 111[7]. — Origo et etymologia dubia. Fuere qui ex latino *censum* vocabulum desumptum censerent (Mercerus, Scaliger) at obstat quod *m* casus obliqui latini servatum, vocabulumque non forma graeca κῆνσος a Judaeis receptum esset, quod a veri specie abest. — Similis est forma arab. أقسومة portio, dispertitio, at quomodo ad Aramaeos pervenit?

קפא *קְפָא, syr. ܩܦܳܐ aggregavit, coacervavit et coagulatus est, concrevit. Plur. קְפוֹ Exod. 15, 8 = hebr. קָפְאוּ, et in Pesch. ܩܦܰܘ, undae coacervatae sunt, concreverunt. — In lingua talmudica vertitur etiam innatavit, supernatavit, scilicet res in aquam cadens non resoluta nec in superficie extensa quasi coagulata, coacervata est. Radix cohaeret cum لقف adhaesit.

קפד קפד contrahi, corrugari, unde ܩܦܰܕ Job. 7, 5. — Itpe. אִתְקְפַד 142[15] contractus, impeditus, cohibitus est. Ponitur pro hebr. קצר Mich. 2, 7.

קפף קְפוֹפָא nomen avis immundae Levit 11, 17 pro hebr. ינשוף positum, quod noctuam, bubonem, ibin habent.

קפץ קפץ, Pa. *קַפֵּיץ saliit, Inf. לְקַפָּצָא ad saliendum. Cf. ar. قفز.

קצא *קְצָתָא c. S. קְצָתֵיה 25[8] pars, fragmentum, syr. ܩܨܳܬܳܐ. Stat. abs. irregularis קְצָת 23[10] legitur pro קצא.

קרא קְרָא, 1 Prs. c. S. קְרֵיתָךְ 28[23], Plur. f. קְרַאָה 30[14], Imprf. *יִקְרֵי, Plur. 1 Prs. נִקְרֵי, Inf. מִקְרֵי, Partic. קָרֵי 62[5] vocavit. — Itpe. *אִתְקְרִי, Partic. Plur. מִתְקְרַן, quod legendum pro אִתְקְרַן 126[1], vocatus est.

קרב קְרֵיב 2[10], Plur. קְרִיבוּ accessit, appropinquavit. Imprf. יִקְרַב 8, syr. ܢܶܩܪܽܘܒ, Plur. תִקְרְבוּן, Imprt. קְרַב Levit 9, 7, at in Plur. etiam קְרוּבוּ 4[14]. — Pa. קָרֵיב, fem. קָרִיבַת, Pl. קָרִיבוּ quibus in formis *ā* hebraizat, adduxit, obtulit. — Itpa. *אִתְקָרַב, Imprf.

יתְקָרַב 94[22] adductus est. | *קָרִיבָא, abs. קָרִיב, Pl. c. S. קָרִיבַי cum vocali hebraizante, propinquus, amicus. | קוּרְבָּנָא 65[13], stat. constr. male hebraeo more cum ă קוּרְבַּן Levit. 9, 7, Deutr. 33, 11, Plur. קוּרְבָּנַיָּא oblatio, sacrificium. | קְרָבָא Pl. קְרָבַיָּא, קְרָבִין bellum.

קרי קִרְתָא f. urbs, formam *קִרְיְתָא = ܩܪܺܝܬܳܐ non legi. Cstr. Sing. קִרְיַת in קִ' עַמְמַיָּא urbs populorum 30, בְּקִרְיַת מְחוֹזוֹהִי urbs refugiorum ejus 23 Hebraismum sapit. Plur. קִרְוַיָּא 16, קִרְוִין 45, c. S. קִרְוָךְ urbes tuae, קִרְוִיהוֹן. Syr. ܩܪܺܝܬܳܐ, Pl. ܩܽܘܪܝܳܐ, cstr. ܩܽܘܪܝܰܐ = قَرْيَةٌ, Pl. قُرًى.

קרן *קַרְנָא c. S. קַרְנַי cornu, f. Pl. קַרְנַת מַדְבְּחָא cornua altaris 2[13].

קרסל קַרְסוּלִין Levit. 11, 21 crura, hebr. כְּרָעַיִם. Syr. ܩܽܘܪܣܳܠܳܐ est talus, at loco laudato non de talis agi potest, qui 'קר super pedes esse dicuntur.

קרת קִרְתָא v. קרי.

קשא קְשִׁיָא durus, asper, vehemens. | *קְשִׁיוּתָא abs. קְשִׁיוּ durities, severitas 163[4].

קשט קוּשְׁטָא c. S. קוּשְׁטֵיה, cstr. קְשִׁיט veritas, rectitudo, syr. ܩܽܘܫܬܳܐ per Taw scriptum est, at hieros. ܡܢ ܩܘܫܛ est ἀληθῶς. | *קְשִׁיטָא, hieros. ܩܫܝܛ, verax, justus, rectus, abs. קְשִׁיט, Pl. c. S. קְשִׁיטוֹהִי 24, 44. Eodem sensu scribitur קַשִּׁיט 151[6] et Mich. 7, 4.

קשש קַשָּׁא 84[13] stipula, palea.

קשת *קַשְׁתָּא f. cstr. קֶשֶׁת arcus, Plur. *קַשְׁתָתָא, קַשְׁתָן et קַשְׁתִין in Targ. Palaest. etiam *קַשְׁתָּא, syr. ܩܶܫܬܳܐ, cstr. ܩܶܫܬ generis com. est. Radix est יקש unde hebr. מוֹקֵשׁ et יָקֹשׁ. — Hieros. scribitur ܩܘܫܛܐ τόξον (et ܩܘܫܛ ἔντεινον) et haec scriptio etiam hebr. exstat Ps. 60, 6 et palmyrenice DMZ XII 214, ubi קשטא est sagittarius.

קת קָתָא Levit. 11, 18 pro hebr. קָאַת positum, avis immunda, pelecanus, onocrotalus. Jon. posuit קקא Pes. ܩܩܐ, Saadj. القوق. Radix קוא proponitur a Gesenio sensu vomendi, quia avis conchas marinas aliasque res devoratas evomere soleat.

ר

ראר רְאוּבֵן n. propr. Ruben.

ראם ראם Imprf. יִרְאַם v. רום.

ראש רישא v. ריש. | רֵאשִׁית cum ב in בְּרֵאשִׁית inscriptionem libri Genesis efficit, et deinde tamquam terminus technicus *creationem* designat. זִיהִיר בְּרֵאשִׁית 107 splendor creationis, סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית ordines creationis. — Cf. מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה et מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית speculationes de essentia divina et de creatione.

רבא *רְבָא, יִרְבֵּי = ܪܒܳܐ, ܢܶܪܒܶܐ auctus est, crevit. Pa. רַבִּי auxit, nutrivit 2 Prs. c. S. m. רַבִּיתָהִי aluisti (plantam), produxisti et sic Partic. fem. act. מְרַבְּיָא producit 78[25]. Imprf. Plur. תְּרַבּוּן aletis. Partic. pass. mscl. abs. מְרַבָּא auctus, exaltatus = ܡܪܰܒܳܐ 2 Sam. 23, 2. Ad *ay*=*a'* cf. Imperat. fem. הַיָּא P. 189. Itpa. *אִתְרַבָּא, Imprf. יִתְרַבָּא 53, 130[1], 28[8], 77[6] celebratus est. — Hinc 29[15] pro יִתְרַבָּא legendum יִתְרַבָּא. | רְבוּתָא 5[1], cstr. רְבוּת 26[18], 147, abs. רְבוּ majestas, magnificentia.

רבב רבב, רב multum esse, Aramaeis in verbo exceptis Palpel et Itpalp. inusitatum, qui radice סגא utuntur. — Palp. *רַבְרֵב ex רברב, syr. ܪܰܘܪܶܒ magnum fecit, extulit. Itpalp. Imprf. יִתְרַבְרַב 48[3] sese extulit, superbivit. | רַבָּא abs. cstr. רַב magnus [-*at hebr. multus*], princeps, c. S. רַבְּהוֹן juxta רַבְ׳ 67[7]. | *רִבּוֹנָא, abs. cstr. רִבּוֹן, Pl. *רִבּוֹנִין, fem. *רִבּוֹנְתָא dominus, domina. Saepe in phrasi רִבּוֹן עָלְמָא Dominus mundi. Forma per *on* a רב derivata est, quo plerumque diminutiva, nostro in vocabulo vero caritativum vel augmentativum derivatur. — Syr. habes ܪܰܒܽܘܠܳܐ. — | רִבּוּתָא Deut. 32, 33, Pl. רִבְּוָתָא 52, cstr. רִבְּוָת, רִיבְּוָת myrias, hebr. רִבּוֹא unde *o*, syr. ܪܶܒܘܳ, cum *u*. Abs. est רִבּוֹ 139[14]. | *רַבְרְבָא = ܪܰܘܪܒܳܐ magnus, magnificus. Pl. רַבְרְבַיָּא, cstr. רַבְרְבֵי.

רבע I. *רְבַע f. רְבַעַת 21 se prostravit, recubuit. Af. אַרְבַּע effecit ut recubaret camelus, Genes. 24, 11 Jon. | רְבִיעַ 98 prostratus, cubans. — Radix est ربض.

II. רבע, ארבע quatuor, conjungitur cum fem. Lev. 11, 20, Exod. 21, 36, אַרְבְּעָה quatuor conjungitur cum masculino 31. *רביעאה, abs. רביעי 59 juxta רביעי 87 quartus. — Radix est ربع.

רבק רִבְקָה n. pr. Rebecca.

רגג רג desiderare, appetere, incertum num Pe. Perf. adhibeatur, scriptura רגגת et רגיגת Pael potius indicat. Imprf. est ירגג syr. ܢܪܓ. — P. *רַגֵּג desideravit, concupivit, Partic. pass. מרגג 61[6].

רגז רגיז 6[4] iratus est, Imprf. Levy יִרְגִּז, Buxt. יִרְגַּז utrumque dubium, syr. enim est ܢܪܓܙ. — Af. *אַרְגִּיז, ארגיז 46[3] iram concitavit, irritavit, iratum fecit. Plur. אַרְגִּיזוּ, אַרְגִּיזוּ. Imprf. *ירגיז, 1 Prs. c. S. אַרְגִּיזִינוּן, אַרְגִּיזִנּוּן. — Partic. Plur. מַרְגְּזִין. רוּגְזָא, רוּגזא ira, c. S. רוגזי, רוּגְזָך, רוּגזיה, רוּגְזֵיה. Stat. abs. est רגז 107, 148.

רגל רגלא fem. 92, 21[13] pes. Plur. abs. רַגְלִין juxta רגלין 8[15], c. S. בְּרַגְלִי 12[15] pone me, vestigia mea premens, excursiones non faciens. | *רגלאה Plur. רִגְלָאִין 78[16] pedes.

רגם רְגַם = رجم lapidare, lapidibus obruere, Itpe. *אתרגים lapidatus est, Imprf. cum Inf. אתרגמא יתרגים 92[17] sq.

רגף Itpe. אתרגיף, f. אתרגיפת concussus est 2 Sam. 22, 8.

רגש Itpe. *אתרגיש sic! fem. אתרגושת 124[10] commotus est. Inf. c. S. אתרגושיתהון 155 tumultus. Syr. ܪܓܫ, ܐܪܓܫ est sensit, percepit.

רדא רדא = رَدَى currere, fluere et exercere, castigare et arare. Notio posterior subjacet formae Itpe. *אתרדי castigatus, exercitus est, spec. de agro qui castigatur, aratur. Cf. paterna rura bobus exercet suis. Mich. 3, 12. — Ad hanc radicem trahendum est ירדינין 24[17] si lectio sana. Esset Imprf. c. S., irregulare est *ā* pro *e* *ירדינין, quod vertendum est: non castigabit eos prorsus ut paganos.

רדן רדן Imprf. ירדנין v. רדא.

רדף *רְדַף Imprf. ירדיף, אַרְדִּיף, Pl. c. S. ירדפינך persecutus est, prosecutus est.

רהט רְהַט, Imprf. יִרְהוֹט Levy, יִרְהוּט Buxt., Levy affert etiam יְרַהֵט, syr. ܪܗܛ, ܢܶܪܗܽܛ cucurrit. | *רַהֲטָא 118[4], Plur. רַהֲטָרָא cursor, nuntius. Lectio vulg. est Partic. sed falso. — Conferunt radicem cum רוץ, et aethiop. ሮጸ, quod arabice esse deberet رهط, quae radix deest.

רוא *רְוִי, יִרְוֵי potus est, largius bibit. Pa. *רַוִּי, Imprf. אֲרַוֵּי irrigavit, inebriavit. Af. *אַרְוִי idem, Partic. מַרְוֵי inebrians, at *מַרְוָיָא abs. cstr. מַרְוֵי Levit. 10, 9 est potus inebrians, sicera. | *רְוָיוּתָא, abs. רְוָיוּ ebrietas 143[8].

רוח רוּחָא, fem. abs. cstr. רוּחַ spiritus, ventus, ר׳ נְבוּאָה spiritus prophetiae. Pl. *רוּחַיָא, רוּחִין, cstr. רוּחֵי in רוחי מִטְרָא venti pluviam ferentes 44. Etiam forma fem. *רוּחֲתָא exstat Jer. 49, 36 sensu plagae, regiones mundi. — Syr. plerumque generis est fem., de spiritu sancto posteriore aetate adhibetur mscl., antiquitus vero et fem. Ephraem III, 4, F. De angelis loquitur interpres genere fem. Euseb. Theoph. I 34,41. | רְוָחָא, abs. cstr. *רְוַח 125[9], latitudo, locus amplus, spatium, recreatio.

רום רם altus fuit. Certa praeter רָמַת 1 Sam. 2, 1 exempla Perf. non habeo, nam ubicunque fere de Partic. cogitandum, et Prov. 16, 18 Bmb. I רמית pro רמת praebet et 30, 32 legitur in Bomb. תתרימם. — Imprf. formatur a ראם Jes. 52, 13 יִרְאַם, quod ad רים pertinet uti מאך ad מכך, et hujus formae secundariae exemplum in Perf. exstat Ezech. 31, 10 רְאִימְתָא Bmb. רְאֵימְתָא Buxt. Ex scriptura יראם explicatur scriptura יִרַם, quam Levy et יְרָאם quam Buxt. attulit. Syr. Pe. inusitatum est, ideoque forma Imprf. יְרוּם summopere dubia immo falsa est, nec minus falsa forma יְרִים in Pe. quum pertineat ad Afel. Deut. 17, 20 Buxt. affert יְרוּם, Bomb. habet יְרִים at ed. Sab. יִרַם, i. e. יִרְאַם. Sic Deut 8, 14 Bmb. יְרִים, Sab. יירם = יִרַם male. Ps. 89, 14, 18 Bmb. habet תְּרוּם et תָּרוּם. — Hinc formas ita statuerim: Perf. *רְאִים, Imprf. יִרְאַם, Partic. *רָאִים, quod codice Reuchl. confirmatur, qui habet רְאִים, רְאִים Hos. 13, 6, Ezech. 28, 17 רְאִימְתָא Ezech. 31, 10 et in Imperf. יְרָאֲמוּן Jes. 40, 4, יִרְאֲמוּן Jes. 49, 11, יִרְאֲמוּן Ezech. 31, 14. — Perf. fem. רָמַת 1 Sam. 2, 1 quod ex Hebr. servatum, etiam in R. exstat. Buxt. in Imprf. loc. laud. habet יְרָאמוּן. — Af. אָרִים 3[22], Imprf. *יָרִים, תָּרִים, Inf.

אַרְבָּא, Partic. *מְרַבֵּב elevavit, erexit. Levit. 10, 15 לְאַרְבָּא אַרְבָּא respondet hebr. לְהָנִיף תְּנוּפָה, de quo consulas lexicon hebr. | אַרְבָּיתָא elevatio, id quod sumitur = תְּרוּמָה pars tamquam tributum oblata 5[17]. | Palp. רַבְרֵב = syr. ܪܰܒܪܶܒ elevavit, altavit, contractum in רְרֵב cf. רְבַב habes in Partic. pass. מְרַבְּרַם elevatus 32, 127[12]. Editiones vulg. habent מְרוֹרַם. | Polel *רוֹמֵם, Itpol. *אִתְרוֹמַם 155[20] exaltatus est. | *רָמָא abs. *רָם altus cf. 34[14]. | רָמְתָא altitudo, collis 25[11], Pl. abs. רָמָן 52. | רוּמָא altitudo, locus celsus, dignitas. | *מְרוֹמָא altitudo. Pl. cstr. שְׁמַיָּא *מְרוֹמֵי altitudines coeli 160. | רוֹמִי n. pr. urbis, Roma, רוֹמָאֵי Romani 30, 111.

רוק רק Pe. inusit. mandaice spuit Norberg Lexid. Af. אָרִיק effudit 2[14]. | רֵיקָנָא abs. רֵיקָן 50[1] vacuus. | *רוֹקְנָא f. *רוֹקְנִיתָא, abs. רֵיקָנִיָא Genes. 1, 2 vacuus. Editiones habent רֵיקַנְיָא.

רז *רָזָא c. S. רָזְהוֹן 76[11], רָזַיָּא 146, arcanum, mysterium. Vocabulum est persicum راز, Syris forma ܪܳܙܳܐ et ܐܪܳܙܳܐ usitatum, cujus ܐ primum collato armenio erêz explicuit Lagarde Ges. Abhdlg. 192[11].

רזף אַרְזַפְתָּא, al. lect. מרזפתא malleus 117[14]. Syr. ܙܘܦܬܐ exstat Job. 41, 20 Hxpl.; Jud. 5, 26; 1 Reg. 6, 7. — Radici רזף syr. tribuitur sensus spargendi, fundendi, destillandi.

רחל רְחֵלָא ovis, agna; scriptura רְחֵלָא haud dubie falsa est, arab. est رَخِل, syr. vocabulum inusitatum.

רחם *רְחֵים Imprf. *יִרְחַם, Partic. act. רָחֵים, cum Pronom. רָחֵימְנָא 90[9], Partic. pass. רְחִימָא, Inf. מִרְחַם amavit. — *Quodsi hebr. uno in loco Ps. 18, 2 אֶרְחָמְךָ est amabo te, qui locus 2 Sam. 22, 2 deest, sequitur versiculum psalmo additum esse tempore florentis inter Judaeos Aramaismi, nam solis Aramaeis Peal et notio amandi in usu sunt.* — Pa. *רַחֵים misertus est. — Itpa. *אִתְרַחַם Imprf. יִתְרַחַם c. על et מן קדם 137[10] misericordia exhibita est. Sensus miserendi formae Pa. proprius videtur, et Pe. nihil nisi amare designare censeo. Syr. *Etpeel* est amatus est. | רַחְמָנָא misericors, a Muhammede in Qoranum receptum الرَّحْمٰن.

רחץ רְחֵיץ cujus Perf. rarum et quod plerumque in Participiis, Imperat. et in Infinit. usitatum est, fiduciam in aliquem ponere,

fidere, spem habere. — Itaque רַחִיץ, Plur. רַחִיצִין 49 Partic. pass., seu potius Adjectivum qualitativum, confidens, fiduciam ponens. Ejus loco 40^{22}, 123^{6} alia lectio est רָחִיץ in A. et R. — Imperat. est רְחִיץ et רְחִיצוּ Buxt. Inf. מִרְחַץ. Perf. habes Ps. 118, 10 sq.; 115, 10, 11. Imprf. exemplum non habeo. — Itpe. *אִתְרְחִיץ, Imprf. נִתְרְחִיץ 146^{2}, Partic. Plur. מִתְרַחְצִין confisus est. | *רוּחְצָנָא abs. רוּחְצָן 143^{1}, c. S. רוּחְצָנִי, רוּחְצָנִיה fiducia. — Radix ponitur pro hebr. בטח et חסה, לְרוּחְצָן = לָבֶטַח. Raro in Hagiogr. adhibetur, hierosol. et mandaice adhibetur, non vero syr.

רחק *רְחִיק = رَحِقَ, ርሐቀ: radix arabice inusitata, longe abfuit. — Af. *אַרְחִיק amovit, removit, Partic. מַרְחִיק רֻגְזָ removens iram, i. q. מוֹרִיךְ v. s. ארך. Pa. *רַחִיק removit, rejecit, respuit. Partic. Pass. מְרַחַק קד׳ 34^{16}, ubi Sab. מְרָחַק קד׳, Bmb. מְרַחֲקָא קד׳ et Adler מְרָחֲקָא קד׳ habent, quod pro תועבה positum est. מְרַחַק est rejectum, abominandum. Ex lectione codicis babyl. reliquae fluxerunt. In A מְרַחֲקָא די׳ temere mutatum est, ut cum hebr. תועבת י׳ in Genetivo Targum concordaret. | רַחִיק = رَحِيق longinquus, remotus. Ita legendum 88^{19}; 98^{8}.

רחש רְחִישׁ Imprf. *יִרְחַשׁ, syr. رَحَش, رَحِش repsit, se movit. Partic. רָחִישׁ 9^{2}, fem. רָחֲשָׁא 59^{6}. — Af. *אַרְחִישׁ, Pl. אַרְחִישׁוּ effecit ut sese moveret 59^{6}. | רִחְשָׁא, רִיחְשָׁא 7, abs. רְחִישׁ animal repens (et natans) et collective animalia repentia et natantia. רִיחְשָׁא דִרְגְלָא, quatuor pedibus incedens, Levit. 11, 20 insecta designat. — Syr. scribitur رَحْشًا.

רטש *רְטַשׁ, *רְטִישׁ Imprf. *יִרְטוֹשׁ (vocales dant Buxt. et Levy) reliquit, rejecit, respuit. Imprf. c. S. תִּרְטְשִׁינַּהּ Exod. 23, 11 incultum sinas. Respondet hebr. נטש, raro עזב. — Editiones vulg. praebent Af. תַּרְטֵשׁ׳, sic etiam Sab.

ריק ריק v. רוק.

ריש רֵישָׁא abs. cstr. רֵישׁ, Pl. *רֵישַׁיָּא, *רֵישִׁין, רֵישֵׁי, c. S. רֵישָׁהָא Mich. 3, 11, רֵישֵׁיכוֹן caput, princeps, initium, רֵישׁ יַרְחָא initium mensis 52.

רכב *רְכִיב Imprf. *יִרְכַּב insedit equo, equitavit. Prf. 3 Plur. f. רְכִיבָא equitaverunt puellae Genes. 24, 60. Partic. רָכֵיב 21^{3}, unde

22[1] aut רְכִיבַת equitas legendum, aut רְכִיבְתָא; c. S. רְכִבִּיה 83[4] — *רכיבא Pl. abs. רכיבין insedentes eodem sensu Jud. 5, 10. Sic etiam syr. ܪܟܝܒ ܗܘܐ vehebatur. | *מַרְכַּבְתָּא Pl. cstr. מַרְכְּבַת currus, at non adhibetur nisi de curru Dei הַמֶּרְכָּבָה dicto: מ׳ יְקָרֵיה thronus, currus majestatis ejus in Plur. Hab. 3, 4. Cf. ראשית. | *רְכוּבָא et *רְכוּבְתָא = ܪܘܟܒܬܐ, Pl. *רְכוּבַיָּא, abs. רכובין 39 et fem. *רְכוּבָתָא, c. S. רְכוּבָתֵיה 2 Sam. 22, 37 genu. Est femininum Jes. 35, 3.

רכך *רְכִיכָא abs. רְכִיךְ, fem. abs. רְכִיכָה 41[7] mollis, tener. | *רְכִיכוּתָא, abs. רְכִיכוּ mollities, luxuria.

רכן *רְכַן = ܪܟܢ inclinavit se. Itpe. *אִתְרְכִין pass. inclinatus est, se inclinavit, f. אִתְרְכִינַת, descendit de camelo = וַתִּפֹּל 75. Cf. Jonath. Genes. 46, 29. Pl. אִתְרְכִינוּ inclinati sunt 124. — Af. אַרְכִּין inclinavit Imperat. fem. אַרְכִּנִי 69[20], inclina.

רכף רִכְפַת sola haec forma cstr. fem. occurrit. In רִכְפַת עֲנָנִין 124 respondet hebr. חַשְׁרַת cui tribuenda significatio colligendi, congregandi = حشر, et רכ׳ ענ׳ vertendum densitas nubium, nimbi. — Notio *compositio*, *collectio*, *multitudo* omnibus locis, quos attulit Levy optime convenit, et etymologice collato *רְכַב composuit et ܪܘܟܒܐ explicatur. Buxt. duas significationes distinxit, 1. fremitus, 2. connexio, quarum prior ideo proposita est, quia רכפת pro hebr. המון, תשאות, ריב Job. 36, 29; 26, 14, Jer. 10, 16 al. positum est. — Arab. ارتكف est terrae inhaesit delapsa *nix*.

רכש רִכְשָׁא 141[14] = ܪܟܫܐ, quod semper est collectivum, equi, רַכּוּ על ר׳ imponite sellas equis.

רמא רְמָא jecit, conjecit, Imprf. *יִרְמֵי, Imprt. Sing. f. רְמָא Mich. 1, 16, Plur. רְמוֹ Mich. 1, 13. — Itpe. *אִתְרְמִי, pass. Imprf. תִּתְרְמֵי conjicietur, cadet Gen. 49, 17. — Ad Imprt. רְמָא cf. הֲוָא, אִסְגָא.

רמח רוּמְחָא Pl. abs. רוּמְחִין hasta, lancea. Buxtorfii רומחא hebraizat.

רמל אַרְמַלְתָא abs. אַרְמְלָא, Pl. abs. אַרְמְלָן vidua.

רמס *רְמַס Imprf. יִרְמוֹס 140[4], 148 = דָּרַךְ hebr. conculcavit. — Radix hoc sensu non nisi apud Hebraeos adhibetur; syr. ܐܬܪܡܣ

est اَحكم ; ܡܦܣܩܢܐ cunctabundus, remissus, longanimis Bhbr. Chr. 582[12] DMZ 25[333], Prov. 14, 17, et ܡܦܣܩܢܘܬܐ quies, integritas = ܫܠܝܘܬܐ ܬܡܝܡܘܬܐ. ܡܫܡܠܝܘܬܐ. Severus, Aphraates ed. Wright P: 9.

רמש רַמְשָׁא abs. רְמַשׁ vesper, tempus vespertinum. Ad hanc radicem, quae Aramaeis hoc sensu propria, pertinet الرّوامس aves noctu volantes, animalia nocte prodeuntia.

רסס *רסיסין cstr. רסיסי guttae 44, 148.

רעא *רְעָא (رضى et רצה), Imprf. ירעי, Plur. ירעון pastus est, comedit Jon. 3, 7; praeterea est 1. pavit, gubernavit, et 2. gratum acceptum habuit, c. c. ב 26[18]. — Hinc in Partic. pass. רְעֵי = ܪܥܐ acceptum, gratum, delectans, רעי כ'ית Deutr. 33, 16 gratum est ei, qui in coelis habitat. Idem Partic. vero et sensu activo adhibetur gratum habens, volens, proprie pastus, i. e. delectatus aliqua re 22[8] את רעי למיזל tu vis ire, et Num. 23, 23, Plur. רְעַן delectantur. Et hoc quidem sensu punctatores etiam רָעֵי ponunt Mich. 7, 18; 22[8]. Usus syriacus vocis ܪܥܐ punctationi רעי favet. Buxt. in lexico nihil nisi Partic. activum affert, syr. vero ܪܥܝܐ, ܪܥܝܘܬܐ est pastor. — Itpe. אתרעי 123[8], Pl. אתרעיאו 114, Imprf. יתרעי delectatus est, oblectationem habuit. | *רְעוּתָא, cstr. *רְעוּת in editionibus uti hebr. רעות רוח Qohel. 1, 14, at quaeritur, num *רְעָוֹת sit forma recta, abs. רְעָוָא (cf. ܫܘܚܕܘܬܐ, חֲדָוֹת, חֲדָוָא sub. חדא et ܫܘܝܘܬܐ, חֵיוֹת, חֵיוָא sub. חיא) beneplacitum, voluntas, res accepta. C. S. רְעוּתִי. רְעוּתָךְ, רְעוּתְהוֹן, et in abs. רְעוּ, *quod est femininum*, רְעָוָא הֲוָת 65, et מָא אם תהוי ר' 27[4], placuit, si placuerit, ubi syntaxis poscit statum absolutum. | *רְעִיוֹנָא Pl. c. S. רְעִיוֹנוֹהִי cogitatio.

רעם Itpa. אתרַעַם 14[8], Pl. אתרַעֲמוּ 86[12], אתרַעֲמָנָא 14[15] mussitavit, questus est, murmuravit. Radix רעם est tonuit, רעמא tonitru, at syr. ܐܬܪܥܡ Joh. Ephes. 248 est concussus, vituperatus est, ܪܛܢ ܗܘܐ submissa voce precatus est, Guidi Sette dormienti P. 43 ܡܠܐ ܪܛܢܢܝܬܐ verba maesta Acta Pelagiae 5[4] ed. Gildemeister.

רעע רעע = رضّ, רצץ fregit; *רְעִיעָא, abs. רְעִיעַ 39[1] fractus. —

יִתְרַדְּדוּן 93[5] fortasse Itpe. est, quod puncta suadent, confringantur, alia lectio vero radicem רדד praebet.

רפס *רְפַס 1 Prs. c. S. רְפַסְתִּנוּן conculcavit 127. — Syr. etiam saltare, jubilare Isaac Ant. ed. Bickell II 202, Joh. Eph. 305.

רצע רצע Af. *אַרְצַע 90[15] perforavit. | מַרְצְעָא subula.

רקם רְקַם 11[9] n. pr. urbis hebr. Kades appellatae. De Reqam, الرقم et الرقيم cf. Istakhri P. 64 et Mokaddasi 175, qui parasangam unam ab Ammano in Belqa vicum distare docent, unde sequitur Targumistis locum verum urbis Kades ignotum fuisse. De vera urbis Kades positione cf. Zeitschrift des deutschen Palaestina-Vereins VIII P. 182.

רקע רְקִיעָא firmamentum.

רשא *רְשָׁא, *יִרְשֵׁי potis fuit, facultatem alicujus rei habuit, potuit, syr. ܪܫܐ reprehendit, Pa. ܪܰܫܺܝ potestatem tribuit, dedit, rem obtulit Euseb. H. Eccl. arm. 675, certavit, pugnavit ܡܫܰܪܶܐ ܕܩܘܫܬܐ pro veritate Johan. Ephes. 278. Af. ܐܰܪܫܺܝ cum ܒ Prs. tribuit alicui Kalilah and Dimnah ed. Wright. Index. Mandaice mutuo foenorique dedit. Norberg Lexid. — Partic. act. רָשְׁיָא 96[26] is qui vim in aliquem exercet, exactor, creditor. Hinc deinde יִרְשֵׁי בְּחַבְרֵיהּ proximo pecuniam mutuo dabit, proprie ejus potestatem habebit. | *רְשׁוּתָא c. S. רְשׁוּתָךְ 125[20], abs. רְשׁוּ 90[23] potestas, facultas, licentia, denique res mutuo data, credita.

רשם *רְשַׁם, *יִרְשֻׁם = ܪܫܰܡ, ܪܫܰܡ, رَسَمَ, رَسَمَ signum fecit, signavit. Pa. idem Partic. act. vel pass. מְרַשְּׁמִין Jud. 5, 14 = hebr. מְחֹקְקִים signantes in bello; Levy: wenn sie aufzeichnen (die Mannschaften), Buxt.: quum consignati essent in bello.

רשע *רִשְׁעָא, abs. רְשַׁע flagitium, impietas, scelus, syr. ܪܘܫܥܐ. | *רַשִּׁיעָא, Pl. abs. רַשִּׁיעִין scelestus, impius.

רתך *רְתִיכָא, *רְתִכְּא fem. currus, quadriga. Plur. רְתִכִין 78, cstr. רְתִכֵי 84, c. S. רְתִיכֵיהוֹן 148; אִיחְרָא רְתִכוֹהִי fem. Plur. cunctantur quadrigae ejus Jud. 5, 28. Proprie equos jugales, sub fraeno superbe incedentes designare videtur, arab. رتك enim est contracto brevi passu incessit camelus.

רתת רְתִיתָא mscl. 85[7] tremor, syr. ܪܬܝܬܐ.

ש

Aramaice ש semper est שׁ, quodsi aliquoties שׂ in libris legitur, hebraizant scribae, nam pro שׂ aramaice scribendum ס. Formas per שׂ scriptas proposui puncto sinistro distinctas.

שאל שְׁאֵיל, 1 Prs. שְׁאֵילִית, Imprf. *יִשְׁאַל, Imprt. שְׁאַל 45, Inf. מִשְׁאַל interrogavit, quaesivit. שְׁאֵיל בִּשְׁלָם פ׳ 77 salutavit. Syr. ܫܐܶܠ, ܫܳܐܶܠ. — Pa. שַׁאֵיל idem. | שָׁאוּל n. pr. Saul.

שאר שְׁאַר superesse = سأر et שָׁאַר in Pe. inusitatum. — Af. *אַשְׁאַר, Imprf. יַשְׁאַר 41[5], 40 effecit ut superesset, reliquit. — Itpe. אִשְׁתְּאַר, f. אִשְׁתְּאָרַת 5[10], Plur. אִשְׁתְּאָרוּ, Imprf. Pl. יִשְׁתְּאָרוּן 126, 111[9] relictum est, remansit. | *שְׁאָרָא abs. cstr. שְׁאָר, c. S. שְׁאָרֵהוֹן reliquum, residuum. — Radix syr. inusitata.

שבא I. שְׁבָא n. pr. Saba 75, cf. سبا Abulfeda Hist. anteisl. ed. Fleischer P. 182.

II. שְׁבָא = سبى, ܫܒܳܐ bello cepit, captivum duxit. Imprf. *יִשְׁבֵּי, c. S. יִשְׁבִּינָךְ, Imprt. שְׁבִי 14[3]. — Itpe. אִשְׁתְּבִי pass. captus est. | שִׁבְיָא c. S. שִׁבְיָךְ praeda, captivi. — *שׁוֹבִין c. S. *שׁוֹבֵיהוֹן forma hebraizans, ducentes in captivitatem, raptores 162.

שבהר שְׁבְהוֹרָא, c. S. שִׁבְהוֹרִי 163, 164 gloriatio, gloria, decor, syr. ܫܘܒܗܪܐ. Radix est בהר. بهر splenduit, excelluit, בְּהִירָא splendidus, neosyr. ܒܗܪܐ lux, ܒܗܪܢܐ lucidus, ܒܰܗܪܶܝ illuminavit.

שבח שַׁבַּח Pa., fem. שַׁבַּחַת 113[1], Plur. שַׁבַּחוּ laudavit, celebravit. Imprf. *יְשַׁבַּח, Pl. 1 Prs. נְשַׁבַּח, c. S. יִשַׁבְּחוּנוּנוּן 117[1]. Imprt. Plur. שַׁבַּחוּ 15[12]. | תּוּשְׁבַּחְתָּא laus, carmen, encomium, abs. תּוּשְׁבַּחְתָּא 33, c. S. תּוּשְׁבַּחְתִּי. *שִׁבְחָתָא Pl. *שִׁבְחָתָא 159 laus, canticum. Convenit cum syr. ܫܘܒܚܬܐ quod pro šuβḥeϑâ ponitur; *i* pro *u* scripsi, quia saepe syr. *u* pro chald. *i* ponitur cf. שִׁבְהוֹרָא. Vocabulum aram. a Mohammede formâ سُبْحَان receptum est.

שבט שִׁבְטָא cstr. שִׁיבַט 44[1] forma hebraizans. Pl. שִׁבְטַיָּא, c. S. שִׁבְטֵיהוֹן tribus.

שבל שְׁבִילָא 78[14], abs. cstr. שְׁבִיל, Plur. שְׁבִילַיָא 114[12] via. Arab. سَبِيل. Vox Armenis recepta, Lagarde Arm. Stud. 1689.

שבע שִׁבְעָא et שַׁבְעָא 23[12] conjungitur cum masculinis, septem; שְׁבִיעָאָה 60[11], septimus mscl. determinatum, שְׁבִיעָיתָא Exod. 23, 11 fem. determ. septimus (annus). Cf. 90[2]. שִׁבְעִין et שַׁבְעִין 86[22] septuaginta. Syr. ܫܒܥܐ, ܫܒܥܝܢ.

שבק שְׁבַק Imprf. יִשְׁבּוֹק, Inf. מִשְׁבַּק, c. S. מִשְׁבְּקִי reliquit, sivit, concessit, condonavit. — Itpe. *אִשְׁתְּבִיק, Imprf. יִשְׁתְּבִיק relictum, condonatum est.

שבת שַׁבְּתָא fem. sabbathum, ex hebr. שַׁבָּת formatum, cujus ā infirmum cf. שַׁבְּתַיִ. Syr. ܫܒܬܐ cum Qus.

שגר *שְׁגַר. יִשְׁגַּר projecit. Pa. idem, Partic. pass. מְשַׁגְּרָא et מְשַׁגְּרָא 38[3]. Syr. ܫܓܪ = ܫܕܐ et ܐܫܠ Bar Bahl., ܫܓܝܪܐ = مبعوث et ܫܘܓܪܐ = بَعْثَة et انزال idem. — Distinguenda radix, quae cum شجر avertit, شجور remotus, longinquus, cohaerere videtur a שְׁגַר = ܫܓܪ et سجر accendit ignem.

שגש שַׁגֵּישׁ c. S. שַׁגְּשׁוּנִין, Imprf. 1 Prs. אֲשַׁגֵּישׁ 100[22] perturbavit, perterruit. Syr. Peal ܫܓܫ, ܐܫܬܓܫ in usu est. | שִׁגְּשָׁא 37[5] perturbatio, tumultus, syr. ܫܓܘܫܝܐ. Arab. سَجِسَ turbida fuit aqua.

שדא שְׁדָא = ܫܕܐ jecit, praecipitavit. Itpe. אִשְׁתְּדִי se projecit, se praecipitavit 40[13] lectio recta, nam שדא tam saepe de avibus volantibus adhibetur, ut Buxt. radices duas proposuerit 1. jecit, 2. volavit, quod minime necessarium, si שדא intransitive sese projicere = volare intellegitur. Levy Buxtorfii distinctionem non sustulit. Cf. Job 39, 23.

שדד שִׁדָּא respondet hebr. יָרֵךְ et יַרְכְּתֵי Jon. 1, 5 angulus, latus, μυχός Ps. 128, 3. Non cum צִיד, ܨܝܕ conferendum est sed cum سد occlusit, unde سَدّ, سُدّ.

שדי שַׁדַּי omnipotens, Deus ex hebr. desumptum.

שדך שׁדיך 118[15] et *שֹׁדוּך 156, ita et mandaice, Norberg Lexid. quievit, pacatus fuit, Hierosol. = ἐπαύσατο Land Anecd. IV, 223. — Syr. ܫܘܕܟܐ a Severo explicatur 1. per ܙܘܕܐ viatica, cibi, allato loco Ephraemi ܕܫܘܕܟܐ ܕܡܫܠܡܢܘܬܐ, 2. per ܫܬܐܤܐ fundamenta.

שדל Pa. *שַׁדֵּיל, Imprf. יְשַׁדֵּיל 66[4] blanditiis pellexit, corrupit.

שדף שִׁדְּפְנָא adustio, uredo segetum 37[11] ex hebr. שִׁדָּפוֹן formatum.

שהא שׁהא Partic. שׁהֵי 70[21] obstupescens. Radix שׁהא est ut سهو incuriosus, quietus fuit, unde procedit 1. moratus est, cum stupore miratus est et 2. syr. ܫܗܐ refrigeratus, semiexstinctus est, quod de igne, ܢܘܪܐ ܕܫܗܝܐ πῦρ μαλθακόν, ignis fumigans Euseb. Hist. eccl. P. 643 arm. = 8, 12, 1 graece dicitur, deinde compressus, desertus fuit.

שוא שׁוא = ܫܘܐ et سوى aequus, planus, bene dispositus fuit, unde שָׁוֵי aequum. — Pa. *שַׁוִּי, c. S. שַׁוְּיֵה, 1 Prs. שַׁוִּיתִי, Pl. שַׁוִּיאוּ posuit, disposuit. Imprf. יְשַׁוִּי, אֲשַׁוִּי, Plur. יְשַׁוּוּן. Imperat. Sing. שַׁוִּי 14[20], 30[5], 68[8] juxta שַׁוֵּי. Partic. מְשַׁוִּי 126. | שׁויירא c. S. שׁויירי 76[9] lectus, stratum. Quaeritur num legendum sit *שׁוּוִירָא an *שִׁיוִירָא, nam ex formis שׁוּוִירָא et שְׁוִירָא utraque recta est. Lectioni שׁיויר favet prius Jod.

שוד *שֵׁידָא Pl. שֵׁידִין, שׁדין 46, daemon, ex hebr. שֵׁדִים desumptum, syr. ܫܐܕܐ. Radix est ساد unde سَيِّد dominus.

שוח שׁוּחַ 75 n. pr. viri et gentis Šuaḥ.

שוט *שֹׁט remigavit, Partic. Plur. abs. שָׁיְטִין 134 remigantes. Rad. سلط est movendo permiscuit. Hinc procedit שׁוט flagellum, משוט remus, שט spatiari et שט natare.

שום שׁוּם, שׁוּם nomen vid. שׁמא.

שוף *שָׁף Imprf. תְּשׁוּף se linivit, se unxit 150, 39. Syr. ܫܦ est repsit et trivit, Pa. ܫܘܦ unxit.

שוק *שׁוּקָא Pl. abs. שׁוּקִין platea, forum 127[6] juxta שִׁיקִין 152, quae forma falsa est, quia arab. et syr. سُوق, ܫܘܩܐ dicitur.

Desumpta est ex hebr. שְׁוָקִים Cant. 3, 2 et ad formam segolatam recte pertineret. | שָׁקָא Pl. שָׁקִין 3[21] = hebr. שׁוֹק, ar. سَاق crus, armus in corpore animalis. Syr. ܫܩܐ est fem.

שור *שׁוּרָא mscl. abs. cstr. שׁוּר murus, Pl. *שׁוּרַיָּא, *שׁוּרִין, c. S. שׁוּרָךְ. Interdum fem. esse Levy probavit ex 2 Chron. 32, 5. Cf. 40[21] lectionem A. | *שֵׁירָא = ܫܝܪܐ, Pl. שֵׁירַיָּא 73, שֵׁירִין armilla, pericarpium, arab. سِوَار, non vero catena. | שֵׁירוּתָא v. sub שרא.

שחד שׁוּחְדָא 98[12], 145[2] donum judici oblatum, munus, corruptio. Arab. nihil radici respondet, nisi ad شكد confugis, de quo Lane conferendus.

שחן שְׁחְנָא ulcus inflammatum. Radix in omnibus dialectis semiticis caloris notione usu venit.

שחף שַׁחְפָא Levit. 11, 16 ex hebr. שַׁחַף desumptum, in forma צִפַּר שַׁחְפָא nomen avis immundae, quam larum esse LXX et Vulg. perhibent. Larus est Seemöwe, sea-gull, mouette. Gesenius-Roediger Thesaurus. | שַׁחֲפְתָּא Deut. 28, 22 ex hebr. שַׁחֶפֶת formatum, tabes, phthisis.

שטא Pe. שְׁטָא = ܫܛܐ stultus fuit, inusit. Itpa. *אִשְׁתַּטִּי, Partic. מִשְׁתַּטֵּי 39[2] insanum, dementem se monstravit.

שטח *שְׁטַח expandit. Itp. אִשְׁתְּטַח — Buxt. et Levy Itpe. et Itpa. usitatum esse dicunt, — sese expandit, quod hebr. נפל על פָּנִים respondet, se prostravit 153[9]. Ita et mandaice. Norberg Lexid.

שטט שִׁטִּין 30[13] n. loci Sittim, ad litteram acaciae, nam سَنْط = copt. ϢⲀⲚⲦ spina, est Acacia nilotica.

שטף *שְׁטַף largiter fluxit, operuit aqua terram, inundavit, lavit, Partic. *שָׁטֵיף 155, Plur. שָׁטְפִין 109.

שיח *שִׁיחָא 157 fovea juxta *שׁוּחֲתָא = hebr. שׁוּחָה. Rad. שוח? שחח? Lagarde ed. שוחא.

שיר שיר v. שור.

שיש שִׁישְׁלָא 141[1] catena, abs. a שִׁישַׁלְתָּא formatum, quod ex šilšalta contractum. Rad. שלל, arab. سِلْسِل, syr. ܫܫܠܬܐ.

שכב שְׁכִיב 117[18], Imprf. יִשְׁכּוּב 35, 96[7] et יִשְׁכּוּב 97, Partic. שְׁכִיב cubuit de dormituris, aegrotantibus, cum muliere concumbentibus, qua in re constr. c. Acc. Hinc c. S. יִשְׁכְּבִינַּהּ 38 concumbet cum ea. | *מִשְׁכְּבָא, Pl. cstr. מִשְׁכְּבֵי lectus, cubile.

שכח Af. אַשְׁכַּח 62[7], f. c. S. אַשְׁכַּחְנָא 12[1], Pl. אַשְׁכַּחוּ 86 invenit. Imprf. c. S. יִשְׁכְּחִנֵּי 66[13], Partic. Plur. מַשְׁכְּחִין 118. Cf. Gram. syr. I 351. — Itpe. *אִשְׁתְּכַח, Pl. אִשְׁתְּכַחוּ 141, Imprf. יִשְׁתְּכַח 51, 91[17], 94[6], Inf. אִשְׁתְּכָחָא pass. inventus est.

שכל אשתכלל Šaf. כלל quod vide.

שכן שְׁכַן = hebr. שָׁכַן habitavit, in Pe. ut videtur per Hebraismum tantum et rarissime adhibitum Dan. 4, 18, — (Cant. 3, 10 Cod. bab. habet Pa. שַׁכִּין quod est ex usu hebr. desumptum,) — cui syr. ܫܟܢ respondet. — | מַשְׁכְּנָא 75[6], abs. cstr. מַשְׁכַּן tentorium, tabernaculum. | שְׁכוּנִין 75 habitationes. Cf. Jud. 8, 11, Jer. 3, 2; 9, 25; 25, 24, tentoria. De loco Gen. 25, 3 v. s. נגן. | מַשְׁכּוֹנָא, syr. ܡܫܟܘܢܐ pignus, رهن, non vero depositum quod alicui traditur et quod ar. وديعة dicitur. Barhebr. Scholion ad Job 17, 3. V. Juynboll Jus schafiiticum P. 126. LXXV, XXXII De deposito agitur Exod. 22, 6. — Redit ad Pa. ܫܟܢ collocavit, suppeditavit, praebuit, pass. ܐܫܬܟܢ concessum est Joh. Ephes. 103; cf. Lagarde Anal. syr. 106[14], hierosol. ܫܟܢ donavit Land Anecd. IV 223, et ܡܫܟܘܢܐ est proprie res apud aliquem collocata. Quodsi in lingua Rabbinorum juridica est pignus sensu strictiore, unde fit denominativ. מַשְׁכֵּן in pignus accipere, et in pignus dare, hic etiam Syrorum usus est, Bruns-Sachau Syrisch-römisches Rechtsbuch § 96. 97. 99. Nabataei aeque vocem רהן et משכן in pignus dare adhibuerunt, Euting Nabat. Inschr. 3[5]; 4[5]. | *שְׁכִינְתָּא c. S. שְׁכִינְתֵּיהּ habitatio, in specie praesentia gloriosa Dei, vocabulum saepissime adhibitum ad evitandos anthropomorphismos et anthropopathismos, quod ex theologia judaica Mohammedes in Qoranum recepit السكينة, unde in linguam Mysticorum migravit sensu tranquillitatis animi.

שלא שָׁלֵינוּנָא i. e. שָׁלֵי נוּנָא extrahens pisces a שלא = ܫܠܐ traxit, nomen avis immundae Lev. 11, 17, hebr. שָׁלָךְ dictae, quae

mergulus Vulg. καταράκτης LXX vertitur, Pelecanus Bassanus, Sturzpelecan. | שְׁלוּתָא Pl. שְׁלְוָתָא Hab. 3, 1 quies, tranquillitas, a ܫܠܐ subtraxit se labori, quievit. — Sensu speciali hinc procedit neglegentia, oblivio, et peccatum ex incuria procedens, peccatillum, quo sensu בשלו respondet hebr. בשגגה Levit. 4, 2. — Sic etiam intellegendum Hab. 3, 1 ubi vertas: ac si essent omnia peccata Israelitarum rel. velut peccata ex neglegentia profecta.

שלה שַׁלְהָבִיתָא 17[5] flamma, Šaf. להב quod v.

שלח שְׁלַח misit. Imprf. יִשְׁלַח, Inf. מִשְׁלַח 23[2], ubi מִשְׁלַח legendum. — Itpe. *אִשְׁתְּלַח, 1 Prs. אִשְׁתְּלַחִית missus est 114[15], Partic. Plur. מִשְׁתַּלְחִין missi 116. — Pa. שַׁלַּח 23[8] misit, comitatus est, c. S. שַׁלְּחֵיה expulit cum Gen. 3, 23, Pl. שַׁלַּחוּ; Imprf. 1 Prs. אֲשַׁלַּח 89[13], Imprt. c. S. שַׁלְּחוּנִי dimittite me 74, Partic. מְשַׁלַּח emittens (agens) radices Jes. 53, 2. — Af. אשלח exuit, deposuit vestem, Imprt. אַשְׁלַח 13, 160, excoriavit, quae notio etiam in Pe. usu venit. Nota Syros distinguere ܫܠܰܚ, ܫܰܠܰܚ misit a ܫܠܰܚ, ܫܠܰܚ exuit. Gram. syr. I, 242.

שלט *שְׁלַט Imprf. יִשְׁלוֹט cf. 29[18], Imprt. Plur. שְׁלוֹטוּ, Inf. מִשְׁלַט, c. S. מִשְׁלְטֵיה, Partic. Plur. שָׁלְטִין imperavit, dominium exercuit, dominatus est, constr. c. ב. Syr. ܫܠܛ, ܫܰܠܶܛ. | *שַׁלִּיטָא abs. שַׁלִּיט, Pl. cstr. שַׁלִּיטֵי potens, dominus. | *שַׁלְטוֹנָא, abs. שַׁלְטוֹן, Plur. determ. שַׁלְטוֹנַיָּא dominus, dominator. | שׁוּלְטָנָא abs. שׁוּלְטָן dominatus, vis, עֲבִיד ש' dominatum exercet, בְשׁוּלְטָן vi, violenter 92[2].

שלל שירשלתא v. שירש.

שלם *שְׁלֵים, יִשְׁלַם = ܫܠܶܡ, ܫܰܠܶܡ, Pl. שְׁלִימוּ 55 integer, absolutus, perfectus fuit. Partic. act. Plur. שָׁלְמִין 44, et in Sing. שָׁלִים 97[20], ubi vertendum: ex multorum testimonio perfectum sit judicium. Hoc etiam lectio שְׁלֵם vult, lectio אַשְׁלֵם est perficias. — Pro hebr. תמם solet poni. — Pa. *שַׁלִּים, Imprf. יְשַׁלִּים 1 Prs. אֲשַׁלִּים 48[17] et אֲשַׁלִּים, Inf. שַׁלָּמָא perfectum reddidit, persolvit, retribuit, proprie in integrum restituit. Hunc ob sensum primitivum constr. c. Acc. e. c. יְשַׁלְּמִנַּנִי י׳ כִּזְכוּתִי 125[11] retribuet mihi dominus secun-

dum virtutem meam, proprie restituet me sec. virt. = יְגַמְּלֵנִי hebr. — Af. אַשְׁלֵים perfecit, ad finem perduxit 2 Sam. 22, 26, tradidit = הִסְגִּיר Deut. 32, 30. Partic. Plur. מַשְׁלְמִין 87[12] perficientes. | *שְׁלָמָא Adject., cf. syr. ܫܠܡܐ, abs. ܫܠܡ, abs. שְׁלִים Hab. 3, 1, 2 Sam. 22, 26, Plur. abs. m. שְׁלֵמִין, שְׁלֵמָן f. perfectus, integer, incolumis 33, 2. | שְׁלָמָא, abs. שְׁלָם pax 51[6]. | תּוּשְׁלַמְתָּא cstr. תּוּשְׁלֶמֶת 48[11] retributio, compensatio.

שַׁלְמָאָה 30[4], Jud. 5, 24 nomen populi, quod pro הַקֵּינִי ponitur. Cf. Trg. Genes. 15, 19. Graece dicuntur Σαλάμιοι, de quibus Stephan. Byzant. s. v. haec habet: Σαλάμιοι ἔθνος Ἀράβιον· σαλάμα δὲ ἡ εἰρήνη· ὠνομάσθησαν δὲ ἀπὸ τοῦ ἔνσπονδα γενέσθαι τοῖς Ναβαταίοις. Nabataeis eos fuisse conjunctos jam nunc inscriptionibus comprobatum est, in quibus חרם נבטו ושלמו sanctuarium Nabataeorum cum Salamaeis conjunctorum commemoratur, quos igitur sacra communia habuisse constat. V. Euting Nabatäische Inschriften aus Arabien Berlin 1885, Nro. 2[4], 4[4], 9[3]. Sunt inscriptiones annorum 1 ante Christ. et 4, 26 post Christ. De ratione, cur Qenitae pro Salamaeis sint habiti, conferenda est commentatio de decem populis Genes. 15, 19 in Beresch. rab. fol. 100[b], [2] ed. Stettin et Talm. babl. Bab. bathr. 56[a].

שלף *שְׁלַף Imprf. אֶשְׁלוֹף, Partic. abs. שָׁלֵיף, f. שָׁלְפָא eduxit gladium e vagina. — Itpa. 3 Plur. fem. אִשְׁתַּלְּפָא extractae sunt, Jud. 5, 22 solutae sunt ungulae.

שמא שְׁמַיָּא, m. (syr. com.) cstr. שְׁמֵי, coelum. Absol. habes in Βααλσαμιν = *שְׁמַיִן. Radix סמו? | שְׁמָא, c. S. שְׁמֵיה, abs. cstr. שׁוּם 61[8], Ezr. 5, 1 שֻׁם et sic etiam mandaice, Pl. *שְׁמָהָתָא, abs. שְׁמָהָן 62, nomen. Radix שמו, quae cohaeret cum وسم et سِمَةٌ. Wright apud Robertson Smith Kinship P. 303.

שמג שַׁמְגַּר n. pr. viri Samgar.

שמט שְׁמַט, Imprf. c. S. תִּשְׁמְטִינַהּ = syr. ܫܡܛ extraxit, eduxit (gladium), — eduxit ex consuetudine, reliquit ut cessaret (ager), remisit, destitit Exod. 23, 10.

שמם שְׁמַם in Itpe. Inf. אִשְׁתְּמָמוּ devastatio, desolatio.

שמן שמינא = ܫܡܝܢܐ pinguis 65[14], hieros. ܡܫܡܫܡܢ = λιπαίνει Land Anecd. IV, 223.

שמע שְׁמַע, 1 Prs. שמעית, Imprf. *ישמע audivit. Itpe. *אשתמע, Imprf. Plur. ישתמעון, Partic. משתמעין, obedivit. | *שמעא abs. cstr. שימע et שְׁמַע 115[8] rumor, fama, actio audiendi. | שמעון n. pr. Simeon.

שמר שמרון n. pr. Samaria.

שמש *שַׁמֵּשׁ ministravit, famulatus est, = שָׁרֵת et כַּהֵן. Imprf. c. S. ישמשונון 54[3], (cf. Suff. in יְחוּדוּנוּן Jes. 13, 7 Bmb.) Partic. מְשַׁמְּשִׁין. | *משמשנא 103[8] servus, famulus. | שמשא c. sol.

שנא שנא = ܫܢܐ diversus fuit, mutatus est. Pa. *שני, Imprf. ישני 34[21] mutavit. Af. אשני 44[12], 51 idem. — Itpa. *אשתנא, Plur. אשתניו 44[13] pass. mutatus est.

שנתא 62[8], cstr. שנת 154[1], abs. שנא annus. Pl. שניא et *שנין, at etiam fem. legitur Pl. שְׁנָתָא apud Buxt. et Levy, quod non nisi exemplis ex Psalmis haustis comprobatur.

שנן שנא dens. Pl. *שנין. Syr. et hebr. est fem. | *שננא 65[6], cstr. שְׁנַן more hebraeo pro שַׁנַּן, acies, acumen = syr. ܫܢܢܐ mucro, cuspis, arab. سِنَانٌ.

שעא Itpa. אשתעי enarravit 101[25], Pl. אשתעיאו 129[14], Partic. Plur. משתען 115. — 161[11] lectio אִשְׁתְּעָא emendenda est in Plur. אשתעיו narraverunt, nam אשתעא non potest esse passivum, ideoque hoc loco ineptum est. | *שועיתא abs. שועי pro hebr. שְׁנִינָה positum = ܫܘܥܝܬܐ narratio, enarratio, fabula Deutr. 28, 37. — In vulgatis editionibus legitur שועי. — | שעותא 140[6], in R vero שַׁעִיתָא cera. Syr. respondet ܫܥܘܬܐ. Hinc quaeritur num שעותא sit Pluralis globuli cerae, ita ut ex lectione Reuchl. Sing. sit שַׁעִיתָא cum Plur. שַׁעֲוָתָא statuendus. Quod in lexicis legitur שַׁעֲוָא, nihil nisi Status absol. in Sing. est, pro quo vero *שעוא restituendum.

שעב שעבד v. עבד.

שפך שפך effudit, שפוך in שפוך לנחליא 15[7] est interpretatio etymologica litteralis nominis loci hebr. אֲשֶׁד הַנְּחָלִים, i. e. effusio

vallium, quod locum quendam designat prope Ar Moab situm. Hebr. אשר effundere hic aramaice radice שפך exprimitur, a qua שְׁפּוֹךְ est nomen actoris effundens, fusor. Editiones vulg. praebent שְׁפוּךְ et שְׁפִיךְ sensu passivo. De hujusmodi interpretationibus v. quae sub לחא disputavimus, neque de nomine loci Šafok lenahlayya serio inquirendum est.

שפל שְׁפַל humilem esse, in Pe. inusitatum in Targ. dicit Levy. — Syr. vero Pe. usitatum est. | *שְׁפּוֹלָא imum, infimum, בשְׁפּוֹלֵי טוּרָא 102[7] in infimo monte. Syr. ܫܘܦܠܐ.

שפר שְׁפַר Imprf. *יִשְׁפַּר bonus, pulcher fuit. | שְׁפַר Mich. 1, 11, Exod. 22, 4 Stat. constr. cujus determinatum censeo *שׁוּפְרָא, ita ut šefar positum sit pro regulari sefur, šafra enim non occurrit in Targ. et syr. ܫܦܪܐ denotat auroram seu potius diluculum, hebr. שַׁחַר. — *שׁוּפְרָא est pulchritudo, שְׁפַר locis laudatis optimum, praestantissima pars. | *שַׁפִּירָא abs. שַׁפִּיר pulcher, quod 27[15] adverbialiter intellegendum est, ut saepe syr. ܫܦܝܪ, bene, acute; דשַׁפִּיר חָזֵי, qui bene videt, est interpretatio ex theoria de prophetica visione profecta, qua שְׁתֻם הָעָיִן i. e. oculis clausis (cf. Gesenius Thes. sub שׁתם) ad ecstasin refertur, in qua oculis clausis sola mente propheta mysteria divina percipit. Sic jam LXX ὁ ἀληθινῶς ὁρῶν. Cf. libr. meum Die Prophetie des Joel P. 356. VIII, X. Origenes Opp. ed. de la Rue I, 22, 10. | שׁוּפְרָא, syr. ܫܝܦܘܪܐ, hierosol. ܫܘܦܪ buccina, tuba. | שַׁפִּיר n. pr. oppidi Mich. 1, 11.

שקא Af. *אַשְׁקִי potavit, potum praebuit, f. אַשְׁקִיאַת, c. S. אַשְׁקִיתֵיה 70[15] potavit eum. Imprt. fem. *אַשְׁקָא, c. S. אַשְׁקֵנִי 70[12], 73[2], Imprf. אַשְׁקֵי, Inf. c. S. [illegible] ita legendum 70[16] et אַשְׁקָאָה sine Suff. 61. Partic. מַשְׁקֵי. | מַשְׁקְיָא abs. מַשְׁקֵי 91[6] liquor, id quod bibunt. | שִׁקְיָא = ܫܩܝܐ potus, irrigatio, 115, 70[19], 28. בית ש' canalis, e quo bibunt animalia, Genes. 24, 20.

שקל *שְׁקַל = ܫܩܠ, ܢܫܩܘܠ sumsit, abstulit, Inf. מִשְׁקַל 98[4]; lectio מִשְׁרַר ad שרר = ܫܪܪ firmus fuit pertinet.

שקע *שְׁקַע = hebr. שקע demergi unde מִשְׁקָע faex, quod in liquidis demergitur. Hinc Itpe. אִשְׁתְּקַעוּ in Plur. demersi sunt. Exod. 15, 10.

שקף *שְׁקַף = syr. ܫܩܦ, unde ܫܘܩܦܐ ܦܩܐ DMZ 27, 506 alapa, percussit. Hinc forma c. S. שְׁקַפְּנוֹ לִדְוִיד 28[21], quo יִסְפְּקוּ אִתְסַפְּרוּ redditur. Lect. alia סְפַק, alia סְקַף praebet; סְפַק vero est suffecit, satis fuit, deinde סְקַף in Pa. transtulit et in Itpa. irruit in aliquem, accidit, effecit ut accideret. Patet Targumistas in reddendo textu hebr. haesisse. Mandaice de complosione manuum adhibitum est, Norberg Lexid. | *מַשְׁקוֹפִיתָא abs. מַשְׁקוֹפִי Exod. 21, 25 plaga, vulnus.

שקץ שְׁקַץ in Pe. inusitatum, abominandum, turpem esse. Hinc שִׁקְצָא impurum, res abominanda 7. — Pa. denominat. *שַׁקֵּץ, Imprf. Plur. תְשַׁקְּצוּן declaravit rem turpem esse, detestatus est. Vocabulum linguae leviticae technicum, Hebraeis proprium, et ex eorum lingua in Targ. receptum.

שקק שַׁקָּא per שׁ scriptum v. סק.

שקר שְׁקַר mentitus est, dolose egit 26[3], constr. c. בּ. Pa. שַׁקַּר 50[11] idem. | שִׁקְרָא, abs. שְׁקַר mendacium, fraus, falsitas, vanitas, syr. ܫܘܩܪܐ.

שרא שְׁרָא, f. שְׁרַת, Pl. שְׁרוֹ 1. solvit, 2. permisit, 3. solvit ionera et sarcinas jumentorum 71[18], 4. solutis sarcinis substitit in tinere, castra posuit Num. 21, 10, consedit aliquo loco Num. 24, 2. Imprf. יִשְׁרֵי, Inf. *מִשְׁרֵי, c. S. מִשְׁרָךְ 28[4] actio considendi tua = ubi restitisti. — Partic. act. שָׁרֵי commorans Num. 25, 1, Plur. שָׁרַן Jud. 5, 19, Sing. f. שָׁרְיָא 111. — Partic. pass. שְׁרֵי eodem sensu usitatius est 53[4], 26[19], 27[13]. — Itpe. dissolvi, incipi, Partic. מִשְׁתְּרֵי 40[13], v. שרא. — Pa. *שָׁרִי et שָׁרֵי 137[1] incepit. — Af. אַשְׁרֵי Causativum notionis 4 in Peal, effecit ut commoraretur, collocavit; אַשְׁרִי etiam de שְׁכִינְתָּא adhibetur 124[18], Deus moratus est = שִׁכֵּן שְׁמוֹ. Formae sunt אַשְׁרִי, c. S. אַשְׁרְיֵהּ, אַשְׁרִינוּן, Imprf. *יַשְׁרֵי, c. S. תַּשְׁרִינוּן, Inf. אַשְׁרָאָה, c. S. אַשְׁרָיוּתְהוֹן. Hinc LXX fecerunt κατάλυμα hospitium. מֵישְׁרָא 54[6] in מ׳ דמואב = עַרְבוֹת מ׳ planities ubi degunt. Scriptura per י, ad normam hebr. מִישׁוֹר adhibita, radicem ישׁר suadet, quae tamen aramaice non adhibetur. Hierosol. habes ܡܫܪܝܢ, πεδία Land Anecd. IV, 223. | מַשְׁרִיתָא, abs. מַשְׁרִי, Plur. מַשְׁרְיָתָא, abs. מַשְׁרְיָן, c. S. מַשְׁרִיָתְהוֹן, castra, παρεμβολή 24[21], 75[12]. | שֵׁירָא

n. act. ad Pa. *שָׁרִי incepit pertinens, initium Gen. 49, 9. | *שֵׁירוּתָא Pl. *שֵׁירוּתָא, abs. שֵׁירוּן convivium, epulae, cibus. Syr. ܫܘܪܘܬܐ prandium, ἄριστον, est solutio jejunii et finis inediae, a solvendo dictum, ut فطور a findendo et breakfast a rumpendo.

שרש *שׁוּרְשָׁא Pl. c. S. שׁוּרְשׁוֹהִי 130[3] radix, syr. ܫܪܫܐ.

שרה שָׂרָה n. pr. Sara, שׂ ex hebraea scriptura servatum.

שת שֵׁת n. pr. Seth. 67.

שתא *שְׁתִי = ܐܫܬܝ bibit, 1 Prs. שְׁתֵיתִי, Pl. שְׁתִיאוּ 74[4], שְׁתֵיתוּן 43; Imprf. תִשְׁתֵּי, נִשְׁתֵּי, יִשְׁתּוּן, Imprt. mscl. אִשְׁת 70[13], 73[3], syr. ܐܫܬ. Partic. שָׁתֵי, cf. שָׁתֵי, f. שָׁתְיָא, Plur. שָׁתַן. — Itp. *אִשְׁתְּתִי, Imprf. יִשְׁתְּתֵי 9 passiv. | *מִשְׁתְּיָא potus, c. S. מִשְׁתְּךְ 100[20].

שתק שְׁתִיק siluit. Imprf. *יִשְׁתּוֹק, Pl. יִשְׁתְּקוּן Exod. 15, 16, Partic. שָׁתִיק, syr. ܫܬܩ, ܫܬܩܘܢ. | שְׁתִיקְתָא 139[7] revera tacitus, mutus, at loco laudato interpretatio hebr. חֲרִישִׁית etymologica, de quibus cf. לחא et שפך. — חֲרִישִׁי aliis est: ad tempus arandi pertinens, ventus qualis tempore arandi est, quem bis per annum in agris colendis aegre cupiunt, aliis vero a חֵרֵשׁ surdus, mutus derivatur. Ab horum partibus stat Targumista.

שתת שִׁתָּא conjungitur c. msc. sex. — שִׁית 90[1] conj. cum f. שִׁית שְׁנִין sex anni. *שְׁתִיתָאָה abs. שְׁתִיתַי sextus. Radix Aramaeis non potest tribui nisi שתת, at a dialectis recedit, quibus radix est سدس.

ת

תבן תִּבְנָא 71 stramen, palea.

תבע *תְּבַע c. S. תְּבַעִית postulavit, quaesivit. Imprf. *יִתְבַּע, Inf. מִתְבַּע 6[3], Partic. תָּבַע.

תבר תְּבַר, f. תְּבָרַת, Imprf. *יִתְבַּר, c. S. יִתְבְּרִינַנִי, Pl. תִּתְבְּרוּן 9, Imprt. *תְּבַר, Pl. תְּבָרוּ fregit, confregit. Itpe. אִיתְּבַר 95, Imprf. יִתְּבְרוּן 77[2] pass. fractus est. Pa. *תַּבַּר, 2 Prs. c. S. תַּבַּרְתִּנוּן 84[10], Imprf. תְּתַבַּר, Inf. תַּבָּרָא fregit, delevit. | *תְּבָרָא, abs. תְּבַר, c. S.

תַּבְרְהוֹן confractio, clades. Syr. ܬܒܪܐ praeda. | מַתְבְּרָא 2 Sam. 22, 5 sella parturientium, quod ex tradita apud Rabbinos interpretatione hebr. מַשְׁבֵּר desumptum est in Targ., quamvis hebr. מַשְׁבֵּר re vera sit orificium uteri. Arab. مُثْبِر cui est notio sellae parturientis, ex Aramaeo in arab. linguam receptam esse suspicor. Nam ثبر est retinuit, prohibuit, perdidit, et quis sana mente praeditus sellam parturientis dixerit a retinendo locum retentionis, perditionis?

תדר *תְּדִירָא 159 perpetuitas, perpetuum, continuo. Radix דור circuire, in orbem ire. — Respondet hebr. תָּמִיד, rad. מדד.

תהם תְּהוֹמָא Pl. תְּהוֹמַיָּא, abs. תְּהוֹמִין abyssus. Radicem Gesenius statuit תום, assyriace tiâmtu interpretantur mare.

תוב תָּב f. תָּבַת, תָּבִית (cf. sub. זוע et חוב de vocali brevi), Imprf. תְּתוּב, אִיתוּב Num. 22, 34, Partic. *תָּאֵב, Plur. תָּיְבִין revertit, rediit, sese convertit. — Af. אָתִיב, אָתֵב 25⁴, 19⁸, אָתִיב effecit ut reverteret, reduxit, retribuit, respondit, restituit. — Imprf. cum vocali longa Praefixi *יָתִיב, אָתִיב, c. S. תָּתִיבִינֵיה 97⁴, 98 et sic Infinit. אָתָבָא pro legitimo *יָתִיב, אָתָבָא. — Ittaf. *אִיתְּתַב, Imprf. תִּיתְּתַב 64¹⁶ reductus est, revertit. Male in editionibus passim scribitur אִתּוֹתַב, quod pertinet ad יתב et הוֹתָבָא. | *תְּיוּבְתָּא reditus, c. S. f. תְּיוּבְתִיךְ reditus tuus pro hebr. תְּשׁוּקָתֵךְ desiderium tuum positum est. | תּוּב Particula, iterum, denuo. — Hebr. est שוב, arab. ثوب, unde sequitur vocabulum تَوْبَة poenitentia ex Aramaismo in linguam arabicam esse receptum.

תוה תְּוַה = ܬܘܗ trepidavit, pavit, perturbatus est. Partic. תָּוֵה 42¹⁹, 43² cf. Dan. 3, 24. | *תְּוָהְתָּא cstr. תְּוָהַת 43¹ terror, pavor. Abs. scribendus תְּוָהָא sive תְּיוּהָא Genes. 27, 33, Sab. non vero תְּוָהָא, quod in lexica receptum est.

תון *תָּוָנָא, Pl. תָּוְנַיָּא, תָּוְנַיָּא conclave, מִתָּוְנַיָּא in domo Deut. 32, 25; hieros. ܬܘܢܐ, ταμιεῖα Land Anecd. IV, 224, syr. ܬܘܢܐ. Radix re vera est תוו, unde تَوٌّ aedificium erectum et תָּא hebr., at fortasse vocabulum peregrinum est in omnibus dialectis.

תור תּוֹרָא abs. cstr. תּוֹר, Pl. תּוֹרִין, cstr. תּוֹרֵי taurus, bos. Ar. ثور hebr. שׁוֹר.

תחם *תְּחוּמָא abs. cstr. תְּחוּם, c. S. תְּחוּמִי, תְּחוּמָךְ, תְּחוּמָנָא, Pl. *תְּחוּמַיָא, cstr. תְּחוּמֵי finis, terminus, limes, fines. Syr. ܬܚܘܡܐ.

תחת תַּחְתָּא nomen abstr. infimum, id quod infra est, לְתַחְתָּא 36, 39 versus partem inferiorem. | תְּחוֹת sub, c. S. Plur. תְּחוֹתָךְ, תְּחוֹתוֹהִי. Componitur cum מִן e. c. מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא sub coelo. — Pro תְּחוֹתָא legendum est תְּחוֹתַת 62[10]. Syr. ܬܚܝܬ, c. S. Pl. ܬܚܝܬܝܗܘܢ, radix vero נחת.

תין תִּינִין ficus, arbor et fructus 63, טַרְפֵּי תִּינִין folia ficuum. Singul. est *תִּינְתָּא, abs. *תִּינָא, syr. ܬܐܬܐ pro ܬܐܢܬܐ, cstr. *תִּינַת, Pl. *תִּינַיָּא = ܬܐܢܐ, c. S. *תִּינֵיהוֹן Joel 1, 7. Arab. تينة est nomen unitatis, تين collect. Radix תאן in תְּאֵנָה cernitur, at undenam ficuum nomen repetendum?

תכל תְּכַל orbum esse, liberis destitutum esse. Partic. abs. f. תַּכְלָא orbata liberis 100[21]. — Af. *אַתְכֵּיל, Imprf. יַתְכֵּיל, תַּתְכֵּיל orbum reddidit, orbavit Deut. 32, 25. — Hebr. שָׁכוֹל, arab. ثَكِلَ.

תלא *תְּלָא, *תְּלֵי = ܬܠܐ, ܬܠܐ suspendit. Partic. Pass. תְּלֵי suspensus, dependens 136[1], Pl. m. תְּלַן 42[17], fem. *תְּלַיִן 157. — Itpe. *אִתְּלֵי suspensus est, Pl. אִתְּלִיו procrastinati sunt Genes. 4, 24.

תלע תּוֹלַעְתָּא 39, 139[1], vermis, syr. ܬܘܠܥܬܐ, Pl. ܬܘܠܥܐ Aphraat. 95, 96. Jes. 66, 24. Radix videtur تلع caput exeruit, e loco, in quo fuit; longo collo fuit.

תלש *תְּלַשׁ Imprf. *יִתְלוֹשׁ (editiones יִתְלוּשׁ) Imperat. fem. תְּלִישִׁי evulsit, decerpsit, Mich. 1, 16, Jer. 7, 29; Partic. pass. תְּלִישׁ avulsus, Exod. 22, 30. Caro ab animali vivo avulsa lege Noachica vetita est, et a טְרֵפָה, pro quo loco laudato posita est, diversa.

תלת *תְּלָתָא conjungitur c. mscl. et *תְּלָת conjungitur cum fem. tres. | תְּלִיתָאָה abs. תְּלִיתַי 58[12], 87[10] tertius. | תְּלָתִין triginta.

תמה *תְּמַה Pl. תְּמַהוּ 109[8] miratus est, stupuit, obstupuit. Syr. ܬܡܗ.

תמם תּוּמִּיָּא 51 Tummim ex hebr. תֻּמִּים desumptum.

תמן תַּמָּן Partic. localis, ibi, מִתַּמָּן inde, לְתַמָּן illuc. Radix תמם cf. שָׁם et שָׁמָּה, arab. ثَمَّ. | *תמניא conjungitur c. mascl., *תמני conj. cum. fem. octo, syr. ܬܡܢܝܐ, ܬܡܢܐ. תמינאה octavus. | *תמנין octaginta, quod babylonice etiam תמנן scribi potest, unde explicatur תְּמָנַן editionum vulgatarum Genes. 5, 25, Exod. 7, 7, ubi etiam Sab. habet Pathach. Adler praebet תְּמָנַן.

תנא תנא = שׁנה, ثنى iterare unde תניינא, abs. תניין secundus 61[9] etiam hierosol. Land Anecd. IV, 227; תניתא 107 et תנייתא 67[6] fem. secunda. | תנינות secunda vice. Ita syr. ܬܢܝܢܘܬ, at reliquae formae syr. non adhibentur v. תרא. Si Apoc. 2, 11; 20, 6, 14; 21, 8 ܡܘܬܐ ܬܢܝܢܐ legitur, vocabulum est terminus technicus theologiae judaicae et ita interpreti illi receptum. Cf. מוֹתא P. 227.

תנן I. תנן fumare, unde Partic. act. תנן 88[18] fumans. | תננא 124[12], c. S. תנניה 114[8] fumus. Editiones praebent תְּנָנָא, Sab. תְּנְנָא Gen. 19, 28 et תְּנָנָא juxta תְּנָנֵיה Exod. 19, 18, denique תְּנָן abs. Genes. 15, 17. Neosyriace scribitur ܬܢܐ et ܬܢܢܐ, in lingua veteri ܬܢܢܐ Apoc. 9, 2, 3 Urm., quae est forma secundaria per ān a ܬܢܐ = תננא uti mandaice תננא derivata. Etiam aethiopice est vox monosyllaba ጢስ፡ vapor, fumus.

II. *תנינא Pl. תניניא, תנינייא, balaena, cetus, draco.

תנר *תנורא abs. תנור fornax, furnus 9.

תעב *תועיבתא Pl. תועיבתא ex hebr. תּוֹעֵבָה aramaice formatum, — nam in reliquis dialectis praeter hebraeam radix תעב inusitata est, — res abominanda, foeda, abominatio.

תען תענך n. pr. urbis Taanach 117 rad. ענך.

תפף תופא 85[22] cymbalum, Pl. תופין 86. Ar. est دُفّ, at syr. inusitatum et voce ܦܠܓܐ redditum, ܛܦ enim syr. est fluxit et ܛܦܐ fluvius.

תקל *תקל = ܬܩܠ, Imprf. יתקול ponderavit, 96 argentum ponderatum dedit. | תקלא = hebr. שֶׁקֶל, rad. ثقل siclus 70. *מתקלא

c. S. מַתְקָלֵיה, Pl. מַתְקָלִין pondus 70[26]. Editiones praebent formas a *מַתְקָלָא derivandas, at respondet arab. مِثْقَال, hebr. מִשְׁקוֹל et syr. ܡܰܬܩܠܳܐ, itaque hae formae rejiciendae sunt. — Nota תְּקֵל et תְּקִלְתָּא Perfectum passivum esse Dan. 5, 25, 27. Cf. Gram. syr. I, 253. — | תַּקְלָא 101 offendiculum, scandalum, lapsus. Exod. 23, 33.

תקן תקן = ܬܩܶܢ firmum, stabilem, rectum esse, Inf. תָּקֹן hebr. Qohel. 1, 15. — Pa. תַּקֵּין ordinavit, ornavit, composuit, stabilivit, Partic. pass. מַתְקַּן Mich. 4, 1 = נָכוֹן hebr. — Af. אַתְקֵין, 1 Prs. אַתְקֵינִית 49[9], 2 Prs. אַתְקֵינְתָּא, 3 Plur. fem. c. S. אַתְקֵנָּהִי 85[16] ordinavit, constituit, praeparavit. | תַּקִּין 6 stabilis, firmus, rectus, conveniens, pro quo editiones vulgatae scribere solent תַּקִּין, Plur. m. תַּקְנִין 75; f. תַּקְנָן 36. — Lectio תּקִּין 27[9] emendanda est in תַּקִין | *תִּיקּוּן 160 ordinatio, ornatus, directio, ornamentum.

תקף תְּקֵיף, תְּקִיף 21[17], juxta תְּקוֹף 139[9] bis, firmus, validus, onerosus fuit. Imperat. Plur. תְּקוֹפוּ 60, unde Imprf. exspectatur *יִתְקוֹף, cf. 48[19]; in editt. vero legitur Imprf. יִתְקַף, et sic 48[19], 53 juxta יִתְקַף et Imperat. תְּקַף. — Pa. *תַּקֵּיף 1. roboravit et 2. violenter tractavit 2 Sam. 22, 18 in Plur. c. S. תַּקְּפוּנִי me aggressi sunt. — Itpa. *אִתַּקַּף, Imprf. יִתַּקַּף 28[9] potentem se monstravit. | תּוּקְפָּא 26[14], c. S. תּוּקְפֵּי 123[2], abs. תְּקִיף vis, robur, vehementia. | *תַּקִּיפָא abs. תַּקִּיף, תַּקִּיף 47, fem. abs. תַּקִּיפָא male pro תַּקִּיפָא 13, fortis, firmus, validus.

תרא I. תרא ex תנא mutatum; תְּרֵין conjungitur cum masculino, duo 94. — תַּרְתָּא, תַּרְתָּא conj. cum fem. duo, תַּרְתָּא רִבּוֹ duae myriades 139. — תְּרֵי עֲסַר duodecim conjung. cum msc. תְּרֵי עֲסַר שִׁבְטַיָּא 102. — תַּרְתָּא עֲסַרֵי duodecim 102[8] conjungitur cum fem. תַּרְתָּא עֲסַרֵי קְמָן. — Cf. syr. ܬܪܶܥܣܰܪ et ܬܰܪܬܰܥܶܣܪܶܐ. | תְּרוֹוֵי δυάς, c. S. duo, ambo, itaque תְּרַוֵּיהוֹן illi duo.

II. *תְּרָא Imprf. *יִתְרֵי emollivit, maceravit. Plur. יִתְרוֹן זֵיתָךְ Deut. 28, 40 macerabunt olivas tuas, i. e. oleum praeparabunt. Oleum enim olivarum ita praeparatur, ut olivis contusis aqua infundatur, quo facto oleum, quod pro levi suo pondere aquae innatat, de aqua hauritur. Mandaice et syr. ܬܪܳܐ, ar. ثَرِيَ.

תרב תַּרְבָּא abs. cstr. תְּרַב, Pl. תַּרְבַּיָּא, cstr. תַּרְבֵּי adeps, pars adiposa quae in sacrificiis obfertur.

תרך תְּרֵיךְ, תָּרֵיךְ 17[18], Pl. c. S. תָּרִיכוּנוּן expulit, perdidit. Ponitur pro hebr. הוֹרִישׁ. Imprf. *יְתָרֵיךְ, 1 Prs. c. S. אֲתָרְכֵיה 24[14], אֲתָרְכִינֵיה, אֲתָרֵיכְנוּן 101[4]. — Itpa. *אִתְּרַךְ, 1 Prs. אִתְּרַכִית, אִיתְּרַכִית, expulsus est, 135.

תרס *תְּרִיסָא Pl. abs. תְּרִיסִין 115 clypeus, scutum. — Af. *אַתְרֵיס clypeo se armavit, deinde pugnavit. Hinc fortasse מתרס 158[11] est Partic. propugnator et vertendum: ad te confugimus, ad propugnatorem pro nobis. At si מתרס est Inf. Peal, quod simplicitas phrasis et scriptura sine י secundae syllabae suadet supponere, etiam Pe. sensu sese armandi et protegendi admittendum est. Lagardius e cod. Erfurtensi edidit מיתרס, quod haud dubie est Inf. Peal.

תרע תְּרַע, *יִתְרַע = ܬܪܰܥ, ܢܶܬܪܽܘܥ scidit, rupit. Imprf. Pl. יִתְרְעוּן 9[18] rumpent, sed cf. רעע. — Pa. תָּרַע discerpsit, laceravit, tendines dissecuit 76[15]. | *תַּרְעָא abs. cstr. תְּרַע porta.

CORRIGENDA.

P. 12[11] leg.: AB לְשֵׁמ׳ hebraizant.
P. 15 leg. מַדְנַח Num. 21, 11.
P. 33[10] leg. Sab. pro Sonc.
P. 34 l. 2 leg. אורייתא pro אור׳.
P. 36[11] leg. Cod. חָלֵשׁ pro דְּלֵשׁ.
P. 37[5] leg. שִׁגּוּשְׁיָא pro שׁג׳.
P. 68 leg. בְּיוֹמִין pro בְּיוֹמִין Genes. 24, 1.
P. 68[6] dele B.
P. 96 leg. תּוֹנִין pro תּוֹנִין Exod. 22, 20. Alia lectio esse videtur תִּיכוּן.
P. 142 leg. תַּפְנוּקַךְ pro תַּפְנוּקַךְ codicis in Mich. 1, 16.
P. 144 leg. מִידְּהוֹן pro מוֹדְהוֹן׳ Mich. 3, 2.
P. 150[1] in אֶתְחֲוָא Pathach rectum videtur.

INSUNT IN HOC LIBRO

Typis Guilielmi Drugulini Lipsiensis.